

Programmabegroting 2024-2027

gemeente
Haarlemmermeer

Colofon

Tekst, vormgeving en drukwerk
Gemeente Haarlemmermeer
Postbus 250
2130 AG Hoofddorp

Telefoon 0900 1852
E-mail: info@haarlemmermeer.nl
Internet: www.haarlemmermeer.nl

Deze raportage is online te raadplegen via
planningencontrol.haarlemmermeer.nl

Fotografie
Danny
Jur Engelchor fotografie
Gemeente Haarlemmermeer
Stefan Moonen
Kees van der Veer

Inhoudsopgave

Voorwoord ... 3

Infographic ... 4

Algemeen ... 8

Leeswijzer ... 9
Financiële hoofdlijnen ... 12
Overzicht van baten en lasten ... 28
Samenstelling van de gemeenteraad en het college van B&W ... 30

Programma's ... 32

Bestuur, samenleving en publiekscontact ... 33
Veiligheid ... 46
Zorg en werk ... 53
Maatschappelijke ontwikkeling ... 69
Mobiliteit ... 90
Ruimtelijke ontwikkelingen ... 97
Wonen ... 111
Kwaliteit fysieke omgeving ... 119
Economische zaken ... 135
Overzicht algemene dekkingsmiddelen ... 144
Overzicht overhead ... 153

Paragrafen ... 161

Inleiding ... 162
Lokale heffingen ... 163
Weerstandsvermogen en risicobeheersing ... 170
Onderhoud kapitaalgoederen ... 186
Vastgoed ... 196
Financiering ... 200
Bedrijfsvoering ... 205

Verbonden partijen ... 208
Grondbeleid ... 229
Openbaarheid Wet open overheid (Woo) ... 235

Financiële begroting ... 237

Grondslagen begroting ... 238
Strategische heroriëntatie ... 241
Formatie en salarissen per cluster ... 246
Geprognosticeerde balans ... 247
Investeringen ... 248
Beschrijving reserves ... 260
Financieel verloop reserves ... 262
Beschrijving voorzieningen ... 263
Financieel verloop voorzieningen ... 264
EMU-saldo ... 265
Overzicht incidentele baten en lasten ... 266
Overzicht structurele toevoegingen/onttrekkingen aan reserves ... 270
Verloop stelposten ... 271
Recapitulatie op taakveld ... 273
Verklarende woordenlijst ... 280

Voorwoord

Geachte leden van de raad,

Op de volgende pagina's kunt u de programmabegroting van 2024-2027 lezen. De eerste twee jaar zijn sluitend begroot, de baten dekken de lasten. Dat geldt niet voor de twee jaar daarna. Door de voorgestelde wijzigingen in de financieringsmethodiek van het rijk, zijn de begrotingen van 2026 en 2027 niet sluitend.

De komende jaren worden daarnaast gekenmerkt door grote onzekerheden. Door de val van het kabinet worden besluiten uitgesteld of gaan helemaal van tafel en we weten niet wat een nieuw kabinet gaat doen. Verder zijn de financiële markten en de economie instabiel met onzekerheden over rente en inflatie als gevolg.

Het goede nieuws is dat door stevig financieel beleid van de afgelopen jaren de gemeente Haarlemmermeer een buffer heeft. Desalniettemin zal er de komende periode gekeken moeten worden of we ons geld op een andere manier en met andere prioriteiten uit moeten geven. Samen met de ambtelijke organisatie gaat het college op uw verzoek daar mee aan de slag.

In het voorjaar van 2024 wordt u vervolgens meegenomen met welke maatregelen het college de baten en lasten meerjarig in balans wil brengen. Bij de Voorjaarsrapportage 2024 zal de raad daarover een definitief besluit nemen.

Jurgen Nobel, wethouder Financiën

Infographic

Inkomsten: waar komt het geld vandaan?

€ 554,9 miljoen

Eigen inkomsten gemeente

Lokale heffingen (2)	**€ 171,6 miljoen**
OZB	**€ 100,0 miljoen**
Afvalstoffenheffing	**€ 22,5 miljoen**
Toeristenbelasting	**€ 14,3 miljoen**
Leges omgevingsvergunningen	**€ 10,4 miljoen**
Rioolheffing	**€ 10,9 miljoen**
Leges en retributies	**€ 7,6 miljoen**
Parkeergelden	**€ 5,0 miljoen**
Reclamebelasting	**€ 0,9 miljoen**

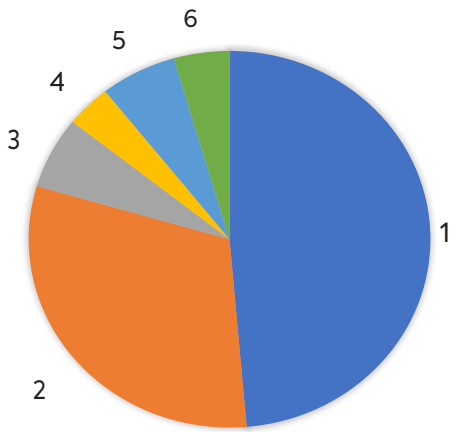
Andere inkomstenbronnen	**€ 113,5 miljoen**
Grondopbrengsten en winstnemingen (3)	**€ 34,2 miljoen**
Reserves (4)	**€ 20,3 miljoen**
Werk en inkomen (5)	**€ 34,1 miljoen**
Overige (6) Waaronder inkomensoverdrachten en huurinkomsten	**€ 24,9 miljoen**

Inkomsten van het Rijk

Uitkering gemeentefonds (1)
€ 269,9 miljoen

Hoeveel betaal ik gemiddeld in 2024 aan:

OZB	€ 387
Afvalstoffenheffing	€ 419
Rioolheffing	€ 140
Totaal belastingdruk	**€ 946**
Gemiddelde belastingdruk in 2023	€ 869
Landelijk gemiddelde belastingdruk in 2023	€ 944

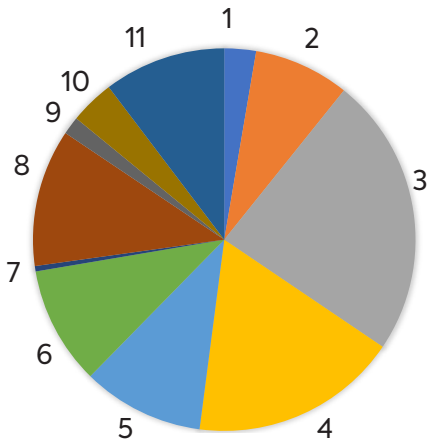

gemeente Haarlemmermeer

Uitgaven: waar gaat het geld naar toe?

€ 550,7 miljoen

Bestuur, samenleving en publiekscontact (1)	**€ 18,6 miljoen**
Veiligheid (2)	**€ 22,4 miljoen**
Zorg en werk (3)	**€ 143,3 miljoen**
Maatschappelijke ontwikkeling (4)	**€ 117,0 miljoen**
Mobiliteit (5)	**€ 7,9 miljoen**
Ruimtelijke ontwikkelingen (6)	**€ 35,1 miljoen**
Wonen (7)	**€ 8,2 miljoen**
Kwaliteit fysieke omgeving (8)	**€ 79,5 miljoen**
Economische zaken (9)	**€ 8,2 miljoen**
Algemene dekkingsmiddelen (10)	**€ 37,6 miljoen**
Overhead (11)	**€ 72,9 miljoen**

Algemeen

Leeswijzer

Wat is een programmabegroting?
Een programmabegroting heeft verschillende doelen. Het is een instrument voor de gemeenteraad om kaders, zowel inhoudelijk als financieel, te stellen. In de begroting leggen wij vast: doelen en maatschappelijke effecten, de producten en diensten die we als gemeente leveren (output) en de middelen die hiervoor beschikbaar zijn gesteld. Daarnaast is de programmabegroting voor het college van burgemeester en wethouders een middel om collegeprioriteiten te benoemen. Vervolgens legt het college bij de jaarstukken op basis van de programmabegroting verantwoording af over het behaalde resultaat.

Deze programmabegroting is op basis van de volgende uitgangspunten opgesteld:

- De Programmabegroting 2023-2026 en de Voorjaarsrapportage 2023 gelden als financieel uitgangspunt voor deze programmabegroting. De kapitaallasten zijn gebaseerd op het Meerjarenperspectief Grondzaken (MPG) naar de standlijn van 1 januari 2023 en het geactualiseerde Investeringsplan. Onder het kopje 'Wat mag het kosten?' zijn verschillen ten opzichte van de bijgestelde begroting (begroting na wijzigingen in de Voorjaarsrapportage 2023) per beleidsdoel toegelicht.
- Na het opstellen van de voorjaarsrapportage heeft zich een aantal ontwikkelingen voorgedaan met effect op het meerjarenbeeld. Voor een juiste weergave van dit meerjarenbeeld zijn deze meegenomen in de begroting. Dit betreft onder meer de meicirculaire gemeentefonds en reeds genomen besluiten.
- Het investeringsplan is bij de voorjaarsrapportage geactualiseerd en deze effecten zijn verwerkt in het meerjarenbeeld. Het geactualiseerde investeringsplan maakt onderdeel uit van de financiële begroting.
- Gelet op het geprognosticeerde tekort in het meerjarenbeeld over de jaren 2022-2025 heeft de raad op 1 juli 2022 besloten tot een pakket ombuigingsmaatregelen oplopend tot € 13,2 miljoen in 2025 (2021.0001203). In het onderdeel Strategische heroriëntatie van de financiële begroting is een specificatie van de maatregelen opgenomen. In de financiële effecten van het coalitieakkoord 2022-2026 is rekening gehouden met een bedrag van € 2 miljoen per jaar vanaf 2024 voor het verzachten van de ombuigingen.

De programmabegroting bestaat uit de volgende onderdelen:
Algemeen
In dit onderdeel komt het financiële meerjarenbeeld aan bod en wordt de financiële structuur van onze gemeente gepresenteerd. Om de informatie per programma in een breder financieel kader te kunnen plaatsen, presenteren wij in dit hoofdstuk een totaaloverzicht van onze baten en lasten. U vindt er ook de samenstelling van de raad en het college.

Programma's
Ieder programma begint met een overzicht van de beleidsdoelen en activiteiten, de bijbehorende baten en lasten, en het verschil tussen de baten en lasten ten opzichte van het voorgaande begrotingsjaar. De hier opgenomen getallen zijn aan te sluiten met de onder 'wat mag het kosten" opgenomen baten en lasten voor mutaties reserves. Vervolgens wordt per programma ingegaan op wat we als gemeente willen bereiken, wat we daarvoor gaan doen en hoeveel het mag kosten.

- Maatschappelijk doel
  Hier geven we informatie om de reikwijdte van het programma aan te geven en in perspectief te plaatsen. Bij het maatschappelijk doel beschrijven wij het gewenste maatschappelijk effect, waar het programma als geheel zich op richt en benoemen wij de daarbij betrokken verbonden partijen. Ook de beleidsnota's die betrekking hebben op het programma staan hier op een rij. Tot slot worden de verbonden partijen hier toegelicht (de financiële gegevens en eventuele risico's hiervan zijn opgenomen in de Paragraaf verbonden partijen).
- Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?
  De beleidsdoelen die voortvloeien uit het bovenstaande contextuele deel dragen bij aan de realisatie van het maatschappelijk doel. Per beleidsdoel gaan we in op de activiteiten die de gemeente onderneemt en op de verantwoordelijkheid die de gemeente heeft, ook in relatie tot externe partijen. Daar waar nodig lichten we activiteiten nader toe.
  - Op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) moeten wij in de programma's in de begroting (artikel 8 BBV) de beoogde en gerealiseerde maatschappelijke effecten van de verschillende programma's toelichten aan de hand van zogenaamde beleidsindicatoren. Deze indicatoren dragen bij aan het beleidsmatiger maken van begroting en jaarstukken. De raad kan zich op deze manier op belangrijke momenten in een beleidscyclus een beeld vormen over de behaalde en te behalen beleidsresultaten. Omdat het wenselijk is de resultaten van gemeenten onderling te kunnen vergelijken, is in de Regeling beleidsindicatoren gemeenten een uniforme lijst van beleidsindicatoren vastgesteld. Voor de indicatoren wordt aangesloten bij reeds bestaande bronnen, zoals het CBS en DUO. De actuele lijst bestaat uit 34 verplichte indicatoren. Daarnaast heeft de raad besloten een aantal niet-verplichte lokale indicatoren te handhaven (2017.0063489). In de tabellen bij de programma's is aangegeven waar het de verplichte (BBV) en niet-verplichte lokale indicatoren betreft. De website waarstaatjegemeente.nl biedt een overzicht van indicatoren per thema, waaronder de verplichte BBV indicatoren. Indien deze website als bron bij een BBV indicator vermeld wordt, betreft het de daarop vermelde informatie per 17 augustus 2023. Indien er nog geen data bekend is, is dit met 'n/b' (niet bekend) aangegeven. Aanvullend biedt de website onderzoek.haarlemmermeergemeente.nl kennis en onderzoeksresultaten over de Haarlemmermeerse samenleving.
- Wat mag het kosten?
  De baten en de lasten van de beleidsdoelen staan hier meerjarig in een tabel.
  - Verschillen tussen 2023 en 2024 groter of gelijk aan € 200.000 lichten we toe conform de financiële verordening. Ook bij verschillen van die grootte in latere jaren geven we een toelichting. Verschillen die voortvloeien uit het (in de financiële begroting opgenomen) investeringsplan in de vorm van kapitaallasten worden alleen globaal toegelicht wanneer deze groter zijn dan € 250.000.
  - Conform de notitie overhead van de commissie BBV worden de personeelslasten van het primaire proces aan de programma's toegerekend. Het betreffen lasten van werkzaamheden die direct aan de in de programma's opgenomen beleidsdoelen kunnen worden toegerekend. De lasten van het ondersteunende proces worden verantwoord onder het 'Overzicht overhead'. Een gewijzigde inzet van personeel kan leiden tot verschuivingen tussen programma's waardoor budgettair neutrale voor- en nadelen kunnen ontstaan. Een totaaloverzicht van de formatie en salarissen per cluster staat in de financiële begroting, Tabel 156.

Paragrafen
Het BBV bepaalt dat in de programmabegroting paragrafen worden opgenomen, waarin de beleidslijnen worden vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten en lokale heffingen. Doel van de paragrafen is dat onderwerpen die versnipperd in de begroting staan worden gebundeld in een kort overzicht, zodat we u voldoende inzicht bieden. De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de begroting en leveren daarmee extra informatie voor het beoordelen van de financiële positie.

Financiële begroting
In de financiële begroting zijn de algemene uitgangspunten en grondslagen opgenomen die gehanteerd zijn bij het opstellen van de programmabegroting. Verder worden verschillende financiële totaaloverzichten gepresenteerd. Hier vindt u onder andere een overzicht van de strategische heroriëntatie, de geprognosticeerde balans, overzichten van reserves en voorzieningen, salarissen en het investeringsplan.

Financiële hoofdlijnen

Het financiële beeld

De programmabegroting is opgesteld op basis van het door de raad vastgestelde beleid. Alle baten en lasten van het huidige takenpakket van de gemeente zijn zo realistisch mogelijk geraamd. Bij het opstellen van een begroting maken we altijd inschattingen, maar in het huidige tijdsbestek zijn de onzekerheden groter dan anders. Wat doet de inflatie en de rente en wat kunnen we van het Rijk verwachten nu het Kabinet demissionair is? Wat betreft dit laatste zijn de cijfers van de meicirculaire 2023 verwerkt in het meerjarenbeeld, omdat dit de laatst bekende formele informatie is. Vanuit het perspectief van een gedegen financieel beleid worden geen aannames gedaan over een eventuele hogere (of lagere) algemene uitkering uit het gemeentefonds.

Voor de te ramen inflatie (loon- en prijsstijgingen) is uitgegaan van de informatie in het Centraal economisch plan (CEP) 2023 van het Centraal planbureau (CPB). Nieuw is dat vanaf het begrotingsjaar 2024 de indexering van de baten en lasten wordt nagecalculeerd. In 2024 worden de in het CEP 2023 geactualiseerde cijfers van de begrotingsjaren 2022 en 2023 verwerkt in de aan te houden indexeringen in 2024. Met deze systematiek wordt een te lage of te hoge indexatie in een voorgaand jaar gecorrigeerd in een volgend begrotingsjaar. Bij de vaststelling van de Voorjaarsrapportage 2023 (7735887) heeft de raad ingestemd met deze systematiek. Mede als gevolg van de nacalculatie wordt een stijging van de belastingopbrengsten met 13,7% geraamd. Deze stijging wordt voor 11,2% veroorzaakt door de hogere inflatie in 2022 en 2023 dan waar eerder rekening mee was gehouden in de programmabegrotingen van deze jaren.

Een andere aanpassing is, dat vanaf deze begroting in het meerjarenbeeld rekening wordt gehouden met de autonome groei van de lasten als gevolg van de groei van de gemeente. Dit gebeurt op basis van een areaalsystematiek die is toegepast voor alle programma's en het overzicht overhead van de programmabegroting. Tevens is in het meerjarenbeeld rekening gehouden met de autonome toename van de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de onroerendezaakbelasting eigenaren woningen als gevolg van de stijging van het aantal inwoners en woningen.

Met deze twee aanpassingen in de wijze van ramen van de baten en lasten is weer een stap gezet om te komen tot een robuuster financieel beleid. Hiermee moet voorkomen worden dat we worden overvallen door niet sluitende begrotingsjaren.

In deze programmabegroting worden de jaren 2024 en 2025 materieel sluitend gepresenteerd. Dit wil zeggen dat in deze jaren de structurele lasten worden gedekt door de structurele baten. De jaren 2026 en 2027 zijn niet materieel sluitend. Dit is het gevolg van het voornemen van het demissionaire Kabinet om de financieringssystematiek van de gemeenten vanaf 2026 te wijzigen. Met deze eenzijdige wijziging heeft het Kabinet al rekening gehouden in de circulaires over het gemeentefonds, terwijl de gesprekken met de VNG over de nieuwe financieringssystematiek nog niet zijn afgerond. Het presenteren van een tekort voor de jaren 2026 en 2027 sluit aan bij het begrotingsadvies van de VNG dat zij op 14 juli 2023 heeft uitgebracht (ledenbrief 23/030). Met de VNG verwachten wij dat onze financieel toezichthouder, Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, tot een positief oordeel over de begroting 2024 zal komen en dat de gemeente onder repressief toezicht blijft staan.

Door het in het verleden gevoerde financiële beleid is de uitgangspositie van de gemeentelijke financiën gelukkig goed. Dit wordt ook bevestigd door onze externe accountant in het verslag van bevindingen bij de Jaarrekening 2022. Hierbij heeft de accountant de zes verplichte financiële kengetallen vergeleken met de landelijke cijfers. In de notitie Schuldpositie 2023 heeft de raad besloten drie kernindicatoren aan te wijzen om de ontwikkeling van de schuld te monitoren. In het meerjarenbeeld van deze programmabegroting bewegen de netto schuldquote en de solvabiliteit zich in de categorie neutraal (oranje). De lasten schuldpositie blijft gedurende het gehele meerjarenbeeld op groen. Hieruit blijkt dat de schuld betaalbaar blijft, ook al komt de netto schuldquote aan het eind van het meerjarenbeeld in de categorie meest risicovol. Dit wordt met name veroorzaakt door de voorgenomen investeringen.

Procesvoorstel sluitend meerjarenbeeld
Vanuit het oogpunt van een gedegen financieel beleid is het noodzakelijk ons nu al voor te bereiden op mogelijke ombuigingen vanaf het begrotingsjaar 2026. Dit sluit ook aan bij het beleid dat is vastgesteld bij het raadsbesluit over de Programmabegroting 2023-2027, dat wanneer als gevolg van de onzekere financieringssystematiek van het Rijk naar de gemeenten tekorten ontstaan, maximaal de laatste twee jaar negatief mogen staan.
In eerste instantie zal dit proces ambtelijk zijn en vanaf het voorjaar 2024 ook bestuurlijk. In het amendement 'Raad in positie' zoals aangenomen bij de Strategische Agenda van de Raad (SAR) bij de Voorjaarsrapportage 2023, heeft de raad als onderwerp 'Procesvoorstel om te komen tot een positief meerjarenbeeld' aan de SAR toegevoegd. Wij hebben het volgende proces op hoofdlijnen voor ogen:

1. Ambtelijke uitwerking	september t/m december 2023
2. Bestuurlijke bespreking en raadsconsultatie	januari t/m maart 2024
3. Besluitvorming (gelijk met Voorjaarsrapportage 2024)	april-juni 2024

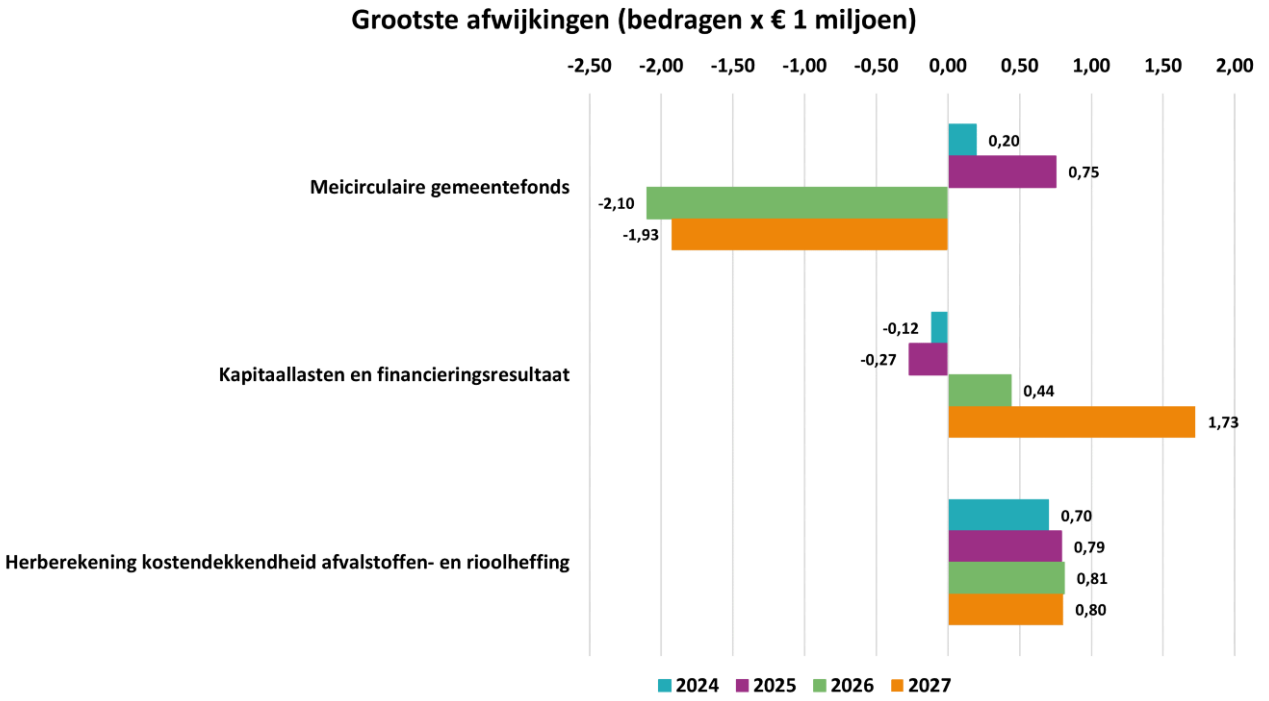
De ambtelijke uitwerking bestaat uit het maken van een lijst met mogelijke maatregelen. Het gaat hierbij om maatregelen om taken te minderen, taken stop te zetten en inkomsten te verhogen. De ambtelijke organisatie wordt gevraagd de (maatschappelijke) effecten goed in beeld te brengen. Daarmee is er voor de raad ruimte keuzes te maken. Voorafgaande aan de besluitvorming wordt de raad in het vroege voorjaar meegenomen in de mogelijke maatregelen. De reactie en eventuele aanvullende voorstellen van de raad worden meegenomen in het raadsvoorstel dat de raad gelijktijdig met de Voorjaarsrapportage 2024 wordt aangeboden. In dat voorstel zal ook worden ingegaan op welke ombuigingen (als eerste) worden verzacht indien er toch (gedeeltelijke) aanvullende rijksmiddelen komen. Naar aanleiding van de door de raad aangenomen motie 'Geen Haagse knaken-Geen Haagse taken' wordt bij de mogelijke maatregelen ook gekeken naar taken die aan de gemeente zijn opgelegd door het Rijk en stopgezet kunnen worden omdat de gemeente onvoldoende middelen van het Rijk ontvangt.

Ontwikkeling meerjarenbeeld

Na het vaststellen van het meerjarenbeeld 2024-2027 in de Voorjaarsrapportage 2023 zijn er autonome ontwikkelingen geweest waardoor het meerjarenbeeld wijzigt. Het actuele meerjarenbeeld is nu als volgt:

Tabel 1

Omschrijving (bedragen x € 1 miljoen)	2024	2025	2026	2027
Geraamd saldo	3,05	7,74	-14,96	-25,05
Meicirculaire gemeentefonds	0,20	0,75	-2,10	-1,93
Kapitaallasten en financieringsresultaat	-0,12	-0,27	0,44	1,73
Herberekening kostendekkendheid afvalstoffen- en rioolheffing	0,70	0,79	0,81	0,80
Diverse mutaties	0,02	0,07	0,07	0,08
Geactualiseerd meerjarenbeeld	3,86	9,08	-15,74	-24,37

Figuur 1

Toelichting grootste afwijkingen

Meicirculaire gemeentefonds
Het netto-effect van de mutaties op basis van de meicirculaire 2023 gemeentefonds (brief aan de raad 22 juni 2023, X.2023.03889) wordt nu verwerkt. Het negatieve beeld vanaf 2026 wordt met name veroorzaakt door het besluit van het Rijk om het accres vanaf 2026 en verder niet meer te koppelen aan de ontwikkelingen van de rijksuitgaven en het in stand houden van de opschalingskorting. Ook zijn in de meicirculaire de uitgangspunten voor de berekening van de inkomstenmaatstaven geactualiseerd. Bij de verdeling van de algemene uitkering wordt rekening gehouden met de mate waarin gemeenten zelf OZB kunnen heffen. In deze circulaire wordt het tarief aangepast voor de waardeontwikkeling van het totale areaal in Nederland en de inflatie over 2022. Door de stijging van het tarief van deze negatieve inkomstenmaatstaf binnen de algemene uitkering ontstaat er een oplopend nadeel van 2024 tot en met 2027.

Kapitaallasten en financieringsresultaat
De financieringsbehoefte voor de jaren 2024-2027 is geactualiseerd ten opzichte van de voorjaarsrapportage. De prognoses van de saldi van de reserves en voorzieningen zijn bijgesteld, evenals de geplande uitgaven van het investeringsplan 2023-2027. Onder andere is halvering van de investeringen en bijbehorende kapitaallasten voor de Vernieuwing Openbare Ruimte (VOR) 2024 verwerkt. Dit naar aanleiding van het raadsbesluit Kredietaanvraag uitvoering project Wijkvernieuwing Welgelegen (776636). Het voordeel in 2027 ontstaat met name doordat de verwachte ingebruikname van enkele

schoolgebouwen is verschoven van 2026 naar 2027. Hierdoor start de afschrijving, conform het Activabeleid, een jaar later.
Voor langlopende geldleningen is gerekend met 3,25%. Omdat de ontwikkelingen op de kapitaalmarkt onzeker zijn, is bij de berekening van het weerstandsvermogen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing rekening gehouden met het risico dat de rente verder stijgt.

Herberekening kostendekkendheid afvalstoffen- en rioolheffing
Bij de berekening van de kostendekkendheid van de afvalstoffen- en rioolheffing wordt rekening gehouden met de toerekening van kosten van overhead en de compensabele BTW. Als gevolg van kostenstijgingen, onder andere de hoge inflatie, wordt in 2024 een hoger bedrag aan overhead en compensabele BTW toegerekend. Omdat deze kosten via de afvalstoffen- en rioolheffing verhaald worden, ontstaat een voordeel voor het meerjarenbeeld.

Strategische heroriëntatie

Gelet op het geprognostiseerde tekort in het meerjarenbeeld over de jaren 2022-2025 heeft de raad op 1 juli 2021 besloten tot een pakket maatregelen oplopend tot € 13,2 miljoen in 2025 (2021.0001203). Op basis van het coalitieakkoord 2022-2026 zijn de ombuigingen in 2023 met € 0,3 miljoen, in 2024 € 1,5 miljoen en vanaf 2025 met structureel € 2 miljoen per jaar verlaagd. Oorzaken van het voorspelde tekort zijn met name de kosten van de jeugdzorg en de Wmo, vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte en structureel minder middelen van het Rijk na de herijking van de verdeling van de algemene uitkering van het gemeentefonds. In januari 2021 is daarom via een strategische heroriëntatie gestart om op alle beleidsterreinen te zoeken naar ombuigingen die bijdragen aan een toekomstbestendig meerjarenbeeld.
Uitgangspunt daarbij was dat de keuzes waar te bezuinigen steeds voortvloeien uit het antwoord op de vraag 'Wat voor gemeente willen we zijn?'. Daarbij gelden de volgende drie overkoepelende uitgangspunten:

1. wij proberen individuele voorzieningen voor de minima in onze samenleving zoveel mogelijk te ontzien;
2. wij zijn een gemeente die kan en wil groeien en daarin staat het realiseren van woningen voor onze inwoners centraal;
3. wij proberen inwoners en ondernemers zoveel mogelijk te ontzien met lastenverzwaring.

De te realiseren ombuigingen
In Tabel 2 is een recapitulatie van de te realiseren ombuigingen opgenomen. In het onderdeel Strategische heroriëntatie van de financiële begroting is een specificatie van de maatregelen opgenomen. Hierbij is per maatregel het maatschappelijk effect benoemd en de voortgang van de realisatie. Uit dit laatste blijkt dat de realisatie van drie posten onzeker is. In totaal € 1,5 miljoen. Vooralsnog wordt er vanuit gegaan dat deze posten wel gerealiseerd worden. In een volgend P&C-product wordt hier weer over gerapporteerd.

Tabel 2

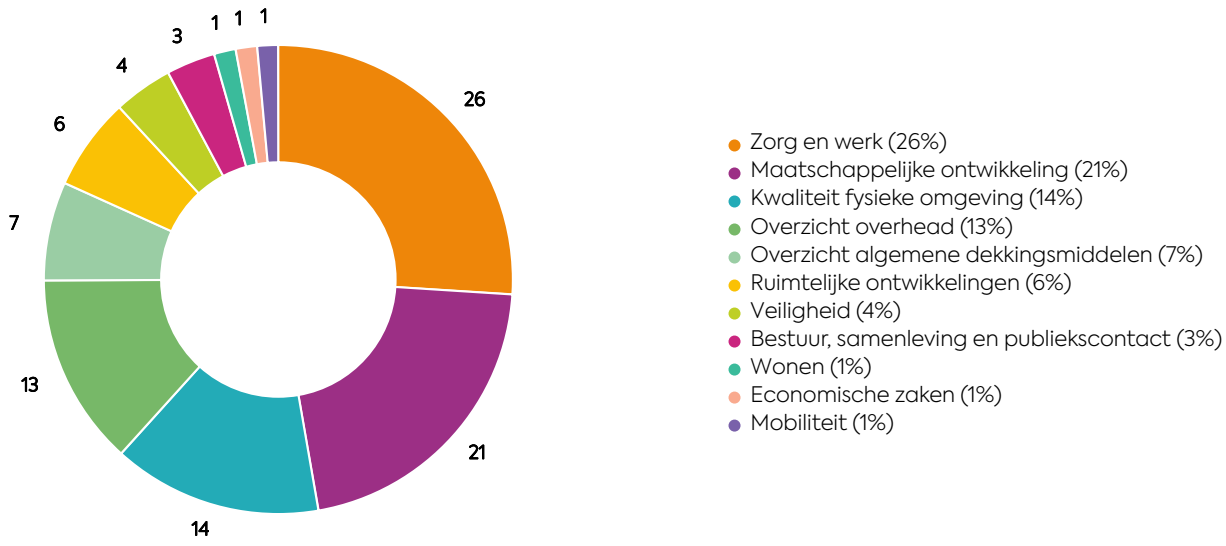
Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
Totaal maatregelen conform raadsvoorstel 2021.0001203	6.497	8.379	13.198	13.198	13.198
Mutaties:					
- volgens de Programmabegroting 2022-2026	175	-114	-100	-100	-100
- volgens de Voorjaarsrapportage 2022	343	0	0	0	0
- verzachten ombuigingen Welzijn	-364	-528	-1.309	-1.309	-1.309
- verzachten ombuigingen Sport	0	-336	-336	-336	-336
- verzachten ombuigingen Cultuur	-100	-673	-356	-356	-356
- volgens de Voorjaarsrapportage 2023	-1.302	-218	-208	-189	-189
Totaal strategische heroriëntatie	5.249	6.510	10.889	10.908	10.908

Lasten

De totale lasten (inclusief stortingen in de reserves) van Haarlemmermeer worden voor 2024 geraamd op € 550,7 miljoen. Met de lasten worden de beleidsdoelen van de programma's gerealiseerd. In de programmabegroting zijn de beleidsdoelen opgedeeld in negen programma's.

Verder zijn er lasten die vallen onder de overzichten 'Algemene dekkingsmiddelen' en 'Overhead'. In Figuur 2 is weergegeven hoe de lasten over de verschillende programma's en algemene dekkingsmiddelen en overhead zijn verdeeld.

Lasten 2024

Figuur 2

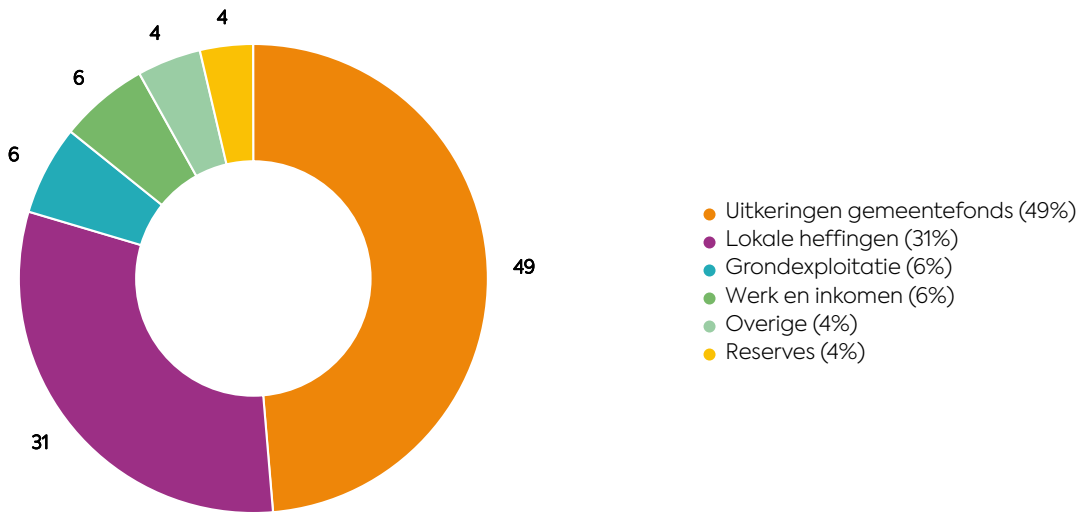
De programma's Zorg en werk en Maatschappelijke ontwikkeling behelzen samen € 263 miljoen. Binnen het programma Zorg en werk vallen de lasten voor de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Jeugdwet en de Participatiewet. Onder Maatschappelijke ontwikkeling worden onder meer de kosten van onderwijshuisvesting, cultuur en sport verantwoord.
De lasten voor het fysieke domein vallen vooral onder de programma's Ruimtelijke ontwikkelingen en Kwaliteit fysieke omgeving, samen € 115miljoen.

Alle programma's, de algemene dekkingsmiddelen en de overhead worden uitgebreid toegelicht in het hoofdstuk programma's.

Baten

Alle in de programmabegroting geraamde lasten moeten worden gedekt door de baten (inkomsten) om te komen tot een sluitende begroting. De totale baten (inclusief storting in de reserves) van Haarlemmermeer worden voor 2024 geraamd op € 554,5 miljoen. In Figuur 3 is in hoofdlijnen aangegeven waar de baten uit bestaan.

Baten 2024

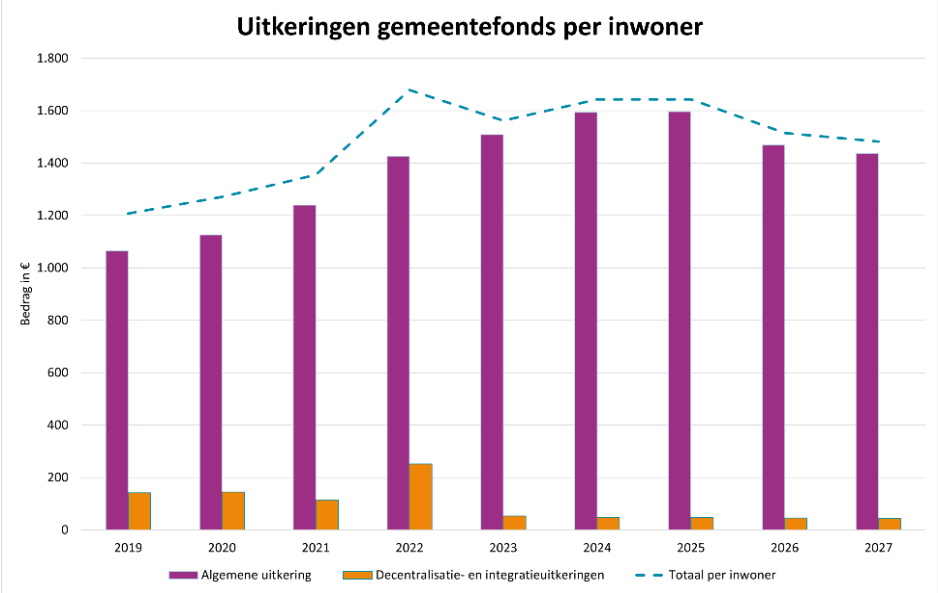
Figuur 3

De baten en de lasten van de grondexploitaties worden budgettair neutraal geraamd en worden verantwoord onder het programma Ruimtelijke ontwikkelingen. Een resultaat op de grondexploitaties wordt verrekend met de Algemene reserve grondzaken.

Uitkeringen gemeentefonds

De grootste inkomstenspost zijn de uitkeringen uit het gemeentefonds die van het Rijk ontvangen worden. Deze uitkeringen zijn vrij besteedbaar en worden verantwoord onder het Obverzicht algemene dekingsmiddelen, onderdeel B: Uitkeringen gemeentefonds.

Het meerjarig verloop van de uitkeringen uit het gemeentefonds per inwoner blijkt uit Figuur 4.

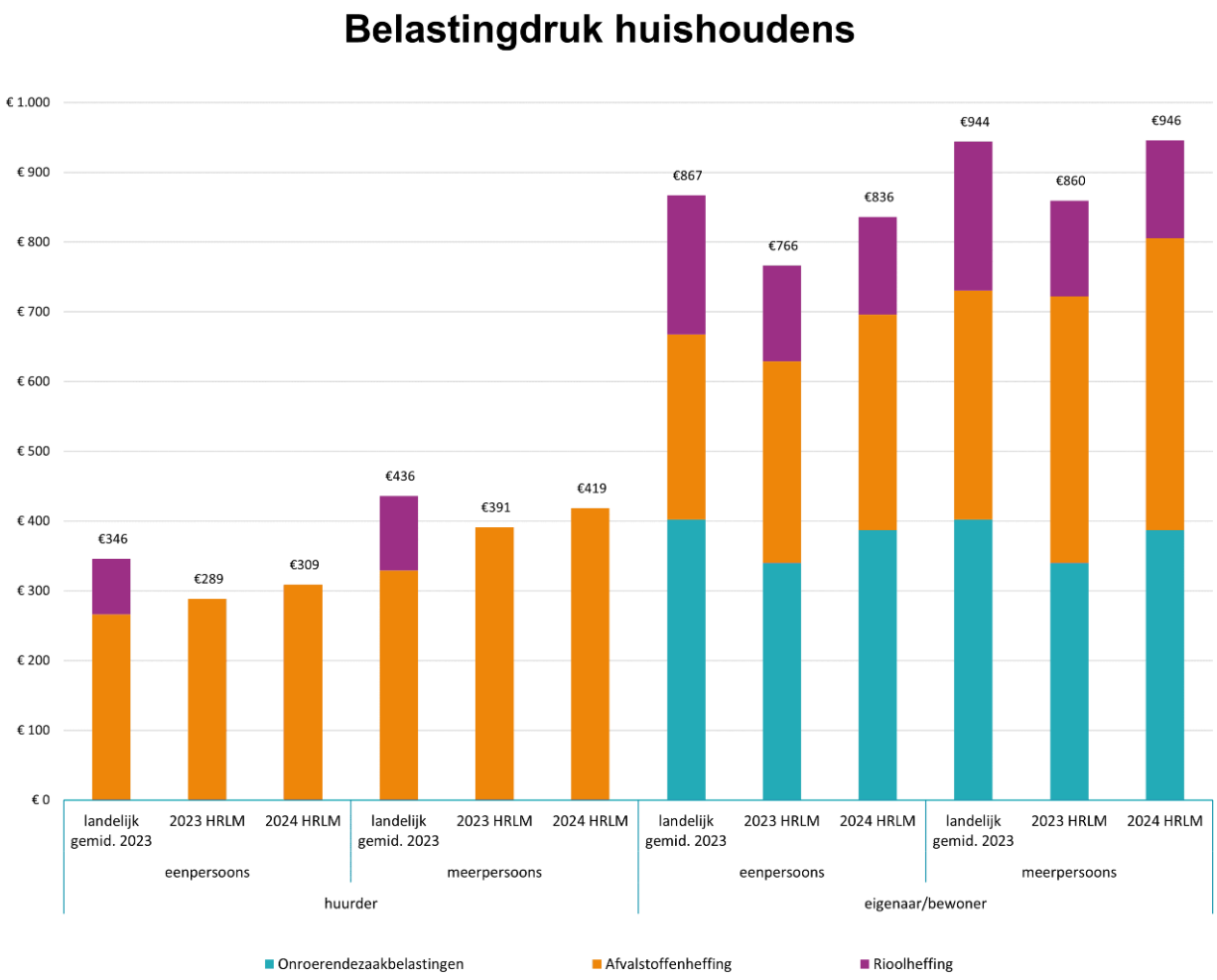
Figuur 4

Gemeentelijke belastingen

Andere grote inkomstenbronnen zijn de gemeentelijke belastingen (lokale heffingen). Deze heffingen kunnen worden opgedeeld in de vrij besteedbare belastingen, met name de Onroerendezaakbelastingen, en de heffingen voor een specifiek doel, zoals de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Heffingen met een specifiek doel mogen maximaal 100% kostendekkend zijn. Bij het vaststellen van de opbrengsten van de vrij besteedbare belastingen heeft de raad een grote mate van vrijheid.

Belastingdruk huishoudens

Voor de huishoudens van Haarlemmermeer is de ontwikkeling van de gemeentelijke belastingdruk van belang. Uit Figuur 5 blijkt dat de belastingdruk over 2024 voor eigenaren van woningen stijgt. Dit betreft de OZB die gemiddeld per huishouden met 13,7% inflatie stijgt. Verder stijgt de afvalstoffenheffing met 7% en de rioolheffing met 2%. In totaal stijgt de belastingdruk voor een meerpersoonshuishouden met een eigen huis met 9% ten opzichte van 2023. Voor een huurder met een meerpersoonshuishouden is de stijging 7%. In de paragraaf Lokale Heffingen worden de belastingen en heffingen uitgebreid toegelicht.

Figuur 5

Structureel begrotingssaldo

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting moet beoordeeld worden of alle structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Om dit te bepalen is in de programmabegroting het Overzicht incidentele baten en lasten opgenomen. Onder andere op basis van dit overzicht geeft het structureel begrotingsevenwicht het volgende beeld:

Tabel 3

Omschrijving (bedragen x € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Saldo baten en lasten	1.016	-153	-14.457	-24.502
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	2.847	9.234	-1.279	137
Begrotingssaldo (a)	**3.863**	**9.081**	**-15.736**	**-24.365**
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo) (b)[1]	-6.404	-9.161	2.278	-540
Structureel begrotingssaldo (=a-b)	**10.267**	**18.242**	**-13.458**	**-23.825**

1 *Een minbedrag verhoogt het structurele saldo*

Het structureel begrotingssaldo wordt berekend door de totale lasten en baten te verminderen met het saldo van de incidentele lasten en baten. Het saldo dat over blijft moet positief zijn (de structurele baten zijn dan groter dan de structurele lasten). Een structureel begrotingssaldo geldt voor de begrotingsjaren 2024 en 2025.

Vanaf 2026 is sprake van een structureel begrotingstekort. Dit is het directe gevolg van het plan van het Kabinet om vanaf 2026 te gaan

werken met een nieuwe financieringssystematiek voor gemeenten en provincies. In het kader van het financieel beleid van onze gemeente hanteren we als beleidsuitgangspunt dat, wanneer als gevolg van de onzekere financieringssystematiek van het Rijk naar de gemeenten tekorten ontstaan, maximaal de laatste twee jaren van het meerjarenbeeld negatief mogen staan.

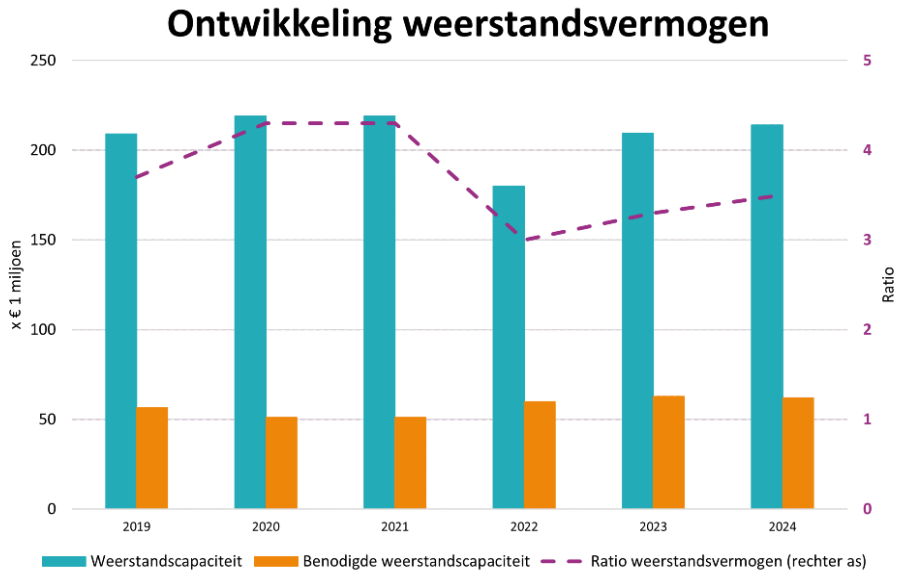
Risico's

Een risico is een onzekere gebeurtenis of omstandigheid met één of meerdere mogelijke oorzaken en met eventuele negatieve gevolgen voor het behalen van de doelstellingen van Haarlemmermeer. Voor geconstateerde risico's worden beheersmaatregelen getroffen om de impact van een risico te verkleinen. De resterende risico's worden gekwantificeerd op basis van kans van optreden en de mogelijke financiële gevolgen. De kans- en gevolginschattingen zijn gemaakt op basis van expertise en ervaring met de omgeving waarin de risico's spelen en de beleidsdoelen waaraan ze bijdragen. Met behulp van een simulatie wordt de totale waarde van de resterende risico's berekend en deze totale waarde vormt de 'benodigde weerstandscapaciteit'.

Om te bepalen of Haarlemmermeer in staat is de resterende risico's op te vangen wordt de 'beschikbare weerstandscapaciteit' berekend. De beschikbare weerstandscapaciteit wordt in het BBV omschreven als 'de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken'. Het belangrijkste onderdeel van de beschikbare weerstandscapaciteit is de Algemene dekkingsreserve. De Algemene dekkingsreserve is de enige, directe en vrij beschikbare bron van de weerstandscapaciteit. Het aanhouden van een voldoende hoge Algemene dekkingsreserve zorgt ervoor dat de gemeente de mogelijkheden heeft om de risico's op te vangen, zonder dat dit directe consequenties heeft voor de uitvoering van de programmabegroting.

Om inzicht te krijgen in hoeverre de beschikbare weerstandscapaciteit voldoende is om zich voor doende risico's op te vangen, wordt de ratio weerstandsvermogen bepaald. De gemeenteraad heeft in de Notitie risicomanagement, juli 2017 (2017.47899) bepaald dat de streefwaarde van dit ratio minimaal 1,4 moet zijn. Met de ratio van 3,5 (classificatie uitstekend) in 2024 wordt hier ruimschoots aan voldaan.

In Figuur 6 wordt de ontwikkeling weergegeven van de benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit en van de weerstandsratio. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is een uitgebreide toelichting opgenomen op het weerstandsvermogen en de risico's.

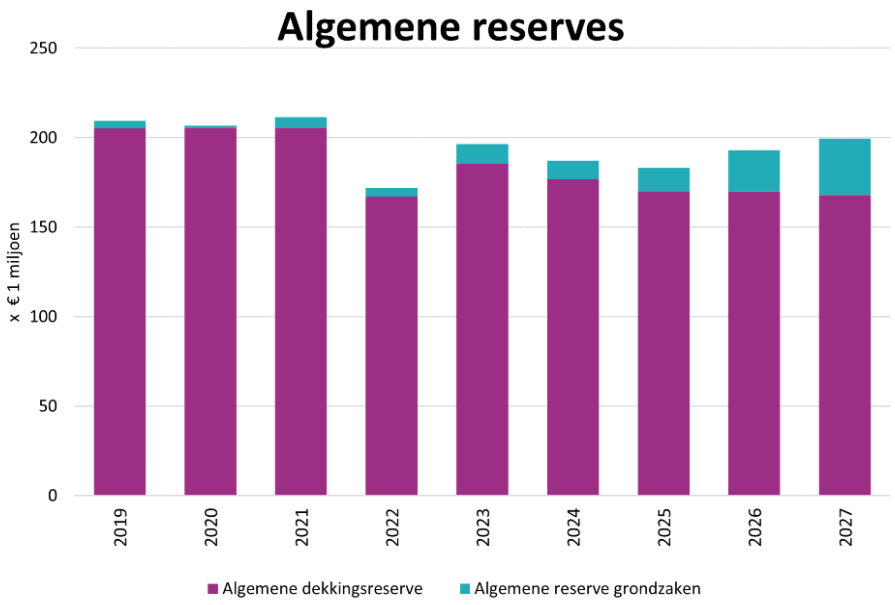

Figuur 6

Reserves

Reserves zijn bedoeld voor het dekken van toekomstige (mogelijke) uitgaven. De raad beslist over de bestemming van de reserves. De reserves worden onderverdeeld in algemene reserves en bestemmingsreserves.

De algemene reserves dienen als dekkingsbron in het geval zich incidentele risico's voordoen. We hebben het dan over de Algemene dekkingsreserve en de Algemene reserve grondzaken. De geprognosticeerde meerjarige ontwikkeling blijkt uit Figuur 7.

Figuur 7

De bestemmingsreserves zijn ingesteld met een bepaald door de raad vastgesteld doel. Voor deze bestemmingsreserves geldt dat de raad kan besluiten om daar een ander doel aan te geven of om ze op te heffen en het saldo toe te voegen aan de algemene dekkingsmiddelen. Uiteraard geldt hierbij dat een alternatieve dekking gevonden moet worden voor reeds aangegane verplichtingen op het moment dat de raad besluit tot wijziging of opheffing van een reserve.

Op de mogelijkheid om het bestedingsdoel van een bestemmingsreserve te wijzigen is één uitzondering, namelijk de bestemmingsreserve Dekking afschrijvingslasten. Conform de regelgeving van het BBV moet deze reserve als 'beklemde' reserve worden opgenomen. Deze is niet vrij besteedbaar, omdat de toekomstige afschrijvingslasten altijd gedekt moeten zijn. De ontwikkeling van de bestemmingsreserves wordt weergegeven in Figuur 8.

Figuur 8

In het hoofdstuk Financiële begroting wordt het doel van elke reserve toegelicht en is het meerjarig verloop per reserve opgenomen.

Investeringen

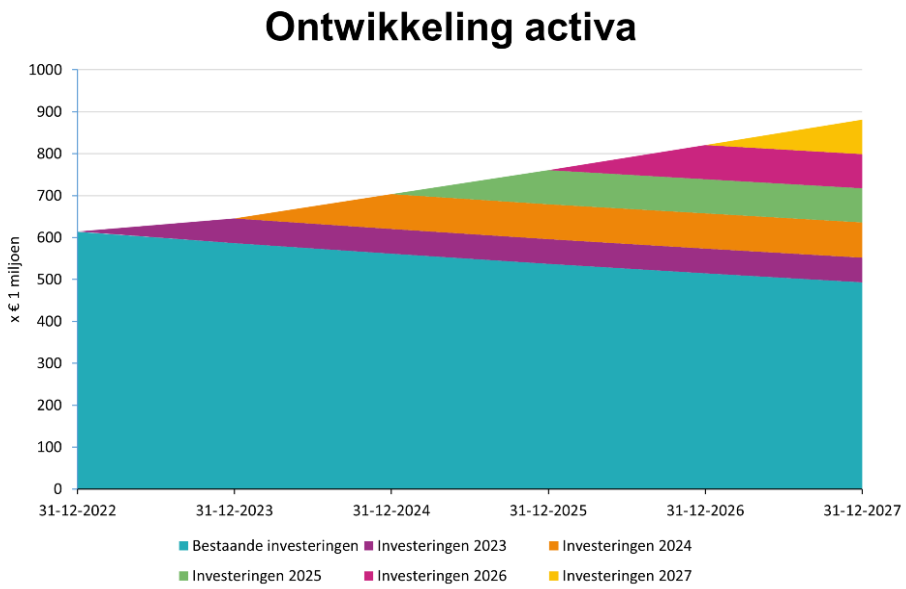
Investeringen zijn uitgaven waarvan het economisch - of maatschappelijk nut zich over meerdere jaren uitstrekt. Investeringen worden geactiveerd op de balans en worden afgeschreven op basis van de economische levensduur van de investering. De kapitaallasten (rente en afschrijving) komen ten laste van de programma's en moeten worden gedekt binnen de baten en lasten van de programmabegroting.

Het investeringsplan van Haarlemmermeer is ambitieus. In de periode 2023-2027 is de prognose dat voor € 428 miljoen wordt geïnvesteerd. Dit is de netto-investering, na aftrek van bijdragen van derden. Verder is hierbij uitgegaan van een realisatiegraad van 65% van de in een jaar geraamde investeringsbedragen. Dit omdat door allerlei externe - en interne oorzaken snel vertraging in de uitvoering kan optreden.

De totale waarde van de materiële vaste activa wordt per eind 2027 geraamd op € 880 miljoen. Dit is inclusief de nieuwbouw van het raadhuis (€ 65 miljoen nog te besteden vanaf 2023) en de uitvoering van het Integraal huisvestingsplan (IHP) onderwijs, waarvoor voor de periode 2023-2027 rekening is gehouden met een investering van € 198,5 miljoen.
Verder zijn er investeringen voor onder andere de Vernieuwing openbare ruimte (VOR) en het Uitvoeringsprogramma mobiliteit (UPM).

Een uitgebreide toelichting op de investeringen wordt gegeven in het Meerjarenperspectief investeringen dat tweemaal per jaar aan de raad ter bespreking en vaststelling wordt aangeboden. In het hoofdstuk Financiële begroting is een detailoverzicht van het investeringsplan opgenomen. Bij de vaststelling van de Programmabegroting 2024-2027 wordt de raad gevraagd de investeringen tot € 2 miljoen waarvan de uitvoering start in 2024 te autoriseren en de jaarschijf 2024 van de nieuwe en lopende investeringen vrij te geven. Voor investeringen van € 2 miljoen en hoger ontvangt de raad separate raadsvoorstellen, met het verzoek deze te autoriseren.

De ontwikkeling van de materiële vaste activa voor de jaren 2023 - 2027 geeft het beeld in Figuur 9 (realisatiegraad van 65%).

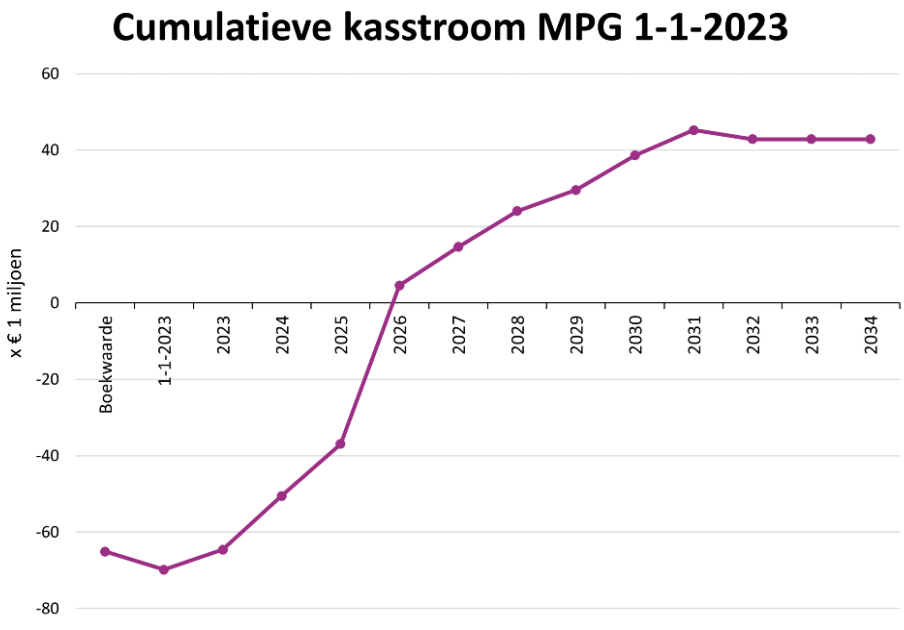

Figuur 9

Meerjarenperspectief Grondzaken (MPG)

Op basis van de prognoses in het MPG (standlijn 1 januari 2023) wordt in de programmabegroting rekening gehouden met de opbrengsten en uitgaven die verband houden met de ontwikkeling van bouwgrondexploitaties. Het saldo van de bouwgrondexploitaties wordt naar de balans overgebracht, zodat een verschil in de baten en de lasten geen invloed heeft op het saldo van de programmabegroting. Als een bouwgrondexploitatie wordt afgesloten, dan wordt het resultaat verrekend met de Algemene reserve grondzaken. Voor meer informatie wordt verwezen naar het MPG.

Op basis van het MPG (standlijn 1 januari 2023) is in Figuur 10 de verwachte cumulatieve cashflow weergegeven. De cashflow geeft het verschil aan tussen de opbrengsten en uitgaven gedurende een bepaalde periode. In de grafiek is te zien dat tot en met 2025 de gerealiseerde uitgaven hoger zijn dan de gerealiseerde opbrengsten. Na 2025 worden er minder kosten gemaakt en worden er meer opbrengsten ontvangen en komt de cashflow boven € 0. Dit betreft een inschatting van de fasering per jaar en is een momentopname. Bij elk volgend (t)MPG worden de prognoses geactualiseerd.

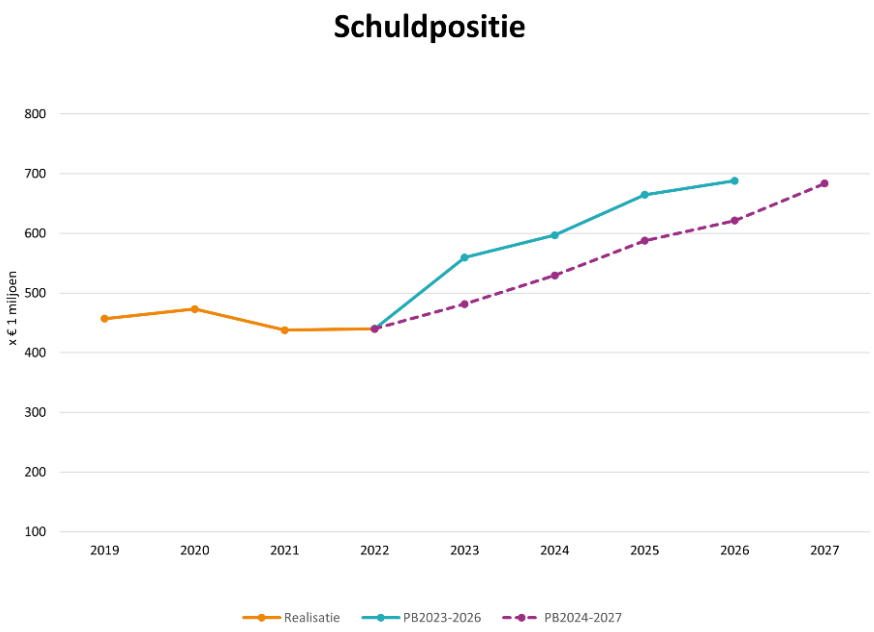

Figuur 10

Financiële positie en kengetallen

Op basis van het in deze programmabegroting opgenomen meerjarenbeeld, het investeringsplan, de ontwikkeling van de reserves en de prognoses van het MPG (standlijn 1 januari 2023) is de ontwikkeling van de schuldpositie geactualiseerd. De verwachting is dat de schuldpositie (korte- en langlopende geldleningen) in de jaren 2023-2027 toeneemt met circa € 250 miljoen. In 2024 wordt een stijging met € 48 miljoen verwacht. In de berekening van de schuldpositie is rekening gehouden met een realisatie van de investeringen van 65%. Haarlemmermeer is een groeigemeente, onze schuldpositie blijft hoog ten opzichte van andere gemeenten. Zie ook de toelichting hiervoor onder 'Investeringen'.

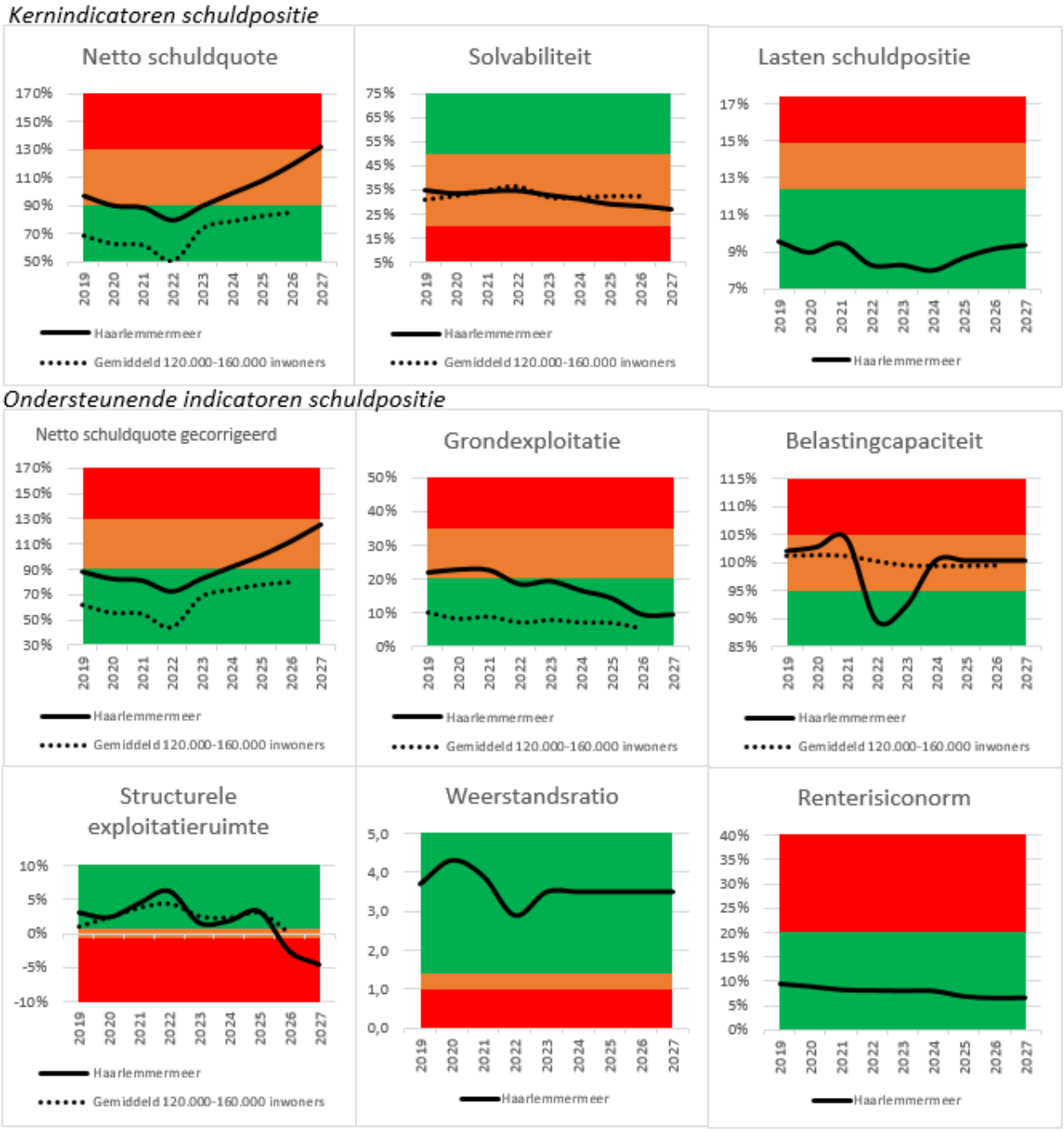
De meerjarige ontwikkeling van de schuld is weergegeven in Figuur 11. Uit de lijnen PB2023-2026 en PB2024-2027 blijkt dat de schuld de eerste jaren meer geleidelijk stijgt dan voorzien in de Programmabegroting 2023-2026, maar dat de geprognosticeerde stand van de schuld in het laatste jaar van het meerjarenbeeld vrijwel aansluit bij prognose van bij het laatste jaar uit het meerjarenbeeld van de vorige programmabegroting.

Figuur 11

Kengetallen schuldpositie

In de notitie meerjarig financieel inzicht voor de raad van de commissie BBV is aangegeven dat de belangrijkste indicatoren en kengetallen van de balans en van de baten en lasten in samenhang dienen te worden gepresenteerd en toegelicht. De ontwikkeling van deze samenhang in de loop van de tijd wordt hierin verwerkt en de trends worden geduid. In de notitie Schuldpositie 2023 heeft de raad besloten drie kernindicatoren schuldpositie aan te wijzen. In de programmabegroting en jaarstukken worden deze aangevuld met een aantal ondersteunende indicatoren, welke de kernindicatoren nuanceren, of in breder perspectief plaatsen. Daar waar het verplichte indicatoren betreft kunnen ook vergelijkende cijfers van het gemiddelde van gemeenten in de categorie 120.000 - 160.000 inwoners worden weergegeven omdat deze informatie wordt gepubliceerd. De onderstaande analyse richt zich op samenhang en trends, de ontwikkeling per kernindicator wordt toegelicht in de paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing bij het onderdeel schuldpositie. De toelichtingen op de manier hoe de indicatoren dienen te worden berekend staan in de notitie Schuldpositie 2023.

Figuur 12

Bij de kernindicatoren valt op dat twee van de drie kernindicatoren eind 2022 op groen staan. De netto schuldquote is op basis van de werkelijkheid eind 2022 hoger dan gemiddeld, maar bevind zich in de categorie minst risicovol. Deze is zo'n 25% hoger dan bij de gemiddelde gemeente van vergelijkbare omvang. Echter zijn de verschillen binnen de vergelijkingsgroep groot. Gezien de ambities voor groei heeft Haarlemmermeer meer gronden in bezit dan gemiddeld. Eind 2022 bedraagt onze grondexploitatiequote bijna 19%, terwijl de gemiddelde gemeente in deze categorie zo'n 7% heeft. De hogere netto schuldquote wordt hier dan al voor een groot deel door verklaard. De solvabiliteit bevind zich in oranje (neutraal), dichtbij het gemiddelde. Hierdoor heeft Haarlemmermeer een solide financiele positie in tijden van financiële tegenspoed. De weerstandsratio bevestigt dit beeld. Na de daling in 2022 als gevolg van de dekking van de bijdrage in de omlegging van de A9, stijgt deze in 2023 weer als gevolg van de storting van het rekeningresultaat van 2022 in de Algemene Dekkingsreserve. De indicator lasten schuldpositie bevindt zich eind 2022 in de categorie minst risicovol.

Op de langere termijn bewegen de netto schuldquote en de solvabiliteit zich in de categorie neutraal (oranje). De lasten schuldpositie blijft gedurende het gehele meerjarenbeeld op groen. Hieruit blijkt dat de schuld betaalbaar blijft, ook al komt de netto schuldquote aan het eind van het meerjarenbeeld in de categorie meest risicovol. Dit wordt met name veroorzaakt door de voorgenomen investeringen. We zien namelijk dat de ratio grondexploitatie afloopt. Ook kan de stijging niet verklaard worden vanuit de exploitatie, de indicator structurele exploitatieruimte toont zich tot en met 2025 positief. Vanwege de terugval van middelen uit het gemeentefonds beweegt deze indicator vanaf 2026 wel in het rood. Met twee kernindicatoren die zich binnen oranje bewegen is waakzaamheid voor de hoogte van de schuld wenselijk, maar er is nog geen reden tot noodzakelijk ingrijpen op hoogte van de schuld. Uit de analye bij de notitie Schuldpositie 2023 is daarbij gebleken dat de kengetallen, zeker in de laatste jaarschijven, onzekerheid vertonen en in de praktijk, ondanks zorgvuldige ramingen, door diverse oorzaken beter uitvallen dan ingeschat.

Dit is overigens een beeld dat we ook bij de vergelijkingsgroep terug zien, de netto schuldquote van de vergelijkingsgroep maakt tussen 2022 en 2023 een opvallend grote sprong doordat 2023 gebaseerd is op begrotingscijfers van deze gemeenten. De overige ondersteunende indicatoren staan nog op neutraal of groen. De lage gemiddelde rente op de bestaande leningenportefeuille (1,53% bij de Jaarstukken 2022) en het weerstandsvermogen van de gemeente maken dat de last van de schuld op de langere termijn houdbaar is en blijft. De spreiding binnen de leningenportefeuille voorkomt dat de gemeente kwetsbaar is voor een renteschok. Dit blijkt ook uit de ruimte die er is tot de renterisiconorm. Met de stijgende rentes sinds het begin van 2022 zal ook Haarlemmermeer in de toekomst rekening moeten houden met extra lasten. De exploitatie was de afgelopen jaren meer dan sluitend, maar de langjarige trend beweegt zich nu richting de categorie meest risicovol. De daling van de inkomsten vanuit het gemeentefonds vanaf 2026 maakt dat er gestart wordt met een proces om te komen tot een sluitend meerjarenperspectief.

Overzicht van baten en lasten

Tabel 4

Programma/Mutatie reserves	Baten en lasten	JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bestuur, samenleving en publiekscontact	Baten	4.714	3.259	4.891	5.006	5.413	5.650
	Lasten	15.827	16.698	18.614	18.903	19.110	19.269
	Saldo	**-11.113**	**-13.438**	**-13.723**	**-13.897**	**-13.697**	**-13.618**
Veiligheid	Baten	26.847	20.886	1.143	1.143	1.143	1.143
	Lasten	47.771	41.584	22.413	22.073	21.933	21.918
	Saldo	**-20.924**	**-20.698**	**-21.270**	**-20.930**	**-20.790**	**-20.775**
Zorg en werk	Baten	35.510	36.113	34.175	34.179	33.947	33.951
	Lasten	139.352	150.070	143.297	138.627	140.203	140.231
	Saldo	**-103.842**	**-113.957**	**-109.122**	**-104.448**	**-106.256**	**-106.280**
Maatschappelijke ontwikkeling	Baten	24.542	25.081	21.436	20.063	20.182	19.512
	Lasten	101.702	118.385	113.762	110.636	110.953	110.585
	Saldo	**-77.160**	**-93.304**	**-92.325**	**-90.573**	**-90.771**	**-91.074**
Mobiliteit	Baten	968	1.042	352	352	352	352
	Lasten	57.830	6.657	7.897	9.616	8.941	9.591
	Saldo	**-56.862**	**-5.615**	**-7.545**	**-9.264**	**-8.589**	**-9.239**
Ruimtelijke ontwikkelingen	Baten	37.546	42.258	25.325	22.864	26.603	22.858
	Lasten	38.519	39.258	23.620	31.866	24.397	21.013
	Saldo	**-973**	**3.000**	**1.705**	**-9.002**	**2.206**	**1.845**
Wonen	Baten	666	4.238	4.280	3.900	3.571	3.471
	Lasten	2.640	9.166	6.725	6.192	5.690	5.641
	Saldo	**-1.974**	**-4.928**	**-2.445**	**-2.292**	**-2.119**	**-2.170**
Kwaliteit fysieke omgeving	Baten	35.410	36.694	38.446	38.927	39.057	39.030
	Lasten	72.249	78.714	79.480	81.677	83.081	83.710
	Saldo	**-36.839**	**-42.020**	**-41.034**	**-42.750**	**-44.024**	**-44.680**
Economische zaken	Baten	5.451	3.369	4.802	14.419	3.411	3.411
	Lasten	8.743	7.962	8.168	14.502	7.401	7.397
	Saldo	**-3.292**	**-4.593**	**-3.367**	**-82**	**-3.991**	**-3.986**
Overzicht algemene dekkingsmiddelen *	Baten	377.418	360.529	397.743	401.363	383.732	382.584
	Lasten	10.042	12.964	36.334	38.854	43.148	48.263
	Saldo	**367.375**	**347.565**	**361.409**	**362.508**	**340.584**	**334.322**
Overzicht overhead	Baten	1.615	975	1.599	1.599	1.599	1.599
	Lasten	60.950	68.220	72.867	71.022	68.612	70.446
	Saldo	**-59.335**	**-67.245**	**-71.268**	**-69.423**	**-67.012**	**-68.847**
1 Totaal van baten excl. reservemutaties		**550.686**	**534.444**	**534.193**	**543.815**	**519.010**	**513.561**
2 Totaal van lasten excl. reservemutaties		**555.625**	**549.676**	**533.177**	**543.968**	**533.466**	**538.063**
3 Saldo van baten en lasten (1-2)		**-4.939**	**-15.232**	**1.016**	**-153**	**-14.457**	**-24.503**

* Waarvan

- Onvoorzien	Lasten	-	35	35	35	35	35
- Vennootschapsbelasting	Lasten	1.884	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000

Tabel 5

Programma/Mutatie reserves	Baten en lasten	JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Maatschappelijke ontwikkeling	Onttrekking	1.697	3.947	2.416	3.689	3.129	2.332
	Storting	2.324	160	3.255	160	160	160
	Saldo	**-627**	**3.787**	**-839**	**3.529**	**2.969**	**2.172**
Mobiliteit	Onttrekking	1.682	257	343	451	759	759
	Storting	-	4.369	-	-	-	-
	Saldo	**1.682**	**-4.112**	**343**	**451**	**759**	**759**
Ruimtelijke ontwikkelingen	Onttrekking	12.216	13.857	5.637	11.421	10.603	6.633
	Storting	20.527	23.050	11.501	13.590	16.413	11.760
	Saldo	**-8.311**	**-9.193**	**-5.864**	**-2.169**	**-5.810**	**-5.127**
Wonen	Onttrekking	100	904	173	163	188	163
	Storting	48	48	1.498	1.138	830	751
	Saldo	**52**	**856**	**-1.325**	**-976**	**-642**	**-588**
Kwaliteit fysieke omgeving	Onttrekking	208	419	444	444	259	132
	Saldo	**208**	**419**	**444**	**444**	**259**	**132**
Economische zaken	Onttrekking	1.487	960	150	150	150	150
	Storting	231	860	-	-	-	-
	Saldo	**1.256**	**100**	**150**	**150**	**150**	**150**
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	Onttrekking	57.059	16.242	11.170	8.097	1.441	2.640
	Storting	12.175	605	1.231	293	404	-
	Saldo	**44.884**	**15.638**	**9.939**	**7.804**	**1.037**	**2.640**
4 Totaal van baten reservemutaties		**74.449**	**36.586**	**20.332**	**24.414**	**16.529**	**12.808**
5 Totaal van lasten reservemutaties		**35.305**	**29.091**	**17.484**	**15.181**	**17.807**	**12.671**
6 Resultaat reservemutaties (4-5)		**39.144**	**7.495**	**2.847**	**9.234**	**-1.279**	**137**
7 Totaal van baten incl. reservemutaties (1+4)		**625.135**	**571.029**	**554.524**	**568.229**	**535.538**	**526.368**
8 Totaal van lasten incl. reservemutaties (2+5)		**590.930**	**578.767**	**550.661**	**559.148**	**551.274**	**550.734**
9 Resultaat (7-8)		**34.205**	**-7.737**	**3.863**	**9.081**	**-15.736**	**-24.365**

Samenstelling van de gemeenteraad en het college van B&W

Samenstelling gemeenteraad

De gemeenteraad is het hoogste orgaan van de gemeente. De raad is de lokale volksvertegenwoordiging, bepaalt de beleidskaders en controleert de uitvoering van het beleid door het college van burgemeester en wethouders.

De raad heeft 39 zetels. Deze zetels zijn als volgt verdeeld:

Tabel 6

Partij	2022	2018	2014	2010
VVD	8	7	7	10
HAP	6	7	6	4
GroenLinks	5	4	3	4
D66	4	3	6	5
CDA	3	5	5	5
Forza!	3	5	4	3
PvdA	3	3	4	4
SRH (Sociaal Rechts Haarlemmermeer)	2	1	1	1
ChristenUnie-SGP	1	2	1	1
Forum voor Democratie (FvD)	1	-	-	-
EEN Haarlemmermeer	1	1	1	-
Belang van Nederland (BVNL)	1	-	-	-
GEZOND Haarlemmermeer	1	1	-	-
Overigen	-	-	1	2

De contactgegevens van fracties en de raadsleden staan op de website van de gemeenteraad, onder raadsleden.

Samenstelling college van burgemeester en wethouders

De burgemeester is benoemd door de koning op voordracht van de raad. De wethouders zijn gekozen door de gemeenteraad. Ieder collegelid heeft zijn of haar eigen takenpakket (portefeuille). Samen zijn zij verantwoordelijk voor de voorbereiding en uitvoering van de raadsbesluiten.

Het college van B&W bereidt de plannen voor waarover de gemeenteraad een beslissing moet nemen. Het college neemt ook zelf besluiten. Daarnaast voert het college de besluiten van de gemeenteraad uit. Samen zijn zij verantwoordelijk voor het bestuur van de gemeente.

De portefeuilles worden in Tabel 7 weergegeven.

Tabel 7

Burgemeester Marianne Schuurmans-Wijdeven	Wethouder Jurgen Nobel	Wethouder Mariëtte Sedee-Schuitemaker	Wethouder Marjolein Steffens-van de Water
	1e loco-burgemeester	2e loco-burgemeester	3e locoburgemeester
• Algemene en bestuurlijke zaken • Openbare orde & Veiligheid • Brandweer • Burgerzaken • Internationale betrekkingen • Communicatie & Onderzoek • Integriteitsbeleid • Kernencontacten (samen met wethouder Steffens-van de Water)	• Financiën, inclusief deelnemingen & grondzaken • Luchthavenzaken • Woningbouw • Ruimtelijke ontwikkeling Projecten: • Stadshart Hoofddorp (exclusief gemeentehuis)	• Sport & Volksgezondheid • Agrarische zaken • Vastgoed • Afval, Milieu & Water • Grootschalig groen & Recreatie • Subsidies Projecten: • PARK21	• Fysieke leefomgeving • Jeugd & Onderwijs • Woonbeleid • Dienstverlening • Doelgroepenbeleid & Emancipatie • Gebiedsgericht werken • Participatie • Kernencontacten (samen met burgemeester Schuurmans-Wijdeven Projecten: • Nieuwe Kom Nieuw-Vennep

Wethouder Marja Ruigrok	Wethouder Charif El Idrissi	Wethouder Charlotte van der Meij	Michiel Ruis
4e loco-burgemeester	5e loco-burgemeester	6e loco-burgemeester	Gemeentesecretaris
• Verkeer & Vervoer • Economische Zaken • Cultuur	• Werk & Inkomen • Arbeidsmarktbeleid • Inburgering & Asielzaken • Inkoop- & aanbestedingsbeleid • Bedrijfsvoering • Personeel • Digitalisering	• Zorg & Welzijn • Klimaat & Energie • Juridische Zaken • Vergunningen • Handhaving (inclusief oneigenlijk grondgebruik) Projecten: • Gemeentehuis	• Algemeen directeur van de organisatie

Programma's

Bestuur, samenleving en publiekscontact

Portefeuillehouder: Ruigrok, Schuurmans-Wijdeven, Steffens-van de Water

lasten in €	18.614
% totale begroting	3,5%
baten in €	4.891
% totale begroting	0,9%

Maatschappelijk doel:

Het borgen van democratische en transparante besluitvorming en excellente dienstverlening aan inwoners, instellingen en ondernemers.

(Bedragen × € 1.000)	Begroting 2024 baten	% verschil baten t.o.v. begroting 2023	Begroting 2024 lasten	% verschil lasten t.o.v. begroting 2023
Beleidsdoel A: Het goed functioneren en faciliteren van formele gemeentelijke organen (gemeenteraad, college van burgemeester en wethouders, burgemeester en rekenkamercommissie).	-	-	7.323	0%
01. Het faciliteren van de bestuursorganen van de gemeente				
02. Het faciliteren van de Rekenkamer				
03. Het voorbereiden en houden van verkiezingen				
Beleidsdoel B: Wederzijdse betrokkenheid bij de besluitvorming en onze kennis over onze lokale samenleving vergroten.	-	-	358	-18%
01. Het doen van generiek onderzoek				
02. Standaardisering van de aanpak van participatie bij beleidsvorming en -uitvoering				
03. Opstellen en uitvoeren van gebiedsprogramma's				
04. Uitwerking rol dorps- en wijkraden				
05. Het onderhouden en faciliteren van adviesorganen ter ondersteuning van de gemeenteraad				
06. Het bieden van informatie aan inwoners en ondernemers				
07. Het ondersteunen van de Jongerengemeenteraad en Kinderraad				
Beleidsdoel C: Het behartigen van de belangen van Haarlemmermeer buiten de gemeentegrenzen en het versterken van de bestuurlijke samenwerking.	281	-	1.283	-
01. Het deelnemen aan bestuurlijke samenwerkingsverbanden				
02. Het onderhouden van de stedenband				
Beleidsdoel D: Wij zijn goed bereikbaar voor inwoners, ondernemers en instellingen en open, deskundig en duidelijk in onze contacten.	-	-	1.271	29%
01. Wij zijn bereikbaar via balie, telefoon, internet en sociale media				
02. Wij leveren onze diensten steeds meer digitaal en waar gewenst persoonlijk				
03. Wij staan in contact met onze inwoners, instellingen en ondernemers volgens een gebiedsgerichte werkwijze				
04. Wij geven waar mogelijk direct en correct antwoord op vragen via alle kanalen				
05. Wij staan voor kwaliteit en handelen meldingen, aanvragen, producten en diensten adequaat en binnen de gestelde termijn af				
Beleidsdoel E: Wij beheren betrouwbare basisregistraties en leveren diensten en producten van burgerzaken en de burgerlijke stand.	4.610	55%	8.379	25%
01. Het beheren van de Basisregistratie Personen (BRP) en het leveren van producten en diensten vanuit de BRP				
02. Het beheren van de registers burgerlijke stand				
03. Het verstrekken van paspoorten, Nederlandse Identiteitskaarten en DigiD's aan Nederlanders woonachtig in het buitenland via de Gemeentebalie Schiphol				
04. Het centraal inschrijven van vluchtelingen voor het Centraal Orgaan Asielzoekers en het leveren van een bijdrage aan de landelijke BRP-straat				
05. Het actueel houden van de bestaande (basis)registraties met een geografische component				

Verbonden partijen

Beleidsdoel A: -

Beleidsdoel B: -

Beleidsdoel C: Amstelland-Meerlanden Overleg (AM)

Beleidsdoel D: -

Beleidsdoel E: -

Bestuur, samenleving en publiekscontact

Het borgen van democratische en transparante besluitvorming en excellente dienstverlening aan inwoners, instellingen en ondernemers.
Het gemeentebestuur van Haarlemmermeer bestaat uit de gemeenteraad, de burgemeester en het college van burgemeester en wethouders. Deze bestuursorganen geven invulling aan de lokale democratie via een transparant en zorgvuldig besluitvormingsproces. Op deze wijze is er voor inwoners sprake van een zichtbare en herkenbare gemeente en daarvoor onderhoudt het bestuur diverse relaties in regionale, nationale en internationale context.

Wij willen een dienstbare, betrouwbare en daadkrachtige overheid zijn met een bestuur dat zichtbaar, herkenbaar en benaderbaar is. Inwoners, instellingen en ondernemers willen meedenken, meepraten en meebeslissen over zaken die spelen in hun leefomgeving. Een eigentijdse overheid onderkent en waardeert dit en speelt actief op deze behoefte in. Het gemeentebestuur wil daarom de betrokkenheid van inwoners, instellingen en ondernemers vergroten en ruimte geven aan initiatieven uit de samenleving. Ook wil het gemeentebestuur zorgen voor voldoende draagvlak bij het ontwikkelen van beleid én de uitvoering daarvan. Zo versterken wij de lokale betrokkenheid tussen inwoners, instellingen en ondernemers.

Wij leveren goede dienstverlening die aansluit bij de behoefte van onze inwoners, ondernemers en instellingen. Wij doen dit aan de hand van onze serviceprincipes: makkelijk, betrouwbaar, menselijk en verbonden.

Verbonden partijen
Amstelland-Meerlanden Overleg (AM)
Het AM heeft tot doel de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten (Aalsmeer, Amstelveen, De Ronde Venen, Diemen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel en Uithoorn) te behartigen in onze regio en op die manier bij te dragen aan een evenwichtige ontwikkeling in de regio. Bestuurders vertegenwoordigen de deelregio AM in de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en overleggen op het gebied van ruimte, economie, wonen, duurzaamheid, landschap, verkeer en vervoer. Voor financiële informatie en eventuele risico's over de verbonden partij, zie de paragraaf Verbonden Partijen.

Relevant beleid
- Reglement van Orde gemeenteraad 2019 (2018.0081485)
- Reglement van Orde Auditcommissie (2005.29530)
- Gedragslijn Integriteit Haarlemmermeer (2014.3985)
- Verordening Rekenkamercommissie Haarlemmermeer 2019 (2019.2902675)

- Gedragscode integriteit Burgemeester en Wethouders Haarlemmermeer 2015 (2015.0030997)
- Denk, praat en beslis mee! Plan van Aanpak Participatie (2014.0047217)
- Actualisatie Participatiebeleid en Inspraakverordening 2008 (2008.19950)
- Participatieonderzoek 'Haarlemmermeer Weet raad!' (2017.0063632)
- Werkwijze gemeenteraad bij participatie (2021.0001261)
- Samenwerkingsafspraken dorps- en wijkraden (2020.3749462)
- Vriendschapsband Haarlemmermeer-Cebu (VHC) (2021.0000421)
- Visie op communicatie van Haarlemmermeer (2012.29134)
- Nota Verbetering Digitale Dienstverlening en IT-innovatie (2017.0021302)
- Verordening gegevensverstrekking Basisregistratie personen gemeente Haarlemmermeer 2019 (2019.0026890)
- Basisregistratie Grootschalige Topografie BGT (2013.0086428)
- Vaststellen beleidsregel 'Briefadres Haarlemmermeer 2018' (2018.0038684)
- Reglement burgerlijke stand 2022 (2021.0001690)
- Belastingvoorstellen 2023 (onder andere Legesverordening 2023) (2022.0001937)
- Visie dienstverlening; makkelijk, betrouwbaar, menselijk en verbonden 2022 (2022.0000375)
- Visie op digitalisering: samen slimmer (7225689)
- Resultaten dienstverlening 2021-2022 en uitvoeringsagenda dienstverlening 2023-2024 (7225727)

Beleidsdoel A: Het goed functioneren en faciliteren van formele gemeentelijke organen (gemeenteraad, college van burgemeester en wethouders, burgemeester en rekenkamercommissie).

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Activiteiten

1. Het faciliteren van de bestuursorganen van de gemeente
2. Het faciliteren van de Rekenkamer
3. Het voorbereiden en houden van verkiezingen

Toelichting

1. Het faciliteren van de bestuursorganen van de gemeente

Het gemeentebestuur bestaat uit drie bestuursorganen, te weten: de gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders en de burgemeester. De gemeenteraad is het hoogste orgaan van de gemeente en heeft volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rollen om in te vullen. Deze rollen komen terug in de besluitvorming van de raad en zijn tevens de basis voor de neutrale ondersteuning en facilitering door de griffie. De gemeenteraad streeft op diverse manieren transparantie van zijn besluitvorming na. De raadsvoorstellen en raadsbesluiten zijn op de website terug te vinden. Dezelfde openbaarheid geldt voor de raadspleinvergaderingen. De griffie ondersteunt tevens de burgemeester als voorzitter van de raad. Het college van burgemeester en wethouders en de burgemeester worden ondersteund door de ambtelijke organisatie onder leiding van de gemeentesecretaris en zijn directieteam.

2. Het faciliteren van de rekenkamer

De Rekenkamer (RK) is een instrument van de raad. Zij bestaat uit vijf externe leden en een ambtelijk secretaris. De RK doet onafhankelijk onderzoek voor beter bestuur voor de samenleving van de gemeente Haarlemmermeer. De RK maakt voor de gemeenteraad en het college onder andere zichtbaar wat de impact is van het gevoerde beleid en wat er speelt bij inwoners, instellingen en ondernemers. De rekenkamer gebruikt uiteenlopende methoden en staat open voor vernieuwing. De RK onderzoekt twee tot drie nieuwe thema's per jaar. Daarnaast toetst de RK of college en raad aanbevelingen uit eerder onderzoek hebben opgevolgd. Een klankbordgroep bestaande uit vijf raadsleden, de burgemeester en de griffier ondersteunt de RK om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de behoefte van de raad. Informatie over en van de rekenkamer is te vinden op https:/haarlemmermeergemeente.nl/rekenkamer.

3. Het voorbereiden en houden van verkiezingen

Nederlanders kunnen op donderdag 6 juni 2024 stemmen voor een nieuw Europees Parlement. Het verkiezingsschema voor de periode 2024-2027 ziet er als volgt uit:

Tabel 8

2024	2025	2026	2027
Europees Parlement		Gemeenteraad	Provinciale Staten en Waterschap

Het verkiezingenschema kan wijzigen door tussentijdse nieuwe ontwikkelingen. De voorbereiding voor een verkiezing begint met inventariserende werkzaamheden in het daaraan

voorafgaande jaar en worden steeds concreter naarmate de verkiezing nadert.

Tabel 9 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beleidsdoel A: Het goed functioneren en faciliteren van formele gemeentelijke organen (gemeenteraad, college van burgemeester en wethouders, burgemeester en rekenkamercommissie).	Baten	1.134	–	–	–	–	–
	Lasten	7.126	7.297	7.323	7.313	7.292	7.291
	Saldo	**-5.992**	**-7.297**	**-7.323**	**-7.313**	**-7.292**	**-7.291**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Lasten				
Overig	-27	11	21	1
Totaal Lasten	**-27**	**11**	**21**	**1**

Beleidsdoel B: Wederzijdse betrokkenheid bij de besluitvorming en onze kennis over onze lokale samenleving vergroten.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Alles wat wij als gemeente doen, raakt de inwoners, ondernemers en instellingen direct. Tegelijkertijd zijn zij bij uitstek degenen die kunnen meedenken én meewerken aan hun omgeving, aan het verbeteren van hun dorp of wijk. Wij blijven onze inwoners, instellingen en ondernemers intensief betrekken bij beleidsontwikkeling en uitvoeringsplannen. Wij borgen participatie in onze werkwijze waarbij wij de verwachtingen managen en goed communiceren over de uitkomsten.

Wij sluiten de manier waarop wij doelgroepen betrekken aan bij hun behoefte en maken daarom gebruik van diverse digitale en offline instrumenten, waaronder het e-platform Open Stad. Om transparant en open te zijn over deze aanpak, actualiseren wij ons participatiebeleid.

Wij zetten het gebiedsgericht werken voort, waarbij men invloed heeft op planvorming en aanpak. Wij zorgen voor de verbinding tussen diverse opgaven in een gebied en voor een continu gesprek tussen gemeentebestuur en inwoners, instellingen en ondernemers. Wij blijven inspelen op behoeften en wensen in de samenleving, met als doel de betrokkenheid van inwoners, ondernemers en instellingen te vergroten en het bieden van ruimte voor initiatieven.

Zo weten wij wat er leeft en welke ontwikkelingen wij verwachten op lange termijn in het gebied (gebiedsprogrammering). Wij anticiperen daarop door prioriteiten te stellen en acties te bepalen, samen met de inwoners, instellingen en ondernemers in het gebied. Onze kennis van en interactie met het gebied versterken wij door informatiemarkten en door een actief netwerk te onderhouden.

Activiteiten

1. Het doen van generiek onderzoek
2. Standaardisering van de aanpak van participatie bij beleidsvorming en -uitvoering
3. Opstellen en uitvoeren van gebiedsprogramma's
4. Uitwerking rol dorps- en wijkraden
5. Het onderhouden en faciliteren van adviesorganen ter ondersteuning van de gemeenteraad
6. Het bieden van informatie aan inwoners en ondernemers
7. Het ondersteunen van de Jongerengemeenteraad en Kinderraad

Toelichting

1. Het doen van generiek onderzoek

De gemeente Haarlemmermeer is dynamisch en divers. Kennis van de verschillende gebieden en de ontwikkeling van onze bevolking zijn cruciaal om beleid op maat te kunnen ontwikkelen. Om het onderzoek zo effectief en efficiënt mogelijk in te zetten, werken wij met een onderzoeksprogramma. Wij bouwen gestaag aan een lokale kennisinfrastructuur en een accuraat gegevensbeheer. Zo zorgen wij ervoor dat ons beleid toegerust is op veranderingen in leefsituatie, wensen en behoeften van onze inwoners, instellingen en ondernemers. De te onderzoeken onderwerpen worden vastgesteld

op basis van de accenten en prioriteiten van het coalitieakkoord.

In 2024 voeren wij de onderzoeken de 'Staat van Haarlemmermeer 5: Brede welvaart in Haarlemmermeer' en de jaarlijkse bevolkingsprognose uit. In 2025 staan 'Kijk op de Wijk 8: Openbare ruimte en nieuwe vormen van stedelijkheid' en een onderzoek naar de situatie van Haarlemmermeerse jongeren op de planning.

2. Standaardisering van de aanpak van participatie bij beleidsvorming en -uitvoering
Bij beleidsontwikkeling en uitvoering maken wij gebruik van de kennis en ervaring van onze inwoners, instellingen en ondernemers. In de huidige maatschappij en nieuwe wetgeving zoals de Omgevingswet is dit steeds meer vanzelfsprekend voor inwoners, ondernemers en instellingen. Participatie is dan ook de rode draad in de aanpak en bestuursstijl. Hiervoor is structurele aandacht in de organisatie. Een herkenbare aanpak wordt gehanteerd door een aantal vaste vragen en standaard stappen te hanteren. Ook zorgen wij voor herkenbare gemeentelijke instrumenten waarmee wij luisteren naar de diversiteit aan geluiden. Zo werken wij eraan participatie een vast onderdeel te maken van onze werkwijze. Wij blijven daarom de gemeenteraad adviseren bij welke onderwerpen vooraf kaders te stellen aan participatie. Daarvoor blijft de 'Werkwijze gemeenteraad bij participatie' het instrument.

3. Opstellen en uitvoeren van gebiedsprogramma's
In gesprek met inwoners, instellingen en ondernemers blijven wij per gebied een gebiedsprogramma opstellen waarin de verwachte ontwikkelingen voor de (middel)lange termijn staan en hoe wij op die ontwikkelingen willen anticiperen. Deze gebiedsprogramma's vertalen wij in prioriteiten en concrete acties voor de korte termijn in een gebiedsagenda. De voorgenomen acties leggen wij vast in een digitaal gebiedsprogramma.

4. Uitwerking rol dorps- en wijkraden
Wij blijven in gesprek met de dorps- en wijkraden over de rollen en participatieve democratie bij beleidsontwikkeling en plannen voor uitvoering. Wij evalueren jaarlijks de samenwerkingsafspraken die zijn gemaakt. Deze gaan over de manier waarop gemeente en dorps- en wijkraden samenwerken en elkaar weten te vinden, ook als zij het niet eens zijn. Hierin is ook ruimte voor onderwerpen waarover dorps- en wijkraden en bestuur samen komen tot beleidsontwikkeling en plannen voor uitvoering. De dorps- en wijkraden hebben samen met de gemeenteraad eerste stappen gezet om beter in gesprek te komen en te werken aan de langetermijnvisie op de participatiedemocratie.

5. Het onderhouden en faciliteren van adviesorganen ter ondersteuning van de gemeenteraad
De gemeenteraad bestaat uit 39 leden, die zich verenigd hebben in dertien fracties. De gemeenteraad kent een aantal structurele commissies en werkgroepen die allen tot doel hebben het functioneren van en de besluitvorming door de raad te ondersteunen, te faciliteren of voor te bereiden. Dit zijn onder meer het Presidium, het Seniorenconvent, de Auditcommissie, de Werkgroep Werkwijze Raad (WWR), de werkgroep Communicatie, de werkgroep Omgevingswet, de werkgroep AM-MRA, de werkgroep Bereikbaarheid Bollenstreek, de Klankbordgroep Rekenkamer, de begeleidingsgroep Referendumcommissie en de werkgeverscommissies van de griffier en de burgemeester. De griffie ondersteunt deze en alle overige activiteiten van de gemeenteraad en bewaakt de wettelijke en lokale kaders waarbinnen de raad wordt geacht te functioneren.

Als resultaat van het door de gemeenteraad vastgestelde initiatiefvoorstel van de WWR; "Langetermijn visie participatiedemocratie", vergadert de gemeenteraad elk kwartaal middels een bijzondere raadsvergadering op locatie, in telkens een ander gebied van de gemeente. Alle stukken die bij de raadspleinvergaderingen horen, zijn openbaar en digitaal toegankelijk. De reguliere openbare raadspleinvergaderingen van de gemeenteraad worden via webcasting/ livestreaming uitgezonden op internet. Er wordt nader onderzoek gedaan naar de mogelijkheid van het live ondertitelen van de webcasting van de sessie- en raadsvergaderingen. De activiteiten Ervaar de Raad, Raadslid in de Klas en De Raad Fietst worden voortgezet, evenals het Haarlemmermeers Scholieren Debattoernooi.

6. Het bieden van informatie aan inwoners en ondernemers
De communicatie van de gemeente Haarlemmermeer is toegankelijk, transparant en actueel. Wij communiceren in heldere taal, tijdig en op maat gesneden. Zo brengen wij inwoners, ondernemers en relevante doelgroepen in stelling en in beweging. Wij blijven onderzoeken hoe en wanneer wij met zowel offline als online middelen, zoveel mogelijk inwoners, ondernemers en relevante doelgroepen kunnen bereiken en kunnen oproepen tot deelname aan die participatieprocessen waar dit nodig of gewenst is. Via het online- participatieplatform 'Open

Stad' bereiken wij meer verschillende groepen en vergroten wij het bereik. Per geval bekijken wij of een combinatie van 'live' en online wenselijk is.

7. Het ondersteunen van de Jongerengemeenteraad en Kinderraad
De Jongerengemeenteraad wordt door de griffie ondersteund bij het organiseren van zijn vergaderingen en zijn contacten met de gemeenteraad. De inhoudelijke en overige ondersteuning wordt geleverd door de ambtelijke organisatie en de onafhankelijke begeleider. De griffie ondersteunt bij het organiseren van de Dag van de Kinderraad. De uitvoering van de besluiten van de Kinderraad wordt verzorgd door de ambtelijke organisatie. De jaarlijks daarbij nieuw gekozen kinderburgemeester wordt ook ondersteund door de ambtelijke organisatie.

Tabel 10 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beleidsdoel B: Wederzijdse betrokkenheid bij de besluitvorming en onze kennis over onze lokale samenleving vergroten.	Baten	-	-	-	-	-	-
	Lasten	301	436	358	377	377	377
	Saldo	**-301**	**-436**	**-358**	**-377**	**-377**	**-377**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Lasten				
Overig	78	-20	-	-
Totaal Lasten	**78**	**-20**	**-**	**-**

Beleidsdoel C: Het behartigen van de belangen van Haarlemmermeer buiten de gemeentegrenzen en het versterken van de bestuurlijke samenwerking.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?
Haarlemmermeer richt de ogen en oren op de regio en het nationale speelveld. Dit om de belangen van haar inwoners, instellingen en ondernemers te behartigen en waar nodig een bijdrage te leveren aan bovenlokale vraagstukken. Daarbij werken wij op onze primaire gemeentelijke taken steeds vaker samen met partijen en partners. Dit doen wij onder andere op de pijlers: economie, ruimte en sociaal.

Het gemeentebestuur wil voor inwoners, instellingen en ondernemers een gezaghebbende positie innemen in het publieke en bestuurlijke debat. Dat betekent een herkenbaar geluid, aansprekend verhaal én ontvankelijk zijn voor signalen van anderen. Met dat laatste verrijken wij het beleid en de uitvoering en daartoe zetten wij communicatie in als strategisch instrument.

Activiteiten
1. Het deelnemen aan bestuurlijke samenwerkingsverbanden
2. Het onderhouden van de stedenband

Toelichting
1. Het deelnemen aan bestuurlijke samenwerkingsverbanden
Haarlemmermeer ziet het belang van samenwerking om haar doelen te kunnen realiseren. Het bestuurlijk vertegenwoordigd zijn in samenwerkingsverbanden is een voorwaarde om de inbreng van Haarlemmermeer in de regio te waarborgen. Een goede afstemming tussen de agenda's, de ambities, de samenwerkingsverbanden en de posities die wij willen en kunnen vervullen, is daarom van belang. Zo kunnen wij de effectiviteit van onze inzet verhogen. Wij blijven actief in het AM, de Vervoerregio Amsterdam, MRA, de G40-stedennetwerk en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG).

2. Het onderhouden van de stedenband
Sinds 1992 heeft de gemeente Haarlemmermeer een vriendschapsband met Cebu-City op de Filipijnen. Deze wordt, in opdracht van de gemeenteraad, vormgegeven door de Stichting Vriendschapsband Haarlemmermeer-Cebu. De belangrijkste doelstellingen zijn het uitwisselen van kennis en ervaring, het concreet ondersteunen bij maatschappelijke projecten in Cebu onder regie van lokale organisaties, het kweken van interesse voor elkaars cultuur en het bevorderen van contacten tussen scholen, ondernemers en lokale overheden. Het is de opdracht aan de stichting om de inwoners van Haarlemmermeer te informeren over de activiteiten. Dit gebeurt met regelmaat in de lokale krant en via de gemeentelijke nieuwskanalen. Dit beleid, Vriendschapsband Haarlemmermeer-Cebu, is

door de raad opnieuw vastgesteld voor de periode 2021-2024. In 2024 wordt een nieuwe evaluatie met scenario's aan de gemeenteraad voorgelegd.

Tabel 11 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beleidsdoel C: Het behartigen van de belangen van Haarlemmermeer buiten de gemeentegrenzen en het versterken van de bestuurlijke samenwerking.	Baten	149	281	281	281	281	281
	Lasten	997	1.283	1.283	1.283	1.283	1.283
	Saldo	**-848**	**-1.002**	**-1.002**	**-1.002**	**-1.002**	**-1.002**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Baten				
Overig	-	-	-	-
Totaal Baten	**-**	**-**	**-**	**-**
Lasten				
Overig	-	-	-	-
Totaal Lasten	**-**	**-**	**-**	**-**

Beleidsdoel D: Wij zijn goed bereikbaar voor inwoners, ondernemers en instellingen en open, deskundig en duidelijk in onze contacten.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Haarlemmermeer wil dienstverlening leveren die aansluit op de leefwereld en daarmee aan de behoeften en wensen van onze inwoners, instellingen en ondernemers. Dat doen wij met vier serviceprincipes; makkelijk, betrouwbaar, menselijk en verbonden. Klanten kunnen ons goed bereiken via verschillende kanalen. Er is altijd een digitaal kanaal beschikbaar, zodat de meeste mensen zelfstandig en wanneer zij dat willen hun zaken met de gemeente kunnen regelen. Daarbij is het belangrijk dat er waar nodig altijd een persoonlijk alternatief beschikbaar is. Waar mogelijk worden (aan)vragen direct beantwoord of in behandeling genomen. Omdat onze gemeente uitgestrekt is, kunnen klanten naast de gemeentekantoren ook in servicecentra terecht.

De communicatie via onze kanalen is in begrijpelijke taal. Het is duidelijk waar mensen moeten zijn, wat er van een klant verwacht wordt en wat de klant van de gemeente kan verwachten; welke stappen deze moet nemen om een melding of een aanvraag te doen of om een initiatief in te brengen. Wij hanteren duidelijke servicenormen voor onze dienstverlening en wij zijn daar transparant over.

Wij hebben nadrukkelijk ook oog voor de lokale behoeften en verwachtingen. Daarnaast sluiten wij ook aan op landelijke initiatieven voor samenwerking ter verbetering van de dienstverlening en de ontwikkeling van (generieke) oplossingen zoals dat gebeurt bij de landelijke standaardisatie van gemeentelijke diensten, processen en systemen. Digitalisering wordt ingezet als middel om de dienstverlening te verbeteren.

Om dienstverlening te leveren, die goed aansluit op de behoeften, is het belangrijk dat wij onze samenleving kennen. Behoeften en ervaringen van onze inwoners, instellingen en ondernemers onderzoeken wij structureel. Als onderdeel daarvan meten wij de tevredenheid van inwoners, instellingen en ondernemers over onze dienstverlening kwantitatief en kwalitatief. Denk aan feedback van klanten, gebruikersonderzoek en klantreizen.

Activiteiten

1. Wij zijn bereikbaar via balie, telefoon, internet en sociale media
2. Wij leveren onze diensten steeds meer digitaal en waar gewenst persoonlijk
3. Wij staan in contact met onze inwoners, instellingen en ondernemers volgens een gebiedsgerichte werkwijze
4. Wij geven waar mogelijk direct en correct antwoord op vragen via alle kanalen
5. Wij staan voor kwaliteit en handelen meldingen, aanvragen, producten en diensten adequaat en binnen de gestelde termijn af

Toelichting

1. Wij zijn bereikbaar via balie, telefoon, internet en sociale media

Wij ontwikkelen en leveren goede dienstverlening die aansluit bij de behoefte van onze inwoners, instellingen en ondernemers. Wij doen dit aan de hand van onze serviceprincipes: makkelijk, betrouwbaar, menselijk en verbonden.

Wij streven ernaar een laagdrempelige en toegankelijke gemeente te zijn. Het blijft belangrijk de menselijke maat vast te houden. Klanttevredenheid staat voorop en wij zorgen voor een goede balans tussen digitalisering en persoonlijk contact. Persoonlijk contact tussen de gemeente en de inwoners, instellingen en ondernemers is en blijft essentieel. Ook streven wij naar een eenvoudige en snelle vindbaarheid op internet en een toereikende bereikbaarheid voor telefonie.

2. Wij leveren onze diensten steeds meer digitaal en waar gewenst persoonlijk

Wij werken verder aan de projecten en initiatieven uit de Uitvoeringsagenda dienstverlening 2023-2024. Voorbeelden hiervan zijn:

- verder ontwikkelen en inzetten van e-formulieren. Het (indien nodig) verbeteren of nieuw ontwikkelen van e-formulieren voor op de website;
- wij maken ons kaartmateriaal steeds meer digitaal (locatie specifieke informatie). Wij stellen kaartmateriaal beschikbaar voor inwoners, instellingen en ondernemers. Op deze manier kan laagdrempelig en 24/7 gezocht worden naar digitale activiteiten, meldingen, beleid, wet- en regelgeving of andere informatie over de fysieke leefomgeving;
- het digitaliseren van afhandelprocessen (van meldingen of aanvragen);
- het voldoen aan (landelijke) wettelijke verplichtingen en bestuurlijke afspraken op het gebied van digitale dienstverlening;
- het voldoen aan Europese wet- en regelgeving. Voorbeeld hiervan is de 'Single Digital Gateway';
- om onze diensten beter en efficiënter te kunnen leveren, kijken wij naar de mogelijkheden om data gedreven te werken;
- digitale participatie wordt steeds meer ingezet om inwoners, instellingen en ondernemers bij gemeentelijke projecten te betrekken.

De hiervoor ingezette instrumenten voldoen aan de privacy- en securitywetgeving.

Persoonlijke dienstverlening aan de balies blijft altijd mogelijk. Voor specifieke doelgroepen die niet in staat zijn naar het gemeentekantoor of een servicecentrum te komen, zoeken wij een passende oplossing. Verder worden aan de telefoon inwoners met al hun vragen persoonlijk geholpen, ook een melding openbare buitenruimte of een hulpvraag voor het sociale domein kan telefonisch worden doorgegeven.

3. Wij staan in contact met onze inwoners, instellingen en ondernemers volgens een gebiedsgerichte werkwijze

Gebiedsmanagers blijven de verbindende schakels in de zes gebieden van onze gemeente. Zij zorgen voor verbinding tussen thema's die spelen in een gebied zowel bij inwoners, instellingen en ondernemers als binnen de gemeentelijk organisatie. Die samenhang maken zij zichtbaar met de externe gesprekspartners in het (digitaal) gebiedsprogramma. Door eenduidige inzet van vaste, herkenbare participatie-instrumenten bereiken zij de juiste doelgroep op een voor die doelgroep passende wijze. Denk hierbij aan informatiemarkten en nieuwsbrieven en de inzet van digitale instrumenten. Ook de inzet van omgevingsmanagers bij complexe dan wel omvangrijke projecten en programma's, zorgt voor een goede verbinding tussen inwoners, instellingen en ondernemers en de gemeente. Vanwege de grote omvang van de opgaven van de gemeente, zal er meer contact met (nieuwe) inwoners, ondernemers en instellingen ontstaan en nodig zijn in de komende jaren.

4. Wij geven waar mogelijk direct en correct antwoord op vragen via alle kanalen

In onze dienstverlening werken wij steeds meer met digitale selfservice, op maat gesneden informatie op onze website en persoonlijk contact via telefonie, WhatsApp, sociale media en de balie. Wij stimuleren het gebruik van de digitale selfservice en de informatie op onze website. Wij zetten bij telefonie zoveel mogelijk in op een directe eerstelijns beantwoording. De informatie en berichten op de onlinemogelijkheden, de correspondentie met inwoners, instellingen en ondernemers en de communicatie via de loketten, worden zoveel mogelijk op elkaar afgestemd.

5. Wij staan voor kwaliteit en handelen meldingen, aanvragen, producten en diensten adequaat en binnen de gestelde termijn af

Wij leveren, binnen de wettelijke kaders en ons beleid, het gevraagde product of dienst.Herkenbaar daarbij is oog voor de menselijke maat, duidelijke taal en heldere communicatie.

Tabel 12 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beleidsdoel D: Wij zijn goed bereikbaar voor inwoners, ondernemers en instellingen en open, deskundig en duidelijk in onze contacten.	Baten	1	-	-	-	-	-
	Lasten	960	985	1.271	1.324	1.324	1.324
	Saldo	**-958**	**-985**	**-1.271**	**-1.324**	**-1.324**	**-1.324**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Lasten				
1. Versterking organisatie	-267	-53	-	-
Overig	-19	-0	-	-
Totaal Lasten	**-286**	**-53**	**-**	**-**

Lasten

1. Op basis van het coalitieakkoord 2022-2026 is rekening gehouden met budget voor versterking van de organisatie om de huidige en nieuwe ambities waar te kunnen maken.

Beleidsdoel E: Wij beheren betrouwbare basisregistraties en leveren diensten en producten van burgerzaken en de burgerlijke stand.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Wij gaan door op de ingeslagen weg met het verminderen van administratieve lasten voor inwoners, instellingen en ondernemers. Rechtspersonen kunnen digitaal een uittreksel uit de Basisregistratie Personen (BRP) of afschriften Burgerlijke Stand aanvragen.

De BRP is dé basisregistratie voor persoonsgegevens. Van iedere levensloop registreren wij administratief de belangrijkste aspecten, zoals geboorte, gezag, verhuizing, vertrek naar het buitenland, huwelijk en overlijden. De BRP vormt de basis voor afgifte van reisdocumenten, rijbewijzen, verklaringen en uittreksels, alsmede voor de stempas bij verkiezingen. Data uit de BRP wordt verplicht gebruikt binnen de gehele overheid. Wij zorgen ervoor dat de BRP actueel is. Hierbij werken wij samen met overheidsdiensten, afnemers en ketenpartners.

Om de dienstverlening van de gemeente te verbeteren, efficiënter te werken en beter onderbouwde beleidskeuzes te maken, ontsluiten wij informatie met een geografische component over de Haarlemmermeerse woon-, werk- en leefomgeving op digitale kaarten. Door het verzamelen, beheren en ontsluiten van hoogwaardige en betrouwbare informatie met behulp van moderne technieken ondersteunen en bevorderen wij de interactie met en de transparantie voor inwoners en andere belanghebbenden.

Ook werken wij aan de (digitale) randvoorwaarden voor de invoering van de Omgevingswet. In de Omgevingswet worden de regels voor ruimtelijke projecten gebundeld en vereenvoudigd, zoals bestaande wetten op het gebied van bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur. Om de geboden beleidsvrijheid weloverwogen en juridisch onderbouwd te benutten, zijn goede gegevens nodig. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) moet de juiste informatie gaan leveren aan gemeenten, provincies, Rijk en waterschappen. Het stelsel van (geografische) basisregistraties is één van de bronnen voor het DSO.

Tabel 13 Kwaliteit basisregistraties

		Metingen			Streefwaarden/ prognose		
Omschrijving	Bron	2020	2021	2022	2024	2025	2026
BAG	zelfevaluatie	93%	92%	89%	> 75%	> 75%	> 75%
BGT	zelfevaluatie	93%	100%	87%	> 75%	> 75%	> 75%
BRO	zelfevaluatie	100%	100%	100%	> 60%	> 60%	> 60%

Wij zijn wettelijk verplicht jaarlijks via een zelfevaluatie aan te tonen, dat de kwaliteit van onze Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) en Basisregistratie Ondergrond (BRO) voldoen aan de door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) voorgeschreven minimaal te behalen scores (deze minimale scores zijn voor de BAG en BGT: 75% en voor de BRO: 60%). Bij de zelfevaluatie worden de basisregistraties beoordeeld op basis van de criteria gegevenskwaliteit en proces en organisatie.

Activiteiten

1. Het beheren van de BRP en het leveren van producten en diensten vanuit de BRP
2. Het beheren van de registers burgerlijke stand
3. Het verstrekken van paspoorten, Nederlandse Identiteitskaarten en DigiD's aan Nederlanders woonachtig in het buitenland via de Gemeentebalie Schiphol
4. Het centraal inschrijven van vluchtelingen voor het Centraal Orgaan Asielzoekers en het leveren van een bijdrage aan de landelijke BRP-straat
5. Het actueel houden van de bestaande (basis)registraties met een geografische component

Toelichting

1. Het beheren van de BRP en het leveren van producten en diensten vanuit de BRP
Wij zorgen dat de BRP actueel en betrouwbaar is en aan de wettelijke eisen voldoet. Bij gerede twijfel aan de juistheid van de gegevens in de BRP, bijvoorbeeld uit eigen waarneming of op basis van een signaal van een afnemer, verrichten wij een basisonderzoek. Indien noodzakelijk volgt, al dan niet in samenwerking met ketenpartners, een verder onderzoek in het kader van fraudebestrijding. Door het (intern) opleiden van een aantal medewerkers hebben wij hiervoor de slagkracht vergroot. Wij blijven onderzoek doen naar verbetering van de BRP en de uitbreiding van de digitale dienstverlening. Hierbij zoeken wij, zoveel mogelijk, aansluiting bij landelijke ontwikkelingen, innovaties en successen.

Er is een wetsvoorstel dubbele achternaam aangenomen. Per 1 januari 2024 treedt de nieuwe wet in werking. Met dit wetsvoorstel wordt een regeling ingevoerd die het mogelijk maakt dat ouders een dubbele achternaam kunnen geven aan hun kinderen (gecombineerde geslachtsnaam). In deze wet is ook een overgangsregeling opgenomen. Dit wetsvoorstel heeft een incidenteel effect en een structureel effect. De effecten van deze wetgeving zijn op dit moment moeilijk te bepalen.

Het gaat hierbij om extra werkzaamheden en extra legesopbrengsten in verband met de overgangsregeling voor het jaar 2024 en extra werkzaamheden van het regulier werk vanaf 1 januari 2024 met een blijvend structureel effect. De extra uitvoeringskosten zijn sterk afhankelijk van het percentage ouders dat gaat kiezen voor een gecombineerde geslachtsnaam en in hoeverre de werklast toeneemt in de gemeentelijke werkprocessen. Daarnaast zijn de incidentele legestarieven voor de akte 'geslachtsnaamswijziging dubbele naam' nog niet landelijk vastgesteld. De financiële gevolgen van deze wetgeving worden daarom verwerkt bij de Voorjaarsrapportage 2024.

2. Het beheren van de registers burgerlijke stand
Wij zijn belast met het opmaken van akten van geboorte (erkenning en naamkeuze), huwelijk en overlijden en het toevoegen van latere vermeldingen aan akten, zoals bijvoorbeeld beschikkingen van echtscheiding, naamswijziging of adoptie. Wij zorgen voor de toegankelijkheid van de gegevens door middel van verstrekken van uittreksels en afschriften. Akten van de burgerlijke stand vormen de basis van de gegevens in de BRP. Wij voltrekken huwelijken en partnerschapsregistraties en hebben de regie over alle zaken die te maken hebben met huwelijken en partnerschapsregistraties.

3. Het verstrekken van paspoorten, Nederlandse Identiteitskaarten en DigiD's aan Nederlanders woonachtig in het buitenland via de Gemeentebalie Schiphol
In november 2022 hebben de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), de Minister van Buitenlandse Zaken (BZ) en de gemeente een nieuw convenant gesloten voor de voortzetting van de Gemeentebalie Schiphol voor onbepaalde tijd. In overleg is besloten dat de gemeente Amsterdam geen deelnemende partij meer is in het nieuwe convenant. De gemeente Haarlemmermeer verzorgt de uitvoering van de Gemeentebalie Schiphol. Doordat de samenwerkingsovereenkomst nu voor

onbepaalde tijd is aangegaan, kan de bedrijfsvoering hier beter op worden ingericht, waaronder het strategisch personeelsmanagement. Het Rijk staat garant voor de dekking van het exploitatietekort.

4. Het centraal inschrijven van vluchtelingen voor het Centraal Orgaan Asielzoekers en het leveren van een bijdrage aan de landelijke BRP-straat
Wij hebben twee procesovereenkomsten met het Centraal Orgaan Asielzoekers (COA) en de Immigratie en Naturalisatiedienst. Het eerste proces kent een zelfstandige procedure omtrent het inschrijven van uitgenodigde vluchtelingen. Het tweede proces betreft de inschrijving van vluchtelingen die in asielzoekerscentra verblijven. Deze heeft vorm gekregen in een zogenaamde BRP-straat. In Nederland zijn vijf gemeenten, waaronder de onze, hierop ingericht.

5. Het actueel houden van de bestaande basisregistraties met een geografische component
Wij winnen informatie met een geografische component gecentraliseerd en op eenduidige wijze in en gebruiken deze voor meerdere toepassingen. Wij houden de reeds bestaande basisregistraties met een geografische component actueel, betrouwbaar en compleet op een technisch veilige manier. Voorbeelden hiervan zijn de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT), de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) en de Basisregistratie Ondergrond (BRO). De BGT is de gedetailleerde digitale kaart van Nederland, waarin onder andere gebouwen, wegen, water, spoorlijnen en groen eenduidig zijn vastgelegd. De BAG omvat gegevens over alle gebouwen en adressen in Nederland. De BRO is een registratie van de samenstelling van de Nederlandse ondergrond tot 500 meter diep.

In 2024 wordt tranche 5 van de BRO ingevoerd waarin de milieukwaliteit van de ondergrond centraal staat. Begonnen wordt, in lijn met het landelijke regeerakkoord, met maatschappelijke waardecreatie door het proactief ontsluiten van bestaande publieke gegevens in ons bezit. Daarna volgt het centraal opnemen en registreren van nieuw ingewonnen data die tijdens graafwerkzaamheden worden gemeten. Deze centrale registratie is een landelijke voorziening die voor iedereen als opendata vrij beschikbaar en toegankelijk is. Zo weet een initiatiefnemer, die bijvoorbeeld plannen maakt rondom woningbouw of de aanleg van WKO's (Warmte- en Koudeopslag) in het kader van de energietransitie, met één druk op de knop hoe het is gesteld met de kwaliteit van de ondergrond.

Zowel voor de BAG, de BGT als voor de BRO worden op basis van de audit systematiek ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) controles uitgevoerd. Door deze eenduidige en gecombineerde systematiek wordt de informatieveiligheid gewaarborgd.

Tabel 14 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beleidsdoel E: Wij beheren betrouwbare basisregistraties en leveren diensten en producten van burgerzaken en de burgerlijke stand.	Baten	3.430	2.978	4.610	4.725	5.132	5.369
	Lasten	6.444	6.697	8.379	8.605	8.833	8.993
	Saldo	**-3.013**	**-3.719**	**-3.769**	**-3.880**	**-3.701**	**-3.624**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Baten				
1. Documenten Burgerzaken	1.110	88	313	148
2. Schipholbalie	484	26	94	89
Overig	38	1	-	0
Totaal Baten	**1.632**	**115**	**407**	**237**
Lasten				
1. Documenten Burgerzaken	-706	-200	-134	-71
2. Gewijzigde verdeling personeelslasten	-632	-	-	-
3. Schipholbalie	-484	-27	-94	-90
Overig	141	1	-	1
Totaal Lasten	**-1.681**	**-226**	**-228**	**-160**

Baten

1. Op basis van historische realisatiecijfers en aan de hand van het Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken (NVVB) rekenmodel is de begroting geactualiseerd.
Met ingang van 2024 verwachten we een stijging in de aantallen aanvragen voor reisdocumenten, dit is berekend op basis van het NVVB-rekenmodel.
Deze stijging was nog niet verwerkt in de meerjarenbegroting. Tegenover hogere legesopbrengsten staan ook hogere afdrachten aan het rijk.

2. Er is een nieuw convenant gesloten met de ministeries van BZK en BZ voor het voor onbepaalde tijd continueren van de Gemeentebalie Schiphol voor de uitgifte van Nederlandse paspoorten, Identiteitskaarten en activeringscodes DigiD aan niet-ingezetenen. De financiële gevolgen van het nieuw gesloten convenant worden budgettair neutraal verwerkt. De kosten worden (gedeeltelijk) gedekt door de legesinkomsten van de aangevraagde documenten. Het exploitatietekort, dat is het gedeelte van de kosten dat niet gedekt kan worden door de legesinkomsten, wordt gedekt via een bijdrage van BZK en BZ. Beide ministeries dragen 50% van het uiteindelijke exploitatietekort, waardoor de exploitatie van de Gemeentebalie Schiphol voor ons budgettair neutraal is. Voor de gemeentebalie Schiphol verwachten we met ingang van 2024 een stijging in de aantallen aanvragen voor reisdocumenten niet-ingezetenen. Tegenover deze hogere legesopbrengsten staan ook hogere afdrachten aan het Rijk.

Lasten

1. Zie voor een toelichting op de hogere lasten Documenten Burgerzaken de toelichting opgenomen bij de baten.

2. Als gevolg van een gewijzigde verdeling van personeelslasten over de beleidsdoelen is sprake van een extra doorbelasting in 2024 op dit beleidsdoel. Daarnaast is op basis van het coalitieakkoord 2022-2026 rekening gehouden met budget voor versterking van de organisatie om de huidige en nieuwe ambities waar te kunnen maken.

3. Zie voor een toelichting op de hogere lasten Schipholbalie de toelichting opgenomen bij de baten.

Totaaloverzicht: Wat mag het kosten?

Tabel 15

Bedragen × € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden. **Bestuur, samenleving en publiekscontact**		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Het borgen van democratische en transparante besluitvorming en excellente dienstverlening aan inwoners, instellingen en ondernemers.	Baten	4.714	3.259	4.891	5.006	5.413	5.650
	Lasten	15.827	16.698	18.614	18.903	19.110	19.269
Saldo van baten en lasten (B-L)	**Saldo**	**-11.113**	**-13.438**	**-13.723**	**-13.897**	**-13.697**	**-13.618**
Reservemutaties	Onttrekking	-	-	-	-	-	-
	Storting	-	-	-	-	-	-
Resultaat (Saldo+O-S)	**Saldo**	**-11.113**	**-13.438**	**-13.723**	**-13.897**	**-13.697**	**-13.618**

Uitsplitsing per beleidsdoel

Beleidsdoel A: Het goed functioneren en faciliteren van formele gemeentelijke organen (gemeenteraad, college van burgemeester en wethouders, burgemeester en rekenkamercommissie).	Baten	1.134	-	-	-	-	-
	Lasten	7.126	7.297	7.323	7.313	7.292	7.291
	Saldo	**-5.992**	**-7.297**	**-7.323**	**-7.313**	**-7.292**	**-7.291**
Beleidsdoel B: Wederzijdse betrokkenheid bij de besluitvorming en onze kennis over onze lokale samenleving vergroten.	Baten	-	-	-	-	-	-
	Lasten	301	436	358	377	377	377
	Saldo	**-301**	**-436**	**-358**	**-377**	**-377**	**-377**

Beleidsdoel C: Het behartigen van de belangen van Haarlemmermeer buiten de gemeentegrenzen en het versterken van de bestuurlijke samenwerking.	Baten	149	281	281	281	281	281
	Lasten	997	1.283	1.283	1.283	1.283	1.283
	Saldo	**-848**	**-1.002**	**-1.002**	**-1.002**	**-1.002**	**-1.002**
Beleidsdoel D: Wij zijn goed bereikbaar voor inwoners, ondernemers en instellingen en open, deskundig en duidelijk in onze contacten.	Baten	1	-	-	-	-	-
	Lasten	960	985	1.271	1.324	1.324	1.324
	Saldo	**-958**	**-985**	**-1.271**	**-1.324**	**-1.324**	**-1.324**
Beleidsdoel E: Wij beheren betrouwbare basisregistraties en leveren diensten en producten van burgerzaken en de burgerlijke stand.	Baten	3.430	2.978	4.610	4.725	5.132	5.369
	Lasten	6.444	6.697	8.379	8.605	8.833	8.993
	Saldo	**-3.013**	**-3.719**	**-3.769**	**-3.880**	**-3.701**	**-3.624**

Veiligheid

Portefeuillehouder: Van der Meij, Schuurmans-Wijdeven

lasten in €	22.413
% totale begroting	4,2%
baten in €	1.143
% totale begroting	0,2%

Maatschappelijk doel:
Inwoners, bezoekers en ondernemers in Haarlemmermeer zijn veilig.

(Bedragen × € 1.000)	Begroting 2024 baten	% verschil baten t.o.v. begroting 2023	Begroting 2024 lasten	% verschil lasten t.o.v. begroting 2023
Beleidsdoel A: Een veilige woon- en leefomgeving voor inwoners, ondernemers en bezoekers in de gemeente Haarlemmermeer.	**1.026**	**-**	**4.250**	**-2%**
01. Vergroten weerbaarheid jongeren tegen criminaliteit, wapens en drugs				
02. Versterken digitale veiligheid				
03. Waarborgen zorg en veiligheid van kwetsbare personen				
04. Aanpak georganiseerde ondermijnende criminaliteit				
05. Tegengaan van polarisatie, radicalisering en extremisme				
Beleidsdoel B: Het verzekeren van de doelmatige en slagvaardige hulpverlening op het gebied van brandweerzorg, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening.	**117**	**-99%**	**18.163**	**-51%**
01. Het voorkomen van brand				
02. Deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling VRK				
03. Uitvoeren van inspecties op de brandveiligheidsvoorschriften				
04. Goede voorbereiding op crisis en incidenten				

Verbonden partijen

Beleidsdoel A: Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Beleidsdoel B: Veiligheidsregio Kennemerland (VRK), Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Veiligheid

Haarlemmermeer is een veilige gemeente en dat moet zo blijven.
Het is belangrijk dat iedereen veilig kan wonen, verblijven, werken en ondernemen, en zich bovendien ook veilig voelt. In het Integraal Veiligheidsplan Haarlemmermeer 2023-2026 (IVP) zijn de daartoe de volgende prioriteiten vastgesteld:

1. vergroten weerbaarheid jongeren tegen criminaliteit, wapens en drugs;
2. versterken digitale veiligheid;
3. waarborgen zorg en veiligheid van kwetsbare personen;
4. aanpak georganiseerde ondermijnende criminaliteit;
5. tegengaan van polarisatie, radicalisering en extremisme.

In het IVP zijn 'het waarom' en 'het wat' op hoofdlijnen uitgewerkt. In het Uitvoeringsprogramma veiligheid (UP) 2023-2024 is 'het hoe' aangegeven. Daarbij zijn de activiteiten en maatregelen zo specifiek en meetbaar mogelijk geformuleerd. Ten opzichte van de onderstaande verplichte BBV-indicatoren (Tabel 16) zijn in het UP aanvullende indicatoren met metingen en streefwaarden opgenomen.

We staan naast onze inwoners en ondernemers om onze ambities waar te maken. Daarbij is er een voorkeur voor een preventieve aanpak. Waar preventie niet verder helpt om onze ambities waar te maken treden we repressief op. Het veiligheidsdomein is en blijft continu in beweging. Dat vereist dat we ook voldoende flexibiliteit hanteren om verantwoord in te kunnen spelen om te doen wat nodig is.

Tabel 16

Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	Metingen 2019	2020	2021	2022
Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	16	14	12	10
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	4,8	3,2	3,1	3,8
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	4,0	3,3	3,7	3,5
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	2,9	1,8	1,6	1,9
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	5,9	5,7	6,6	5,7

Verbonden partijen

Veiligheidsregio Kennemerland (VRK)

In de Wet veiligheidsregio's (Wvr) en de daarop gebaseerde regelingen zijn onder andere eisen gesteld voor de brandweer, de organisatie en taken van de veiligheidsregio's en de crisisorganisatie. De VRK levert een bijdrage door het verzekeren van doelmatige en slagvaardige hulpverlening op het gebied van brandweerzorg, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening.

De brandweer Kennemerland heeft in haar beleidsplan 2023-2026 vijf doelstellingen vastgesteld, namelijk:

- Maatschappelijk rendement: aantoonbaar en risicogericht
- Vroegtijdig en zichtbaar samenwerken in (interregionale) netwerken
- Vergroten aanpassingsvermogen in een complexer speelveld
- Vakkundigheid: kennisontwikkeling borgen in een lerende organisatie
- Leiderschap: duurzame inzetbaarheid en stimuleren van eigenaarschap

Per doelstelling zijn concrete resultaten geformuleerd die in de programmabegroting van de VRK terugkomen.

De koppeling tussen veiligheid en zorg wordt binnen de VRK steeds belangrijker. Wij hebben onze wettelijk plicht om een Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) in stand te houden ingevuld door de GGD onder te brengen in de VRK. Per 1 januari 2020 is bij de VRK een aantal nieuwe taken belegd, zoals die in het kader van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg, Veilig Thuis (inclusief de Integrale Crisisdienst), het Regionaal Coördinatiepunt Ex-gedetineerden en de Multidisciplinaire Aanpak die voorziet in een bundeling van psychosociale, medische, forensische en justitiële specialisten in de aanpak van kindermishandeling, relationeel geweld en seksueel geweld.

Het Zorg- en veiligheidshuis is ook ondergebracht bij de VRK. Dit is een netwerkorganisatie waarin gemeenten, justitie, politie, justitiële organisaties en zorginstanties intensief samenwerken aan de persoonsgerichte aanpak van complexe problematiek.

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Zie verbonden partijen in Programma kwaliteit fysieke omgeving.

Relevant beleid

- Prioritering Integraal Veiligheidsplan Haarlemmermeer 2023-2026 (2022.0002554)
- Uitvoeringsprogramma veiligheid 2023 - 2024 Haarlemmermeer (7735819)
- Aanpak radicalisering (2016.0050592)
- Beleidsregel Wet Bibob Haarlemmermeer 2022 (2021.0003042)
- Damoclesbeleid gemeente Haarlemmermeer 2019 (2018.0082620)
- Beleidsplan Risico- en Crisisbeheersing 2019-2022 Veiligheidsregio Kennemerland (2018.0080143)
- Algemene Plaatselijke Verordening 2021 (2021.0000596)

Beleidsdoel A: Een veilige woon- en leefomgeving voor inwoners, ondernemers en bezoekers in de gemeente Haarlemmermeer.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Onder dit beleidsdoel valt de aanpak van de 'sociale veiligheid'. We willen de weerbaarheid van onze jongeren tegen criminaliteit, wapens en drugs vergroten door de gecombineerde inzet van preventieve- en repressieve maatregelen. We versterken de aanpak van de jeugdcriminaliteit en pakken criminele aanwas aan. We willen de digitale veiligheid in onze gemeente versterken door met name in te zetten op bewustwording en het voorkomen van slachtofferschap. We zorgen ook dat ons eigen organisatie ten aanzien van deze onderwerpen op orde is. Wij willen de zorg en veiligheid voor kwetsbare personen waarborgen, door een persoonsgerichte aanpak te realiseren voor de verschillende doelgroepen. We willen voorkomen dat de onderwereld structureel verweven raakt met de bovenwereld. Dit doen wij door onder andere in te zetten op een integrale aanpak en een combinatie van bestuurlijke- en strafrechtelijke instrumenten. Speciale aandacht is er voor het uitvoeren van het Programma aanpak ondermijning Schiphol. We willen dat de problematiek met betrekking tot polarisatie, extremisme en radicalisering in onze gemeente klein en beheersbaar blijft, door vooral in te zetten op deskundigheidsbevordering en te investeren op een netwerk van sleutelfunctionarissen.

Activiteiten

1. Vergroten weerbaarheid jongeren tegen criminaliteit, wapens en drugs
2. Versterken digitale veiligheid
3. Waarborgen zorg en veiligheid van kwetsbare personen
4. Aanpak georganiseerde ondermijnende criminaliteit
5. Tegengaan van polarisatie, radicalisering en extremisme

Toelichting

1. Vergroten weerbaarheid jongeren tegen criminaliteit, wapens en drugs

We leggen onze focus op de campagne YouChoose, waarbij we inzetten op het ontmoedigen van steekwapenbezit, drugsgebruik en drugscriminaliteit onder jongeren en het vergroten van veiligheidsgevoelens. Dit doen we in samenwerking met politie, lokale partners en scholen door het gericht aanbieden van talentontwikkeling, workshops en voorlichting. Daarnaast maken we ouders bewust wat de risico's van drugsgebruik zijn en bieden we handvatten om in gesprek te gaan met hun kind. We gaan inzetten op het voorkomen van criminele aanwas, wat inhoudt dat jongeren terecht komen in de georganiseerde drugscriminaliteit en stimuleren jongeren om op een eerlijke manier geld te verdienen door bijbanen of ondernemerschap.

Daarnaast vervolgen we de persoonsgerichte aanpak met een casusregisseur voor jongeren die afglijden in de criminaliteit om recidive te voorkomen. We zorgen dat de jongeren de nodige hulp krijgen en zetten daarbij gepaste maatregelen in waar dat nodig is. We werken hierbij samen met politie, Openbaar Ministerie (OM), jeugdreclassering en het Zorg- en Veiligheidshuis.

2. Versterken digitale veiligheid

We willen de cyberweerbaarheid van onze inwoners en ondernemers verhogen. Dit doen we door middel van een doelgroepenaanpak gericht op jongeren, ouderen en onze kleine- en middelgrote ondernemers. Per doelgroep zetten we in op activiteiten gericht op slachtofferpreventie en bewustwording. Hiermee willen we de aangiftebereidheid en meldingsbereidheid van slachtoffers verhogen. Via live momenten en voorlichtingsbijeenkomsten gaan we in gesprek met onze inwoners en ondernemers over dit thema. We sluiten ons aan bij nieuwe initiatieven en projecten vanuit Noord-Holland Samen Veilig (NH-VS). Voor daders en dadergroepen zullen er barrières worden opgeworpen vanuit het OM en de politie. We werken structureel samen met politie, OM en met NH-VS.

3. Waarborgen zorg en veiligheid van kwetsbare personen

Voor het waarborgen van zorg en veiligheid van kwetsbare personen investeren en regisseren we op de verbinding tussen partners in het zorg-, stafrecht- en bestuurlijke domein. We leggen de focus op personen met meervoudige, complexe problematiek en/of onbegrepen gedrag waarbij sprake is van een veiligheidsrisico voor de persoon zelf of diens omgeving. Zij krijgen een Persoongerichte Aanpak die erop is gericht om verder afglijden en/of recidive te voorkomen. Ook inwoners die geconfronteerd worden met huiselijk geweld of woonoverlast krijgen een dergelijke aanpak. Voor de uitvoering van de Persoonsgerichte Aanpak is een casusregisseur aangesteld.

Daarnaast is de Levensloopaanpak in het Zorg- en Veiligheidshuis Kennemerland van start gegaan. De Levensloopaanpak is gericht op mensen met onbegrepen gedrag en een hoog

veiligheidsrisico. Voor hen is het nodig dat forensische zorg langdurig betrokken blijft en er samenhang is tussen ondersteuning, zorg en veiligheid. Doel: een veiligere samenleving door in te zetten op stabiliteit. De in deze aanpak samenwerkende partijen hebben goede afspraken gemaakt en we gaan met hen aan de slag voor de implementatie en uitvoering van deze aanpak.

4. Aanpak georganiseerde ondermijnende criminaliteit
Onze focus ziet op vier thema's binnen de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit namelijk:
1. aanpak gelegenheidsstructuren op mainport Schiphol;
2. het tegengaan van ondermijning in het buitengebied;
3. continueren van de aanpak tegen drugscriminaliteit;
4. aanpak van (illegale) prostitutie en mensenhandel.

Wij nemen deel aan casuïstiek van het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC) en dragen daar onze signalen van georganiseerde criminaliteit aan. We voeren de beleidsregels van de Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet Bibob) uit en handhaven ons drugsbeleid. We gaan illegale prostitutie tegen en zorgen voor toezicht bij seks- en escortbedrijven en controleren op signalen van illegale prostitutie. We gaan georganiseerde ondermijnende criminaliteit op mainport Schiphol tegen op basis van het Programma Aanpak Ondermijning Schiphol met een aanzienlijke rijksbijdrage. Dit doen we door in te zetten op een intensieve publiek – private samenwerking. Hierin staan de gebiedsgerichte- en een branchegerichte aanpak en de integriteit van medewerkers op de luchthaven centraal. We zoeken hierbij ook de samenwerking met andere mainports, zoals Rotterdam en de sierteeltsector. De komende jaren willen we meer inzicht krijgen op ondermijning in onze gemeente zodat we gericht interventies kunnen uitvoeren om deze criminaliteit tegen te gaan. Daarnaast willen we de bewustwording en meldingsbereidheid van ondermijnende criminaliteit bij ondernemers en inwoners vergroten.

5. Tegengaan van polarisatie, radicalisering en extremisme
Er wordt een nieuwe Integraal Meerjarenbeleidsplan Veiligheid (IMV) 2024-2027 opgesteld, waarbij het thema radicalisering verbreed wordt naar maatschappelijke onrust. Hierbij komt er meer aandacht voor trends en wordt er regionaal een trendanalist geworven. Daarnaast wordt er een bovenregionaal informatieoverleg ingericht om deze trends te duiden. Lokaal gaan we verder met het organiseren van een netwerk van sleutelfunctionarissen en investeren we in relaties met verschillende doelgroepen. Op deze manier streven we ernaar op tijd signalen te krijgen, deze te duiden en indien nodig passende hulp te organiseren.

Tabel 17 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beleidsdoel A: Een veilige woon- en leefomgeving voor inwoners, ondernemers en bezoekers in de gemeente Haarlemmermeer.	Baten	1.422	1.026	1.026	1.026	1.026	1.026
	Lasten	4.247	4.318	4.250	4.150	4.149	4.135
	Saldo	**-2.824**	**-3.293**	**-3.224**	**-3.124**	**-3.124**	**-3.110**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Baten				
Overig	-	-	-	-
Totaal Baten	**-**	**-**	**-**	**-**
Lasten				
Overig	68	100	0	14
Totaal Lasten	**68**	**100**	**0**	**14**

Beleidsdoel B: Het verzekeren van de doelmatige en slagvaardige hulpverlening op het gebied van brandweerzorg, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Onder dit beleidsdoel valt de aanpak van fysieke veiligheid. Onze inzet is om branden, zware ongevallen en rampen zoveel mogelijk te voorkomen. Haarlemmermeer en de VRK hebben een hoog risicoprofiel, vooral veroorzaakt door de aanwezigheid van de luchthaven Schiphol en Tata Steel in de IJmond en het Noordzeekanaal(gebied). Bij een calamiteit willen wij zo adequaat mogelijk kunnen reageren.

Activiteiten

1. Het voorkomen van brand
2. Deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling VRK
3. Uitvoeren van inspecties op de brandveiligheidsvoorschriften
4. Goede voorbereiding op crisis en incidenten

Toelichting

1. Het voorkomen van brand

Uit de onderzoeken van het Nederlands Instituut publieke veiligheid (NIPV) leren we dat de meeste slachtoffers vallen bij brand in woningen. Het verhogen van veiligheidsbewustzijn helpt bewoners om de kans op brand te verkleinen en om geen slachtoffer te worden bij brand. Naast brand worden ouderen ook steeds vaker slachtoffer door valincidenten. Door bewoners bekend te maken met de brand- en valrisico's in huis en het geven van handelingsperspectieven verhogen we de veiligheid.

2. Deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling VRK

Het bestuur van de veiligheidsregio stuurt de organisatie aan op basis van diverse vastgestelde beleidsplannen (inclusief het Crisisbestrijdingsplan Schiphol). Wij monitoren de uitvoering daarvan.

Wij sturen verder op de bedrijfsvoering van de VRK door, indien nodig, de raad voor te stellen zienswijzes in te dienen bij de P&C-documenten van de VRK.

3. Uitvoeren van inspecties op de brandveiligheidsvoorschriften

De brandweer voert inspecties op de brandveiligheidsvoorschriften voor gebouwen uit in een combinatie van fysieke controles door medewerkers en het model Nieuwe Toezicht Methodiek (NTM) op brandveiligheid. Met de NTM kunnen eigenaren en beheerders online een zelfcontrole uitvoeren en de uitkomsten met de brandweer delen. Een deel van deze zelfcontroles wordt op basis van een steekproef ook door de brandweer gecontroleerd. De brandweer werkt nauw samen met de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.
Op bestemmingsplannen, aanvragen omgevingsvergunningen, milieutechnische zaken en aanvragen voor evenementen vragen wij zo nodig advies van de brandweer. Naast advies voert de brandweer ook inspecties uit op de brandveiligheidsvoorschriften onder andere voorafgaand aan grote evenementen.

4. Goede voorbereiding op crisis en incidenten

Alle gemeentelijke processen in de crisisorganisatie zijn geregionaliseerd zodat tijdens een crisis goed opgeleide en geoefende crisispools ingezet worden. Door de evaluatiepunten uit incidenten en oefeningen te verwerken in de planvorming en opleidingen blijven de plannen actueel en mensen goed voorbereid op alle typen crises. Hiervoor bieden we onze gemeentelijke functionarissen regionale trainingen en oefeningen aan. Het Crisisbestrijdingsplan Schiphol wordt jaarlijks geactualiseerd.

Tabel 18 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beleidsdoel B: Het verzekeren van de doelmatige en slagvaardige hulpverlening op het gebied van brandweerzorg, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening.	Baten	25.425	19.860	117	117	117	117
	Lasten	43.524	37.265	18.163	17.923	17.783	17.783
	Saldo	**-18.100**	**-17.405**	**-18.045**	**-17.806**	**-17.666**	**-17.666**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Baten				
1. Opvang Oekraïense ontheemden	-19.750	-	-	-
Overig	7	-	-	-
Totaal Baten	**-19.743**	**-**	**-**	**-**
Lasten				
1. Opvang Oekraïense ontheemden	19.750	-	-	-
2. Bijdrage Veiligheidsregio Kennemerland (VRK)	-656	-	-	-
3. Versterking organisatie	-	204	-	-
Overig	8	36	140	-
Totaal Lasten	**19.102**	**240**	**140**	**-**

Baten

1. In onze gemeente worden Oekraïense ontheemden opgevangen. We hebben de baten en lasten met betrekking tot 2023 geraamd. De verwachting is dat de te ontvangen vergoedingen van het Rijk voldoende zijn om de kosten te dekken. Deze baten en lasten zijn door de onvoorspelbaarheid van deze kosten niet geraamd voor 2024. Indien noodzakelijk zal dit worden opgenomen in de Voorjaarsrapportage 2024.

Lasten

1. Zie voor een toelichting op de lagere lasten Opvang Oekraïense ontheemden de toelichting opgenomen bij de baten.
2. In de ontwerp Programmabegroting 2024-2027 van de VRK wordt voor het onderdeel brandweerzorg rekening gehouden met een hogere bijdrage. Dit betreft vooral een verhoging in verband met loon- en prijsstijgingen.
3. Op basis van het coalitieakkoord 2022-2026 is rekening gehouden met budget voor versterking van de organisatie om de huidige en nieuwe ambities waar te kunnen maken.

Totaaloverzicht: Wat mag het kosten?

Tabel 19

Bedragen × € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Veiligheid							
Inwoners, bezoekers en ondernemers in Haarlemmermeer zijn veilig.	Baten	26.847	20.886	1.143	1.143	1.143	1.143
	Lasten	47.771	41.584	22.413	22.073	21.933	21.918
Saldo van baten en lasten (B-L)	**Saldo**	**-20.924**	**-20.698**	**-21.270**	**-20.930**	**-20.790**	**-20.775**
Reservemutaties	Onttrekking	-	-	-	-	-	-
	Storting	-	-	-	-	-	-
Resultaat (Saldo+O-S)	**Saldo**	**-20.924**	**-20.698**	**-21.270**	**-20.930**	**-20.790**	**-20.775**

Uitsplitsing per beleidsdoel

Beleidsdoel A: Een veilige woon- en leefomgeving voor inwoners, ondernemers en bezoekers in de gemeente Haarlemmermeer.	Baten	1.422	1.026	1.026	1.026	1.026	1.026
	Lasten	4.247	4.318	4.250	4.150	4.149	4.135
	Saldo	**-2.824**	**-3.293**	**-3.224**	**-3.124**	**-3.124**	**-3.110**
Beleidsdoel B: Het verzekeren van de doelmatige en slagvaardige hulpverlening op het gebied van brandweerzorg, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening.	Baten	25.425	19.860	117	117	117	117
	Lasten	43.524	37.265	18.163	17.923	17.783	17.783
	Saldo	**-18.100**	**-17.405**	**-18.045**	**-17.806**	**-17.666**	**-17.666**

Zorg en werk

Portefeuillehouder: El Idrissi, Van der Meij

lasten in €	143.297
% totale begroting	26,9%
baten in €	34.175
% totale begroting	6,4%

Maatschappelijk doel:
Inwoners van Haarlemmermeer krijgen, waar nodig, zorg en ondersteuning gericht op het naar vermogen en zelfstandig deelnemen aan de samenleving.

(Bedragen × € 1.000)	Begroting 2024 baten	% verschil baten t.o.v. begroting 2023	Begroting 2024 lasten	% verschil lasten t.o.v. begroting 2023
Beleidsdoel A: Inwoners ontvangen zorg en ondersteuning thuis.	**1.098**	**1%**	**75.844**	**0%**
01. Bieden onderwijs- zorgarrangementen				
02. Inzet Praktijkondersteuner Huisartsen (POH) Jeugd				
03. Project implementatie Doorbraakmethode				
04. Toezicht Wmo en Jeugdwet				
05. Aanpak wachttijden Jeugdwet				
06. Project cliëntondersteuning				
07. Doorontwikkeling van het zorgaanbod				
Beleidsdoel B: Inwoners ontvangen zorg en ondersteuning met verblijf.	**225**	**-25%**	**10.694**	**-3%**
01. Ontwikkeling kleinschalige woonvoorzieningen voor jeugdverblijf				
02. Voorbereiding om te voorzien in beschermd wonen (BW) binnen Haarlemmermeer				
03. Voorbereiding om te voorzien in maatschappelijke opvang (MO)				
04. Doorontwikkeling kortdurend verblijf organiseren (respijtzorg)				
Beleidsdoel C: Onze inwoners zijn economisch zo zelfstandig mogelijk.	**3.498**	**-18%**	**15.881**	**-2%**
01. Re-integratie en begeleiding naar werk				
02. Participatie (meedoen) in de samenleving				
03. Begeleiding van mensen met een arbeidsbeperking naar werk				
04. Werkgeversservicepunt en samenwerking arbeidsregio Groot-Amsterdam				
05. Inburgering statushouders				
Beleidsdoel D: Het garanderen van een bestaansminimum.	**29.354**	**-4%**	**40.879**	**-13%**
01. Algemene bijstand voor levensonderhoud				
02. Aanvullende inkomensondersteuning vanuit bijzondere bijstand en minimabeleid				
03. Handhaving en terugvordering				
04. Bieden van schuldhulpverlening				

Verbonden partijen

Beleidsdoel A: Veiligheidsregio Kennemerland (VRK)
Beleidsdoel B:
Beleidsdoel C: AM match, De Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV
Beleidsdoel D: -

Zorg en werk

Ons doel is dat inwoners, ondanks eventuele problemen of beperkingen, zo lang mogelijk zelfstandig deelnemen aan de samenleving en de regie over hun eigen leven kunnen behouden.

Inwoners die er met hulp van het eigen netwerk niet (meer) in slagen zelfstandig thuis te wonen, zowel jeugdigen als volwassenen, kunnen een beroep doen op ondersteuning thuis of ondersteuning met verblijf.

Inwoners hebben recht op een bestaansminimum. Het is aan ons om daarin te voorzien als inwoners hier (tijdelijk) niet zelf toe in staat zijn.

Onze re-integratie en participatie-aanpak voor inwoners met een bijstandsuitkering is erop gericht onze inwoners waar mogelijk naar duurzaam werk te begeleiden. Personen die (nog) niet in staat zijn te werken ondersteunen wij door hen te begeleiden naar vrijwilligerswerk of activiteiten waardoor zij (blijven) meedoen aan de samenleving. Doel van ons minimabeleid is dat inwoners met weinig financiële middelen in hun primaire levensbehoeften kunnen voorzien en kunnen deelnemen aan de samenleving, door bijvoorbeeld mee te doen aan sport- of muziekactiviteiten.
Met ons schuldhulpverleningsbeleid willen we schulden voorkomen. We geven hier uitvoering aan, binnen ons Haarlemmermeers model voor zorg en ondersteuning. Uitgangspunten van dit model zijn: luisteren naar de inwoner en maatwerk bieden, zorg en ondersteuning zo licht en 'gewoon' als mogelijk en zo zwaar en specialistisch als nodig, focus op veerkracht en aanpassingsvermogen, ruimte voor de professional, één gezin/huishouden één plan, niet doorverwijzen maar erbij halen, houd het simpel, goede zorg en ondersteuning voor onze meest kwetsbare inwoners, in één keer de juiste zorg, het perspectief van de inwoner is leidend, afstemming en samenwerking betrokken professionals, inzicht en sturing op kwaliteit en kosten.

Bovenstaande onderwerpen zijn ook benoemd in het beleidskader 'Meedoen mogelijk maken in Haarlemmermeer' waar we verdere invulling aan gaan geven.
Een andere ontwikkeling is de landelijke Hervormingsagenda Jeugd. De gevolgen hiervan voor het beleid van Haarlemmermeer zijn op dit moment nog onbekend. In 2024 moet duidelijk zijn hoe de landelijk afgesproken maatregelen doorwerken en tot welke aanpassingen in het beleid door de raad nog besloten moet worden.

Verbonden partijen
AM match
Wij ondersteunen inwoners voor wie het (extra) moeilijk is om een positie op de arbeidsmarkt te verwerven. AM match ondersteunt inwoners uit de doelgroep met een loonwaarde van 40% tot 70% bij het vinden en behouden van werk. Hieronder valt ook de groep inwoners die alleen op een beschutte werkplek kan werken of die tot de voormalige Wsw-doelgroep behoort. AM match is ook de uitvoeringsorganisatie van de Wet banenafspraak van de gemeenten Aalsmeer,

Amstelveen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel en Uithoorn.

Veiligheidsregio Kennemerland (VRK)
Zie verbonden partijen in de programma's Veiligheid en Maatschappelijke ontwikkeling.

De Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV
Zie verbonden partijen in programma Kwaliteit fysieke omgeving.

Voor financiële informatie en eventuele risico's over de verbonden partijen, zie de paragraaf Verbonden Partijen.

Relevant beleid
- Raadsvoorstel "Meedoen mogelijk maken in Haarlemmermeer" algemeen beleidskader voor het sociaal domein (7532520) met bijlage
- Raadsvoorstel Kaderstellende uitgangspunten verordening sociaal domein, beleidskader sociaal domein en inkoop Jeugd en Wmo 2023 (2022.0000115)
- verordening sociaal domein 2023 (2022.0002052)
- Vaststelling Financieel besluit sociaal domein gemeente Haarlemmermeer 2023 (7366803)
- Verordening en beleidsregels leerlingenvervoer 2023 (7398179)
- Raadsvoorstel Toezicht Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO 2015) en Jeugdwet (2022.0002279)
- Oplegnotitie Regionaal Transitiearrangement Jeugd (2013.0073720)
- Regiovisie Verbinden en versterken in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling 2020-2024 (2020.0003466)
- Regionaal kader 'Opvang, Wonen en Herstel 2022 tot en met 2027' (2021.0002925)
- Oprichting Gemeenschappelijk Orgaan (GO) Beschermd Wonen Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer (2021.0003060)
- Nota Regionaal Samenwerkingsverband Beschermd Wonen (2021.0000689)
- Woonbeleidsprogramma Haarlemmermeer 2019-2025: Het verschil maken (2019.0058049)
- Visie Wonen met Zorg 2030 (2017.0026227)
- Uitvoeringsplan wonen met zorg (2018.0022374)
- Raadsvoorstel aanpak implementatie nieuwe Wet inburgering (2021.0001104)
- Nota Begeleiding naar werk en re-integratie in Haarlemmermeer (2021.0000848)
- Nota Toegankelijkheid minimaregelingen en bijzondere bijstand (2018.0074541)
- Uitvoeringsplan AM Werkorganisatie en wijziging gemeenschappelijke regeling AM Groep (2015.0052268)
- Verdere professionalisering Handhaving Sociale Dienstverlening en vaststelling beleidsregels terugvordering en verhaal (2013.0028486)
- Wijziging minimabeleid als gevolg van de inwerkingtreding Participatiewet (2014.0049305)
- Vaststelling beleidsplan Wet gemeentelijke schuldhulpverlening Haarlemmermeer 2017-2021 (2017.002552)
- Nota Bestrijding van armoede onder kinderen (2017.0031369)
- Verordening Participatieraad gemeente Haarlemmermeer (2018.0066546)

Beleidsdoel A: Inwoners ontvangen zorg en ondersteuning thuis

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Doel is dat inwoners zo zelfstandig mogelijk kunnen wonen en dat zij goed mee kunnen doen aan de samenleving waarbij zij de regie over hun eigen leven kunnen behouden. Dit ondanks eventuele problemen of beperkingen die zij hebben. Inwoners die hier met hulp van het eigen netwerk niet (meer) in slagen, kunnen een beroep doen op ondersteuning thuis. Dit geldt zowel voor jeugdigen als volwassenen.
De mogelijkheden van een kind worden optimaal benut, zodat een zo zelfstandig niveau van functioneren bereikt kan worden.

Als gemeente bieden we begeleiding, al dan niet in groepsverband, dagbesteding, vervoer, hulp bij het huishouden en hulpmiddelen. Voor kinderen en jeugdigen kan ook behandeling worden ingezet. We zorgen voor een dekkend hulpaanbod. Dit doen wij onder andere door het inkopen van zorg en ondersteuning bij zorgaanbieders. Wij zetten gericht in op lichtere vormen van ondersteuning waar dat mogelijk is. Deze mogelijkheden worden samen met de inwoners, professionals en zorgaanbieders inzichtelijk gemaakt.
Voor vervoer werken wij hierin bijvoorbeeld samen met acht regiogemeenten. Daarbij verzorgt een aanbieder het doelgroepenvervoer, dit betreft zowel het Wmo-vervoer, het leerlingenvervoer als het jeugdwetvervoer. Zowel jeugdigen als volwassenen worden zoveel mogelijk gestimuleerd om gebruik te maken van het openbaar vervoer of vrijwilligersinitiatieven.

Wanneer veiligheid in het geding is, zijn we ook verantwoordelijk voor de inzet van gedwongen hulp. Vanuit de jeugdwet betreft dit bijvoorbeeld jeugdbescherming (JB) en jeugdreclassering (JR).

Onze taak is om kinderen fysieke en geestelijke veiligheid te bieden wanneer ouders/verzorgers dat niet (voldoende) doen. Dit gebeurt binnen verschillende schakels in de keten. We beginnen met preventie en breiden dat verder uit. Gedwongen jeugdhulp mag bijvoorbeeld alleen ingezet worden na een besluit van de kinderrechter. Dit wordt alleen uitgevoerd door instellingen die daartoe gecertificeerd zijn.

Voor volwassenen heeft de GGD Kennemerland een meldpunt waar inwoners en professionals hun zorgen over mensen in hun omgeving kunnen melden. De GGD voert, in opdracht van ons, onderzoek uit of iemand mogelijk verplichte zorg nodig heeft. Wanneer ernstig nadeel dreigt voor een persoon of de omgeving, kan de burgemeester in het kader van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) besluiten een crisismaatregel af te geven.

Veilig Thuis (het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling in de regio IJmond, Zuid-Kennemerland en Haarlemmermeer) heeft een spilfunctie in meldingen en vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling. Inzet is gericht op het voorkomen van huiselijk geweld en kindermishandeling en als het zich toch voordoet, direct in te grijpen en te stoppen, en daarbij met de ketenpartners ervoor te zorgen dat er wordt toegewerkt naar een duurzaam veilige situatie.

Voor onze inwoners organiseren we onafhankelijke clientondersteuning. Clientondersteuning is gratis, gericht op alle fasen in het leven, onafhankelijk en in het belang van de inwoner.

Activiteiten

1. Bieden onderwijs- zorgarrangementen
2. Inzet Praktijkondersteuner Huisartsen (POH) Jeugd
3. Project implementatie Doorbraakmethode
4. Toezicht Wmo en Jeugdwet
5. Aanpak wachttijden Jeugdwet
6. Project cliëntondersteuning
7. Doorontwikkeling van het zorgaanbod

Toelichting

1. Bieden onderwijs- zorgarrangementen
Een deel van de jeugdigen in Haarlemmermeer heeft onderwijs én zorg nodig om tot ontwikkeling te komen. Wij onderzoeken samen met de samenwerkingsverbanden passend onderwijs welke onderwijs-zorgarrangementen er al zijn, welke nodig zijn en hoe toeleiding en bekostiging plaats moet vinden. Met de uitkomsten van het onderzoek zullen we de benodigde nieuwe onderwijs-zorgarrangementen ontwikkelen en inrichten. De pilots van de onderwijs-zorgarrangementen zullen na overleg met primair en voortgezet onderwijs in het vierde kwartaal van 2023 starten. In 2024 zal dit verder worden voortgezet. In 2025 vindt de evaluatie plaats. Zie ook programma Maatschappelijke ontwikkeling, beleidsdoel B.

2. Inzet Praktijkondersteuner Huisartsen (POH) Jeugd
Een POH-jeugd wordt ingezet om vanuit een huisartsenpraktijk of gezondheidscentrum psycho-educatie of lichte ondersteuning te bieden aan jeugdigen bij psychische klachten. Hiermee geven we vorm en inhoud aan ‘zo zwaar als nodig, zo licht als mogelijk’ en beheersen we de doorververwijzing naar geïndiceerde zorg. Een POH-jeugd kan op verzoek van de huisarts ook onderzoek doen naar de hulpvraag om indien nodig te verwijzen naar de best passende zorg. Komende jaren breiden we het aanbod van de POH-jeugd uit om het bereik en beschikbaarheid hiervan te vergroten. Dit is in lijn met de Hervormingsagenda Jeugd.

3. Project implementatie Doorbraakmethode
Er zijn inwoners met een stapeling van problemen. In de praktijk zien we dat sommige van deze inwoners niet de zorg en ondersteuning krijgen die ze hard nodig hebben. We willen dat deze inwoners wel verder geholpen worden. Met de doorbraakmethode en de maatwerkroute gaan we voor deze inwoners een doorbraak realiseren. Een doorbraak betreft het wegnemen van belemmeringen in een casus die de grootste sta-in-de-weg vormen. Hiermee wordt een perspectief gecreëerd voor deze inwoners. Wat de doorbraakmethode toevoegt: wetten en regels vóór je laten werken in plaats van tegen je, de oplossing die écht helpt onderbouwen met scenario’s en een kosten-batenanalyse van het maatschappelijk én financieel rendement. Zo kunnen we legitimeren waarom we voor elke casus iets anders doen. We leren van elke casus en staan stil bij de knelpunten die we tegenkomen in de praktijk. Wanneer knelpunten vaker voorkomen onderzoeken we deze om te komen tot een structurele oplossing voor deze.

4. Toezicht Wmo en Jeugdwet
We zetten ons de komende jaren in voor bestrijding van oneigenlijk gebruik in het kader van de Wmo en de Jeugdwet. Hiervoor worden twee toezichthouders rechtmatigheid aangesteld, die zowel preventief, signaalgericht en risicogestuurd werken. Het toezicht richt zich vooral op aanbieders van zorg. De toezichthouder initieert zelfstandig en in teamverband complexe onderzoeken naar aanleiding van signalen over onregelmatigheden en voert deze onderzoeken uit. Ook worden controles uitgevoerd bij

zorgaanbieders en cliënten. Dit gebeurt bij zowel gecontracteerde zorg als ingekochte zorg met een persoonsgebonden budget.

5. Project aanpak wachttijden Jeugdwet
We willen structureel meer zicht en grip krijgen op wachttijden voor Jeugdzorg in Haarlemmermeer, zodat passende zorg en ondersteuning op tijd beschikbaar is voor jeugdigen en ouders/ verzorgenden (2022.0002730).
Samen met onze (jeugdzorg)partners stellen we vast waar de belangrijkste knelpunten en kansen liggen en werken we aan het verminderen van de wachttijden. We worden hierbij ondersteund door het Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd (OZJ) van het ministerie van VWS en de VNG. Zij hebben op basis van onderzoek en 'best practices' een methode ontwikkeld voor een duurzame aanpak van de wachttijdenproblematiek in de Jeugdzorg.

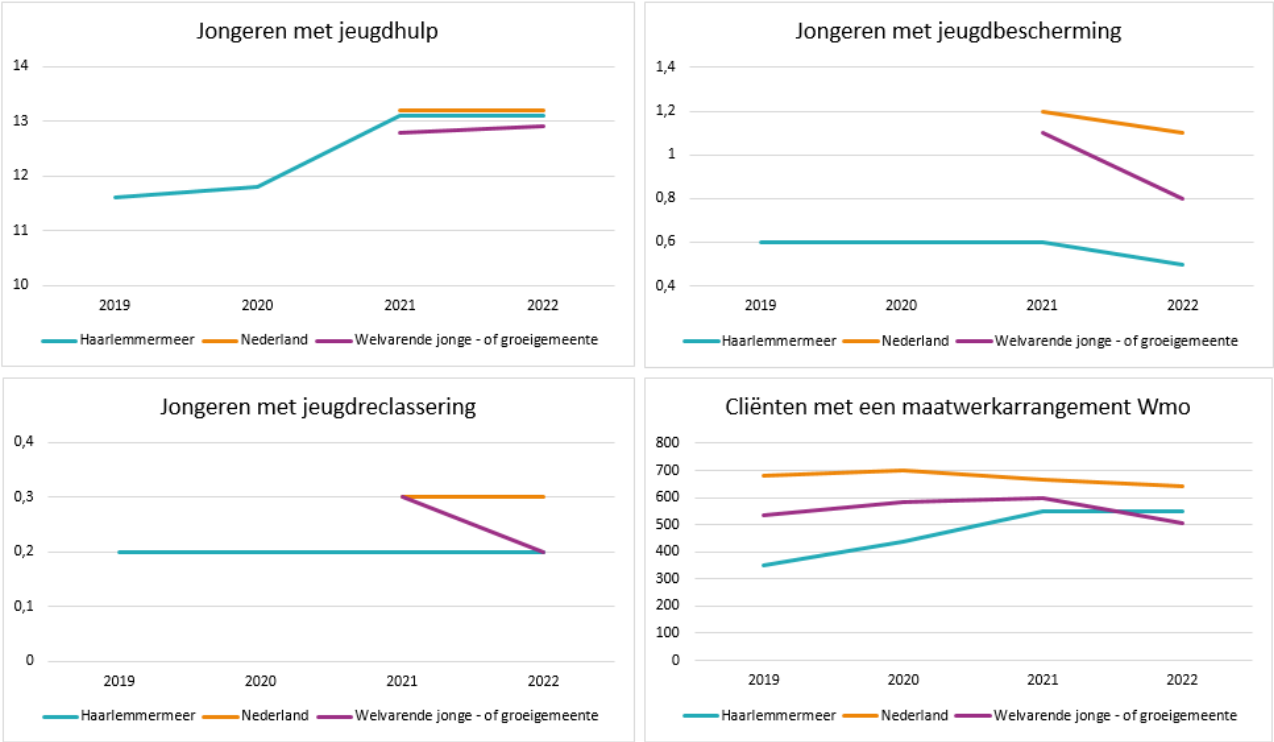
6. Project cliëntondersteuning
Met het project cliëntondersteuning willen we meer inzicht krijgen in de behoefte aan cliëntondersteuning door onze inwoners, zodat we het beleid en het aanbod hierop aan kunnen laten sluiten. Het huidige aanbod van de organisaties in kaart brengen en de vindbaarheid, bekendheid en herkenbaarheid van cliëntondersteuning vergroten. De input uit het onderzoek naar behoeften en aanbod moet leiden tot een visie op cliëntondersteuning. Onafhankelijke cliëntondersteuning is een wettelijke taak binnen de Wmo 2015. Het betreft levensbrede cliëntondersteuning, dus ook voor jeugd (en gezin) en voor werk en inkomen. Zowel landelijk als in onze gemeente blijkt dat de onafhankelijke cliëntondersteuning nog onvoldoende bekend is bij inwoners. Wij hebben dit verspreid over verschillende organisaties belegd, zowel professionele als vrijwillige organisaties. Bij een aantal organisaties is de cliëntondersteuning echt als product cliëntondersteuning ingekocht.

7. Doorontwikkeling van het zorgaanbod
De vraag naar zorg en ondersteuning neemt toe en zal in de toekomst ook toe blijven nemen als gevolg van vergrijzing en groei van de gemeente. Om de zorg en ondersteuning beschikbaar te houden voor onze meest kwetsbare inwoners zetten we met de gecontracteerde zorgaanbieders in op continue doorontwikkeling. Op basis van gebruik van de zorg en ondersteuning kijken we samen met de zorgaanbieders en inwoners hoe we gericht lichtere vormen van ondersteuning in kunnen zetten. Voor de begeleiding van volwassenen onderzoeken we de mogelijkheden om een deel van de begeleiding in groepsverband aan te bieden. En voor dagbesteding volwassenen een betere integratie tussen vrij-toegankelijke en geïndiceerde dagbesteding en goede spreiding over Haarlemmermeer. Ook zorgen we ervoor dat het zorgaanbod inzichtelijk is.

Indicatoren

Tabel 20

Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	2019	2020	2021	2022
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	11,6	11,8	13,1	13,1
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	0,6	0,6	0,6	0,5
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	0,2	0,2	0,2	0,2
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	350	440	550	560
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	1	1	1	n/b

Figuur 13

Op basis van de informatie op de website Waarstaatjegemeente.nl worden de cijfers van Haarlemmermeer vergeleken met alle gemeenten van Nederland en met de groep Welvarende, jonge of groei gemeenten. Dit is de groep van gemeenten waar Haarlemmermeer onder valt volgens de website. Op de website ontbreken de vergelijkende cijfers 2019 en 2020 van de BBV indicatoren over jongeren voor Nederland en Welvarende, jonge of groei gemeente. Er zijn indicatoren met cijfers waarin te weinig verschil zit om een informatieve grafiek te kunnen weergeven (bijvoorbeeld indicator werkloze jongeren bij beleidsdoel C), in dat geval is er geen grafiek opgenomen.
Uit de grafiek Jongeren met jeugdbescherming in Figuur 13 blijkt dat Haarlemmermeer relatief gezien minder jongeren in de jeugdbescherming heeft.
We zien een toename in maatwerkarrangementen Wmo, dit komt door een stijging van de hulp bij de huishouding en de GGZ doelgroep. Deze doelgroep wordt minder snel opgenomen in een instelling, maar meer thuis behandeld. Daarvoor is dan wel een maatwerkarrangement Wmo nodig.

Tabel 21 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beleidsdoel A: Inwoners ontvangen zorg en ondersteuning thuis.	Baten	1.359	1.084	1.098	1.098	1.098	1.098
	Lasten	67.403	75.540	75.844	73.283	75.310	75.310
	Saldo	**-66.045**	**-74.456**	**-74.745**	**-72.184**	**-74.211**	**-74.211**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Baten				
Overig	15	-	-	-
Totaal Baten	**15**	**-**	**-**	**-**

Lasten

1. Jeugdzorg coalitieakkoord	-	3.315	-3.315	-
2. Eigen bijdrage WMO	-	-738	1.248	-
3. Indexatie Wmo	-645	-	-	-
4. Aanpak wachttijden jeugdzorg	300	-	-	-
Overig	41	-16	40	-
Totaal Lasten	**-304**	**2.561**	**-2.027**	**-**

Lasten

1. In het coalitieakkoord van het Rijk is een aanvullende besparing op de jeugdzorg oplopend tot en met € 511 miljoen opgenomen. Voor 2025 is de besparing ingeboekt door het Rijk. Doordat deze besparing tot lagere lasten moet leiden is deze taakstelling op de begroting incidenteel verwerkt in 2025.
2. Het abonnementstarief in de Wmo wordt afgeschaft en in plaats daarvan wordt de inkomensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo heringevoerd. Daarbij is het uitgangspunt dat zoveel mogelijk wordt aangesloten bij de vormgeving zoals die voorheen was met oog voor inkomenseffecten en het beroep dat wordt gedaan op de Wmo. Hierdoor is de verwachting dat de kosten voor de Wmo vanaf 2026 afneemt. Daarnaast is er een structurele compensatie ontvangen vanuit het Rijk, ter compensatie van gemeenten voor gestegen kosten als gevolg van de invoering van het abonnementstarief Wmo.
3. Vanaf 1 juli 2023 zijn de nieuwe contracten ingegaan voor de Wmo. De tarieven zijn de afgelopen jaren niet geïndexeerd en hierdoor heeft er een tariefstijging plaatsgevonden in het tweede halfjaar 2023.
4. Voor het project om de wachttijden in de jeugdzorg duurzaam aan te pakken zijn in de Voorjaarsrapportage 2023 incidenteel middelen toegekend voor 2023.

Beleidsdoel B: Inwoners ontvangen zorg en ondersteuning met verblijf.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Voor sommige inwoners is zelfstandig thuis wonen op een gegeven moment niet meer mogelijk. We zetten in op het voorkomen van verblijf. We versterken de kracht van ouders, jeugdigen en hun sociale omgeving door opvoedprogramma's. Daarnaast bieden we kortdurend verblijf. Hierdoor kunnen mantelzorgers tijdelijk ontlast worden, waardoor zij uiteindelijk hun mantelzorgtaken langer kunnen volhouden. Of om de inwoner zelf tijdelijk uit de omgeving te halen om escalatie te voorkomen, waardoor hij uiteindelijk langer zelfstandig kan wonen.
Het is van belang dat inwoners die (tijdelijk) niet thuis kunnen wonen, een zo thuis mogelijke plek krijgen om op te groeien of toe te werken naar zelfstandigheid. Voor jeugdigen heeft opvang in een gezinssituatie (zoals pleegzorg of een gezinshuis) altijd de voorkeur boven verblijf en behandeling in een instelling. Ons uitgangspunt is jeugdhulp met verblijf zoveel mogelijk naar zorg thuis en deeltijdvarianten om te bouwen.

Soms vraagt een hulpvraag van een jeugdige meer expertise en zorg. We vinden het belangrijk dat jeugdigen in één keer de juiste zorg ontvangen en na een uithuisplaatsing niet opnieuw moeten verhuizen. We werken daarvoor op schaal van de provincie Noord-Holland samen met aanbieders, gecertificeerde instellingen en Samenwerkingsverbanden voortgezet onderwijs om waar nodig de residentiële hulp kleinschaliger vorm te geven.
We zorgen voor een dekkend hulpaanbod. Dit doen wij onder andere door het inkopen van zorg en ondersteuning bij zorgaanbieders.
Voor het blijven doorgaan van zorg aan jeugdigen die volwassen worden, besteden we specifiek aandacht aan jeugdigen die na verblijf in een instelling terugkeren naar Haarlemmermeer.

De gemeente Haarlem is op dit moment als centrumgemeente verantwoordelijk voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen voor mensen met een psychische kwetsbaarheid. Wij zijn zelf verantwoordelijk voor het voorkomen van dakloosheid, het ondersteunen van maatschappelijk herstel en goede nazorg bij uitstroom uit instellingen. Als volwassenen permanent niet meer thuis kunnen wonen en in een instelling moeten worden opgenomen, vallen zij onder de Wet langdurige zorg (Wlz).

Activiteiten

1. Ontwikkeling kleinschalige woonvoorzieningen voor jeugdverblijf
2. Voorbereiding om te voorzien in beschermd wonen (BW) binnen Haarlemmermeer

3. Voorbereiding om te voorzien in maatschappelijke opvang (MO)
4. Doorontwikkeling kortdurend verblijf organiseren (respijtzorg)

Toelichting

1. Ontwikkeling kleinschalige woonvoorzieningen voor jeugdverblijf

We willen een passend aanbod realiseren voor jeugdigen met weinig voorkomende, maar zeer complexe problematiek. Dit aanbod sluit zoveel als mogelijk aan op het gewone leven. Het ministerie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) stuurt ook op de beweging naar kleinschalige instellingen. Dit wordt ook open driemilieusvoorzieningen (O3M) genoemd. Hier wordt behandeling met verblijf, onderwijs of dagbesteding en vrije tijd op één locatie aangeboden. Binnen de ontwikkeling naar kleinschalige zorgaanbod sturen we op een realistisch en uitlegbaar tarief.

2. Voorbereiding om te voorzien in beschermd wonen (BW) binnen Haarlemmermeer

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor BW op basis van de Wmo voor mensen met een psychische kwetsbaarheid. De bekostiging en uitvoering van BW loopt op dit moment nog via centrumgemeenten. Voor onze regio is dat gemeente Haarlem. Het Rijk wil deze middelen geleidelijk gaan uitkeren aan alle gemeenten afzonderlijk, op basis van een nieuw verdeelmodel. Tegelijkertijd wordt het woonplaatsbeginsel BW ingevoerd, waardoor gemeenten financieel verantwoordelijk worden voor BW voor hun eigen inwoners. Met deze 'doordecentralisatie' wordt ingezet op het zo lokaal en thuis mogelijk ondersteunen van inwoners.

Wel is samenwerking tussen gemeenten nog steeds gewenst en op een aantal punten ook verplicht. In de regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer is daarom het Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen (GO BW) opgericht. In de Gemeenschappelijke Regeling (GR) bij het GWO BW zijn samenwerkingsafspraken vastgelegd over beleid, organisatie, financiering en inkoop van (regionale) BW-voorzieningen (2021.0003060). Door het herhaalde uitstel van de doordecentralisatie BW, is de GR nog niet in werking getreden. In 2023 wordt de GR aangepast, zodat we flexibeler in kunnen spelen op (onverwachte) toekomstige ontwikkelingen en de samenwerking per 2024 kan starten (7621583).

3. Voorbereiding om te voorzien in maatschappelijke opvang (MO)

De nieuwe verdeling van middelen voor MO volgt mogelijk in 2026. Wij zijn dan zelf verantwoordelijk voor het voorkomen van dakloosheid, het ondersteunen van maatschappelijk herstel en goede nazorg bij uitstroom uit intramurale voorzieningen. Wij werken nu met de Opstapregeling. Dit is een samenwerking tussen Ymere, een aantal zorgaanbieders en de gemeente. Jaarlijks kunnen 45 inwoners via een driehoekcontract vanuit beschermd wonen of maatschappelijke opvang uitstromen naar zelfstandige woonruimte. In de eerste twee jaren wordt ambulante begeleiding gericht op zelfstandig kunnen wonen geboden. Nadat dit traject succesvol is afgerond, krijgt de inwoner een huurcontract op eigen naam.

4. Doorontwikkeling kortdurend verblijf organiseren (respijtzorg)

Wij stellen bij een aantal zorgaanbieders logeeropvang (respijtzorg) beschikbaar voor jeugdigen en volwassenen met beperkingen die nog thuis wonen. Hierdoor kunnen mantelzorgers tijdelijk ontlast worden, waardoor zij uiteindelijk hun mantelzorgtaken langer kunnen volhouden.

We zien echter dat er de afgelopen jaren weinig gebruik wordt gemaakt van kortdurend verblijf. Met de doorontwikkeling van kortdurend verblijf willen wij zowel voor jeugdigen als voor volwassenen onderzoeken wat de behoefte precies is, zodat het aanbod beter aan kan sluiten op deze behoefte. We trekken hierin samen op met de verantwoordelijke organisaties van kortdurend verblijf.

Tabel 22 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beleidsdoel B: Inwoners ontvangen zorg en ondersteuning met verblijf.	Baten	13	300	225	229	232	236
	Lasten	9.985	11.027	10.694	10.692	10.692	10.692
	Saldo	**-9.973**	**-10.727**	**-10.469**	**-10.464**	**-10.460**	**-10.456**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Baten				
Overig	-75	4	4	4
Totaal Baten	**-75**	**4**	**4**	**4**
Lasten				
1. Innovatiefonds beschermd wonen	345	-	-	-
Overig	-12	2	0	-0
Totaal Lasten	**333**	**2**	**0**	**-0**

Lasten

1. Vooruitlopend op de decentralisatie van beschermd wonen is in 2022 incidenteel geld beschikbaar gesteld vanuit de centrumgemeente Haarlem om voorbereidingen hierop te treffen. In 2024 vervallen deze middelen.

Beleidsdoel C: Onze inwoners zijn economisch zo zelfstandig mogelijk

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

We ondersteunen inwoners die (tijdelijk) niet in staat zijn zelfstandig in hun onderhoud te voorzien. We sturen op passende begeleiding met als doel dat inwoners zo zelfstandig mogelijk meedoen in de maatschappij. Dit doen we door een duidelijk toegangsproces, het begeleiden naar werk en/of het activeren van meedoen door bijvoorbeeld vrijwilligerswerk. Het arbeidsmarktbeleid binnen arbeidsmarktregio Groot-Amsterdam en onze activiteiten om mensen terug te laten keren naar werk sluiten op elkaar aan. De inzet is dat inwoners met een bijstandsuitkering bij voorkeur blijvend werk vinden in sectoren die een tekort aan arbeidskrachten kennen, zoals in de zorg, het onderwijs, de techniek, de klimaattransitie en ICT.

Activiteiten

1. Re-integratie en begeleiding naar werk
2. Participatie (meedoen) in de samenleving
3. Begeleiding van mensen met een arbeidsbeperking naar werk
4. Werkgeversservicepunt en samenwerking arbeidsregio Groot-Amsterdam
5. Inburgering statushouders

Toelichting

1. Re-integratie en begeleiding naar werk

De uitdaging blijft om de juiste balans te houden in de ondersteuning van de diverse groepen inwoners. We houden rekening met de mogelijkheden, onmogelijkheden en de mate van belastbaarheid van de inwoner. Dat is maatwerk en begint bij de intake. We bepalen de uitgangspositie van de inwoner. De brede uitvraag gaat in op de verschillende levensdomeinen, zoals gezondheid, onderwijs en financiën, waardoor een beeld van de inwoner ontstaat. In samenspraak met de inwoner wordt een passend traject ingezet.

Voor sommigen is het voldoende dat zij via het Werkgeversservicepunt (WSP) beschikbare vacatures krijgen aangereikt, anderen bieden we onze eigen sollicitatietraining aan of een heroriëntatie op werk in een andere branche. Hiervoor kan een training, opleiding of omscholingstraject worden ingezet waarbij we ook nadrukkelijk gebruik maken van het regioaanbod. Door de grote tekorten aan personeel in de verschillende branches wordt de inzet van omscholingstrajecten, opleiding en trainingen steeds belangrijker.

2. Participatie, meedoen in de samenleving

Voor de personen die al langere tijd een bijstandsuitkering ontvangen stimuleren we parttime werk en begeleiden we bepaalde groepen zoals 50+ers, alleenstaande ouders en statushouders. Hiervoor worden (taal)trainingen, opleidingen, maatwerktrajecten en tijdelijke begeleiding op de werkvloer ingezet. Ook maken we gebruik van de Social Return on Investment (SROI) verplichtingen van door ons gecontracteerde aanbieders, om inwoners aan werk te helpen. We bieden activeringstrajecten en begeleiding naar vrijwilligerswerk aan personen die (nog) niet toe zijn aan trajecten gericht op werk. Zo zetten we Werkfit trajecten in, waarin kennis gemaakt wordt met werken in de zorg en waar taal en werknemersvaardigheden worden geoefend. Wij verlenen aan inwoners die door grote sociaal/psychische belemmeringen of die door hun leeftijd en gebrek aan recente

werkervaring niet aan het werk komen een ontheffing van de sollicitatieplicht. Wij zetten voor deze inwoners in op meedoen aan de samenleving. In het traject 'vrijwillige coach' wordt een inwoner gekoppeld aan een vrijwilliger. De vrijwilliger onderneemt samen de inwoner activiteiten en de inwoner wordt geïntroduceerd bij bijvoorbeeld het buurthuis, het wijkcentrum, de bibliotheek. Het vrijwillige coach project is in 2023 gestart en de doelstelling was om 20 inwoners te begeleiden. Voor 2024 is de doelstelling 30 inwoners.

3. Begeleiding mensen met een arbeidsbeperking naar werk
AM match begeleidt de doelgroep die tot 70% van het wettelijk minimumloon kan verdienen, de doelgroep van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en personen die alleen in een beschutte omgeving kunnen werken. In juli 2023 is het Breed Offensief als onderdeel van de wetswijzigingen van de Participatiewet in werkinggetreden. Het Breed Offensief heeft als doel de arbeidskansen voor mensen met een arbeidsbeperking te vergroten. De mogelijkheden van de inzet van loonkostensubsidie, jobcoaching en persoonlijke ondersteuning op de werkvloer worden verruimd. Met de gemeenten binnen de Gemeenschappelijke Regeling (GR) en AM match onderzoeken we hoe de dienstverlening zo goed mogelijk kan aansluiten op de behoeften van de deelnemers, de wensen van de gemeenten en de mogelijkheden van AM match. Zo komen we tot verbetervoorstellen voor de aanmelding, zodat die voor alle gemeenten grotendeels hetzelfde verloopt.

Ook kunnen we samen de dienstverlening aanpassen en suggesties doen voor eventuele uitbreiding van de dienstverlening. Vanuit de gemeente blijven wij regie houden op de trajecten bij AM match. Daarnaast verzorgt de gemeente het Loonkostensubsidie (LKS) traject wanneer inwoners een baan krijgen met LKS.

4. Werkgeversservicepunt en samenwerking arbeidsregio Groot-Amsterdam
Gezamenlijk trekken gemeenten, sociale partners en private partijen in de arbeidsmarktregio op om de uitdagingen op de arbeidsmarkt aan te gaan. Voorbeelden hiervan zijn de krapte en mismatch op de arbeidsmarkt. Binnen het Regionaal Werkcentrum (RWC) is de samenwerking gericht op het aan het werk houden van mensen en het voorkomen van doorstroming naar een uitkering. Het RWC bevordert ook de mobiliteit binnen sectoren en ontwikkelt zich tot duidelijk aanspreekpunt voor ondernemers.

Het onderwijs is een belangrijke samenwerkingspartner. Een essentieel onderdeel van de aanpak is omscholing op basis van iemands vaardigheden. Deze gebundelde krachten maken het mogelijk dat we sneller, flexibeler en krachtiger kunnen inspelen op de uitdagingen van de huidige arbeidsmarkt. Vraag, aanbod en onderwijs weten elkaar op de arbeidsmarkt beter te vinden zodat personen opgeleid worden voor sectoren waarin werk is.

Verder heeft de arbeidsmarktregio Groot Amsterdam crisisgelden ontvangen voor het tegengaan van jeugdwerkloosheid. In Haarlemmermeer gaan we met verder met een programma, dat is opgezet met dit geld, om schooluitval tegen te gaan. Ook het soepeler laten verlopen van de overgang van school naar werk en van school naar een vervolgopleiding is onderdeel van dit programma. Het programma is enerzijds gericht op doen, zoals:
- het organiseren van een banenbeurs met banen voor de toekomst;
- het initiëren van een toekomstfonds waarbij ingezet wordt op samenwerkingsinitiatieven die jongeren ondersteunen hun weg te vinden naar passend vervolgonderwijs of naar werk waar toekomstperspectief;
- het goed informeren van zowel jongeren als hun ouders en extra ondersteuning bij stages.

Anderzijds is het programma gericht op het bestendigen van samenwerking tussen onderwijs, gemeente, werkgevers en organisaties zoals Stichting Meerwaarde en AM match, zodat deze eenmalige impuls een duurzame impact heeft.

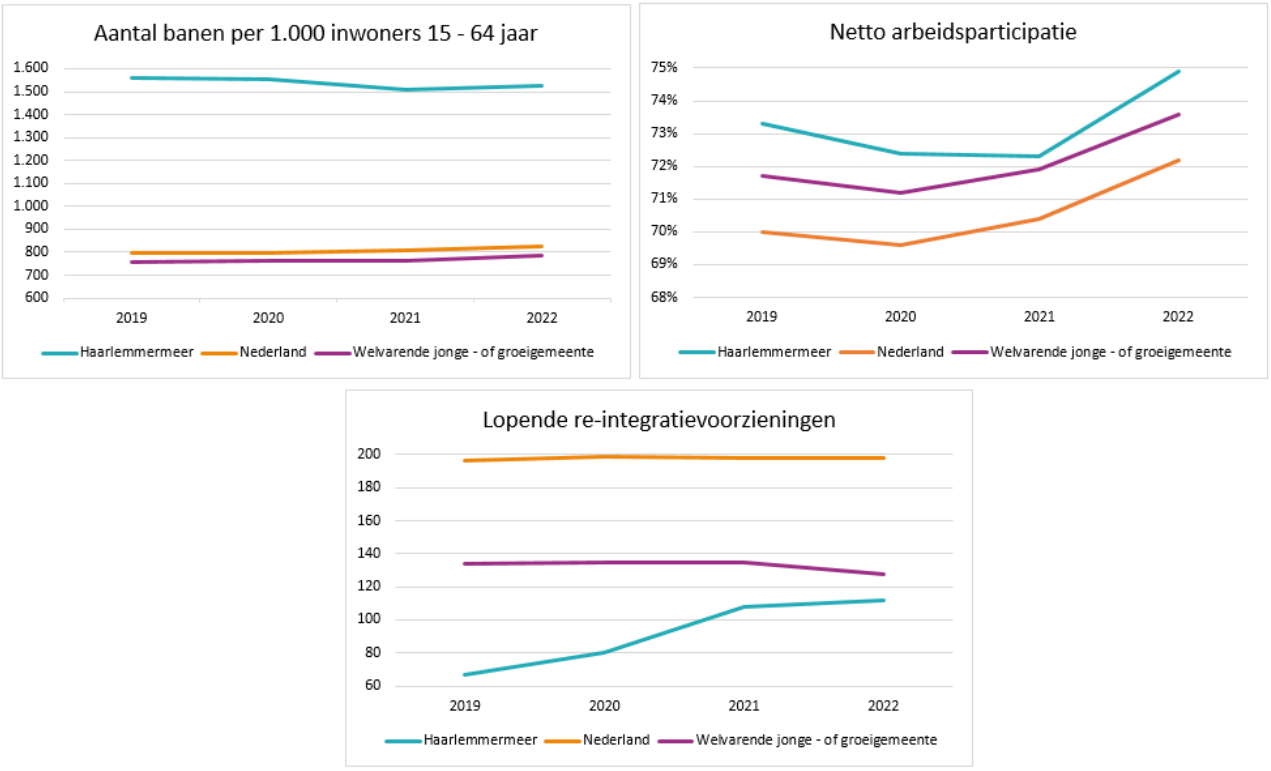
5. Inburgering statushouders
Per 1 januari 2022 is de Wet inburgering 2021 (Wi2021) van kracht geworden. Gemeenten zijn onder de Wi2021 verantwoordelijk voor het inburgeringstraject. Ons doel is dat statushouders zich welkom voelen, succesvol inburgeren en zo snel mogelijk kunnen meedoen in de samenleving. Wij hebben hierin een initiërende, faciliterende en handhavende rol. Wij zorgden al voor het huisvesten, opvangen, maatschappelijk begeleiden en (re) integreren van statushouders.

Met de Wi2021 zijn daar de volgende taken bijgekomen voor gemeenten: het uitvoeren van een brede uitvraag over de verschillende levensdomeinen, het opstellen van een persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP) en handhaven dat het inburgeringstraject wordt gevolgd en succesvol wordt afgerond. VluchtelingenWerk verzorgt de maatschappelijke begeleiding, budgetcoaching en het Participatieverklaringstraject.

Indicatoren

Tabel 23

Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	Metingen 2019	2020	2021	2022
Banen	Aantal per 1.000 inwoners 15 – 64 jaar	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	1.562	1.553	1.506	1.526
Netto arbeidsparticipatie	% werkzame beroeps-bevolking t.o.v. de beroepsbevolking	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	72,1	71,2	72,3	74,9
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners 15 – 64 jaar	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	66,8	80,6	107,6	111,5
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	1	2	1	n/b

Figuur 14

Uit de grafieken in Figuur 14 blijkt dat Haarlemmermeer heel goed scoort op het aantal banen per inwoner. Een van de verklaringen hiervoor is Schiphol, wat een hoge werkgelegenheid creëert. Als gevolg van het aantal banen per 1.000 inwoners, zitten we ook bij de netto arbeidsparticipatie boven het gemiddelde. Omdat er relatief weinig mensen in de bijstand zitten, heeft Haarlemmermeer ook relatief weinig mensen in trajecten

Tabel 24 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beleidsdoel C: Onze inwoners zijn economisch zo zelfstandig mogelijk.	Baten	337	4.275	3.498	3.498	3.498	3.498
	Lasten	10.761	16.274	15.881	14.663	14.597	14.625
	Saldo	**-10.424**	**-11.999**	**-12.383**	**-11.166**	**-11.100**	**-11.128**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Baten				
1. Inburgeringsvoorzieningen	-777	-	-	-
Overig	-	-	-	-
Totaal Baten	**-777**	**-**	**-**	**-**
Lasten				
1. Inburgeringsvoorzieningen	777	-	-	-
2. Participatie	-209	-	-	-
3. Personeel inburgering en overige kosten	-138	1.121	-	-
Overig	-37	97	66	-28
Totaal Lasten	**393**	**1.218**	**66**	**-28**

Baten

1. Het Rijk bepaalt elk half jaar hoeveel statushouders elke gemeente moet huisvesten. In 2023 is er een verhoogde taakstelling waardoor de lasten en baten hoger zijn. De taakstelling voor 2024 is nog niet bekend.

Lasten

1. Zie voor een toelichting op de hogere lasten op de inburgeringsvoorzieningen de toelichting onder de baten.
2. Voor de uitvoering van een deel van de participatiewet wordt een integratie-uitkering ontvangen. Bij de mei circulaire 2023 stijgt de hoogte van deze uitkering door een aantal oorzaken. In de eerste plaats wordt de uitkering verhoogd voor loon- en prijsstijgingen 2023 op twee onderdelen binnen deze integratie uitkering (Wet sociale werkvoorziening en beschut werk). Deze uitkering is structureel, echter de toevoeging voor 2023 vindt pas plaats bij de Najaarsrapportage 2023.
3. De beperkte personele capaciteit vormt een knelpunt voor de uitvoering van de Wet inburgering 2021. Op basis van ervaringen in 2022 en enkele vergelijkingen met andere gemeenten is vastgesteld welke capaciteit benodigd is. Voor 2023 is daarnaast de taakstelling van de huisvesting van statushouders door het Rijk verdubbeld. Gezien de hoge instroom van asielzoekers in Nederland is de verwachting dat de taakstelling de komende jaren op dit hoge niveau zal blijven. Hiernaast zijn er in 2023 ook overige kosten begroot.

Beleidsdoel D: Het garanderen van een bestaansminimum

Inwoners hebben recht op een bestaansminimum. Het is aan de overheid om daarin te voorzien als inwoners hier (tijdelijk) niet zelf toe in staat zijn. Dit is vastgelegd in de Participatiewet. Een uitkering wordt verstrekt als een inwoner niet beschikt over (voldoende) middelen om in de noodzakelijke kosten van het bestaan te kunnen voorzien. De Participatiewet is het vangnet binnen de sociale zekerheid. Tegenover deze rechten staan ook plichten. Wij handhaven die plichten, in nauwe samenhang met de mogelijkheden van inwoners om aan het werk te gaan (beleidsdoel C).

Activiteiten

1. Algemene bijstand voor levensonderhoud
2. Aanvullende inkomensondersteuning vanuit bijzondere bijstand en minimabeleid
3. Handhaving en terugvordering
4. Bieden van schuldhulpverlening

Toelichting

1. Algemene bijstand voor levensonderhoud
Uitgangspunt is dat alle uitkeringsaanvragen binnen de daarvoor geldende wettelijke termijn worden afgehandeld. Daarnaast vindt ‘aan de poort’ intensieve controle op rechtmatigheid plaats en wordt het uitkeringsbestand steekproefsgewijs, of als de situatie daartoe aanleiding geeft, gecontroleerd. Bij de aanvraag zal er nog meer oog en aandacht zijn voor de financiële omstandigheden van onze inwoners. Indien noodzakelijk verstrekken we voorschotten, om te voorkomen dat er bijvoorbeeld schulden ontstaan. Inwoners wijzen we op de mogelijkheid van het aanvragen van bijzondere bijstand en informeren we over andere mogelijkheden van (landelijke) financiële ondersteuning en de mogelijkheid van schuldhulpverlening.

2. Aanvullende inkomensondersteuning vanuit bijzondere bijstand en minimabeleid
Wij stimuleren en ondersteunen inwoners met een minimuminkomen om deel te nemen aan voorzieningen die gericht zijn op maatschappelijke participatie. Een middel hiervoor is het verstrekken van bijzondere bijstand. Om de toegang tot de bijzondere bijstand zo eenvoudig mogelijk te maken, werken we met de tool 'Bereken uw recht'. Door de toegang laagdrempelig te houden, willen wij het 'niet-gebruik' terugdringen. Bovendien wordt in 2024 gewerkt aan i-Participatie. Dit is een online instrument waarmee een inwoner de status van zijn/haar aanvraag kan inzien.
Het is van groot belang dat kinderen zich kunnen ontwikkelen en mee kunnen doen in de samenleving, ook wanneer zij opgroeien in een huishouden met een laag inkomen of problematische schulden. Hiervoor hebben we het Kindpakket waarmee ouders een vergoeding kunnen aanvragen voor onder andere schoolkosten, bij-, sport-, zwem- of muzieklessen.

Voor inwoners met een zorgbehoefte hebben we de collectieve aanvullende zorgverzekering (gemeentepolis). Inwoners met een inkomen tot 120% van het wettelijk sociaal minimum kunnen een tegemoetkoming aanvragen voor de maandelijkse premie van een gemeentepolis.

In 2024 zullen wij nog te maken krijgen met werkzaamheden die voortvloeien uit de toeslagenaffaire. Bij de gedupeerden van de toeslagenaffaire zijn we verantwoordelijk voor de nazorg voor inwoners.

3. Handhaving en terugvordering
Ook in de komende jaren blijven we inzetten op de bestrijding van oneigenlijk gebruik en misbruik van inkomensvoorzieningen. Dit doen we door inzet van handhaving, het verbeteren van de informatievoorziening en vroegtijdige opsporing van fraude. Ons streven is jaarlijks een bedrag ter hoogte van 15% van het openstaande debiteurensaldo per 1 januari van betreffend jaar te incasseren. Het resultaat hiervan is onderhevig aan de ontwikkelingen op het gebied van de Participatiewet.

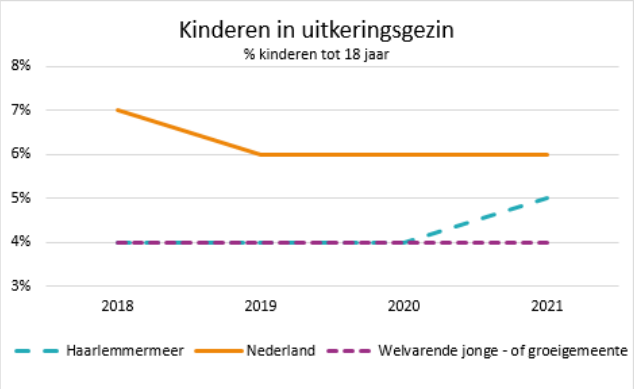
4. Bieden van schuldhulpverlening
Wij zijn verantwoordelijk voor het aanbieden van schuldhulpverlening aan onze inwoners. Daarbij gaat het niet alleen om hulp bij het wegnemen van de financiële problemen en problematische schulden, maar ook de oorzaken daarvan. Door vroegsignalering en preventie proberen we te voorkomen dat inwoners een beroep moeten doen op schuldhulpverlening. Wij ontvangen signalen van vaste lasten-partners zoals nutsbedrijven, woningcorporaties, waterschappen en zorgverzekeraars, als zij zien dat hun klanten stoppen met het betalen van de rekeningen. Ze hebben hiervoor geen toestemming nodig van de klant, dit is op grond van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) toegestaan.

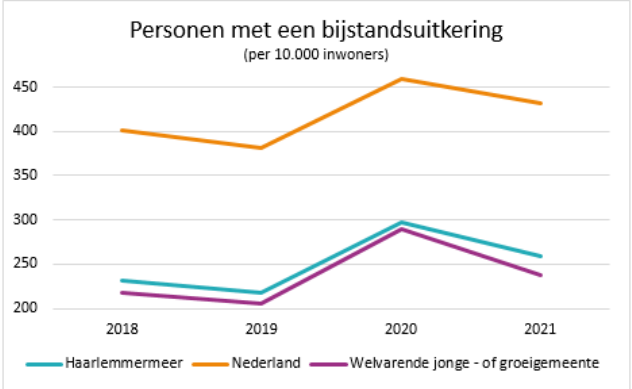
De bedrijven en instanties geven een signaal als hun eigen inspanningen betalingsachterstanden niet oplossen. Het gaat dan om inspanningen zoals een betalingsregeling aanbieden en persoonlijk contact zoeken. In het kader van 'Vroeg Erop Af' benaderen MeerWaarde en Plangroep de inwoner vervolgens om hulp aan te bieden. Vanaf 1 januari 2024 gaat de Wettelijke schuldsanering gehalveerd worden van 36 maanden naar 18 maanden. Om het minnelijke traject hierop aan te laten sluiten gaat de Minnelijke schuldsanering Natuurlijke personen ook gehalveerd worden van 36 maanden naar 18 maanden. We monitoren wat hiervan de effecten zijn.

Indicatoren

Tabel 25

Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	2019	2020	2021	2022
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	4	4	5	n/b
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	217	297	259	n/b

Figuur 15

Uit de grafiek Personen met een bijstandsuitkering in Figuur 15 blijkt dat Haarlemmermeer ongeveer hetzelfde aantal personen met een bijstandsuitkering heeft als de vergelijkingsgroep. In vergelijking met de rest van Nederland doen we het goed.

Tabel 26 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beleidsdoel D: Het garanderen van een bestaansminimum.	Baten	33.802	30.454	29.354	29.354	29.119	29.119
	Lasten	51.202	47.230	40.879	39.989	39.604	39.604
	Saldo	**-17.401**	**-16.775**	**-11.525**	**-10.635**	**-10.485**	**-10.485**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Baten				
1. Opvang Oekraïners	-1.100	-	-	-
2. Hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagaffaire	-	-	-235	-
Overig	-	-	-	-
Totaal Baten	**-1.100**	**-**	**-235**	**-**
Lasten				
1. Energietoeslag	5.263	-	-	-
2. Opvang Oekraïners	1.100	-	-	-
3. Gewijzigde verdeling van personeelslasten	-796	-	-	-
4. Schuldhulpverlening	-	740	-	-
5. Bijzondere bijstand	348	-	-	-
6. Hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagaffaire	-	-	235	-
7. Verruiming draagkrachtpercentage kindpakket	186	-	-	-
8. Uitvoeringskosten Tozo	175	-	-	-
9. Schuldhulpverlening Eropaf	-	150	150	-
Overig	74	-	-	-
Totaal Lasten	**6.350**	**890**	**385**	**-**

Baten

1. Sinds vluchtelingen van de oorlog in Oekraine in de gemeente worden opgevangen, zijn we verantwoordelijk voor het verstrekken van leefgeld. Deze verstrekkingen en uitvoeringskosten worden vergoed door het Rijk met een specifieke uitkering. Verder biedt de regeling voor ontheemde Oekraïners de mogelijkheid voor het vergoeden van buitengewone kosten. Deze kosten kunnen worden gedeclareerd bij het Rijk.
2. De nazorgperiode voor hulp aan ouders die door de problemen met de kinderopvangtoeslagaffaire zijn getroffen, duurt na het start van het traject 24 maanden. De uitvoering hiervan is begroot tot en met 2025. Voor deze regeling ontvangen wij middelen van het Rijk.

Lasten

1. Het Rijk heeft aangekondigd dat er ook in 2023 een energietoeslag voor lage inkomens kan worden verstrekt. De verstrekkingen en uitvoeringskosten worden vergoed door het Rijk met een specifieke uitkering. Aanvullend heeft de gemeenteraad besloten om de doelgroep van minima voor de toeslag uit te breiden tot 130% van het sociaal minimum, raadsvoorstel Verruiming draagkrachtpercentage minimaregelingen 2023 (2022.0002600).
2. Zie voor een toelichting op de hogere lasten op de opvang Oekraïners de toelichting onder de baten.
3. Als gevolg van een gewijzigde verdeling van personeelslasten over de beleidsdoelen is sprake van een extra doorbelasting in 2024 op dit beleidsdoel.
4. De kosten voor schuldhulpverlening nemen toe door de stijging van het aantal uren hulp per product, per inwoner en door de toenemende complexiteit van hulpvragen. Hiernaast is het bedrag hoog door de stijgende personeelskosten door loonindexatie en het grote personeelstekort waardoor investeringen bij onze leverancier nodig zijn om personeel aan te trekken en te behouden. De hogere lasten worden voor de initiële contractperiode in 2023 en 2024 voor twee jaar geraamd. Die twee jaren worden gebruikt om de toekomstige invulling van schuldhulpverlening, financiële begeleiding en vroegsignalering te onderzoeken.
5. Vanwege een budgetoverheveling bij de Jaarstukken 2022 zijn er in 2023 extra middelen beschikbaar om zowel via vroegsignalering als via de bijzondere bijstand gericht hulp aan te bieden aan minima. Ook zijn er extra middelen beschikbaar voor studenten die een beroep doen op de individuele bijzondere bijstand als gevolg van de stijgende energieprijzen.
6. Zie voor een toelichting op de hogere lasten van de hulp aan gedupeerden kinderopvang-toeslagaffaire de toelichting onder de baten.
7. Het 'kindpakket' is bedoeld voor ouders met een inkomen tot 120% van het wettelijk sociaal minimum. Deze grens is conform raadsvoorstel Verruiming draagkrachtpercentage minimaregelingen 2023 (2022.0002600) éénmalig in 2023 verhoogd van 120% naar 130% van het wettelijk sociaal minimum 2023.
8. In de Voorjaarsrapportage 2022 zijn voor de jaren 2022 en 2023 incidenteel uitvoeringskosten voor de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo) toegekend. In 2023 is dit benodigd voor de uitvoeringskosten van het innen van terugvorderingen.
9. Het project 'Eropaf' wil bij een vonnis tot uithuiszetting de inwoner de kans bieden om te werken aan herstel van zijn financiële situatie met als doel huisuitzetting te voorkomen.

Totaaloverzicht: Wat mag het kosten?

Tabel 27

Bedragen × € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Zorg en werk							
Inwoners van Haarlemmermeer krijgen, waar nodig, zorg en ondersteuning gericht op het naar vermogen en zelfstandig deelnemen aan de samenleving.	Baten	35.510	36.113	34.175	34.179	33.947	33.951
	Lasten	139.352	150.070	143.297	138.627	140.203	140.231
Saldo van baten en lasten (B-L)	**Saldo**	**-103.842**	**-113.957**	**-109.122**	**-104.448**	**-106.256**	**-106.280**
Reservemutaties	Onttrekking	-	-	-	-	-	-
	Storting	-	-	-	-	-	-
Resultaat (Saldo+O-S)	**Saldo**	**-103.842**	**-113.957**	**-109.122**	**-104.448**	**-106.256**	**-106.280**

Uitsplitsing per beleidsdoel

Beleidsdoel A: Inwoners ontvangen zorg en ondersteuning thuis.	Baten	1.359	1.084	1.098	1.098	1.098	1.098
	Lasten	67.403	75.540	75.844	73.283	75.310	75.310
	Saldo	**-66.045**	**-74.456**	**-74.745**	**-72.184**	**-74.211**	**-74.211**
Beleidsdoel B: Inwoners ontvangen zorg en ondersteuning met verblijf.	Baten	13	300	225	229	232	236
	Lasten	9.985	11.027	10.694	10.692	10.692	10.692
	Saldo	**-9.973**	**-10.727**	**-10.469**	**-10.464**	**-10.460**	**-10.456**
Beleidsdoel C: Onze inwoners zijn economisch zo zelfstandig mogelijk.	Baten	337	4.275	3.498	3.498	3.498	3.498
	Lasten	10.761	16.274	15.881	14.663	14.597	14.625
	Saldo	**-10.424**	**-11.999**	**-12.383**	**-11.166**	**-11.100**	**-11.128**
Beleidsdoel D: Het garanderen van een bestaansminimum.	Baten	33.802	30.454	29.354	29.354	29.119	29.119
	Lasten	51.202	47.230	40.879	39.989	39.604	39.604
	Saldo	**-17.401**	**-16.775**	**-11.525**	**-10.635**	**-10.485**	**-10.485**

Maatschappelijke ontwikkeling

lasten in €	113.762
% totale begroting	21,3%
baten in €	21.436
% totale begroting	4,0%

Portefeuillehouder: Van der Meij, Ruigrok, Schuurmans-Wijdeven, Sedee-Schuitemaker, Steffens-van de Water

Maatschappelijk doel:
Inwoners ontwikkelen zich naar vermogen, participeren actief in de samenleving en ontplooien zich optimaal.

(Bedragen × € 1.000)	Begroting 2024 baten	% verschil baten t.o.v. begroting 2023	Begroting 2024 lasten	% verschil lasten t.o.v. begroting 2023
Beleidsdoel A: Inwoners ervaren zo min mogelijk sociale- en gezondheidsproblemen en ontwikkelen een verantwoorde leefstijl.	**1.021**	**-10%**	**15.267**	**3%**
01. Het bieden van preventieve opvoed- en opgroeiondersteuning				
02. Zorg dragen voor publieke gezondheidszorg				
03. Zorg dragen voor collectieve preventie				
04. Zorg dragen voor zorg- en ondersteuning van ouderen				
05. Zorg dragen voor openbare geestelijke gezondheidszorg				
06. Bieden van informatie en advies en lichte begeleiding				
Beleidsdoel B: Onze jonge inwoners ronden een opleiding af die past bij hun mogelijkheden en ontwikkelen maximaal hun talent.	**5.081**	**-32%**	**24.406**	**-2%**
01. Zorg dragen voor onderwijshuisvesting				
02. Bevorderen van veilige scholen				
03. Bevorderen van passend onderwijs				
04. Uitvoeren van de Lokale Educatieve Agenda (LEA) 2021-2024				
05. Uitvoeren onderwijsachterstandenbeleid				
06. Aanpakken schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten				
07. Bieden van onderwijsverbreding				
Beleidsdoel C: Inwoners nemen in hun buurt of kern, actief deel aan de samenleving.	**1.658**	**-48%**	**15.924**	**-12%**
01. Zorgen voor en exploiteren van sociaalculturele accommodaties en sociaal-culturele activiteiten				
02. Uitvoeren Lokale Inclusie Agenda en Regenboogagenda, aanpak van discriminatie				
03. Stimuleren en ondersteunen van vrijwilligerswerk en vrijwillige inzet				
04. Bevorderen van inwonersinitiatieven en sociale samenhang in de wijk				
05. Stimuleren van jeugdparticipatie				
06. Stimuleren van talent- en sociale ontwikkeling bij kinderen, tieners en jongeren				
07. Voorkomen en verminderen van jeugdoverlast en -criminaliteit				
08. Uitvoering geven aan de nota "Kom in Beweging"- Speelruimte in de gemeente Haarlemmermeer				
09. Bevorderen van integratie van diverse doelgroepen in de samenleving				
10. Ondersteunen van mantelzorgers en het bieden van respijtzorg				
11. Het aanpakken en verminderen van eenzaamheid				
Beleidsdoel D: Inwoners nemen deel aan een breed aanbod van culturele activiteiten en maken kennis met de culturele historie van Haarlemmermeer, waarvoor wij het cultureel erfgoed behouden.	**5.076**	**-0%**	**27.010**	**0%**
01. Implementeren van de actualisatie van het cultuurbeleid 2021-2024				
02. Stimuleren cultureel ondernemerschap				
03. Uitvoering Programma Beeldende Kunst en Vormgeving				
04. Implementatie uitvoeringsprogramma conform de visie 'Erfgoed omarmen en beleven 2020-2030'				
Beleidsdoel E: Inwoners beschikken over voldoende aantrekkelijke mogelijkheden om te recreëren, bewegen actief en nemen deel aan sport.	**8.601**	**4%**	**31.155**	**-7%**
01. Zorgen voor een toegankelijk en laagdrempelig sportaanbod				
02. Zorgen voor de realisatie en efficiënt beheer van gemeentelijke sportaccommodaties				
03. Zorgen voor ondersteuning van sportverenigingen en beweegaanbieders				
04. Zorgen voor ondersteuning van talentontwikkeling				
05. Uitvoeren van de Visie Landschap en Recreatie, het beleid Toerisme, evenementen en promotie Haarlemmermeer				
06. Voorbereiden van recreatie deelprojecten in PARK21, uitvoering van de overgenomen projecten van Stichting Mainport en Groen, voorbereiden groen- en recreatieprojecten bij Abbenes, Hoofddorp en Zwanenburg				

Verbonden partijen

Beleidsdoel A: Veiligheidsregio Kennemerland (VRK)
Beleidsdoel B: -
Beleidsdoel C: -
Beleidsdoel D: -
Beleidsdoel E: Recreatieschap Spaarnwoude, Recreatieplas Haarlemmermeer BV

Maatschappelijke ontwikkeling

Inwoners ontwikkelen zich naar vermogen, participeren actief in de samenleving en ontplooien zich optimaal

We willen er zijn voor de mensen die ons nodig hebben. Samen met onze maatschappelijke partners bieden wij onze inwoners perspectief. Gezamenlijk maken we het mogelijk dat inwoners hun eigen mogelijkheden benutten en organiseren we zorg en ondersteuning steeds effectiever en dichterbij voor de meest kwetsbaren in onze samenleving. In Haarlemmermeer hanteren we daarvoor het begrip brede sociale basis. Daarbij staan de inwoner, zijn sociale netwerk en de algemene voorzieningen op het gebied van welzijn, sport en cultuur centraal; daar voegen we lichte ondersteuning aan toe zodat deze inwoners zo veel mogelijk mee kunnen blijven doen in de samenleving.

Landelijk wordt als definitie voor de sociale basis gehanteerd: 'het geheel van organisaties, diensten, voorzieningen en betrekkingen die het mogelijk maken dat mensen in redelijkheid in sociale verbanden (buurten, groepen, netwerken, gezinnen) samen kunnen leven en kunnen participeren in de samenleving'. Het gaat in de sociale basis niet alleen om de aanwezigheid van voorzieningen maar ook om de aanwezigheid van informele netwerken, activiteiten van inwoners en betekenisvolle relaties tussen inwoners onderling en tussen inwoners, professionals en de overheid. Ook informatie en advies is een belangrijke functie voor inwoners met vragen over zorg, welzijn, wonen, werk en inkomen.

Haarlemmermeer

Wij faciliteren alle inwoners van Haarlemmermeer door voorzieningen te bieden die toegankelijk zijn voor iedereen. Dat zijn accommodaties (gebouwen, sportvelden en openbare ruimte) en activiteiten op het gebied van onderwijs, welzijn, sport, recreatie, cultuur, gezondheid en vrijwilligerswerk. Daarnaast willen wij dat inwoners elkaar ontmoeten, zich ontplooien, hun talenten ontwikkelen en zichzelf kunnen redden, waar nodig met advies, lichte ondersteuning vanuit de algemeen toegankelijke voorzieningen en met behulp van ieders eigen netwerk.

Wij besteden als gemeente met een hoog percentage kinderen en jongeren veel aandacht aan onze jonge inwoners en hun ouders en begeleiders. Ook richten we ons op het creëren van optimale omstandigheden waarbinnen de Haarlemmermeerse jeugd kan opgroeien tot zelfstandige en zelfredzame inwoners. Daarnaast richten we ons in toenemende mate op de groeiende groep ouderen die vaker hogere leeftijden bereiken in zelfstandige woonsituaties. Ook anticiperen we op meer zelfstandig wonende inwoners met een beperking of psychische

kwetsbaarheid. Daarom werken we in onze wijken aan geleidelijk hogere niveaus van fysieke en sociale toegankelijkheid, zoals vanuit het VN-Verdrag voor de rechten van de mens voor mensen met een beperking of aandoening van ons gevraagd wordt. Want iedereen doet conform ons coalitieakkoord naar eigen kunnen mee. Dit is het fundament voor de kwaliteit van leven van onze inwoners, waardoor zij niet alleen prettig, maar ook zo zelfstandig mogelijk kunnen leven. Vitale en inclusieve wijken creëren is alleen mogelijk samen met inwoners, vrijwilligers en betrokken professionals.

Ons cultureel, sportief en recreatief aanbod draagt actief bij aan verbondenheid en betrokkenheid van onze inwoners en maakt Haarlemmermeer tot een aangename gemeente met hoge sociale en economische aantrekkingskracht voor huidige en toekomstige inwoners.

Gezond en Actief Leven Akkoord
Begin 2023 hebben VNG, GGD GHOR Nederland, Zorgverzekeraars Nederland (ZN) en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) ondertekend. Via de specifieke uitkering voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023–2026 (Brede SPUK) krijgen wij hiervoor middelen van het Rijk. In deze SPUK is ook budget opgenomen voor wat van gemeenten wordt verwacht op het domein van sport en bewegen. Sport levert namelijk een belangrijke bijdrage aan het behalen van de doelen van het GALA. De bestuurlijke afspraken hierover zijn opgenomen in het Sportakkoord II. De uitvoering vraagt om een herijking van het Sportakkoord en het opstellen van een integraal plan.

Daarnaast is met de uitvoering van het Integraal Zorgakkoord (IZA) gestart. Met het IZA wordt in overleg met zorgaanbieders in de eerste en tweede lijn en zorgverzekeraar Zorg en Zekerheid een regioplan opgesteld met als doel bij te dragen aan de landelijke opgave om de zorg toegankelijk, betaalbaar en kwalitatief goed te houden. Door uitvoering te geven aan de afspraken die gemaakt zijn op landelijk niveau in het GALA, Sportakkoord II en IZA en daarvoor de middelen van de Brede SPUK in te zetten, dragen wij bij aan de centrale doelstelling van de akkoorden: een gezonde generatie in 2040. Dit kan alleen door onze opgave integraal aan te pakken.

Tabel 28

				Metingen			
Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	2019	2020	2021	2022
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	4,6	5,5	5,2	13,4
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	18	16	17	17
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) (deelnemers aan het VO en MBO onderwijs)	% deelnemers VO en MBO	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	1,9	1,4	1,6	n/b
Niet-wekelijkse sporters [1]	% bevolking 19 jaar en ouder	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	n/b	44,8	n/b	n/b

1 Gebaseerd op gezondheidsmonitior (en ouderen) van GGD'en, CBS en RIVM. Wordt elke vier jaar georganiseerd.

Verbonden partijen
Veiligheidsregio Kennemerland (VRK)
GGD Kennemerland is onderdeel van de Veiligheidsregio Kennemerland (VRK) en levert een bijdrage aan beleidsdoel A van programma Maatschappelijke ontwikkeling: Inwoners ervaren zo min mogelijk sociale- en gezondheidsproblemen en ontwikkelen een verantwoorde leefstijl.

Op grond van de Wet publieke gezondheid (Wpg) stellen gemeenten elke vier jaar een nota lokaal volksgezondheidsbeleid vast. De tien gemeenten in de VRK hebben de Regionale Nota Gezondheidsbeleid 2021-2028 'Samen gezond in Kennemerland' opgesteld. Door samen te werken aan de gezondheid van de inwoners kunnen we effectief inzetten op preventieve gezondheidszorg.

We omarmen de regionale aanpak, maar voegen daar een lokale ambitie aan toe.
Regionaal zijn de volgende ambities benoemd:
- gezondheid in de fysieke en sociale leefomgeving;
- gezondheidsachterstanden verkleinen;

- druk op het dagelijks leven bij jeugd en jongvolwassenen;
- vitaal ouder worden.

Lokaal is daar via het Haarlemmermeers Preventie Akkoord aan toegevoegd: leefstijlthema's overgewicht, problematisch alcoholgebruik en roken. Vanaf 2024 zal de lokale uitwerking van het gezondheidsbeleid vorm krijgen via het GALA, waarvoor de gemeente een integraal plan opstelt.

Veel taken op gebied van de publieke gezondheid en de afstemming ervan met de curatieve gezondheidszorg hebben we binnen VRK-verband regionaal belegd bij GGD Kennemerland, zoals geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR), jeugdgezondheidszorg, medische milieukunde, forensische geneeskunde, technische hygiënezorg, seksuele gezondheid, infectieziektenbestrijding en reizigersadvies en vaccinatie. Daarnaast monitort GGD Kennemerland regelmatig de gezondheid van onze inwoners. De middelen voor deze taken liggen vast en gaan rechtstreeks naar de VRK/GGD. Deze reguliere taken behoeven verder geen nadere uitwerking in het kader van de nota volksgezondheidsbeleid.

Recreatieschap Spaarnwoude
Het doel van Recreatieschap Spaarnwoude is het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie, het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu en het tot stand brengen en onderhouden van een landschap dat hierop is afgestemd in het werkingsgebied van de regeling, gelegen tussen Amsterdam en Haarlem. Hiermee levert het Recreatieschap Spaarnwoude een bijdrage aan beleidsdoel E: Inwoners beschikken over voldoende aantrekkelijke mogelijkheden om te recreëren, te bewegen en actief deel te nemen aan sport.

De participanten van Recreatieschap Spaarnwoude dragen gezamenlijk zorg voor het beheer en ontwikkeling van dit openbare gebied dat grotendeels samenvalt met de Bufferzone Amsterdam-Haarlem (landschappelijke buffer tegen aaneengroeien stedelijke gebieden). Ook het toezicht op en handhaven van de Algemene Verordening Spaarnwoude maakt onderdeel uit van het beheer. Aan het totale recreatieschapsgebied worden jaarlijks circa 6,0 miljoen bezoeken gebracht.
Voor *Recreatieplas Haarlemmermeer BV* verwijzen we naar de paragraaf Verbonden partijen.

Relevant beleid
- Afbakening en inkoop Jeugd en Wmo 2023, Samen op koers (2021.0002605)
- Samen sterk en in balans, visie informele zorg en vrijwillige inzet (2020.0001281)
- Regenboogagenda, verkenning en plan van aanpak voor het regenboogbeleid Haarlemmermeer 2020-2022 (2020.0000425)
- Jong in Haarlemmermeer 2020-2024 (2020.0003103)
- Visie Wonen met zorg 2030 (2017.0026227)
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Haarlemmermeer (2014.0048478)
- Integraal Huisvestingsplan Onderwijshuisvesting 2.0 (2017.0026699)
- Actualisatie Integraal Huisvestingsplan Onderwijsvoorzieningen (2022.0001788)
- Verordening materiële financiële gelijkstelling onderwijs gemeente Haarlemmermeer (2014.0048478)
- Lokale Educatieve Agenda 2021 - 2024 (2021.0000570)
- Verordening leerlingenvervoer 2015 (2015.0014220)
- Ruimte voor Cultuur, Kansen voor Ondernemerschap (2012.0016382)
- Visie op de Geniedijk (2009.0014576)
- Verordening Fysiek Domein 2019 (2019.0031932)
- Subsidieverordening restauratie gemeentelijk erfgoed 2020 (2020.0000059)
- Erfgoedcommissie-Reglement (2011.0048240)
- Erfgoedvisie gemeente Haarlemmermeer 2020-2030: 'Erfgoed omarmen en beleven' (2020.0000051)
- Visie Ringdijk en Ringvaart (2015.0015816)
- Pionieren in de polder, innovatie in het sociaal domein (2017.0013419)
- Cultuur in 2025, Evaluatie en actualisatie cultuurbeleid 2021-2024 (2021.0000372)
- Representativiteitsverklaring - PBO Meeromroep (2016.0006551)
- Regionale Nota Gezondheidsbeleid 2021-2028 'Samen gezond in Kennemerland' (2021.0001769)
- PARK21: Kredietaanvraag PARK21 2022 (2022.0000837)
- Toerisme, evenementen en promotie Haarlemmermeer 2020-2025 (2020.0000380)
- 'Kom in beweging!' - Speelruimte in gemeente Haarlemmermeer (2021.0000721)
- Visie Landschap en Recreatie Haarlemmermeer 2040 (2021.0002744)
- Meedoen mogelijk maken in Haarlemmermeer (7532520)
- 'Haarlemmermeer met sport en bewegen positief gezond' - Sport- en Beweegvisie Haarlemmermeer 2019-2029 (2019.0036310)
- Samen gezond in Kennemerland, gezondheidsbeleid 2021-2028 (2021.0001769)

- Beleidskader Vastgoed (2022.0002604)
- Regenboogagenda 2023-2026 (7282020)
- Informatie over de Lokale Inclusie Agenda (X.2023.00726)

Beleidsdoel A: Inwoners ervaren zo min mogelijk sociale- en gezondheidsproblemen en ontwikkelen een verantwoorde leefstijl.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Vanuit onze gemeentelijke verantwoordelijkheid voor de zorg voor jeugd, volwassenen en ouderen werken wij in nauwe samenwerking met maatschappelijke partners aan een optimaal vraaggericht en preventief aanbod. De nadruk op vroegsignalering en preventie in het lokale veld is een belangrijk speerpunt met als doel de gezondheid te bevorderen en het beroep op (zwaardere) zorg te verminderen. Gezondheid maakt een integraal onderdeel uit van het sociaal domein en de sociale basis in het bijzonder. Dit doen we door het versterken van wijken en kernen met gericht aanbod van praktische en lichte ondersteuning - maar ook door mensen te activeren. Zo ontstaan wijken waar genoeg te doen is, waar inwoners betrokken zijn bij elkaar, mee kunnen doen en zich prettig voelen. Voor preventie is het daarnaast belangrijk om de samenwerking tussen de partners in de sociale basis en de eerstelijnszorg wijkgericht vorm te geven en verder te versterken. We hebben de ambitie dat wij inwoners eerder en sneller, meer in de buurt en met lichtere vormen van ondersteuning kunnen bijstaan, zodat zij minder een beroep hoeven te doen op zwaardere zorg. De sociale basis vormt het fundament van de samenleving in Haarlemmermeer met een focus op zelfredzaamheid, meedoen en preventie.

Activiteiten

1. Het bieden van preventieve opvoed- en opgroeiondersteuning
2. Zorg dragen voor publieke gezondheidszorg
3. Zorg dragen voor collectieve preventie
4. Zorg dragen voor zorg- en ondersteuning van ouderen
5. Zorg dragen voor openbare geestelijke gezondheidszorg
6. Bieden van informatie en advies en lichte begeleiding

Toelichting

1. Het bieden van preventieve opvoed- en opgroeiondersteuning
Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) is hét expertisepunt voor vragen over opvoeden en opgroeien, voor inwoners en voor professionals. Het richt zich vooral op laagdrempelige en snelle hulp bij opvoed- en opgroeivraagstukken, waardoor het CJG, samen met de andere gemandateerde professionals, een stevig preventief fundament vormt voor het Haarlemmermeers model. Professionals kunnen er daarnaast terecht voor collegiaal advies en informatie over opvoedhulp en opvoedvragen. Indien nodig kan het CJG doorverwijzen naar andere (geïndiceerde) hulp. Als onderdeel van onze jeugdgezondheidszorgtaak (JGZ) richten we ons naast bovengenoemde casuïstiek op het CJG ook op algemene preventie en ondersteuning. Een greep hieruit: uitbreiding van de samenwerking met GGZ voor opvoedondersteuning van ouders met psychiatrische problematiek, organisatie van maandelijkse netwerklunches voor professionals over actuele thematiek, aanbod van gratis webinars, groepsaanbod voor gezinnen en professionals en het vergroten van de weerbaarheid van onze jongeren. Dit aanbod wordt door een veelheid aan ketenpartners verzorgd. Vanaf 2023 starten we ook met de gestructureerde aanpak van het actieprogramma Kansrijke Start dat zich richt op de eerste 1.000 dagen van een kind. Hiervoor wordt een keten van interventies opgezet in samenwerking met lokale partners. Op basis van de resultaten van de nieuwe Gezondheidsmonitor Jeugd (najaar 2023), zullen we voor 2024 en verder besluiten waar we op gaan inzetten.

2. Zorg dragen voor publieke gezondheidszorg
Samen met andere gemeenten binnen de VRK bekostigen wij de GGD voor de uitvoering van de openbare gezondheidszorg. Een deel van de GGD-taken is wettelijk bepaald, zoals medische milieukunde, infectieziektenbestrijding, epidemiologie en de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg. Meer beleidsvrijheid is er in andere volksgezondheidstaken, zoals de preventieve inzet voor jongeren en ouderen en de keuze van activiteiten voor collectieve preventie.

3. Zorg dragen voor collectieve preventie
Regionaal werken we samen met de GGD en andere gemeenten aan de collectieve preventie vanuit de regionale Nota Gezondheidsbeleid 2021-2028 'Samen gezond in Kennemerland', met als speerpunten: gezondheid in de fysieke en sociale leefomgeving, gezondheidsachterstanden verkleinen, druk op het dagelijks leven bij jeugd en jongvolwassenen en vitaal ouder worden. Uit ons lokale preventieakkoord zijn dat tevens de leefstijlthema's: overgewicht, problematisch alcoholgebruik en roken. We zetten ook in op de Gezonde School-aanpak en andere verschillende leefstijl verbeterende interventies zoals de JOGG-aanpak (Jongeren Op Gezond Gewicht). Vanaf

2024 zal de lokale uitwerking van het gezondheidsbeleid vorm krijgen via het GALA.

Haarlemmermeer heeft als Hartveilige gemeente een dekking van 97 procent. Dit houdt in dat elke inwoner binnen een straal van 500 meter van een AED woont. Het project heeft echter niet voorzien in het borgen van de doelen. In 2024 moet daarom gezocht worden naar manieren om AED's te onderhouden en te vervangen.

4. Zorg dragen voor zorg- en ondersteuning van ouderen
Het aantal ouderen in de gemeente zal de komende decennia flink stijgen. In 2040 zal het aantal ouderen bijna verdubbeld zijn en zullen er naar schatting 46.000 75+ers in de gemeente wonen. Door toenemende vergrijzing en ontgroening komt de zorg en ondersteuning van ouderen onder druk te staan. In Haarlemmermeer zetten we in op positieve gezondheid en gezond ouder worden. In 2024 verwachten we de eerste resultaten te kunnen zien van structurele maatregelen die passen bij de extra SPUK-impulsen voor preventief ouderenbeleid. Dit geldt ook voor het bevorderen van fysieke en mentale gezondheid van kwetsbare ouderen door middel van (preventieve) interventies (voorkomen valincidenten, aanpak tegen eenzaamheid, mantelzorgondersteuning, Welzijn op Recept). Sociaal werkers en getrainde vrijwilligers leggen preventieve huisbezoeken af bij inwoners die 80 jaar worden, maken hen attent op het beschikbare aanbod en verwijzen door waar nodig. De gemeente Haarlemmermeer heeft daarnaast als dementievriendelijke gemeente een voorbeeldfunctie voor andere instellingen.

5. Zorg dragen voor openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ)
De OGGZ richt zich op het voorkomen van maatschappelijke uitval en dakloosheid als gevolg van een multi-probleemsituatie zoals verslaving, huisvestingsproblematiek of (ex) GGZ-problematiek. Signaleren en toeleiden naar hulp is hierbij één van de speerpunten. Het gaat hierbij om inwoners die zelf geen hulpvraag uiten of hulpverlening weigeren. We organiseren samen met ketenpartners in het kader van de OGGZ bemoeizorg waarmee inwoners toegeleid worden naar zorg. We werken samen met vrijwilligersorganisaties, welzijnsorganisaties, zorgpartners en andere ketenpartners.

Wanneer de OGGZ problematiek van een inwoner leidt tot problemen in de (woon)omgeving werken we samen met ketenpartners in het kader van de (landelijk ontwikkelde) sluitende aanpak personen met verward gedrag (zie ook programma Zorg en werk, beleidsdoel A).

6. Bieden van informatie en advies en lichte begeleiding
Signaleren en toeleiden naar hulp is één van de speerpunten om problemen en onveilige situaties bij zelfstandig wonende kwetsbare inwoners waar mogelijk te voorkomen of te verminderen. We werken samen met vrijwilligersorganisaties, welzijnsorganisaties, zorgpartners en andere ketenpartners. Dit kan zijn in de vorm van (toeleiding naar) cliëntondersteuning om kwetsbare inwoners zonder netwerk hulp te kunnen bieden bij het voorbereiden of voeren van bijvoorbeeld een keukentafelgesprek voor het aanvragen van ondersteuning, of bij communicatie met officiële instanties. Maar ook door actief te signaleren en zo problemen eerder in beeld te krijgen zodat kwetsbare inwoners beter grip op hun leven krijgen en (lichte) ondersteuning ingezet kan worden zoals ontmoetingsgroepen in de wijk, het trainen van taal- en digitale vaardigheden of financiële ondersteuning.

Tabel 29 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beleidsdoel A: Inwoners ervaren zo min mogelijk sociale- en gezondheidsproblemen en ontwikkelen een verantwoorde leefstijl.	Baten	91	1.137	1.021	-	-	-
	Lasten	12.308	14.826	15.267	13.631	13.630	13.629
	Saldo	**-12.217**	**-13.689**	**-14.246**	**-13.631**	**-13.630**	**-13.629**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Baten				
1. Brede SPUK 2023-2026	-124	-896	-	-
Overig	8	-125	-	-
Totaal Baten	**-116**	**-1.021**	**-**	**-**

Lasten

1. Strategische herorientatie	-	616	-	-
2. Indexering subsidies	-435	-	-	-
3. Brede SPUK 2023-2026	124	896	-	-
4. Gewijzigde verdeling van personeelslasten	65	-	-	-
Overig	-195	124	1	1
Totaal Lasten	**-441**	**1.636**	**1**	**1**

Baten

1. Het Rijk heeft middels de regeling specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en sociale basis 2023 -2026 (Brede SPUK) uitvoeringsbudget beschikbaar gesteld. Het betreft vijftien thema's, waaronder de regelingen Aanpak overgewicht en obesitas, Valpreventie, Terugdringen gezondheidsachterstanden, Leefomgeving, Versterking kennis en adviesfunctie GGD, Coördinatie regeling aanpak preventie. De middelen voor deze regelingen zijn voor de jaren 2023 en 2024 opgenomen in de begroting.

Lasten

1. Voor een toelichting op de strategische heroriëntatie (ombuigingen) wordt verwezen naar het hoofdstuk Financiële recapitulatie strategische heroriëntatie in de Financiële begroting.
2. De indexering van de subsidies met 13,7% leidt tot een verhoging van de lasten op dit beleidsdoel.
3. Zie voor de toelichting op de lagere lasten van de Brede SPUK in 2025 de toelichting bij de baten.
4. Als gevolg van een gewijzigde verdeling van personeelslasten over de beleidsdoelen is sprake van een lagere doorbelasting in 2024 op dit beleidsdoel.

Beleidsdoel B: Onze jonge inwoners ronden een opleiding af die past bij hun mogelijkheden en ontwikkelen maximaal hun talent.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Op het gebied van onderwijs hebben wij taken met betrekking tot leerplicht/RMC (Regionaal Meld- en Coördinatiepunt), onderwijsachterstandenbeleid, een goede aansluiting tussen jeugdzorg en onderwijs en leerlingenvervoer. Door het vervullen van deze taken kunnen leerlingen hun schoolcarrière optimaal doorlopen en afsluiten met een diploma dat aansluit bij hun capaciteiten en interesse. Voor jonge kinderen geven wij uitvoering aan peuteropvang en voor- en vroegschoolse educatie. Ook hebben wij de belangrijke wettelijke taak om te voorzien in passende onderwijshuisvesting.

Activiteiten

1. Zorg dragen voor onderwijshuisvesting
2. Bevorderen van veilige scholen
3. Bevorderen van passend onderwijs
4. Uitvoeren van de Lokale Educatieve Agenda (LEA) 2021-2024
5. Uitvoeren onderwijsachterstandenbeleid
6. Aanpakken schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten
7. Bieden van onderwijsverbreding

Toelichting

1. Zorg dragen voor onderwijshuisvesting

Een goed schoolgebouw heeft een gezond binnenklimaat, waardoor leerlingen betere leerprestaties behalen en er sprake is van minder ziekteverzuim bij leerlingen en personeel. Een goed schoolgebouw is flexibel en aan te passen naar onderwijskundig concept, ondersteuningsbehoefte van leerlingen en aantal leerlingen. Daarnaast is een goed schoolgebouw geschikt voor inclusief onderwijs en inclusief personeelsbeleid. Binnen het Integraal Huisvesting Plan Onderwijsvoorzieningen (IHP) dragen wij samen met de schoolbesturen zorg voor de realisatie van deze uitgangspunten. Relevante ontwikkelingen, renovaties, nieuwbouw en verduurzaming krijgen hierin gestalte. Het IHP wordt elke twee jaar geactualiseerd om grip te houden op eventuele wijzigingen in de ontwikkelingen, de wet- en regelgeving en de leerlingenaantallen. In 2024 stellen we met de schoolbesturen samen een nieuw IHP op. Conform wetgeving vindt over onderwijshuisvesting tussen gemeente en schoolbesturen 'op overeenstemming gericht overleg (OOGO)' plaats. We zien een uitdaging in de grote toename van kinderen van nieuwkomers. Samen met de schoolbesturen wordt gezocht naar een passende oplossing om deze kinderen een onderwijsplek te kunnen garanderen binnen de

internationale taalklassen en internationale schakelklassen.

We hebben afgesproken dat we samen met de schoolbesturen vervolg geven aan het onderzoek naar de mogelijkheden om Total Cost of Ownership (TCO) toe te passen.

2. Bevorderen van veilige scholen
Het convenant Veiligheid In en Om de School (VIOS) is een samenwerking tussen gemeente, politie, Halt en de scholen uit het voortgezet - en middelbaar beroepsonderwijs. Deze samenwerking is gericht op schoolgebonden actuele en maatschappelijke veiligheidsthema's. Voor de aanpak van specifieke veiligheidsthema's is een handelingsprotocol ontwikkeld en een tweemaandelijks uitvoerend overleg met de betrokken partijen ingesteld. De stuurgroep VIOS, onder voorzitterschap van de burgemeester, heeft als speerpunt de volgende thema's bepaald:
- drugs- en wapenvrije scholen;
- aanpak polarisatie;
- ondermijning;
- jeugdoverlast.

In aanloop naar ieder schooljaar worden de prioriteiten bijgesteld op basis van de dan geldende omstandigheden. Momenteel wordt er een handelingskader opgesteld waarin handvatten staan beschreven om op de juiste manier te kunnen signaleren en handelen op gebied van de beschreven speerpunten. Dit handelingskader beschrijft tevens afspraken tussen de convenantpartners zodat duidelijk wordt wat ieders rol op gebied van deze speerpunten is.

Aan iedere voortgezet onderwijsinstelling is een jongerenwerker verbonden. Zij adviseren scholen in het geval er overlast is of op gebied van specifieke sociale problematiek. Ook bieden jongerenwerkers begeleidingstrajecten aan om jongeren preventief te ondersteunen. Op deze wijze willen wij de behoefte aan geïndiceerde zorg terugdringen. Bovendien kunnen scholen kosteloos gebruik maken van een aantal gastlessen die jongeren informatie en handelingsperspectief bieden over verschillende veiligheidsonderwerpen.

3. Bevorderen van passend onderwijs
De samenwerkingsverbanden primair - en voortgezet onderwijs zijn er om passend onderwijs te bieden aan leerlingen die dit nodig hebben. Goede samenwerking met jeugdhulp en zo preventief en tijdig mogelijk inzetten van jeugdhulp is hierbij belangrijk. De gemandateerde professionals (schoolcoach, leerplichtambtenaar en jeugdgezondheidszorg) hebben daarin een belangrijke signalerende en doorverwijzende rol. De schoolcoach biedt ook zelf lichte hulp aan kinderen en hun gezin. Deze uitgangspunten zijn vastgelegd in overleg met kinderopvangorganisaties, het primair -, speciaal -, voortgezet - en middelbaar beroepsonderwijs. Thuisnabij onderwijs en voorkomen van langdurig verzuim en thuiszitten zijn speerpunten. Speciale aandacht gaat uit naar kinderen die zowel onderwijs als zorg nodig hebben. Soms vraagt dit om maatwerk in de vorm van een onderwijs-zorgarrangement. We inventariseren voor welke doelgroepen dit maatwerkaanbod nodig is (zie ook programma Zorg en werk, Beleidsdoel A). Waar zinvol worden nieuwe onderwijs-zorgarrangementen gestart. Op dit moment hebben we te weinig aanbod voor zeer moeilijk lerende kinderen (ZMLK) in de gemeente Haarlemmermeer die de combinatie van onderwijs en zorg nodig hebben. Hierdoor komen kinderen thuis te zitten of ze moeten reizen naar andere gemeenten. Daarnaast zitten kinderen te lang in een niet passende leeromgeving omdat ze niet door kunnen stromen naar een andere leeromgeving die beter passend is. Daardoor ontstaan ook wachtlijsten voor Jeugdhulp. Op de Van Voorthuijsenschool in Hoofddorp (cluster 3) komen twee kleine groepen voor kinderen (OZA's) die zowel een aanbod van onderwijs als zorg nodig hebben. Ze worden begeleid door zowel een leerkracht als een pedagogisch medewerker.

Specifieke aandacht gaat uit naar de overgangen van VE naar PO, van PO naar VO en van VO naar vervolgonderwijs en arbeidsmarkt. Belangrijk is dat informatie over ondersteuningsbehoeften van leerlingen goed wordt overgedragen en dat ook op de nieuwe plek de juiste ondersteuning kan worden geboden. Er zijn afspraken gemaakt over het moment waarop en de wijze van overdracht van peuter- en kinderopvang naar het primair onderwijs, zodat scholen zich goed kunnen voorbereiden en passende ondersteuning en/of zorg kunnen regelen wanneer dat nodig is. De Juniorcolleges voor leerlingen tussen 10 en 14 jaar maken de overstap van PO naar VO voor een groep leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften soepeler. In Nieuw-Vennep is 10&Meer gestart en ook in Hoofddorp wordt gewerkt aan een Juniorcollege. Er wordt gewerkt aan een goede doorgaande lijn voor kinderen met specifieke behoeften vanuit het PO naar VO. In het schooljaar 2023-2024 worden hoogbegaafde kinderen met een bijkomende problematiek (dubbel bijzonder) die vanuit het PO worden gesignaleerd besproken met hoogbegaafde deskundigen van het VO.

Daardoor zal voortijdig worden gezorgd voor een passende plek in het VO.

4. Uitvoeren van de Lokaal Educatieve Agenda (LEA) 2021-2024
Samen met de schoolbesturen en kinderopvangorganisaties voeren we de LEA 2021-2024 uit. Binnen de LEA staan twee hoofdthema's centraal: 'Kansengelijkheid' en 'Gezondheid'. Kansengelijkheid wordt bevorderd door onder andere de Juniorcolleges, het aanbod voor jonge nieuwkomers, een doorgaande lijn VE-PO-VO, extra aandacht voor 0-4 jarigen met een ondersteuningsvraag en verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en jeugdzorg. Zo is begin 2023 gestart met het project 'Meertalig Opvoeden', waar ouders samen met logopedisten een taalplan maken voor het taalaanbod thuis. In het kader van 'Gezondheid' wordt binnen de kinderopvang en scholen, samen met de ouders gewerkt aan een gezonde leefstijl met betrekking tot bewegen, eten en gezond gewicht. Naast de fysieke gezondheid is er, zeker na de lange coronaperiode, ook specifiek aandacht voor de mentale gezondheid van jongeren. Tevens wordt er samen met de schoolbesturen gewerkt aan de invulling van gezonde schoolgebouwen door de luchtkwaliteit/ventilatie te verbeteren.

Met de komst van de vluchtelingen uit Oekraïne en de grote toename van asielzoekers en statushouders binnen onze gemeente staan de internationale taalklassen voor de opdracht om deze kinderen zo goed mogelijk te integreren binnen ons onderwijssysteem.

5. Uitvoeren onderwijsachterstandenbeleid
Met de aanpak van taal- en onderwijsachterstanden willen we bereiken dat kinderen en jongeren op passend niveau onderwijs kunnen volgen, zodat onderwijsachterstanden bij kinderen verminderen. Het gaat om onderwijsachterstanden die het gevolg zijn van verschillen in de thuissituatie van leerlingen. Vooral leerlingen van ouders met een lager opleidingsniveau hebben een grotere kans op een onderwijsachterstand. Hoe hoger de ouders zijn opgeleid, hoe beter de leerprestaties van hun kinderen. Daarnaast spelen sociaal-culturele en sociaal-economische kenmerken van het gezin mee.
In het kader van het onderwijsachterstandenbeleid is ondersteuning in de buitenschoolse opvang (BSO) gestart. De BSO medewerkers leren beter de weg naar dit aanbod te vinden en te werken met wat mogelijk en al beschikbaar is in Haarlemmermeer. Voor de jonge nieuwkomers in Nederland is momenteel een landingsprogramma in werking waar zij schoolse activiteiten kunnen volgen. Eén centraal aanmeldpunt is in ontwikkeling. Daarnaast wordt toegewerkt naar een expertisecentrum voor nieuwkomers. Peuters van 2½ tot 4 jaar met (een risico op) een achterstand in de Nederlandse taal kunnen deelnemen aan het aanbod voorschoolse educatie (VE-aanbod). Het VE-aanbod heeft als doel om achterstanden in de Nederlandse taal zo veel mogelijk te voorkomen of te verminderen. Voor kinderen die (nog) een taalachterstand hebben bij de start in groep 1 of 2 van het basisonderwijs kan Taalcoaching in het onderwijs worden ingezet. Door een effectief VE-aanbod en door Taalcoaching in het onderwijs starten kinderen zo veel mogelijk zonder achterstand in de Nederlandse taal in groep 3 van het primair onderwijs.

6. Aanpakken schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten
Wij werken aan het terugdringen van schoolverzuim en voortijdig schooluitval. Dit doen wij samen met de onderwijspartners, de samenwerkingsverbanden en andere partijen uit het sociaal domein. Schoolverzuim is een belangrijke indicator voor schooluitval. Wij richten ons daarom op preventie, onder meer door de inzet van leerplichtspreekuren op scholen. De komende jaren gaat er speciale aandacht uit naar het terugdringen van het aantal thuiszitters. Voor deze groep doen wij wat nodig is om hen zo snel mogelijk terug te laten keren naar een passende onderwijsplek. In het kader van de aanpak voortijdig schoolverlaten (vsv) en jongeren in een kwetsbare positie (jikp) worden alle jongeren die zonder startkwalificatie van school af gaan regelmatig benaderd. Zij krijgen begeleiding aangeboden terug naar school of werk. Wij willen het aantal nieuwe vsv'ers verlagen. Er is een wetsvoorstel in de maak waarbij kwetsbare jongeren extra ondersteuning krijgen in de overstap van school naar werk. Ter voorbereiding op deze wetgeving stemmen wij regionaal en lokaal af met de partners in het onderwijs en het sociaal domein. Daarnaast werken wij ook aan het versterken van de samenwerking met het onderwijs en werkgevers. Wij worden daarbij ondersteund vanuit de arbeidsmarktregio Groot-Amsterdam.

7. Bieden van onderwijsverbreding
Wij willen gelijke kansen voor kinderen en jongeren bevorderen. Daarbij gaat het erom dat kinderen en jongeren in staat worden gesteld – en worden gemotiveerd en waar nodig ondersteund – om hun verschillende talenten te ontwikkelen. Wij bieden aan iedere school een aanbod van lessen die gaan over natuur- en milieu-educatie in de breedste zin. Deze lessen sluiten aan bij de kerndoelen van het basisonderwijs, zijn interactief en gericht op ervaren en beleven. Dit geldt ook

voor het kunstprogramma dat we subsidiëren en de aandacht die wij hebben voor het thema aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt. Zo worden bijvoorbeeld techniekdagen binnen het voortgezet onderwijs gesteund door de gemeente. Momenteel geven we samen met ondernemers en opleidingen vorm aan een strategische uitvoeringsagenda aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt. We zetten daarbij in op het verminderen van de jeugdwerkeloosheid en mismatching. En in bredere zin op het versterken van de verbinding onderwijs en arbeidsmarkt.
Daarnaast worden zwemlessen gesubsidieerd voor kinderen in het speciaal onderwijs en voor kinderen in het primair schakelonderwijs. Via het zomeraanbod van HaarlemmerMEER MOVES maken meer jongeren kennis met sport en cultuur.

Tabel 30 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beleidsdoel B: Onze jonge inwoners ronden een opleiding af die past bij hun mogelijkheden en ontwikkelen maximaal hun talent.	Baten	6.573	7.429	5.081	5.221	5.387	5.469
	Lasten	22.154	24.957	24.406	24.446	25.651	26.743
	Saldo	**-15.581**	**-17.528**	**-19.325**	**-19.225**	**-20.264**	**-21.274**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Baten				
1. Nationaal Plan Onderwijs (NPO)	-1.450	-	-	-
2. SUVIS regeling	-948	-	-	-
3. Onderwijs Oekraïense kinderen	-50	-	-	-
Overig	100	140	166	82
Totaal Baten	**-2.348**	**140**	**166**	**82**
Lasten				
1. Nationaal Plan Onderwijs (NPO)	1.450	-	-	-
2. SUVIS regeling	1.316	-	-	-
3. Kapitaallasten	-1.159	-2.373	-787	-1.276
4. Huur onderwijshuisvesting	-	1.139	170	-
5. Indexering subsidies	-434	-	-	-
6. Tijdelijke huisvesting onderwijs (IHP)	-425	1.240	-588	184
7. Gewijzigde verdeling van personeelslasten	-124	-	-	-
8. Onderwijs Oekraïense kinderen	50	-	-	-
Overig	-123	-46	-0	-0
Totaal Lasten	**551**	**-40**	**-1.205**	**-1.092**

Baten

1. In 2022 en 2023 hebben wij incidenteel middelen ontvangen voor het Nationaal Plan Onderwijs (NPO). Deze middelen worden ingezet om onderwijsachterstanden te verminderen.
2. Middels een subsidie worden scholen in de gelegenheid gesteld om de ventilatie op scholen aan te passen. Deze subsidie wordt gedekt door de specifieke uitkering Ventilatie in scholen (SUVIS) van het Rijk en vanuit de middelen die zijn ontvangen ter compensatie voor de coronamaatregelen.
3. In 2023 ontvingen wij incidenteel extra middelen van het Rijk ten behoeve van onderwijs aan Oekraïense kinderen.

Lasten

1. Zie voor een toelichting op de lagere lasten NPO in 2024 de toelichting opgenomen bij de baten.
2. Zie voor een toelichting op de lagere lasten SUVIS regeling de toelichting opgenomen bij de baten.
3. Als gevolg van de uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) wijzigen de kapitaallasten. De kapitaallasten stijgen door de geplande nieuwbouw van schoolgebouwen. Dit betreft onder andere de Kameleon, de Juliana van Stolbergschool en Praktijkschool De Linie/ Hoofdvaart College te Hoofddorp. Daarnaast stijgen de kapitaallasten door de aankoop van tijdelijke huisvesting welke gebruikt zal gaan worden voor toekomstige renovatieprojecten.
4. In verband met onderwijshuisvesting wordt een aantal panden gehuurd. De benodigde capaciteit is geactualiseerd.
5. De indexering van de subsidies met 13,7% leidt tot een verhoging van de lasten op dit beleidsdoel.
6. In verband met toekomstige renovatieprojecten is tijdelijke huisvesting nodig welke is afgestemd op de investeringsplanning. Met deze tijdelijke huisvesting zijn locatiegebonden kosten gemoeid.
7. Als gevolg van een gewijzigde verdeling van personeelslasten over de beleidsdoelen is sprake van een hogere doorbelasting in 2024 op dit beleidsdoel.
8. Zie voor een toelichting op de lagere lasten voor onderwijs aan Oekraïense kinderen de toelichting opgenomen bij de baten.

Beleidsdoel C: Inwoners nemen in hun buurt of kern, actief deel aan de samenleving.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Wij bevorderen dat inwoners zo veel mogelijk gebruik maken van onze algemene, laagdrempelige voorzieningen voor ondersteuning, ontmoeting en ontplooiing. Activiteiten en diensten worden op maat en op basis van actuele vraag in kernen en wijken aangeboden in een uitgebreid en divers netwerk van sociaal-culturele accommodaties. We dragen bij aan positieve gezondheid van onze kinderen en jongeren. We pakken discriminatie actief aan, zoals benoemd in het coalitieakkoord, via het stimuleren van bewustwording over diversiteit en het faciliteren van een sterke antidiscriminatievoorziening (Bureau Discriminatiezaken Kennemerland, BDK). We ondersteunen inwoners in hun eventuele zorgtaken als vrijwilliger of mantelzorger en stimuleren zo leefbare buurten en wijken waarin zoveel mogelijk zelfredzame inwoners ook samenredzaam zijn.

Activiteiten

1. Zorgen voor en exploiteren van sociaal-culturele accommodaties en sociaal-culturele activiteiten
2. Uitvoeren Lokale Inclusie Agenda en Regenboogagenda, aanpak van discriminatie
3. Stimuleren en ondersteunen van vrijwilligerswerk en vrijwillige inzet
4. Bevorderen van inwonersinitiatieven en sociale samenhang in de wijk
5. Stimuleren van jeugdparticipatie
6. Stimuleren van talent- en sociale ontwikkeling bij kinderen, tieners en jongeren
7. Voorkomen en verminderen van jeugdoverlast en -criminaliteit
8. Uitvoering geven aan de nota "Kom in Beweging"- Speelruimte in de gemeente Haarlemmermeer
9. Bevorderen van integratie van diverse doelgroepen in de samenleving
10. Ondersteunen van mantelzorgers en het bieden van respijtzorg
11. Het aanpakken en verminderen van eenzaamheid

Toelichting

1. Exploiteren van sociaal-culturele accommodaties en faciliteren van sociaal-culturele activiteiten

In Haarlemmermeer hebben we diverse sociaal-culturele accommodaties zoals dorpshuizen, wijk- en jongerencentra waar inwoners terecht kunnen voor ontmoeting, sociaal-culturele activiteiten, informatie en advies. We stimuleren en sturen erop dat er een divers activiteitenaanbod en verschillende maatschappelijke voorzieningen worden gefaciliteerd. Exploitanten als Maatvast en sommige zelfstandige dorpshuizen ontvangen een subsidie voor de exploitatie en het beheer van de accommodaties. In samenwerking met Maatvast en de zelfstandige dorpshuizen werken wij aan het toekomstbestendig maken van het beheer en de exploitatie van de sociaal-culturele accommodaties. Dit doen we voor alle inwoners, jong en oud, toegankelijk en laagdrempelig, tegen een maatschappelijk tarief. Met de invoering van het maatschappelijk huurtarief zijn de sociaal-culturele accommodaties betaalbaar en toegankelijker voor maatschappelijk gebruik en onder bepaalde voorwaarden kunnen inwoners zelfs kosteloos gebruik maken van de ruimtes van de accommodaties. Wij subsidiëren daarnaast diverse organisaties die sociaal-culturele

activiteiten aanbieden voor verschillende doelgroepen.

2. Uitvoeren Lokale Inclusie Agenda en Regenboogagenda, aanpak discriminatie
We geven inhoud en vorm aan zowel sociale als fysieke inclusie. Dit doen we door het inzetten van ervaringsdeskundigheid, begrijpelijk communiceren, bejegening en onafhankelijke cliëntondersteuning. Daarnaast dragen wij bij aan het zelfstandig wonen en aan fysieke toegankelijkheid van openbare gebouwen en openbare buitenruimte en evenementen. We werken samen met de Belangengroep Gehandicapten Haarlemmermeer (BGH), JongPit en anderen aan bewustwording via onder meer deelname aan Chill Out-sessies voor en door jongeren, jaarlijkse landelijke evenementen zoals de Week van de Toegankelijkheid of publieksacties en gastlessen in het onderwijs.

We voeren als Regenbooggemeente ook de komende vier jaar onze Regenboogagenda uit voor zichtbaarheid (onder meer tijdens Coming Out Dag), sociale acceptatie en veiligheid van de verschillende doelgroepen. We geven in nauwe samenwerking met Bureau Discriminatiezaken Kennemerland extra impulsen aan antidiscriminatiebeleid. Daarnaast sluiten we de komende jaren aan bij de brede beweging van diverse vrijwilligers- en professionele organisaties die willen werken aan meer bewustwording over het (gedeeld) koloniaal verleden en doorwerking daarvan in maatschappelijke verhoudingen.
We maken in 2024 meer werk van bewustwording over het thema. Dit doen we met vele organisaties die deel uitmaken van een grote groep mensen en organisaties die in 2023 aantoonbaar belang toekenden aan dit thema. De toegenomen aandacht uitte zich al voorgaand aan en tijdens Keti Koti door aansprekende toespraken, (kring)gesprekken en ontmoetingen en andere optredens. We bieden in 2024 opnieuw ruimte aan diversiteit. Dit doen we samen, niet alleen met partners als C. ,MeerWaarde, Maatvast en Bureau Discriminatiezaken maar ook met diverse levensbeschouwelijke of religieuze organisaties en anderen. In het voorjaar van 2024 start een reeks van dialogen, georganiseerd door Bureau Discriminatiezaken. Het hele resterende herdenkingsjaar van 2024 van het gedeeld verleden dragen we in goed overleg bij aan de Keti Koti -viering, aansprekende programmering van gastlezingen en andere optredens en festiviteiten.

3. Stimuleren en ondersteunen van vrijwilligerswerk en vrijwillige inzet
De gezamenlijke visie informele zorg en vrijwillige inzet 'Samen sterk en in balans' is richtinggevend voor ons beleid en richt zich op drie uitgangspunten: in balans, toekomstbestendig en inclusief, co-creatie en partnerschap bij het vinden, verbinden en behouden van vrijwilligers en om (overbelaste) mantelzorgers maximaal te ondersteunen. Het online platform voor vrijwillige inzet 'Haarlemmermeer voor Elkaar' vormt de paraplu voor de instrumenten voor vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties: de VrijwilligersCentrale, de VrijwilligersAcademie en de Haarlemmermeerse Maatjes-projecten. Het netwerk van vele partnerorganisaties in Haarlemmermeer die met vrijwilligers werken, gebruikt deze instrumenten. In 2024 vallen de uitgangspunten van de visie onder het thema versterken van de sociale basis binnen de brede SPUK. Het doel is het behouden en versterken van informele zorg en vrijwillige inzet in Haarlemmermeer, zodat vrijwilligers en mantelzorgers ook in de toekomst hun cruciale rol in de samenleving kunnen blijven vervullen.

4. Bevorderen van inwonersinitiatieven en sociale samenhang in de wijk
Wij bevorderen bewonersinitiatieven, om zo te komen tot actieve inzet in de eigen wijk of kern. Via de netwerkbijeenkomsten Meer voor Elkaar delen we met organisaties de ontwikkelingen in de verschillende wijken en kernen en brengen organisaties en inwoners met elkaar in verbinding om in te spelen op deze ontwikkelingen.

5. Stimuleren van jeugdparticipatie
Het periodieke jeugdonderzoek biedt kinderen en jongeren de mogelijkheid om te laten horen wat zij belangrijk vinden. Jongeren die zelf met een idee of initiatief aan de slag willen, kunnen terecht bij MENES: het platform voor jeugdparticipatie. Dit geeft hen de mogelijkheid om zich te ontwikkelen tot actieve en betrokken inwoners. Naast het faciliteren van jongereninitiatieven geeft MENES advies aan de gemeente over onderwerpen die onder jongeren spelen. Ook via de Kinderraad en de Jongerengemeenteraad kunnen jongeren participeren. Het Jongereninformatiepunt (JIP) is een plek waar jongeren op een laagdrempelige manier kosteloos terecht kunnen voor vragen en advies over uiteenlopende onderwerpen.

6. Stimuleren van talent- en sociale ontwikkeling bij kinderen en jongeren
Wij zijn in 2023 gestart met de werkwijze Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO). Dit is een tweejaarlijkse datagestuurde werkwijze (gebaseerd op resultaten uit de GGD gezondheidsmonitor Jeugd) die ons in staat stelt sneller in te spelen op zorgelijke signalen met de uitvoering van ons preventief jeugdbeleid. Met deze werkwijze kunnen wij ons huidige preventief aanbod gericht op talent- en sociale ontwikkeling

bij kinderen en jongeren kritisch bekijken en beter laten aansluiten bij de doelstellingen van ons beleid. In 2024 zullen wij een analyse maken van de data uit de gezondheidsmonitor. De beschermende en risicofactoren op de vier leefdomeinen van een kind/jongere; gezin, school, peergroep en vrije tijd worden belicht in de analyse. Aan de hand van deze analyse zullen wij dialoogsessies organiseren met onze samenwerkingspartners. Hierop baseren wij ons uitvoeringsplan voor 2024-2025. Eind 2025 neemt de GGD de gezondheidsmonitor Jeugd opnieuw af en start de volgende cyclus.

We verwachten hiermee samen met onze samenwerkingspartners het bestaande aanbod effectiever in te zetten en waar nodig bij te stellen.

7. Voorkomen en verminderen van jeugdoverlast en -criminaliteit
Samen met onze partners proberen wij jongeren in de leeftijd van circa 12 tot en met 23 jaar die overlast veroorzaken en/of (dreigen) af (te) glijden naar criminaliteit in beeld te hebben en te houden, en te bewegen richting positieve dagbesteding, opleiding, arbeid, hulpverlening en/of wonen waar dat nodig is. Hierin werken wij samen met MeerWaarde, politie, justitie en hulpverlenende instanties. We bieden op laagdrempelige wijze informatie, grijpen in om het veiligheidsgevoel te vergroten en zetten in op alternatieven door talentontwikkeling, positieve vrijetijdsbesteding en begeleiding in het vinden van eerlijk werk en ondernemerschap.

8. Uitvoering geven aan het speelruimteplan "Kom in Beweging" - Speelruimte in de gemeente Haarlemmermeer
Jaarlijks worden onze speelruimten aan de hand van het speelruimteplan "Kom in beweging" geëvalueerd. We zetten in op een goede verdeling van speelruimte en een gevarieerd beweegaanbod in bestaande en nieuwe wijken. We geven hierbij uitvoering aan de thema's die benoemd zijn in ons speelruimteplan.

Speelplekken worden jaarlijks gecontroleerd op kwaliteit en veiligheid. Als een speelplek niet meer veilig te gebruiken is, wordt de plek heringericht. Bij de herinrichting houden we rekening met de thema's uit het beleid en de behoefte uit de wijk. Deze aanbevelingen nemen we mee in regulier beheer, onderhoud en aanpassing of vervanging van de openbare speelvoorzieningen.

Jongerenontmoetingsplekken
Naast speel- en beweegruimte voor kinderen, hebben jongeren hebben ook ruimte nodig om veilig te kunnen samenkomen. Hiervoor plaatsen we als gemeente 'jongerenontmoetingsplekken' (JOP). In de praktijk blijken de JOP's niet altijd aan te sluiten bij de behoefte van jongeren. Om ervoor te zorgen dat jongerenontmoetingsplekken goed aansluiten bij de behoeften van jongeren, is het essentieel om een jongerenleefbaarheidstoets in te zetten. Deze toets speelt een cruciale rol bij het creëren van voldoende geschikte plekken op de juiste locaties in zowel bestaande als nieuwbouwwijken. Door de jongerenleefbaarheidstoets te gebruiken, kunnen de bestaande normen voor jeugd, zoals speelruimte, jongerenontmoetingsplekken en een duurzame inrichting van de openbare ruimte, op een effectieve manier worden toegepast bij de ruimtelijke inrichting. Dit resulteert in een leefomgeving die beter aansluit bij de wensen en behoeften van jongeren en bevordert hun welzijn en sociale interacties.

9. Bevorderen van integratie van diverse doelgroepen
Wij bevorderen de maatschappelijke participatie van kwetsbare inwoners met een lage sociaal economische status. Dit doen we door activiteiten te stimuleren die zorgen voor deelname aan het maatschappelijk en economisch verkeer. Hiervoor zoeken wij aansluiting bij het Taalhuis, Stichting MeerWaarde en bij zelforganisaties. Sinds de Wet inburgering 2021 is er extra aandacht voor de integratie van statushouders. De gemeente is nu verantwoordelijk voor de inburgering van nieuwkomers. Stichting Vluchtelingenwerk blijft betrokken bij de maatschappelijke begeleiding van vergunninghouders en voert in het kader van de nieuwe inburgeringswet nieuwe taken uit, bijvoorbeeld het kunnen omgaan met financiën. Stichting MeerWaarde voert voor ons activiteiten uit die gericht zijn op het activeren van kwetsbare inwoners en de toeleiding naar scholing en (vrijwilligers)werk. In regionaal verband werken we aan de aanpak van laaggeletterdheid.

10. Ondersteunen van mantelzorgers en het bieden van respijtzorg
Wij ondersteunen mantelzorgers door het aanbieden van een palet aan ondersteuning gericht op informatie en advies, begeleiding (respijtzorg), waardering (mantelzorgwaardering) en educatie (cursussen, training en lotgenotencontact). Onder andere via publiekscampagnes attenderen wij mantelzorgers op het feit dat ze (jonge) mantelzorger zijn en wijzen we ze op de mogelijkheid om een beroep te doen op deze ondersteuning. In 2024 breiden wij de ondersteuning aan mantelzorgers op verschillende onderdelen uit.

11. Het aanpakken en verminderen van eenzaamheid
De lokale alliantie 'Samen tegen eenzaamheid Haarlemmermeer' werkt onder regie van de expert eenzaamheid van MeerWaarde aan de doelstelling om het percentage ernstig eenzame inwoners niet verder te laten stijgen. We hebben een regiegroep gevormd van vertegenwoordigers van belangrijke maatschappelijke partijen. Deze regiegroep stelt ieder jaar een uitvoeringsplan op met daarin acties en activiteiten om eenzaamheid onder de aandacht te brengen of te verminderen.

Tabel 31 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beleidsdoel C: Inwoners nemen in hun buurt of kern, actief deel aan de samenleving.	Baten	3.728	3.171	1.658	1.167	1.166	1.142
	Lasten	16.058	18.156	15.924	14.081	14.022	13.991
	Saldo	**-12.330**	**-14.985**	**-14.266**	**-12.914**	**-12.857**	**-12.849**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Baten				
1. Opvang Oekraïense ontheemden	-1.600	-	-	-
2. Brede SPUK 2023-2026	12	-492	-	-
Overig	75	1	-1	-24
Totaal Baten	**-1.513**	**-492**	**-1**	**-24**
Lasten				
1. Opvang Oekraïense ontheemden	1.600	-	-	-
2. Indexering subsidies	-1.447	-	-	-
3. Strategische herorientatie	-	1.009	-	-
4. Coronaherstel	750	-	-	-
5. Gewijzigde verdeling van personeelslasten	581	300	-	-
6. Eenmalige compensatie	294	-	-	-
7. Leefbaarheidstoets	200	-	-	-
8. Vergunninghouders	159	-	-	-
9. Kapitaallasten	110	-23	-	-
10. Stevige sociale basis	87	-	-	-
11. Brede Spuk	-12	492	-	-
Overig	-90	65	59	32
Totaal Lasten	**2.232**	**1.843**	**59**	**32**

Baten

1. In 2023 was in de programmabegroting een incidentele bijdrage van het Rijk opgenomen voor de opvang van Oekraïense ontheemden.
2. Het Rijk heeft middels de regeling specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en sociale basis 2023 -2026 (Brede SPUK) uitvoeringsbudget beschikbaar gesteld. Het betreft 15 thema's, waaronder de regelingen Versterken sociale basis, Eén tegen eenzaamheid, Welzijn op recept. De middelen voor deze regelingen zijn voor de jaren 2023 en 2024 opgenomen in de begroting.

Lasten

1. Zie voor een toelichting op de lagere lasten Opvang Oekraïense ontheemden de toelichting opgenomen bij de baten.
2. De indexering van de subsidies met 13,7 % leidt tot een verhoging van de lasten op dit beleidsdoel.
3. Voor een toelichting op de strategische heroriëntatie (ombuigingen) wordt verwezen naar het hoofdstuk Financiële recapitulatie strategische heroriëntatie in de Financiële begroting.

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting **2024**
(bedragen × € 1.000; min = nadeel)

Baten

Lasten

4. In 2023 zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld voor de gevolgen van de coronacrisis.
5. Als gevolg van een gewijzigde verdeling van personeelslasten over de beleidsdoelen is sprake van een lagere doorbelasting in 2024 op dit beleidsdoel.
6. Vanwege de eenmalige tegemoetkoming van grote subsidieontvangers in 2023 zijn de kosten op dit onderdeel vanaf 2024 lager.
7. In 2023 zijn incidenteel middelen toegekend conform het coalitieakkoord 'Toekomstbestendig groeien' voor de leefbaarheidstoets Jongeren.
8. Het budget voor vergunninghouders is in 2023 incidenteel hoger vanwege een nabetaling door het Rijk over de voorgaande jaren.
9. Als gevolg van wijzigingen in de investeringen is sprake van een mutatie op de kapitaallasten op dit beleidsdoel.
10. Het budget voor de Stevige Sociale basis is in 2023 incidenteel verhoogd met een overheveling van het restant budget uit 2022.
11. Zie voor de toelichting op de lagere lasten van de Brede SPUK in 2025 de toelichting opgenomen bij de baten.

Beleidsdoel D: Inwoners nemen deel aan een breed aanbod van culturele activiteiten en maken kennis met de culturele historie van Haarlemmermeer, waarvoor wij het cultureel erfgoed behouden.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Cultuur zorgt voor levendigheid en leefbaarheid, voor samenhang, identiteit en zingeving. Cultuur is ook van groot economisch belang. Het zorgt voor een aantrekkelijke omgeving om in te wonen en te werken. Wij voeren een divers cultureel programma uit dat aansluit bij de behoefte van onze inwoners, ondernemers en bezoekers. In 'Cultuur in 2025, Evaluatie en actualisatie cultuurbeleid 2021-2024' hebben we zeven accenten benoemd tot en met 2024:

- cultuur brengen we samen; samenwerking en integratie tussen de culturele instellingen en programmalijnen stimuleren, versterking van de culturele infrastructuur;
- cultuur dichterbij; spreiding van het cultuuraanbod over de kernen;
- cultuur in beeld; profilering en zichtbaarheid van kunst en cultuur;
- landschap als drager van cultuur; identiteit van Haarlemmermeer;
- cultuur vernieuwt; ruimte maken voor nieuwe kunstvormen, partijen en makers;
- cultuur online; groei en potentie van digitale mogelijkheden behouden en meer inzetten;
- cultuur faciliteert en regisseert; optimalisering regierol en gemeentelijke processen. Wij regisseren en stimuleren cultureel ondernemerschap.

De activiteiten van onze culturele instellingen vormen een belangrijk onderdeel van de algemene voorzieningen in de sociale basisinfrastructuur. In deze basisinfrastructuur worden verbindingen gelegd tussen cultuur, zorg, welzijn en sport waardoor een samenhangend aanbod ontstaat.

Activiteiten

1. Implementeren van de actualisatie van het cultuurbeleid 2021-2024
2. Stimuleren cultureel ondernemerschap
3. Uitvoering Programma Beeldende Kunst en Vormgeving
4. Implementatie uitvoeringsprogramma conform de visie 'Erfgoed omarmen en beleven 2020-2030'

Toelichting

1. Implementeren van de actualisatie van het cultuurbeleid 2021-2024
De cultuurnota 'Ruimte voor Cultuur, kansen en ondernemerschap' is het visiedocument met kaders tot 2030. C. (voorheen Het Cultuurgebouw) staat centraal in het culturele netwerk en vormt een laagdrempelig toegangspunt voor allerlei activiteiten. Wij willen een actieve inzet op de zeven accenten, waarbij we prioriteren. Herstel van en innovatie binnen de culturele sector is van groot belang. Er is samen met C. een uitvoeringsprogramma opgesteld. Voor 2024 leggen wij de focus op spreiding van het cultuuraanbod over de kernen.

2. Stimuleren cultureel ondernemerschap
Uit de evaluatie van het cultuurbeleid is gebleken dat instellingen het moeilijk vinden om invulling te

geven aan cultureel ondernemerschap. Zo noemden instellingen het gevaar om minder subsidie te ontvangen bij het genereren van derde geldstromen. Daarnaast heeft de coronacrisis ervoor gezorgd dat commerciële inkomstenbronnen nauwelijks beschikbaar waren. Ook donaties bleven achter. Wij zetten in op het stimuleren van kennisuitwisseling over dit onderwerp binnen het netwerk van culturele instellingen.

3. Beeldende kunst in de openbare ruimte
Een evenwichtige spreiding van het aanbod van beeldende kunst in de openbare ruimte en goede conservering van de bestaande beeldende kunst in de openbare ruimte vinden we belangrijk. We zetten in op nieuwe beeldende kunst. Daarnaast willen we de zichtbaarheid (online en offline) van de bestaande beeldende kunst in de openbare ruimte vergroten, bijvoorbeeld door deze op een digitale kaart toegankelijk te maken en fiets- en wandelroutes langs kunst en monumenten aan te bieden.

4. Implementatie uitvoeringsprogramma conform de visie 'Erfgoed omarmen en beleven 2020-2030'
In onze Erfgoedvisie benoemen we drie speerpunten: inspireren, in stand houden en ontwikkelen. In 2024 werken we aan deze drie doelen.
Inspireren: we maken ons erfgoed toegankelijk door middel van subsidies aan erfgoedinstellingen en projecten zoals bijvoorbeeld de Verhalenpalen of Open Monumentenweekend.
In stand houden: onze subsidie voor instandhouding van monumenten zorgt ervoor dat eigenaren hun erfgoed kunnen onderhouden. Ook in 2024 wijzen we nieuwe monumenten aan om cultuurhistorisch waardevolle panden te behouden.
Ontwikkelen: we onderzoeken mogelijkheden om het verduurzamen van monumenten te bevorderen, en zijn actief betrokken bij herbestemmingstrajecten.

Tabel 32 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beleidsdoel D: Inwoners nemen deel aan een breed aanbod van culturele activiteiten en maken kennis met de culturele historie van Haarlemmermeer, waarvoor wij het cultureel erfgoed behouden.	Baten	6.806	5.097	5.076	5.076	5.074	5.014
	Lasten	23.947	26.909	27.010	25.764	25.661	25.457
	Saldo	**-17.141**	**-21.812**	**-21.934**	**-20.688**	**-20.588**	**-20.444**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Baten				
1. Indexatie huren	434	-	-	-
2. Impuls jongerencultuur	-285	-	-	-
3. Informatiepunt digitale overheid	-153	-	-	-
Overig	-17	-	-2	-60
Totaal Baten	**-21**	**-**	**-2**	**-60**
Lasten				
1. Indexering subsidies	-2.295	40	-	-
2. Eenmalige tegemoetkoming van grote subsidieontvang	1.690	-	-	-
3. Budgetoverheveling	420	-	-	-
4. Strategische heroriëntatie	-373	1.057	-	132
5. Spuk impuls jongerencultuur	285	-	-	-
6. Informatiepunt digitale overheid	153	-	-	-
Overig	19	150	102	72
Totaal Lasten	**-101**	**1.247**	**102**	**204**

Baten

1. De indexering van de huuropbrengsten levert een structureel voordeel op.
2. In 2023 was een specifieke uitkering van het Rijk in de begroting opgenomen ter dekking van de lasten van cultuurparticipatie door jongeren.

Baten

3. In 2023 was een specifieke uitkering van het Rijk in de begroting opgenomen ter dekking van de lasten van de realisatie of instandhouding van de informatiepunten digitale overheid.

Lasten

1. De indexering van de subsidies met 13,7% leidt tot een verhoging van de lasten op dit beleidsdoel.
2. Grote subsidieontvangers hebben in 2023 een eenmalige compensatie ontvangen voor het verschil tussen het consumenten prijsindexcijfer (cpi) en de stijging van de loonkosten sinds 2019.
3. Vanwege de budgetoverheveling bij de Najaarsrapportage 2022 en Jaarstukken 2022 zijn er in 2023 extra middelen beschikbaar voor het compenseren van de gevolgen van de coronacrisis in de culturele infrastructuur en lokaal cultuuraanbod. Bij de Voorjaarsrapportage 2023 is deze coronacompensatie verbreed met het compenseren van de fors gestegen energiekosten.
4. Voor een toelichting op de strategische heroriëntatie (ombuigingen) wordt verwezen naar het hoofdstuk Financiële recapitulatie strategische heroriëntatie in de Financiële begroting.
5. Zie voor een toelichting op de lagere lasten impuls jongrencultuur in 2024 de toelichting opgenomen bij de baten.
6. Zie voor een toelichting op de lagere lasten informatiepunt digitale overheid in 2024 de toelichting opgenomen bij de baten.

Beleidsdoel E: Inwoners beschikken over voldoende aantrekkelijke mogelijkheden om te recreëren, bewegen actief en nemen deel aan sport.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Een multifunctionele leefomgeving die uitnodigt om te wandelen, te fietsen, te sporten, te bewegen en te vermaken en die het ontmoeten stimuleert. Sport, bewegen en recreëren in de openlucht geeft mensen plezier, uitdaging, voldoening en beleving en draagt bij aan een samenleving waarin mensen zich verbonden voelen. Hierdoor heeft sport en bewegen een gunstig effect op gezondheid en sociaal welzijn. We blijven ons inzetten voor:

- voldoende sport- en recreatiemogelijkheden dicht bij huis en in de wijk (sport- en gymzalen, spelen, ontmoetingsplekken en buurtparken);
- goed toegankelijke en voldoende bovenwijkse sportvoorzieningen (buitensportcomplexen, sporthallen en zwembaden) en bovenwijkse groenprojecten (bos- en recreatiegebieden en verbindingen);
- sportprogrammering om zoveel mogelijk Haarlemmermeerders structureel te laten bewegen of sporten;
- vitale sportorganisaties die toegankelijk en sociaal veilig zijn voor iedereen.

Sport

De inzet is om zoveel mogelijk inwoners met plezier te laten sporten en bewegen, zodat iedereen die dat wil, kan sporten en bewegen naar eigen mogelijkheden, van recreant tot talent. Sport en bewegen blijven we inzetten als instrument om sociaal maatschappelijke doelen te bereiken. Daarom bieden wij sportfaciliteiten aan, ondersteunen we sportverenigingen en stimuleren wij sport en bewegen in de wijken.

Topsporttalenten ondersteunen we in hun weg naar de topsport. Met de groei van de gemeente ontstaat er een grotere behoefte aan sportaccommodaties. Het behoud van het (sport)voorzieningenniveau is belangrijk voor de leefbaarheid van de woonomgeving.

Recreatie en toerisme

Veel vrijetijdsactiviteiten van onze inwoners (en bezoekers) vinden plaats in aangelegde groengebieden. Zeer hoge bezoekersaantallen zien we in de gebieden Houtrak, Haarlemmermeerse Bos, Toolenburgerplas en Venneperhout, maar ook de kleine, rustige gebieden zijn belangrijk. We streven naar voldoende en gevarieerde groengebieden die toegankelijk zijn voor iedereen en het verbeteren van de recreatieve netwerken. De geplande groengebieden in PARK21 worden met prioriteit tot ontwikkeling gebracht. Aan de westflank van Haarlemmermeer verbeteren we bestaande en ontwikkelen we nieuwe groengebieden in samenhang met de woningbouwopgave. Bij Abbenes, Hoofddorp en Zwanenburg investeren we in nieuw groen. Dichter bij huis wordt recreatie mogelijk gemaakt met speel-, sport- en ontmoetingsplekken in de directe woonomgeving en buurt- en wijkparken.

Wij stimuleren het plaatsvinden van gevarieerde en aantrekkelijke toeristische en recreatieve activiteiten en evenementen. Evenementen zijn voor ons een middel om onder andere het leef- en het vestigingsklimaat te versterken en economische effecten voor de detailhandel en horeca te bevorderen.

Activiteiten

1. Zorgen voor een toegankelijk en laagdrempelig sportaanbod
2. Zorgen voor de realisatie en efficiënt beheer van gemeentelijke sportaccommodaties
3. Zorgen voor ondersteuning van sportverenigingen en beweegaanbieders
4. Zorgen voor ondersteuning van talentontwikkeling
5. Uitvoeren van de Visie Landschap en Recreatie, het beleid Toerisme, evenementen en promotie Haarlemmermeer
6. Voorbereiden van recreatie deelprojecten in PARK21, uitvoering van de overgenomen projecten van Stichting Mainport en Groen, voorbereiden groen- en recreatieprojecten bij Abbenes, Hoofddorp en Zwanenburg

Toelichting

1. Zorgen voor toegankelijk en laagdrempelig sportaanbod
Om uitvoering te geven aan zowel de doelstellingen uit de sportnota 'Haarlemmermeer met sport en bewegen positief gezond' als het 'Lokaal Sportakkoord II' organiseert Team Sportservice Haarlemmermeer diverse activiteiten en biedt zij diensten aan voor verenigingen en maatschappelijke organisaties. Hiermee behouden en versterken we de fysieke en sociale sportinfrastructuur. We zetten in op groepen die achterblijven in het beweeg- en/of sportgedrag en stimuleren nadrukkelijk een sociaal veilige sport. Team Sportservice Haarlemmermeer stimuleert jeugd en jongeren door kennismakingslessen, programmering in wijken en de organisatie van vakantieactiviteiten. Ook met behulp van de website Noordhollandactief.nl kan op laagdrempelige wijze kennis gemaakt worden met sport en de sportverenigingen. In regioverband faciliteren we een coördinator aangepast sporten om de drempels die inwoners met een beperking ervaren om te gaan sporten, te verlagen. We maken gebruik van de Specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023–2026 (Brede SPUK). De subsidieregeling Verenigingsondersteuning Sport zetten we in ten behoeve van de financiële toegankelijkheid van de binnensport voor jeugdigen.

2. Zorgen voor de realisatie en efficiënt beheer van gemeentelijke sportaccommodaties
Voor de exploitatie en beheer van de binnensportaccommodaties zijn meerjarige exploitatieovereenkomsten gesloten met Sportfondsen Haarlemmermeer en Sportfondsen Koning Willem Alexander. De exploitatieovereenkomst van Sportcomplex Koning Willem Alexander (SKWA) wordt verlengd.

Voor het optimaliseren van het beheer en onderhoud van buitensportaccommodaties wordt gebruik gemaakt van een meerjarenonderhoudsplan.

De verwachte groei van het aantal inwoners van onze gemeente resulteert in een tekort aan binnen- en buitensportaccommodaties. Daar waar de gebiedsontwikkeling het tekort niet op kan vangen zoeken we naar alternatieve locaties voor nieuw te realiseren voorzieningen. We stellen een plan op dat in beeld brengt op welke wijze de noodzakelijke groei van het aantal sportaccommodaties gerealiseerd wordt.

3. Zorgen voor ondersteuning van sportverenigingen en beweegaanbieders
Team Sportservice Haarlemmermeer ondersteunt verenigingen op bestuurlijk en organisatorisch vlak door het inzetten van verenigingsadviseurs of het aanbieden van deskundigheidsbevordering. De inzet van Team Sportservice Haarlemmermeer is er voor een groot deel op gericht om sportverenigingen te ondersteunen bij het uitoefenen van hun basisfunctie als sportaanbieder en daarmee met het behouden/vergroten van hun bestaansrecht. We versterken ons loket verenigingsondersteuning, zodat er duidelijk één aanspreekpunt voor de verenigingen is. Om dat te bereiken wordt er nauw samengewerkt met sportbonden. We gaan gebiedsgericht werken waardoor de verenigingsondersteuner kan optreden als verbinder tussen sportorganisaties en maatschappelijke organisaties en onderwijs. Het sportaanbod sluit zo beter aan op de behoefte in een gebied en we vergroten de maatschappelijke waarde van sport.

4. Zorgen voor ondersteuning van talentontwikkeling
We ondersteunen talenten die op weg zijn naar de topsport. Hiertoe faciliteren wij het Topsportloket Haarlemmermeer. Zij ondersteunt kern- en groeisportverenigingen en talenten bij hun ambities. Door talentontwikkeling en breedtesport meer met elkaar te verbinden, beogen we de maatschappelijke waarde van talenten-/topsport te vergroten. We verkennen de mogelijkheden voor een andere opzet van de jaarlijkse uitreiking van de sportmedailles. De banden met ondernemers worden door het Topsportloket verstevigd, zodat een extra financiële ondersteuningsmogelijkheid richting de talenten en topsporters ontstaat.

5. Uitvoeren van de Visie Landschap en Recreatie, het beleid Toerisme, evenementen en promotie Haarlemmermeer
In 2024 zullen verschillende uitvoeringsactiviteiten ter hand worden genomen, voortvloeiend uit de Visie Landschap en Recreatie (2022) en de beleidsnota Toerisme, evenementen, promotie (2020). De bestaande samenwerking in de MRA, op het gebied van het Metropolitaan Landschap en het toerisme, onder meer het Westeinderschegproject en het project Amsterdam Bezoeken, Holland Zien, zetten wij voort.

6. Voorbereiden van recreatie deelprojecten in PARK21, uitvoering van de overgenomen projecten van Stichting Mainport en Groen, voorbereiden groen- en recreatieprojecten bij Abbenes, Hoofddorp en Zwanenburg
PARK21: in 2024 zal de verdere planuitwerking en start uitvoering plaatsvinden voor de inrichting van de deelgebieden Groot Vennep, Flumen en het Park-evenementengebied.
Mainport en Groen: na afwikkeling van de grondverwerving, zal in 2024 de aanleg starten van de recreatieve en ecologische zone Veldpost ten zuiden van de Schipholweg Badhoevedorp en zal de landschappelijke en recreatieve verbetering van de Plesmanhoek worden afgerond.

In samenwerking met het recreatieschap Spaarnwoude en Staatsbosbeheer worden kwaliteitsverbeteringen aan landschap en recreatieve voorzieningen voorbereid en uitgevoerd in onder meer de bestaande gebieden Zwaansbroek, de Groene Weelde (entree gebied en Big Spotters Hill) en Houtrak. Tenslotte zal in 2024 de aanleg van de nieuwe groenprojecten in Abbenes, Hoofddorp (Groene Carré) en Zwanenburg (west) van start gaan.

Tabel 33 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beleidsdoel E: Inwoners beschikken over voldoende aantrekkelijke mogelijkheden om te recreëren, bewegen actief en nemen deel aan sport.	Baten	7.344	8.248	8.601	8.600	8.556	7.887
	Lasten	27.235	33.537	31.155	32.716	31.988	30.765
	Saldo	**-19.890**	**-25.290**	**-22.554**	**-24.116**	**-23.433**	**-22.878**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Baten				
1. Brede Spuk 2023-2026	-	-	-	-668
2. Indexatie huren	390	-	-	-
Overig	-37	-1	-44	-0
Totaal Baten	**353**	**-1**	**-44**	**-668**
Lasten				
1. Stichting Mainport en Groen projecten	1.259	-1.376	616	797
2. Strategische Heroriëntatie	421	-	-	-
3. Toerisme, evenementen en promotie 2020-2025	360	-	-	-
4. Eenmalige tegemoetkoming van grote subsidieontvang	320	-	-	-
5. Revitalisering Haarlemmermeerse Bos	305	205	-	-
6. Kapitaallasten	-246	-451	26	-352
7. Indexering subsidies:	-229	-	-	-
8. Sport Spaarndam	205	-	-	-
9. Brede Spuk 2023-2026	-	-	45	668
Overig	-13	62	41	110
Totaal Lasten	**2.382**	**-1.560**	**728**	**1.223**

Baten
1. Het Rijk heeft middels de regeling specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en sociale basis 2023 – 2026 (Brede SPUK) uitvoeringsbudget beschikbaar gesteld. Het betreft 15 thema's, waaronder de Brede Regeling combinatiesfuncties en Lokaal Sportakkoord.

Baten

Voor het thema Brede Regeling combinatiefuncties ontvingen wij tot en met 2022 al een bijdrage via het gemeentefonds. Deze bijdrage is vanaf 2023 vervallen, omdat het budget voor de Brede Regeling combinatiefuncties tot en met 2026 via de Brede Specifieke uitkering wordt bekostigd.

2. De indexering van de huuropbrengsten levert een structureel voordeel op.

Lasten

1. Voor de geplande uitgaven voor de Stichting Mainport en Groen projecten met betrekking tot Nieuwe Meer zijn in overleg met de bewoners diverse ideeën bedacht om het budget in te zetten voor recreatieve en ecologische doeleinden. De start van de uitvoering vindt in 2023 plaats. Het budget voor de Schaapskooi wordt ingezet voor kwaliteitsverbetering van de Plesmanhoek. Het recreatieschap Spaarnwoude heeft plannen opgesteld voor kwaliteitsverbetering. Voor de aanpassing van het Project Groene As wordt verwezen naar het MPI voorjaar 2023. De lasten worden gedekt door een bijdrage uit de reserve Stichting Mainport en Groen.

2. Voor een toelichting op de strategische heroriëntatie (ombuigingen) wordt verwezen naar het hoofdstuk Financiële recapitulatie strategische heroriëntatie in de Financiële begroting.

3. In de Voorjaarsrapportage 2022 is incidenteel budget beschikbaar gesteld voor de jaren 2022 en 2023 voor diverse stimuleringsmaatregelen voor toerisme, evenementen en promotie.

4. Grote subsidieontvangers hebben in 2023 een eenmalige compensatie ontvangen voor het verschil tussen het cpi en de stijging van de loonkosten sinds 2019.

5. In het kader van de gefaseerde revitalisering van het ruim veertig jaar oude recreatiegebied Haarlemmermeerse Bos worden in 2023 en 2024 onder meer de bosvakken en routes in de westrand vernieuwd, enkele steigers en een speelplaats verbeterd en sanitaire voorzieningen opgeknapt. Deze uitgaven worden gedekt vanuit de bestemmingsreserve Haarlemmermeerse Bos.

6. Als gevolg van wijzigingen in de investeringen is sprake van een mutatie op de kapitaallasten op dit beleidsdoel.

7. De indexering van de subsidies met 13,7% leidt tot een verhoging van de lasten op dit beleidsdoel.

8. Voor het verbeteren van de sportaccommodaties in Spaarndam is incidenteel budget beschikbaar gesteld bij de Voorjaarsrapportage 2023 om als subsidie aan sportverenigingen te kunnen verstrekken, op voorwaarde dat zij in samenwerking met Stichting Leefomgeving Schiphol een plan maken waaraan deze bijdrage wordt besteed.

9. Zie voor een toelichting op de lagere lasten Brede Spuk in 2027 de toelichting opgenomen bij de baten.

Totaaloverzicht: Wat mag het kosten?

Tabel 34

Bedragen × € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Maatschappelijke ontwikkeling							
Inwoners ontwikkelen zich naar vermogen, participeren actief in de samenleving en ontplooien zich optimaal.	Baten	24.542	25.081	21.436	20.063	20.182	19.512
	Lasten	101.702	118.385	113.762	110.636	110.953	110.585
Saldo van baten en lasten (B-L)	**Saldo**	**-77.160**	**-93.304**	**-92.325**	**-90.573**	**-90.771**	**-91.074**
Reservemutaties	Onttrekking	1.697	3.947	2.416	3.689	3.129	2.332
	Storting	2.324	160	3.255	160	160	160
Resultaat (Saldo+O-S)	**Saldo**	**-77.787**	**-89.517**	**-93.165**	**-87.044**	**-87.802**	**-88.902**

Uitsplitsing per beleidsdoel

Beleidsdoel A: Inwoners ervaren zo min mogelijk sociale- en gezondheidsproblemen en ontwikkelen een verantwoorde leefstijl.	Baten	91	1.137	1.021	-	-	-
	Lasten	12.308	14.826	15.267	13.631	13.630	13.629
	Saldo	**-12.217**	**-13.689**	**-14.246**	**-13.631**	**-13.630**	**-13.629**

Beleidsdoel B: Onze jonge inwoners ronden een opleiding af die past bij hun mogelijkheden en ontwikkelen maximaal hun talent.	Baten	6.573	7.429	5.081	5.221	5.387	5.469
	Lasten	22.154	24.957	24.406	24.446	25.651	26.743
	Saldo	**-15.581**	**-17.528**	**-19.325**	**-19.225**	**-20.264**	**-21.274**
Beleidsdoel C: Inwoners nemen in hun buurt of kern, actief deel aan de samenleving.	Baten	3.728	3.171	1.658	1.167	1.166	1.142
	Lasten	16.058	18.156	15.924	14.081	14.022	13.991
	Saldo	**-12.330**	**-14.985**	**-14.266**	**-12.914**	**-12.857**	**-12.849**
Beleidsdoel D: Inwoners nemen deel aan een breed aanbod van culturele activiteiten en maken kennis met de culturele historie van Haarlemmermeer, waarvoor wij het cultureel erfgoed behouden.	Baten	6.806	5.097	5.076	5.076	5.074	5.014
	Lasten	23.947	26.909	27.010	25.764	25.661	25.457
	Saldo	**-17.141**	**-21.812**	**-21.934**	**-20.688**	**-20.588**	**-20.444**
Beleidsdoel E: Inwoners beschikken over voldoende aantrekkelijke mogelijkheden om te recreëren, bewegen actief en nemen deel aan sport.	Baten	7.344	8.248	8.601	8.600	8.556	7.887
	Lasten	27.235	33.537	31.155	32.716	31.988	30.765
	Saldo	**-19.890**	**-25.290**	**-22.554**	**-24.116**	**-23.433**	**-22.878**

Toelichting reserves

Tabel 35

(bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Onttrekking				
Dekking afschrijvingslasten	1.408	1.510	1.565	1.565
Haarlemmermeerse Bos	205	0	0	0
Monumenten	64	64	64	64
Stichting Mainport en Groen (SMG)	740	2.116	1.500	703
Totaal Onttrekking	**2.416**	**3.689**	**3.129**	**2.332**
Storting				
Dekking afschrijvingslasten	3.195	100	100	100
Monumenten	60	60	60	60
Totaal Storting	**3.255**	**160**	**160**	**160**

Onttrekkingen

Reserve dekking afschrijvingslasten
Ter dekking van de kapitaallasten van verschillende investeringen wordt jaarlijks een bedrag onttrokken aan de reserve dekking afschrijvingslasten. Dit betreft met name Sportcomplex Koning Willem-Alexander, Haarlemmermeer Lyceum, MFA Badhoevedorp, Dorpshuis Zwanenburg en Monumenten.

Stichting Mainport en Groen (SMG)
Zie de toelichting bij de lasten van Beleidsdoel E, Stichting Mainport en Groen projecten.

Haarlemmermeerse Bos
In het kader van de gefaseerde revitalisering van het ruim veertig jaar oude recreatiegebied Haarlemmermeerse Bos worden onder meer de bosvakken en routes in de westrand vernieuwd, enkele steigers en een speelplaats verbeterd en sanitaire voorzieningen opgeknapt.

Stortingen

Reserve dekking afschrijvingslasten
De aanleg van drie bovenplanse groenprojecten (Zwanenburg West, Groene Caré en Abbenes) wordt bekostig uit de reserve RIH. Omdat conform de wet- en regelgeving van het BBV deze aanlegkosten geactiveerd en afgeschreven moeten worden, wordt de bijdrage uit de reserve RIH, € 3.095.000, gestort in de reserve Dekking afschrijvingslasten.
Om de reserve dekking afschrijvingslasten op juiste hoogte te brengen wordt verder jaarlijks € 100.000 gestort. Het gaat hier om een ingroeiscenario vanuit de voormalige gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude.

Mobiliteit

Portefeuillehouder: Ruigrok

lasten in €	**7.897**
% totale begroting	**1,5%**
baten in €	**352**
% totale begroting	**0,1%**

Maatschappelijk doel:
Haarlemmermeer is een verkeersveilige gemeente, met goed bereikbare voorzieningen en een efficiënt openbaar vervoer.

(Bedragen × € 1.000)	Begroting 2024 baten	% verschil baten t.o.v. begroting 2023	Begroting 2024 lasten	% verschil lasten t.o.v. begroting 2023
Beleidsdoel A: Een gemeente die verkeersveilig is per auto, met de fiets, te voet en het openbaar vervoer.	**25**	**-**	**1.626**	**11%**
01. Duurzaam veilig inrichten van wegen				
02. Aanpak verkeersongevallen en knelpunten				
03. Verkeerseductie				
04. Monitoring en effectmeting				
Beleidsdoel B: De vervoersnetwerken zorgen in samenhang voor een goede bereikbaarheid die in balans is met de leefbaarheid.	**327**	**-68%**	**6.271**	**21%**
01. Beleidsuitwerking mobiliteit				
02. Beleidsuitwerking en toetsing parkeren				
03. Planuitwerking en voorbereiding				
04. Waarborgen toekomstbestendige mobiliteit bij regionale en nationale studies en uitwerkingsplannen				
05. Uitvoering, monitoring en effectmeting				

Verbonden partijen

Beleidsdoel A: Vervoerregio Amsterdam

Beleidsdoel B: Vervoerregio Amsterdam

Mobiliteit

Haarlemmermeer is een verkeersveilige gemeente, met goed bereikbare voorzieningen en een efficiënt openbaar vervoer.
In de in december 2018 vastgestelde Mobiliteitsvisie Haarlemmermeer staan de negen kernpunten of ambities van het verkeer- en vervoersbeleid. Naast aandacht voor autoverkeer worden hierin het parkeerbeleid, fietsbeleid en de openbaar vervoervisie nader uitgewerkt. Als tiende kernpunt is monitoring en indicatoren door de raad toegevoegd. Dit kernpunt staat voor het meetbaar maken van maatregelen en het monitoren van behaalde resultaten.

De vastgestelde kernpunten of ambities zijn:
1. Vrijheid van bewegen en vrijheid om een vervoermiddel te kiezen
2. Ruimte voor innovatie voor het 'nieuwe bewegen'
3. Een efficiënt en flexibel mobiliteitssysteem: klaar voor de toekomst
4. Bestaande knelpunten in het netwerk oplossen
5. Mobiliteit met oog voor de leefomgeving
6. Veilig bewegen
7. Evenwichtige ontwikkeling op de juiste plek, met de juiste functies. Elk knooppunt zijn eigen kleur
8. Mobiliteit in en door Haarlemmermeer: gedeeld belang van gemeente, regio, rijk en bedrijfsleven
9. Faciliteren van schone en stille mobiliteit
10. Monitoring en indicatoren

We hebben de visie gespecificeerd met de Netwerkstudie en de Adaptieve Agenda. Deze hebben we samen met de provincie Noord-Holland en de Vervoerregio Amsterdam opgesteld. In de netwerkstudie richten we ons op drie principes:
- Duurzaamheid en Nabijheid. Hier is STOMP (Stappen, Trappen, Openbaar vervoer, 'Mobility as a service' en Privéauto) onderdeel van
- Robuustheid met synergie tussen de verschillende mobiliteitsnetwerken
- Adaptiviteit met oog voor ontwikkelingen

De visie en studie vormen het kader voor onze jaarlijkse activiteiten. Om dit kader inhoud te geven stellen we ieder eerste jaar van een raadsperiode een Investeringsagenda vast waarin de belangrijke projecten en ontwikkelingen op hoofdlijnen worden vastgesteld voor de komende vier jaar en een langjarige doorkijk wordt gegeven. Jaarlijks maken wij met het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit (UPM) een afweging over de investeringen die dan voor het volgende jaar worden voorgesteld. Dit Uitvoeringsprogramma stellen wij vast. We monitoren aan de hand van de in de Investeringsagenda vastgelegde indicatoren.

Verbonden partijen
De Vervoerregio Amsterdam (VRA) stelt het regionale verkeer en vervoersbeleid op in samenwerking met de gemeenten. Jaarlijks wordt een nieuw uitvoeringsprogramma opgesteld. In dit uitvoeringsprogramma staan ook Haarlemmermeerse projecten met een regionaal

belang, waar de vervoerregio een financiële bijdrage aan levert.

Relevant beleid
- Parkeerverordening Haarlemmermeer 2018 (2018.0008775)
- Strategisch parkeerbeleid (2017.0004524)
- Omgevingsvisie Haarlemmermeer 2040 (2021.0003036)
- Deelstructuurvisie Hoofddorp 2030 (2013.0028472)
- Mobiliteitsvisie Haarlemmermeer (2018.0065348)
- Onderzoeks- en Investeringsagenda Mobiliteit 2020-2023 (2019.0034528)
- Investeringsagenda Mobiliteit 2024-2027 (7644588)
- Netwerkstudie Haarlemmermeer 2040 (2021.0001681)
- Adaptieve agenda (2022.0002251)
- Uitvoeringsprogramma Mobiliteit 2020/2021 (2020.0000856)
- Uitvoeringsprogramma Mobiliteit 2022 (2021.0000843)
- Uitvoeringsprogramma Mobiliteit 2023 (2022.0000701)
- Actualisatie 2020 Verkeersstructuurplan Badhoevedorp (2020.0000444)
- Verkeersstructuurplan Nieuw-Vennep (2023.7366817)
- Visie Ringdijk en Ringvaart (2017.0011195)

Beleidsdoel A: Een gemeente die verkeersveilig is per auto, met de fiets, te voet en het openbaar vervoer.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Met het Regionaal Actieplan Verkeersveiligheid willen we de trend van het stijgende aantal ongevallen samen met de regio keren. Na een dip in het aantal verkeersongevallen en verkeersslachtoffers gedurende de coronacrisis is in 2022 zowel het aantal verkeersongevallen als het aantal verkeersslachtoffers gestegen. Net als eerdere jaren vallen de meeste slachtoffers als bestuurders of passagier van een bromfiets+-voertuig en fiets/e-bike. Daarbij is in 2022 het aantal slachtoffers op fiets/e-bike het aantal slachtoffers op bromfiets+ voertuigen voorbijgegaan. Verkeersveiligheid is in de mobiliteitsvisie een belangrijk aandachtspunt.

Om het verkeersveiligheidsbeleid uit te voeren wordt intensief samengewerkt met andere partijen. Dit zijn andere wegbeheerders (provincie Noord-Holland, Rijkswaterstaat, Schiphol), VRA, Regio-eenheid Noord-Holland van de Nationale Politie, Veilig Verkeer Nederland, Fietsersbond en uitvoeringsorganisatie Verkeer en Meer.

Activiteiten
1. Duurzaam veilig inrichten van wegen
2. Aanpak verkeersongevallen en knelpunten
3. Verkeerseductie
4. Monitoring en effectmeting

Toelichting

1. Duurzaam veilig inrichten van wegen
Met het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit 2020/2021 is het geactualiseerde Wegcategoriseringsplan vastgesteld. Het Wegcategoriseringsplan bepaalt welke functie wegen moeten gaan krijgen binnen het Haarlemmermeerse netwerk en welke inrichting hierbij past. Hiertoe worden in de periode tot (streefjaar) 2027 alle wegen duurzaam veilig ingericht. Waar het kan doen we dit in combinatie met regulier onderhoud (werk-met-werk maken). Waar het nodig is voeren we de verkeersveilige inrichting eerder uit.

2. Aanpak verkeersongevallen en knelpunten
We zien de laatste jaren een trend dat de ongevallen veel meer verspreid plaatsvinden in plaats van geconcentreerd op enkele grote knelpunten. Verder is ook te zien dat locaties die in de afgelopen jaren zijn aangepakt dalen in de lijst of zelfs van de lijst verdwijnen. Voorstellen ter verbetering van de verkeersveiligheid worden jaarlijks geprioriteerd op basis van de meest recente gegevens via het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit. Zo gaan wij in de komende jaren aan de slag met de parallelle Kruisweg in Hoofddorp, een veilige fietsroute tussen Sloterweg en Schipholweg en de bijbehorende inrichting van de Burgemeester Amersfoordtlaan in Badhoevedorp, de fietsveiligheid op de IJweg in Nieuw-Vennep en het kruispunt Aalsmeerderweg/Beechavenue (Rozenburg). Daarnaast gaan wij verder met het uitvoeren van de verkeersveiligheidsmaatregelen zoals opgenomen in de Visie Ringdijk en Ringvaart (2017.0011195) en het oplossen van verkeersveiligheidsknelpunten.

3. Verkeerseducatie
Wij bieden een breed aanbod van verkeerseducatieprojecten voor zowel basisscholen als middelbare scholen. Deze zijn voor een overgroot deel kosteloos of deels kosteloos. Voorbeelden hiervan zijn het Praktisch Verkeersexamen, het JONGleren programma en de Week van het Verkeer. De organisatie hiervan is

op regionaal niveau samengebracht in de uitvoeringsorganisatie Verkeer & Meer van de VRA.

Naast verkeerseducatie voor de jongeren doen wij actief mee aan diverse verkeersveiligheids-campagnes om de volwassen weggebruikers te bereiken, zoals de verschillende BOB-campagnes tegen alcohol in het verkeer, de MONO-campagne tegen afleiding in het verkeer, de Met elkaar Overweg-campagne en de campagne voor gebruik van fietsverlichting. Wij voeren samen met enkele buurgemeenten de Doortrappen-campagne. Dit is een permanente campagne gericht op het veilig en vitaal houden van ouderen op de fiets.

4. Monitoring en effectmeting
We monitoren de effecten van de investeringen en de inzet op educatie op verkeersveiligheid en rapporteren daar jaarlijks over in de Monitor Mobiliteitsvisie Haarlemmermeer.

Tabel 36 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beleidsdoel A: Een gemeente die verkeersveilig is per auto, met de fiets, te voet en het openbaar vervoer.	Baten	8	25	25	25	25	25
	Lasten	1.348	1.467	1.626	1.621	1.594	1.570
	Saldo	**-1.341**	**-1.442**	**-1.601**	**-1.596**	**-1.569**	**-1.545**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Baten				
Overig	-	-	-	-
Totaal Baten	**-**	**-**	**-**	**-**
Lasten				
Overig	-159	5	27	24
Totaal Lasten	**-159**	**5**	**27**	**24**

Beleidsdoel B: De vervoersnetwerken zorgen in samenhang voor een goede bereikbaarheid die in balans is met de leefbaarheid.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Haarlemmermeer vormt de schakel tussen de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en Zuid-Holland. Door deze strategische locatie is een goed functionerend en robuust mobiliteitsnetwerk van lokaal, (boven)regionaal en zelfs (inter)nationaal belang. Omwille van de sterke groei in het aantal inwoners en het aantal banen, kent de gemeente een aantal grote uitdagingen mede op het gebied van verkeer en vervoer. Om dit in een leefbare omgeving te kunnen faciliteren zullen de principes van de Netwerkstudie Haarlemmermeer gevolgd moeten worden. De mobiliteitsvisie vormt daarbij het kader voor onze jaarlijkse activiteiten.

Activiteiten
1. Beleidsuitwerking mobiliteit
2. Beleidsuitwerking en toetsing parkeren
3. Planuitwerking en voorbereiding
4. Waarborgen toekomstbestendige mobiliteit bij regionale en nationale studies en uitwerkingsplannen
5. Uitvoering, monitoring en effectmeting

Toelichting
1. Beleidsuitwerking mobiliteit
In 2024 vertaalt zich dit onder andere in: uitwerking van de Verkeersstructuurplannen (VSP) voor Nieuw-Vennep en Hoofddorp. In de uitwerking worden oplossingsrichtingen onderzocht in samenhang met de ruimtelijke opgaves.

Verder wordt er gewerkt aan de programmering van de maatregelen die bekostigd worden uit de woningbouwimpuls, waar we in 2022 een toezegging van het Rijk hebben gekregen. Ook gaan we in 2024 VSP Badhoevedorp evalueren.

2. Beleidsuitwerking en toetsing parkeren
We exploiteren betaalde parkeerplaatsen, zijn bevoegd gezag voor parkeervergunningen en verantwoordelijk voor het parkeertoezicht in de gemeente. We maken parkeerbeleid met als doel de bereikbaarheid van voorzieningen te bevorderen, maar ook om te zorgen dat de juiste

parkeerder op de juist plaats parkeert. Dit doen we door het toepassen van geschikte parkeernormen voor de diverse woon- en werkgebieden en aanbieden van de juiste parkeervoorzieningen. Dit alles binnen de financiële kaders. Naast bereikbaarheid bevorderen heeft het parkeerbeleid tot doel objectieve parkeeroverlast in woonwijken terug te dringen om de leefbaarheid te bevorderen. Speciale aandacht is nodig voor het centrum van Hoofddorp en de omliggende wijk in combinatie met de visie voor het stadscentrum en de vele ontwikkelingen maar ook voor de transformatie bij Pionier-Bols in Nieuw-Vennep. Ook de mobiliteits- en parkeerhubs voor het (centrum van) Lincolnpark vragen nog uitwerking.

In 2023 wordt een nieuwe integrale aanpak parkeren voor Hoofddorp-centrum aangeboden aan de gemeenteraad. In 2024 gaan we deze aanpak uitwerken naar concrete maatregelen voor de toekomst.

3. Planuitwerking en voorbereiding
Jaarlijks stellen we binnen deze activiteit de verwachtingen voor en urgentie van de projecten in het UPM vast. Naast de studies voor uitvoeringsprojecten voeren we ook planstudies uit. We werken samen met VRA, MRA, provincie Noord-Holland en buurgemeenten aan afstemming, cofinanciering en planning. We nemen deel in plan-, werk- en stuurgroepen om zowel de lopende projecten als de beleidsontwikkeling in overeenstemming te brengen en te houden met onze ambities.

3a. Regionale en lokale wegen
Met het UPM sturen we jaarlijks op de uitvoering van wegprojecten, zowel in studie-, voorbereidings- als uitvoeringsfasen. De voortgang van de opwaardering van de Nieuwe Bennebroekerweg vraagt blijvend aandacht. Daarnaast ook diverse aanpassingen voor de woningbouwontwikkelingen. In 2024 zullen de eerste maatregelen voor een autoluw centrum Hoofddorp genomen worden door het afwaarderen van de Hoofdweg voor te bereiden.

3b. (hoogwaardig) Openbaar Vervoer en knopen
We overleggen en trekken op met de provincie Noord-Holland, VRA en de vervoerders rond de doorontwikkeling van de openbaar vervoer concessies binnen en net buiten onze grenzen. We bereiden aanpassingen in vervoerplannen voor en verwerken de effecten van de aanpassingen aan infrastructuur. Daarnaast onderzoeken we toekomstige plannen en verzorgen we het MeerOV. In 2024 werken wij samen met onze partners aan een planstudie naar het doortrekken van de lijn Noordwijk/Schiphol via Nieuw-Vennep West, Hoofddorp Zuid en het station. Ook studeren we samen met de regio naar de haalbaarheid en toepasbaarheid van een Bus Rapid Transport of Metrobus-systeem voor de verbindingen tussen Haarlem en Amsterdam via onze gemeente.

3c. Langzaam verkeer, slimme mobiliteit en parkeren
Op regioniveau werken we samen met VRA, provincie en MRA in de ontwikkeling van Mobility as a Service, deelmobiliteitsconcepten, reisdata ontwikkelingen en verkeersmanagement. In 2023 zijn er veel laadmogelijkheden voor elektrische voertuigen bijgekomen in de gemeente, doordat er in versneld tempo meer laadpalen in de wijken zijn geplaatst en ook in 2024 nog geplaatst worden. Vanaf 2024 verwachten we ook de plaatsing van publieke snelladers door een nieuwe regionale concessie van de Metropoolregio Amsterdam-elektrisch (MRAe). In 2024 zullen we het verkeersbesluit nemen voor de invoering van een zero-emissiezone voor stadslogistiek en taxi's op Schiphol, waarmee we mede invulling kunnen geven aan onze opgave uit het klimaatakkoord.

De fiets krijgt extra aandacht onder andere door het oppakken van de eerste maatregelen uit het nog vast te stellen fietsplan. In het coalitieakkoord heeft ons college opgenomen meer aandacht te willen hebben voor de kwetsbare verkeersdeelnemers. Onder het kopje verkeersveiligheid zijn daarom al enkele fietsverbindingen opgenomen. Ook ten behoeve van verschillende woningbouwontwikkelingen wordt gekeken naar extra fietsontsluitingen waaronder die van Lincolnpark en in het kader van de Spoorzone Hoofddorp. We ontwikkelen op de drukst bereden verbindingen doorfietsroutes. Zo wordt de doorfietsroute bij de Hoek afgerond in 2024. Dit doen we samen met de VRA en de provincie Noord-Holland. De aanleg van de fietsonderdoorgang bij de Cruquiusbrug is in 2024 nog in uitvoering. Naar de fietsvoorziening bij de Burgemeester Amersfoordtlaan in Badhoevedorp wordt een verkenning gedaan. Door werk met werk te maken zijn er mogelijkheden om diverse smalle voorzieningen aan te pakken.

4. Waarborgen toekomstbestendige mobiliteit bij regionale en nationale studies en uitwerkingsplannen
In 2024 vertaalt zich dit onder andere in deelname aan verschillende Meerjaren Investeringsagenda Ruimte en Transport (MIRT)-onderzoek- en verkenningstrajecten zoals de verkenning naar hoogwaardig openbaar vervoer Amsterdam – Hoofddorp (metro). Ook nemen we deel aan het project Multi Modale Knoop Schiphol wat inmiddels is gevorderd tot planuitwerking.

Daarnaast onderzoeken we in de uitwerking van het programma 'bereikbare steden' binnen het het programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (SBaB), welke mobiliteitsmaatregelen nodig zijn op en rondom de multimodale knoop Hoofddorp. Onderzoeken richten zich op de eventuele komst van de doorgetrokken Noord/Zuidlijn (metro) naar Hoofddorp, de effecten van verdichting in Hoofddorp en de versterking van de overstapfunctie van station Hoofddorp. Maar ook nemen we deel aan het project voor de verbinding van Haarlem-Amsterdam voor het Hoogwaardig openbaar vervoer (HOV) langs de A9 en zijn we betrokken bij de aanpassing van de civieltechnische kunstwerken in de A44.

5. Uitvoering vervoer, monitoring en effectmeting
We monitoren de effecten van de investeringen uit de Onderzoeks- en Investeringsagenda en het UPM, de beleidsontwikkeling en de inzet op educatie en verkeersveiligheid op effectiviteit en rapporteren daar jaarlijks over in de Monitor Mobiliteitsvisie Haarlemmermeer.

Tabel 37 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beleidsdoel B: De vervoersnetwerken zorgen in samenhang voor een goede bereikbaarheid die in balans is met de leefbaarheid.	Baten	961	1.017	327	327	327	327
	Lasten	56.481	5.190	6.271	7.994	7.347	8.021
	Saldo	**-55.521**	**-4.173**	**-5.944**	**-7.667**	**-7.020**	**-7.694**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Baten				
1. Subsidie doelmatig en duurzaam verkeersinfra	-700	-	-	-
Overig	10	-	-	-
Totaal Baten	**-690**	**-**	**-**	**-**
Lasten				
1. Kapitaallasten	-956	-1.377	-336	-676
2. Doelmatig en duurzaam verkeersinfra	700	-	-	-
3. Gewijzigde verdeling van personeelslasten	-630	-	-	-
4. Noord/Zuidlijn	-	-150	800	-
Overig	-195	-196	184	2
Totaal Lasten	**-1.081**	**-1.723**	**648**	**-675**

Baten

1. In december 2021 hebben wij middelen ontvangen van het Rijk voor doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur. Deze middelen zijn in 2023 ingezet.

Lasten

1. Als gevolg van wijzigingen in fasering van de investeringen van het Uitvoeringsprogramma mobiliteit (UPM) is sprake van een mutatie op de kapitaallasten op dit beleidsdoel.
2. Voor een toelichting op de lagere lasten zie de toelichting Subsidie doelmatig en duurzaam verkeersinfra opgenomen bij de baten.
3. Als gevolg van een gewijzigde verdeling van personeelslasten over de beleidsdoelen is sprake van een extra doorbelasting in 2024 op dit beleidsdoel. Het gaat hier met name om een administratieve verschuiving van het programma Economische zaken naar het programma Mobiliteit en betreft de kosten van vergunningverlening op gebied van verkeer.
4. De programmakosten voor de OV-verbinding Amsterdam - Haarlemmermeer zijn voor de jaarschijven 2024 en 2025 geraamd.

Totaaloverzicht: Wat mag het kosten?

Tabel 38

Bedragen × € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Mobiliteit							
Haarlemmermeer is een verkeersveilige gemeente, met goed bereikbare voorzieningen en een efficiënt openbaar vervoer.	Baten	968	1.042	352	352	352	352
	Lasten	57.830	6.657	7.897	9.616	8.941	9.591
Saldo van baten en lasten (B-L)	**Saldo**	**-56.862**	**-5.615**	**-7.545**	**-9.264**	**-8.589**	**-9.239**
Reservemutaties	Onttrekking	1.682	257	343	451	759	759
	Storting	-	4.369	-	-	-	-
Resultaat (Saldo+O-S)	**Saldo**	**-55.179**	**-9.726**	**-7.202**	**-8.813**	**-7.830**	**-8.480**

Uitsplitsing per beleidsdoel

Beleidsdoel A: Een gemeente die verkeersveilig is per auto, met de fiets, te voet en het openbaar vervoer.	Baten	8	25	25	25	25	25
	Lasten	1.348	1.467	1.626	1.621	1.594	1.570
	Saldo	**-1.341**	**-1.442**	**-1.601**	**-1.596**	**-1.569**	**-1.545**
Beleidsdoel B: De vervoersnetwerken zorgen in samenhang voor een goede bereikbaarheid die in balans is met de leefbaarheid.	Baten	961	1.017	327	327	327	327
	Lasten	56.481	5.190	6.271	7.994	7.347	8.021
	Saldo	**-55.521**	**-4.173**	**-5.944**	**-7.667**	**-7.020**	**-7.694**

Toelichting reserves

Tabel 39

(bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Onttrekking				
Dekking afschrijvingslasten	343	451	759	759
Totaal Onttrekking	**343**	**451**	**759**	**759**
Storting				
Dekking afschrijvingslasten	0	0	0	0
Totaal Storting	**0**	**0**	**0**	**0**

Onttrekkingen

Reserve dekking afschrijvingslasten

De onttrekkingen betreft de dekking van afschrijvingslasten die uit bijdragen vanuit, met name, de bouwgrondexploitaties en anterieure overeenkomsten gedekt worden. Conform de voorschriften van het BBV mogen deze bijdragen, vanuit de reserve RIH, niet in één keer ten gunste van de betreffende investering worden gebracht. De economische levensduur moet gehanteerd worden, zowel voor de afschrijvingslast als de dekking uit de reserve.

Ruimtelijke ontwikkelingen

Portefeuillehouder: Nobel, Ruigrok, Sedee-Schuitemaker, Steffens-van de Water, Van der Meij

lasten in €	23.620
% totale begroting	4,4%
baten in €	25.325
% totale begroting	4,7%

Maatschappelijk doel:
Een aantrekkelijke, veilige, efficiënte, duurzame en goed functionerende ruimtelijke omgeving.

(Bedragen × € 1.000)	Begroting 2024 baten	% verschil baten t.o.v. begroting 2023	Begroting 2024 lasten	% verschil lasten t.o.v. begroting 2023
Beleidsdoel A: De ruimtelijke omgeving is het resultaat van een zorgvuldige afweging om het welzijn van de inwoners, bedrijven, werkenden, bezoekers en recreanten te vergroten.	**1.220**	**28%**	**8.364**	**-17%**
01. Implementeren van de Omgevingswet				
02. Versterken van ruimtelijke kwaliteit				
03. Samen met Rijk en Metropoolregio Amsterdam werken aan een leefbare en duurzame regio				
04. Ontwikkelen van woningbouwlocaties				
05. Ontwikkelen van Spoorzone Hoofddorp				
06. Ontwikkeling van stadscentrum Hoofddorp				
07. Nieuw perspectief voor Rijsenhout				
Beleidsdoel B: Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.	**10.701**	**-61%**	**1.905**	**-88%**
01. Realiseren van woningbouwprojecten				
02. Realiseren van kantoren- en bedrijventerreinen				
03. Realiseren van groen- en recreatieprojecten				
Beleidsdoel C: Het gebruik van de openbare ruimte sturen in overeenstemming met het beleid.	**10.403**	**0%**	**8.972**	**13%**
01. Uitvoeren van de wettelijke taak van het houden van bouw- en woningtoezicht				
02. Uitvoeren van toezicht op het gebruik van gronden en bouwwerken				
03. Het begeleiden van diverse projecten op het gebied van kabels en leidingen				
04. Adviseren over initiatieven				
Beleidsdoel D: Het energiesysteem in Haarlemmermeer is in 2050 CO2-neutraal.	**3.001**	**-14%**	**4.379**	**-24%**
01. Zorgen dat iedereen mee kan doen in de energietransitie				
02. Lokaal opwekken van duurzame energie				
03. Verduurzamen van de gebouwde omgeving				
04. Toekomstbestendig maken van de energieinfrastructuur				

Verbonden partijen

Beleidsdoel A: -

Beleidsdoel B: Schiphol Area Development Company (SADC), Hoofdvaart BV, GEM A4 Zone West CV, GEM President CV, GEM A4 Zone West Beheer BV, GEM President Beheer BV, Polanenpart CV, Polanenpark BV

Beleidsdoel C: Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Beleidsdoel D: Duurzaam Bedrijf Haarlemmermeer BV, Energiebedrijf Haarlemmermeer BV, Zonnepanelen Haarlemmermeer BV

Ruimtelijke ontwikkelingen

Een aantrekkelijke, veilige, efficiënte, duurzame en goed functionerende ruimtelijke omgeving.
Haarlemmermeer bestaat uit 31 kernen waar momenteel ruim 160.000 mensen wonen. Het is een omvangrijk gebied van 20.632 hectare met een werelderfgoed monument in de vorm van de Geniedijk. Daarnaast zijn in de gemeente grote ondernemingen gevestigd en is er een omvangrijke infrastructuur: de nationale luchthaven, belangrijke verkeersaders, een drukke spoorlijn en het Noordzeekanaal.

Haarlemmermeer is in veel opzichten een prettige gemeente om in te wonen, werken, naar school te gaan en te recreëren. Dat willen we zo houden. Naast de noodzakelijke bouw van veel woningen, bijbehorende infrastructuur, voorzieningen en bedrijvenparken willen we het kenmerkende open en groene karakter van de polder behouden en blijven we hierin investeren, evenals in een groene, kleurrijke en goed onderhouden leefomgeving.

Dit alles vraagt op het gebied van ruimtelijke ordening om een zorgvuldige afweging en duidelijke sturing met het oog op het welzijn en de welvaart van de inwoners, ondernemers, werkenden, bezoekers en recreanten. We willen een prettige, veilige en duurzame woon-, werk- en recreatieve omgeving waarin ook oog is voor economische ontwikkeling. Hierbij zijn belangrijke rollen weggelegd voor het milieu, verkeer, externe veiligheid, landschap, historische waarden en beleidsregels van andere overheden die het algemeen ruimtelijk belang moeten waarborgen.

Vanaf 1 januari 2024 gebeurd dit via de Omgevingswet.

De beleidsbasis voor de ontwikkeling van de gemeente is de Omgevingsvisie Haarlemmermeer 2040.

Door zelf de uitvoering van ruimtelijke projecten ter hand te nemen geeft de gemeente actief invulling aan het realiseren van de ruimtelijke opgave waar de gemeente voor staat. Daarbij is Haarlemmermeer de afgelopen jaren verstedelijkt. De verwachting is dat door de grote woningbouwopgave zich dit de komende jaren zal voortzetten, met name in en bij de grote kernen Hoofddorp en Nieuw-Vennep. Aan ons de opgave om die verstedelijking in goede banen te leiden om de leefbaarheid te garanderen en waar mogelijk te verbeteren. Onder andere door toevoegen van groen en water.

Tabel 40

				Metingen			
Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	2019	2020	2021	2022
Hernieuwbare elektriciteit	%	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	4,7	6,2	6,2	n/b

Verbonden partijen
Om onze maatschappelijke doelen en beleidsdoel(en) te bereiken werken we samen met Schiphol Area Development Company (gronduitgifte bedrijventerreinen), Hoofdvaart BV, GEM A4 Zone West CV, GEM President CV en GEM Polanenpark CV (ontwikkeling van bedrijventerreinen), Duurzaam Bedrijf Haarlemmermeer BV (Meermaker), Energiebedrijf Haarlemmermeer BV (Tegenstroom), Zonnepanelen Haarlemmermeer BV (Tegenstroom voor Ymere), Stedin Holding NV (Stedin). Zie voor een nadere toelichting de paragraaf Verbonden Partijen.

De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) controleert aanvragen van ondernemingen en de grote infrastructurele werken. Zie voor een verdere toelichting het programma Kwaliteit fysieke omgeving.

Relevant beleid
- Omgevingsvisie Haarlemmermeer 2040 (2021.0003036)
- Verdichtingsvisie Haarlemmermeer 2040 (2022.0000047)
- Visie Polderlinten en beeldkwaliteitsplan voor de erven (2022.0000056)
- Klimaatadaptatiebeleid Haarlemmermeer (2022.0000040)
- Beeldkwaliteitsplan Ringvaart en Ringdijk Haarlemmermeer (2021.0000696)
- Verdichtingsplan Stationsgebied Hoofddorp Centrum (2021.0001986)
- Vestiging voorkeursrecht in het gebied 'Graan voor Visch Zuid' te Hoofddorp (2022.0000476)
- Vestiging voorkeursrecht in het gebied 'Stationskwartier' te Hoofddorp (2022.0000870)
- Investeringsstrategie Schaalsprong wonen (7736120)
- Stadscentrum Hoofddorp: nieuwe gemeentelijke huisvesting (2020.0000976)
- Datacenterbeleid gemeente Haarlemmermeer (2020.0002126)
- Model-omgevingsplan Haarlemmermeer (2020.0001356)
- Actualisatie Programma Energietransitie 2022-2026 (2022.0002591)
- Regionale Energiestrategie Noord-Holland Zuid 1.0 (2021.0000778)

Beleidsdoel A: De ruimtelijke omgeving is het resultaat van een zorgvuldige afweging om het welzijn van de inwoners, ondernemers, werkenden, bezoekers en recreanten te vergroten.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?
Door het actief betrekken van inwoners en ondernemers bij ruimtelijke ontwikkelingen en het creëren van draagvlak bij direct belanghebbenden, maken we ruimtelijke plannen die voorzien in een stabiel evenwicht tussen diverse ruimtelijke spanningsvelden. Werken en wonen, wonen en recreëren, winkelen en wonen, uitgaan en wonen, vermaakbehoeften van diverse leeftijdscategorieën, alles moet in samenhang worden gebracht waarbij het welzijn voorop staat in de afweging van het algemeen belang. Wij staan hierbij een gebiedsgerichte aanpak voor, waarbij per gebied, samen met de in het gebied betrokkenen, integrale visies en plannen kunnen worden gemaakt. Ruimtelijke kwaliteit en een goed en gezond leefmilieu zijn daarbij onze uitgangspunten.

Activiteiten
1. Implementeren van de Omgevingswet
2. Versterken van ruimtelijke kwaliteit
3. Samen met Rijk en Metropoolregio Amsterdam werken aan een leefbare en duurzame regio
4. Ontwikkelen van woningbouwlocaties
5. Ontwikkelen van Spoorzone Hoofddorp
6. Ontwikkeling van stadscentrum Hoofddorp
7. Nieuw perspectief voor Rijsenhout

Toelichting
1. Implementeren van de Omgevingswet
De Omgevingswet brengt een grote stelselwijziging in het omgevingsrecht en een nieuwe manier van werken in de ontwikkeling en het beheer van de fysieke leefomgeving. De reikwijdte van de wet strekt zich uit van strategische visie, gebiedsontwikkeling en beheer tot vergunningverlening, handhaving en toezicht en de bijbehorende informatievoorziening en dienstverlening. De impact van de wet is daarmee groot. De invoeringsdatum van deze wet is 1 januari 2024.

Na de vaststelling van de Omgevingsvisie Haarlemmermeer 2040 zijn er drie belangrijke producten te onderscheiden waar we de komende jaren nog aan werken: het omgevingsplan, de omgevingsvergunning en het omgevingsloket.

- Bij inwerkingtreding van de wet zullen de bestaande bestemmingsplannen tezamen het nieuwe omgevingsplan vormen. De ambitie is om het Haarlemmermeerse omgevingsplan stapsgewijs binnen drie jaar vast te stellen. Hiervoor is voor 2024, 2025 en 2026 budget toegekend.
- Als de wet van kracht wordt, geldt een standaard vergunningsverleningsprocedure van acht weken en moet er afgestemd worden met andere overheden. Er vinden pilots plaats en onderzoeken naar het efficiënter inrichten van het proces.
- Bij de start van de wet is de informatie over de fysieke leefomgeving digitaal toegankelijk voor iedereen via het landelijke Omgevingsloket. Dit vraagt om standaardisatie van gegevens en het maken van diverse ICT-koppelingen. Daar waar de landelijke ontwikkelingen al zover zijn, zijn wij al aangesloten op het landelijke Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). De doorontwikkeling van het landelijke DSO loopt door na de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

2. Versterken van ruimtelijke kwaliteit
Belangrijk onderdeel van de Omgevingswet is de zorgplicht voor de ruimtelijke kwaliteit in onze gemeente. In de Omgevingsvisie Haarlemmermeer 2040 doen we daar al uitspraken over. De Omgevingsvisie moet een goede vertaling krijgen naar regels voor het beoordelen van bouwinitiatieven in het Omgevingsplan. De Omgevingsvisie is voor een directe vertaling te veel op hoofdlijnen. Daarom hebben we een aantal kaders opgesteld om de ruimtelijke kwaliteit duiding te geven, zoals de Verdichtingsvisie Haarlemmermeer 2040 en de Visie Polderlinten en beeldkwaliteitsplan voor de erven. Voor de komende jaren hebben we de ambitie om veel woningen te bouwen met de daarbij behorende voorzieningen en infrastructuur. Om de leefbaarheid daarbij op peil te houden en te verbeteren is het van belang om ook de komende jaren goede beleidskaders te hebben om de ruimtelijke kwaliteit te duiden.

Daarvoor stellen we een Nota Omgevingskwaliteit op. Dit is een paraplunota waar alles bij elkaar komt, bestaand en toekomstig beleid, om regie te kunnen voeren op de samenhang en vanuit de integraliteit de stap naar beoordelingsregels voor het Omgevingsplan te kunnen maken. Hiermee zijn wij beter in staat om nieuwe bouwinitiatieven vanuit een integraal kader te inspireren, te adviseren en te toetsen. Het benutten en behouden van de dragers van gemeente Haarlemmermeer: het verkavelingspatroon, de polderdijken, het agrarische karakter en de historische landschappen zijn daarbij leidend.

3. Samen met Rijk en Metropoolregio Amsterdam werken aan een leefbare en duurzame regio
Na instemming van de raad met het Verstedelijkingsconcept Metropoolregio Amsterdam (MRA) in januari 2022 is door de MRA de afgelopen periode ingezet op een programmatische aanpak van de inzet van geld voor mobiliteit gekoppeld aan woningbouw.

Gezien de verschillende knelpunten bij woningbouwgebieden zijn er veel onzekerheden of een project door kan gaan of niet. Het kunnen schuiven van middelen kan dan bijdragen aan inzet op die projecten die het meest kansrijk zijn. Samen met het Rijk wordt onderzocht wat de mogelijkheden en onmogelijkheden zijn om hier invulling aan te geven. In het Bestuurlijk Overleg (BO) Leefomgeving van juni 2023 is hierover het gesprek gevoerd. Daarnaast blijft de insteek om aandacht te vragen voor alle randvoorwaarden die gekoppeld zijn aan woningbouw (we realiseren complete steden). Waarbij we bij het Rijk aandringen om te komen tot een meer integrale aanpak.

Met de Ruimtelijke Ordeningsbrief van de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (17 mei 2022) is duidelijk geworden dat in de MRA vijf Nationale Omgevingsvisie Extra (NOVEX)-gebieden liggen. De regie voor deze ruimtelijke puzzel is bij de provincies gelegd.

Aan de Verstedelijkingsstrategie wordt verder vormgegeven binnen de NOVEX MRA. Dit biedt een kader voor de uitvoering in de andere NOVEX-gebieden. Belangrijke onderdelen hierbij zijn:

- Het ombuigen van de strategie binnen de NOVEX aanpak waarbij gewerkt wordt aan een uitvoeringsprogramma en een regionale investeringsstrategie;
- Inhoudelijke uitwerking van de verschillende onderdelen die mede onder de Verstedelijkingsstrategie vallen.

4. Ontwikkelen van woningbouwlocaties
De druk op de woningmarkt in onze regio blijft onverminderd hoog en vanuit deze opgave zijn wij in 2017 gestart met de versnelling van de woningbouw voor de gebiedsontwikkeling van Lisserbroek Noord, Nieuw-Vennep West, Cruquius-Zwaanshoek en de

transformatielocaties Cruquius-Bennebroekerdijk, Hoofddorp Noord en Pionier-Bolsterrein. In 2022 heeft de gemeenteraad de Investeringsstrategie Schaalsprong wonen vastgesteld. Elke twee jaar wordt deze geactualiseerd. Op 30 mei 2023 heeft ons college de eerste actualisatie van de Investeringsstrategie Schaalsprong wonen vastgesteld en ter bespreking aangeboden aan de raad, waarbij ook Spoorzone Hoofddorp onderdeel is geworden van de Schaalsprong. Ook zijn er focus- en potentiegebieden voor woningbouwontwikkeling onderscheiden. In de Bouwmonitor die tweemaal per jaar aan de gemeenteraad wordt aangeboden, wordt de voortgang van de Woningproductie in beeld gebracht. In het voorjaar 2023 is de Bestuurlijke voortgangsrapportage Wonen gecombineerd met de Bouwmonitor (X.2023.01233). De MRA Woondeal is op 15 maart 2023 ondertekend. Daarin zijn afspraken over de woningproductie vastgelegd.

De gebiedsontwikkeling van de versnellings- en transformatielocaties bevinden zich nu in verschillende fases:

- Voor de versnellingslocaties van Lisserbroek Turfspoor en Lisserbroek Noord zijn de intentieovereenkomsten verlengd en is de woningbouwimpuls (WBI) aanvraag 3e tranche door het ministerie van BZK in december 2021 afgewezen. In 2022 is in het kader van BO Mirt een subsidie toegekend voor een fietspad. De ontwikkelaars onderzoeken een haalbaar aangepast voorstel om woningbouw te kunnen ontwikkelen. Gestreefd wordt naar ondertekening van een anterieure overeenkomst in 2023 en de brede consultatie met het dorp over gebiedsenveloppe en essentiekaarten worden voorbereid. Er wordt gestreefd naar besluitvorming door de raad in 2024. Ook wordt de juridisch planologische procedure voorbereid.
- Voor Nieuw-Vennep West loopt de intentieovereenkomst tot juli 2023. Een verlenging voor de komende jaren wordt voorbereid. In het gezamenlijk proces met het Rijk wordt aanvullend verkeersonderzoek verricht en de programmatisch, landschappelijke, stedenbouwkundige en financiële kaders verder uitgewerkt in nauwe samenwerking met de overheden en marktpartijen. Na inhoudelijke en financiële overeenstemming wordt dit alles ook uitgewerkt in anterieure afspraken. We streven naar een overeenstemming over de planologische en stedenbouwkundige kaders in de tweede helft van 2023.
- Hoofddorp Noord: In 2022 is het Stedenbouwkundig Programma van Eisen door de gemeenteraad vastgesteld en is een anterieure overeenkomst ondertekend voor de zogeheten AM-locatie met 600 woningen. In de tweede helft van 2022 is de bestemmingswijziging ter besluitvorming voorgelegd en is de zienswijzeprocedure verlopen.
- Voor de gebiedsontwikkeling van Cruquius Zwaanshoek en Cruquius Bennebroekerdijk is een programma van eisen opgesteld (80% versie) en zijn intentieovereenkomsten afgesloten. De intentieovereenkomst voor Cruquius Zwaanshoek is in januari 2023 verlopen. Cruquius Zwaanshoek is onderdeel van het proces met het Rijk om te onderzoeken of woningbouw haalbaar is op deze locatie.
- Voor het Pionier-Bolsterrein is in 2021 een WBI-subsidie toegekend door het Rijk. Het Masterplan Pionier-Bols (2021.00031830) is 3 maart 2022 vastgesteld. Het Westerdreefkwartier met 136 woningen wordt nu gebouwd en in 2023 opgeleverd. De intentieovereenkomst met Bolskwartier BV is verlengd en gestreefd wordt naar ondertekening van een anterieure overeenkomst in 2023. Voor het Pioniersterrein (Van Groningenkavel) wordt een plan uitgewerkt ten behoeve van een tender in 2024. Het komende jaar worden plannen gemaakt en uitgevoerd voor de openbare ruimte en aanleg infrastructuur.

In 2022 is een BO Mirt aanvraag ingediend voor Spoorzone en Haarlemmermeer West. Op 11 november 2022 heeft het Rijk van de aangevraagde € 324 miljoen een bedrag van € 100 miljoen toegekend onder voorwaarden van 50% cofinanciering. De bijdrage is vooral gekoppeld aan mobiliteitsmaatregelen voor Spoorzone Hoofddorp. Ook is definitief een bedrag van € 13,5 miljoen toegekend voor mobiliteitsmaatregelen in Hoofddorp Stadscentrum. Met deze focus van het Rijk op Hoofddorp Centrum en Station heeft het Rijk aangegeven woningbouw op deze locatie prioriteit te geven. Desalniettemin heeft het Rijk hulp aangeboden in het verkennen van de mogelijkheden voor ook woningbouw in Haarlemmermeer West.

In een proces met het Rijk, provincie, VRA, marktpartijen en gemeente wordt sinds begin 2023 onderzocht wat de inhoudelijke en financiële onduidelijkheden voor de totale gebiedsontwikkeling in Haarlemmermeer West zijn. Met de partijen wordt onder meer op basis van scenario-analyses naar werkbare oplossingen gezocht en gepoogd overeenstemming te bereiken. Dit is een complexe opgave. De verwachting is dat in de tweede helft van 2023 de

resultaten gepresenteerd kunnen worden aan de gemeenteraad.

5. Ontwikkelen van Spoorzone Hoofddorp
In de Spoorzone Hoofddorp is de bouw van 10.000 woningen en vele duizenden arbeidsplaatsen voorzien. De komst van de Noord/Zuidlijn maakt deze schaal- en kwaliteitssprong mogelijk. Andersom draagt de woningbouw en de uitbreiding van de werkgelegenheid bij aan de vervoerswaarde van de metro.

De stationsomgeving van Hoofddorp biedt unieke kansen om het te ontwikkelen tot een hoogstedelijk gebied dat zich kenmerkt door een mix van wonen, werken, leren, verplaatsen, verblijven en recreëren. Door dit gebied integraal te ontwikkelen ontstaat een aantrekkelijk stedelijk gebied; een representatieve zuidelijke entree voor Schiphol en de Zuidas. En samen met Schiphol en de Amsterdamse Zuidas zal het gebied de internationale entree van Nederland vormen (ENTER NL). Het station van Hoofddorp zal zich met de komst van de metro ontwikkelen tot een multimodaal knooppunt waar dagelijks 40.000-50.000 reizigers in-, uit- of overstappen op metro, bus en trein.

Voor deze ontwikkeling is inmiddels door de rijksoverheid een BO Mirt bijdrage in de kosten voor de infrastructuur toegezegd.

6. Ontwikkeling van stadscentrum Hoofddorp
Met het programma Stadscentrum Hoofddorp willen we van het gebied tussen de Hoofdvaart en het station een aantrekkelijk een levendig stedelijk gebied maken waar werken, wonen, groen en voorzieningen met elkaar vermengen. Hierbij focussen wij ons op de volgende subdoelen: aantrekkelijker, levendig, sociale structuur, groen en bereikbaarheid. Om deze doelen te bereiken, brengen wij de komende jaren samenhang aan in alle ontwikkelingen:

- Ruimtelijke maatregelen (integrale parkeeropgave, (ondergrondse) infrastructuur, energievoorziening)
- Hyde Park (woningbouw door diverse ontwikkelaars, Gerritshoeve)
- Stadspark (Wandelbos, De Fruittuinen, woningen op Emmaschoollocatie)
- Raadhuisplein en omgeving (Raadhuisplein, gemeentehuis, voorzetgebouw, SEM, Centrumzicht en Parkzicht , diverse initiatieven, WKO (Warmte Koude opslag)
- Binnenweg en omgeving (Binnenweg 3, Binnenweg 4, Nieuweweg 103)
- Winkelgebied (TROM, Concourslaan, Wereldhave)

In 2023 hebben we een visie voor het stadscentrum gemaakt. We werken met de geselecteerde architect en adviseurs aan het definitief ontwerp voor het nieuwe gemeentehuis. Hyde Park BV is inmiddels begonnen met bouwen en er is anterieure overeenkomst met Van Herk afgesloten.

7. Nieuw perspectief voor Rijsenhout
De opheffing van de reservering van de 2e Kaagbaan door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) is aanleiding om de leefbaarheid van het dorp Rijsenhout verder te verbeteren. Dat kan met mogelijk extra woningen, groenvoorzieningen, recreatie en infrastructuur. De komende jaren gaan we hieraan werken. Op basis van de Ruimtelijk Economische Visie Rijsenhout onderzoeken we locaties voor mogelijk nieuwe woningen, de bijbehorende verkeersontsluiting, de water- en groenopgave (klimaatadaptatie), voorzieningenstructuur en groene verbindingen. Bijzondere onderdelen zijn onder andere een pilot voor geluidadaptief bouwen van een aantal woningen (Living Lab), ontwikkelen van het Fort bij Aalsmeer, relatie met waterrecreatie op de Westeinderplas, een waterrijke natuurzone (NNN) door het dorp en verbindingen met PARK21. Deze groenverbindingen en recreatieprojecten vallen binnen de ontwikkeling van de Westeinderscheg.

Tabel 41 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beleidsdoel A: De ruimtelijke omgeving is het resultaat van een zorgvuldige afweging om het welzijn van de inwoners, bedrijven, werkenden, bezoekers en recreanten te vergroten.	Baten	3.591	950	1.220	280	280	280
	Lasten	10.331	10.023	8.364	8.117	4.643	4.642
	Saldo	**-6.740**	**-9.073**	**-7.144**	**-7.837**	**-4.363**	**-4.362**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Baten				
1. Anterieure overeenkomsten	236	-940	-	-
Overig	34	-0	-	-
Totaal Baten	**270**	**-940**	**-**	**-**
Lasten				
1. Programmakosten	1.810	391	2.180	-
2. Omgevingswet	-	148	1.294	-
3. Gewijzigde verdeling van personeelslasten	-121	-292	-	-
Overig	-30	-0	0	1
Totaal Lasten	**1.659**	**247**	**3.474**	**1**

Baten

1. Dit betreffen de inkomsten uit anterieure overeenkomsten. Deze worden gestort in de reserve RIH (Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer), zie hiervoor de toelichting bij het onderdeel reserves van dit programma. De stortingen zijn gebaseerd op de geprognosticeerde RIH-bijdragen uit diverse projecten. Voor nadere informatie verwijzen wij naar het Meerjaren Perspectief Grondzaken (MPG, standlijn 1 januari 2023).

Lasten

1. Voor de programma's Stadcentrum Hoofddorp, Spoorzone Hoofddorp en Schaalsprong wonen zijn in 2023, 2024 en 2025 programmakosten geraamd bij de vaststelling van de Voorjaarsrapportage 2023. De verwachting is dat vanaf 2026 de kosten ten laste van de nog te openen bouwgrondexploitaties (grexen) komen.
2. Voor het opstellen van het Omgevingsplan zijn tot en met 2025 incidentele middelen ter beschikking gesteld.
3. Als gevolg van een gewijzigde verdeling van personeelslasten over de beleidsdoelen is sprake van een hogere doorbelasting in 2024 en 2025 op dit beleidsdoel.

Beleidsdoel B: Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

De gemeente Haarlemmermeer staat voor grote ruimtelijke opgaven. In de Omgevingsvisie Haarlemmermeer 2040 en de verdichtingsvisie wordt onder meer uitgegaan van binnenstedelijke woningbouwopgaven in Hoofddorp, Nieuw-Vennep en Badhoevedorp. Ook de opgaven die samenhangen met de 'Versnelling Woningbouw' in Lisserbroek, Cruquius, Nieuw-Vennep West en Hoofddorp Noord zijn groot. Tenslotte is er de transformatieopgave van kantoren- en bedrijventerreinen in Beukenhorst-West (Hyde Park), Hoofddorp-Noord en Pionier-Bolsterrein in Nieuw-Vennep. Daarnaast zijn er andere grote projecten zoals de ontwikkeling van bedrijvenparken aan de oostzijde van Haarlemmermeer en de ontwikkeling van PARK21.

Activiteiten

1. Realiseren van woningbouwprojecten
2. Realiseren van kantoren- en bedrijventerreinen
3. Realiseren van groen- en recreatieprojecten

Toelichting

1. Realiseren van woningbouwprojecten

Eén van onze grootste uitdagingen voor de komende jaren is het realiseren van een meer divers woningbestand en het bouwen van betaalbare woningen. Tot 2040 willen we minimaal 20.000 woningen bouwen, waarvan meer dan 3.000 de komende drie jaar. We geven daarbij prioriteit aan het bouwen van betaalbare en sociale huur- en koopwoningen voor starters en jonge gezinnen, zodat de doorstroming bevorderd wordt. Bij de bouwplannen kiezen we voor behoud van het landelijke karakter in de kleine dorpen, voor verdichting in Nieuw-Vennep en verstedelijking in Hoofddorp.

Momenteel realiseren we in totaal ongeveer 100 (deel)projecten. Waarvan de meeste in

Hoofddorp, zoals Tudorpark en Hyde Park. In Nieuw-Vennep realiseren we woningen in Pionier-Bols, in Spaarndam Spaarnebuiten en in Cruquius Wickevoort. En in de hele gemeente nog een scala aan kleinschalige projecten.

Wij pakken de komende jaren ook door met woningbouwopgave. Daarvoor maken we plannen voor toekomstige projecten als Lincolnpark, Rooseveltpark, Victoriapark, Lisserbroek, Badhoevedorp, Spoorzone Hoofddorp, Hoofddorp Stadscentrum en Hoofddorp Noord. In de Investeringsstrategie schaalsprong wonen hebben we dit onze focus genoemd. Ook hebben we de zogeheten potentiegebieden benoemd: dit zijn Nieuw-Vennep West, Cruquius Zwaanshoek en Post van Krayenhof (Cruquius Bennebroekerdijk). Meer hierover is opgenomen in de Investeringsstrategie Schaalsprong wonen en de Bestuurlijke Voortgangsrapportage Wonen 2023 inclusief Bouwmonitor. Gezien de grote vraag naar woningen op korte termijn, ontwikkelen en bouwen we tijdelijke flexwoningen (bijvoorbeeld Oosterdreef).

2. Realiseren van kantoren- en bedrijventerreinen
De afgelopen jaren is Haarlemmermeer economisch en demografisch sterk gegroeid. Op dit moment is de gemeente economisch gezien een van de vijf grootste gemeenten van Nederland. Naast de sterke groei speelt er een veelheid aan grote en relevante opgaven, programma's, trajecten en ontwikkelingen die op verschillende niveaus, tegelijkertijd om ruimte en inzichten vragen. Kortom we worden geconfronteerd met een nieuwe en complexe situatie. In de toekomst moet daarom ook vanuit economisch perspectief selectiever worden omgegaan met ruimteclaims. Om selectiever te kunnen zijn en meer te kunnen sturen, is er gestart met het traject de 'Brede beschouwing van de werklocaties'. De ambitie van dit traject is om antwoord te geven op de vraag: Wat willen we, waar, wanneer, met welke kwantiteit en kwaliteit op onze werklocatiemarkt faciliteren? Meer hierover is opgenomen in het programma Economische Zaken.

De grote projecten voor nieuwe bedrijventerreinen waar we nu en de komende jaren nog aan werken zijn Schiphol Trade Park, De President en De Liede.

3. Realiseren van groen- en recreatieprojecten
Om tegemoet te komen aan de behoefte tot recreëren in het buitengebied zet de gemeente met name in op de realisatie van nieuwe recreatieve verbindingen en nieuwe recreatiegebieden als PARK21, Geniepark en Veldpost Badhoevedorp zuid. Meer hierover is opgenomen in het programma Maatschappelijke ontwikkeling.

PARK21 is gefaseerd in verschillende deelprojecten in uitvoering (deelgebieden 2, 3 en 4). Voor het gehele PARK21 is in 2021 een milieu effect rapportage (mer) opgesteld en een nieuw bestemmingsplan, waarmee ontwikkelingen in het park mogelijk worden gemaakt. Zie ook de jaarlijkse Voortgangsrapportage PARK21.

Tabel 42 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beleidsdoel B: Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.	Baten	21.661	27.477	10.701	10.066	15.678	12.175
	Lasten	17.507	15.550	1.905	11.346	9.360	6.415
	Saldo	**4.153**	**11.927**	**8.796**	**-1.279**	**6.318**	**5.761**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Baten				
1. Grondexploitaties	-16.776	-634	5.612	-3.503
Overig	-0	-1	-0	-
Totaal Baten	**-16.776**	**-635**	**5.612**	**-3.503**

Lasten

1. Grondexploitaties	13.432	-9.742	1.986	2.946
2. Strategische heroriëntatie (NMCX)	-	301	-	-
3. Gewijzigde verdeling van personeelslasten	288	-	-	-
Overig	-75	0	-1	-0
Totaal Lasten	**13.645**	**-9.441**	**1.986**	**2.946**

Baten

1. De post bouwgrondexploitaties is de vertaling naar de begroting van het Meerjarenperspectief Grondzaken standlijn 1 januari 2023 (MPG). De baten betreffen voornamelijk opbrengsten uit grondverkopen en overboekingen naar de balans als onderhanden werk (bouwgrond in exploitatie). Voor meer informatie verwijzen wij naar het MPG. De baten en de lasten worden budgettair neutraal geraamd. Een saldo wordt verrekend met de Algemene reserve grondzaken.

Lasten

1. De post bouwgrondexploitaties is de vertaling naar de begroting van het MPG standlijn 1 januari 2023. De lasten betreffen voornamelijk projectkosten voor de grondexploitaties en overboekingen naar de balans als onderhanden werk (bouwgrond in exploitatie). Voor meer informatie verwijzen wij naar het MPG.
2. Voor een toelichting op de strategische heroriëntatie (ombuigingen) wordt verwezen naar het hoofdstuk Financiële recapitulatie strategische heroriëntatie in de Financiële begroting.
3. Als gevolg van een gewijzigde verdeling van personeelslasten over de beleidsdoelen is sprake van een lagere doorbelasting in 2024 op dit beleidsdoel.

Beleidsdoel C: Het gebruik van de openbare ruimte sturen in overeenstemming met het beleid.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Op grond van bindende bestemmingsplannen kunnen we omgevingsvergunningen afgeven voor de onderdelen bouw en gebruik. Hierdoor kunnen we daadwerkelijk komen tot realisatie van de in ruimtelijke plannen opgenomen inrichting.

Daarnaast bieden de bestemmingsplannen ook de basis om ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan en handhavend op te treden.

Tabel 43

				Metingen				Streefwaarden/ prognose		
Programma / Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Percentage aanvragen omgevingsvergunningen die binnen de wettelijke termijnen worden afgehandeld	%	Lokaal	Gemeente	97	97	97	97	97	97	97

Activiteiten

1. Uitvoeren van de wettelijke taak van het houden van bouw- en woningtoezicht
2. Uitvoeren van toezicht op het gebruik van gronden en bouwwerken
3. Het begeleiden van diverse projecten op het gebied van kabels en leidingen
4. Adviseren over initiatieven

Toelichting

1. Uitvoeren van de wettelijke taak van het houden van bouw- en woningtoezicht
In 2024 zullen we alle nieuwbouw programmatisch controleren. Door de pilot met vergunningvrij bouwen verwachten we minder dan de gebruikelijke jaarlijkse 800 tot 900 omgevingsvergunningen met een bouwcomponent te hoeven verlenen. We weten nu nog niet hoeveel. De pilot is verlengd tot de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024.

2. Uitvoeren van toezicht op het gebruik van gronden en bouwwerken
Op basis van klachten en milieucontroles doen we onderzoek en voeren we zo nodig handhavingsprocedures met betrekking tot het gebruik van gronden en bouwwerken die in strijd zijn met het bepaalde in de bestemmingsplannen. Tevens inventariseren we het feitelijk gebruik van

gronden en bouwwerken ten behoeve van nieuwe bestemmingsplannen.

3. Het begeleiden van diverse projecten op het gebied van kabels en leidingen
Wij begeleiden diverse projecten op het gebied van kabels en leidingen in onze gemeente, zoals de aanleg van een nieuw transformatorstation van TenneT aan de Incheonweg op Schiphol Logistics Park, bouwactiviteiten Hoofddorp-Centrum en verschillende nieuwbouwprojecten zoals in Hoofddorp (Hyde Park), Vijfhuizen, Badhoevedorp en Nieuw-Vennep. Daarnaast begeleiden wij de uitbreiding van en het zoeken naar elektriciteitstracés in Haarlemmermeer. Vanwege de grote vraag zijn veel extra kabels nodig om de stroom beter te verdelen over de gemeente. De nutsbedrijven stemmen hun werkzaamheden af op die van de gemeente. Naast de elektriciteitstracés begeleiden wij diverse projecten op het gebied van glasvezel. In 2023 zijn de werkzaamheden gestart in Nieuw-Vennep, Rijsenhout, Lisserbroek, Oude Meer en bedrijventerreinen voor het aanleggen en vervangen van glasvezel door diverse nutsbedrijven. Deze werkzaamheden lopen door in 2024.

4. Adviseren over initiatieven
Wij staan open voor (bouw)initiatieven uit de samenleving. Deze initiatieven bekijken we integraal en we beoordelen ze vanuit een 'ja-het-kan-houding'. Hiervoor werken we met een loket en een Werkgroep Ruimtelijke Advisering die ons voorziet van advies op basis van ruimtelijke kwaliteit en haalbaarheid. De laatste jaren is het aantal initiatieven hard gegroeid, waarbij wij geen afname hebben geconstateerd tijdens de coronacrisis. Wij verwachten echter voor de komende jaren mogelijk een afname van het aantal initiatieven vanwege gestegen bouwkosten (materiaal en arbeidskrachten) en onzekerheden rondom stikstof en andere milieumaatregelen.

In het kader van de Omgevingswet wordt het proces van beoordelen van initiatieven aan een Intaketafel en een Omgevingstafel onderzocht door middel van pilots en de komende jaren zo mogelijk geïmplementeerd.

Doel blijft om initiatiefnemers te helpen om hun bouwinitiatieven te realiseren binnen de ruimtelijke randvoorwaarden en kwaliteit om de leefbaarheid te verbeteren.

Tabel 44 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beleidsdoel C: Het gebruik van de openbare ruimte sturen in overeenstemming met het beleid.	Baten	11.122	10.354	10.403	10.403	10.403	10.403
	Lasten	6.939	7.917	8.972	8.962	8.850	8.657
	Saldo	**4.183**	**2.437**	**1.431**	**1.441**	**1.553**	**1.746**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Baten				
Overig	49	-	-	-
Totaal Baten	**49**	**-**	**-**	**-**
Lasten				
1. Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	-963	-	-	-
Overig	-92	11	112	193
Totaal Lasten	**-1.055**	**11**	**112**	**193**

Lasten
1. Op basis van de conceptbegroting 2024-2027 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied wordt een stijging voorzien. Deze wordt grotendeels veroorzaakt door loon- en prijscompensatie, omzetting van "inrichtingen" in "milieubelastende activiteiten" (onder de Omgevingswet verdwijnt het begrip 'inrichting' uit de Wet milieubeheer. Het wordt vervangen door een regulering per milieubelastende activiteit. De rijksregels staan in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal).), extra inzet als gevolg van de implementatie van de Omgevingswet, taken in het kader van zeer zorgwekkende stoffen, wet bodembescherming en water.

Beleidsdoel D: Het energiesysteem in Haarlemmermeer is in 2050 CO_2-neutraal.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Gemeenten hebben de regierol gekregen bij de lokale uitvoering van het klimaatakkoord. Hierin zijn afspraken gemaakt om de oorzaken van klimaatverandering tegen te gaan (klimaatmitigatie). Een groot deel hiervan heeft een directe relatie met ons gebruik van fossiele energie. De energietransitie is daarmee een belangrijk onderdeel van de nationale strategie om de klimaatdoelen te halen. Zowel landelijk als in het coalitieakkoord 2022-2026 is afgesproken om in 2030 te komen tot een CO_2-reductie van 55% tot 60% ten opzichte van 1990. Dat doen we met name door op energie te besparen en fossiele energie te vervangen voor energie uit duurzame bronnen. Met de Actualisatie Programma Energietransitie 2022-2026 (2022.0002591) werken we deze collegeperiode aan een negental focusprojecten binnen de vier programmalijnen: duurzame opwek, de warmtetransitie, energie-infrastructuur en de sociale transitie. Ieder jaar wordt middels de Klimaat- en Energiemonitor integraal gerapporteerd over dit beleidsdoel.

Activiteiten

1. Zorgen dat iedereen mee kan doen in de energietransitie
2. Lokaal opwekken van duurzame energie
3. Verduurzamen van de gebouwde omgeving
4. Toekomstbestendig maken van de energie-infrastructuur

Toelichting

1. Zorgen dat iedereen mee kan doen in de energietransitie

Transities kunnen ongewenste effecten hebben doordat sommige ontwikkelingen sneller verlopen dan verwacht, andere achterblijven en marktmechanismen verstoord raken. Dit brengt het risico met zich mee dat vooral kwetsbare groepen niet kunnen profiteren van de voordelen en soms worden buitengesloten. Dit fenomeen zien we ook in de energietransitie, zoals met de sterk gestegen energiekosten.

Om ervoor te zorgen dat de energietransitie succesvol is, is de sociale component van cruciaal belang. Dit begint met goede informatievoorziening, laagdrempelige ondersteuning en toegang tot bestaande financieringsmogelijkheden. In 2024 blijven we samenwerken met lokale partners, zoals de Energiebank Haarlemmermeer, om energiearmoede te bestrijden. We richten ons niet alleen op mensen met een laag inkomen, maar ook op andere kwetsbare groepen. Daarnaast zullen we het Energieloket Haarlemmermeer in 2024 verder professionaliseren en ervoor zorgen dat het loket toegankelijk blijft in elke kern en wijk door middel van een mobiel loket.

De sociale aspecten van de energietransitie gaan ook over het betrekken van inwoners en ondernemers bij besluitvorming en de uitvoering van projecten. Financiële participatie via lokaal eigenaarschap is bijvoorbeeld een mogelijkheid. Bij projecten met grote impact op de omgeving, zoals zonneakkers in het Zonnecarré, het windzoekgebied en wijkplannen in de warmtetransitie, hebben we hier specifieke aandacht voor.

2. Lokaal opwekken van duurzame energie

In 2021 is de Regionale Energiestrategie Noord-Holland Zuid 1.0 (RES), inclusief een amendement om het windzoekgebied ook concreet vast te stellen, door de gemeenteraad vastgesteld. In 2024 zal de RES herijkt worden. Voor het windzoekgebied wordt samen met de omgeving en initiatiefnemers gewerkt aan het concretiseren van één of meerdere initiatieven om te onderzoeken of extra windturbines in het zuiden van de gemeente haalbaar zijn. Ook werken we verder aan de uitvoering van zonneakkerprojecten binnen het Zonnecarré.

Daarnaast werken we aan andere projecten om duurzame energie op te wekken. Hierbij kijken we met name naar dubbel ruimtegebruik. Bijvoorbeeld zonnepanelen op daken, zonnecarports boven parkeerplaatsen en in bermen langs rijkswegen.

3. Verduurzamen van de gebouwde omgeving

In de Warmtevisie Haarlemmermeer 2030 is vastgesteld dat er in de gebouwde omgeving nog veel aardgas wordt gebruikt voor verwarming, koken en bedrijfsprocessen. Het doel is om tegen 2050 geen aardgas meer te gebruiken en daarom wordt er per wijk een plan opgesteld om de gebouwen te verduurzamen. In 2024 wordt gewerkt aan de eerste wijkgerichte aanpakken, waarbij ook gekeken wordt naar bijkomende kansen zoals het grootschalig onderhoud van de openbare ruimte, klimaatadaptatie, elektrische laadinfrastructuur, verduurzaming van maatschappelijk vastgoed en mogelijke verdichtingsmogelijkheden.

Naast woningen wordt ook de verduurzaming van bedrijven aangepakt. Gratis advies en stimulering van maatregelen blijven beschikbaar via het Energieloket voor Bedrijven in 2024. Er zijn ook initiatieven voor collectieve warmtevoorziening

op bepaalde bedrijventerreinen, en de verkenning van geothermie in de Greenport wordt voortgezet.

Met de invoering van de wet Gemeentelijke instrumenten warmtetransitie in 2025 krijgt de gemeente extra bevoegdheden en verplichtingen met betrekking tot de warmtetransitie. In 2024 bereiden we ons voor op deze wetgeving en de taken die daarmee samenhangen.

Als gemeente wil Haarlemmermeer het goede voorbeeld geven door het verduurzamen van hun eigen vastgoed en bedrijfsvoering. In 2024 wordt onderzocht of ze kunnen worden gecertificeerd op niveau 4 van de CO_2-prestatieladder.

4. Toekomstbestendig maken van de energie-infrastructuur
De woningbouwopgave, economische ontwikkeling, energietransitie, verduurzaming van industrie en mobiliteit zorgen voor een verandering van het energiesysteem. Op steeds meer plekken wordt meer elektriciteit gebruikt en opgewekt, maar ook andere vormen van duurzame vragen om nieuwe energie-infrastructuur als collectieve warmtevoorzieningen en groene waterstof.

De bestaande problematiek en de extra vraag naar elektriciteit vereisen versterking van het elektriciteitsnet op veel plaatsen. Netbeheerders hebben echter te weinig middelen en personeel om overal tijdig uitbreiding te realiseren. Daarom werken we lokaal met Liander en regionaal met de Taskforce Energie-Infrastructuur samen om hinder van tekorten op het elektriciteitsnet te beperken en een toekomstbestendige energie-infrastructuur te realiseren. Onze focus ligt op drie pijlers:

1. Versnellen van uitbreiding energie-infrastructuur: Zoals hoogspanningsstations, transformatorstations en transformatorhuisjes in de wijken, maar ook infrastructuur voor andere energiedragers zoals waterstof.
2. Programmeren van het energiesysteem: Samen met Liander anticiperen we op de verschillende ontwikkelingen om de impact op het elektriciteitsnet te beperken.
3. Slimme energiesystemen: Door deze te stimuleren kunnen ontwikkelingen ondanks de (aanstaande) netcongestie toch plaatsvinden.

In 2024 bereiden we ons voor op de wet Collectieve warmte die in 2025 van kracht wordt en de taken die de gemeente daarvoor moet uitvoeren.

Tabel 45 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beleidsdoel D: Het energiesysteem in Haarlemmermeer is in 2050 CO2-neutraal.	Baten	1.173	3.476	3.001	2.115	242	-
	Lasten	3.742	5.768	4.379	3.441	1.544	1.300
	Saldo	**-2.569**	**-2.291**	**-1.378**	**-1.327**	**-1.302**	**-1.300**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Baten				
1. Klimaatmiddelen Rijk	-	-428	-1.872	-121
2. Subsidie aanpak Energiearmoede	-377	-459	-	-
3. Klimaatmiddelen provincie Noord-Holland	-121	-	-	-121
Overig	23	0	-0	-0
Totaal Baten	**-475**	**-887**	**-1.872**	**-242**
Lasten				
1. Energietransitie	809	-	-	-
2. Subsidie aanpak Energiearmoede	377	459	-	-
3. Klimaatmiddelen	121	428	1.872	242
Overig	81	51	25	2
Totaal Lasten	**1.388**	**938**	**1.897**	**244**

Baten

1. In 2023, 2024 en 2025 ontvangen we van het Rijk via een specifieke uitkering basismiddelen om de klimaat- en energieopgave uit te voeren. De middelen zullen wij tot en met 2026 besteden.
2. In 2022 heeft het Rijk twee keer een specifieke uitkering toegekend om maatregelen uit te voeren bij inwoners die in energiearmoede leven. Hiervoor is samen met de Energiebank Haarlemmermeer een aanpak opgezet. De middelen mogen tot en met 2024 worden uitgegeven.
3. In 2022 hebben we het Energiebesparingsakkoord met de provincie Noord-Holland getekend. Onderdeel hiervan is een subsidie van € 605.000 voor de uitvoering, waarbij wij 50% moeten co-financieren. Deze co-financiering komt vanuit de klimaatmiddelen van het Rijk. Het akkoord en de middelen zijn bedoeld voor de jaren 2022 tot 2026.

Lasten

1. In 2023 zijn incidenteel middelen begroot ten behoeve van de Energietransitie.
2. Zie voor een toelichting op de lagere lasten Subsidie aanpak Energiearmoede de toelichting opgenomen bij de baten.
3. Zie voor een toelichting op de lagere lasten Klimaatmiddelen de toelichting opgenomen bij de baten Klimaatmiddelen Rijk en provincie Noord-Holland.

Totaaloverzicht: Wat mag het kosten?

Tabel 46

Bedragen × € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Ruimtelijke ontwikkelingen							
Een aantrekkelijke, veilige, efficiënte, duurzame en goed functionerende ruimtelijke omgeving.	Baten	37.546	42.258	25.325	22.864	26.603	22.858
	Lasten	38.519	39.258	23.620	31.866	24.397	21.013
Saldo van baten en lasten (B-L)	**Saldo**	**-973**	**3.000**	**1.705**	**-9.002**	**2.206**	**1.845**
Reservemutaties	Onttrekking	12.216	13.857	5.637	11.421	10.603	6.633
	Storting	20.527	23.050	11.501	13.590	16.413	11.760
Resultaat (Saldo+O-S)	**Saldo**	**-9.284**	**-6.193**	**-4.160**	**-11.171**	**-3.604**	**-3.282**

Uitsplitsing per beleidsdoel

Beleidsdoel A: De ruimtelijke omgeving is het resultaat van een zorgvuldige afweging om het welzijn van de inwoners, bedrijven, werkenden, bezoekers en recreanten te vergroten.	Baten	3.591	950	1.220	280	280	280
	Lasten	10.331	10.023	8.364	8.117	4.643	4.642
	Saldo	**-6.740**	**-9.073**	**-7.144**	**-7.837**	**-4.363**	**-4.362**
Beleidsdoel B: Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.	Baten	21.661	27.477	10.701	10.066	15.678	12.175
	Lasten	17.507	15.550	1.905	11.346	9.360	6.415
	Saldo	**4.153**	**11.927**	**8.796**	**-1.279**	**6.318**	**5.761**
Beleidsdoel C: Het gebruik van de openbare ruimte sturen in overeenstemming met het beleid.	Baten	11.122	10.354	10.403	10.403	10.403	10.403
	Lasten	6.939	7.917	8.972	8.962	8.850	8.657
	Saldo	**4.183**	**2.437**	**1.431**	**1.441**	**1.553**	**1.746**
Beleidsdoel D: Het energiesysteem in Haarlemmermeer is in 2050 CO2-neutraal.	Baten	1.173	3.476	3.001	2.115	242	-
	Lasten	3.742	5.768	4.379	3.441	1.544	1.300
	Saldo	**-2.569**	**-2.291**	**-1.378**	**-1.327**	**-1.302**	**-1.300**

Toelichting reserves

Tabel 47

(bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Onttrekking				
Algemene reserve grondzaken	1.180	1.180	1.180	1.180
Dekking afschrijvingslasten	398	398	415	541
Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH)	3.270	9.844	9.008	4.913
Schaalsprong	789	0	0	0
Totaal Onttrekking	**5.637**	**11.421**	**10.603**	**6.633**
Storting				
Algemene reserve grondzaken	586	3.739	11.380	9.519
Dekking afschrijvingslasten	275	0	1.150	0
Pionier-BOLS	0	3.939	0	0
Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH)	10.640	5.912	3.883	2.242
Totaal Storting	**11.501**	**13.590**	**16.413**	**11.760**

Onttrekkingen

Algemene reserve grondzaken
De onttrekkingen zijn gebaseerd op het Meerjaren Perspectief Grondzaken (MPG), standlijn 1 januari 2023. Verder wordt vanaf 2024 jaarlijks € 50.000 onttrokken ter gedeeltelijke dekking van de structurele storting in de reserve Schaalsprong. Dit betreft de verlaging van het initiatievenbudget met ingang van 2024 in het kader van de strategische heroriëntatie.

Reserve dekking afschrijvingslasten
De jaarlijkse onttrekkingen hebben vooral betrekking op de dekking van de kapitaalslasten van Pionier-Bols en PARK21.

Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH)
De onttrekkingen zijn ten behoeve van PARK21, Hyde Park en het UPM. Voor nadere informatie verwijzen wij naar het MPG).

Reserve Schaalsprong
Saturnusstraat 40-62 is verworven in het kader van gebiedsontwikkeling spoorzone Hoofddorp (7621436). In afwachting van de herontwikkeling van het gebied wordt de exploitatie van de kantorenverhuur voortgezet. Het tijdelijk exploitatietekort van € 589.000 wordt ten laste gebracht van de reserve Schaalsprong. In de Voorjaarsrapportage 2023 is daarnaast besloten om € 200.000 te onttrekken voor de HOV Noordwijk-Schiphol.

Stortingen

Algemene reserve grondzaken
De stortingen zijn gebaseerd op het MPG, standlijn 1 januari 2023

Reserve dekking afschrijvingslasten
De storting in 2024 betreft een krediet voor de uitvoering van het UPM 2024 dat gedekt wordt door een bijdrage uit de reserve RIH. In 2026 wordt voor de het gemeentelijk aandeel in de kosten van de bovenwijkse voorzieningen voor de gebiedsontwikkeling Pionier-Bols een bedrag onttrokken aan de reserve RIH en gestort in de reserve Dekking afschrijvingslasten.

Reserve Pionier-BOLS
In verband met de gebiedsontwikkeling van het Pionier-Bolsterrein vindt er in 2025 een grondverkoop plaats. Deze was oorspronkelijk gepland in 2023 maar is verschoven naar 2025. Zie hiervoor het programma Economische Zaken. Het resultaat van deze grondverkoop, € 3,9 miljoen (baten min lasten), wordt gestort in de bestemmingsreserve Pionier-BOLS.

Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH)
De stortingen zijn gebaseerd op de geprognosticeerde RIH-bijdragen uit diverse projecten. Voor nadere informatie verwijzen wij naar het MPG, standlijn 1 januari 2023.

Wonen

Portefeuillehouder: Nobel, Steffens-van de Water

lasten in €	6.725
% totale begroting	1,3%
baten in €	4.280
% totale begroting	0,8%

Maatschappelijk doel:
Voor zowel onze huidige inwoners als voor mensen die in Haarlemmermeer willen gaan wonen, zijn er voldoende woningen die aansluiten bij de woonbehoeften in verschillende levensfasen. De variëteit in woonmilieus sluit daar goed bij aan.

(Bedragen × € 1.000)	Begroting 2024 baten	% verschil baten t.o.v. begroting 2023	Begroting 2024 lasten	% verschil lasten t.o.v. begroting 2023
Beleidsdoel A: Door woonbeleid en woningprogrammering randvoorwaarden scheppen, zodat er voldoende en gedifferentieerd aanbod is van woningen. De woningvoorraad sluit hiermee aan op de behoeften van verschillende doelgroepen.	-	-	640	-33%
01. Beleidsmatig adviseren bij de versnelling van de woningbouw				
02. Uitvoeren Woonbeleidsprogramma 2019-2025 en nota Betaalbaar wonen				
03. Woonruimte voor starters, senioren, kwetsbare groepen en bijzondere woonvormen opnemen in woningbouwprogramma				
04. Regionale afstemming woonbeleid en woningbouwopgave (provincie, MRA, AM)				
Beleidsdoel B: Door woonbeleid waarborgen van een toegankelijke en toekomstbestendige woningmarkt voor huidige en nieuwe inwoners van Haarlemmermeer.	4.280	1%	6.085	-26%
01. Implementeren nieuwe regels woonruimteverdeling en uitvoeren urgentieregeling				
02. Uitvoeren van prestatieafspraken en voorbereiden nieuwe prestatieafspraken met woningcorporaties				
03. Uitvoeren van de starterslening				
04. Realiseren van wonen met zorg				
05. Huisvesten statushouders				

Verbonden partijen

Beleidsdoel A: -

Beleidsdoel B: -

Wonen

Voor zowel onze huidige inwoners als voor mensen die in Haarlemmermeer willen gaan wonen, zijn er voldoende woningen die aansluiten bij de woonbehoeften in verschillende levensfasen. De variëteit in woonmilieus sluit daar goed bij aan.
De druk op de Haarlemmermeerse woningmarkt is groot. Dat geldt met name in het betaalbare segment. Tegenover een stijgende bouwproductie staat een nog sneller stijgende vraag. Voor huishoudens met een inkomen tot € 60.000 is er erg weinig aanbod. Dat geldt in alle segmenten zowel voor huurwoningen als voor koopwoningen. De gemiddelde wachttijd voor een zelfstandige sociale huurwoning in Haarlemmermeer is afgenomen van 22 jaar in 2020 naar 19 jaar in 2022, maar is daarmee nog steeds hoog.

Haarlemmermeer kent een woningaanbod dat grotendeels bestaat uit eengezinswoningen in ruim opgezette woonmilieus. Door toename van het aantal kleine huishoudens, neemt de vraag naar appartementen toe. Meer diversiteit is nodig in woningaanbod, in prijssegmenten, in de koop- en huursector en ook in woonmilieus. Er is een groeiende behoefte aan woningen waarin mensen die zorg of ondersteuning nodig hebben zelfstandig kunnen wonen. Op die manier kunnen jongeren, gezinnen, empty nesters en ouderen een hele wooncarrière in Haarlemmermeer doorlopen.

Haarlemmermeer kent een beperkt aanbod in de segmenten laag (huur < € 808) en midden (huur € 809 - € 1.090 en koop < € 355.000 (door het Rijk vastgestelde betaalbaarheidsgrens)). Door de grote vraag zijn de huur- en koopprijzen van veel woningen gestegen tot boven de grenzen van het betaalbare segment.
Bij nieuwbouwprojecten geldt het uitgangspunt dat ten minste 50% uit betaalbare woningen bestaat. Waar mogelijk streven wij naar een hoger percentage betaalbare woningen.

We kiezen voor het behoud van het landelijke karakter in de kleine dorpen, met kleinschalige woningbouw. In met name Hoofddorp en Nieuw-Vennep, rondom de NS-stations en/of de R-nethaltes kiezen we respectievelijk voor verstedelijking of verdichting.

We sluiten aan bij de veranderende woningbehoefte. Dat betekent meer variatie in woonmilieus en woningtypen en meer woningen in het betaalbare segment. Nieuwbouwwoningen zijn nodig om de woningmarkt toegankelijk te houden. Wij zetten in op versnelling van de woningbouwproductie in de komende jaren, ook in regionaal verband en in overleg met de provincie Noord-Holland en het Rijk. Daarvoor leggen wij afspraken vast in Woonakkoorden.

Tabel 48

Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	Metingen 2019	2020	2021	2022
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	11,1	16,0	9,8	11,8
Demografische druk	%	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	69,0	68,9	69,2	69,4
Wachttijd voor zelfstandige sociale huurwoningen	In jaren		WoningNet	n/b	22,0	21,1	19,0

Relevant beleid

- Woonbeleidsprogramma 2019-2025 Het Verschil Maken (2019.0058049)
- Nota Versnelling Woningbouw (2017.0037218)
- Tijdelijk huisvestingsverordening Gemeente Haarlemmermeer 2022 (2021.0002499)
- Nota Beleidsregel urgentieregeling 2022 (2022.0000585)
- Ruggensteunregeling urgenten met zoekprofiel 'midstay' (2019.0004933)
- Gewijzigde prestatieafspraken met Eigen Haard en Alert (2021.0000478)
- Prestatieafspraken met woningcorporaties en huurders 2021-2023 (2020.0003201)
- Visie Wonen en Zorg (2017.0026227) en Uitvoeringsplan (2018.0022374)
- Verhuiskostenregeling Van Groot Naar Beter Haarlemmermeer (2020.0003087)
- Verordening Starterslening Haarlemmermeer (2021.0000586)
- Woonakkoord provincie Noord-Holland -AM-regio (2021.0000905)
- Nota Betaalbaar wonen in Haarlemmermeer, instrumenten en acties (2021.0002546)
- Huisvestingsverordening Gemeente Haarlemmermeer 2022 (7366751)
- Beleidsregel Urgentieregeling gemeente Haarlemmermeer 2023 (7563471) en Beleidsregel Doorstroming vergunninghouders gemeente Haarlemmermeer 2023 (7563471)
- Woondeal MRA (7398219)
- Nota Huisvestingsopgave wonen met zorg (2022.0000403)
- Manifest - Samen leven, wonen en zorgen in Haarlemmermeer (2022.0000403)
- Nadere regels voor de nieuwe woonruimteverdeling bij de Huisvestingsverordening gemeente Haarlemmermeer 2022 (2022.0002383)

Beleidsdoel A: Door woonbeleid en woningprogrammering voorwaarden scheppen voor voldoende en gedifferentieerde woningen. De woningvoorraad sluit aan op de behoeften van verschillende doelgroepen.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Wij vinden het belangrijk dat iedereen een passende woning kan vinden. Om dit te bereiken, willen wij de woningvoorraad uitbreiden en er meer differentiatie in aanbrengen. Dit doen wij met nieuwbouw in een goede mix van appartementen en grondgebonden woningen, koop en huur; goedkoop, middelduur en duur. Wij bouwen in woonmilieus die passen bij de locatie waar gebouwd wordt.

Activiteiten

1. Beleidsmatig adviseren bij de versnelling van de woningbouw
2. Uitvoeren Woonbeleidsprogramma 2019-2025 en nota Betaalbaar wonen
3. Woonruimte voor starters, senioren, kwetsbare groepen en bijzondere woonvormen opnemen in woningbouwprogramma
4. Regionale afstemming woonbeleid en woningbouwopgave (provincie, MRA, AM)

Toelichting

1. Beleidsmatig adviseren bij de versnelling van de woningbouw

Wij willen tot 2040 minimaal 20.000 nieuwe appartementen en woningen bouwen. Deze collegeperiode worden meer dan 3.000 woningen gebouwd. In deze opgave ligt de kans om een divers en aantrekkelijk woningaanbod te realiseren. Daarvoor nemen we de identiteit en behoeften van de kernen als uitgangspunt. In 2021 en 2022 zijn 1.413 nieuwbouwwoningen opgeleverd.

2. Uitvoeren Woonbeleidsprogramma 2019-2025 en nota Betaalbaar wonen

Bij nieuwbouwprojecten geldt het uitgangspunt dat het woningbouwprogramma voor ten minste 50% uit betaalbare woningen bestaat, zoals vastgesteld in het Woonbeleidsprogramma 2019-2025. Waar mogelijk streven wij naar een hoger percentage betaalbaar, zoals afgesproken in de Woondeal. In projecten met meer dan 30 woningen hanteren wij de eisen en voorwaarden

uit de nota Betaalbaar wonen in Haarlemmermeer. Wij maken afspraken met ontwikkelaars over aantallen sociale huurwoningen, middeldure huurwoningen en goedkope en middeldure koopwoningen. Daarbij leggen wij vast dat huurwoningen in het sociale en middeldure segment ten minste 25 jaar in deze segmenten worden verhuurd. Bij goedkope en middeldure koopwoningen geldt een anti-speculatiebeding en zelfbewoningsplicht voor een periode van vijf jaar. Wij stellen eisen aan de grootte van de woningen en verzoeken ontwikkelaars dringend om sociale huurwoningen onder te brengen bij een woningcorporatie.

We geven uitvoering aan de maatregelen uit het Woonbeleidsprogramma 2019-2025. Daarmee creëren we gemengde wijken met een woningaanbod voor verschillende inkomenscategorieën en huishoudens.

We vergroten het aantal sociale huurwoningen voor onze kwetsbare inwoners. Senioren kunnen doorstromen maar doen dat in zeer beperkte mate. Met een aantrekkelijk aanbod proberen we hen tot verhuizen te verleiden waardoor weer woningen beschikbaar komen voor gezinnen. Ook zetten we samen met de corporaties de regeling van Groot naar Beter in.

3. Woonruimte voor starters, senioren, kwetsbare groepen en bijzondere woonvormen opnemen in woningbouwprogramma
Het vinden van een betaalbare koopwoning wordt steeds moeilijker. Dit geldt vooral voor starters op de koopwoningmarkt. Wij stimuleren het toepassen van financieringsconstructies die hiervoor een oplossing bieden.

Bij de ontwikkeling van nieuwbouwlocaties zorgen wij ervoor dat deze bijdragen aan de huisvestingsopgave voor wonen met zorg. Dankzij wettelijke eisen zijn alle nieuwbouwwoningen geschikt voor de meeste mensen die op lichte zorg zijn aangewezen. Voor sommige bijzondere doelgroepen moet de woning, de woonomgeving of de clustering van woningen echter aan nadere eisen voldoen. Voor elk project bepalen wij welke bijzondere doelgroepen er een plek krijgen en welke eisen dat stelt aan het project. Wij zetten ook in op bijzondere woonvormen zoals flexwonen. Daarvoor nemen we deel aan een pilot van het ministerie van BZK. Flexwonen is bedoeld om op korte termijn de druk op de woningmarkt te verlagen. Op deze manier willen wij ook bijdragen aan de taakstelling voor statushouders en onderdak bieden aan spoedzoekers. Twee projecten met flexwoningen zijn al gerealiseerd: Trackx door Eigen Haard in Hoofddorp en Oostertuin door Ymere in Nieuw-Vennep.

In 2023 is Woonwagenbeleid vastgesteld en is een verkenning uitgevoerd naar de behoefte aan en mogelijkheden voor het uitbreiden van het aantal standplaatsen. Wij werken eraan om de benodigde uitbreiding van het aantal standplaatsen te realiseren.

4. Regionale afstemming woonbeleid en woningbouwopgave (provincie, MRA, AM)
De gemeenten in de MRA zetten zich, in samenwerking met corporaties en marktpartijen, in voor de realisatie van 171.200 woningen in de periode 2022 tot en met 2030, waarvan 13.400 in de gemeente Haarlemmermeer. Dit streven is vastgelegd in de Woondeal MRA, die op 15 maart 2023 is getekend door de gemeenten in de MRA, de provincies Noord-Holland en Flevoland en de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening. De Woondeal is een inspanningsverplichting met een set wederkerige afspraken. Partijen verbinden zich aan de opgave om te zorgen voor voldoende betaalbare woningen en streven ernaar om toe te groeien naar 30% sociale huur in de bestaande voorraad en twee derde betaalbaar in de woningbouwprogrammering. Dit is alleen mogelijk als het Rijk daarvoor de randvoorwaarden schept door zijn kaderstellende, faciliterende, stimulerende en financierende rol te vervullen. Over de uitvoering van de afspraken vindt samenwerking en kennisuitwisseling plaats met de provincie, de MRA en de AM-regio. Ook houden we op regionaal niveau de voortgang bij van de woningbouwproductie.

Tabel 49 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beleidsdoel A: Door woonbeleid en woningprogrammering randvoorwaarden scheppen, zodat er voldoende en gedifferentieerd aanbod is van woningen. De woningvoorraad sluit hiermee aan op de behoeften van verschillende doelgroepen.	Baten	–	–	–	–	–	–
	Lasten	98	951	640	630	155	130
	Saldo	**-98**	**-951**	**-640**	**-630**	**-155**	**-130**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Tabel 50

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Lasten				
1. Huisvestingsopgave asielaanpak	-	-	500	-
2. Project Tracks Eigen Haard	192	-	-	-
Overig	119	10	-25	25
Totaal Lasten	**311**	**10**	**475**	**25**

Lasten

1. Voor drie jaar, 2023, 2024 en 2025 is een incidenteel budget van € 500.000 opgenomen om de onrendabele top voor de huisvesting van asielzoekers te dekken. Deze huisvesting wordt zoveel mogelijk uitgevoerd in combinatie met de huisvesting van andere doelgroepen zoals vluchtelingen, spoedzoekers en/of jongeren.
2. In 2023 is incidenteel een subsidie verstrekt aan Eigen Haard voor project Tracks. Deze kosten worden gedekt uit de reserve Wonen.

Beleidsdoel B: Door woonbeleid waarborgen van een toegankelijke en toekomstbestendige woningmarkt voor huidige en nieuwe inwoners van Haarlemmermeer.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Er is sprake van een krappe woningmarkt. De beschikbaarheid en betaalbaarheid van koop- en huurwoningen staat onder druk. Wij willen het beperkte aanbod zo eerlijk mogelijk verdelen. Met het oog op de vergrijzing is een toekomstbestendige woningvoorraad van belang.

Activiteiten

1. Implementeren nieuwe regels woonruimteverdeling en uitvoeren urgentieregeling
2. Uitvoeren van prestatieafspraken en voorbereiden nieuwe prestatieafspraken met woningcorporaties
3. Uitvoeren van de starterslening
4. Realiseren van wonen met zorg
5. Huisvesten statushouders

Toelichting

1. Implementeren nieuwe regels woonruimteverdeling en uitvoeren urgentieregeling
In 2023 zijn nieuwe regionale regels voor de woonruimteverdeling in werking getreden. Wij hebben deze regels vastgelegd in de Huisvestingsverordening gemeente Haarlemmermeer 2022. Doel van de nieuwe regels is om de sociale huurwoningen beter terecht te laten komen bij de mensen die ze het hardst nodig hebben. Actief zoekgedrag wordt nu meer beloond dan wachten. In 2024 wordt een rapportage opgesteld van de eerste effecten van de nieuwe regels. In 2026 wordt het systeem geëvalueerd. De regels voor het aanvragen van en het in aanmerking komen voor urgentie zijn niet gewijzigd. Wel is gewijzigd dat de meeste categorieën urgenten voortaan met directe bemiddeling aan een passende woning worden geholpen. Tot 2023 konden urgenten zelf zoeken en met voorrang reageren op een deel van het aanbod op WoningNet. Stadsvernieuwingsurgenten kunnen nog steeds zelf zoeken en met voorrang reageren.

2. Uitvoeren van prestatieafspraken en voorbereiden nieuwe prestatieafspraken met woningcorporaties
Voor de periode 2021-2023 zijn meerjarige prestatieafspraken gemaakt met de vier corporaties en huurdersorganisaties in Haarlemmermeer. De afspraken eindigen op 31 december 2023. Voor de periode 2024-2027 worden in 2023 meerjarige prestatieafspraken gemaakt met de corporaties en huurdersorganisaties die actief zijn in Haarlemmermeer. Deze afspraken gaan over samenwerking, beschikbaarheid, betaalbaarheid, bijzondere doelgroepen, leefbaarheid, kwaliteit van de woningen en duurzaamheid. In de bestuurlijke voortgangsrapportage Wonen ontvangt de raad jaarlijks rapportages over de voortgang van deze afspraken.

3. Uitvoeren van de starterslening
Om de woningmarkt toegankelijk te houden voor starters, wordt in onze opdracht de starterslening verstrekt door het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn). Sinds 2021 komen alle starters in Haarlemmermeer in aanmerking voor een starterslening als zij voor

het eerst een nieuwe of bestaande woning kopen. De prijs van de woning mag niet hoger zijn dan de grens voor de Nationale Hypotheekgarantie.

4. Realiseren van wonen met zorg
We willen inwoners met een woonzorgbehoefte in staat stellen om langer of weer zelfstandig te wonen, door te zorgen voor voldoende passende woningen en het organiseren van zorg nabij. Waar zelfstandig wonen niet meer mogelijk is willen we dat inwoners zoveel mogelijk in de eigen omgeving en in de nabijheid van het eigen sociale netwerk kunnen wonen. Dit streven is vastgelegd in de nota Huisvestingsopgave wonen met zorg. Om dit te bereiken, werken wij samen met onze (zorg)partners aan deze opgave. Met deze partijen hebben wij het Manifest - Samen leven, wonen en zorgen in Haarlemmermeer getekend. Daarnaast maken wij met woningcorporaties afspraken over het toewijzen van woningen aan bijzondere doelgroepen. In 2024 stellen wij een volkshuisvestingsprogramma op, de woonzorgvisie maakt daar onderdeel van uit.

5. Huisvesten statushouders
Statushouders worden in onze gemeente zodanig gehuisvest dat zij kunnen werken aan hun integratie en zodat wij voldoen aan de landelijke taakstelling. Waar mogelijk maken wij hierbij gebruik van tijdelijke woningen (flexwoningen), zodat reguliere sociale huurwoningen ook beschikbaar blijven voor andere woningzoekenden. Door de toename van instroom in de asielketen zal deze trend zich ook doorzetten in een behoorlijke toename van de taakstelling voor het huisvesten van statushouders. Hierdoor wordt het belang van het realiseren van tijdelijke voorzieningen alleen maar groter.

Tabel 51 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beleidsdoel B: Door woonbeleid waarborgen van een toegankelijke en toekomstbestendige woningmarkt voor huidige en nieuwe inwoners van Haarlemmermeer.	Baten	666	4.238	4.280	3.900	3.571	3.471
	Lasten	2.542	8.215	6.085	5.562	5.535	5.511
	Saldo	**-1.876**	**-3.977**	**-1.805**	**-1.663**	**-1.964**	**-2.041**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Baten				
1. Regeling huisvesting aandachtsgroepen (RHA)	-945	-	-	-
2. Planeetbaan 2	936	-380	-329	-100
Overig	51	-0	-0	-0
Totaal Baten	**42**	**-380**	**-329**	**-100**
Lasten				
1. Afwaarderen inventaris Planeetbaan 2	1.020	-	-	-
2. Regeling huisvesting aandachtsgroepen (RHA)	945	-	-	-
3. Flexwonen	505	-	-	-
4. Versterking organisatie	-346	356	-	-
5. Woonruimteverdeling	21	147	-	-
Overig	-15	20	27	24
Totaal Lasten	**2.130**	**523**	**27**	**24**

Baten

1. In 2023 zijn er incidenteel middelen ontvangen voor Regeling huisvesting aandachtsgroepen. Vanuit deze middelen worden bijdragen verstrekt voor diverse woonprojecten.
2. Planeetbaan 2 is verworven in het kader van gebiedsontwikkeling spoorzone Hoofddorp (2022.0002314). Dit perceel wordt ter zijner tijd herontwikkeld en wordt nu tijdelijk geëxploiteerd. Dit vindt de komende vijf jaar plaats door onder andere de huurovereenkomst met het COA.
Het inkomstenbedrag loopt jaarlijks geleidelijk af in verband met een contractueel lagere afname van het COA. In 2024 is het bedrag fors hoger omdat in 2023 de huur enkele maanden later gestart is. Deze maanden worden echter gecompenseerd aan het einde van de looptijd in 2028. Daarnaast bieden we onderdak aan spoedzoekers wat gedurende de vijf jaar wordt uitgebreid en dit zorgt voor hogere baten.

Lasten

1. In het totale aankoopbedrag van het pand Planeetbaan 2 zat ook een bedrag voor inventaris (keuken, meubels etc.). Deze waarde is afgeleid van een taxatie, opgesteld door verkoper, waarbij is uitgegaan van voortgezet gebruik als hotel. In de business case is de totale investering (inclusief inventaris van € 1,2 miljoen) meegenomen. Het COA heeft in februari 2023 aangegeven dat zij de inventaris grotendeels niet kan of mag gebruiken. Dit is voornamelijk gelegen in brandweervoorschriften. Het niet kunnen gebruiken van de inventaris is pas laat in het proces duidelijk geworden. Dit betekent dat een kleine € 1 miljoen van de inventaris direct in 2023 moet worden afgewaardeerd in plaats van in vijf jaar, zoals opgenomen in de business case. Het afwaarderen van de inventaris heeft geen effect op de totale exploitatie van het object in vijf jaar omdat met de volledige afschrijving van het totale aankoopbedrag in de business case van vijf jaar is gerekend. Er vindt alleen een verschuiving plaats: in het eerste jaar wordt fors afgeschreven in plaats van gelijkmatig over de vijf jaar.
2. Zie voor een toelichting op de lagere lasten RHA de toelichting opgenomen bij de baten.
3. In 2023 zijn incidenteel middelen beschikbaar voor Flexwonen projecten.
4. Op basis van het coalitieakkoord 2022-2026 is rekening gehouden met budget voor versterking van de organisatie om de huidige en nieuwe ambities waar te kunnen maken.
5. Voor het uitwerken van de woonruimteruimteverdeling is in de Voorjaarsrapportage 2023 extra budget geautoriseerd. Het gaat om de projectkosten en de regionale afhandeling van bezwaar en (hoger) beroep. In 2023 en 2024 zijn er aanloopkosten. Vanaf 2025 zijn de kosten structureel lager.

Totaaloverzicht: Wat mag het kosten?

Tabel 52

Bedragen × € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Wonen							
Voor zowel onze huidige inwoners als voor mensen die in Haarlemmermeer willen gaan wonen, zijn er voldoende woningen die aansluiten bij de woonbehoeften in verschillende levensfasen. De variëteit in woonmilieus sluit daar goed bij aan.	Baten	666	4.238	4.280	3.900	3.571	3.471
	Lasten	2.640	9.166	6.725	6.192	5.690	5.641
Saldo van baten en lasten (B-L)	**Saldo**	**-1.974**	**-4.928**	**-2.445**	**-2.292**	**-2.119**	**-2.170**
Reservemutaties	Onttrekking	100	904	173	163	188	163
	Storting	48	48	1.498	1.138	830	751
Resultaat (Saldo+O-S)	**Saldo**	**-1.923**	**-4.072**	**-3.769**	**-3.268**	**-2.761**	**-2.758**

Uitsplitsing per beleidsdoel

Beleidsdoel A: Door woonbeleid en woningprogrammering randvoorwaarden scheppen, zodat er voldoende en gedifferentieerd aanbod is van woningen. De woningvoorraad sluit hiermee aan op de behoeften van verschillende doelgroepen.	Baten	-	-	-	-	-	-
	Lasten	98	951	640	630	155	130
	Saldo	**-98**	**-951**	**-640**	**-630**	**-155**	**-130**
Beleidsdoel B: Door woonbeleid waarborgen van een toegankelijke en toekomstbestendige woningmarkt voor huidige en nieuwe inwoners van Haarlemmermeer.	Baten	666	4.238	4.280	3.900	3.571	3.471
	Lasten	2.542	8.215	6.085	5.562	5.535	5.511
	Saldo	**-1.876**	**-3.977**	**-1.805**	**-1.663**	**-1.964**	**-2.041**

Toelichting reserves

Tabel 53

(bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Onttrekking				
Wonen	173	163	188	163
Totaal Onttrekking	**173**	**163**	**188**	**163**
Storting				
Algemene dekkingsreserve	1.450	1.091	782	703
Wonen	48	48	48	48
Totaal Storting	**1.498**	**1.138**	**830**	**751**

Stortingen

Algemene dekkingsreserve

Dit betreft de storting van het exploitatieresultaat van het pand Planeetbaan 2. Dit pand is verworven in het kader van gebiedsontwikkeling Spoorzone Hoofddorp (2022.0002314). Dit perceel wordt ter zijner tijd herontwikkeld en nu tijdelijk geëxploiteerd. Het exploitatieresultaat wordt gebruikt om na de huurperiode van vijf jaar de boekwaarde van het pand af te waarderen naar de marktwaarde.

Kwaliteit fysieke omgeving

Portefeuillehouder: Sedee-Schuitemaker, Steffens-van de Water

lasten in €	79.480
% totale begroting	14,9%
baten in €	38.446
% totale begroting	7,2%

Maatschappelijk doel:
Een schone, duurzame, hele en veilige openbare ruimte.

(Bedragen × € 1.000)	Begroting 2024 baten	% verschil baten t.o.v. begroting 2023	Begroting 2024 lasten	% verschil lasten t.o.v. begroting 2023
Beleidsdoel A: Goed onderhouden openbaar groen en bomen, die bijdragen aan een positieve beleving van de openbare ruimte.	**1.847**	**6%**	**14.639**	**-3%**
01. Het duurzaam onderhouden van openbaar groen en bomen				
02. Het vergroenen van de leefomgeving en het versterken van de biodiversiteit				
03. Het vergroten van de betrokkenheid van de gebruikers van openbaar groen en bomen				
04. Het duurzaam beheren van de gemeentelijke begraafplaatsen				
Beleidsdoel B: Het sturen van afvalstromen naar maximaal hergebruik.	**23.877**	**7%**	**19.330**	**2%**
01. Het communiceren met inwoners over hergebruik van grondstoffen en afvalpreventie				
02. Het inzamelen van huishoudelijk restafval, grof huishoudelijk afval en gesorteerde grondstoffen				
03. Het bestrijden van zwerfafval				
Beleidsdoel C: Zorgen voor een adequaat beheer in de openbare ruimte van grondwater, hemelwater en afvalwater.	**11.714**	**3%**	**7.813**	**2%**
01. De aanleg en het onderhoud van drainage en de monitoring van grondwater ter verbetering van het grondwaterbeheer				
02. Het klimaatbestendig maken van de leefomgeving voor wat betreft water				
03. Het duurzaam beheren en onderhouden van afvalwaterstelsels en oppervlaktewater (kolken, riolering, gemalen en infiltratievoorzieningen)				
04. Het duurzaam beheren van de watergangen en waterbodembeheer				
Beleidsdoel D: Gemeentelijke wegen, straten en pleinen zijn goed begaanbaar, schoon en veilig.	**954**	**-21%**	**29.604**	**-0%**
01. Het duurzaam beheren van wegen, straten en pleinen				
02. Het schoonhouden van straten en bestrijden van gladheid				
03. Het duurzaam beheren van de civieltechnische kunstwerken				
04. Het duurzaam beheren van de openbare verlichting				
05. Het duurzaam beheren van de Verkeersregelinstallaties (VRI's)				
Beleidsdoel E: Haarlemmermeer biedt een gezond leefklimaat.	**55**	**12%**	**8.094**	**12%**
01. Het duurzaam beheren van de bodem				
02. Het saneren van bodemverontreiniging				
03. Rekening houden met gezondheidsbescherming bij de inrichting van de fysieke ruimte				

Verbonden partijen

Beleidsdoel A: De Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV
Beleidsdoel B: Meerlanden Holding NV
Beleidsdoel C: De Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV
Beleidsdoel D: Meerlanden Holding NV, De Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV
Beleidsdoel E: Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Kwaliteit fysieke omgeving

Een schone, duurzame, hele en veilige openbare ruimte.
Onze ambitie voor de fysieke leefomgeving is een schone, duurzame, hele en veilige openbare ruimte. Dit betekent dat wij ernaar streven de kwaliteit van de fysieke leefomgeving op duurzame wijze in stand te houden binnen de kaders van de wettelijke bepalingen. Hierbij vergroenen wij de leefomgeving door het planten van meer bomen en het vervangen van verhardingen die niet meer in gebruik zijn door groen. Vergroening van de leefomgeving zorgt ook voor meer biodiversiteit en een klimaatadaptieve inrichting.
De manier waarop wij de fysieke leefomgeving onderhouden is opgenomen in het Beheerkwaliteitplan (BKP) en in de beheerplannen voor de Fysieke Leefomgeving. Wij actualiseren de beheerplannen en leggen de resultaten hiervan eind 2023 voor aan de raad.

Wij zetten in op de voorbereiding van een gebiedsgerichte aanpak van onze vervangingen in de openbare ruimte, die tevens kansen biedt om deze klimaatbestendig te maken en maatregelen voor de energietransitie in te passen. Wij passen duurzaamheid en innovaties toe bij het onderhoudsproces, onder andere door het gebruik van duurzame materialen. Daarnaast streven wij ernaar grondstoffen zoveel mogelijk opnieuw te gebruiken.
Het gebruik van de openbare ruimte is niet los te zien van de maatschappelijke context. Samen met gebruikers van de fysieke leefomgeving zoeken wij naar creatieve en duurzame ideeën om de leefomgeving te blijven verbeteren door deze partijen via participatie te betrekken bij werkzaamheden in de woon-, werk- en leefomgeving en in het groen zelfbeheer zoveel mogelijk te stimuleren. Zelfbeheer verhoogt de betrokkenheid van gebruikers bij de fysieke leefomgeving en kan de sociale cohesie bevorderen. .

Tabel 54

Kengetallen	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022
Bomen [1]	90.547 stuks	92.144 stuks	94.123 stuks	93.341 stuks[2]
Groenvlakken (gazon, heesters, hagen, bos-plantsoen, enz.) [3]	11,6 km2	12,3 km^2	12,8 km^2	12,7 km^2
Riolering lengte vrijverval riool [4]	862,4 km	884,1 km	876 km	988 km
Riolering lengte mechanisch riool	181,6 km	185,9 km	193,0 km	196 km
Verharding (gesloten)	4,0 km^2	4,0 km^2	4,1 km^2	4,1 km^2
Verharding (open)	4.9 km^2	5,0 km^2	5,1 km^2	5,1 km^2
Kunstwerken (bruggen, tunnels, kademuur, enz.)[5]	727 stuks	721 stuks	730 stuks	736 stuks
Openbare Verlichting (lichtpunten)	41.777 stuks	43.154 stuks	44.303 stuks	46.405 stuks
Kabelnet Openbare Verlichting	1.364 km	1.400 km	1.480 km	1.493 km
Meetverdeelkasten Openbare Verlichting	451 stuks	460 stuks	468 stuks	478 stuks
Verkeersregelinstallaties	71 stuks	72 stuks	74 stuks	74 stuks
Speelplekken	701 stuks	713 stuks	736 stuks	743 stuks

1 Bomen in beheer bij de gemeente, inclusief recreatiegebieden, begraafplaatsen, parkmanagement. Hieronder vallen niet: bomen in beheer bij particulieren (met uitzondering van particuliere monumentale en waardevolle bomen), bomen in beheer bij Rijkswaterstaat, de provincie Noord-Holland, het Recreatieschap Noord-Holland en het hoogheemraadschap van Rijnland.
2 Het areaal fluctueert en de gegevens zijn een momentopname. Bomen worden soms gerooid in verband met veiligheid of in het kader van duurzaam boombeheer (zodat bomen iets verder uit elkaar geplant staan en meer onder- en bovengrondse ruimte hebben om beter te kunnen groeien).
3 Groenvakken in beheer bij de gemeente, inclusief recreatiegebieden, begraafplaatsen, parkmanagement. Hieronder vallen niet: groenvakken in beheer bij particulieren, Rijkswaterstaat, de provincie Noord-Holland, het Recreatieschap Noord-Holland en het hoogheemraadschap van Rijnland.
4 Dit betreft het areaal exclusief drainage.
5 Het aantal kunstwerken is inclusief kunstwerken die wij in eigendom hebben, maar die wij door andere partijen laten beheren.

Verbonden partijen
De verbonden partijen voor het programma Kwaliteit Fysieke Omgeving zijn De Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV, Meerlanden Holding NV en de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.

De Waterwolf
De Waterwolf zorgt voor het heel en veilig houden van de openbare ruimte door het uitvoeren van diverse onderhoudswerkzaamheden. Dit omvat het groenonderhoud via beeldbestekken, maar ook het afhandelen van meldingen van gebruikers van de openbare ruimte. Via een integrale raamovereenkomst met De Waterwolf, waarin klein civieltechnisch onderhoud is opgenomen, zetten wij De Waterwolf gebiedsgericht in. Daarnaast verrichten zij het beheer en onderhoud van de gemeentelijke begraafplaatsen, worden de beweegbare bruggen door hen bediend en verzorgen zij de besturing van de pontverbinding tussen Rijsenhout en Aalsmeer.

Meerlanden
Meerlanden voert werkzaamheden uit die vooral betrekking hebben op een schone en veilige openbare ruimte (afvalinzameling, straatreiniging, ongediertebestrijding en zwerfafvalverwijdering). De door Meerlanden uitgevoerde gladheidsbestrijding is mede gericht op het veilig kunnen gebruiken van de openbare ruimte. Bij de uitvoering van de werkzaamheden besteedt Meerlanden veel aandacht aan duurzaamheid. Meerlanden wil een bijdrage leveren aan een duurzaam afval- en grondstoffenbeheer door het gescheiden inzamelen van grondstoffen en het zo duurzaam mogelijk organiseren van de verwerking ervan, met maximaal hergebruik als doel. Meerlanden hanteert voor de aandeelhoudende gemeenten uniforme tarieven voor afvalverwijdering, straatreiniging en gladheidbestrijding.

Wij onderzoeken de mogelijkheden om De Waterwolf en Meerlanden samen te voegen om het dagelijks werk in de openbare ruimte beter en slimmer te organiseren, met als doel een betere kwaliteit van de openbare ruimte en meer zekerheid voor de toekomst van deze partijen.

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) voert de wettelijk verplichte taken ('basistaken') en een aantal aanvullende taken ('plustaken') op het gebied van het omgevingsrecht voor ons uit. Het gaat in het bijzonder om vergunningverlening, toezicht en handhaving voor de werkvelden bouw, milieu en bodem. De (minimale) kwaliteit van de uitvoering van de taken is wettelijk vastgelegd. Dat is voor ons geregeld in de Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht Haarlemmermeer. Ieder jaar spreken wij met de OD NZKG af welke taken zij in dat jaar voor ons gaat uitvoeren. Die afspraken en de begroting van de kosten staan in het Uitvoeringsprogramma. Na afloop van het jaar legt de OD NZKG verantwoording aan ons af over de geleverde producten en diensten.

Relevant beleid
- Beheerkwaliteitplan 2009 (B&W 2009.0019558), geactualiseerd in 2017 (2016.0069196) en in 2022 (2022.0002403)

- Leidraad Duurzame Inrichting Openbare Ruimte (DIOR) 2014 (2014.0004100)
- Actualisering Beheerplannen Fysieke Leefomgeving 2020-2023 (2020.0000724)
- Visie Boombeleid 2015 (2014.0056392)
- Beleid Monumentale en Waardevolle bomen (2020.0002903)
- Kadernota Vervanging en Herplant 2015 (2014.0056392)
- Kadernota Boomveiligheid en Zorgplicht 2015 (2014.0056392)
- Kadernota Beheer en Overlast van bomen 2015 (2015.0053367)
- Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen Haarlemmermeer (2011) (2011.0035034) en eerste wijziging (2016.0053740)
- Wijzigingsverordening "Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen Haarlemmermeer 2011 2e wijziging" (2020.0002677)
- Verordening graf- en begraafrechten 2021 (lijkbezorgingsrechten) (2020.0002299)
- Uitvoeringsregeling Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen 2016 (2016.0053740)
- Afvalstoffenverordening gemeente Haarlemmermeer 2021 (2021.0000178)
- Invoering opt-in systeem voor ongeadresseerd reclamedrukwerk (jasticker) (2021.0002294)
- Gladheidsbestrijdingsplan 2022-2025 (2022.0001021)
- Strategische Samenwerkingsagenda hoogheemraadschap van Rijnland en gemeente Haarlemmermeer 2020-2035 (2021.0001877)
- Klimaatadaptatiebeleid Haarlemmermeer (2022.0000040)
- Gemeentelijk Rioleringsplan Haarlemmermeer 2021-2023 (2020.0002929)
- Programmatische aanpak Energietransitie Haarlemmermeer (2019.0037699)
- Aanpak 'Van afval- naar grondstofinzameling' (2018.0030093)
- Aanpassing Aanpak 'Van afval- naar grondstofinzameling' (2020.0000853)
- Nota Bodembeheer 2022 (2022.0001079)
- Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht Haarlemmermeer (2016.0018300)
- Natuurvisie Haarlemmermeer 2040 (2021.0000462)
- "Kom in Beweging!"- Speelruimte in de gemeente Haarlemmermeer (2021.0000721)

Beleidsdoel A: Goed onderhouden openbaar groen en bomen, die bijdragen aan een positieve beleving van de openbare ruimte.

Wat willen wij bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Openbaar groen en bomen leveren een belangrijke bijdrage aan de kwaliteit van de woon-, werk- en leefomgeving en de beleving hiervan door gebruikers. Wij streven ernaar te voldoen aan de wettelijke zorgplicht voor bomen door het bestaande areaal veilig en vitaal te houden. Daarnaast willen wij de leefomgeving verder vergroenen en de biodiversiteit van het groen in de openbare ruimte versterken door een gevarieerd areaal. Groen is van belang voor een klimaatbestendige inrichting omdat beplanting en bomen overtollig regenwater beter vasthouden en bomen schaduw geven bij hitte. Bomen zorgen bovendien voor een verbetering van de luchtkwaliteit.
Omdat het klimaat opwarmt stijgt de temperatuur vooral in dichtbebouwde gebieden. We streven ernaar in ons Klimaatadaptatiebeleid Haarlemmermeer om 40% schaduw langs langzaam verkeerroutes en verblijfsplekken waar mensen zich ophouden in de openbare ruimte te creëren door het planten van bomen. In totaal willen wij 8.000 extra bomen planten tijdens deze collegeperiode, waarvan de nadruk zal liggen op locaties in grootschalig groen en in de recreatiegebieden. Maar ook in de leefomgeving planten wij extra bomen.

Met de gemeentelijke begraafplaatsen bieden wij onze inwoners plekken voor het herdenken van dierbaren, maar ook ontmoetingsplaatsen, waar de natuur- en cultuurhistorische waarden van de begraafplaatsen kunnen worden beleefd. Wij streven naar goed onderhouden en goed toegankelijke begraafplaatsen.

Tabel 55

Omschrijving	Eenheid	Bron	Metingen		Streefwaarden prognose		
			2019	2022	2023	2024	2026
Kwaliteit (gemeentelijke) bomen	Voldoende	Veiligheidsinspectie bomen	85,2%	79,0%	75,4%	80,0%	81,0%

Omschrijving	Eenheid	Bron	Metingen		Streefwaarden prognose		
			2019	2022	2023	2024	2026
Kwaliteit (gemeentelijke) bomen	Matig	Veiligheidsinspectie bomen	12,5%	19,0%	22,8%	19,0%	18,0%
Kwaliteit (gemeentelijke) bomen	Slecht of zeer slecht	Veiligheidsinspectie bomen	2,3%	1,7%	1,8%	1,5%	1,4%
Kwaliteit (gemeentelijke) beplanting	Uitstekend tot goed	Kwaliteitsmeting NEN 2767	84,0%	29,0%[1]	-	-	87,0%
Kwaliteit (gemeentelijke) beplanting	Redelijk tot matig	Kwaliteitsmeting NEN 2767	11,0%	64,0%	-	-	11,0%
Kwaliteit (gemeentelijke) beplanting	Slecht tot zeer slecht	Kwaliteitsmeting NEN 2767	5,0%	8,0%	-	-	2,0%

1 *Beplanting wordt eens per vier jaar geïnspecteerd volgens de NEN 2767-systematiek. Wij hebben in 2019 voor het eerst volgens deze nieuwe systematiek geïnspecteerd. In 2026 volgt een nieuwe inspectie.*

Activiteiten

1. Het duurzaam onderhouden van openbaar groen en bomen
2. Het vergroenen van de leefomgeving en het versterken van de biodiversiteit
3. Het vergroten van de betrokkenheid van de gebruikers van openbaar groen en bomen
4. Het duurzaam beheren van de gemeentelijke begraafplaatsen

Toelichting

1. Het duurzaam onderhouden van openbaar groen en bomen
Wij houden het openbaar groen en bomen in goede conditie door de juiste onderhoudsmaatregelen toe te passen. Daarnaast beschermen we bomen, die veelal in beperkte (bijvoorbeeld stedelijke) ruimte staan en zorgen we zowel ondergronds als bovengronds voor goede groeiomstandigheden. We controleren de staat van de bomen door ze regelmatig te inspecteren. Vanuit onze wettelijke zorgplicht vervangen wij bomen die vanuit inspecties als onveilig worden aangemerkt. Wij willen het percentage slechte en zeer slechte bomen verminderen tot 1,5% in 2024. Daarnaast willen wij het percentage slechte tot zeer slechte beplanting verminderen tot 2% in 2026. Het bomenbestand veroudert en dat betekent dat meer kosten worden gemaakt voor het snoeionderhoud. Om de bomen veilig te kunnen houden is bij de Voorjaarsrapportage 2022 structureel € 200.000 extra budget beschikbaar gesteld. Omdat we vaker te maken hebben met lange droge periodes controleren wij nieuw geplante bomen regelmatig en indien nodig geven wij deze water om uitval van bomen te voorkomen.
Wij vervangen bomen en beplanting vanuit de Vernieuwing Openbare Ruimte (VOR). In de paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen gaan wij nader in op het onderhoud en de vervanging van openbaar groen en bomen.

2. Het vergroenen van de leefomgeving en het versterken van de biodiversiteit
Wij vergroenen de leefomgeving verder door:
- waar mogelijk verhardingen (tegels/ straatstenen) te vervangen door groen;
- Bestaande parkeerplaatsen opnieuw in te richten met grasstenen (tegels met gaten waarin gras kan groeien), waardoor water beter kan wegzakken in de bodem;
- waar mogelijk stoepen en straten te versmallen, waardoor er groenstroken ontstaan;
- extra bomen te planten in wijken met weinig bomen.

Wij inventariseren de wensen van inwoners, dorps- en wijkraden en ondernemers om de locaties te bepalen die vergroend kunnen worden of waar extra bomen geplant kunnen worden.

Door extra te vergroenen zorgen wij er ook voor dat de leefomgeving beter bestand is tegen het veranderende klimaat. Overtollig water kan beter weglopen dan wanneer de bodem met verhardingen is bedekt en groen en bomen houden water beter vast. Tevens planten wij soorten aan die beter bestand zijn tegen droogte en hitte.

Meer en gevarieerd groen versterkt bovendien de biodiversiteit. Door een variatie aan soorten bomen en groen te planten, beperken wij bovendien het risico bij ziekten. Om de biodiversiteit te versterken passen wij ook natuurvriendelijk maaien toe. Dit betekent dat wij grassen die we voorheen regelmatig maaiden minder vaak maaien of op verschillende tijdstippen maaien. Hierdoor krijgen we schrale- en kruidenrijke grassen. Ook onderzoeken wij op

welke locaties wij binnen bestaand budget onderhoud met een klepelmaaier kunnen verminderen. Tevens benaderen wij parkmanagementorganisaties om met het groenbeheer meer in te zetten op verdere vergroening en het verbeteren van de biodiversiteit.

Samen met de Land- en Tuinbouworganisatie (LTO) Nederland en Greenbase kijken wij naar meer mogelijkheden om de begroeiing op de randen van de akkers niet te maaien en bloemrijke randen in te zaaien waardoor de biodiversiteit wordt versterkt en een kleurrijker beeld ontstaat. Ook stemmen we met Rijkswaterstaat, de provincie Noord-Holland en het hoogheemraadschap van Rijnland af of bermen bij deze instanties in beheer minder gemaaid en mogelijk met bloemrijke graszaden ingezaaid kunnen worden.

3. Het vergroten van de betrokkenheid van de gebruikers van openbaar groen en bomen
Wij vergroten de betrokkenheid van inwoners door delen van de groene buitenruimte in zelfbeheer uit te geven en vormen van zelfbeheer door inwoners, zoals buurt- en geveltuinen en boomspiegels, te stimuleren. Ook betrekken wij inwoners bij het renoveren van het openbaar groen zodat hun wensen zoveel mogelijk in de plannen kunnen worden opgenomen. Wij organiseren met NMCX, centrum voor Duurzaamheid, een boomfeestdag, waarbij de nadruk ligt op het educatieve karakter van het planten van bomen.

Via parkmanagementorganisaties op negen bedrijventerreinen worden ook ondernemers betrokken bij het onderhoud van de openbare buitenruimte. Hierdoor hebben zij direct invloed op de staat en de kwaliteit van het terrein. Zij kunnen kiezen voor een hoger onderhoudsniveau door zelf hieraan bij te dragen. Ook worden ondernemers betrokken bij het beheer en onderhoud van rotondes. Inmiddels zijn 25 van de rotondes in onze gemeente geadopteerd door belangstellende ondernemingen, die deze inrichten naar eigen idee. De ondernemingen onderhouden de rotondes en hebben hierop als tegenprestatie een (beperkte) reclame-uiting van hun bedrijf.

4. Het duurzaam beheren van de gemeentelijke begraafplaatsen
Wij beheren de begraafplaatsen op niveau A (hoog) van het Beheerkwaliteitplan, om recht te doen aan deze bijzondere gedenkparken. Samen met rechthebbenden en vrijwilligers organiseren wij publieksactiviteiten op de begraafplaatsen en verstrekken wij informatie over de (cultuur)historie van de begraafplaatsen. Wij bieden ook andere vormen van begraven aan, zoals ecologisch begraven. Wij vervangen onderdelen van de openbare ruimte op de begraafplaatsen vanuit de Vernieuwing Openbare Ruimte (VOR). In de paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen gaan wij nader in op het onderhoud en de vervanging van begraafplaatsen. In de paragraaf Lokale heffingen is een berekening van de kostendekkendheid van de gemeentelijke begraafplaatsen opgenomen.

Tabel 56 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beleidsdoel A: Goed onderhouden openbaar groen en bomen, die bijdragen aan een positieve beleving van de openbare ruimte.	Baten	1.645	1.737	1.847	1.847	1.847	1.847
	Lasten	13.159	15.124	14.639	14.673	14.665	14.657
	Saldo	**-11.514**	**-13.387**	**-12.792**	**-12.826**	**-12.818**	**-12.810**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Baten				
Overig	111	-	-	-
Totaal Baten	**111**	**-**	**-**	**-**
Lasten				
1. Verbeteren kwaliteit groenonderhoud gebied Midden	400	-	-	-
2. Verwijderen bomen o.b.v. veiligheidsinspecties	150	-	-	-
3. Kapitaallasten	-63	-35	8	8
Overig	-3	1	0	0
Totaal Lasten	**485**	**-34**	**8**	**8**

Lasten

1. Om de kwaliteit van het groenonderhoud in gebied Midden te verbeteren is het groenonderhoud in een deel van dit gebied (Floriande en Overbos in Hoofddorp) begin 2022 opnieuw aanbesteed. Door de marktonwikkelingen en inflatie bedraagt het verschil ten opzichte van de vorige overeenkomst in 2023 € 400.000. Dit extra budget is bij de Najaarsrapportage 2022 incidenteel ter beschikking gesteld.
2. Bij de Voorjaarsrapportage 2023 is incidenteel budget beschikbaar gesteld voor verwijderen van bomen naar aanleiding van veiligheidsinspecties. Er moesten meer bomen verwijderd worden dan verwacht vanwege de veiligheid, omdat er risico's waren op schades aan verkeersdeelnemers, woningen en auto's.
3. Als gevolg van wijzigingen in de investeringen is sprake van een mutatie op de kapitaallasten op dit beleidsdoel.

Beleidsdoel B: Het sturen van afvalstromen naar maximaal hergebruik

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Ons doel is een bijdrage te leveren aan een 'circulaire economie' in 2050, waarbij producten en materialen zo lang mogelijk worden gebruikt door afvalpreventie en de vermindering van restafval. Hiervoor dragen wij bij aan de landelijke ambitie van het programma VANG (Van Afval naar Grondstof) om in 2025 de hoeveelheid huishoudelijk restafval terug te brengen naar maximaal 30 kg per inwoner per jaar. Momenteel verkeren wij in een transitie van afval- naar grondstoffeninzameling. In plaats van grondstoffen te vernietigen door deze als restafval te verbranden, zamelen wij grondstoffen in en zorgen wij ervoor dat deze opnieuw worden gebruikt. Dit betekent een lagere milieudruk en dat we langer toe kunnen met de beperkte voorraad fossiele grondstoffen.

Tabel 57

				Metingen				Streefwaarden /prognose			
Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	2019	2020	2021	2022	2024	2025	2026	2027
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/ inwoner	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	188	200[1]	185	n/b[2]	90	80	70	60
aantal meldingen illegale stort	stuks	Lokaal	Filemaker/MOB	1.970	2.399[3]	2.321	2.287	2.100	2.000	1.900	1.800

1 De toename van de omvang van het huishoudelijk restafval werd in 2020 veroorzaakt door de coronacrisis.
2 Volgens eigen metingen 143 kg per inwoner.
3 Door de toename van de hoeveelheid huishoudelijk afval als gevolg van de coronacrisis nam in 2020 ook het aantal meldingen illegale stort toe.

Activiteiten

1. Het communiceren met inwoners over hergebruik van grondstoffen en afvalpreventie
2. Het inzamelen van huishoudelijk restafval, grof huishoudelijk afval en gesorteerde grondstoffen
3. Het bestrijden van zwerfafval

Toelichting

1. Het communiceren met inwoners over hergebruik van grondstoffen en afvalpreventie
Wij informeren en instrueren inwoners over het sorteren van grondstoffen, het belang van hergebruik en afvalpreventie in samenwerking met Meerlanden indien nodig via huis-aan-huis brieven en via de afvalkalender en algemene communicatiemiddelen zoals internet en de krant. Hiervoor zetten wij ook de website Een nieuwe manier van afval scheiden in. Voor de omschakeling van afval- naar grondstofinzameling en de daarmee gepaard gaande wijziging van het inzamelsysteem communiceren wij uitgebreid met betrokken inwoners en worden grondstofcoaches ingezet.

2. Het inzamelen van huishoudelijk restafval, grof huishoudelijk afval en gesorteerde grondstoffen
Wij zamelen alle huishoudelijke afvalstoffen in, waarop de Wet milieubeheer van toepassing is. Hierbij leggen wij de nadruk op een vermindering van de hoeveelheid restafval en een uitbreiding van de hoeveelheid ingezamelde, gesorteerde grondstoffen. De invoering van VANG in wijken met hoogbouw en in laagbouwwijken met rolemmerinzameling is in 2023 afgerond. Wij verwachten dat wij op grond van de invoering van VANG in deze wijken in 2025 een maximale hoeveelheid van 80 kg restafval per inwoner kunnen behalen. Wij evalueren de resultaten van VANG in deze wijken en de resultaten hiervan zullen de opmaat vormen voor het beleid om ook in de laagbouwwijken met verzamelcontainers

meer grondstoffen in te zamelen en minder restafval tegen lagere kosten voor inwoners. Wij bereiden de komst van een tweede milieustraat in de vorm een Circulair Ambachtscentrum in het westen van Haarlemmermeer voor. In de paragraaf Lokale heffingen is een berekening van de kostendekkendheid van de afvalinzameling opgenomen.

3. Het bestrijden van zwerfafval
Onze inzet voor het bestrijden van zwerfafval bestaat uit vegen en handmatig zwerfafval rapen. Tevens staan prullenbakken op strategische plekken, zoals in centrumgebieden, woongebieden, langs centrale infrastructuur en op bedrijventerreinen. De jaarlijkse vergoeding vanuit het Afvalfonds voor de extra bestrijding van zwerfafval is vanaf 2023 beëindigd. Hiervoor is er nu de Uitgebreide Producentverantwoordelijkheid (UPV) Zwerfafval, wat inhoudt dat producenten meebetalen voor het opruimen van zwerfafval en consumenten moeten aansporen tot het voorkomen van plastic zwerfafval. Momenteel is nog onvoldoende duidelijk wat de regeling inhoudt. Naar verwachting zal dit in 2024 duidelijk worden, waarna wij ons beleid hiervoor bepalen.

Tabel 58 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beleidsdoel B: Het sturen van afvalstromen naar maximaal hergebruik.	Baten	21.977	22.300	23.877	24.415	24.415	24.415
	Lasten	18.115	19.036	19.330	19.775	19.775	19.775
	Saldo	**3.862**	**3.264**	**4.547**	**4.640**	**4.640**	**4.640**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Baten				
1. Afvalstoffenheffing	1.327	538	-	-
2. Bijdrage Nedvang	250	-	-	-
Overig	-0	1	-	-
Totaal Baten	**1.577**	**539**	**-**	**-**
Lasten				
1. Uitrol project VANG	584	-	-	-
2. Extra milieustraat	-475	-475	-	-
3. Inzameling- en verwerking huishoudelijk afval	-403	-	-	-
Overig	0	30	-	-
Totaal Lasten	**-294**	**-445**	**-**	**-**

Baten

1. Om de kosten van afvalinzameling en -verwerking 100% kostendekkend te houden worden de tarieven met 7% verhoogd. In 2025 is sprake van een extra verhoging in verband met de ingebruikname per medio 2024 van een nieuwe milieustraat. In 2024 worden de kosten van deze extra milieustraat voor 50% meegenomen en vanaf 2025 voor 100%. Verder worden de tarieven in 2024 verhoogd voor het opvangen van de indexatie van de kosten als gevolg van de inflatie.
2. Van Nedvang wordt een vergoeding ontvangen op basis van de ingezamelde hoeveelheid Plastic verpakkingen, Blik en Drinkpakken (PBD). Door de invoering van VANG stijgt deze hoeveelheid. Op basis van de tarieven die gelden voor 2023 wordt een hogere vergoeding geraamd.

Lasten

1. Bij de Najaarsrapportage 2022 zijn de kosten voor de uitrol van het project VANG voor het jaar 2023 in de begroting opgenomen. In 2023 wordt VANG afgerond, zodat in 2024 hiervoor geen kosten meer worden gemaakt.
2. Medio 2024 wordt een extra milieustraat in gebruik genomen. Een tweede milieustraat naast de bestaande in Rijsenhout is noodzakelijk om de dienstverlening op peil te houden en een stap voorwaarts te maken richting circulaire economie. Het plan is de extra milieustraat in Nieuw-Vennep te realiseren. Meerlanden is verantwoordelijk voor de investering in de milieustraat. Wij betalen jaarlijks alleen de jaarlast. In 2024 houden wij rekening met 50% van de aanvullende kosten, vanaf 2025 met 100%.
3. Door een indexatie voor loon- en prijsstijgingen van de tarieven van Meerlanden stijgen deze in 2024 met 5,97%. De hoeveelheid in te zamelen afval is gebaseerd op de prognose voor heel 2023, waarbij rekening is gehouden met de complete uitrol van VANG. Ten opzichte van voorgaande jaren is de verwachting dat de hoeveelheid in te zamelen en te verwerken restafval minder is. Dit compenseert deels de stijging van de kosten als gevolg van de indexatie.

Beleidsdoel C: Zorgen voor een adequaat beheer in de openbare ruimte van grondwater, hemelwater en afvalwater.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Door een adequaat en duurzaam beheer van grond-, hemel- en afvalwater in de openbare ruimte beschermen wij de volksgezondheid, de leefomgeving en het milieu. Hiervoor streven wij naar een robuust, duurzaam en klimaatbestendig watersysteem, met een goede waterkwaliteit. Door onze ambities voor klimaatbestendigheid te verankeren in de Strategische Samenwerkingsagenda met het hoogheemraadschap van Rijnland en in het Klimaatadaptatiebelied Haarlemmermeer voldoen wij aan het landelijke Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. Het Rijk heeft als ambitie om Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust te hebben ingericht. Hieraan ten grondslag ligt de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie (2015) waarin Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen samen deze ambitie hebben vastgelegd. De gemeentelijk specifieke uitwerking van deze ambitie borgen wij in de opvolger van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2020-2023, het Programma riolering en stedelijk water (PRSW) en wij integreren hierin de uitgangspunten van het klimaatadaptatiebeleid. Daarnaast streven wij naar een duurzaam, goed beheerbaar afvalwaterstelsel, waarbij wordt voorkomen dat verontreinigd afvalwater in de bodem of in het oppervlaktewater terechtkomt. Door sloten, tochten en vaarten (watergangen) goed te onderhouden, houden wij de waterkwaliteit en waterkwantiteit op voldoende niveau. In de paragraaf Lokale heffingen is een berekening van de kostendekkendheid van de rioolheffing opgenomen.

Tabel 59

				Metingen				Streefwaarden/prognose			
Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	2019	2020	2021	2022	2024	2025	2026	2028
Aantal meldingen van riooloverlast	Aantal	Lokaal	Meldingen Openbare Buitenruimte	1.607	1.617	1.844	1.454	< 1.750	< 1.750	< 1.750	< 1.750

Activiteiten

1. De aanleg en het onderhoud van drainage en de monitoring van grondwater ter verbetering van het grondwaterbeheer
2. Het klimaatbestendig maken van de leefomgeving voor wat betreft water
3. Het duurzaam beheren en onderhouden van afvalwaterstelsels en oppervlaktewater (kolken, riolering, gemalen en infiltratievoorzieningen)
4. Het duurzaam beheren van de watergangen en waterbodembeheer

Toelichting

1. De aanleg en het onderhoud van drainage en de monitoring van grondwater ter verbetering van het grondwaterbeheer

Om nadelige gevolgen van de grondwaterstand en wateroverlast, veroorzaakt door hemelwater of een structureel te hoog grondwaterpeil, zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken zetten wij de voorbereiding voort van de aanleg van drainage in de wijk Welgelegen in Nieuw-Vennep. Tevens bereiden wij de aanleg van drainage voor in de Zichtweg in Nieuw-Vennep, waar de bodem

gesaneerd wordt en de openbare ruimte opnieuw wordt ingericht. De informatie uit het gemeentebrede grondwatermeetnet, waarmee wij in stedelijk gebied de grondwaterstand monitoren, is beschikbaar voor alle inwoners en gebruikers in de gemeente (op te vragen via e-mailadres grondwaterstand@haarlemmermeer.nl).
Daarnaast onderzoeken wij het grondwatersysteem met als doel betere eisen te kunnen stellen aan het ontwerp van drainage- en infiltratievoorzieningen en voor het beheer hiervan. Dit zal tevens tot betere inzichten leiden voor kaders voor de inrichting van gebieden en om een grondwatermodel te maken dat gebruikt kan worden voor het maken van berekeningen, het doen van toetsen en met maken van toekomstscenario's.

2. Het klimaatbestendig maken van de leefomgeving voor wat betreft water
Wij voeren de maatregelen uit het uitvoeringsprogramma van de Strategische Samenwerkingsagenda met het hoogheemraadschap van Rijnland uit. Deze maatregelen dragen bij aan een klimaatbestendig watersysteem en klimaatadaptatie door bijvoorbeeld meer ruimte te geven aan water, anders om te gaan met hemel- en afvalwater en meer waterberging te creëren door flexibele waterpeilen. Wij stemmen deze maatregelen af met het hoogheemraadschap.

Wij willen de bestaande openbare ruimte gefaseerd klimaatbestendig inrichten (tegen wateroverlast, hitte en droogte) in een gebiedsgerichte aanpak, waarbij de hele leefomgeving wordt verbeterd. Hiermee willen wij zoveel mogelijk voldoen aan de landelijke ambitie om Nederland in 2050 klimaatbestendig te hebben ingericht. Dit betekent zowel ondergrondse als bovengrondse aanpassingen van de openbare ruimte, waaronder de riolering. De oudste riolering wordt als eerste vervangen door een gescheiden stelsel. De nodige maatregelen op maaiveldniveau, om de zwaardere buien op te kunnen vangen, worden eveneens meegenomen in de gebiedsgerichte aanpak. Wij vervolgen de voorbereiding van deze aanpak in delen van Zwanenburg en Rijsenhout. Wij berekenen de benodigde capaciteit voor de situatie in de toekomst voor wat betreft riolering en hemelwatersystemen, het grondwatersysteem en het oppervlaktewater. Ook bij nieuwbouw richten wij het openbaar gebied zoveel mogelijk klimaatbestendig in.

3. Het duurzaam beheren en onderhouden van afvalwaterstelsels en oppervlaktewater (kolken, riolering, gemalen en infiltratievoorzieningen)
Door de afvalwaterstelsels en het oppervlaktewater te beheren zorgen wij voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater dat vrijkomt binnen ons grondgebied. De basis hiervoor is het Gemeentelijk Rioleringsplan Haarlemmermeer (GRP) 2021-2023.
Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet met ingang van 1 januari 2024 vervalt de verplichting om een GRP te hebben. In plaats daarvan stellen wij het Programma Riolering en Stedelijk Water (PRSW) op, waarin de gebiedsgerichte aanpak voor klimaatadaptatie en een plaats krijgt. Dit plan, dat tevens dient als onderbouwing voor de rioolheffing, leggen wij eind 2023 ter vaststelling aan de raad voor.
Wij werken daarnaast in regionaal verband samen om de kwaliteit van de waterketen te verbeteren.
In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen gaan wij nader in op het onderhoud en de vervanging van riolering.

4. Het duurzaam beheren van de watergangen en waterbodembeheer
Wij voeren het dagelijks onderhoud van de watergangen buiten de bebouwde kom uit op basis van de legger en de keur (beleidsregels) van het hoogheemraadschap van Rijnland. Wij combineren het onderhoud van gemeentelijke sloten en vaarten met onderhoud door het hoogheemraadschap van Rijnland om kosten te besparen. Wij actualiseren het Beheerplan Watergangen 2020-2023 en het baggerplan en voegen de inhoud zoveel mogelijk aan het PRSW toe, dat wij eind 2023 aan de raad aanbieden. In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen gaan wij nader in op het onderhoud en de vervanging van beschoeiing, duikers en stuwen.

Tabel 60 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beleidsdoel C: Zorgen voor een adequaat beheer in de openbare ruimte van grondwater, hemelwater en afvalwater.	Baten	10.566	11.405	11.714	11.657	11.787	11.760
	Lasten	6.967	7.693	7.813	7.769	7.854	7.828
	Saldo	**3.600**	**3.713**	**3.901**	**3.888**	**3.932**	**3.932**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Baten				
1. Voorziening tariefsegalisatie rioolheffing	235	-57	130	-27
2. Rioolheffing	74	-	-	-
Overig	-0	-	-1	0
Totaal Baten	**309**	**-57**	**130**	**-27**
Lasten				
Overig	-120	44	-85	27
Totaal Lasten	**-120**	**44**	**-85**	**27**

Baten

1. De mutatie op de voorziening tariefsegalisatie rioolheffing wordt bepaald door het verschil te berekenen tussen de baten en de lasten. Waarbij bij de hoogte van de lasten rekening wordt gehouden met de compensabele BTW (BCF) en de toerekenbare kosten van overhead. Door het verschil tussen de baten en de lasten te muteren op de voorziening, wordt de rioleringstaak kostendekkend geraamd. Zie ook de toelichting in de paragraaf Lokale heffingen.
2. De opbrengsten vanuit de rioolheffing zijn geactualiseerd. De opbrengst stijgt als gevolg van een verhoging van de tarieven met 2%. Hiertegenover staat een daling van het aantal geraamde aansluitingen. In het meerjarenbeeld was uitgegaan van een te hoog aantal percelen met een rioolaansluiting.

Beleidsdoel D: Gemeentelijke wegen, straten en pleinen zijn goed begaanbaar, schoon en veilig.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Voor gemeentelijke wegen, straten en pleinen streven wij ernaar dat deze goed begaanbaar, schoon en veilig zijn. Hieronder vallen ook civieltechnische kunstwerken, openbare verlichting en verkeersregelinstallaties (VRI's). Dit doen wij door het uitvoeren van onderhoud en het vervangen van onze kapitaalgoederen aan het einde van de levensduur. Binnen deze werkzaamheden hebben wij aandacht voor verduurzaming door het toepassen van duurzame materialen en het toepassen van innovatieve, energiebesparende technieken en werkwijzen die leiden tot een terugdringing van CO_2-uitstoot. Voorbeelden hiervan zijn de opening van de Circulaire Materialen-Hub en het toepassen van meer gerecyclede grondstoffen in asfalt of bestratingsmaterialen. Ook passen wij levensduurverlengende technieken toe, waardoor onderhoudskosten worden bespaard. Wij willen de fysieke leefomgeving vergroenen en klimaatbestendiger maken. Dit doen wij door verhardingen die niet meer in gebruik zijn, te vervangen door groen en door het gebruik van tegels met uitsparingen waarin het water beter in de bodem kan stromen en waarin ruimte is voor gras.
Goed begaanbare wegen betekent ook het toepassen van gladheidbestrijding in de winter. Hierbij zoeken wij naar een evenwicht tussen kwaliteit, veiligheid en kosten, waarbij het zoutgebruik en de belasting van het milieu door zout zoveel mogelijk worden beperkt.

Tabel 61

Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	Metingen[1] 2018	2020	2022	Streefwaarden/ prognose 2024	2026
Kwaliteit van alle verhardingen, CROW normering	%voldoende/matig[2]	Lokaal	Gisib	77%	75%	84%	>85%	>87%
Kwaliteit van gesloten verhardingen (asfaltwegen), CROW normering	%voldoende/matig	Lokaal	Gisib	91%	90%	90%	>90%	>90%
Kwaliteit van open verhardingen (klinkerverharding, trottoirs,) CROW normering	%voldoende/matig	Lokaal	Gisib	66%	63%	80%	>82%	>85%

1 *Metingen vinden tweejaarlijks plaats.*
2 *Matig betekent dat de staat van het wegdek nog niet onvoldoende is, maar de verwachting is dat binnen drie tot vijf jaar onderhoud nodig is.*

Tabel 62

Omschrijving	Eenheid	Bron	Metingen[1] 2013[2]	2018	Streefwaarden/ prognose 2024	2029
Conditieniveau vaste kunstwerken[3]	% Uitstekend	Conditiemeting NEN 2767-4	9%	56%	58%	60%
Conditieniveau vaste kunstwerken	% Goed	Conditiemeting NEN 2767-4	51%	28,4%	29%	30%
Conditieniveau vaste kunstwerken	% Redelijk	Conditiemeting NEN 2767-4	22%	14,6%	12%	9%
Conditieniveau vaste kunstwerken	% Matig	Conditiemeting NEN 2767-4	11%	0,8%	1%	1%
Conditieniveau vaste kunstwerken	% Slecht	Conditiemeting NEN 2767-4	7%	0,2%	0%	0%
Conditieniveau vaste kunstwerken	% Zeer slecht	Conditiemeting NEN 2767-4	0%	0%	0%	0%

1 *Kunstwerken werden in het verleden één keer per vijf jaar geïnspecteerd. Tussentijds controleerden wij de actuele onderhoudssituatie. .Vanaf 2024 zullen wij jaarlijks 20% van het areaal inspecteren, zodat na vijf jaar alle kunstwerken zijn geïnspecteerd en wij voldoen aan onze wettelijke verplichting. Door jaarlijks een deel van onze kunstwerken te inspecteren kunnen wij onze meerjarenplanning beter actueel houden.*
2 *90% van het areaal geïnspecteerd.*
3 *De twaalf beweegbare bruggen in beheer bij de gemeente Haarlemmermeer worden om de twee jaar geïnspecteerd op onderdeelniveau op basis van NEN 2767. Op basis van die inspectieresultaten wordt het onderhoud dan wel de vervanging van onderdelen ingepland. Daarnaast worden de bruggen elk kwartaal gemonitord op functionaliteit en veiligheid. Door dit inspectieregime is de kwaliteit van de beweegbare bruggen nooit slechter dan redelijk.*

Tabel 63

Omschrijving	Eenheid	Bron	Metingen 2022	2023	Streefwaarden/prognose 2024	2025	2026	2027
Conventionele armaturen Openbare Verlichting vervangen door LED	% vervangen	LMS	75%	82%	92%	100%	100%	100%
Energiebesparing Openbare Verlichting	% ten opzichte van 2013	LMS	32%	38%	44%	50%	50%	50%
Kabelnet Openbare Verlichting Liander vervangen door eigen net	% vervangen	LMS	93%	94%	95%	96%	97%	98%
Kwaliteit Verkeersregelinstallaties	% goed	LMS	97,3%	93,2%[1]	100%	100%	100%	100%

1 *93,2% goed betekent dat de resterende VRI's (vijf stuks) aan het einde van de levensduur zijn. Vanwege de veiligheid streven wij naar 100% goed en vervangen wij VRI's geheel of gedeeltelijk aan het einde van de levensduur.*

Activiteiten

1. Het duurzaam beheren van wegen, straten en pleinen
2. Het schoonhouden van straten en bestrijden van gladheid
3. Het duurzaam beheren van de civieltechnische kunstwerken
4. Het duurzaam beheren van de openbare verlichting
5. Het duurzaam beheren van de Verkeersregelinstallaties (VRI's)

Toelichting

1. Het duurzaam beheren van wegen, straten en pleinen

Uit de meest recente inspectiegegevens van 2022 blijkt een daling van het totale percentage verhardingen dat van onvoldoende kwaliteit is van 23% in 2020 naar 16% in 2022. Deze verbetering van de kwaliteit heeft vooral te maken met de extra inzet vanuit de voorziening achterstallig onderhoud verhardingen. De werkzaamheden uit de voorziening zijn in 2023 afgerond. De voorziening is ingezet op onveiligheid en het voorkomen van kapitaalvernietiging. Deze criteria passen wij ook toe op het reguliere onderhoud. Vernieuwing van verhardingen vindt plaats vanuit het

investeringsproject Vernieuwing Openbare Ruimte (VOR). In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen gaan wij nader in op het onderhoud en het vernieuwen van wegen.

2. Het schoonhouden van straten en bestrijden van gladheid
Wij houden de straten schoon op beeldkwaliteit. Dit betekent dat het resultaat van de straatreiniging aan een vooraf bepaald beeld moet voldoen, zoals is opgenomen in het Beheerkwaliteitplan. Bij het bestrijden van gladheid maken wij gebruik van duurzame en kostenbesparende methoden. Voorbeelden hiervan zijn de inzet van strooisystemen waarmee strooiacties live te volgen zijn en de hoeveelheid zout wordt aangepast aan het type weg. Daarnaast hebben wij eigen meetpunten, zodat strooiacties meer doelgericht worden.

3. Het duurzaam beheren van de civieltechnische kunstwerken
Wij willen de civieltechnische kunstwerken, efficiënt, effectief en duurzaam beheren. Dit maken we mogelijk door de onderhoudstoestand van ons volledige areaal aan de hand van regelmatige inspecties vast te stellen. Op basis van de inspecties passen we onze meerjarenplanning aan. Voor het kleinere dagelijks onderhoud maken we gebruik van een raamcontract met open posten, waarbij de werkzaamheden worden bepaald op basis van wat daadwerkelijk nodig is. In 2024 vernieuwen wij dit raamcontract. Door conditiescores bepalen we welke kunstwerken prioriteit hebben. Wij zetten de beschikbare middelen vervolgens in om de kunstwerken duurzaam te onderhouden en te vernieuwen met als doel de algehele onderhoudstoestand van onze kunstwerken te verbeteren. Waar mogelijk doen wij dat door duurzame materialen en innovatieve technieken toe te passen. In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen gaan wij uitgebreider in op het onderhouden en vervangen van de civieltechnische kunstwerken.

4. Het duurzaam beheren van de openbare verlichting
Om energie te besparen zijn ruim 37.000 van de ruim 47.000 lichtpunten van de openbare verlichting (OVL) op dit moment voorzien van nieuwe lichtbronnen met dimbare LED-verlichting. De restende lichtpunten worden de komende jaren binnen onze raamovereenkomst vervangen door dimbare LED-verlichting. Naar verwachting is de vervanging van conventioneel naar LED in 2025 gereed. Hiermee voldoen wij al in dat jaar aan de doelstelling van het landelijke Energieakkoord (50% energiebesparing ten opzichte van 2013) in plaats van in 2030.
Het kabelnet van de OVL vervangen wij aan het einde van de levensduur door eigen OVL-net om storingen beter te kunnen verhelpen. We willen het aantal slimme OVL-meetverdeelkasten, waarbij we schakelen op lichtcellen en waarmee defecten aan de ondergrondse OV-kabel automatisch worden gemeld, verder uitbreiden. Hierdoor kunnen we meer energie besparen. De pilot solarverlichting krijgt voor de komende jaren nog geen vervolg. Uit de pilot is gebleken dat traditionele verlichting nog steeds de voorkeur heeft. In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen gaan wij nader in op het onderhoud en de vernieuwing van de Openbare Verlichting.

5. Het duurzaam beheren van de Verkeersregelinstallaties (VRI's)
Om de doorstroming van het verkeer te verbeteren en de uitstoot van CO_2 te beperken breiden wij de toepassing van innovatieve technieken, zoals wachttijdvoorspellers en thermische camera's voor het langzaam verkeer en aftellers voor het autoverkeer verder uit. Eind 2023 starten wij een proef met de zogenaamde Swung-app. Deze app zorgt ervoor dat een fietser die de app gebruikt bij de nadering van een kruispunt een grotere kans heeft op groen licht, waardoor de fietser niet hoeft te stoppen. Daarnaast werken wij samen met de provincie Noord-Holland en de omliggende gemeenten mee aan het landelijke programma 'Slimme en Duurzame Mobiliteit'. Binnen dit programma worden intelligente VRI's (IVRI's) toegepast, die voertuigen herkennen en inspelen op de actuele verkeersdrukte. Om ons areaal VRI's verkeersveilig te houden onderhouden wij de VRI's en vervangen wij deze aan het einde van de levensduur. Tevens monitoren wij of onze VRI's nog voldoende zijn afgestemd op de actuele verkeersstromen. In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen gaan wij nader in op het onderhoud en de vernieuwing van de VRI's.

Tabel 64 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beleidsdoel D: Gemeentelijke wegen, straten en pleinen zijn goed begaanbaar, schoon en veilig.	Baten	980	1.204	954	954	954	954
	Lasten	27.408	29.624	29.604	31.446	32.894	33.749
	Saldo	**-26.428**	**-28.420**	**-28.651**	**-30.492**	**-31.940**	**-32.796**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Baten				
1. Vergoeding naar aanleiding geschil met aannemer	-256	-	-	-
Overig	5	-	-	-
Totaal Baten	**-251**	**-**	**-**	**-**
Lasten				
1. Kapitaallasten	-1.078	-1.756	-1.448	-856
2. Energiekosten openbare verlichting	924	-	-	-
3. Gewijzigde verdeling van personeelslasten	-264	-85	-	-
4. Inzet ontvangen vergoeding	256	-	-	-
5. Onderhoud dilitatievoegen	200	-	-	-
Overig	-18	-1	-0	1
Totaal Lasten	**20**	**-1.842**	**-1.448**	**-856**

Baten

1. In 2023 hebben wij eenmalig een vergoeding van € 256.000 ontvangen naar aanleiding van een uitspraak van een Raad van Arbitrage over een geschil met een aannemer over het verwijderen van teerhoudend asfalt. Wij hadden de aannemer vanwege gezondheids-en milieurisico's opgedragen teerhoudend asfalt thermisch te reinigen bij diverse onderhoudswerkzaamheden voor verhardingen. De aannemer had dit nagelaten.

Lasten

1. Als gevolg van wijzigingen in de investeringen is sprake van een mutatie op de kapitaallasten op dit beleidsdoel. Het betreft hier nieuwe en in uitvoering zijnde investeringen zoals de Vernieuwing openbare ruimte (VOR) diverse jaarschijven en de wijkvernieuwing Welgelegen in Nleuw-Vennep.
2. Als gevolg van hogere energieprijzen waren de energietarieven voor de openbare verlichting op het moment van het opstellen van de Voorjaarsrapportage 2023 circa 2,5 keer hoger dan in 2022. Gezien de grote fluctuaties op de energiemarkt zijn de hogere lasten alleen in 2023 geraamd, met dekking ten laste van de stelpost indexatie materiële kosten. Bij de Voorjaarsrapportage 2024 wordt de raming voor de jaren 2024 en verder aangepast op basis van de dan bekend informatie. Een eventuele verhoging van de budgetten komt dan ook ten laste van de stelpost indexering materiële kosten.
3. Als gevolg van een gewijzigde verdeling van personeelslasten over de beleidsdoelen is sprake van een hogere doorbelasting op dit beleidsdoel. Deels betreft dit de extra middelen in 2024 en 2025 voor de versterking van de organisatie.
4. De in 2023 ontvangen vergoeding (zie toelichting onder de baten) is in 2023 toegevoegd aan het onderhoudsbudget ter dekking van incidentele uitgaven.
5. Voor het uitvoeren van onderhoud aan de dilitatievoegen in de weg bij het Burgemeester van Stamplein voor de parkeergarage zijn bij de Voorjaarsrapportage 2023 incidenteel extra middelen ter beschikking gesteld.

Beleidsdoel E: Haarlemmermeer biedt een gezond leefklimaat.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Wij streven naar een gezond leefklimaat voor onze inwoners door de bescherming van de leefomgeving te waarborgen. Dit betekent dat wij ernaar streven dat de lucht, de bodem, het oppervlaktewater en grondwater zo schoon mogelijk zijn. Milieubeheer, bodembescherming en bodembeheer dragen hieraan bij. Wij willen de kwaliteit van de bodem behouden en deze waar mogelijk verbeteren. Daarnaast zorgen we dat er zo beperkt mogelijke hinder is van geluid, licht, geur of magneetvelden.

Activiteiten

1. Het duurzaam beheren van de bodem
2. Het saneren van bodemverontreiniging
3. Rekening houden met gezondheids-bescherming bij de inrichting van de fysieke ruimte

Toelichting

1. Het duurzaam beheren van de bodem
Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 zijn wij ook bevoegd gezag voor het graven en saneren van verontreinigde grond. Als voorbereiding op de Omgevingswet vervangen wij eind 2023 de nota Bodembeheer, waarin ons bodembeleid is vastgelegd, door een Bodembeleidskader. De maatwerkregels behorende bij dit beleid komen in het Omgevingsplan. Met ons beleid maken wij verantwoord hergebruik van grond en bagger binnen onze gemeente mogelijk. Bij gemeentelijke projecten werken we indien mogelijk met een gesloten grondbalans zodat geen grond hoeft te worden afgevoerd. Als wij wel grond moeten afvoeren dan hergebruiken wij deze in projecten in onze gemeente waar grond nodig is zoals in PARK21.

2. Het saneren van bodemverontreiniging
Met ons beleid zorgen wij ervoor dat de kwaliteit van de bodem bij nieuwbouw geschikt is voor een gezond gebruik van de bodem. Wij voeren bodemsaneringen uit op gemeentegrond wanneer dit vanuit maatschappelijk oogpunt wenselijk is, zoals bij asbestverontreinigingen. Door monitoring van het grondwater wordt gecontroleerd of de verontreiniging in de IJtochtkade in Zwanenburg voldoende is gesaneerd.

3 Rekening houden met gezondheidsbescherming bij de inrichting van de fysieke ruimte
Bij gezondheidsbescherming richten we ons met name op geluid, lucht(kwaliteit), bodem(kwaliteit), water(kwaliteit) en hittestress, omdat hier de grootste opgaven liggen. Bij ruimtelijke ontwikkelingen zal rekening worden gehouden met, en een groot belang worden gehecht aan, deze aspecten. Wij hebben ons aangesloten bij het Schone Lucht Akkoord (nota van B&W 728940). Dit is een akkoord tussen Rijk, provincies en een groot aantal gemeenten. Samen streven de deelnemende partijen naar een gezondheidswinst van minimaal 50% in 2030 ten opzichte van 2016. We sluiten hiervoor aan bij het onderzoek van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) hoe het gesteld is met onze luchtkwaliteit. Op basis van deze uitkomst stellen we een plan van aanpak op om te bepalen welke maatregelen we gaan nemen om de luchtkwaliteit in Haarlemmermeer te verbeteren.
Wij willen de kwaliteit van de bodem behouden en deze waar mogelijk verbeteren. Daarnaast zorgen we dat er zo beperkt mogelijke hinder is van geluid, licht, geur of magneetvelden.

Tabel 65 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beleidsdoel E: Haarlemmermeer biedt een gezond leefklimaat.	Baten	242	49	55	55	55	55
	Lasten	6.600	7.238	8.094	8.014	7.893	7.701
	Saldo	**-6.358**	**-7.189**	**-8.040**	**-7.959**	**-7.838**	**-7.646**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Baten				
Overig	6	-	-	-
Totaal Baten	**6**	**-**	**-**	**-**
Lasten				
1. Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	-963	-	-	-
Overig	107	81	121	192
Totaal Lasten	**-856**	**81**	**121**	**192**

Lasten

1. Op basis van de ontwerp-meerjarenbegroting 2024-2027 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied is een stijging van de bijdrage voorzien. Deze wordt grotendeels veroorzaakt door loon- en prijscompensatie, omzetting van 'inrichtingen' in 'milieubelastende activiteiten', extra inzet als gevolg van de implementatie van de Omgevingswet, taken in het kader van zeer zorgwekkende stoffen, wet bodembescherming en water.

Totaaloverzicht: Wat mag het kosten?

Tabel 66

Bedragen × € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Kwaliteit fysieke omgeving							
Een schone, duurzame, hele en veilige openbare ruimte.	Baten	35.410	36.694	38.446	38.927	39.057	39.030
	Lasten	72.249	78.714	79.480	81.677	83.081	83.710
Saldo van baten en lasten (B-L)	**Saldo**	**-36.839**	**-42.020**	**-41.034**	**-42.750**	**-44.024**	**-44.680**
Reservemutaties	Onttrekking	208	419	444	444	259	132
	Storting	-	-	-	-	-	-
Resultaat (Saldo+O-S)	**Saldo**	**-36.631**	**-41.601**	**-40.590**	**-42.306**	**-43.765**	**-44.548**

Uitsplitsing per beleidsdoel

Beleidsdoel A: Goed onderhouden openbaar groen en bomen, die bijdragen aan een positieve beleving van de openbare ruimte.	Baten	1.645	1.737	1.847	1.847	1.847	1.847
	Lasten	13.159	15.124	14.639	14.673	14.665	14.657
	Saldo	**-11.514**	**-13.387**	**-12.792**	**-12.826**	**-12.818**	**-12.810**
Beleidsdoel B: Het sturen van afvalstromen naar maximaal hergebruik.	Baten	21.977	22.300	23.877	24.415	24.415	24.415
	Lasten	18.115	19.036	19.330	19.775	19.775	19.775
	Saldo	**3.862**	**3.264**	**4.547**	**4.640**	**4.640**	**4.640**
Beleidsdoel C: Zorgen voor een adequaat beheer in de openbare ruimte van grondwater, hemelwater en afvalwater.	Baten	10.566	11.405	11.714	11.657	11.787	11.760
	Lasten	6.967	7.693	7.813	7.769	7.854	7.828
	Saldo	**3.600**	**3.713**	**3.901**	**3.888**	**3.932**	**3.932**
Beleidsdoel D: Gemeentelijke wegen, straten en pleinen zijn goed begaanbaar, schoon en veilig.	Baten	980	1.204	954	954	954	954
	Lasten	27.408	29.624	29.604	31.446	32.894	33.749
	Saldo	**-26.428**	**-28.420**	**-28.651**	**-30.492**	**-31.940**	**-32.796**
Beleidsdoel E: Haarlemmermeer biedt een gezond leefklimaat.	Baten	242	49	55	55	55	55
	Lasten	6.600	7.238	8.094	8.014	7.893	7.701
	Saldo	**-6.358**	**-7.189**	**-8.040**	**-7.959**	**-7.838**	**-7.646**

Toelichting reserves

Tabel 67

(bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Onttrekking				
Calatravabruggen	312	312	128	0
Leidraad inrichting openbare ruimte (LIOR)	132	132	132	132
Totaal Onttrekking	**444**	**444**	**259**	**132**

Onttrekkingen

Calatravabruggen
De onderhoudskosten voor het herstel van de coating van de Calatravabruggen worden jaarlijks onttrokken aan deze reserve.

Leidraad Inrichting Openbare Ruimte
Voor het onderhoud van de openbare ruimte van de wijk Floriande is een afkoopsom ontvangen. Deze afkoopsom valt jaarlijks deels vrij ter gedeeltelijke dekking van de onderhoudskosten van deze wijk.

Economische zaken

Portefeuillehouder: Nobel, Ruigrok

lasten in €	8.168
% totale begroting	1,5%
baten in €	4.802
% totale begroting	0,9%

Maatschappelijk doel:
De gemeente Haarlemmermeer streeft naar een toekomstbestendige economische groei op zowel lokaal als regionaal niveau met inachtneming van de kwaliteit van de leefomgeving.

(Bedragen × € 1.000)	Begroting 2024 baten	% verschil baten t.o.v. begroting 2023	Begroting 2024 lasten	% verschil lasten t.o.v. begroting 2023
Beleidsdoel A: Haarlemmermeer is een aantrekkelijke, toekomstbestendige en veilige vestigingsplaats voor kleine en (middel)grote ondernemingen.	**4.802**	**43%**	**6.536**	**-3%**
01. Het ondersteunen, faciliteren en stimuleren van het startend ondernemerschap en MKB om zich krachtig te ontwikkelen en te innoveren				
02. Het uitwerken van een nieuwe economische koers				
03. Verbeteren kwaliteit werklocaties en de aansluiting van het aanbod op de veranderde vraag				
04. Het ondersteunen en faciliteren van ontwikkelingen in het aanbod commerciële voorzieningen				
05. Economische research en gegevensbeheer				
Beleidsdoel B: Het versterken van onze strategische positie door samenwerking in de regio, met een focus op de logistiek, kennisintensieve en (inter)nationale dienstensectoren en op de maatschappelijke inpassing van de luchtvaart.	**-**	**-**	**1.632**	**31%**
01. Het sturen op een kwalitatief sterke (regionale) hotelmarkt				
02. Transitie naar een circulaire economie door het stimuleren van regionale en Europese samenwerking				
03. Regionale samenwerking Metropoolregio Amsterdam (MRA)				
04. Marketing en acquisitie				
05. Balans tussen duurzame economie en gezonde leefomgeving				

Verbonden partijen

Beleidsdoel A: -

Beleidsdoel B: Schiphol Area Development Company (SADC)

Economische zaken

De gemeente Haarlemmermeer streeft naar een toekomstbestendige economische ontwikkeling op zowel lokaal als regionaal niveau met inachtneming van de kwaliteit van de leefomgeving.
De economie van Haarlemmermeer is met 15.000 bedrijven, 150.000 banen en een toegevoegde waarde van bijna € 16 miljard een stabiele factor in de top 5 van Nederland. De maatschappij vraagt om een actualisering van de richting, door meer naar duurzaamheid en kwaliteit te kijken. Ook wordt Haarlemmermeer geconfronteerd met een nieuwe en complexe situatie. Waar voorheen genoeg ruimte was om aan allerlei opgaven en ontwikkelingen ruimte te bieden, is dit door de sterke groei in de afgelopen jaren en de veelheid aan opgaven die tegelijkertijd spelen (en om ruimte vragen) niet meer mogelijk.

Het heden en de toekomst vragen daarom (ook) vanuit economisch perspectief selectiever om te gaan met ruimteclaims en keuzes te maken. Tenslotte heeft de coronacrisis het belang van de kwaliteit van werklocaties versneld veranderd. Door het vele thuiswerken zijn bedrijven en werknemers anders naar hun locatie en gebouw gaan kijken. Zaken als de bereikbaarheid en het voorzieningenniveau (commercieel en groen) zijn belangrijker geworden. Ook zijn zaken als de duurzaamheid en de circulariteit van het gebouw en de leefbaarheid en de diversiteit van de omgeving van toenemend belang. Het ontmoeten en de beleving op de locatie, een groene omgeving en een duurzaam gebouw, worden belangrijker dan enkel het gebouw als werkplek.

Tabel 68

				Metingen				Streefwaarden/ prognose	
Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Functiemenging	%	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	71,6	71,3	70,5	70,9	70,0	70,0[1]
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	163,8	174,2	178,9	194,2	n.v.t.	n.v.t.

1 *De streefwaarde is 70%, omdat de groei van banen en woningen de komende jaren ongeveer gelijke tred zal houden. Het aantal banen zal weer stijgen, maar niet meer dan het aantal woningen, omdat er veel woningbouw is gepland tot 2030/2040.*

Verbonden partijen
Schiphol Area Development Company (SADC)
Om onze maatschappelijke doelen en beleidsdoel(en) te bereiken werken we samen met SADC aan gebiedsontwikkeling, (inter)nationale marketing en promotie en het verbinden van publieke en private partijen.

Voor financiële informatie en eventuele risico's over de verbonden partij, zie de paragraaf Verbonden Partijen.

Relevant beleid
- Beleidskader 'De agrarische sector in perspectief' (2013.0015671)
- Kadernota herstructurering werklocaties Haarlemmermeer (2009.0023450)
- Verordening winkeltijden Haarlemmermeer 2018 (2018.0015139)
- Winkeltijdenverordening Haarlemmerliede en Spaarnwoude (2018.0016640)
- Flexibilisering bestemmingen bedrijventerreinen (2014.0009011)
- Economisch Perspectief 2030 (2016.0020280)
- Ontwikkelingsstrategie Ruimtelijk Economische Visie Schipholregio (REVS) (2012.0034204)
- Regionale Hotelstrategie 2016-2022 (2013.0073991)
- Strategie werklocaties gemeente Haarlemmermeer 2019 (2019.0027561)
- Sociaal Ondernemen in Haarlemmermeer (2017.0013476)
- Beleid voor commerciële voorzieningen Haarlemmermeer; regels en ruimte (2019.0057889)
- Verblijfsaccomodatiebeleid gemeente Haarlemmermeer 2021 -2025 (2020.00026640)
- Tijdelijke regels over terrassen Haarlemmermeer 2021, eerste herziening (2021.0000680)

Beleidsdoel A: Haarlemmermeer is een aantrekkelijke, toekomstbestendige en veilige vestigingsplaats voor kleine en (middel)grote ondernemingen.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?
De huidige en toekomstige economische dynamiek in de gemeente en metropoolregio levert nieuwe en andersoortige kansen en uitdagingen op dan voorheen. Hierbij valt te denken aan datagedreven economie, de robotisering, de vergrijzing en de klimaatverandering. Het gemeentelijk beleid moet flexibel zijn om goed aan te sluiten op de ontwikkeling van de wensen van zowel ondernemers als hun klanten. We richten ons zowel op het toekomstbestendig ontwikkelen van nieuwe werklocaties als op het herstructureren, transformeren en verduurzamen van bestaande locaties. Nog meer dan in het verleden worden de functies werken, wonen en de gewenste voorzieningen in samenhang ontwikkeld met als doel een goede werk- en verblijfsomgeving te bieden. We zetten in op de transitie naar een circulaire samenleving. Om onze welvaart en welzijn op het gewenste peil te houden zullen we anders moeten omgaan met de middelen die onze welvaart tot stand brengen. Aan de verschillende vraagstukken wordt samengewerkt met betrokken partijen.

Activiteiten
1. Het ondersteunen, faciliteren en stimuleren van het startend ondernemerschap en MKB om zich krachtig te ontwikkelen en te innoveren
2. Het uitwerken van een nieuwe economische koers
3. Verbeteren kwaliteit werklocaties en de aansluiting van het aanbod op de veranderde vraag
4. Het ondersteunen en faciliteren van ontwikkelingen in het aanbod commerciële voorzieningen
5. Economische research en gegevensbeheer

Toelichting
1. Het ondersteunen, faciliteren en stimuleren van het startend ondernemerschap en MKB om zich krachtig te ontwikkelen en te innoveren
De lokale MKB-ondernemers laten al jaren zien dat zij een belangrijke bijdrage leveren aan de economie in de Haarlemmermeer. In het coalitieakkoord is opgenomen dat we een mkb-agenda op stellen om de ondernemers per gebied te ondersteunen en faciliteren met als doel de lokale economie te versterken. Voorbeelden van thema's in deze agenda zijn het economisch herstel, toekomstbestendigheid en duurzaam ondernemen. Ondernemers gaan door een moeilijke tijd. Waar zij eerst te maken hadden met de coronacrisis hebben zij nu last van onder andere stijgende energieprijzen, de krappe arbeidsmarkt en de inflatie. Op basis van de opgehaalde informatie bij ondernemers is een actielijst opgesteld. Deze wordt geanalyseerd en op basis daarvan gaan we aan de slag gaan met de uitvoering van de mkb-agenda en verbeteringen doorvoeren waar mogelijk.
Ook startups en groeiende ondernemers blijven wij faciliteren en ondersteunen met het ZAAI-traject. Het ZAAI-traject staat voor ontwikkeling, groei en verbinding. Er zullen twintig deelnemers

geselecteerd worden om het traject te doorlopen. We zijn gestart met het optimaliseren van het Ondernemersloket wat in de plaats komt voor het Ondernemersplein.

2.Het uitwerken van een nieuwe economische koers
Het is de missie van de gemeente, om de economie binnen haar gemeentegrenzen zo te ontwikkelen, dat deze ook kwalitatief structureel tot de top vijf in Nederland wordt gerekend.

Deze economische koers is in een aantal opzichten een trendbreuk. We willen de rijke economie binnen de gemeente verder ontwikkelen langs een aantal lijnen, die anders zijn dan de volume groei die (alleen) gerelateerd leek aan de luchthaven en die typerend was voor de economie en groei in de afgelopen decennia. Deze trendbreuk vatten we samen in drie pijlers onder de strategie. Voor de middellange (tot 2026) en langere termijn (tot 2030) gaan we uit van diversificatie, selectiviteit en kwaliteit. Er is geen hiërarchie tussen deze drie, ze zijn onderling aanvullend en parallel van toepassing.

In het nog op te stellen uitvoeringsprogramma, dat eind 2023 aan de raad wordt aangeboden, laten we zien hoe we dit in de praktijk gaan brengen. We knippen dat programma in twee delen, tot 2026 en tot 2030. Anders dan de missie en de strategie, is het uitvoeringsprogramma te typeren als werk in uitvoering: prioriteiten en effectiviteit van maatregelen kunnen tijdens de uitvoering worden aangevuld en aangepast.

3. Verbeteren kwaliteit werklocaties en de aansluiting van het aanbod op de veranderde vraag
Onze economische koers, zoals vastgesteld in het Economisch Perspectief 2030, richt zich op het versterken van de lokale en regionale economie waarmee we ervoor zorgen dat ook in de verdere toekomst Haarlemmermeer een plek is waar mensen goed kunnen wonen, werken en leven. Specifiek met betrekking tot de werklocaties is het doel om meer de regie te voeren op de locatie, toekomstbestendigheid en kwaliteit van werklocaties in Haarlemmermeer.

De afgelopen jaren is Haarlemmermeer economisch en demografisch sterk gegroeid. Op dit moment is de gemeente economisch gezien één van de vijf grootste gemeenten van Nederland. Naast de sterke groei speelt er een veelheid aan grote en relevante opgaven, programma's, trajecten en ontwikkelingen die op verschillende niveaus, tegelijkertijd om ruimte en inzichten vragen. Kortom we worden geconfronteerd met een nieuwe en complexe situatie. In de toekomst moet daarom ook vanuit economisch perspectief selectiever worden omgegaan met ruimteclaims. Daarom is een nieuwe koers in ontwikkeling, de integrale beschouwing van de werklocaties. De pijlers hiervan zijn kwaliteit, diversivicatie en selectiviteit.

4. Het ondersteunen en faciliteren van ontwikkelingen in het aanbod commerciële voorzieningen
Het versterken van de positie van de detailhandel en economisch herstel na de coronamaatregelen zijn onderdelen van de nieuwe MKB-agenda. Het kader hiervoor is het 'Beleid voor commerciële voorzieningen; regels en ruimte'. Centrale doel van dit beleid is de realisatie van een toekomstbestendige voorzieningenstructuur waarbinnen ruimte bestaat voor ondernemerschap, dynamiek en innovatie. Commerciële functies worden geconcentreerd in centra. Per centrum is de koers aangegeven, naast beleidsregels per sector. We geven uitvoering aan dit beleid door ruimtelijke ontwikkelingen, waaronder initiatieven voor (her)ontwikkeling en functiewijzigingen, te begeleiden en te stimuleren. We geven bijvoorbeeld ruimte aan de horeca als onderdeel van bruisende en levendige centrumgebieden. De koers uit het beleid wordt in projecten, gebiedsontwikkelingen en processen uitgevoerd, zoals bijvoorbeeld een visie op Stadscentrum Hoofddorp, het programma Stadscentrum Hoofddorp, de centrumontwikkelingen in Badhoevedorp en Nieuw-Vennep en de uitvoeringsprogramma's.

5. Economische research en gegevensbeheer
Dit betreft onderzoek, analyse en publicatie van werkgelegenheidsstatistieken en andere economische rapportages zowel nationaal, regionaal als lokaal. Jaarlijks wordt een enquête gehouden onder de Haarlemmermeerse ondernemers met vragen over de werkgelegenheid, het vestigingsklimaat en een groot aantal maatschappelijke trends, zoals innovatie, verduurzaming, circulair werken, krapte op de arbeidsmarkt en een groeiende behoefte aan stroom. De antwoorden op de vragen en de mutaties in werkgelegenheid worden gemonitord en geanalyseerd om beleid te evalueren en te ontwikkelen.

Tabel 69 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beleidsdoel A: Haarlemmermeer is een aantrekkelijke, toekomstbestendige en veilige vestigingsplaats voor kleine en (middel)grote ondernemingen.	Baten	5.442	3.369	4.802	14.419	3.411	3.411
	Lasten	6.295	6.716	6.536	12.869	5.769	5.765
	Saldo	**-853**	**-3.347**	**-1.734**	**1.550**	**-2.358**	**-2.354**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Baten				
1. Verkoop grond Pionier-Bolsterrein	-	11.009	-11.009	-
2. Saturnusstraat 40-62	1.391	-1.391	-	-
Overig	42	-1	1	-
Totaal Baten	**1.433**	**9.617**	**-11.009**	**-**
Lasten				
1. Verkoop grond Pionier-Bolsterrein	-	-7.070	7.070	-
2. Saturnusstraat 40-62	-539	539	-	-
3. Gewijzigde verdeling van personeelslasten	500	-	-	-
4. Ondernemersloket	200	-	-	-
Overig	19	198	30	4
Totaal Lasten	**180**	**-6.333**	**7.100**	**4**

Baten

1. In verband met de gebiedsontwikkeling van het Pionier-Bolsterrein vindt een grondverkoop plaats. Het resultaat van deze grondverkoop, € 3,9 miljoen (baten min lasten), wordt gestort in de bestemmingsreserve Pionier-Bols. Zie hiervoor het programma Ruimtelijke ontwikkeling. De verkoop zou plaatsvinden in 2023, maar is nu geprognotiseerd voor 2025.
2. Saturnusstraat 40-62 is verworven in het kader van gebiedsontwikkeling spoorzone Hoofddorp (2023.7621436). In afwachting van de herontwikkeling van het gebied wordt de exploitatie van het pand voortgezet. Het tijdelijk exploitatieresultaat wordt ten laste gebracht van de reserve schaalsprong (zie programma Ruimtelijke ontwikkelingen). Op dit moment is voorzien dat de locatie in 2025 ingebracht gaat worden in de gebiedsontwikkeling, derhalve is in 2025 geen exploitatiebegroting opgenomen. De raming van 2023 wordt bij de Najaarsrapportage 2023 verwerkt.

Lasten

1. Zie voor een toelichting op de verkoop Pionier-Bolsterrein de toelichting bij de baten.
2. Zie voor een toelichting op de lasten Saturnusstraat 40-62 de toelichting opgenomen bij de baten.
3. Als gevolg van een gewijzigde verdeling van personeelslasten over de beleidsdoelen is sprake van een lagere doorbelasting in 2024 op dit beleidsdoel. Het gaat hier met name om een administratieve verschuiving van het programma Economische zaken naar het programma Mobiliteit en betreft de kosten van vergunningverlening op gebied van verkeer.
4. Op basis van het coalitieakkoord 2022-2026 zijn in 2023 incidenteel middelen geraamd voor het verbeteren van het ondernemersloket tot één plek waar ondernemers integraal geadviseerd kunnen worden bij het realiseren van hun plannen.

Beleidsdoel B: Het versterken van onze strategische positie door samenwerking in de regio, met een focus op de logistiek, kennisintensieve en (inter)nationale dienstensectoren en op de maatschappelijke inpassing van de luchtvaart.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

De (internationale) concurrentie gaat steeds meer over metropolen en deze beïnvloeden ook de nationale economie. Hiermee is er een gedeeld belang in de Metropoolregio Amsterdam (MRA) om de economische positie van de regio te versterken. Wij werken daarom samen met

aangrenzende gemeenten, provincies, Rijksoverheid, private partijen en kennisinstellingen bij voor ons belangrijke vraagstukken. Wij zorgen ervoor goed vertegenwoordigd te zijn in de verschillende regionale samenwerkingsstructuren.

Op economisch gebied wordt in de MRA in verschillende gremia gewerkt:
- In het Platform Economie werken we samen aan opgaven die voortkomen uit veranderingen in de regionale economische structuur.
- De Amsterdam Economic Board (AEB) heeft tot doel welvaart en welzijn in de MRA toekomstbestendig te versterken middels samenwerking van bedrijfsleven, overheden en kennisinstellingen met als inzet innovatie en economische ontwikkeling.
- Amsterdam InBusiness (AIB) is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Amstelveen, Amsterdam, Almere en Haarlemmermeer dat de acquisitie en het relatiebeheer van internationale investeerders en bedrijven in de MRA uitvoert.

De mainport Schiphol is een belangrijke aanjager van de Haarlemmermeerse economie. Wel moeten leefbaarheid en groei van de luchthaven in balans met elkaar zijn.

Wij willen samen met alle belanghebbenden in de regio de verwevenheid en wisselwerking tussen de luchthaven Schiphol, de economie en de kwaliteit van de leefomgeving verder ontwikkelen. Het verder onderzoeken van de mogelijkheden van toepassing van geluidsadaptief bouwen is daar onderdeel van. Bij verdere ontwikkeling van de luchthaven heeft veiligheid de hoogste prioriteit.

Een internationaal sterke luchthaven heeft een sterke regio en daarmee ook een sterke gemeente nodig. Wij nemen met dit doel deel aan de besluitvormingstrajecten rondom de ontwikkeling van Schiphol. Daarmee zijn wij in staat mede richting te bepalen.

Activiteiten
1. Het sturen op een kwalitatief sterke (regionale) hotelmarkt
2. Transitie naar een circulaire economie door het stimuleren van regionale en Europese samenwerking
3. Regionale samenwerking Metropoolregio Amsterdam (MRA)
4. Marketing en acquisitie
5. Balans tussen duurzame economie en gezonde leefomgeving

Toelichting
1. Het sturen op een kwalitatief sterke (regionale) hotelmarkt
In Haarlemmermeer zetten we in op een toekomstbestendig, evenwichtig en gediversifieerd aanbod van verblijfsaccommodaties om zo ons eigen toeristisch aanbod te versterken. Dit is vastgelegd in het Verblijfsaccommodatiebeleid gemeente Haarlemmermeer 2021-2025. We blijven hierbij nauw samenwerken met de hotels en met Event Park Amsterdam, het samenwerkingsverband tussen diverse hotels in Haarlemmermeer die evenementen kunnen faciliteren. Samen met ondernemers willen we ervoor zorgen dat Haarlemmermeer een aantrekkelijke omgeving is voor (zakelijke) toeristen. We zetten in op kleinschaligere en kwalitatieve verblijfsaccommodaties, voor grotere hotels (vooral gericht op Schiphol) hanteren we een hotelstop. Om regionaal te sturen op een kwalitatief sterke regionale hotelmarkt worden nieuwe grotere hotelontwikkelingen (50 slaapplaatsen of meer) regionaal getoetst via een operationeel plan MRA Ontwikkelkader en een niet-bindend advies van een expertteam. Toeristen die in onze gemeente verblijven kunnen een bijdrage leveren aan het versterken van lokale voorzieningen. Uiteraard zijn de economische aspecten een belangrijke drijfveer voor dit soort ontwikkelingen.

2. Transitie naar een circulaire economie door het stimuleren van regionale en Europese samenwerking
Door het MRA samenwerkingsverband dragen we bij aan een toekomstbestendige metropool: een regionale economie die op de langere termijn internationaal succesvol is, is een veerkrachtige en schone economie. De samenwerking richt zich op het versterken van de internationale positie als economische topregio met hoge leefkwaliteit door te investeren in een toekomstbestendige en evenwichtige metropool. Vanuit het MRA programma Circulaire Economie werken we samen aan de volgende inhoudelijke activiteiten:
- Circulair Inkopen & Opdrachtgeven
- Grondstoffenaanpak (sluiten grondstof- en voedselkringlopen: textiel, plastic, luiers, biogrondstoffen & producentenverantwoordelijkheid)
- Circulaire Bouw & Gebiedsontwikkeling (met medewerking van onder andere C-Creators).

Door de samenwerking met C-Creators en Circulair West neemt Haarlemmermeer deel aan een breed georganiseerd netwerkplatform en kennisontwikkelingsinitiatief dat zich bezighoudt met circulariteitsvraagstukken. Met publieke -, private - en kennispartijen en mede door het

innovatieve businessnetwerk SHARE Meets stimuleren wij het werk aan oplossingen voor de beperkte beschikbaarheid van grondstoffen en dragen we bij aan innovatie en nieuwe bedrijvigheid in de eigen regio.

Ons samenwerkingsverband met Amsterdam Smart City biedt toegang tot het grootste publiek-private netwerk binnen de metropoolregio. Dit is gericht op het gezamenlijk vinden van slimme innovatieve toepassingen voor vraagstukken in vier belangrijke maatschappelijke transities: mobiliteit, energie, circulariteit en digitalisering.

3. Regionale samenwerking Metropoolregio Amsterdam (MRA)
In opdracht van het bestuurlijk overleg van het MRA Platform Economie vindt een aantal trajecten plaats. Deze vormen de economische input voor de NOVEX (Nationale Omgevingsvisie Extra) MRA en de meerkernige en evenwichtige ontwikkeling die wordt nagestreefd. Zo wordt in 2023 en 2024 de ruimtelijke economische strategie nader uitgewerkt met het opstellen van economische profielen voor de MRA als geheel en de deelregio's afzonderlijk. Basis voor deze strategie zijn de diverse economische verkenningen die de afgelopen jaren zijn uitgevoerd op het gebied van onder andere innovatie-ecosystemen, de balans tussen wonen en werken en een onderzoek naar het sociaaleconomische karakter van de regio. Vanuit Plabeka (Platform Bedrijven en Kantoren) is ook gestart met de MRA regionale bedrijventerreinenstrategie. Ook onderwijs- en arbeidsmarktvraagstukken spelen in deze opgaven een rol. We nemen mede namens de gemeenten uit de AM regio deel aan het Platform Economie van de MRA. De AM regio heeft middels de bouwsteen positionering Economisch Vestigingsklimaat Amstelland Meerlanden regio (2022) haar inzet voor de komende jaren aangegeven om het economische vestigingsklimaat in de AM aantrekkelijk te houden, te versterken en toekomstbestendiger te maken. De AM zet in op een kwaliteitsimpuls van drie vestigingsplaatsfactoren: het optimaliseren van de fysieke bedrijfsomgeving, de beschikbaarheid van geschikte werknemers en het versterken van de bereikbaarheid. Vanuit Haarlemmermeer wordt onze inzet mede bepaald door de Economische Koers en Integrale Beschouwing werklocaties die naar verwachting in 2023 ter vaststelling aan de raad worden aangeboden.

4. Marketing en acquisitie
Op basis van de Strategie werklocaties gemeente Haarlemmermeer 2019 en het Coalitieakkoord 2022-2026 richt de gemeente zich op het behoud, het verbinden, het ontwikkelen van reeds gevestigde investeerders en de acquisitie van nieuwe 'investeerders' (eindgebruikers te weten nationale en internationale bedrijven, publieke - en private instellingen, alsmede investeerders en commercieel vastgoedpartijen) welke een positieve bijdrage leveren aan een kwalitatieve sterke economie. Deze investeerders zorgen voor diversificatie, impactvolle innovatie, duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen (mvo) in Haarlemmermeer. Hiervoor werkt de gemeente samen met Amsterdam inbusiness (aib), Trade&Innovate, InAmsterdam, NFIA, Amsterdam Economic Board, MRA vastgoed marketing en Holland Metropole, MeerBusiness en externe dienstverleners. Daarnaast onderhoudt de gemeente contact met bedrijven en instellingen, neemt deel aan de vastgoedbeurzen Provada en Expo en organiseert netwerkbijeenkomsten en zakelijke evenementen (deels samen met het Event Park Amsterdam). Internationaal zakelijk profileert de gemeente Haarlemmermeer zich als Amsterdam Airport City (AAC).
Op het gebied van marketing en communicatie wil de gemeente de bestaande AAC website uitbreiden en het AAC LinkedIn profiel onderhouden. In 2023/2024 vindt er een herstructurering van het bestuursoverleg (bo) HOP en het Haarlemmermeers Ondernemers Platform (HOP) zelf plaats. Deze projecten, in combinatie met de samenwerkingsovereenkomst die in 2023 is gesloten met het MKB regio Amsterdam, hebben als doel het professionaliseren van de samenwerking tussen de Haarlemmermeerse ondernemers en de gemeente. De communicatie met lokale ondernemers en vice versa wordt verbeterd middels een digitaal gemeentelijk platform en nieuwsbrief, als aanvulling op het ondernemersloket.

5. Balans tussen duurzame economie en gezonde leefomgeving
Begin 2022 is onze strategische inzet met betrekking tot luchthavenzaken vastgesteld. We willen een toekomstbestendige luchthaven die in samenhang met de omgeving wordt ontwikkeld. We moeten de balans behouden tussen leefbaarheid voor inwoners en het behoud van het internationale netwerk op Schiphol. Dat houdt in: een gemeente waar onze inwoners gezond kunnen wonen, leven en werken en een economisch sterke en bereikbare luchthaven die in samenhang met de omgeving en met behulp van innovatie kan worden ontwikkeld. We doen dit aan de hand van een zestal thema's:
1. Leefbaarheid, milieu en gezondheid met inzet op een nachtsluiting, afname geluidbelasting

en hinder, krimpende milieu- en geluidscontouren;
2. Veiligheid en bereikbaarheid: het doortrekken van de Noord/Zuidlijn;
3. Economie en werkgelegenheid: nadruk op behoud van werkgelegenheid. We zetten in op diversificatie, kwaliteit en selectiviteit met aandacht voor behoud van vrachtvluchten;
4. Wonen, vliegen en ruimtelijke beperkingen: inzet op behoud ruimtelijke kwaliteit en ruimte voor maatwerk in woningbouw om leefbaarheid in kleine kernen te vergroten;
5. Innovatie: verduurzaming van de luchthaven en slimmer inrichten door geluidadaptief bouwen
6. Governance en participatie: verder verbeteren interbestuurlijke samen in de regio (Bestuurlijke Regie Schiphol, BRS) en met het Rijk en goede informatievoorziening voor inwoners.

Tabel 70 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beleidsdoel B: Het versterken van onze strategische positie door samenwerking in de regio, met een focus op de logistiek, kennisintensieve en (inter)nationale dienstensectoren en op de maatschappelijke inpassing van de luchtvaart.	Baten	9	-	-	-	-	-
	Lasten	2.448	1.246	1.632	1.632	1.632	1.632
	Saldo	**-2.439**	**-1.246**	**-1.632**	**-1.632**	**-1.632**	**-1.632**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Lasten				
1. Gewijzigde verdeling van personeelslasten	-423	-	-	-
Overig	37	-	-	-
Totaal Lasten	**-386**	**-**	**-**	**-**

Lasten

1. Als gevolg van een gewijzigde verdeling van personeelslasten over de beleidsdoelen is sprake van een lagere doorbelasting in 2024 op dit beleidsdoel.

Totaaloverzicht: Wat mag het kosten?

Tabel 71

Bedragen × € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Economische zaken							
De gemeente Haarlemmermeer streeft naar een toekomstbestendige economische groei op zowel lokaal als regionaal niveau met inachtneming van de kwaliteit van de leefomgeving.	Baten	5.451	3.369	4.802	14.419	3.411	3.411
	Lasten	8.743	7.962	8.168	14.502	7.401	7.397
Saldo van baten en lasten (B-L)	**Saldo**	**-3.292**	**-4.593**	**-3.367**	**-82**	**-3.991**	**-3.986**
Reservemutaties	Onttrekking	1.487	960	150	150	150	150
	Storting	231	860	-	-	-	-
Resultaat (Saldo+O-S)	**Saldo**	**-2.037**	**-4.493**	**-3.216**	**68**	**-3.840**	**-3.836**

Uitsplitsing per beleidsdoel

Beleidsdoel A: Haarlemmermeer is een aantrekkelijke, toekomstbestendige en veilige vestigingsplaats voor kleine en (middel)grote ondernemingen.	Baten	5.442	3.369	4.802	14.419	3.411	3.411
	Lasten	6.295	6.716	6.536	12.869	5.769	5.765
	Saldo	**-853**	**-3.347**	**-1.734**	**1.550**	**-2.358**	**-2.354**

Beleidsdoel B: Het versterken van onze strategische positie door samenwerking in de regio, met een focus op de logistiek, kennisintensieve en (inter)nationale dienstensectoren en op de maatschappelijke inpassing van de luchtvaart.	Baten	9	-	-	-	-	-
	Lasten	2.448	1.246	1.632	1.632	1.632	1.632
	Saldo	**-2.439**	**-1.246**	**-1.632**	**-1.632**	**-1.632**	**-1.632**

Toelichting reserves

Tabel 72

(bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Onttrekking				
Dekking afschrijvingslasten	50	50	50	50
Versterking van de (lucht)vrachtketen	100	100	100	100
Totaal Onttrekking	**150**	**150**	**150**	**150**

Onttrekkingen

Versterking van de (lucht)vrachtketen
Voor een versterking van de economie door een impuls te geven aan het logistieke cluster bij Schiphol heeft de gemeente € 11 miljoen ontvangen uit het Fonds economische structuur (FES-gelden). Deze bijdrage is gereserveerd in de reserve Versterking van de (lucht)vrachtketen. Voor de kosten van dit project wordt jaarlijks € 100.000 onttrokken aan de reserve.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

lasten in €	36.334
% totale begroting	6,8%
baten in €	397.743
% totale begroting	74,5%

Portefeuillehouder: Nobel

Maatschappelijk doel:
Haarlemmermeer is een financieel gezonde gemeente tegen een aanvaardbaar lastenniveau.

(Bedragen × € 1.000)	Begroting 2024 baten	% verschil baten t.o.v. begroting 2023	Begroting 2024 lasten	% verschil lasten t.o.v. begroting 2023
Onderdeel A: Belastingen (OZB, parkeren, toeristenbelasting, precariobelasting).	**120.624**	**20%**	**3.951**	**1%**
.				
Onderdeel B: Uitkeringen Gemeentefonds	**269.900**	**7%**	**-**	**-**
.				
Onderdeel C: Financiering/bespaarde rente/dividend.	**7.219**	**-3%**	**1.529**	**388%**
.				
Onderdeel D: Onvoorzien/saldo kostenplaatsen.	**-**	**-**	**29.854**	**286%**
.				
Onderdeel E: Vennootschapsbelasting.	**-**	**-**	**1.000**	**-**
.				

Verbonden partijen

Onderdeel A: Cocensus
Onderdeel B: -
Onderdeel C: NV Bank Nederlandse Gemeenten
Onderdeel D: -
Onderdeel E: -

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

De programma's worden afgesloten met de overzichten algemene dekkingsmiddelen en overhead. Algemene dekkingsmiddelen zijn middelen die geen vooraf bepaald bestedingsdoel hebben. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld de rioolheffing waar baten en lasten direct aan elkaar zijn gekoppeld of specifieke uitkeringen vanuit de rijksoverheid. De omvang van de algemene dekkingsmiddelen en de toelichting daarop worden in dit hoofdstuk gepresenteerd. Ook zijn hierin de posten voor onvoorziene uitgaven en onverdeelde lasten (stelposten) opgenomen. De volgende algemene dekkingsmiddelen zijn te onderscheiden:

- belastingen (lokale heffingen) waarvan de besteding niet gebonden is
- uitkeringen uit het gemeentefonds
- financiering, bespaarde rente en dividend

Verder wordt de te betalen vennootschapsbelasting toegelicht.

Verbonden partijen

Cocensus

Cocensus voert voor onze gemeente de volgende werkzaamheden uit: het waarderen van onroerende zaken (WOZ) en het heffen en invorderen van diverse belastingen en heffingen. Cocensus heeft een bedrijfsmatige grondslag en biedt tegen een redelijk tarief en goede kwaliteit haar diensten integraal aan.

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

De BNG is onze huisbankier. De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor maatschappelijk belang. De BNG draagt met gespecialiseerde financiële dienstverlening bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen.

Voor financiële informatie en eventuele risico's over de verbonden partij, zie de paragraaf Verbonden Partijen.

Tabel 73

Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	Metingen 2019	2020	2021	2022
Gemiddelde WOZ waarde woningen	Duizend euro	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	296	334	368	397
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	644	663	709	751
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	734	759	809	851

Relevant beleid

- Financiële verordening Haarlemmermeer 2021 (2021.0000629)
- Notitie Schuldpositie (7282099)
- Beleidsnotitie Planning- en controlcyclus 2017 (2017.0040561)
- Treasurystatuut 2019 (2019.0054201)
- Activabeleid gemeente Haarlemmermeer 2019 (2019.0054155)
- Garantiebeleid 2019 (2019.0057727)
- Notitie Reserves en voorzieningen 2020 (2019.0058406)

Onderdeel A: Belastingen (OZB, parkeren, toeristenbelasting, precariobelasting)

Tabel 74 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Onderdeel A: Belastingen (OZB, parkeren, toeristenbelasting, precariobelasting).	Baten	102.109	100.668	120.624	121.204	121.204	121.204
	Lasten	3.363	3.914	3.951	3.951	3.951	3.951
	Saldo	**98.746**	**96.754**	**116.673**	**117.253**	**117.253**	**117.253**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Baten				
1. Onroerendezaakbelastingen	18.229	-	-	-
2. Toeristenbelasting	1.500	1.000	-	-
3. Reclamebelasting	946	-	-	-
4. Hondenbelasting	-762	-	-	-
5. Strategische heroriëntatie (parkeerplaatsen)	-	-420	-	-
Overig	42	-	-	-
Totaal Baten	**19.955**	**580**	**-**	**-**
Lasten				
Overig	-37	-	-	-
Totaal Lasten	**-37**	**-**	**-**	**-**

Baten

1. De opbrengst van de onroerendezaakbelastingen (OZB) is verhoogd met de inflatiecorrectie van 13,7%, conform de uitgangspunten zoals vastgesteld in de Voorjaarsrapportage 2023. Dit geeft een meeropbrengst van circa € 11,7 miljoen. Verder is rekening gehouden met areaaluitbreiding bij woningen en niet-woningen wat een extra opbrengst van € 1,2 miljoen geeft.
Een laatste oorzaak van de hogere opbrengst in 2024 wordt veroorzaakt doordat in 2023, conform de besluitvorming bij de Najaarsrapportage 2022, een bedrag van € 5,3 miljoen meeropbrengst OZB niet-woningen in 2022 is verrekend met de tarieven OZB niet-woningen in 2023. Hierdoor is de opbrengst van de OZB niet-woningen in 2023 incidenteel lager.
2. In de door de raad op 1 juli 2021 aangenomen motie 'Positief gestemd!' wordt er vanuit gegaan dat de toerismesector zich in de periode 2023 – 2025 zal herstellen en dat als dit herstel zich heeft ingezet de behoefte naar extra hotelkamers in Haarlemmermeer geleidelijk zal terugkeren. Gezien deze

overweging heeft de raad het college verzocht voor 2024 en 2025 een meeropbrengst van respectievelijk € 1 miljoen en € 2 miljoen te ramen.
In de motie 'Toerist doet ook mee!' die de raad op 1 juli 2021 heeft aangenomen is aangegeven dat toeristen die in Haarlemmermeer overnachten met de ontwikkeling van Hoofddorp Centrum en het stationsgebied steeds meer gebruik gaan maken van gemeentelijke voorzieningen. Daarom vindt de raad een verhoging van de toeristenbelasting te verdedigen. Voorgesteld wordt om naar aanleiding van deze motie het tarief van de toeristenbelasting met ingang van 2024 met 0,24% te verhogen tot € 6,29%. De meeropbrengst is € 500.000.

3. In de Voorjaarsrapportage 2023 is een mutatie doorgevoerd op de ombuiging Verhogen inkomsten reclamebeleid. Om deze begrote extra inkomst toch te realiseren zetten we weer in op de reclamebelasting waarvan de verwachting is dat deze vanaf 2024 in werking zal treden zodat deze inkomsten uit reclame gerealiseerd kunnen worden. Voor het vaststellen van de belastingverordening en daarmee het invoeren van de reclamebelasting volgt in het tweede halfjaar van 2023 een separaat voorstel.

4. Bij de vaststelling van de Voorjaarsrapportage 2022 op 30 juni 2022 heeft de raad de motie 'Hot Dog VI' aangenomen waarbij het college is opgedragen de hondenbelasting per 1 januari 2024 af te schaffen.

5. Voor een toelichting op de strategische heroriëntatie (ombuigingen) wordt verwezen naar het hoofdstuk Financiële recapitulatie strategische heroriëntatie in de Financiële begroting.

Onderdeel B: Uitkeringen gemeentefonds

Tabel 75 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Onderdeel B: Uitkeringen Gemeentefonds	Baten	267.285	252.438	269.900	272.700	254.700	253.600
	Lasten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	**267.285**	**252.438**	**269.900**	**272.700**	**254.700**	**253.600**

Toelichting
De uitkeringen uit het gemeentefonds laten in vergelijking met de Voorjaarsrapportage 2023 het volgende beeld zien:

Tabel 76

Omschrijving (bedragen x € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Voorjaarsrapportage 2023	269.361	273.761	256.661	255.361
Mutaties meicirculaire 2023 (zie brief X.2023.03889)	539	-1.061	-1.961	-1.761
Programmabegroting 2024-2027	269.900	272.700	254.700	253.600

Mutaties meicirculaire
Een deel van de mutaties ten opzichte van de voorjaarsrapportage betreft de ontwikkeling van het accres, de uitkeringsbasis en hoeveelheidsverschillen. Verder wordt de ruimte onder het plafond van het BTW compensatiefonds hoger ingeschat, wat een voordeel geeft.
Op basis van de Voorjaarsnota 2023 van het Rijk zijn de accressen bijgesteld, deze zijn berekend conform de systematiek zoals vastgesteld in het coalitieakkoord van het Rijk. Voor 2023 tot en met 2025 wordt de bestaande normeringssystematiek toegepast (trap-op-trap-af). Vanaf 2026 is het accres vastgezet op een plus van € 1 miljard bovenop de stand van de Miljoenennota 2022. Bij de septembercirculaire heeft het Kabinet aanvullend eenmalig € 1 miljard voor gemeenten beschikbaar gesteld voor 2026. De terugval in de middelen van het gemeentefonds bedroeg ongeveer € 4 miljard, na verrekening van deze compensatie € 3 miljard. In deze meicirculaire komt dit bedrag vanaf 2027 structureel beschikbaar. Door deze besluiten van het Kabinet Rutte IV is het accres in 2026 en 2027 fors lager dan de jaren daarvoor.
In 2025 is sprake van een incidenteel nadeel omdat het Rijk een besparing van € 500 miljoen heeft ingeboekt op de kosten van de jeugdzorg. Deze besparing is gekort op de algemene uitkering.

Tegenover dit nadeel is een taakstelling geraamd op de kosten van de jeugdzorg in het programma Zorg en werk van € 3,3 miljoen. De verantwoordelijkheid voor de realisatie van deze taakstelling ligt bij het Rijk.

Voordelen als gevolg van taakmutaties komen ten gunste van het betreffende beleidsdoel, ter uitvoering van de extra lasten van de betreffende taak. Bij een nadeel wordt het budget van het betreffende beleidsdoel verlaagd. In de meicirculaire waren de volgende taakmutaties opgenomen:

Tabel 77

Omschrijving (bedragen x € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Loon- en prijsbijstelling 2023 participatie	37	40		
Integraal Zorgakkoord (WMO abonnementstarief)		618	598	593
Terugdraaien eigen bijdrage huishoudelijke hulp WMO		553	536	532
Herinvoering eigen bijdrage WMO			-1.248	-1.239
Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslag	27	28	27	26
Handhaving energielabel C kantoren	5	5	-5	-4
Wet goed Verhuurderschap	4	5	5	5
Voorschoolse voorziening peuters	6	6	6	6
BRP: centralisering inschrijving vergunninghouders	-26	-26	-26	-26
Jeugdhulp kinderen in een AZC	28	28	28	28
Armoedebestrijding kinderen	54	54	54	54
Participatie (IU)	209	191	163	191
Totaal taakmutaties	344	1.502	138	166

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de brief aan de raad over de meicirculaire 2023 (X. 2023.03889).

Onderdeel C: Financiering/bespaarde rente/dividend

Tabel 78 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Onderdeel C: Financiering/bespaarde rente/ dividend.	Baten	7.876	7.423	7.219	7.459	7.829	7.781
	Lasten	2.332	314	1.529	2.634	3.405	4.585
	Saldo	**5.544**	**7.109**	**5.690**	**4.826**	**4.423**	**3.196**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Baten				
1. Verkoop transitieaandeel Meerlanden	-	-	420	-
2. Bespaarde rente	-123	148	-50	-8
Overig	-81	92	-1	-40
Totaal Baten	**-204**	**240**	**369**	**-48**
Lasten				
1. Rentelasten	-2.023	-1.977	-1.875	-2.103
2. Doorberekede rentelasten	684	1.020	1.052	915
3. Bespaarde rente	123	-148	50	8
Overig	1	1	1	0
Totaal Lasten	**-1.216**	**-1.104**	**-772**	**-1.180**

Baten

1. Vanaf 2026 tot en met 2029 ontstaat jaarlijks een incidenteel voordeel vanwege de gedeeltelijke verkoop (20%) van het transitieaandeel van De Meerlanden Holding NV.
2. De bespaarde rente vanwege de financiering met eigen middelen wisselt per jaar vanwege de mutaties in reserves en voorzieningen. Dit is een administratieve boekingen die budgettair neutraal is.

Lasten

1. De stijgende rentetarieven en hogere financieringsbehoefte vanwege investeringen zorgen voor een toename van de rentelasten.
2. De mutaties in de activa vanwege nieuwe investeringen en afschrijvingen zorgen voor jaarlijkse wisselingen in de door te berekenen rente. Conform de voorschriften van het BBV wordt aan de programma's doorberekende rente als een negatieve last verantwoord.
3. Zie voor een toelichting op de bespaarde rente de toelichting onder de baten.

Onderdeel D: Onvoorzien/saldo kostenplaatsen

Tabel 79 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Onderdeel D: Onvoorzien/saldo kostenplaatsen.	Baten	148	-	-	-	-	-
	Lasten	2.464	7.736	29.854	31.270	34.792	38.727
	Saldo	**-2.316**	**-7.736**	**-29.854**	**-31.270**	**-34.792**	**-38.727**

Onvoorziene uitgaven

Voor onvoorziene uitgaven is een bedrag geraamd van € 35.000 per jaar. De post onvoorziene uitgaven is bestemd voor kleine posten die onvoorzien, onuitstelbaar en onvermijdbaar zijn. Hierbij is het uitgangspunt dat deze in eerste instantie binnen de beschikbare budgetten opgevangen moeten worden. Pas in tweede instantie kan de raming voor onvoorziene uitgaven worden benut. Voor relatief grote tegenvallers is de raming voor onvoorziene uitgaven niet bedoeld. Grote tegenvallers komen direct ten laste van het resultaat en de Algemene dekkingsreserve.

Stelposten

In de Programmabegroting 2024-2027 zijn de volgende stelposten geraamd:

Tabel 80

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stelpost areaalsystematiek groei van de gemeente	2.184	4.095	6.527	9.862
Stelpost volumegroei jeugdzorg en Wmo	645	1.308	1.979	2.650
Stelpost schaalsprong wonen	1.998	1.995	1.970	1.943
Stelpost bedrijfsvoering	0	-126	-126	-126
Stelpost versterking organisatie	-444	790	790	790
Stelpost indexaties	26.122	26.303	26.323	26.332
Stelpost kapitaallasten	-448	-2.619	-2.195	-2.248
Stelpost ombuigingen	-200	-475	-475	-475
Totaal stelposten	29.856	31.272	34.794	38.729

De mutaties op deze stelposten ten opzichte van de Voorjaarsrapportage 2023 staan in het overzicht 'Verloop stelposten', in het hoofdstuk Financiële begroting.
Bij de vaststelling van de Voorjaarsrapportage 2023 (7735887) is besloten een areaalsystematiek in te voeren om de stijging van de lasten als gevolg van de groei van de gemeente te verwerken in het meerjarenbeeld. De areaalsystematiek brengt de financiële impact van de autonome groei op de primaire processen, waarbij de gehele begroting wordt betrokken, in beeld. Middels de stelpost 'areaalsystematiek groei van de gemeente' zijn de hogere lasten geraamd in het meerjarenbeeld. In de Voorjaarsrapportage 2024 wordt de stelpost bijgesteld op basis van de werkelijke groei in 2023 en volgt besluitvorming over toekenning van budgetten aan de verschillende programma's/beleidsdoelen.

Voor de volumegroei jeugdzorg en Wmo voor de huidige inwoners is rekening gehouden met een groei van 1% voor de jaren 2024 en verder. De hogere lasten als gevolg van de volumegroei door de stijging van het aantal inwoners is verwerkt in de areaalsystematiek groei van de gemeente.
Voor het dekken van de kapitaallasten van investeringen in verband met de schaalsprong wonen is vanaf 2024 een stelpost opgenomen. Conform een besluit van de raad bij de vaststelling van de Investeringsstrategie Wonen (2021.0002603) wordt in een begrotingsjaar resterend bedrag van deze stelpost in de jaarrekening van dat jaar gestort in de reserve Schaalsprong.
Een deel van de middelen voor de versterking van de organisatie, die beschikbaar zijn gesteld op basis van het coalitieakkoord 2022-2026, is nog niet toegewezen voor de jaren 2025 en verder. Hiervoor wordt later de afweging gemaakt waar een verdere versterking het meest noodzakelijk is. Voor 2024 is iets meer formatie toegekend dan er middelen beschikbaar zijn. De verwachting is dat dit nadeel wordt goedgemaakt uit vacatureruimte.
De stelpost indexering is gebaseerd op de in de Voorjaarsrapportage 2023 vastgestelde indexeringen. In de paragraaf 'Grondslagen begroting' zijn deze vermeld.
De stelpost kapitaallasten betreft het geraamde voordeel op de investeringen als gevolg van de aanname dat 65% van de geraamde investeringsbedragen gerealiseerd worden. Daarnaast is in deze stelpost rekening gehouden met de hogere kapitaallasten om de indexatie van de investeringskredieten in verband met de hoge inflatie op te vangen.
Een deel van de ombuigingen kan nog niet worden geraamd op concrete begrotingsposten en zijn daarom als stelpost geraamd. Dit betreft:

- besparing door meer te werken met vaste medewerkers in plaats van inhuur (€ 200.000 vanaf 2024)
- besparing door digitalisering, automatisering en robotisering (deels gerealiseerd, nog € 86.000 vanaf 2025)
- het versoberen van taken in het primaire proces (€ 189.000 vanaf 2025).

Onderdeel E: Vennootschapsbelasting.

Tabel 81 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Onderdeel E: Vennootschapsbelasting.	Baten	-	-	-	-	-	-
	Lasten	1.884	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
	Saldo	**-1.884**	**-1.000**	**-1.000**	**-1.000**	**-1.000**	**-1.000**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar
Er wordt in de begroting rekening gehouden met een vast bedrag aan te betalen vennootschapsbelasting. Afhankelijk van de te verwachten fiscale winst wordt de begroting per jaar bijgesteld. Het resultaat verschilt per jaar.

Totaaloverzicht: Wat mag het kosten?

Tabel 82

Bedragen × € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden. Overzicht algemene dekkingsmiddelen		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Haarlemmermeer is een financieel gezonde gemeente tegen een aanvaardbaar lastenniveau.	Baten	377.418	360.529	397.743	401.363	383.732	382.584
	Lasten	10.042	12.964	36.334	38.854	43.148	48.263
Saldo van baten en lasten (B-L)	**Saldo**	**367.375**	**347.565**	**361.409**	**362.508**	**340.584**	**334.322**
Reservemutaties	Onttrekking	57.059	16.242	11.170	8.097	1.441	2.640
	Storting	12.175	605	1.231	293	404	-
Resultaat (Saldo+O-S)	**Saldo**	**412.260**	**363.203**	**371.348**	**370.312**	**341.621**	**336.961**

Uitsplitsing per onderdeel

Onderdeel A: Belastingen (OZB, parkeren, toeristenbelasting, precariobelasting).	Baten	102.109	100.668	120.624	121.204	121.204	121.204
	Lasten	3.363	3.914	3.951	3.951	3.951	3.951
	Saldo	**98.746**	**96.754**	**116.673**	**117.253**	**117.253**	**117.253**
Onderdeel B: Uitkeringen Gemeentefonds	Baten	267.285	252.438	269.900	272.700	254.700	253.600
	Lasten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	**267.285**	**252.438**	**269.900**	**272.700**	**254.700**	**253.600**
Onderdeel C: Financiering/bespaarde rente/ dividend.	Baten	7.876	7.423	7.219	7.459	7.829	7.781
	Lasten	2.332	314	1.529	2.634	3.405	4.585
	Saldo	**5.544**	**7.109**	**5.690**	**4.826**	**4.423**	**3.196**
Onderdeel D: Onvoorzien/saldo kostenplaatsen.	Baten	148	-	-	-	-	-
	Lasten	2.464	7.736	29.854	31.270	34.792	38.727
	Saldo	**-2.316**	**-7.736**	**-29.854**	**-31.270**	**-34.792**	**-38.727**
Onderdeel E: Vennootschapsbelasting.	Baten	-	-	-	-	-	-
	Lasten	1.884	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
	Saldo	**-1.884**	**-1.000**	**-1.000**	**-1.000**	**-1.000**	**-1.000**

Toelichting reserves

Tabel 83

(bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Onttrekking				
Algemene dekkingsreserve	11.170	8.097	1.441	2.640
Totaal Onttrekking	**11.170**	**8.097**	**1.441**	**2.640**
Storting				
Algemene dekkingsreserve	1.231	293	404	0
Totaal Storting	**1.231**	**293**	**404**	**0**

Onttrekkingen

Algemene dekkingsreserve

Ter dekking van incidentele lasten wordt in 2024 € 9,6 miljoen en in 2025 € 4,9 miljoen onttrokken. Dit betreft de dekking van de programmakosten grote woningbouwprojecten, verwerving en implementatie financieel-, en personeels- en salarisadministratiesystemen, kosten schuldhulpverlening en de Uitvoering Wet inburgering.

Als gevolg van de tijdelijke huisvesting van de gemeentelijke organisatie in verband met de nieuwbouw van het raadhuis is er sprake van incidentele voor- en nadelen. In 2024 is sprake van een nadeel van € 1,4 miljoen in 2025, € 1,3 miljoen in 2026 en in 2027 € 2,6 miljoen. Deze nadelen worden conform raadsvoorstel Stadscentrum Hoofddorp: nieuwe gemeentelijke huisvesting (2020.0000976) onttrokken.

Gedurende de jaren 2024-2026 wordt per jaar € 0,1 onttrokkken voor beeldende kunst in de openbare ruimte. Dit betreft de inzet van het restantbudget voor de aanschaf van het kunstwerk IDA in PARK21. Op 8 juni 2021 is de raad geïnformeerd dat dit project niet door gaat.

In verband met budgetoverhevelingen wordt in 2025 € 1,3 miljoen onttrokken voor de verdere implentatie van de Omgevingswet. Verder wordt in 2025 € 0,5 miljoen onttrokken voor de huisvestingsopgave asielaanpak. In 2024 wordt € 0,005 miljoen onttrokken voor een incidentele bijdrage aan de stichting Maatvast.

Stortingen

Algemene dekkingsreserve

Als gevolg van de tijdelijke huisvesting van de gemeentelijke organisatie in verband met de nieuwbouw van het raadhuis is er sprake van incidentele voor- en nadelen. In 2024, 2025 en 2026 is sprake van een voordeel van respectievelijk € 1,2 miljoen, € 0,3 en € 0,4 miljoen. Deze voordelen worden conform

raadsvoorstel Stadscentrum Hoofddorp: nieuwe gemeentelijke huisvesting (2020.0000976) gereserveerd. Dit betreft een correctie op de geraamde onttrekkingen die hiervoor zijn toegelicht.

Overzicht overhead

Portefeuillehouder: El Idrissi, Van der Meij, Nobel

lasten in €	72.867
% totale begroting	13,7%
baten in €	1.599
% totale begroting	0,3%

Maatschappelijk doel:
Haarlemmermeer realiseert haar doelen met aanvaardbare overhead.

(Bedragen × € 1.000)	Begroting 2024 baten	% verschil baten t.o.v. begroting 2023	Begroting 2024 lasten	% verschil lasten t.o.v. begroting 2023
Onderdeel A: Directie, bestuursondersteuning, corporate control, communicatie, personeel en organisatie, financiën, inkoop en juridische zaken.	**1.434**	**50%**	**36.059**	**12%**
.				
Onderdeel B: Management en managementondersteuning primair proces.	**-**	**-**	**13.128**	**8%**
.				
Onderdeel C: Informatievoorziening en automatisering.	**144**	**-**	**16.712**	**-5%**
.				
Onderdeel D: Facilitaire zaken en huisvesting.	**22**	**1%**	**14.125**	**1%**
.				
Onderdeel E: Interne doorbelastingen.	**-**	**-**	**-7.157**	**-10%**
.				

Verbonden partijen

Onderdeel A: -
Onderdeel B: -
Onderdeel C: Dimpact
Onderdeel D: -
Onderdeel E: -

Overzicht overhead

Haarlemmermeer realiseert haar doelen met aanvaardbare overhead.
Overhead is van belang om de beleidsdoelen van Haarlemmermeer op een adequate en efficiënte manier te realiseren. In het BBV is bepaald dat gemeenten de lasten aan overhead in een apart overzicht moeten tonen. Ook is in het BBV bepaald welke lasten hieronder vallen. Het uitgangspunt hiervan is om de vergelijkbaarheid met andere gemeenten te vergroten. Het gevolg is dat in de programma's alleen baten en lasten worden opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces, wat wil zeggen dat in de programma's alleen de apparaatskosten worden verantwoord die direct voor de uitvoering van de desbetreffende taken en activiteiten worden ingezet.

Verbonden partijen
Dimpact
Dimpact zorgt er onder andere voor dat bestaande en nieuwe ICT functionaliteiten (door)ontwikkeld worden en de daarmee gepaarde kosten gedeeld kunnen worden onder de betrokken gemeenten. Zo blijft de kwaliteit van dienstverlening voorop staan en worden de kosten per gemeente verminderd. Op dit moment nemen wij de diensten Open Online (gemeentelijke website) en Open formulieren af via Dimpact

Toelichting overhead
Het Overzicht overhead is onderverdeeld in vijf onderdelen. Hierdoor ontstaat een beter inzicht in de lasten van overhead. De verschillen in de lasten per jaar van elk onderdeel worden hieronder kort toegelicht. Verder is voor de wettelijk voorgeschreven BBV-kengetallen Tabel 85 opgenomen met de beschikbare vergelijkende cijfers 2022 en 2023 van drie gemeenten. Globaal bestaat de overhead volgens de definitie van het BBV uit de volgende onderwerpen:

- Bestuursondersteuning en beleidsadvisering
- Financiën
- Personeelszaken en organisatie
- Juridische zaken (exclusief bezwaar en beroep)
- Informatievoorziening, automatisering van systemen ten behoeve van de gemeentebrede bedrijfsvoering, documentmanagement en informatievoorziening (DIV)
- Facilitaire zaken en huisvesting (inclusief beveiliging)
- Interne en externe communicatie met uitzondering van klantcommunicatie
- Verzekeringen
- Hiërarchisch leidinggevenden, controllers en managementondersteuning werkzaam in de primaire processen en de staven van de clusters

De definitie voor overhead die is vastgesteld door de commissie BBV creëert een nieuwe discussie over de kosten van de gemeentebrede bedrijfsvoering en de toerekening hiervan. Omdat iedere gemeente anders is georganiseerd, is het niet eenvoudig om de overhead met andere gemeenten te vergelijken. Gemeente Haarlemmermeer is een regiegemeente wat zich uit in relatief weinig fte per inwoner, omdat veel uitvoerende taken niet door de gemeente zelf

worden uitgevoerd. Minder taken in eigen regie uitvoeren leidt tot relatief meer overhead.

Deze diverse manieren van organiseren maakt een discussie over de overhead complex. We voeren benchmarks uit met andere gemeenten. Vanuit de uitkomsten van deze benchmarks wordt dieper onderzocht waar de leerpunten voor onze organisatie liggen.

In Tabel 84 zijn de in de regeling beleidsindicatoren gemeenten voorgeschreven kengetallen in relatie tot de overhead opgenomen.

Tabel 84

Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	2022	2023	2024	2025
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	BBV	Eigen gegevens	6,8	7,0	7,3	7,3
Bezetting[1]	Fte per 1.000 inwoners	BBV	Eigen gegevens	6,8	6,8	7,3	7,3
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	BBV	Eigen begroting	€ 774	€ 846	€ 841	€ 814
Externe inhuur[2]	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	BBV	Eigen begroting	17,2	9,5	6,7	6,6
Overhead	% van totale lasten	BBV	Eigen begroting	9,3	11,8	12,7	12,2

1 Werkelijke bezetting per 1 januari jaar t-1 (conform definitie beleidsindicatoren)
2 Dit is het percentage gebaseerd op de primaire begroting 2023, 2024 en 2025 (standlijn 1 januari). Voor wat betreft de kolom 2022 zijn dit de werkelijke uitkomsten. De hogere realisatie wordt onder andere veroorzaakt door inhuur externen in verband met vacatures. Deze inhuurkosten worden gedekt uit vrijvallende salariskosten. Gekeken wordt naar wat nodig is op een bepaald moment en welke dekking dan beschikbaar is.

De hiervoor genoemde kengetallen moeten door alle gemeenten in hun programmabegroting en jaarstukken opgenomen worden. Hierdoor is het mogelijk een vergelijking met andere gemeenten te maken. Voor 2022 en 2023 is het beeld als volgt:

Tabel 85

Omschrijving	Eenheid	Haarlemmermeer		Zaanstad		Haarlem		Apeldoorn	
		JS 2022[1]	PB 2023	JS 2022	PB 2023	JS 2022	PB 2023	JS 2022	PB 2023
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	6,7	6,5	8,7	n/b	7,5	7,1	7,9	8,0
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	6,8	6,5	8,3	8,4	7,6	7,5	7,1	7,4
Apparaatskosten	Kosten per inwoner in euro's	€ 766	€ 693	€ 812	€ 885	€ 822	€ 850	€ 927	€ 891
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	17,2	4,6	21,6	18,4	19,9	11,0	23,4	n/b[2]
Overhead	% van totale lasten	9,3	10,8	8,1	n/b	9,2	9,7	9,3	10,2

1 JS = Jaarstukken; PB = Programmabegroting
2 Gezien de problematiek zoals toelicht bij kengetal externe inhuur rapporteert Apeldoorn alleen over deze indicator bij de jaarstukken

Kengetal Externe inhuur
in de primaire begroting wordt het op dat moment begrote bedrag voor inhuur afgezet tegen de totale begrote bedragen voor loon- en inhuurkosten. In de loop van het jaar worden via Planning & Control producten regelmatig budgetten voor inhuur toegevoegd, met daar tegenover incidentele dekking. Ook worden vacatures die niet meteen vervuld kunnen worden vaak ingevuld via inhuur. Minder vast betekent dan meer inhuur, wat relatief gezien bij de jaarstukken een hoger inhuurpercentage met zich meebrengt.

Hier onder is in Tabel 86 een overzicht van de opbouw in fte's die voor 2024 zijn toegerekend aan de exploitatie (direct) en aan het Overzicht overhead.

Tabel 86

cluster overhead	Cluster	Direct	Overhead	Eindtotaal
PIOFACH[1]	Directie		5,00	5,00
	Staf, Bestuur en Directie		42,19	42,19
	Corporate Control		13,39	13,39
	Communicatie		45,34	45,34
	Human Resource Management		39,02	39,02
	Inkoop & Juridische Zaken		39,43	39,43
	Financiën & Administratie		59,80	59,80
	Info+		71,30	71,30
	Facility Management		51,45	51,45
Totaal PIOFACH		0,00	366,92	366,92
Direct	Projecten	38,98	6,54	45,52
	Grond- en vastgoedzaken	37,27	8,62	45,89
	Ruimte, economie en duurzaamheid	73,14	6,76	79,90
	Ingenieursbureau	38,75	4,89	43,64
	Samenleving, Sport en Cultuur	47,10	7,21	54,31
	Sociale Dienstverlening	118,85	13,62	132,47
	Maatschappelijke Ondersteuning & Zorg	85,45	22,41	107,86
	Beheer en Onderhoud	83,56	11,69	95,25
	Veiligheid	109,80	14,39	124,19
	Gebieds & Relatiemanagement	28,78	2,45	31,23
	Klant Contact Centrum	63,75	12,08	75,83
	Griffie	8,38	0,00	8,38
Totaal Direct		733,81	110,66	844,47
Eindtotaal		733,81	477,58	1.211,39

1 *PIOFACH staat voor Personeel, informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie en Huisvesting.*

Onderdeel A: Directie, bestuursondersteuning, corporate control, communicatie, personeel en organisatie, financiën, inkoop en juridische zaken.

Tabel 87 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Onderdeel A: Directie, bestuursondersteuning, corporate control, communicatie, personeel en organisatie, financiën, inkoop en juridische zaken.	Baten	1.550	954	1.434	1.434	1.434	1.434
	Lasten	28.424	32.340	36.059	33.877	32.244	32.244
	Saldo	**-26.875**	**-31.386**	**-34.625**	**-32.443**	**-30.810**	**-30.810**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Baten				
1. Doorbelasting kosten	480	-	-	-
Overig	-	-	-	-
Totaal Baten	**480**	**-**	**-**	**-**

Lasten				
1. Aanbesteding financieel- en HRM systeem	-3.572	2.653	1.553	-
2. Communicatieadviseurs	-480	-	-	-
3. Versterking organisatie	-	-458	-	-
4. Budget advies en onderzoeken	455	-	-	-
5. Bedrijfsvervoerplan	-200	-	-	-
6. Privacywetgeving en informatiebeveiliging	199	-	-	-
7. Traineeships	-150	-	-	-
8. Implementatie Key Control Dashboard	116	-	-	-
Overig	-87	-13	80	-
Totaal Lasten	**-3.719**	**2.182**	**1.633**	**-**

Baten

1. De kosten van advies op gebied van communicatie worden doorbelast aan projecten. met de dekking van deze kosten moet rekening worden gehouden in de betreffende projectbudgetten.

Lasten

1. Voor de aanbesteding en implementatie van het financiële systeem en het personeels- en salarissysteem, is tijdelijk budget beschikbaar. De hoogte hiervan fluctueert jaarlijks, afhankelijk van de fase waarin het project zich bevindt.
2. De formatie van communicatieadviseurs is uitgebreid. Dit in verband met extra werkzaamheden voor projecten. De kosten worden doorbelast aan projecten. Met de dekking van deze kosten moet rekening worden gehouden in de betreffende projectbudgetten. Zie ook de toelichting bij de baten.
3. Op basis van het coalitieakkoord 2022-2026 is rekening gehouden met budget voor versterking van de organisatie om de huidige en nieuwe ambities waar te kunnen maken.
4. In 2023 zijn tijdelijk middelen beschikbaar voor de evaluatie verbonden partijen, methode Duisenberg en voor de voorbereiding op de aanbesteding van het financiële systeem en het personeels- en salarissysteem. Deze tijdelijke middelen vervallen in 2024.
5. Vanaf 2024 komt € 200.000 extra beschikbaar voor het bedrijfsvervoerplan in het kader van aantrekkelijk werkgeverschap.
6. Vanwege een budgetoverheveling bij de Najaarsrapportage 2022 zijn er in 2023 extra middelen beschikbaar voor het uitvoeren van werkzaamheden om te voldoen aan de wettelijke vereisten voor onder meer beveiliging, beheer en privacy.
7. Vanwege een budgetoverheveling bij de jaarstukken 2022 zijn er in 2023 extra middelen beschikbaar voor de implementatie van het Key Control Dashboard (applicatie Verbijzondering Interne Controle).

Onderdeel B: Management en managementondersteuning primair proces.

Tabel 88 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Onderdeel B: Management en managementondersteuning primair proces.	Baten	-	-	-	-	-	-
	Lasten	11.044	12.193	13.128	13.311	13.311	13.311
	Saldo	**-11.044**	**-12.193**	**-13.128**	**-13.311**	**-13.311**	**-13.311**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Lasten				
1. Personeelskosten	-958	-183	-	-
Overig	23	0	-	-
Totaal Lasten	**-935**	**-183**	**-**	**-**

Lasten

1. Vanwege de versterking van de ambtelijke organisatie en de verwerking van de nieuwe cao worden meer kosten toegerekend aan de overhead.

Onderdeel C: Informatievoorziening en automatisering

Tabel 89 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Onderdeel C: Informatievoorziening en automatisering.	Baten	4	-	144	144	144	144
	Lasten	16.376	17.667	16.712	16.588	16.357	16.105
	Saldo	**-16.372**	**-17.667**	**-16.568**	**-16.444**	**-16.213**	**-15.961**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Baten				
Overig	144	-	-	-
Totaal Baten	**144**	**-**	**-**	**-**
Lasten				
1. Salarissen en sociale lasten en ingeleend personee	499	-190	-	-
2. Kapitaallasten	365	291	232	112
Overig	91	23	-1	140
Totaal Lasten	**955**	**124**	**231**	**252**

Lasten

1. Een gedeelte van de middelen voor het versterkten van de ambtelijke organisatie was tot en met 2023 al incidenteel beschikbaar gesteld. Vanaf 2024 vallen deze middelen vrij.
2. Als gevolg van wijzigingen in de investeringen is sprake van een mutatie op de kapitaallasten op dit beleidsdoel.

Onderdeel D: Facilitaire zaken en huisvesting.

Tabel 90 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Onderdeel D: Facilitaire zaken en huisvesting.	Baten	61	21	22	22	22	22
	Lasten	12.961	14.008	14.125	14.404	13.857	15.943
	Saldo	**-12.900**	**-13.986**	**-14.103**	**-14.382**	**-13.835**	**-15.922**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Baten				
Overig	0	-	-	-
Totaal Baten	**0**	**-**	**-**	**-**

Lasten					
1. Werkplekken CJG	-	-	130	-
2. Kapitaallasten	-100	272	-471	-912
3. Tijdelijke huisvesting gemeentelijke organisatie	49	-557	900	-1.174
Overig	-66	6	-12	-1
Totaal Lasten	**-117**	**-279**	**547**	**-2.087**

Lasten

1. Voor de huur van extra werkplekken voor het personeel van het Centrum Jeugd en Gezin (CJG) is tot en met 2025 bij de vaststelling van de Voorjaarsrapportage 2022 budget beschikbaar gesteld.
2. Als gevolg van wijzigingen in de investeringen is sprake van een mutatie op de kapitaallasten op dit beleidsdoel. Dit is exclusief de kapitaallasten van de tijdelijke huisvesting.
3. In verband met de vertraging van de tijdelijke huisvesting en de actualisatie van de prognose van de uitgaven van de tijdelijke huisvesting over de periode 2020-2027 zijn de budgetten aangepast en worden middels deze mutatie doorgevoerd in de meerjarenbegroting.

Onderdeel E: Interne doorbelastingen.

Tabel 91 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Onderdeel E: Interne doorbelastingen.	Baten	-	-	-	-	-	-
	Lasten	-7.855	-7.988	-7.157	-7.157	-7.157	-7.157
	Saldo	**7.855**	**7.988**	**7.157**	**7.157**	**7.157**	**7.157**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2024	2025	2026	2027
Lasten				
1. Dekking Overhead	-831	-	-	-
Overig	-	-	-	-
Totaal Lasten	**-831**	**-**	**-**	**-**

Lasten

1. Aan projecten en investeringen bestede uren worden doorbelast op basis van de interne opdrachtensystematiek (IOS) tegen marktconforme tarieven. Het verschil tussen de personeelslasten (in- en extern personeel) en de marktconforme tarieven wordt gebruikt ter dekking van een deel van de overheadlasten. Door de stijging van de personeelslasten als gevolg van de nieuw afgesloten CAO wordt de dekking van de overhead lager.
Verder is in 2023 rekening gehouden met een incidenteel hogere bijdrage aan de dekking van overhead als gevolg van een verhoging van de inhuur voor de uitvoering van projecten. Dit incidentele voordeel is geraamd in de Voorjaarsrapportage 2023.

Totaaloverzicht: Wat mag het kosten?

Tabel 92

Bedragen × € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		JR2022	2023	2024	2025	2026	2027
Overzicht overhead							
Haarlemmermeer realiseert haar doelen met aanvaardbare overhead.	Baten	1.615	975	1.599	1.599	1.599	1.599
	Lasten	60.950	68.220	72.867	71.022	68.612	70.446
Saldo van baten en lasten (B-L)	**Saldo**	**-59.335**	**-67.245**	**-71.268**	**-69.423**	**-67.012**	**-68.847**
Reservemutaties	Onttrekking	-	-	-	-	-	-
	Storting	-	-	-	-	-	-
Resultaat (Saldo+O-S)	**Saldo**	**-59.335**	**-67.245**	**-71.268**	**-69.423**	**-67.012**	**-68.847**

Uitsplitsing per onderdeel

Onderdeel A: Directie, bestuursondersteuning, corporate control, communicatie, personeel en organisatie, financiën, inkoop en juridische zaken.	Baten	1.550	954	1.434	1.434	1.434	1.434
	Lasten	28.424	32.340	36.059	33.877	32.244	32.244
	Saldo	**-26.875**	**-31.386**	**-34.625**	**-32.443**	**-30.810**	**-30.810**
Onderdeel B: Management en managementondersteuning primair proces.	Baten	-	-	-	-	-	-
	Lasten	11.044	12.193	13.128	13.311	13.311	13.311
	Saldo	**-11.044**	**-12.193**	**-13.128**	**-13.311**	**-13.311**	**-13.311**
Onderdeel C: Informatievoorziening en automatisering.	Baten	4	-	144	144	144	144
	Lasten	16.376	17.667	16.712	16.588	16.357	16.105
	Saldo	**-16.372**	**-17.667**	**-16.568**	**-16.444**	**-16.213**	**-15.961**
Onderdeel D: Facilitaire zaken en huisvesting.	Baten	61	21	22	22	22	22
	Lasten	12.961	14.008	14.125	14.404	13.857	15.943
	Saldo	**-12.900**	**-13.986**	**-14.103**	**-14.382**	**-13.835**	**-15.922**
Onderdeel E: Interne doorbelastingen.	Baten	-	-	-	-	-	-
	Lasten	-7.855	-7.988	-7.157	-7.157	-7.157	-7.157
	Saldo	**7.855**	**7.988**	**7.157**	**7.157**	**7.157**	**7.157**

Paragrafen

Inleiding

Het BBV bepaalt dat in de programmabegroting paragrafen worden opgenomen, waarin de beleidslijnen worden vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten en lokale heffingen. Doel van de paragrafen is dat onderwerpen die versnipperd in de begroting staan worden gebundeld in een kort overzicht, zodat de raad voldoende inzicht wordt geboden. De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de begroting en leveren daarmee extra informatie voor het beoordelen van de financiële positie.

Een korte toelichting op de paragrafen:

- *Lokale heffingen:* hierin worden de beleidsvoornemens voor de lokale lasten en een overzicht van de diverse belastingen en heffingen opgenomen.
- *Weerstandsvermogen:* hierin worden de risico's gerelateerd aan de weerstandscapaciteit. Ook zijn in deze paragraaf vijf financiële kengetallen opgenomen.
- *Onderhoud kapitaalgoederen:* aan de orde komen de onderhoudstoestand en de kosten van negen soorten kapitaalgoederen.
- *Vastgoed:* in deze paragraaf wordt ingegaan op het beheer van de vastgoedportefeuille.
- *Financiering:* hierin wordt het uitvoeren van de treasuryfunctie beschreven en inzicht gegeven in de rentelasten.
- *Bedrijfsvoering:* deze paragraaf beschrijft de ontwikkelingen op het terrein van sturing en beheersing van de organisatie.
- *Verbonden partijen:* een beschrijving van onze participaties in rechtspersonen waarin bestuurlijke invloed wordt uitgeoefend en waarmee financiële belangen zijn gemoeid.
- *Grondbeleid:* in deze paragraaf worden de hoofdlijnen van het grondbeleid verwoord.
- *Openbaarheid Wet open overheid* (Woo): Artikel 3.5 van de Woo schrijft voor dat een bestuursorgaan in de begroting aandacht besteed aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van deze wet.

Lokale heffingen

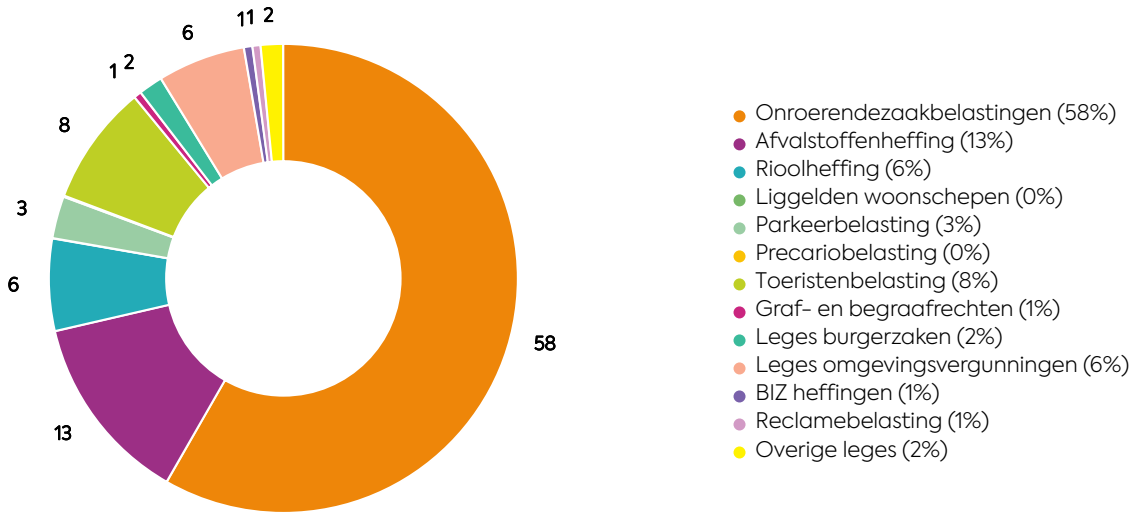
Portefeuillehouder: Nobel

Deze paragraaf geeft inzicht in de door de gemeente Haarlemmermeer geheven belastingen (conform artikel 220 tot en met 228 Gemeentewet) en heffingen (conform 228A en 229 Gemeentewet). Aan de orde komen de tariefontwikkelingen, de opbrengsten, de lokale lastendruk, de kostendekkendheid van retributies en informatie over het kwijtscheldingsbeleid. De doelstelling van lokale heffingen is: “inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties leveren een rechtvaardige bijdrage in de gemeentelijke voorzieningen”.

Haarlemmermeer kent de volgende heffingen:

- *Belastingen*
  Tot deze groep behoren onroerendezaakbelastingen (OZB), toeristenbelasting, parkeerbelasting, reclamebelasting en precariobelasting .
- *Retributies*
  Tot deze groep behoren rioolheffing, afvalstoffenheffing, begraafrechten, liggeld voor woonschepen en leges.

Verdeling begrote opbrengsten belastingen en heffingen 2024

Lokaal beleid bij gemeentelijke belastingen

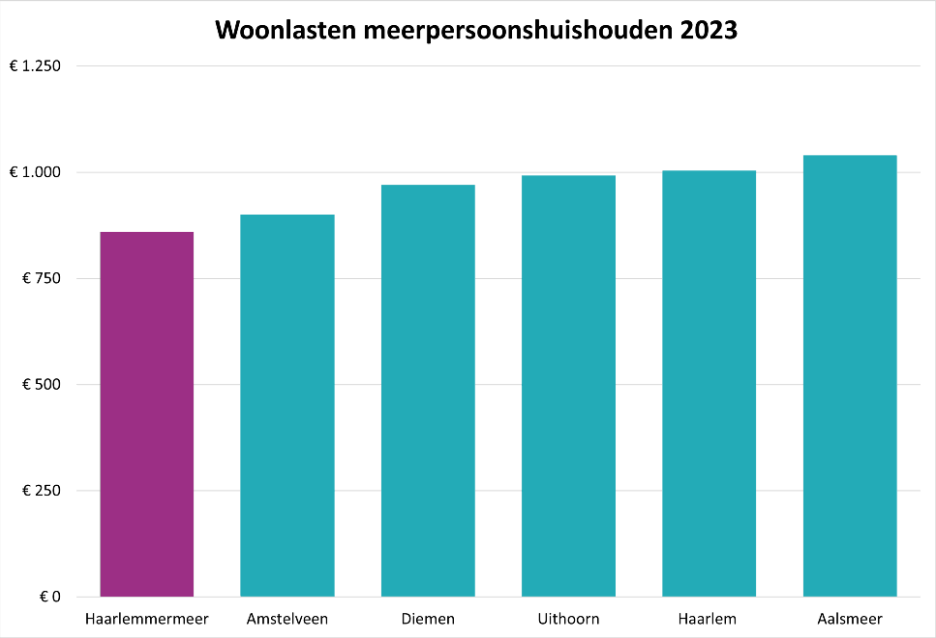
De raad heeft een grote mate van vrijheid bij het vaststellen van belastingtarieven. Conform de uitgangspunten over de loon- en prijsontwikkelingen in de Voorjaarsrapportage 2023 worden de opbrengsten van de OZB en overige tarieven met 13,7% verhoogd. Dit percentage is opgebouwd uit een nacalculatie van de inflatie voor de jaren 2022 en 2023 en de voorspelde inflatie voor 2024 gebaseerd op het Centraal economisch plan 2023 van het Centraal planbureau.

Hieronder staat per belasting/heffing de toelichting. Bij retributies mogen de inkomsten echter niet hoger zijn dan de uitgaven voor de desbetreffende dienst. Winst maken is in dat geval niet toegestaan. Bij sommige diensten, zoals het opmaken van een akte van de burgerlijke stand of het behandelen van naturalisatieverzoeken, gelden wettelijk vastgelegde tarieven die in het gehele land gelijk zijn. In een aantal gevallen, zoals bij de afgifte van paspoorten en identiteitskaarten, gelden maximumtarieven.

Lokale lastendruk

Het Centrum voor onderzoek van de economie van de lagere overheden (Coelo) verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen brengt jaarlijks een Atlas van de lokale lasten uit. Deze Coelo-Atlas geeft woonlastenberekeningen (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing) voor alle Nederlandse gemeentes en biedt daarmee een goed inzicht in de lokale lastendruk. Voor 2023 bedragen de Haarlemmermeerse woonlasten voor meerpersoonshuishoudens € 851. In 2022 was dit € 860.

Figuur 16 geeft een vergelijkend overzicht van woonlasten 2023 voor meerpersoonshuishoudens van onze gemeente met andere gemeenten in de regio.

Figuur 16

Belastingvoorstellen 2024

Onroerendezaakbelastingen
De ontwikkeling van de tarieven in de periode van 2022 tot en met 2024 geeft het volgende beeld:

Tabel 93

Jaar	Tarief woningen (percentage) waarde		Tarief niet-woningen (percentage) waarde		
	Eigenaar	Totaal	Eigenaar	Gebruiker	Totaal
2022	0,07386	0,07386	0,31307	0,28140	0,59447
2023	0,06352	0,06352	0,26370	0,23147	0,49517
2024	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

Er zal een algehele hertaxatie plaatsvinden, zodat de aanslagen voor 2024 gebaseerd zijn op de waarde op de peildatum 1 januari 2023. Wij gaan voor 2024 uit van een stijgende lastendruk van 13,7% voor inwoners en ondernemers. Bij het vaststellen van de tarieven wordt rekening gehouden met de gemiddelde stijging of daling van de WOZ-waarden. Voor 2024 wordt de opbrengst geraamd op afgerond € 100 miljoen.

Afvalstoffenheffing
De afvalstoffenheffing is een heffing ter dekking van de lasten van de inzameling en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen. De heffing komt ten laste van gebruikers van percelen waarvoor de gemeente een inzamelverplichting voor huishoudelijk afval heeft. De heffing is afhankelijk van de grootte van de container, de manier van inzamelen en de ontwikkeling van de kosten. Bij het bepalen van de tarieven is het uitgangspunt dat de netto-lasten voor 100% worden gedekt uit de afvalstoffenheffing. Voor 2024 wordt voorgesteld de tarieven te verhogen met 7%. De bedragen zijn zodanig afgerond dat ze deelbaar door twaalf zijn in verband met de maandelijkse verrekening met belastingplichtigen. De verhoging wordt veroorzaakt door de indexering van de kosten en door de ingebruikname van een extra milieustraat medio 2024.

Tabel 94

Tarief	2022	2023	2024
Standaardtarief	298,00	305,16	326,52
Rolemmer 80 liter restafval	282,00	288,72	308,88
Rolemmer 140 liter restafval	382,00	391,20	418,56
Rolemmer 240 liter restafval	382,00	391,20	418,56
Hoogbouw, boven- en/of ondergronds inzamelen	298,00	305,16	326,52

Tarief	2022	2023	2024
Wijken met ondergrondse inzameling	342,00	350,16	374,64

Conform de Financiële verordening Haarlemmermeer 2021 wordt bij het bepalen van de te dekken lasten rekening gehouden met de compensabele BTW en de kwijtschelding. Tevens wordt rekening gehouden met de toe te rekenen lasten van overhead en rente over de boekwaarde van investeringen ten behoeve van het taakveld afval. De toe te rekenen rente is het omslagpercentage van 2%.

Tabel 95

Kostendekkendheid Afvalstoffenheffing (bedragen x € 1.000; - = voordeel)	2024
Lasten taakveld inclusief rente en kwijtschelding	19.657
Baten taakveld, exclusief heffingen	-1.410
Netto lasten taakveld	18.247
Toe te rekenen lasten:	
Overhead	592
Compensabele BTW	3.598
Totaal te dekken lasten	22.437
Opbrengst Afvalstoffenheffing	-22.467
Saldo van baten en lasten	-30
Mutatie voorziening tariefsegalisatie afvalstoffenheffing	-30
Saldo	0
Kostendekkendheid exclusief mutatie voorziening	100%
Kostendekkendheid inclusief mutatie voorziening	100%

Uit Tabel 95 blijkt dat in 2024 sprake is van een geraamde kostendekkendheid van afgerond 100%. Een klein voordeel als gevolg van afrondingen wordt gestort in de Voorziening tariefsegalisatie afvalstoffenheffing.

Rioolheffing
De aanleg, het onderhoud en de vervanging van het gemeentelijk rioolstelsel wordt betaald via de rioolheffing. In het Gemeentelijk Rioleringsplan Haarlemmermeer 2021-2023 (GRP) wordt inzicht gegeven in de grootte van de investeringsbijdragen die in de toekomst nodig zijn voor een goed werkend rioolstelsel. In de overgangstermijn naar een Programma riolering en stedelijk water (PRSW) zal worden onderzocht of in de toekomst aanpassingen van de rioolheffing nodig zijn om het gehele gemeentelijke watersysteem toekomstgericht te dekken. In 2024 zijn de tarieven met 2% verhoogd. Dit conform eerder vastgesteld beleid.

Tabel 96

Jaar	per aansluiting	per 10 m³ boven 250 m³
2022	€ 137,56	€ 5,30
2023	€ 137,56	€ 5,30
2024	€ 140,28	€ 5,40

De mate van kostendekkendheid van de riolering wordt in Tabel 97 weergegeven. Conform de Financiële verordening Haarlemmermeer 2021 wordt bij het bepalen van de te dekken lasten rekening gehouden met de compensabele BTW. Tevens wordt rekening gehouden met de toe te rekenen lasten van overhead en rente over de boekwaarde van investeringen ten behoeve van de riolering. De toe te rekenen rente is het omslagpercentage van 2%.

Tabel 97

Kostendekkendheid Rioolheffing (bedragen x € 1.000; - = voordeel)	2024
Lasten taakveld inclusief rente	9.276
Baten taakveld, exclusief heffingen	-46
Netto lasten taakveld	9.230
Toe te rekenen lasten:	
Overhead	993
Compensabele BTW	1.461
Totaal te dekken lasten	11.684
Opbrengst Rioolheffing	-10.908
Saldo van baten en lasten	776
Mutatie Voorziening tariefegalisatie riolering	-776
Saldo programmabegroting	0
Kostendekkendheid exclusief mutatie voorziening	93%
Kostendekkendheid inclusief mutatie voorziening	100%

Toeristenbelasting
Voor het houden van verblijf met overnachten binnen de gemeente wordt via toeristenbelasting een directe belasting geheven. De toeristenbelasting is een bijdrage in de lasten van gemeentelijke voorzieningen door personen die niet in de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens zijn ingeschreven.

Het tarief van deze belasting is verhoogd en bedraagt 6,29% van de overnachtvergoeding. Voor 2024 wordt daarmee de opbrengst geraamd op € 14.281.000.

Liggeld woonschepen
Het liggeld wordt geheven voor de woonboten in de Ringvaart waar de gemeente de beschoeiingen verzorgt. Het liggeld mag maximaal kostendekkend zijn en met de tarieven van 2023 wordt de kostendekkenheid bereikt. Wij

stellen dan ook voor om de tarieven voor het liggeld voor woonschepen niet te verhogen en voor 2024 als volgt vast te stellen:

Tabel 98

Eerste 15 meter lengte	Elke volgende meter
€ 403,27	€ 56,56

Voor 2024 wordt de opbrengst geraamd op afgerond € 32.000.

Parkeerbelasting
In 2023 zijn de parkeertarieven verhoogd, omdat in het kader van de strategische heroriëntatie een meeropbrengst van 40% gerealiseerd moet worden. Voor 2024 wordt daarom voorgesteld geen tariefsverhoging door te voeren.

Tabel 99

Tarieven 2024		
A-zone (stop&go)	1e halfuur	€ 0,55
	1e volgend uur	€ 3,45
B-zone (kort parkeren)	1e uur	€ 1,30
	2e uur	€ 1,75
C-zone (lang parkeren)	alle uren	€ 0,85
Schiphol	alle uren	€ 6,00

De opbrengst van de parkeerbelastingen wordt geraamd op € 4.990.000.
Ingeval niet aan de aangifteverplichting is voldaan dan wel geen of onvoldoende parkeerbelasting is betaald, wordt de te weinig betaalde belasting door middel van een naheffingsaanslag alsnog in rekening gebracht. De lasten welke hieraan verbonden zijn, worden gelijktijdig met de niet-betaalde parkeerbelasting (uurtarief) in rekening gebracht. De maximaal toegestane hoogte van het doorberekenen van lasten is vastgelegd in het 'Besluit gemeentelijke parkeerbelastingen' en is in 2023 vastgesteld op € 72,90.

Precariobelasting
Voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond kan een precariobelasting worden geheven. Er wordt voorgesteld de tarieven te verhogen met 13,7% inflatiecorrectie. Voor 2024 wordt de opbrengst geraamd op € 125.000. Voorbeelden van de precariobelasting zijn de standplaatsen en de grond bij de ligplaatsen aan de Ringvaart.

Graf- en begraafrechten
De tarieven van de graf- en begraafrechten zijn niet kostendekkend, daarom wordt voorgesteld de tarieven met de inflatiecorrectie van 13,7% te verhogen.
Voor 2024 wordt daarmee de opbrengst begraven geraamd op afgerond € 899.000.

De mate van kostendekkendheid van begraven wordt in Tabel 100 weergegeven. In de lasten is de kostprijsverhogende BTW begrepen. Conform de Financiële verordening Haarlemmermeer 2021 wordt rekening gehouden met de toe te rekenen lasten van overhead en rente over de boekwaarde van investeringen ten behoeve van de begraafplaatsen. De toe te rekenen rente is het omslagpercentage van 2%.

Tabel 100

Kostendekkendheid Begraven (bedragen x € 1.000; - = voordeel)	2024
Lasten taakveld inclusief rente en BTW	1.216
Baten taakveld, exclusief heffingen	0
Netto lasten taakveld	1.216
Toe te rekenen lasten:	
Overhead	113
Totale te dekken lasten	1.329
Opbrengst Begraven	-899
Saldo programmabegroting	430
Kostendekkendheid	68%

Leges
De gemeente levert op aanvraag van individuele inwoners een uiteenlopend pakket aan diensten. Door het heffen van leges worden de lasten die hiervoor worden gemaakt in principe verhaald op de inwoner die de dienst afneemt. Leidend is bij de leges het profijtbeginsel: de gebruiker betaalt. Om de kostendekkendheid te handhaven moeten de meeste legestarieven stijgen. Voor 2024 wordt voorgesteld de prijs van producten met vaste tarieven te verhogen met 13,7% inflatiecorrectie, dit met uitzondering van de tarieven die wettelijk vastgesteld worden. In Tabel 101 is met deze verhoging rekening gehouden. Het totaal aan te ontvangen leges mag wettelijk niet meer dan 100% zijn op begrotingsbasis.

In Tabel 101 staat de kostendekkenheid van de belangrijkste hoofdstukken per titel. Bij de berekening van de kostendekkendheid is, conform de Financiële verordening Haarlemmermeer 2021, bij het bepalen van de toe te rekenen lasten rekening gehouden met overhead, met de compensabele BTW (BCF) en rente over de boekwaarde van investeringen ten behoeve van de producten waar leges voor geheven worden. De toe te rekenen rente is het omslagpercentage van 2%.

Tabel 101

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Lasten taak-velden	Over-head	BCF	Totale lasten	Leges	Kosten-dekkend-heid
Titel 1: Algemene dienstverlening						
Burgerlijke stand	323	258		581	305	52%
Reisdocumenten	3.169	1949		5.118	1.921	38%
Rijbewijzen	990	755		1.745	498	29%
Verstrekkingen uit de Basisregistratiepersonen	561	466		1.027	58	6%
Overige publiekszaken	232	175		407	63	15%
Verkeer en vervoer	150	143	8	301	340	113%
In deze titel niet benoemde vergunningen, ontheffingen, beschikkingen of andere diensten	1.286	1.801	19	3.106	94	3%
Totaal titel 1	**6.711**	**5.547**	**27**	**12.285**	3.279	**27%**
Titel 2: Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning						
Omgevingsvergunning	8.309	2.105	1.351	11.765	10.375	88%
Totaal titel 2	8.309	**2.105**	1.351	11.765	10.375	**88%**
Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn						
Horeca	84	126		210	158	75%
Organiseren evenementen	126	189		315	211	67%
Kinderopvang	40	0		40	25	63%
Totaal titel 3	**250**	**315**		**565**	394	70%
Totaal alle titels	15.270	7.967	1.378	24.615	14.048	57%

Bedrijven Investeringszones (BIZ) heffingen
Een BIZ is een afgebakend gebied, waarin bedrijven een private organisatie oprichten (vereniging of stichting) om de leefbaarheid, veiligheid en ruimtelijke kwaliteit gezamenlijk te verbeteren. Het is een instrument voor en door ondernemers en is toepasbaar op bedrijventerreinen en winkel- en horecagebieden.

Er zijn vier BIZ'zen voor een periode van vier jaar te weten: Spoorzicht, Hoofddorp Centrum, De Hoek en Cruquius. De totale opbrengst van deze BIZ'zen wordt geraamd op € 952.000. De BIZ Graan voor Visch Zuid loopt nog tot volgend jaar door en daarvan is de opbrengst geraamd op € 82.000.

Reclamebelasting
De reclamebelasting kan worden geheven over openbare aankondigingen zichtbaar vanaf de openbare weg. Voor de belastingheffing is het voldoende dat er sprake is van een tot het publiek gerichte aankondiging met het doel de aandacht van het publiek te trekken. De reclamebelasting is een algemene belasting waarvan de opbrengsten vrij besteedbaar zijn. De opbrengst wordt geraamd op € 946.500.

Kwijtschelding
Inwoners met een laag inkomen kunnen ook in 2024 weer in aanmerking komen voor kwijtschelding van het betalen van gemeentelijke heffingen. Kwijtschelding is mogelijk voor afvalstoffenheffing en het liggeld voor woonschepen. Of iemand in aanmerking komt voor kwijtschelding wordt getoetst aan de betalingscapaciteit en de hoogte van het vermogen van een belastingschuldige. Hier zijn wettelijke normeringen voor. Minimaal 80% van de betalingscapaciteit moet worden aangewend ter voldoening van belastingschulden. De betalingscapaciteit wordt berekend door het netto besteedbaar inkomen te verminderen met de genormeerde kosten van bestaan. Deze genormeerde kosten van bestaan betreffen een percentage van de uitkering die de belastingschuldige naar de normen van de bijstandsregelgeving zou kunnen krijgen. Gemeente Haarlemmermeer kent in het kwijtscheldingsbeleid een 100%-norm. Dit is het wettelijk maximaal toegestane percentage. Voor 2024 is een bedrag aan kwijtschelding voor de afvalstoffenheffing geraamd van € 753.500.

Verordeningen 2024
Gelet op de voorliggende tariefvoorstellen en onder het aanbrengen van enkele redactionele wijzigingen, stellen wij voor om voor 2024 nieuwe (wijzigings)verordeningen vast te stellen.

Uitgangspunten toerekening overhead

Voor het berekenen van kostendekkende tarieven wordt rekening gehouden met de lasten van overhead, zoals deze verantwoord zijn in het overzicht overhead. In de Financiële verordening Haarlemmermeer 2021 (artikel 12 lid 6.) is vastgelegd, dat het totaal van de nettolasten van het Overzicht overhead in de programmabegroting omgerekend wordt in een opslag per productief uur van het directe personeel (al het personeel dat niet valt onder overhead). Het totaal aan overhead dat wordt toegerekend, wordt berekend door het totaal aantal in de programmabegroting geraamde uren voor een taak te vermenigvuldigen met de berekende opslag per productief uur. De opslag per productief uur is in 2024 € 82.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Portefeuillehouder: Nobel

Inleiding

In de uitvoering van onze taken zijn risico's niet te vermijden, maar we moeten er rekening mee houden dat ze impact kunnen hebben op de realisatie van onze doelen. Daarom gaan we zorgvuldig om met risico's, willen we bewuste afwegingen maken bij het aangaan van risico's en passende beheersmaatregelen nemen. Indien risico's zich toch manifesteren willen wij zorgen dat we dit kunnen dragen. Het weerstandsvermogen is het vermogen om financiële tegenvallers op te vangen. Het geeft een beeld van de robuustheid van onze financiële situatie. Een gezond weerstandsvermogen stelt ons in staat om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat dit ons beleid of de uitvoering daarvan direct in gevaar brengt.

De raad heeft in 2017 de Notitie Risicomanagement (2017.47899) vastgesteld. Hierin is onder meer gedefinieerd hoe we omgaan met risico's, wat de weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen zijn en hoe ze worden bepaald. In deze paragraaf rapporteren we over de voornaamste risico's en het weerstandsvermogen volgens de in de notitie vastgelegde richtlijnen. Daarnaast zijn in deze paragraaf ook de vijf, in het BBV, voorgeschreven financiële kengetallen opgenomen. Aanvullende zijn de ondersteunde indicatoren zoals benoemd in de notitie Schuldpositie 2023 (7282099) opgenomen.

Risico's

Van al onze geïdentificeerde en geregistreerde risico's is bepaald wat de kans is dat de gebeurtenis zich voordoet en wat de gevolgen daarvan zouden zijn. Deze risico's zijn allen meegenomen in de analyse van het weerstandsvermogen, in een kans- en gevolgklasse.
Conform het beleidskader dat uiteen is gezet in de notitie Risicomanagement rapporteren wij in de P&C producten over de voornaamste risico's met financiële gevolgen (risico's vanaf € 1 miljoen, aangevuld met de risico's vanaf € 0,4 miljoen waarbij de kans van optreden 70% of hoger is). De geactualiseerde inventarisatie heeft vijfentwintig voornaamste risico's met financiële gevolgen opgeleverd. Deze worden hieronder toegelicht. De wijze van sturen, beheersen en rapporteren van

onze risico's is nader uitgewerkt in de notitie Risicomanagement 2017.

In de weergave van de voornaamste risico's wordt inzicht gegeven in de kans en het gevolg. Naast de kans en gevolgklassen geven wij ook aan of een risico structurele (S) of incidentele (I) gevolgen heeft. Indien een risico structureel is, laten wij het meerjarige financiële gevolg zien. De informatie hierover vindt u in de koptekst van de risico's (K(ans); G(evolg); S of I). Een overzicht van kans en gevolgklassen is opgenomen in Tabel 102. Naast de kans en gevolgklasse worden bij ieder risico, conform de notitie, de beheersmaatregelen weergegeven. In gevallen waarbij dit de belangen van de gemeente kan schaden (zoals juridische geschillen) doen wij in deze paragraaf geen uitspraak over de kans en/of de financiële gevolgen. Risico's waarover in een eerder P&C product gerapporteerd is zijn opgenomen in de alinea voornaamste risico's. Nieuwe of vervallen risico's worden apart weergegeven. Indien actualisatie heeft geleid tot een aanpassing van kans- of gevolgklasse, worden deze verwerkt onder de gewijzigde risico's.

Tabel 102

Kans	Percentage	Gevolg	Omvang	Type
K1	10%	G1	< € 0,1 miljoen	S = Structureel
K2	30%	G2	€ 0,1 miljoen - € 0,4 miljoen	I = Incidenteel
K3	50%	G3	€ 0,4 miljoen - € 1 miljoen	
K4	70%	G4	€ 1 miljoen - € 5 miljoen	
K5	90%	G5	> € 5 miljoen	

Belangrijkste mutaties ten opzichte van de Jaarstukken 2022

Bij de Voorjaarsrapportage 2023 is het risico 'Aansprakelijkheidsstelling door (oud)medewerkers' (R302) verlaagd tot onder de rapportagegrens en is het risico 'Het niet meer kunnen uitvoeren van Inburgering na 2024' (R341) nieuw toegevoegd. Deze mutaties zijn in de voorliggende Programmabegroting 2024-2027 overgenomen. Nieuwe risico's in deze Programmabegroting 2024-2027 zijn: 'Het niet meer kunnen uitvoeren van schuldhulpverlening na 2025' (R340) en 'Rijksbesparing op de jeugdzorg' (R346). De risico's 'Mogelijke verhoogde instroom van vluchtelingen door Russische inval (oorlog) in Oekraïne' (R319) en 'Kostenstijging als gevolg van schaarste' (R328) komen te vervallen. Daarnaast zijn er ten opzichte van de Voorjaarsrapportage 2023 geen risico's boven de rapportagegrens gewijzigd.

Voornaamste risico's

Projectspecifieke risico's bij negatieve grondexploitatieprojecten (R20)

Ruimtelijke ontwikkelingen (G5, K2, I)
Door middel van grondexploitaties ontwikkelen wij gronden die in ons bezit zijn. Daaraan zijn financiële risico's verbonden: het risico dat de prijzen niet of minder stijgen dan waarmee gerekend is, het risico dat het beoogde programma niet of niet geheel kan worden uitgevoerd en het risico dat de grondverkopen niet volgens het geplande tempo verlopen. Het maximum risicobedrag is het ongewogen risicobedrag van de negatieve grondexploitaties, het minimumbedrag is het gewogen risicobedrag. De getallen zijn op basis van het MPG 2023, stand 1 januari 2023. Als gevolg van toenemende onzekerheden in de ontwikkeling van de grondprijzen, de stijging van de bouwkosten en daarmee de parameters, het tempo waarin de grondverkopen plaatsvinden als gevolg van onder andere stroomproblematiek en onduidelijkheden bij procedures is het financiële gevolg bij de verliesgevende grondexploitaties toegenomen.

Beheersmaatregel: veranderen van gevolgen (beheersen).
Voor alle actieve grondexploitaties wordt een register van risico's (en kansen) bijgehouden, en daarin zijn voor alle onderliggende risico's waar mogelijk de beheersmaatregelen aangegeven.

Strategische gronden GEM A4 Zone West en De President (R41)

Ruimtelijke ontwikkelingen (G4, K1, I)
In de grondexploitatie van de GEM A4 Zone West C.V. (STP) wordt rekening gehouden met de inbreng van de waarde van de gronden, welke de Gemeente Haarlemmermeer op haar balans heeft staan. Voor de gronden van De President 2.0 (grondbank Hillegondshoeve) is er een algemene afspraak om deze gronden op gelijke wijze als President 1.2 te ontwikkelen. Vanwege regionale afspraken kunnen deze laatst genoemde gronden in principe pas na 2030 worden ontwikkeld. Vanwege aanhoudende vraag wordt gekeken of President 2.0 versneld tot ontwikkeling kan worden gebracht.

Beheersmaatregel: veranderen van gevolgen (beheersen)
Voor de gronden ten behoeve van A4 Zone West zijn nadere afspraken gemaakt over de wijze en

snelheid van inbreng van de (resterende) gronden. Door deze afspraken, in combinatie met gesloten overeenkomsten (koop-, reserverings- en intentie overeenkomsten) en de afzetprognose, zullen naar verwachting alle gronden voor 2030 zijn ingebracht. In totaal is qua waarde ongeveer 71% van de gronden geleverd aan GEM A4 Zone West C.V. Er volgt nog ongeveer 16% of in 2024. De laatste 12% volgt bij betaling van de resterende € 7 miljoen.

Grootschalige investeringsprojecten (R90)
Ruimtelijke ontwikkelingen (G4, K3, I)
Dit zijn de projecten die zijn opgenomen in het Investeringsplan. Het risico bestaat onder andere uit mogelijke kredietoverschrijdingen bij de realisatie als gevolg van nieuwe (bouw)eisen, vertraging, wegvallen van subsidies of andere onvoorziene omstandigheden.

Beheersmaatregel: Divers, afhankelijk van het investeringsproject
Om het inzicht en de stuurbaarheid van deze projecten te vergroten kennen wij het Meerjarenperspectief Investeringen (MPI). Deze wordt twee keer per jaar aan de raad aangeboden. Grote investeringen (van € 2,0 miljoen en hoger) worden daarin nader toegelicht met aandacht voor actualiteiten, risico's, faseringen en over- en onderschrijdingen.

Badhoevedorp Zuid (R251 t/m R256)
Ruimtelijke ontwikkelingen (G, K, I)
De gemeente wordt verweten onrechtmatig gehandeld te hebben omdat wij ons niet of onvoldoende zou hebben ingespannen mee te werken aan ontwikkelingsmogelijkheden in Badhoevedorp Zuid. Er is een uitspraak van de rechtbank Amsterdam, hiertegen is de gemeente Haarlemmermeer in hoger beroep gegaan. Tegelijkertijd loopt er een schadestaat procedure waarbij de tegenpartij de schade heeft opgemaakt. Als reactie daarop hebben wij uitgebreid onderzoek laten doen met gespecialiseerde bureaus. De resultaten daarvan zijn meegenomen in de geactualiseerde risicoanalyse die Naris medio 2019 met de gemeente heeft uitgevoerd. Op basis daarvan is de conclusie dat, naar de stand van zaken van deze procedures, geen voorziening nodig is. De risicoanalyse is onderdeel van de berekening die gemaakt wordt ten behoeve van het weerstandsvermogen. Op 16 maart 2020 is bekend gemaakt dat de aandelen van TeleVerde BV door een overname in handen zijn gekomen van een andere partij. Het feit dat TeleVerde BV nieuwe aandeelhouders heeft gekregen is nog niet direct van invloed op de lopende procedures tussen de gemeente en TeleVerde BV. Wel zijn er constructieve gesprekken gaande tussen ons en de nieuwe aandeelhouders van TeleVerde. Mede hierdoor zijn het hoger beroep en de schadestaatprocedure "on hold" gezet in de hoop dat er tot een oplossing gekomen kan worden. De claim is vooralsnog niet van de baan. We hebben wel goede hoop dat dit aan een oplossing van het geschil kan bijdragen, maar op dit moment is er nog geen reden voor wijziging van het risico.

Beheersmaatregel: Verminderen
Bij het voeren van de gerechtelijke procedures laten wij ons bijstaan en adviseren door onze huisadvocaat en expertisebureaus.

Daling grondprijzen 10% bij actieve grondexploitaties (R265)
Grondbeleid (G5, K2, I)
De commissie BBV beveelt aan om conjuncturele risico's op te nemen in de berekening van de weerstandscapaciteit. Op basis van een gevoeligheidsanalyse op de actieve grondexploitaties is de top 3 van conjunctureel risico's opgenomen. Een van de risico's houdt in dat de grondprijzen in de grondexploitaties met 10% dalen.

Beheersmaatregel: delen van het risico met (een) andere partij(en)
Er wordt getracht om de grondprijzen in contracten met partijen vast te leggen zodat deze ongevoelig blijven voor het eventueel dalen van de grondprijzen in een economisch mindere periode.

Kostenstijging investeringsramingen grondexploitaties (R266)
Grondbeleid (G5, K2, I)
De commissie BBV beveelt aan om conjuncturele risico's op te nemen in de berekening van de weerstandscapaciteit. Op basis van een gevoeligheidsanalyse op de actieve grondexploitaties is de top 3 van conjunctureel risico's opgenomen. Een van de risico's houdt in dat de kosten van de investeringen in de grondexploitaties stijgen door een oververhitte markt door onder andere geopolitieke spanningen. Het risico van kostenstijging is grotendeels opgetreden en het effect op de netto contante waarde (NCW) zit verwerkt in de cijfers van het MPG 2023. Voor de komende jaren is tot en met 2025 in verband met de onzekerheid een (hogere) gedifferentieerde kostenstijging opgenomen in de grondexploitaties en vanaf 2026 wordt weer het langjarig gemiddelde gehanteerd. Dit geeft aanleiding om voor dit risico terug te gaan naar 1% hogere kostenstijging ten opzichte van de gehanteerde parameter in de grondexploitatie.

Beheersmaatregel: delen van het risico met (een) andere partij(en)
Strategisch omgaan met aanbestedingen zoals het vroegtijdig contracteren van aannemers voor de uitvoering van de investeringswerkzaamheden en bijvoorbeeld over de schaalgrootte van het gebied (opknippen versus samenvoegen). We hanteren tot en met 2025 gedifferentieerde parameters als gevolg van onzekerheid alvorens vanaf 2026 het langdurig gemiddelde aan te houden.

Geen opbrengstenstijging in de grondexploitaties (R267)
Grondbeleid (G5, K2, I)
De commissie BBV beveelt aan om conjuncturele risico's op te nemen in de berekening van de weerstandscapaciteit. Op basis van een gevoeligheidsanalyse op de actieve grondexploitaties is de top 3 van conjuncturele risico's opgenomen. Een van de risico's houdt in dat de geraamde opbrengsten 1% dalen.

Beheersmaatregel: delen van het risico met (een) andere partij(en)
Er wordt getracht om de stijging van de grondprijzen (indexeringen) in contracten met partijen vast te leggen zodat deze ongevoelig blijven voor het eventueel niet meer stijgen van de grondprijzen (opbrengsten) in een economisch mindere periode.

Datalekken (R287)
Overzicht Overhead (G4, K3, I)
Ondanks toegenomen aandacht voor beveiliging, privacy en datamanagement, bestaat het risico dat er datalekken optreden. Dit kan leiden tot boetes, schadevergoedingen en imagoschade. Vanwege de kans op boetes of schadevergoedingen is er sprake van een financiële risicogevolgcategorie. Doordat de overheid door een datalek negatief in het nieuws kan komen, kan weerstand in de samenleving ontstaan tegen overheidshandelen. Doordat misbruik van de persoonsgegevens soms kan leiden tot identiteitsfraude of chantage, ontstaat een gevolg voor de veiligheid. Het kan bijvoorbeeld leiden tot het (tijdelijk) stopzetten van een project omdat er onvoldoende privacy-beschermende maatregelen zijn genomen.

Beheersmaatregel: veranderen van de waarschijnlijkheid (beheersen)
- Bewustwoordingstrainingen voor alle medewerkers.
- Werkprocessen kunnen worden verbeterd aan de hand van een Data Protection Impact Assessment (DPIA).

ICT-systemen kunnen uitvallen (R289)
Overzicht Overhead (G4, K1, I)
Hoewel vrijwel alle ICT-systemen dubbel zijn uitgevoerd, kunnen er systemen uitvallen. Hierdoor kunnen diensten aan inwoners en ondernemers tot stilstand komen. Dit leidt in ieder geval tot productieverlies, maar kan ook leiden tot andere nadelige gevolgen. De kans op groot dataverlies is klein.

Beheersmaatregel: veranderen van de gevolgen (beheersen)
Netwerkcomponenten, lijnverbindingen en ons datacenter zijn in meervoud aanwezig, zodat uitval van een component kan worden opgevangen door een tweede exemplaar. Het uitwijkdatacenter is buiten het grondgebeid van de gemeente Haarlemmermeer geplaatst.

Beheersmaatregel: veranderen van de waarschijnlijkheid (beheersen)
Omdat wijzigingen een belangrijke oorzaak zijn van uitval, is het belangrijk om het wijzigingenproces goed vast te leggen en hierop te sturen. We hanteren een 'change process' met een change manager. Wekelijks worden alle gewenste wijzigingen besproken in een change advisory board (CAB) waarin de juiste deskundigheden zijn vertegenwoordigd.

Gemeentefonds (R291)
Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen (G5, K3, S)
De grootste inkomstenbron voor onze gemeente betreft de uitkering gemeentefonds (50% van de totale inkomsten van Haarlemmermeer). Het gemeentefonds wordt gevoed door het Rijk. Zowel de voeding van het fonds, als de verdeling ervan, is afhankelijk van een complex geheel van factoren. Als gevolg van externe ontwikkelingen bij de voeding en verdeling van het gemeentefonds bestaat de kans dat ons aandeel vanuit het gemeentefonds positief of negatief afwijkt van de verwachting, waardoor een niet direct te beïnvloeden voor- of nadeel in de begroting ontstaat.

Bij de septembercirculaire 2022 (2022.0002040) is in overeenstemming tussen het Rijk en de VNG besloten de volumecomponent van het accres voor de jaren 2022-2025 te bevriezen. Daarmee vormt dit geen risico meer. Vanaf 2026 vervalt de koppeling (trap-op-trap-af) met de rijksuitgaven. Het accres is vastgezet op een plus van € 1 miljard ten opzichte van de stand in de Miljoenennota 2022. Zelfs na de structurele toevoeging van € 1 miljard bij de meicirculaire 2023, resteert er vanaf 2026 nog een terugval in de middelen van € 3 miljard ten opzichte van 2025. Omdat de uitkomsten van de circulaires de grondslag vormen voor de ramingen in de begroting, zijn de

inkomsten vanuit het gemeentefonds in de begroting vanaf 2026 lager. Het vormt daarmee niet een direct risico met betrekking tot het gemeentefonds, de maatregelen en maatschappelijke consequenties die nodig zijn tot een sluitende begroting te komen wel. Bij het gemeentefonds bestaat nog wel een risico met betrekking tot de indexatie. Voor de val van het Kabinet Rutte IV is besloten dat het gemeentefonds vanaf 2027 geïndexeerd wordt op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product. Omdat deze nog niet vertaald was in de circulaire, is na de val van het kabinet Rutte IV nog onduidelijk hoe dit in de toekomst vorm krijgt. Op basis van ervaring uit het verleden bij afwijkingen in het gemeentefonds gaan wij uit van maximaal 1%, dit heeft een structureel effect van € 2,7 miljoen op onze begroting.

Beheersmaatregel: veranderen van de gevolgen (beheersen)
Actief volgen van publicaties (onder andere circulaires) van het ministerie van BZK en verwerken van de uitkomsten in de P&C cyclus.

Ongewenste toegang gemeentelijke systemen (R293)
Overzicht Overhead (G4, K2, I)
Ondanks de genomen maatregelen, kan nooit worden uitgesloten dat een hacker toegang krijgt tot de gemeentelijke systemen. In het ergste geval worden gegevens ontoegankelijk gemaakt, al dan niet permanent. Vaak heeft de hacker financiële motieven en vraagt losgeld om de systemen weer vrij te geven.

Beheersmaatregel: veranderen van de waarschijnlijkheid (beheersen)
We zorgen voor het bijhouden van de kennis en kunde, het aanbrengen van de laatste updates en het monitoren van kwetsbaarheden. Doordat hackers wereldwijd actief kunnen zijn, kunnen ze beschikken over ruime middelen en gespecialiseerde hackers. Het is daarom belangrijk om continu alert te zijn, de hackers een stap voor te blijven en het zo lastig mogelijk maken.

Invoering omgevingswet (R297)
Veiligheid (G5, K3, S)
De Omgevingswet treedt, na meerdere keren uitstel, definitief in werking op 1 januari 2024. Het Rijk heeft in het coalitieakkoord 2021-2025 meerjarig incidentele financiële middelen toegezegd via het gemeentefonds voor de kosten voor de invoering van de Omgevingswet en de daarbij behorende transitiekosten. In de meicirculaire 2022 is de eerste tranche van die middelen verdeeld (€ 1,1 miljoen voor Haarlemmermeer) en bij de volgende tranche bij de meicirculaire 2023 zou er meer budget komen. In de rijksvoorjaarsnota 2023 noch in de meicirculaire 2023 zijn middelen voor de invoeringskosten Omgevingswet opgenomen. Er is dus nog geen helderheid over de bekostiging van de Omgevingswet na 1 januari 2024. Ook zijn de extra kosten voor de bodemtaken die na invoering van de Omgevingswet bij gemeenten worden belegd, nog niet gedekt vanuit het Rijk. De VNG roept daarom het Rijk op om alsnog te bevestigen dat de toegezegde middelen beschikbaar worden gesteld.

Het blijft lastig om de financiële impact voor de gemeente Haarlemmermeer te kwantificeren. De impact verschilt per gemeente en hangt van veel factoren af. De VNG geeft voor gemeenten met 100.000+ inwoners indicatief het volgende aan: de invoeringskosten voor grote gemeenten liggen tussen de € 5,6 miljoen en € 8,9 miljoen. Het merendeel van deze kosten betreft het maken van het omgevingsplan (in Haarlemmermeer naar verwachting drie jaar à € 1,45 miljoen, waarvoor de gemeenteraad eerder voor drie jaar budget heeft toegekend). Tevens is in 2017 bij de voorjaarsrapportage een budget van € 1,44 miljoen toegekend voor het opzetten van het programmateam Omgevingswet (€ 0,77 miljoen in 2018 en € 0,67 miljoen in 2019). Dat maakt dat de per saldo te maken invoeringskosten in Haarlemmermeer naar schatting tussen de € 0 miljoen en € 3,1 miljoen zijn. De structurele effecten hangen sterk af van de beleids- en inrichtingskeuzes die de gemeenteraad en het college nog zullen maken.

Er zijn drie scenario's mogelijk, bij elk scenario geeft de VNG bandbreedtes aan:
1. basisscenario: het scenario waarin alleen rekening gehouden wordt met de verandering van de rijksregels, dus zónder gebruikmaking van de decentrale beleidsruimte. Het effect ligt dan tussen de -/- € 35.000 tot +/+ € 160.000;
2a. het scenario waarin alle decentrale ruimte financieel gedreven ingevuld wordt. Dit scenario geeft aan wat een gemeente financieel zou kunnen bereiken, de bovengrens van het effect. Het effect ligt in dit scenario tussen de -/- € 55.000 tot +/+ € 1,0 miljoen;
2b. het scenario waarin alle decentrale ruimte juist niet financieel gedreven ingevuld wordt. Dit scenario geeft eigenlijk de ondergrens van het effect aan. Het effect is in dat geval -/- € 200.000 tot +/+ € 150.000.

Samenvattend: de nog te maken invoeringskosten voor Haarlemmermeer worden geraamd tussen de € 0 en € 3,1 miljoen. De structurele effecten liggen tussen de -/- € 200.000 en +/+

€ 1,0 miljoen. De VNG benadrukt dat dit indicaties zijn, die met voorzichtigheid moeten worden behandeld.

Beheersmaatregel: veranderen van de gevolgen (beheersen)
Bij de transitiekosten kan besloten worden de transitietijd langer of korter te maken en er kan gekozen worden de implementatie in hoog of laag tempo te doen. Hoe korter de transitietijd en hoe hoger het implementatietempo, hoe minder kosten. Verder volgen wij de landelijke financiële ontwikkelingen ten aanzien van de Omgevingswet op de voet.

Implementatie nieuwe of gewijzigde wet- en regelgeving (R305)
Overzicht Overhead (G, K, S)
De gemeente dient wet- en regelgeving na te leven. Wetswijzigingen behoren daarom tijdig geïmplementeerd te worden (met vertaling naar dienstverlening en werkprocessen en eigen gemeentelijke verordeningen en formats) zodat de dienstverlening aan inwoners en ondernemers dienovereenkomstig kan plaats vinden. De invoering van nieuwe of gewijzigde wetgeving leidt in de basis tot de volgende risico's voor de gemeente Haarlemmermeer:

Compliance: Een niet tijdige implementatie van nieuwe of gewijzigde wetgeving leidt tot een verhoogd risico dat de uitgevoerde dienstverlening niet in overeenstemming is met vigerende wet en regelgeving. Dit risico kan leiden tot negatieve consequenties voor de gemeente inzake de financiële rechtmatigheid. Daarnaast is sprake van een hogere kans op claims van benadeelde partijen ingevolge het niet naleven van de geldende wet- en regelgeving (reputatieschade).

Financieel: Er is sprake van een mogelijke financieel risico, doordat geen of onvoldoende middelen binnen de organisatie beschikbaar zijn om te voldoen aan de nieuwe of gewijzigde wet- en regelgeving. Tevens bestaat de mogelijkheid dat opleiding voor bestaande medewerkers noodzakelijk is om voldoende kennis te vergaren over de veranderde wet- en regelgeving. Onvoldoende middelen en/of opleidingen leggen een financieel beslag op de huidige organisatie.

Beheersmaatregel: veranderen van de gevolgen (beheersen)
Binnen de organisatie is sprake van eigenaarschap voor iedere wet. Dit eigendom dient ervoor zorg te dragen dat de gevolgen voor de organisatie ingevolge nieuwe of gewijzigde wet- en regelgeving tijdig worden geïdentificeerd. Initiëren van vervolgactiviteiten naar aanleiding van de identificatie van de gevolgen zijn tevens onderdeel van het eigenaarschap.

Extra opbrengst toeristenbelasting (uitbreiding hotelcapaciteit) (R306)
Overzicht algemene dekkingsmiddelen (G4, K3, S)
Als gevolg van de onzekerheid over de uitbreiding van de hotelcapaciteit bestaat de kans dat de geraamde meeropbrengst van de toeristenbelasting niet gerealiseerd wordt waardoor er een nadeel ontstaat. De meeropbrengst is onzeker, omdat de omzet van de hotels door de coronacrisis nog zwaar onder druk staat (lagere bezetting) en het nog de vraag is of met name de zakelijke reiziger weer in dezelfde mate terug komt na de coronacrisis. Het grootste deel van de hotels in Haarlemmermeer is gericht op de zakelijke markt.

Beheersmaatregel: veranderen van de gevolgen (beheersen)
Monitoren van de ontwikkelingen hotelcapaciteit en omzet bij de volgende P&C documenten.

Sociaal domein - Participatiewet en wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening kunnen duurder uitvallen (R321)
Zorg en werk (G4, K5, S)
De gemeente moet de zorg, ondersteuning en inkomensvoorzieningen die nodig is, aanbieden en betalen. De Participatiewet is een zogenaamde open-einde regeling. Hoeveel kosten we jaarlijks maken, is vooraf niet precies te voorspellen. Vooraf is niet bekend hoeveel vraag er is en welke inkomensvoorzieningen onze inwoners nodig hebben.

Door de daling van de koopdracht is het aannemelijk dat meer inwoners een beroep doen op minimaregelingen (bijzondere bijstand). Ook aanbestedingen en indexering van tarieven kunnen voor hogere kosten zorgen. Risico is dat er meer kosten worden gemaakt dan begroot.

Beheersmaatregel: Behouden van dit risico op basis van een zichtbare onderbouwing (accepteren)
Door middel van forecasting monitoren we de budgetten en maken we prognoses. In de reguliere P&C-cyclus wordt hierover gerapporteerd.

Sociaal domein - Jeugdwet kan duurder uitvallen (R322)
Zorg en werk (G4, K5, S)
De gemeente moet de zorg, ondersteuning en inkomensvoorzieningen die nodig is, aanbieden en betalen. De Jeugdwet is een zogenaamde open-einde regeling. Hoeveel kosten we jaarlijks maken, is vooraf niet precies te voorspellen. Vooraf is

immers niet precies bekend hoeveel vraag er is en welke zorg onze jeugdigen nodig hebben. Daarnaast is nog niet in te schatten wat het effect van het opheffen van de coronamaatregelen op de vraag naar zorg betekent. Het Rijksbeleid op Jeugdzorg en de nog niet vastgestelde Hervormingsagenda Jeugd brengen ook nog onzekerheden met zich mee. Meerjarig is rekening gehouden met een volumegroei voor Jeugd en Wmo voor de jaren 2024 tot en met 2027 van jaarlijks 2%. Risico bestaat dat de daadwerkelijke volumegroei hoger is dan de geprognosticeerde volumegroei. Ook aanbestedingen en indexering van tarieven kunnen voor hogere kosten zorgen. Risico is dat er meer kosten worden gemaakt dan begroot.

Beheersmaatregel: Behouden van dit risico op basis van een zichtbare onderbouwing (accepteren)
Door middel van forecasting monitoren we de budgetten en maken we prognoses. In de reguliere P&C-cyclus wordt hierover gerapporteerd.

Sociaal domein - Wet maatschappelijke ondersteuning kan duurder uitvallen (R323)
Zorg en werk (G4, K5, S)
De gemeente moet de zorg, ondersteuning en inkomensvoorzieningen die nodig is, aanbieden en betalen. De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is een zogenaamde open-einde regeling. Hoeveel kosten we jaarlijks maken, is vooraf niet precies te voorspellen. Vooraf is niet precies bekend hoeveel vraag er is en welke maatschappelijke ondersteuning onze inwoners nodig hebben. Meerjarig is rekening gehouden met een volumegroei voor Jeugd en Wmo voor de jaren 2024 tot en met 2027 van jaarijks 2%. Risico bestaat dat de daadwerkelijke volumegroei hoger is dan de geprognosticeerde volumegroei. Ook aanbestedingen en indexering van tarieven kunnen voor hogere kosten zorgen. Risico is dat er meer kosten worden gemaakt dan begroot.

Beheersmaatregel: Behouden van dit risico op basis van een zichtbare onderbouwing (accepteren)
Door middel van forecasting monitoren we de budgetten en maken we prognoses. In de reguliere P&C-cyclus wordt hierover gerapporteerd.

Arrest Didam (R329)
Ruimtelijke ontwikkelingen (G5, K2, I)
Op 26 november 2021 heeft de Hoge Raad een arrest gewezen, waarin regels worden geformuleerd waar de gemeente zich aan heeft te houden als zij onroerend goed verkoopt (of verhuurt, uitgeeft in erfpacht of in een recht van opstal). De regels vloeien voort uit het oordeel dat de gemeente daarbij het gelijkheidsbeginsel in acht moet nemen, wat in deze context betekent dat de gemeente transparant moet handelen en in beginsel mededingingsruimte moet bieden. Dat laatste betekent dat alle geïnteresseerde en volgens objectieve, redelijke en toetsbare criteria geschikte partijen een gelijke kans hebben om voor aankoop van onroerende zaak in aanmerking te komen. Er hoeft geen mededingingsruimte te worden geboden indien bij voorbaat vaststaat of redelijkerwijs mag worden aangenomen dat op grond van objectieve, toetsbare en redelijke criteria slechts één serieuze gegadigde in aanmerking komt voor de aankoop. In dat geval dient het voornemen tot verkoop tijdig voorafgaand aan de verkoop bekend te worden gemaakt. In de bekendmaking dient te worden gemotiveerd waarom slechts één serieuze gegadigde in aanmerking komt. Bij een aantal afgeronde en lopende projecten (vastgoed en grondzaken) is het de vraag of en hoe de gemaakte afspraken passen binnen de door de Hoge Raad gestelde regels. Hier bestaat bijvoorbeeld het risico dat de gemeente haar contractuele verplichtingen mogelijk niet kan nakomen met als gevolgen vertraging en extra plankosten in verband met begeleiding en juridische ondersteuning. De basisinventarisatie van deze contracten is gereed. Een externe toets en kwantificering hiervan wordt uitgevoerd. Tot die kwantificering is afgerond, wordt in dit verband volstaan met een risicoduiding over het totaal van de grondwaarden in de projecten.

Beheersmaatregel: veranderen van gevolgen (beheersen)
Bij het opstellen van de programmabegroting was nader onderzoek naar dit risico nog bezig. Hierbij worden lopende besprekingen getoetst op naleving van de door de Hoge Raad gestelde regels en bij voorbereidingen van nieuwe projecten (zonder contractuele verplichtingen) wordt op voorhand aan deze regels getoetst.

Rentestijging (R331)
Overzicht algemene dekkingsmiddelen (G5, K3, S)
Het huidige economisch perspectief is onzeker. Er sprake van de hoogste inflatie in 40 jaar. Om die inflatie te bestrijden heeft de Europese Centrale Bank (ECB) al enkele renteverhogingen doorgevoerd. Tijdens de volgende vergaderingen van de Raad van Bestuur van de ECB wordt er over verdere rentestappen besloten. Deze aanpassingen werken door in de rentetarieven die de gemeente verschuldigd is voor nieuw af te sluiten leningen. In de Voorjaarsrapportage 2023 is rekening gehouden met een stijging van de te betalen rente van 2,5% naar 3,25%. De kans is aanwezig dat de rente verder stijgt en de

rentelasten in het meerjarenbeeld verder toenemen. In de kwantificering van dit risico wordt rekening gehouden met een stijging tot 4,25% in 2027. Bij de Voorjaarsrapportage 2024 wordt opnieuw gekeken naar de aan te houden rentepercentages voor nieuwe financiering en de rekenrente. De omvang van dit risico zal daarbij worden betrokken.

Beheersmaatregel: veranderen van gevolgen (beheersen)
Actief volgen van de ontwikkelingen van de kapitaalmarkt en verwerken in de P&C cyclus. In het uiterste geval kan er ook voor gekozen worden te prioriteren en temporiseren bij de voorgenomen investeringen.

Energietarieven (R332)
Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen (G4, K5, S)
Haarlemmermeer heeft een elektracontract voor het elektraverbruik van onder andere openbare verlichting, VRI's, pompgemalen, bruggen, markt- en evenementenkasten en gemeentelijke gebouwen. Het elektratarief voor de gemeente Haarlemmermeer stond in 2022 nog vast en wij betaalden dankzij een intensieve samenwerking met onze tussenpersoon een laag elektratarief.

Vanaf januari 2023 hebben wij te maken met fors hogere en variabele tarieven voor elektra. Daarnaast worden de belastingvoordelen van vorig jarig jaar op energie (energiebelasting en BTW) in 2023 niet gecontinueerd. De meeste elektra wordt verbruikt door openbare verlichting. De extra kosten hiervoor worden op basis van de huidige inzichten voor 2023 geraamd op € 924.000. Deze extra kosten zijn opgevoerd bij de Voorjaarsrapportage 2023. Vanwege variabele contracten kunnen de kosten maandelijks wijzigen. Het risico is dat de elektratarieven in de loop van het jaar en volgend jaar toch weer hoger zijn.

Beheersmaatregel: veranderen van de gevolgen (beheersen)
We proberen kosten op elektra en gas te besparen door schaalvoordelen (gezamenlijke inkoop met omliggende gemeenten) en door te controleren of aansluitingen nog functioneel zijn.

Aankopen en exploitatie in het kader van Wvg Stationskwartier en Graan voor Visch Zuid te Hoofddorp (R337)
Ruimtelijke ontwikkelingen (G4, K3, I)
In het kader van Wet voorkeursrecht gemeente (Wvg) doet de gemeente strategische aankopen in het Stationskwartier en Graan voor Visch Zuid in Hoofddorp. De intentie van deze aankopen is om deze later in te zetten in gebiedsontwikkelingsprojecten of vastgoedontwikkeling. Aan deze aankopen gaat een onderhandelingstraject vooraf. Deze aankopen zijn nog niet in een grond- of vastgoed exploitatie opgenomen. Het risico is dat bij geen doorgang of vertraging van het project, de dan geldende marktwaarde lager is dan de boekwaarde en er extra kosten voor rekening van de gemeente komen. Daarnaast kan bij verwerving sprake zijn van aankoop inclusief zittende huurders wat risico's met zich meebrengt. Zekerheidshalve wordt daarom thans 10% van het aankoopbedrag opgenomen als risico. Dit percentage zal als er meer aankopen komen, jaarlijks worden herzien.

Beheersmaatregel: veranderen van de gevolgen (beheersen)
Omdat deze investeringen onder de materiële vaste activa worden opgenomen, worden er, anders dan bij grondexploitaties, geen bijkomende kosten toegevoegd. Door verhuur en tijdelijke exploitatie worden inkomsten verworven om de kosten te dekken.

Het niet meer kunnen uitvoeren van Inburgering na 2024 (R341)
Maatschappelijke ontwikkeling (G4, K3, S)
Wij bieden hulp aan statushouders bij het inburgeren. We zien een toename van het aantal statushouders door het wegvallen van reisbeperkingen die golden tijdens de coronapandemie. Hierdoor zijn er meer mensen nodig om deze toestroom aan te kunnen. In de voorjaarsrapportage 2023 is besloten om incidenteel € 1.600.000 voor 2023 en 2024 beschikbaar te stellen inburgering. Als er geen extra middelen beschikbaar zijn voor de versterking van de formatie, betekent dit dat we de taakstelling vanuit het Rijk niet kunnen realiseren. Statushouders kunnen dan niet tijdig worden gehuisvest en de inburgering kan niet starten conform het vastgestelde beleid.

Beheersmaatregel: Behouden van het risico op basis van een zichtbare onderbouwing (accepteren)
We zullen de toestroom van statushouders en de landelijke ontwikkelingen op dit gebied volgen.

Vervallen risico's

Mogelijke verhoogde instroom van vluchtelingen door Russiche inval (oorlog) in Oekraïne (R319)
Diverse programma's
Als gevolg van het feit dat de toestroom van vluchtelingen uit Oekraïne is afgenomen, vervalt dit risico.

Kostenstijgingen als gevolg van schaarste (R328)
Diverse programma's
Ter beheersing van dit risico is sinds de Najaarsrapportage 2022 de stelpost indexatie investeringen ingesteld. In de Voorjaarsrapportage 2023 is deze aangevuld. Hierop kon vanuit diverse investeringsprojecten zowel bij het MPI Najaar 2022 en het MPI Voorjaar 2023 een beroep worden gedaan. Op de stelpost resteert conform bijlage 4 uit het MPI Voorjaar 2023 een oplopend saldo tot € 1,341 miljoen in 2027 ter dekking van de extra kapitaallasten dat nog ter beheersing van dit risico kan worden ingezet. In de aanvraag van nieuwe kredieten bij de Voorjaarsrapportage 2023 kon rekening worden gehouden met de aangepaste economische omstandigheden.

Gewijzigde risico's
Er zijn ten opzichte van de Voorjaarsrapportage 2023 geen gewijzigde risico's.

Nieuwe risico's
Nieuwe risico's ten opzichte van de Voorjaarsrapportage 2023 zijn:

Het niet meer kunnen uitvoeren van schuldhulpverlening na 2025 (R340)
Maatschappelijke ontwikkeling (G4, K4, S)
In het raadsvoorstel Aanbesteding schuldhulpverlening, financiële begeleiding en vroegsignalering (2022.0002190) is besloten om incidenteel € 740.000 voor 2023 en 2024 te verwerken in de Voorjaarsrapportage 2023. Zonder deze extra middelen is het onzeker of de uitvoering van schuldhulpverlening na 2024 gecontinueerd kan worden conform het beleidsplan Schuldhulpverlening gemeente Haarlemmermeer 2022-2026 (2022.0001926).

Beheersmaatregel: behouden van het risico op basis van een zichtbare onderbouwing (accepteren)
In 2023 wordt een onderzoek uitgevoerd naar de inrichting van de schuldhulpverlening na 2024. De kosten die gepaard gaan met de uitvoering van schuldhulpverlening, financiële begeleiding en vroegsignalering worden meegenomen in het onderzoek en de aanbevelingen. In de Voorjaarsrapportage 2024 wordt teruggekomen op de uitkomsten van het onderzoek.

Rijksbesparing op Jeugdzorg (R346)
Maatschappelijke ontwikkeling (G3, K4, S)
In het coalitieakkoord van het Rijk is een structurele besparing op de jeugdzorg opgenomen voor € 511 miljoen vanaf 2025 naast de Hervormingsagenda Jeugd. Het maximale aandeel van de gemeente Haarlemmermeer hierin wordt geschat op ongeveer € 3 miljoen. Op welke wijze de besparing ingevuld wordt is nog niet bekend. De mogelijkheid bestaat dat de besparing deels bij gemeenten neergelegd wordt.

Beheersmaatregel: behouden van het risico op basis van een zichtbare onderbouwing (accepteren)
Er worden onderhandelingen gevoerd tussen de VNG en het Rijk. Wij blijven op de hoogte van de uitkomsten van deze onderhandelingen en zullen de gevolgen hiervan verwerken in de P&C-producten.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit, een indicatie voor de mogelijkheden om toekomstige niet begrote financiële tegenvallers op te vangen, kan worden gezien als een noodzakelijke buffer om de continuïteit van de bedrijfsvoering te waarborgen. Een dergelijke buffer ligt deels in de sfeer van de exploitatie (de begroting van baten en lasten) en deels in de vermogenssfeer (reserves). Hieronder geven we een inschatting van deze capaciteit.

Weerstandscapaciteit in de exploitatiesfeer
Posten in de exploitatiesfeer dragen bij aan de structurele weerstandscapaciteit, omdat zij na aanwending meerdere jaren een positief effect hebben. In de sfeer van de exploitatie zijn de volgende aspecten van belang voor de weerstandscapaciteit:
1. raming voor onvoorzien en een eventueel positief begrotingssaldo in het lopende jaar
2. onbenutte belastingcapaciteit
3. eventuele stelposten waarvoor nog geen verplichting is aangegaan
4. te inventariseren mogelijke ombuigingen/ heroverwegingen

Achtereenvolgens lichten wij deze aspecten toe.

1. Raming onvoorzien en eventueel positief begrotingssaldo
Jaarlijks nemen we in de begroting een budget voor het opvangen van incidentele onvoorziene lasten op. Dit budget is vastgesteld op € 35.000. In de nota Risicomanagement 2017 is uitgelegd dat het positieve resultaat van de begroting automatisch bijdraagt aan de incidentele weerstandscapaciteit.

2. Onbenutte belastingcapaciteit
De onbenutte belastingcapaciteit bestaat uit de extra ruimte die de gemeente heeft om, met

inachtneming van de wetgeving, maximale inkomsten te genereren uit de gemeentelijke heffingen. Bij de gemeente Haarlemmermeer zit deze ruimte in de belastingen en met name in de onroerendezaakbelastingen (OZB). De raad is vrij de belastingtarieven te verhogen. Om te beoordelen of er onbenutte belastingcapaciteit is, maken wij gebruik van de ruimte tussen de eigen OZB-tarieven en het redelijk peil van de OZB dat wordt vastgesteld in het kader van artikel 12 Financiële verhoudingswet (de artikel 12-norm). De door het Rijk vastgestelde artikel 12-norm is 0,16140%. Het gemiddelde OZB-tarief van Haarlemmermeer is 0,14445% en daarmee lager dan de artikel 12-norm. Het verschil wordt vermenigvuldigd met de waarde van het areaal, waarbij een onbenutte belastingcapaciteit van € 9,598 miljoen ontstaat.

3. Stelposten waarvoor nog geen verplichting is aangegaan
In de begroting 2024 zijn geen stelposten opgenomen waarvoor nog geen verplichting is aangegaan.

4. Te inventariseren mogelijke bezuinigingen/ heroverwegingen
Indien bezuinigingen leiden tot incidentele of structurele lastenverminderingen, kan dit ertoe leiden dat meer middelen naar de algemene reserves vloeien. In dat geval wordt dit bedrag meegenomen in de berekening van de weerstandscapaciteit. Bij het huidige stand aan het eind van ons meerjarenperspectief is dit niet aan de orde.

Tabel 103

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Structureel	Incidenteel
Raming voor onvoorzien	-	35
Onbenutte belastingcapaciteit	9.598	-
Stelposten waarvoor geen verplichting is aangegaan	-	-
Mogelijke bezuinigingen	-	-
Totaal	9.598	35

Weerstandscapaciteit in de vermogenssfeer
Bij de posten in de vermogenssfeer is sprake van incidentele weerstandscapaciteit. Dit houdt in dat ze eenmalig kunnen worden aangewend en alleen in het jaar van aanwending een positief resultaat opleveren. De weerstandscapaciteit in de vermogenssfeer bestaat uit de algemene reserves en de stille reserves. Beide onderdelen worden hierna toegelicht.

Algemene reserves
Algemene reserves zijn reserves waarvoor geen specifieke bestemming is bepaald en die daarom vrij kunnen worden ingezet voor het afdekken van risico's en dergelijke; dit in tegenstelling tot bestemmingsreserves waaraan wel een specifieke bestemming is gegeven en waar dus niet vrij over kan worden beschikt. De reserves hebben een inkomensfunctie en kunnen worden ingezet als eigen financieringsmiddel. De rente die hierdoor wordt bespaard, wordt structureel ingezet als dekkingsmiddel voor de begroting. Dit betekent dat inzet van de reserves structurele negatieve consequenties heeft. De algemene reserves bestaan uit twee onderdelen, namelijk de Algemene dekkingsreserve en de Algemene reserve grondzaken. De aard van deze reserves lichten we hierna nader toe.

Tabel 104

Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027
Algemene dekkingsreserve	185.334	176.845	170.131	169.877	167.939
Algemene reserve grondzaken	10.937	10.343	12.903	23.103	31.442
Totaal	**196.272**	**187.188**	**183.034**	**192.980**	**199.381**

Algemene dekkingsreserve
De Algemene dekkingsreserve is gevormd door het doteren van diverse uitkeringen en overschotten. De reserve is een buffer voor het opvangen van tegenvallers en het afdekken van risico's. Daarmee is expliciet duidelijk gemaakt dat deze reserve wordt meegerekend tot de weerstandscapaciteit.

Algemene reserve grondzaken
De Algemene reserve grondzaken is een risicobuffer voor negatieve resultaten van

grondexploitaties. Afhankelijk van de resultaten vindt respectievelijk een dotatie aan (bij positief resultaat) dan wel een onttrekking uit (bij negatief resultaat) de Algemene reserve grondzaken plaats. Op grond van regels met betrekking tot de minimale en maximale stand van de Algemene reserve grondzaken kan er aanvulling dan wel afroming van de reserve plaatsvinden. Een aanvulling wordt onttrokken uit de Algemene dekkingsreserve, een afroming wordt gedoteerd aan de Reserve Schaalsprong. Omdat de Algemene reserve grondzaken specifiek is bedoeld voor het opvangen van risico's met betrekking tot grondexploitaties en omdat deze risico's worden meegenomen in de totale risicoanalyse wordt de stand van deze reserve ook meegenomen in de bepaling van de weerstandscapaciteit.

Stille reserves
Stille reserves zijn bezittingen van de gemeente die momenteel op de balans lager zijn gewaardeerd dan hun huidige marktwaarde. Dit betekent dat verkoop van deze bezittingen een eenmalig financieel voordeel voor de gemeente kan opleveren. Voorwaarde hiervoor is wel dat de verkoop op korte termijn tegen die marktwaarde kan geschieden en dat de verkoop de bedrijfsvoering van de gemeente niet beperkt. In het raadsvoorstel 'beoordelingskader Maatschappelijke Voorzieningen Integraal Accommodatieplan' (2021.0000253) is voor de verkoop van vastgoed dat niet tot de kern-portefeuille behoort over een termijn van tien jaar rekening gehouden met een netto verkoopresultaat van € 8 miljoen. Onder aftrek van de opbrengsten van het reeds verkochte vastgoed resteert een stille reserve van € 3,2 miljoen. Conform het raadsbesluit wordt 50% van de netto-verkoopopbrengsten in de reserve Maatschappelijke voorzieningen gestort.

Weerstandscapaciteit geconsolideerd
Een overzicht van de totale weerstandscapaciteit (bedragen x € 1.000) levert het volgende beeld op:

Tabel 105

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Structureel	Incidenteel
Weerstandscapaciteit exploitatie:		
Raming voor onvoorzien	-	35
Onbenutte belastingcapaciteit	9.598	-
Stelposten zonder aangegane verplichting	-	-
Mogelijke bezuinigingen / heroverwegingen	-	-
Weerstandscapaciteit vermogen	-	-
Algemene (vrij besteedbare) reserves (stand 2024)	-	187.188
Stille reserves	-	3.200
Totale weerstandscapaciteit	9.598	190.423

Ratio weerstandsvermogen
Om inzicht te krijgen in hoeverre de beschikbare weerstandscapaciteit in staat is om zich voor doende risico's op te vangen, wordt de ratio weerstandsvermogen bepaald. Hiervoor hanteren wij een risicosimulatie waarin aan de risico's een bedrag en een kanspercentage wordt gekoppeld. Bij de simulatie wordt een zekerheidsniveau van 90% gehanteerd. Dit betekent dat het totaalbedrag dat uit de simulatie volgt in 90% van de gevallen voldoende zal zijn om alle daadwerkelijk uitgekomen risico's te dekken. Hiermee is vervolgens de ratio van het weerstandsvermogen te berekenen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{totale weerstandscapaciteit}}{\text{financiële impact risico's bij 90 \% zekerheid}}$$

Figuur 17

Voor deze ratio hanteren wij een streefwaarde van minimaal 1,4 ("Voldoende"). De risico's die zijn meegenomen in de analyse, zijn hiervoor in deze paragraaf beschreven.

Structurele risico's en weerstandscapaciteit
Omdat bij het berekenen van de ratio weerstandsvermogen zowel de weerstandscapaciteit als het risicobedrag bij wijze van momentopname als één bedrag wordt uitgedrukt, moeten de structurele componenten geconverteerd worden naar een eenmalig bedrag. Hiervoor hanteren wij, conform de werkwijze van het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (Naris) een factor van 2,5. Dit wil zeggen dat de structurele posten voor 2,5 maal hun waarde meetellen.

Uitkomst risicoanalyse
Uit de analyse, uitgevoerd op 17 augustus 2023, volgt dat de totale financiële impact van alle risico's tezamen bij een zekerheidsniveau van 90% uitkomt op € 62 miljoen. Vergeleken met een totale weerstandscapaciteit van € 214 miljoen (€ 190 miljoen incidenteel plus 2,5 x € 9,598 miljoen structureel) komen we op een ratio weerstandsvermogen van 3,5. Dit valt onder

de classificatie ‘Uitstekend’ en betekent dat er op dit moment geen corrigerende actie vereist is.

Beoordelingstabel weerstandsvermogen

Tabel 106

Waardering	Ratio	Betekenis
A	>2	Uitstekend
B	1,4 - 2	Ruim voldoende
C	1 - 1,4	Voldoende
D	0,8 - 1	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	<0,6	Ruim onvoldoende

Inzicht in de ontwikkeling van het weerstandsvermogen

De ontwikkeling van het weerstandsvermogen over jaren zegt meer dan een eenmalige beoordeling. De ontwikkeling van het weerstandsvermogen meerjarig is weergegeven in het hoofdstuk Financiële hoofdlijnen.

Schuldpositie

In de notitie Schuldpositie 2023 (7282099), door de raad vastgesteld op 23 maart 2023, is besloten om voor het monitoren van de schuldpositie drie kernindicatoren te hanteren en daarvoor normen vast te stellen. Op basis van deze door de raad vastgestelde normen kan bepaald worden of een indicator op groen, oranje of rood staat (stoplichtenmodel). Door gebruik te maken van drie kernindicatoren kan genuanceerd gekeken worden naar de schuldpositie. Hierbij is de volgende sturing van toepassing:

1. één rode indicator: verhoogde waakzaamheid, aandacht voor de schuld;
2. twee rode indicatoren: sterk verhoogde waakzaamheid, speciale aandacht op verlaging van de schuld;
3. drie rode indicatoren: direct inzetten van het handelingsrepertoire noodzakelijk met als doel versnelde afbouw van de schuld.

De volgende kernindicatoren worden gebruikt: Netto schuldquote, Lasten schuldpositie en Solvabiliteit.

De kernindicatoren schuldpositie worden in de programmabegroting en de jaarstukken aangevuld met ondersteunende indicatoren. De ondersteunde indicatoren bevatten informatie die het beeld uit de kernindicatoren nuanceren, of in breder perspectief plaatsen. De mix van indicatoren geeft een overzicht van vermogenspositie, (druk op de) exploitatie en weerbaarheid, waarmee een totaalbeeld over de financiële houdbaarheid kan worden verkregen. Daarbij zal een kwalitatieve duiding (trends) worden gevoegd waardoor in één oogopslag een integraler beeld over de financiële houdbaarheid kan worden gevormd. Hiervoor wordt verwezen naar de Financiële hoofdlijnen.

Ontwikkeling indicatoren

Deze drie indicatoren laten de volgende ontwikkeling zien ten opzichte van de Voorjaarsrapportage 2023:

Netto schuldquote

P&C-Product	realisatie 2022	raming 2023	raming 2024	raming 2025	raming 2026	raming 2027
Programmabegroting 2024 - 2027	79%	90%	99%	108%	119%	133%
Voorjaarsrapportage 2023 (juni 2023)	79%	87%	92%	96%	105%	110%

Lasten schuldpositie

P&C-Product	realisatie 2022	raming 2023	raming 2024	raming 2025	raming 2026	raming 2027
Programmabegroting 2024 - 2027	8,3%	8,3%	8,0%	8.7%	9,2%	9,4%
Voorjaarsrapportage 2023 (juni 2023)	8,3%	8,2%	8,0%	8,8%	9,4%	9,7%

Solvabiliteit

P&C-Product	realisatie 2022	raming 2023	raming 2024	raming 2025	raming 2026	raming 2027
Programmabegroting 2024 - 2027	34,7%	32,7%	31,1%	28,9%	28,1%	26,7%
Voorjaarsrapportage 2023 (juni 2023)	34,7%	33,4%	33,2%	32,2%	31,8%	31,1%

Toelichting
Bij de berekening van de indicatoren is er van uitgegaan dat van het investeringsplan 65% van de voor een jaar geraamde investeringsbedragen gerealiseerd worden. Dit percentage werd bij de Voorjaarsrapportage 2023 aangepast, omdat in de praktijk is gebleken dat vooral door externe oorzaken de realistie lager was dan geraamd. Deze aanpassing draagt ook bij aan een realistischere raming bij de indicatoren. Ten opzichte van de Voorjaarsrapportage 2023 wordt de stijging van de Netto schuldquote in het geheel veroorzaakt door de verwerking van de uitbreidings- en vervangingsinvestingen die bij de Voorjaarsrapportage 2023 aan het investeringsplan zijn toegevoegd. Het betreffen oner andere de actualisatie van het IHP (€ 51 miljoen), VOR jaarschijven 2025, 2026 en 2027 (€ 20 miljoen) en het Gemeentehuis (€ 12 miljoen). Zie voor een toelichting paragraaf 3.8 van de Voorjaarsrapportage 2023. Naast het investeringsplan is bij de berekening van de financieringsbehoefte ook rekening gehouden met de cijfers van het MPG per 1 januari 2023.

De indicator Lasten Schuldpositie geeft een vergelijkbare uitkomst ten opzichte van de Voorjaarsrapportage 2023. Bij de voorjaarsrapportage werd, ondanks de hogere rente, een voordeel op de financiering ingeboekt. Dit werd met name veroorzaakt door het doorschuiven van investeringen naar latere jaarschijven en de verlaging van het realisatiepercentage. Indien de Europese Centrale Bank (ECB) de rente verder verhoogt, zal dit op termijn tot uitdrukking komen in in deze ratio.

Voor zowel de ratio's Netto schuldquote en Lasten schuldpositie is het totaal van de geraamde baten, exclusief reservemutaties, in een begrotingsjaar van belang. Uit het overzicht baten en lasten blijkt dat dit totaal fluctueert, maar vanaf 2026 een sterke daling vertoont. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door de geraamde inkomsten uit de bouwgrondexploitaties, maar met name de daling van de inkomsten uit het gemeentefonds vanaf 2026 is hier van belang. Door dit noemereffect maken de ratio's Netto schuldquote en Lasten schuldpositie tussen 2025 en 2026 een 'sprong' in het meerjarenbeeld. Omdat in het meerjarenbeeld geen rekening wordt gehouden met indexatie als gevolg van inflatie, zal het totaal van de baten vanaf 2025 nog wel enigzins stijgen als gevolg van autonome ontwikkelingen. Dit temporiseert de stijging in deze ratio's.

De solvabiliteit neemt af ten opzichte van de Voorjaarsrapportage 2023. Dit wordt zowel veroorzaakt door zowel deler- als noemereffecten. Bij de delereffectten is de dekking van incidentele lasten uit de Algemene dekkingsreserve zoals besloten bij de Voorjaarsrapportage 2023 de voornaamste oorzaak. Hierdoor daalt de totale omvang van de reserves, waarmee ook de solvabiliteit daalt. Op basis van de huidige standen is de reserve en de solvabiltiteit voldoende robuust om deze incidentele onttrekking op te kunen vangen. Het noemereffect is verbonden aan de toelichting bij de netto schuldquote, als gevolg van de verwerking van de investeringen van de Voorjaarsrapportage 2023 in het investeringsplan stijgt de omvang van het vreemd vermogen waardoor de solvabilteit daalt.

Conclusie
De schuldpositie van de gemeente Haarlemmermeer blijft hoog ten opzichte van andere gemeenten. Omdat Haarlemmermeer een groeigemeente is, zal dit nog lang het geval zijn. Het blijft noodzakelijk grote investeringen te doen. Enerzijds voor het in stand houden van voorzieningen, anderzijds voor nieuwe voorzieningen, onder andere infrastructuur en groen ten behoeve van de woningbouw. Om deze investeringen, die 20 tot 40 jaar meegaan, te kunnen doen, is het noodzakelijk langlopende geldleningen aan te trekken. Hierbij is steeds het uitgangspunt dat alleen de noodzakelijke investeringen gedaan worden. Het is aan de raad om te bepalen welke investeringen dit betreft.

De prognoses van de indicatoren laten voor 2024 één groene en twee oranje waarden zien. Verder is de verwachting dat in 2027 de indicator Netto schuldquote op rood komt. Deze waarden geven aan dat er nu geen aanleiding is om actie te ondernemen. Wel blijft waakzaamheid geboden. De prognose voor de indicator Lasten schuldpositie blijft de hele meerjarenperiode groen. Hieruit blijkt dat de schuld betaalbaar blijft, ook al is de verwachting dat de netto schuldquote op rood gaat springen. Ook is er zo

ruimte om eventuele renteverhogingen van nieuw aan te trekken leningen voor nieuwe investeringen in de toekomst te kunnen dragen. De ratio solvabiliteit zal naar verwachting oranje blijven in de meerjarenperiode. Zoals in het onderdeel financiele hoofdlijnen kan worden teruggevonden valt het op dat Haarlemmermeer, ondanks dat deze op oranje staat, hiermee vergelijkbaar scoort als andere gemeenten in dezelfde categorie van inwoners.

Met de huidige renteprognoses en de uitstekende weerstandsvermogen ratio wordt het risico van de schuldpositie op dit moment als laag ingeschat. In verband met de onzekere ontwikkelingen op de kapitaalmarkt als gevolg van de rentebesluiten van de verschillende centrale banken is in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een risico van stijgende rente opgenomen.
Op de indicatoren van de schuldpositie vindt een actieve monitoring plaats en bij financiële besluiten van € 25 miljoen en hoger wordt het effect op de schuldpositie meegenomen in de afweging.

Berekeningswijze

Netto Schuldquote
De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlasten ten opzichte van de eigen middelen en is dus een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken.

$$\text{netto schuldquote} = \frac{\text{netto schuld}}{\text{totale inkomsten (voor bestemming reserves)}}$$

Lasten schuldpositie
De (in)flexibiliteit van de begroting wordt beïnvloed door de rente- en afschrijvingslasten, die gedekt moeten worden. Hoe hoger dit aandeel is, hoe minder mogelijkheid er is om middelen in te zetten voor andere prioriteiten. Tevens geeft de hoogte van de rentelasten aan over welk deel van de begroting een risico wordt gelopen als gevolg van grote rentefluctuaties.

$$\text{procentuele lasten schuldenpositie} = \frac{\text{rente / afschrijvingslasten}}{\text{totale inkomsten (voor bestemming reserves)}}$$

Solvabiliteit
De solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Een hoger percentage duidt op een hogere financiële weerbaarheid van de gemeente. De solvabiliteit wordt in de literatuur tevens genoemd als meest omvattende globale indicator van de vermogenspositie. Gemeenten die goed scoren op deze indicator blijken relatief vaak ook goed te scoren op andere financiële indicatoren, voor gemeenten met een slechte score blijkt dit juist omgekeerd. Met deze indicator zijn wij in staat de omvang van de schuld af te wegen tegen de financiële gezondheid van de gemeente.

$$\text{solvabiliteit} = \frac{\text{totaal eigen vermogen}}{\text{totaal passiva}} \times 100\%$$

De normeringen worden hierna weergegeven in het onderdeel Kengetallen financiële positie.

Kengetallen financiële positie

Om tot een beter inzicht te komen van de financiële positie van de gemeenten en deze te kunnen vergelijken is in het BBV een standaardtabel van financiële kengetallen voorgeschreven. Deze tabel is hieronder weergegeven. De tabel is aangevuld met de ondersteunde indicatoren zoals benoemd in de notitie Schuldpositie 2023. Voor de ontwikkeling in de loop der tijd en een trendanalyse wordt verwezen naar het onderdeel Financiële hoofdlijnen.

Tabel 107

Kengetallen	Werkelijk 2022	Begroting 2023[1]	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Kernindicatoren						
Netto schuldquote	79,3%	89,6%	98,9%	107,8%	119,3%	132,7%
Lasten schuldpositie	8,3%	8,3%	8,0%	8,7%	9,2%	9,4%
Solvabiliteitsratio	34,6%	32,7%	31,1%	28,9%	28,1%	26,7%
Ondersteunende indicatoren						
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	72,4%	82,5%	91,7%	100,8%	112,0%	125,3%
Grondexploitatie	18,5%	19,4%	16,6%	14,3%	9,4%	9,4%
Structurele exploitatieruimte	6,3%	1,6%	1,9%	3,3%	-2,6%	-4,6%
Belastingcapaciteit	89,5%	92,0%	100,2%	100,2%	100,2%	100,2%
Ratio weerstandsvermogen	3,0	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5
Renterisiconorm	8,0%	7,9%	7,9%	6,7%	6,4%	6,5%

1 Begroting na wijziging

De raad heeft bij vaststelling van de notitie Schuldpositie 2023 per indicator een normering vastgesteld. Deze wordt hieronder weergegeven. Bij de bepaling van deze normeringen is aangesloten bij normeringen uit het Gemeenschappelijk Financieel toezichtkader 2020 die door de provinciaal toezichthouder gebruikt worden of in benchmarks gebruikelijk zijn.

Tabel 108

Kengetal	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Kernindicatoren			
Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
Lasten schuldpositie	0% - 12,4%	12,5 - 15%	> 15 %
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
Ondersteunende indicatoren			
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90%	90-130%	>130%
Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	>0,4%	-0,4 % - 0,4%	<-0,4%
Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%
Ratio weerstandsvermogen	>1,4	1 - 1,4	<1
Renterisiconorm	<20%	n.v.t.	>20%

Netto schuldquote, lasten schuldpositie en solvabiliteit
De toelichting is opgenomen in het onderdeel Schuldpositie.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
Omdat bij leningen onzekerheid kan bestaan of deze allemaal worden terugbetaald, wordt dit kengetal zowel berekend inclusief als exclusief de door de gemeente verstrekte leningen. Zo wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De schuldquote is lager als begroot als gevolg van het hierboven beschreven oorzaken.

Grondexploitatie
De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop.

Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Het kengetal Grondexploitatie drukt de geactiveerde waarde van in exploitatie genomen bouwgronden uit in een percentage van het totaal van de baten. De waarde van de gronden wordt in het (t)MPG goed onderbouwd en is daarom reëel. De verkoop van de gronden zal bijdragen aan het verbeteren van de schuldquote en de solvabiliteitsratio.

Structurele exploitatieruimte
Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt in de structurele en incidentele baten en lasten. Is het percentage positief, dan betekent dat dat er lagere structurele lasten dan baten zijn.

Dit geeft aan dat sprake is van een structureel en reëel sluitende begroting.

Belastingcapaciteit
Het kengetal Belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Voor de bepaling van de hoogte van de belastingdruk is het landelijk gemiddelde niet maatgevend. Haarlemmermeer heeft zijn eigen beleid vastgesteld. Hiervoor wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen.

Ratio weerstandsvermogen
Deze is toegelicht in het onderdeel weerstandscapaciteit.

Renterisiconorm
Het renterisico is het risico dat de rentelasten van de gemeente ineens fors stijgen als nieuw aan te trekken leningen een hogere rente hebben dan de (oude) leningen die worden afgelost. Als de rente in tussentijd stijgt, kan dit gevolgen hebben voor de exploitatie van de gemeente. De renterisiconorm wordt toegelicht in de paragraaf Financiering, onderdeel rente.

Onderhoud kapitaalgoederen

Portefeuillehouder: Sedee-Schuitemaker, Steffens-van de Water

Een substantieel deel van de begroting heeft betrekking op onderhoud van kapitaalgoederen zoals gebouwen, wegen, openbaar groen, riolering en openbare verlichting. De onderhoudslasten zijn verspreid over diverse programma's en gebaseerd op de door de raad gemaakte keuze(s) van het onderhoud- en kwaliteitsniveau.
Deze paragraaf gaat in op de staat van onderhoud en de onderhoudslasten van de kapitaalgoederen.
De volgende kapitaalgoederen in deze paragraaf komen aan de orde:

1. Sportterreinen
2. Openbare speel-, sport- en ontmoetingsvoorzieningen
3. Wegen
4. Civieltechnische kunstwerken
5. Riolering
6. Openbaar groen
7. Openbare verlichting
8. Verkeersregelinstallaties (VRI's)
9. Watergangen
10. Begraafplaatsen

1. Sportterreinen

Wij beheren 23 sportparken waarop circa 95 sportvelden zijn gelegen. Het onderhoud van sportvelden bestaat uit diverse activiteiten die beschreven zijn in het Beheerplan Buitensport 2020-2023. Aan het eind van 2023 leggen wij de resultaten van de actualisatie van het beheerplan voor aan de raad.
Het onderhoud betreft onder andere het onderhouden van natuur- en kunstgrasvelden, bestaande uit het onderhoud van groen en verhardingen, onkruidbestrijding, het repareren van hekwerken, groot onderhoud en vervanging. Over het algemeen zijn onze sportvelden van goede kwaliteit en voldoen deze aan de sporttechnische eisen van de betreffende sportbond en NOC*NSF.
Bij buitensportcomplexen hebben wij 25 kunstgras (voetbal)velden, drie kunstgras korfbalvelden en negen kunstgras hockeyvelden. Op grond van de sporttechnische eisen moeten alle kunstgrasvelden na het achtste speelseizoen na certificering opnieuw een keuring ondergaan. Wij laten alle kunstgrasvelden ouder dan zes jaar ieder jaar keuren door een externe keuringsinstantie, zodat wij op de hoogte blijven van de actuele stand van zaken van de velden en

op tijd bij kunnen sturen. In Tabel 109 is de actuele kwaliteit van de kunstgrasvelden opgenomen.

Tabel 109

Omschrijving	Eenheid	Bron	Meting		Steefwaarden/prognose			
			2022	2023	2024	2025	2026	2027
Kwaliteit kunstgrasvelden	% goed	Gisib	92%	97%[1]	100%	100%	100%	100%

1 *97% goed betekent dat 3% van de kunstgrasvelden (in 2023 betreft het één veld) niet meer voldoet aan de sporttechnische eisen van de betreffende sportbond en NOC*NSF. Vanwege de veiligheid streven wij naar 100% goed.*

Sportvelden die niet meer voldoen aan de sporttechnische vervangen wij uit de Vernieuwing Openbare Ruimte (VOR). In 2024 vervangen wij veld 3 van Sportvereniging De Deugd/Uno in Hoofddorp.

2. Openbare speel-, sport- en ontmoetingsvoorzieningen

Wij onderhouden en vervangen openbare speel-, sport- en ontmoetingsplekken in de buitenruimte voor de Haarlemmermeerse kinderen en jongeren. In het beheerplan Speelvoorzieningen 2020-2023 is opgenomen hoe wij de speel- en sporttoestellen onderhouden. Wij actualiseren het beheerplan en leggen de resultaten hiervan eind 2023 voor aan de raad.
Wij waarborgen de veiligheid van de toestellen door deze conform de wettelijke veiligheidseisen te inspecteren. De toestellen zijn hierdoor heel en veilig. Speeltoestellen die aan het einde van de technische levensduur zijn, vervangen wij vanuit de VOR. Hierbij overleggen wij met de omwonenden van een speelplek hoe deze moet worden ingericht. Dit is ook afhankelijk van de demografische situatie in de buurt rondom de speelplek. Het areaal speeltoestellen veroudert. Dit betekent dat de komende jaren veel speeltoestellen vervangen moeten worden. Onze vervangingsopgave is daarom hoger dan gebruikelijk. In Tabel 110 is de actuele kwaliteit van speeltoestellen weergegeven.

Tabel 110

Omschrijving	Eenheid	Bron	Meting		Steefwaarden/prognose			
			2022	2023	2024	2025	2026	2027
Kwaliteit speeltoestellen	% goed	Gisib	89%	93%[1]	100%	100%	100%	100%

1 *93% goed betekent dat de resterende speeltoestellen (51 stuks) niet meer voldoen aan de wettelijke veiligheidseisen. Vanwege de veiligheid streven wij naar 100% goed.*

Wij vervangen onder andere speeltoestellen in de Plantsoenlaan (Zwanenburg) en in de Sophialaan (Abbenes). Bij de vervanging van speeltoestellen toetsen wij of de speellocaties voldoen aan ons speelruimtebeleid "Kom in Beweging!"- Speelruimte in de gemeente Haarlemmermeer (2021.0000721).

Wij beheren drie goed bezochte, gemeentelijke recreatiegebieden: het Haarlemmermeerse Bos (115 ha), de Toolenburgerplas (85 ha) en deelgebied 1 van PARK21 (28 ha). Deze gebieden vervullen een belangrijke functie voor onze inwoners voor dagrecreatie (sport, spel en evenementen) en dragen tevens bij aan een gezonde levensstijl door de mogelijkheden tot recreëren en bewegen. In het beheerplan Recreatiegebieden 2020-2023 is beschreven hoe wij de recreatiegebieden onderhouden. Eind 2023 leggen wij de resultaten van de actualisatie van dit beheerplan voor aan de raad, gecombineerd met de resultaten van de actualisering van het beheerplan Bomen en Beplanting. Onderhoud vindt plaats aan verhardingen, beplantingen, oeverinrichting en terreinmeubilair. Wij vervangen bomen, beplanting en verhardingen aan het einde van de levensduur vanuit de VOR.

3. Wegen

Het begrip Wegen omvat de gemeentelijke verhardingen die worden aangetroffen binnen het wegprofiel: rijbaan, parkeervak, bushalte, fietspad, trottoir, voetpad et cetera. Hoe de verhardingen worden onderhouden is opgenomen in het beheerplan Verhardingen 2020-2023 (met bijlagen 7.2, 7.3, 7.4 a en 7.4 b). Wij actualiseren dit beheerplan en leggen eind 2023 de resultaten hiervan voor aan de gemeenteraad.

Uit de meest recente inspectiegegevens van 2022 blijkt dat de kwaliteit van verhardingen is

verbeterd. In plaats van 23% in 2020 is in 2022 16% van het totale areaal van onvoldoende kwaliteit. Wij richten ons met onze beheeractiviteiten op veiligheid en het voorkomen van kapitaalvernietiging. De kwaliteit van de verhardingen heeft een relatie met de leeftijd van het areaal. De veroudering van het areaal in combinatie met de doelstellingen van het klimaatadaptief inrichten van de woonomgeving en een duurzame CO_2-neutrale energievoorziening (energietransitie) zijn grote opgaven die allemaal binnen dezelfde openbare ruimte spelen. Wij willen deze in combinatie oppakken middels een gebiedsgerichte aanpak. In 2024 gaan wij verder met de in 2023 gestarte voorbereiding.

Vanuit de Vernieuwing Openbare Ruimte vernieuwen wij onder andere de volgende wegvakken:

Wegvak	Kern	Activiteit
fietspad Venneperweg tussen Beinsdorp en Getsewoud	n.v.t.	Voorbereiding + uitvoering
Hoofdweg hoofdrijbaan tussen Maria Tesselschadestraat en Harriete Roland Holststraat	Hoofddorp	Voorbereiding + uitvoering
Hoofdweg Westzijde tussen Hoofddorp en Noorderdreef Nieuw - Vennep	n.v.t.	Voorbereiding
Spieringweg bij Wickevoort	Cruquius	Uitvoering
Houtrakkerweg (bij station)	Halfweg	Uitvoering
Rijnlanderweg tussen Bennebroekerweg en Taurusavenue (rijbaan + fietspad)	Hoofddorp	Voorbereiding
Roekenbos	Hoofddorp	Voorbereiding
Alholm en Bandholm	Hoofddorp	Voorbereiding
Maria Margaretalaan	Abbenes	Voorbereiding
Kellogstraat-Schweitzerstraat (Pax deelplan 1)	Hoofddorp	Uitvoering
Hoofdweg	Nieuw-Vennep	Voorbereiding + uitvoering
Fortweg-Kruisweg-Raadhuislaan	Hoofddorp	Uitvoering
Parklaan-Draverslaan	Hoofddorp	Uitvoering
Graan voor Visch (deel 2)	Hoofddorp	Uitvoering
Lageweg	Spaarndam	Voorbereiding + uitvoering
Hoofdweg Westzijde	Lijnden	Voorbereiding + uitvoering
Azzollastraat e.o.	Lisserbroek	Voorbereiding + uitvoering
Herfstpark	Nieuw-Vennep	Uitvoering
Burgemeester van Bruggenstraat	Halfweg	Voorbereiding + uitvoering
Kruisweg Cruquius Oost	Cruquius	Voorbereiding
Noordelijke Randweg	Nieuw-Vennep	Voorbereiding
Batterijweg	Halfweg	Voorbereiding

In 2024 verrichten wij regulier onderhoud aan de volgende wegvakken:

Wegvak	Kern
Venneperweg (Beinsdorp - Nieuw-Vennep)	Beinsdorp
Grote Belt	Hoofddorp
Kerkweg	Spaarnwoude
Ijweg fietspad ter hoogte van Bosweg	Hoofddorp
Kaagweg (afrit A44)	Weteringbrug
Dr. Heijepad (fietspad langs A44)	Abbenes
Zeggegrasstraat	Lisserbroek
Muntstraat (Rietstraat-Struikheidestraat)	Lisserbroek
Lisdoddestraat	Lisserbroek
Roosduinenpad fietspad	Hoofddorp
Lunenburgdreef	Hoofddorp
Nieuwburg	Hoofddorp
Mastbos 184-254	Hoofddorp
Stevinstraat	Badhoevedorp

Wegvak	Kern
Burgemeester Amersfoordtlaan	Badhoevedorp
Lijnderdijk/Zwembadweg	Zwanenburg
Wethouder van Essenweg/Spaarndammerweg	Halfweg
Kromme Spieringweg (Vijfhuizerweg-d'Yserinckweg)	Vijfhuizen
Kruisweg (Van Heuven Goedhartlaan-Paxlaan)	Hoofddorp

4. Civieltechnische kunstwerken

Civieltechnische kunstwerken zijn onder andere bruggen, tunnels, viaducten, damwanden en steigers. Het doel van het beleid voor het onderhoud van civieltechnische kunstwerken is om deze naast schoon, heel en veilig ook functioneel te houden. De uitgangspunten voor het beheer zijn vastgelegd in het beheerplan Kunstwerken 2020-2023. Wij actualiseren het beheerplan en leggen de resultaten hiervan eind 2023 voor aan de raad. Het beheerplan geeft op korte en middellange termijn aan welke onderhouds- en vervangingsmaatregelen nodig zijn om het areaal in stand te houden. Op basis van dit beheerplan worden de nodige kleine en grote onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. Deze werkzaamheden zijn gebaseerd op levensduurverlenging. Door het gebruik van duurzame materialen neemt de levensduur toe. Vervanging van een kunstwerk vindt uitsluitend plaats wanneer wij niet meer kunnen volstaan met groot onderhoud. De komende jaren gaan we het beheersysteem op het gebied van civieltechnische kunstwerken verder uitwerken, zodat we de principes van de systematiek van assetmanagement beter kunnen toepassen. Hierbij worden de beschikbare middelen ingezet waar dit het meest nodig is op basis van een risico-analyse. De principes van de systematiek van assetmanagement zijn onder andere life cycle costing, risico-analyses, sturen op prestaties en functioneren. Tevens ligt de focus op het periodiek inspecteren van alle civiele kunstwerken.

We vernieuwen kunstwerken vanuit de VOR. In 2024 ronden we de uitvoering van de vernieuwing dan wel vervanging van het volgende kunstwerk af:

Kunstwerk	straat	Kern
Beweegbare brug	Dennenlaan	Zwanenburg

Daarnaast ronden we in 2024 de voorbereiding af en starten we met de uitvoering van de vernieuwing dan wel de vervanging van de volgende kunstwerken:

Kunstwerk	Straat	Kern
Beweegbare brug	Weteringweg	Weteringbrug
Damwanden	Douglassingel	Schiphol-Rijk
Voetgangersbrug	Douglassingel	Schiphol-Rijk
Voetgangers-/fietsbrug	Liniepad	Vijfhuizen

Tot slot starten we in 2024 met de voorbereiding van de vernieuwing dan wel vervanging van de volgende kunstwerken:

Kunstwerk	Straat	Kern
Damwand	Bollenlaan	Hoofddorp
Voetgangers-/fietsbrug	Venneperweg	Nieuw-Vennep
Verkeersbrug	Capellalaan	Hoofddorp
Voetgangers-/fietsbrug	Habanera	Nieuw-Vennep
Voetgangers-/fietsbrug	Navona	Hoofddorp
Taludbekleding	Grote Belt	Hoofddorp
Vissteiger	Allegondahoeve	Hoofddorp

5. Riolering

Om aan de zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater te voldoen beheren en onderhouden wij het bijbehorende waterstelsel. Verbeteringsmaatregelen en vervangingen van

het bestaande rioolstelsel zijn hier een onderdeel van. Hoe wij de riolering onderhouden is opgenomen in het Gemeentelijk Rioleringsplan Haarlemmermeer 2021-2023 (GRP). Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet met ingang van 1 januari 2024 vervalt de verplichting om een GRP te hebben. De vervanger van het GRP, het Programma Riolering en Stedelijk Water (PRSW), waarin de gebiedsgerichte aanpak voor klimaatadaptatie en de energietransitie een plaats krijgt, leggen wij eind 2023 ter vaststelling voor aan de raad. Het PRSW dient tevens als onderbouwing voor de rioolheffing.

Wij hebben extra aandacht voor het scheiden van afval- en hemelwater (afkoppelen) om de hoeveelheid afvalwater bij de zuivering te verminderen en het zuiveringsproces te verbeteren. In Spaarndam vervolgen wij bijvoorbeeld de voorbereiding van het integrale project Klimaatbestendig Spaarndam, waarvan de uitvoering is voorzien in 2025. Wij vervolgen daarnaast de voorbereiding van een gebiedsgerichte aanpak in delen van Zwanenburg en Rijsenhout, waarbij integraal de openbare ruimte wordt vernieuwd inclusief rioleringsmaatregelen en een klimaatbestendige inrichting.

Wij reinigen en inspecteren circa 67 km van de riolering (delen van Hoofddorp Zuid, Lijnden, Lisserbroek, Nieuw-Vennep en Rijsenhout). De resultaten van inspecties en een risico-analyse zijn de basis voor het bepalen van de benodigde maatregelen. Wij willen voor circa 2 km van ons rioolstelsel levensduur verlengende maatregelen (relinen van de leiding) en herstelmaatregelen treffen. Dit jaar zal dit plaatsvinden in delen van Badhoevedorp, Buitenkaag, Cruquius, Hoofddorp, Lisserbroek, Nieuw-Vennep, Spaarndam en Zwaanshoek. Deze maatregelen zijn minder kostbaar en veroorzaken nagenoeg geen overlast voor inwoners. Daarnaast vervangen wij 20 stuks drukrioolpompen.

6. Openbaar Groen

Het openbaar groen bestaat uit bomen en groenvlakken (onder andere gazon, heesters, hagen, bosplantsoen). Hoe wij het openbaar groen onderhouden is opgenomen in het Beheerplan Bomen en beplanting 2020-2023. Wij actualiseren het beheerplan en leggen het resultaat hiervan eind 2023 voor aan de raad.

Goed onderhoud heeft invloed op de leefomgeving en draagt bij aan een positieve belevingswaarde van de woon- en leefomgeving. Het onderhoud bestaat uit de volgende maatregelen:

- om de kwaliteit goed in beeld te houden inspecteren wij alle bomen minimaal eens in de vier jaar op veiligheid; monumentale bomen inspecteren wij elk jaar;
- we snoeien de bomen een keer per vier jaar om de kwaliteit voldoende te houden;
- daarnaast beschermen we bomen tijdens werkzaamheden en bij renovatieprojecten geven we bestaande bomen indien nodig extra ondergrondse ruimte en voeding;
- als de veiligheid in het geding is, dan worden maatregelen getroffen, zoals het snoeien of vervangen van de boom;
- beplantingsvakken worden onkruidvrij gehouden en deze worden gesnoeid om de (verkeers)veiligheid te waarborgen;
- de kwaliteit van beplantingen inspecteren wij eens in de vier jaar via de metingsmethodiek NEN 2767;
- beplantingen met een slechte kwaliteit vervangen wij.

Wij bestrijden daarnaast de eikenproccessierups zoveel mogelijk biologisch door hun natuurlijke vijanden (vogels en vleermuizen) aan te trekken door nestkasten te plaatsen. Ook kruidenrijke grassen leveren een bijdrage aan de bestrijding van de eikenprocessierups, omdat insecten in deze grassen vogels aantrekken. Vogels zijn natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups.

De kwaliteit van bomen is over het algemeen goed. Uit de meest recente veiligheidsinspecties van onze bomen komt het volgende beeld naar voren:

Tabel 111

Kwaliteit bomen	Percentage van de (gemeentelijke) bomen 2019	Percentage van de (gemeentelijke) bomen 2022	Percentage van de (gemeentelijke) bomen 2023
Voldoende	85,2%	79%	75,4 %
Matig	12,5%	19%	22,8%
Slecht	2,1%	1,5%	1,5%
Zeer slecht	0,2%	0,2%	0,3%

Uit de veiligheidsinspecties is gebleken dat het aantal bomen dat in slechte en zeer slechte kwaliteit verkeert ongeveer gelijk is gebleven ten opzichte van de meting uit 2022. De kwaliteit van 3,8% van de bomen is verminderd van niveau 'voldoende' naar niveau 'matig'. Het bomenbestand veroudert en dat betekent dat meer kosten worden gemaakt voor het snoeionderhoud.

Wij willen het aantal slechte en zeer slechte bomen verminderen om de kwaliteit van ons bomenareaal te verbeteren. Ondanks dat 1,8% een laag percentage is, gaat het om enkele honderden bomen. Ons vervangingsplan en onze onderhoudscyclus richten wij op het verlagen van het percentage slechte en zeer slechte bomen. Vervanging is in de meeste gevallen de enige optie. Voor de slechte bomen beoordelen wij of deze vervangen dienen te worden of dat extra onderhoud volstaat. Een kanttekening hierbij is dat de kwaliteit van bomen beïnvloed wordt door weersomstandigheden als storm of bijvoorbeeld droogte, waardoor het niet altijd mogelijk is om de kwaliteit van bomen in alle opzichten optimaal te houden.

Beplantingen inspecteren wij eens in de vier jaar via de methode NEN 2767 voor kwaliteitsmeting, waarbij de conditiescore van beplantingen wordt bepaald. De geïnspecteerde plantvakken kunnen een conditiescore van 1 tot 6 krijgen (van zeer goed tot zeer slecht). Uit de kwaliteitsmeting openbaar groen komt het volgende beeld naar voren:

Tabel 112

Conditiescore kwaliteitsmeting openbaar groen	Percentage van de (gemeentelijke) groenvakken 2019[1]	Percentage van de (gemeentelijke) groenvakken 2022
1 (uitstekend)	58%	18%
2 (goed)	26%	12%
3 (redelijk)	5%	27%
4 (matig)	6%	37%
5 (slecht)	4%	7%
6 (zeer slecht)	1%	1%

1 *Beplanting wordt eens per vier jaar geïnspecteerd volgens de NEN 2767-systematiek. Wij hebben in 2019 voor het eerst volgens deze nieuwe systematiek geïnspecteerd. In 2026 volgt een nieuwe inspectie.*

In de afgelopen twee jaar was het voorjaar extreem droog en warm. Dit is zichtbaar in de resultaten van de kwaliteitsmeting van het openbaar groen. Met name nieuwe aanplant heeft hier last van. Wij geven nieuwe aanplant om die reden structureel een langere periode van nazorg (waaronder extra water geven indien nodig). Tevens planten wij soorten aan die beter bestand zijn tegen droogte en hitte. Daarnaast voeren wij onderzoeken uit naar de kwaliteit van de bodem van beplantingsvakken en standplaatsen van bomen. Op sommige locaties is de bodem te sterk verdicht, zodat bomen en beplanting in droge periodes dieper liggend grondwater niet kunnen bereiken. Op andere locaties kan in een natte periode het water door de verdichting niet goed in de grond zakken en is de bodem te vochtig, zodat beplanting verdrinkt. Een verdichte bodem bevat vaak geen zuurstof en hierdoor geen bodemleven (voedingsstoffen voor planten). Wij doorbreken de verdichte bodemlaag en dienen tevens bemesting toe om de bomen en/of beplanting te laten herstellen.

Onze vervangingsplannen zijn gericht op het vervangen van beplanting met een slechte (score 5) en zeer slechte (score 6) kwaliteit, waarbij het doel is om de percentages hiervan te verminderen. De plantvakken met een matige conditie (score 4) zullen worden vervangen in gecombineerde projecten. Beplantingen met een slechte kwaliteit vervangen wij als losstaande projecten.

Vanuit de VOR vervangen wij in 2024 bomen en beplantingen, waarvan uit de kwaliteitsinspectie is

gebleken dat deze in slechte of zeer slechte staat zijn. Deze bomen en beplanting staan verspreid over de gemeente. Wij nemen de vervanging zoveel mogelijk mee in integrale projecten. Wij vervangen onder andere bomen en beplantingen op de volgende locaties:

Tabel 113

Project	Straat	Kern
Herplant van uitgevallen bomen in de groenstructuren	diverse	diverse
Vervangen zieke bomen	Lagedijk	Spaarndam
Vervangen bomen	Steve Bikostraat e.o.	Hoofddorp
Vervanging beplanting met slechte kwaliteitsscore	diverse	diverse
Vervangen bomen	Nieuweweg/Burgemeester Pabstlaan	Hoofddorp
Vervangen bomen	Kalorama e.o.	Hoofddorp
Diverse bomen vervangen in integrale projecten	diverse	diverse

Daarnaast planten wij op aanvraag extra bomen op locaties waar dit technisch mogelijk is.

7. Openbare verlichting

Het onderhoud van Openbare Verlichting (OVL) is beschreven in het Beheerplan Openbare Verlichting 2020 -2023. Dit beheerplan actualiseren wij en wij leggen de resultaten hiervan eind 2023. aan de raad voor. Wij hebben de installatieverantwoordelijkheid binnen onze organisatie ingericht, waarbij de voldoende onderrichte- en vakbekwame personen zijn aangewezen. Op aanwijzen van de ingehuurde Installatieverantwoordelijke, keuren wij op basis van leeftijd onze elektrische installatie volgens de NEN3140 normen, waarmee ze daarna weer voldoen aan de richtlijnen voor de elektrische veiligheid.

We werken inmiddels naar tevredenheid met onze nieuwe OVL-aannemer, waarbij aanleg en onderhoud van de OVL en van de elektrische installatie door één huisaannemer worden uitgevoerd.

Om energie te besparen vervangen wij de bestaande verlichting door dimbare LED-verlichting in de diverse kernen binnen Haarlemmermeer.

Bij het vervangen van het kabelnet kiezen wij ervoor om het kabelnet in eigendom van Liander aan het einde van de levensduur te vervangen door eigen net. Eigen kabelnet leidt tot minder storingen. Storingen die zich wel voordoen, kunnen wij sneller verhelpen. Dit leidt tot minder klachten van inwoners. Wij vervangen het kabelnet in delen van Hoofddorp en Nieuw-Vennep.

8. Verkeersregelinstallaties (VRI's)

Het onderhoud van de VRI's is beschreven in het Beheerplan VRI's 2020-2023. Wij actualiseren dit beheerplan en leggen de resultagen hiervan eind 2023 aan de raad voor.
De kwaliteit van de VRI's is goed als gevolg van de juiste onderhoudsfrequentie en de tijdige vervanging aan het einde van de levensduur. Alle VRI's zijn aangesloten op onze verkeerscentrale. Storingen worden automatisch door de VRI's aan de verkeerscentrale en de onderhoudsaannemer gemeld en binnen de geldende responsetijden opgelost. Bij het beheer van de VRI's passen wij innovatieve en/of energiebesparende technieken toe. De VRI's zijn uitgerust met energiezuinige LED-lampen. Aan de hand van een proef uit 2022 met een nieuwe techniek voor detectie van voetgangers op de Nieuwe Molenaarslaan in Hoofddorp bepalen wij of deze ook elders in de gemeente bij zebraoversteek-beveiligingsinstallaties of bij VRI's toepasbaar is. Om de VRI's af te stemmen op de verkeersbehoefte worden deze in het kader van verkeerskundig beheer regelmatig geschouwd en indien nodig worden zij opnieuw afgesteld op bijvoorbeeld gewijzigde verkeersstromen. De gedeeltelijke of gehele vernieuwing van VRI's vindt plaats vanuit de VOR. Wij starten met de voorbereiding en/of de uitvoering van de vervanging de volgende VRI's:

VRI op kruising	Kern
KP36 Busbaan / Edelenburg (fiets-voetpad) en Frankenburgsingel	Hoofddorp
KP38 Busbaan / Reina Prinsen + Haya van Somerensingel en Mary Seldenruststraat	Hoofddorp
KP39 Busbaan / Marga Klompésingel en Joke Smitstraat	Hoofddorp
KP81 Dynamische afsluiting Henri Didonweg	Hoofddorp
KP84 Voetgangersoversteekplaats Venneperweg ter hoogte van Rietkraag	Beinsdorp

9. Watergangen

Wij beheren watergangen buiten de bebouwde kom en langs de polderwegen, enkele fortgrachten en diverse vijvers binnen het stedelijke gebied. Hoofdwatergangen, zoals tochten en vaarten, worden door het hoogheemraadschap van Rijnland beheerd. Voor het beheer van watergangen in stedelijk gebied hebben wij een overeenkomst met het hoogheemraadschap afgesloten.

In het Beheerplan Watergangen 2020-2023 is beschreven hoe wij onze watergangen onderhouden. Wij actualiseren dit beheerplan, en het baggerplan en nemen zoveel mogelijk onderdelen op in het Programma Riolering en Stedelijk Water (PRSW), dat wij eind 2023 aan de raad voorleggen.
Het onderhoud van de watergangen bestaat uit het samen met het hoogheemraadschap van Rijnland maaien en uithalen van de gemeentelijke watergangen, het baggeren en het verwijderen van drijfvuil.
Voor het verwijderen van bagger uit watergangen buiten de kom zijn wij zelf verantwoordelijk. Dit vindt plaats op basis van het eind 2023 geactualiseerde baggerplan.

Het hoogheemraadschap onderhoudt de watergangen binnen de bebouwde kom, waaronder het baggeronderhoud, om de watergangen op diepte te houden en de waterkwaliteit in stand te houden.

In lijn met het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) 2008 wordt geprobeerd zoveel mogelijk bagger op de kant te brengen. Bagger die verontreinigd is of technisch niet op de kant kan worden gebracht, wordt op kosten van het hoogheemraadschap afgevoerd naar een professionele verwerker. De kosten van bagger waarvan wij het vanwege omwonenden of vanwege het bevorderen van de biodiversiteit niet wenselijk vinden dat deze op de kant wordt gebracht, zijn voor onze rekening omdat wij een ontvangstplicht hebben voor deze bagger.
Om de vrijgekomende bagger toch te accepteren continueren wij ons huidige baggerdepot aan de Rijnlanderweg, tussen de N207 en de A44, zodat bagger zoveel mogelijk duurzaam en op een kosteneffectieve wijze voor hergebruik geschikt wordt gemaakt. Dit betreft zowel bagger die vrijkomt bij onze eigen werkzaamheden, als baggerwerkzaamheden door het hoogheemraadschap, waarvoor wij een ontvangstplicht hebben.

Beschoeiingen, duikers en stuwen worden vervangen vanuit de VOR. Wij vervangen beschoeiing bij de woonboten aan de Vijfhuizerdijk in Vijfhuizen en een duiker aan de Wethouder Van Essenweg in Halfweg. Daarnaast vervangen wij beschoeiing, duikers en stuwen op basis van meldingen.

10. Begraafplaatsen

De gemeente bezit zes gemeentelijke begraafplaatsen. Twee begraafplaatsen liggen in Nieuw-Vennep (de Taxushof en de Lindenhof), twee in Hoofddorp (de Iepenhof en de Wilgenhof), één in Zwaanshoek (de Meerterpen) en één in Spaarnwoude (De Akker Gods). Wij beheren de begraafplaatsen op niveau A van het Beheerkwaliteitplan (BKP). Dit betekent dat wij wegen, paden en groen op het hoogste niveau onderhouden om een goede toegankelijkheid en uitstraling van de begraafplaatsen te bereiken. Hierbij hebben wij oog voor de flora en fauna op de begraafplaatsen en versterken wij de aanwezige groen- en natuurwaarden. Het onderhoud bestaat met name uit het dagelijks onderhoud van de graven, het groen, de paden en de objecten. De uitvoerende taken op het gebied van het dagelijks onderhoud en op het gebied van begraven hebben wij uitbesteed aan De Waterwolf.

Jaarlijkse onderhoudslasten

Tabel 114

Omschrijving (bedragen × € 1 miljoen)	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
1. Vastgoed			
1.01 Gebouwen niet voor Openbare dienst	0,64	0,76	0,80
1.02 Brandweerkazernes	0,00	0,00	0,00
1.03 Cultuur	0,77	0,86	0,52
1.04 Sport	1,42	0,76	1,31
1.05 Monumenten, recreatiegebieden, aula en begraafplaatsen	0,23	0,39	0,20
1.06 Jongerencentra en kinderopvang	0,01	0,08	0,09
1.07 Wijk- en Dorpsgebouwen (Sociaal Culturele gebouwen)	0,34	0,23	0,19
1.08 Onderwijs	0,53	0,65	0,77
1.09 Huisvesting Ambtenaren	0,01	0,13	0,04
1.10 Parkeergarage Scorpius	0,04	0,14	0,25
Totaal: 1. Vastgoed	**4,00**	**4,00**	**4,17**
2. Sportterreinen	1,50	1,52	1,52
3. Openbare speel-, sport en ontmoetingsvoorzieningen en recreatiegebieden			
3.02 het Haarlemmermeerse Bos, de Toolenburgerplas en Park 21	0,73	0,74	0,74
3.01 openbare speel- sport en ontmoetingsplekken	0,71	0,82	0,82
4. Wegen (Civieltechnische) Kunstwerken	10,76	9,17	8,37
5. Riolering	2,62	3,06	3,06
6. Openbaar groen	9,41	11,11	10,56
7. Openbare verlichting	1,04	0,89	0,88
8. Verkeerregelinstallaties (VRI)	0,37	0,57	0,57
9. Watergangen	0,52	0,57	0,57
10. Begraafplaatsen	0,87	0,83	0,83
Totaal	**32,53**	**33,27**	**32,08**

Toelichting

1. Vastgoed

De uitgaven voor het groot onderhoud fluctueren jaarlijks en zijn gebaseerd op het meerjaren onderhoudsplan voor de gebouwen. De fluctuaties worden opgevangen via de onderhoudsegalisatievoorziening Onderhoud gebouwen.

4. Wegen

De hogere onderhoudslasten voor wegen hebben de volgende oorzaken:

- In de Jaarstukken 2019 heeft er, op grond van een stellige uitspraak van de commissie BBV, een storting in de voorziening achterstallig onderhoud verhardingen plaatsgevonden. De kosten hiervoor ramen wij voor 2023 op € 372.900.
- In de weg bij het Burgemeester van Stamplein zitten dilatatievoegen voor de parkeergarage. Dilatatievoegen hebben als functie het verschil in beweging tussen het gebouw en de weg op te vangen. Zo wordt voorkomen dat materialen scheuren. De voegen bij het Burgemeester van Stamplein waren in slechte staat en lekte waardoor er water in de garage kwam. Hierop heeft de eigenaar van deze parkeergarage ons aangeschreven om de voegen weer te dichten. De gemeente is verantwoordelijk om deze voegen te repareren. Hierdoor zijn er in 2023 extra kosten, € 200.000.
- Wij hebben voor 2018 en 2019 een raamovereenkomst afgesloten met een aannemer voor het onderhoud van gesloten verhardingen. Op basis van de raamovereenkomst heeft de aannemer deelopdrachten gekregen voor werkzaamheden aan diverse wegen in de gemeente. Onderdeel van die werkzaamheden is het frezen, openbreken, verwijderen en vervoeren van teerhoudend asfalt. In oktober 2019 heeft onze aannemer nagelaten om teerhoudend asfalt thermisch te reinigen. In plaats daarvan is het asfalt geëxporteerd naar Letland waar het naar alle waarschijnlijkheid als funderingsmateriaal onder een weg is toegepast. In Nederland is dit vanwege risico's voor gezondheid en milieu niet toegestaan. Daarom hebben we in Nederland afgesproken om teer uit de keten te verwijderen en eisen wij dit ook in onze opdrachten. Hierop is een geschil ontstaan met de aannemer en daar heeft uiteindelijk een Raad van Arbitrage een

uitspraak over gedaan. Deze houdt in dat de aannemer € 256.000 aan ons moet betalen. Met de ontvangen bijdrage is het onderhoudsbudget in 2023 verhoogd.

6. Openbaar groen
Uit veiligheidsinspecties is gebleken dat in 2023 meer bomen dan verwacht vanwege de veiligheid verwijderd moeten worden omdat er risico's zijn op schades aan verkeersdeelnemers, woningen en auto's. De incidentele kosten bedragen € 150.000.
Verder is om de kwaliteit van het groenonderhoud in gebied Midden te verbeteren het groenonderhoud in een deel van dit gebied (Floriande en Overbos) begin 2022 opnieuw aanbesteed. Het betrof het meest arbeidsintensieve deel van gebied Midden. Gedurende de doorlooptijd van de aanbesteding leidden de economische omstandigheden tot een stijgende inflatie, waardoor de aanneemsom uiteindelijk aanmerkelijk is gestegen. In de tussenliggende tijd is een extra opdracht gegeven om het onderhoud door te laten lopen en meldingen van inwoners te verhelpen. Door de marktontwikkelingen is voor 2023 een nadeel ontstaan van € 400.000.

Vastgoed

Portefeuillehouder: Sedee-Schuitemaker

Inleiding

De gemeente beschikt over een diverse en dynamische vastgoedportefeuille die bestaat uit gebouwen, gronden en zakelijke rechten. Dit vastgoed wordt primair ingezet voor het huisvesten van maatschappelijke organisaties en ter ondersteuning van een beleidsdoel. Een deel van de portefeuille is strategische voorraad en dient als instrument voor gebiedsontwikkelingen voor de korte en lange termijn.

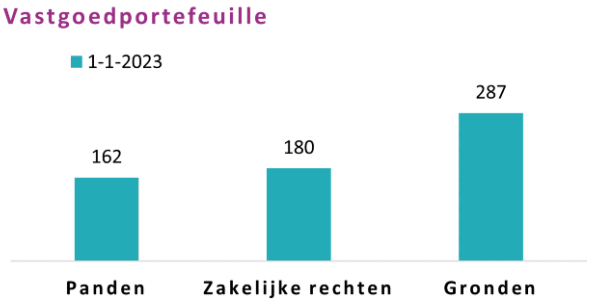
Wij streven naar een optimale balans tussen maatschappelijk en financieel rendement. Het uitgangspunt is om de vastgoedportefeuille zo doeltreffend en doelmatig mogelijk in te zetten. Vastgoed is daarbij een middel en geen doel op zich, het in bezit hebben van vastgoed is dit ook niet. Zowel het huren van panden of het huisvesten in accommodaties van derden is ook een mogelijkheid om in een (tijdelijke) vraag te kunnen voorzien.

Een professionele aanpak van het vastgoedmanagement is hierbij essentieel. De afgelopen jaren is met succes ingezet op het verder professionaliseren en verbeteren van de gemeentelijke vastgoedorganisatie. Met het nieuwe beleidskader vastgoed (2022.0002604) hebben we een instrument in handen voor doeltreffend portefeuillebeheer. Met de stappen die hierin zijn gezet zijn wij in staat om de portefeuille op strategisch, tactisch en operationeel niveau effectief en efficiënt te beheren en de organisatie professioneel te adviseren en ondersteunen op alle soorten vastgoedvraagstukken.

Wij staan voor een aantal grote opgaven de komende jaren. Eén hiervan is de stapsgewijze verduurzaming van de vastgoedportefeuille met als doel CO_2-neutraal in 2050. Hiervoor zetten we een mix van maatregelen in zoals sloop/nieuwbouw, verduurzamingsprojecten en de verduurzaming op natuurlijke onderhoudsmomenten. Een andere grote opgave is het uitvoeren van de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg), die op veel gebouwen in en rond het stationsgebied is gevestigd. Niet alleen het aankopen van, maar vooral ook het beheren van dit -in beginsel- niet maatschappelijke vastgoed, zal in toenemende mate inzet van de vastgoedorganisatie vergen. Dit is ook het geval voor de rol bij de huisvesting van nieuwkomers, statushouders, Oekraïners en spoedzoekers en de wettelijke taakstelling die de gemeente hierbij krijgt opgelegd. Dit kan betrekking hebben op de huisvesting van deze groepen binnen de vastgoedportefeuille als adviesvraagstukken in het geval van de aanhuur of aankoop van vastgoed.

Vastgoedportefeuille

De kerntaak van de vastgoedportefeuille is het huisvesten van de ambtelijke organisatie en beleidsmatige activiteiten zoals sport, cultuur, welzijn, recreatie, wonen en onderwijs. Daarnaast houden wij vastgoed aan als strategisch instrument. Vastgoed dat geen beleidsdoel meer dient of strategisch nut heeft wordt voorgedragen voor verkoop. Haarlemmermeer heeft op 1 januari 2023 in totaal 629 panden, zakelijke rechten en gronden in eigendom waar de vastgoedorganisatie het beheer over voert.

Huur

Behalve objecten in eigendom huurt de gemeente ook vastgoed van derden. Voor huren wordt vaak gekozen wanneer sprake is van een ruimtetekort van tijdelijke aard. Huur biedt in de regel meer flexibiliteit dan eigendom, maar heeft ook nadelen. Zo is aanpassing van het gebouw vaak lastig en liggen de kosten doorgaans hoger dan bij eigendom. In totaal huren we vijftien panden, waarvan tien worden gebruikt door de eigen ambtelijke organisatie.

Onderwijshuisvesting

De gemeente heeft op 1 januari 2023 van 55 schoolgebouwen het economisch claimrecht. Dit betekent dat het schoolbestuur het juridisch eigendom heeft en bij het beëindigen van het onderwijs in een gebouw, het gebouw 'om niet' terugvalt aan de gemeente.

Zowel de gehuurde objecten als de onderwijshuisvestingsobjecten zijn niet opgenomen in bovenstaande grafieken, aangezien het geen eigendom betreft.

Tabel 115

Lasten en baten gebouwen per programma (bedragen × € 1.000)	Begroting Lasten (2024)			Baten
	Beheer	Onderhoud	Kapitaal	
Veiligheid	0	0	13	117
Zorg en werk	23	66	184	225
Maatschappelijke ontwikkeling	7.359	3.673	18.155	15.108
Mobiliteit	212	91	112	0
Ruimtelijke ontwikkelingen	9	0	366	829
Wonen	1.030	210	2.059	4.280
Kwaliteit fysieke omgeving	34	8	0	0
Economische zaken	1.380	532	1.304	2.694
Overzicht overhead	297	28	27	5
Totaal	**10.343**	**4.608**	**22.221**	**23.257**

Meerjarenperspectief Vastgoed

In het derde kwartaal van 2024 verschijnt de tweede editie van het Meerjarenperspectief Vastgoed voor de periode 2024-2026. Begin 2022 is de eerste editie van het Meerjarenperspectief Vastgoed 2022-2024 (MPV) (2022.0000212) door het college vastgesteld. In het MPV wordt tweejaarlijks (uitgebreid) gerapporteerd over het gevoerde vastgoedbeleid en de financiële gevolgen van het beheer. Ook wordt beschreven welke ontwikkelingen in de vastgoedportefeuille zijn voorzien voor de korte termijn en lange termijn en welke recent zijn gerealiseerd. Het MPV geeft inzicht in de vastgoeddetails op deelportefeuilleniveau, zoals het aantal vastgoedobjecten per deelportefeuille, boekwaarde en verzekerde waarde. Daarnaast wordt gerapporteerd over lopende projecten zoals verduurzaming van de vastgoedportefeuille, verkoop van vastgoed, uitvoering Integraal accommodatie plan (IAP), en de gehuurde vastgoedobjecten met huurtermijnen.

Integraal Accommodatieplan

Het Integraal Accommodatieplan (IAP) (2019.0058287) is een werkwijze om de vraag naar maatschappelijke voorzieningen en het aanbod in een bepaalde wijk of gebied te analyseren. Aanvullend is in het vastgestelde Beoordelingskader Maatschappelijke Voorzieningen IAP (2021.0000253) beschreven dat de wijkanalyses worden uitgevoerd aan de hand van beleidsmatige, vastgoed technische en ruimtelijke richtlijnen. In 2023 is de uitvoering van het IAP geëvalueerd met de raad en is besloten vanaf 2023 op functie te analyseren en niet meer op wijkniveau (7476711). Dit geeft een volledig beeld van de totale vraag en aanbod op gemeentelijk niveau. Bijkomend voordeel is het gegeven dat op deze wijze in 2026 de gehele portefeuille geanalyseerd is. Daarbij zijn functieanalyses bruikbaarder voor het opstellen van langetermijninvesteringsplannen.

Op dit moment vertalen wij de functieanalyse binnensport, die we in 2022 hebben uitgevoerd, naar een investeringsplan. Wij verwachten deze eind 2023 te presenteren. Ook voor de categorieën buitensport, recreatie, ontmoeten en cultuur zullen wij de komende jaren met investeringsplannen komen.

Verduurzaming

Het grootste deel van de gemeentelijke vastgoedportefeuille is niet te typeren als duurzaam. In het nationale klimaatakkoord zijn doelstellingen opgenomen om de CO_2-uitstoot - ook van de gebouwde omgeving - te verminderen. De routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed geeft invulling aan de verduurzamingsopgave met als doel een vermindering van de gebouwgebonden CO_2-uitstoot van ten minste 55% in 2030 en 95% in 2050. De routekaart werkt niet alles tot in detail uit, maar geeft strategische kaders om stapsgewijs tot uitvoering te komen.

Wij gaan de doelstelling via vijf methoden bereiken:
- door het omzetten van de meerjarenonderhoudsplannen (MJOP) naar duurzame MJOP's (DMOP);
- door het projectmatig verduurzamen van vastgoed;
- het vervangen van een deel van de portefeuille door sloop/nieuwbouw;
- door het compenseren met de inkoop van groen opgewekte energie daar waar volledige verduurzaming niet mogelijk is;
- we verkopen vastgoed om de portefeuille te verkleinen en direct de uitstoot te verminderen.

Alles is erop gericht om in ieder geval het tussendoel van 55% reductie in 2030 te behalen.

De eerste stap is het (laten) uitvoeren van verdiepende onderzoeken naar haalbaarheid van de geselecteerde duurzaamheidsprojecten en het opstellen van DMJOP's. Op basis hiervan werken we concrete plannen uit, waarbij het uitgangspunt is dat de lasten van de verduurzaming worden gedekt binnen de beschikbare budgetten.

Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg)

Om de ruimtelijke en maatschappelijke opgave in het Stationskwartier en Graan voor Visch Zuid (beide onderdeel van de Spoorzone Hoofddorp) te verwezenlijken, heeft de raad in mei 2022 een voorkeursrecht gevestigd op grond van de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg) voor het gebied Stationskwartier (2022.0000870) en het gebied Graan voor Visch Zuid (2022.0000879).

De Verwervingsstrategie Spoorzone Hoofddorp 2023 biedt een kader voor de gewenste ontwikkeling van de eerste ontwikkelclusters en om actief gronden te gaan verwerven. Deze strategie vormt de basis voor het verkrijgen van eigendom in het plangebied en de eerste twee ontwikkelclusters. De vastgoedorganisatie adviseert en begeleidt de aankopen en voert het (tijdelijke) beheer van de objecten. Op dit moment zijn er twee objecten aangekocht in de betreffende gebieden. De verwachting is dat dit de komende jaren zal toenemen.

Wetswijziging Mededingingswet en Wet Markt en Overheid

Met het invoeren van de kostprijsdekkende huur voldoet de gemeente voor de verhuur van onze panden aan de gedragsregels uit Wet markt en Overheid (wet M&O).

In 2023 is de wet M&O gewijzigd. Deze wetswijziging heeft hoofdzakelijk gevolgen voor de verhuur van gemeentelijke gronden voor maatschappelijke activiteiten. Het gaat hierbij onder andere om activiteiten op sportvelden, speeltuinen en kinderboerderijen. In die situaties worden de integrale kosten -in tegenstelling tot de verhuur van panden - nog niet doorberekend, terwijl dit wel verplicht is.

Om deze activiteiten toegankelijk te houden, dient er nieuw beleid gemaakt te worden en/of een algemeen belang besluit te worden genomen om te kunnen (blijven) voldoen aan de gedragsregels uit de wet M&O. Verwacht wordt dat in 2024 duidelijk wordt wat de wetswijziging daadwerkelijk voor gevolgen heeft voor het verhuren van ons gemeentelijke vastgoed.

De vastgoedorganisatie

De afgelopen jaren is sterk ingezet op verdere professionalisering van het vastgoedmanagement en een doelmatigere en doeltreffendere vastgoedportefeuille. De vastgoedorganisatie is robuust en goed uitgerust om haar taken uit te voeren, maar ziet tegelijkertijd uitdagingen in het kader van capaciteit in relatie tot alle vastgoedontwikkelingen. Zo vragen de verkoopopdracht, de werkzaamheden die voortvloeien uit de gevestigde Wvg's, de toegenomen woonhuisvestingsvraag en niet in de laatste plaats de verduurzamingsopgave veel van de vastgoedorganisatie.

Financiering

Portefeuillehouder: Nobel

In de Financiële verordening Haarlemmermeer 2021 is in artikel 21 opgenomen dat wij jaarlijks bij de begroting en de jaarstukken in de paragraaf Financiering verslag doen van de wijze waarop wij de treasuryactiviteiten uitvoeren. Hierbij komen in ieder geval de volgende punten aan de orde:

- de kasgeldlimiet
- de renterisiconorm
- de rentekosten en renteopbrengsten van de financieringsfunctie
- de schulden met een looptijd korter dan een jaar en het verschuldigde rentepercentage
- de schulden met een looptijd langer dan een jaar en het verschuldigde rentepercentage
- de liquiditeitsplanning en de financieringsbehoefte
- de rentevisie

Hiermee is deze paragraaf het instrument voor het transparant maken en daarmee het sturen, beheersen en controleren van de treasuryfunctie.

De uitgangspunten en richtlijnen voor het treasurybeleid zijn vastgelegd in de Financiële verordening Haarlemmermeer 2021 (artikel 15). De regels voor de uitvoering van de treasuryfunctie zijn opgenomen in het door de raad vastgestelde Treasurystatuut (2019.0054201).

Doelstellingen treasurybeleid

De treasuryfunctie van onze gemeente:
- zorgt voor duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities, zodat er te allen tijde voldoende middelen zijn om de gemeentelijke taken uit te voeren;
- beheerst de risico's verbonden aan de financieringsfunctie zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's, liquiditeitenrisico's en valutarisico's;
- streeft, binnen de kaders van de Wet financiering decentrale overheden (fido), de bijbehorende ministeriële regelingen en het treasurystatuut, naar een optimale financieringsstructuur tegen zo laag mogelijke kosten;
- ondersteunt en adviseert alle onderdelen binnen de gemeentelijke organisatie bij financieringsvraagstukken;
- waarborgt dat de taken en verantwoordelijkheden van de treasuryfunctie duidelijk worden geregeld.

Rente

Renteontwikkelingen op de geld– en kapitaalmarkt

De korte termijn rente (looptijd < 1 jaar) stijgt sinds medio 2022. Medio 2023 ligt het percentage voor de 3 maands rente rond de 3,7%. De verwachting is dat het percentage nog langzaam verder stijgt. Het rentepercentage voor langlopende leningen (tien jaar) ligt medio 2023 rond de 2,8 %. De verwachting is dat dit percentage licht blijft stijgen. Bij de berekening van de financieringslasten is rekening gehouden met de volgende rentepercentages:

- kort geld: 2,5% in 2023, 3,5% in 2024 en verder
- lang geld: 3,25% in 2023 en verder

Op basis van de huidige inzichten biedt deze mix van percentages voldoende ruimte om de gevolgen van de fluctuaties in de geld- en kapitaalmarkt op te vangen.

Renterisico kort- en langlopende financiering

De door het rijk opgelegde kasgeldlimiet beperkt het risico van stijgende rentelasten voor de kortlopende financiering. De limiet beperkt de maximale omvang van de korte schuld (< 1 jaar) tot 8,5% van de totale lasten (inclusief reservemutaties) van de primaire programmabegroting. Voor 2024 bedraagt de limiet voor de gemeente Haarlemmermeer € 46 miljoen.
De renterisiconorm beperkt het renterisico op de langlopende financiering. De norm bevordert de spreiding van de looptijden van de kapitaalmarktleningen (looptijd lening > 1 jaar) door de omvang te beperken van de leningen waarvoor de rente in een bepaald jaar moet worden aangepast. Het rijk heeft de maximale omvang van leningen met een rente-aanpassing vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal (inclusief reservemutaties). In 2024 bedraagt de renterisiconorm € 110 miljoen. Wij moeten in 2024 een bedrag van € 42,2 miljoen herfinancieren en blijven hiermee ruim onder de renterisiconorm.

Financiering

Voor het uitoefenen van de treasuryfunctie is inzicht nodig in de toekomstige kasstromen. Deze kasstromen bestaan uit:
1. de kasstroom uit operationele activiteiten (de exploitatie)
2. de kasstroom uit investeringen en grondexploitaties
3. de kasstroom uit financieringsactiviteiten (aflossingen en stortingen van aangetrokken en uitgezette geldleningen).

Het inzicht hierin wordt verkregen door het permanent actualiseren van onze liquiditeitsplanning. Hierbij zijn de ontvangsten en uitgaven volgens de programmabegroting, het investeringsplan en het Meerjarenperspectief Grondzaken (MPG) het uitgangspunt. Op basis van ervaringscijfers, inschatting van de uitgaven en ontvangsten, en de mutaties in de leningenportefeuille voorzien wij voor 2024 een financieringsbehoefte van € 90 miljoen. Daarbij is rekening gehouden met de ervaring dat de realisatie van een gedeelte (35%) van de investeringsbudgetten in een later jaar plaats vindt dan gepland.

Tabel 116 geeft een specificatie van de mutaties in de leningenportefeuille.

Tabel 116

Omschrijving (Bedragen x € 1 miljoen)	Mutaties leningenportefeuille o/g 2023	2024
Stand per 1 januari	420	433
Nieuwe leningen	55	90
Reguliere aflossingen	-42	-42
Extra aflossingen	0	0
Stand per 31 december	**433**	**481**

Financieringswijze

Indien nodig worden langlopende leningen aangetrokken. Bij de keuze van de looptijden van financieringsmiddelen is het uitgangspunt, dat deze zoveel mogelijk moeten aansluiten bij de financieringsbehoefte uit de liquiditeitsplanning. Als sprake is van een tijdelijke financieringsbehoefte wordt gekozen voor het gebruik van korte termijn financiering. Gestreeft wordt naar zo laag mogelijke rentekosten.

EMU saldo

Het EMU-saldo van de overheid is een in Europees verband gehanteerd en gedefinieerd macro-economisch begrip. Het EMU-saldo is het vorderingensaldo van de overheid. Het EMU-saldo van de lokale overheden telt mee voor het EMU-saldo van de totale Nederlandse overheid. Om te komen tot een beheerste ontwikkeling van het EMU-saldo van de lokale overheid zijn lokale overheden verplicht de meerjarige EMU-begrotingsgegevens in de begroting op te nemen. Daarnaast wordt de ontwikkeling van het EMU-saldo gevolgd door middel van verplichte rapportages over de uitvoering aan het CBS. Voor 2024 is voor onze gemeente een EMU-saldo van € -42,7 miljoen geraamd. Het gerealiseerde EMU-saldo over boekjaar 2022 was € -24,2 miljoen. In de Financiële begroting treft u een berekening aan van het geraamde EMU-saldo voor de periode 2023-2027.

Financieringsresultaat

Het financieringsresultaat bestaat uit het verschil tussen het totaal van de werkelijk betaalde en berekende rente over onze financieringsmiddelen en het totaal van de renteontvangsten en de doorberekende rente over de vaste activa. Het financieringsresultaat voor 2024 is geraamd op € -0,5 miljoen.

Netto-rentelasten

De netto-rentelasten die de gemeente verschuldigd is voor de aangetrokken geldleningen worden via het renteomslagpercentage verdeeld over de programma's. Verder wordt een deel van de rente doorbelast aan de bouwgrondexploitaties (grexen) en de kosten van de riolering waar een kostendekkend tarief tegenover staat. Het saldo van deze doorbelasting komt ten gunste van het overzicht algemene dekkingsmiddelen.

In Tabel 117 wordt inzicht gegeven hoe het financieringsresultaat tot stand komt.

Tabel 117

	Berekening omslagrente (bedragen x € 1.000)		2024		2025		2026		2027
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering		10.969		13.277		15.252		17.368
b.	De externe rentebaten		-629		-629		-629		-589
	Totaal door te rekenen externe rente		**10.340**		**12.648**		**14.623**		**16.779**
c.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend		-690		-551		-451		-194
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend		0		0		0		0
	Saldo door te rekenen externe rente		**9.650**		**12.097**		**14.172**		**16.585**
d1.	Rente over eigen vermogen	1,43%	4.683	1,43%	4.643	1,43%	4.510	1,43%	4.528
d2.	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	1,43%	942	1,43%	934	1,43%	921	1,43%	902
	De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente (renteomslag)		**15.275**		**17.674**		**19.603**		**22.015**

	Berekening omslagrente (bedragen x € 1.000)		2024		2025		2026		2027
e..	De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	2,0%	14.818	2,0%	16.002	2,0%	17.180	2,0%	18.377
f.	**Renteresultaat op het taakveld treasury**		**-457**		**-1.672**		**-2.423**		**-3.638**
	Boekwaarde gefinancierde activa		760.981		820.783		879.604		941.745
	Het percentage van aan taakvelden toe te rekenen rente bedraagt		2,01%		2,15%		2,23%		2,34%
	Verschil omslagrente en werkelijk toegerekend percentage		-0,01%		-0,15%		-0,23%		-0,34%
	Renteresultaat ten opzichte van toe te rekenen rente		-3%		-9%		-12%		-17%

Garanties

De kaders en uitgangspunten voor de inzet van garantstellingen zijn vastgelegd in het Garantiebeleid 2019. Onder de financiële kaders is opgenomen dat:

- Voor garanties met een publiek gemeentelijk belang een plafond € 36 miljoen geldt, met een revolverend karakter (er is sprake van gemeentelijk belang als de activiteiten bijdragen aan de beleidsdoelstellingen van de gemeente)
- Voor garanties met een regionaal strategisch karakter het afbouwscenario tot nihil wordt voortgezet. Dit is reeds gerealiseerd.

In Tabel 118 wordt inzicht gegeven in de huidige garantiepositie en de toekomstige ruimte.

Tabel 118

Prognose garantstellingen per ultimo boekjaar (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
Garantie publiek gemeentelijk belang					
Bejaardenzorg	676	638	601	563	526
Sportverenigingen	2.470	2.302	2.136	1.970	1.813
Sociaal culturele en Maatschappelijke Instellingen	2.717	2.482	2.247	2.012	1.776
Lichamelijke en Geestelijke gezondheidszorg	0	0	0	0	0
Zonnepanelen /Tegenstroom voor Ymere Borg	1.616	1.469	1.322	1.175	1.028
Polanenpark B.V. Borg	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Totaal	11.479	10.891	10.306	9.720	9.144
Garantieplafond publiek gemeentelijk belang	36.000	36.000	36.000	36.000	36.000
Beschikbare ruimte	24.521	25.109	25.694	26.280	26.856

Jaarlijks wordt het risico dat de gemeente loopt op de garantstellingen beoordeeld. De solvabiliteit en liquiditeit van de instellingen aan wie een garantie is verstrekt, wordt op basis van de jaarrekeningcijfers beoordeeld. Bij de sportinstellingen wordt dat gedaan in samenwerking met de Stichting Waarborgfonds Sport. Het risico dat de gemeente loopt wordt weergegeven met behulp van de codering rood – oranje – groen. Bij garantienemers met een negatieve beoordeling (oranje of rood) wordt beoordeeld of er maatregelen nodig zijn. Hieronder treft u een samenvatting aan van de situatie medio 2023.

Tabel 119

Resultaat jaarrekeningcontrole van 33 instellingen	Liquiditeit	Solvabiliteit
goed	18	17
redelijk	2	5
aandacht nodig	8	5
niet gecontroleerd - jaarrekening 2022 nog niet beschikbaar	5	5
niet gecontroleerd - lening < € 50.000	0	0
Aantal instellingen	33	33

Op basis van de laatste controles zijn er vijf instellingen waarmee we in gesprek zijn of zullen gaan. Bij de overige garantstellingen is het risico heel laag.

Bedrijfsvoering

Portefeuillehouder: El Idrissi, Nobel

Bedrijfsvoering betreft alle faciliterende activiteiten die de gemeentelijke organisatie in staat stelt langdurig te presteren en maatschappelijke waarde te creëren. Denk aan personeelsbeleid, huisvesting, financiën, ICT en inkoop. We leveren daarbij maatwerk en zijn kaderstellend waar dat nodig is. De interne dienstverlening is daarbij volgens gelijke principes ingericht als de externe dienstverlening aan inwoners en ondernemers. Een goede bedrijfsvoering is een voorwaarde voor het uitoefenen van en het 'in control' zijn over onze primaire taken en bedrijfsprocessen. We investeren voor dat laatste in het versterken van de verbijzonderde interne controle- en auditfunctie, projectcontrol en regie op risicomanagement.

Ook hebben we aandacht voor de rechtmatigheidsverantwoording die door het college van B&W wordt opgesteld bij de jaarstukken. Indien er geconstateerde afwijkingen zijn in de rechtmatigheidsverantwoording, wordt in deze paragraaf aanvullende informatie opgenomen. Deze paragraaf beschrijft verder de ontwikkelingen op het gebied van sturing en beheersing van de organisatie.

Gemeente als werkgever

Als organisatie zetten we in op 'toekomstbestendig groeien' om de groei van Haarlemmermeer mogelijk te maken. Werken voor Haarlemmermeer betekent namelijk werken voor een gemeente die in de komende decennia doorgroeit naar meer dan 200.000 inwoners. We doen dit vanuit een intrinsieke inzet op een duurzame toekomst, met gelijke kansen voor iedereen en met oog voor de inwoners die moeilijker meekomen. De groei en ontwikkelopgaven benaderen we integraal en haken in op de energietransitie, klimaatadaptatie, samenlevingsvraagstukken, gezondheid- en welzijnsvraagstukken maar ook op de organisatieontwikkeling zelf. Het werk voor de publieke zaak is hetgeen wat ons motiveert en inspireert. Of het nu de grote opgaven zijn of de dagelijkse dienstverlening.

In onze arbeidsmarktcommunicatie zetten we daarom onze eigen collega's en hun werk in de spotlights en roepen wij toekomstige collega's op om zich bij ons te voegen onder de noemer: 'Bouw mee, groei mee, doe mee!'. De uitdagingen op de

arbeidsmarkt zijn echter groot, de middelen gelimiteerd en onder meer de werkdruk hebben gezorgd voor een relatief hogere uitstroom dan gewenst. Het is daarom niet altijd mogelijk om alle wettelijke taken, maatschappelijke opgaven en bestuurlijke ambities voldoende te bemensen, waarmee prioriteren en temporiseren cruciaal zijn geworden. Het onderstreept ook het belang van de organisatie-ontwikkelopdracht 'Toekomstbestendig groeien'.

Aan de hand hiervan sturen wij, samen met de directie, onder meer op de 'aantrekkelijkheid van ons werkgeverschap' en het 'versterken van de ambtelijke organisatie' om zo met aandacht voor de huidige uitdagingen en met het vizier op de toekomst, de ambities van Haarlemmermeer waar te (kunnen) maken.

.

Digitalisering

Onze inwoners en ondernemers verwachten dat zij voor gemeentelijke producten (ook) digitaal bij de gemeente terecht kunnen. Wij zetten in onze Visie op digitalisering (7225689) de mens centraal, zodat de afstand tussen ons als overheid en onze inwoners kleiner wordt. Hierbij is onze inzet om onze systemen mensvaardig en menswaardig in te richten. Daarbij gaan wij uit van de vier serviceprincipes die we hebben beschreven in onze visie dienstverlening (2022.0000375): makkelijk, betrouwbaar, menselijk en verbonden. In de uitvoering maken we keuzes op basis van de vijf opgaven die de VNG heeft beschreven in de Verenigingsstrategie Gemeenten 2024: De informatiesamenleving, Uitvoering en dienstverlening, Fysieke opgaven, De inclusieve samenleving en Democratisch besturen. Deze principes en opgaven hebben wij vertaald naar een uitvoeringsagenda waar wij de komende jaren op sturen.

Bij onze digitalisering verdient informatiebeveiliging blijvend onze aandacht. De wet- en regelgeving is daarbij steeds in ontwikkeling. Zo wordt in de komende periode een nieuwe versie verwacht van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid en daarnaast moet de Nederlandse overheid uiterlijk in 2024 de nieuwe Europese Network en Information Security-richtlijn (NIS2) in wetgeving opnemen. In deze NIS2 worden bestuurders persoonlijk aansprakelijk voor de weerbaarheid van de organisatie. Onze adviseurs en specialisten zorgen ervoor dat deze nieuwe regels als instrument worden ingezet om de gegevens veilig te houden.

Digitale veiligheid en IT security zijn onderwerpen die blijvend veel aandacht vergen. Wij zijn continu bezig om de IT security op een hoog niveau te houden. De kans op een beveiligingsincident wordt zo laag mogelijk gehouden, omdat het duidelijk is dat de gevolgen van een digitale inbraak heel groot kunnen zijn. Hierbij maken we gebruik van audits, pentesten en cybersecurity oefeningen. Een belangrijk aspect dat hier een rol speelt zit ook in de digitale vaardigheden en privacy bewustzijn van alle medewerkers.

Informatiebeheer

Informatie kan overal zijn vastgelegd, zoals in brieven, e-mails, foto's, video's en vergaderverslagen. Voor het nemen van de juiste beslissingen is het belangrijk dat informatie volledig en betrouwbaar is, maar ook vindbaar en begrijpelijk. Dat kan alleen als de informatiehuishouding op orde is. Met de toenemende digitalisering is dit voor overheden een uitdaging. Daarom krijgt 'Informatie op orde' een nadrukkelijke positie op de uitvoeringsagenda digitalisering. Aandacht voor het veranderen van onze informatiecultuur is daarbij noodzakelijk voor onze dienstverlening aan inwoners en ondernemers. Met de Wet open overheid streeft de wetgever naar een transparante overheid waar de informatiehuishouding op orde is, in lijn met de Archiefwet, Algemene Verordening Gegevensbescherming en Baseline Informatieveiligheid Overheid.

Gemeentelijke huisvesting

Op het Raadhuisplein in Hoofddorp, op de plek van het oude Raadhuis, komt ons nieuwe gemeentehuis te staan. De sloop is in volle gang en de verwachting is dat er in 2024 begonnen wordt met de bouw van het nieuwe gemeentehuis. Het nieuwe gemeentehuis zal uitnodigend, functioneel, gebruikersvriendelijk en duurzaam zijn. Naar verwachting wordt het nieuwe gemeentehuis in 2027 opgeleverd.

In het nieuwe gemeentehuis zal activiteitgericht gewerkt worden. Activiteitgericht wil zeggen dat

je de werkplek of omgeving gebruikt die het beste bij de activiteit past. Dat kan op een werkplek of ruimte op kantoor zijn, maar kan ook thuis zijn. Onze huidige tijdelijke huisvesting is zo ingericht dat we deze activiteitgerichte manier van (samen)werken en organiseren goed faciliteren. De ervaringen die we in de tijdelijke huisvesting opdoen gebruiken we voor de inrichting van het nieuwe gemeentehuis.

Control

Over het verslagjaar 2023 gaat het college voor het eerst zelf een rechtmatigheidsverantwoording opstellen. Deze wordt onderdeel van de jaarstukken. De wettelijke invoering van de rechtmatigheidsverantwoording stelt hoge eisen aan de interne controlorganisatie. Het niveau van deze organisatie is voldoende om aan de eisen voor een rechtmatigheidsverantwoording te kunnen voldoen. Om dit niveau te handhaven en mogelijk nog verder te verbeteren zijn tussentijdse (verbijzonderde) interne controles op de beheersorganisatie noodzakelijk. Tevens dragen behoeftegerichte audits bij aan een verbetering en versterking van de interne beheersorganisatie. Deze activiteiten worden jaarlijks opgenomen in een control en auditplan en tevens vindt een periodieke informatievoorziening plaats richting de raad over de uitkomsten.

Om het niveau van de interne beheersorganisatie te handhaven en mogelijk nog verder te verbeteren is met ingang van 1 april 2023 de applicatie Key Control Dashboard (KCD) in gebruik genomen. Het KCD faciliteert een laagdrempelige integrale Microsoft-omgeving waar bedrijfsprocessen, governance, risico's, compliance en onderwerpen als Informatiebeveiliging en Privacy overzichtelijk met elkaar in verbinding worden gebracht. Dit maakt een integrale informatievoorziening mogelijk waardoor de organisatie eenvoudig en permanent inzicht heeft in de kwaliteit van de interne beheersorganisatie en tevens mogelijke risico's met betrekking tot informatiebeveiliging en Privacy. De volledige implementatie van deze applicatie staat gepland in 2023. Vanaf 2024 is de applicatie naar verwachting volledig operationeel.

Inkoop en aanbesteding

Op de juiste wijze inkopen en aanbesteden is voor ons als gemeente van groot belang. Het draagt bij aan mogelijke besparingen en geeft zichtbare verbetering van de kwaliteit van opdrachten. We houden ons aan wet- en regelgeving en gaan zo doelmatig en bewust mogelijk om met gemeenschapsgeld.

In alle aanbestedingstrajecten hebben we aandacht voor Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI). Hiermee leveren we een bijdrage aan de ambities op het thema duurzaamheid, waaronder klimaat, circulair, milieu, social return, inkoop bij lokale en regionale ondernemers en innovatie. Daarnaast wordt gestart met de uitvoering van het project professionalisering van contractmanagement.

We willen met het inkoopbeleid de volgende vier doelstellingen realiseren:

1. rechtmatig en doelmatig inkopen zodat gemeenschapsgelden op controleerbare en verantwoorde wijze worden aangewend en besteed;
2. een professionele, integere, betrouwbare en zakelijke inkoper en opdrachtgever zijn;
3. een administratieve lastenverlichting bereiken voor zowel onszelf als voor ondernemers;
4. inkoop vindt op maatschappelijk verantwoorde wijze plaats.

Verbonden partijen

Portefeuillehouder: El Idrissi, Nobel, Ruigrok, Schuurmans-Wijdeven, Sedee-Schuitemaker, Steffens-van de Water, Van der Meij

Deze paragraaf bevat een overzicht van alle verbonden partijen, de wijze waarop de gemeente een belang heeft in de verbonden partij, het openbaar belang dat ermee gediend wordt en de financiële gegevens van de verbonden partij, zoals het eigen vermogen, vreemd vermogen en het verwachte rekeningresultaat.

We hebben de keuze onze taken in eigen beheer uit te voeren, derden deze taken gesubsidieerd te laten doen of onze belangen via een verbonden partij te verwezenlijken. Een belangrijk criterium voor de wijze waarop onze taken worden uitgevoerd is doelmatigheid. Verder zijn de mate waarin we invloed hebben op het volbrengen van de taken en het risico dat ermee is gemoeid bepalend.

Een verbonden partij wordt in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) als volgt gedefinieerd: 'Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijke belang én een financieel belang heeft'.

- Van een bestuurlijk belang is sprake als wij op één of andere manier zeggenschap hebben. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om een zetel in het bestuur of stemrecht bij bestuurlijke beslissingen.
- Het financieel belang betekent dat wij middelen die wij aan een derde partij ter beschikking stellen niet terugontvangen in geval van faillissement, dan wel dat financiële problemen op ons verhaald kunnen worden.

In het BBV is dus expliciet geregeld dat een verbonden partij een financieel belang én een bestuurlijk belang vertegenwoordigt. Indien het alleen om een financieel belang of alleen om een bestuurlijk belang gaat, dan is geen sprake van een verbonden partij.

Conform het BBV worden de verbonden partijen integraal verantwoord in de programma's. Dit zorgt voor een versterking van inzicht in de bijdrage van de verbonden partij aan de maatschappelijke doelstellingen. De paragraaf verbonden partijen is beleidsarmer geworden. Eventuele risico's ten aanzien van een verbonden partij worden rechtstreeks in deze paragraaf beschreven.

Begroting- en verslaggevingsregels

Voor verbonden partijen gelden de eigen van toepassing zijnde begroting- en verslaggevingsregels. Voor gemeenschappelijke regelingen met rechtspersoonlijkheid (openbaar lichaam en bedrijfsvoerings-organisatie) zijn dat de regels volgens het BBV.

Tabel 120

Samenwerkingsvorm Wgr	Openbaar lichaam	Bedrijfsvoering-organisatie	Gemeenschappelijk orgaan	Centrum gemeente	Lichte regeling
Rechtspersoonlijkheid	√	√	X	X	X
Eigen begroting en jaarrekening	√	√	√	X	X
Toepassing BBV	√	√	√	n.v.t.	n.v.t.

Voor privaatrechtelijke partijen gelden de verslaggevingsvoorschriften volgens het Burgerlijk Wetboek (BW), waarbij voor vennootschappen een en ander is uitgewerkt in BW2 Titel 9. Daarnaast kunnen afhankelijk van de situatie internationale verslaggevingsstandaarden gelden. Privaatrechtelijke organisaties kennen geen specifieke voorschriften voor begrotingen. Indien daarvoor regels gelden, dan zijn dat regels die in het eigen statuut (of daarvan afgeleide stukken) van de organisatie zijn vastgelegd.

In de Kaderbrief Financieel Toezicht 2022 van de provincie Noord-Holland wordt het belang aangestipt van bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen in de gemeentelijke begrotingen. De raming die nu in de begroting wordt opgenomen als bijdrage in een gemeenschappelijke regeling behoort overeenkomstig de gemeentelijke bijdrage te zijn, zoals deze is opgenomen in de begroting van de gemeenschappelijke regeling. Op verzoek van de provincie wordt in deze paragraaf verbonden partijen deze bijdrage inzichtelijk gemaakt voor de jaren van de meerjarenraming.

Afwegingskader verbonden partijen

De visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen zijn vastgelegd in het in 2017 vastgestelde Beleidskader verbonden partijen 2017 (2017.0041198). Hierin zijn onze beleidsvoornemens beschreven om een actieve regie toe te passen op onze verbonden partijen. Dit doen wij onder andere door onze deelnemingen de corporate governance code na te laten leven.

Tevens is onder meer in het beleidskader opgenomen:

1. het toetsingskader verbonden partijen;
2. het proces op hoofdlijnen rond de besluitvorming over deelneming in verbonden partijen;
3. de wijze van sturing van verbonden partijen, waaronder het vastleggen van afspraken over vertegenwoordiging en informatieverstrekking aan college en raad;
4. het afwegingskader ten aanzien van de uitbreiding van bestaande samenwerkingsrelaties met nieuwe toetredende partijen.

Overzicht verbonden partijen

De verbonden partijen van de gemeente Haarlemmermeer zijn:

Tabel 121

Nr.	Overzicht verbonden partijen	Eigenaarsrol	Opdrachtgeversrol	Type	Wetten
	Gemeenschappelijke regelingen				
1	Vervoerregio Amsterdam	Verkeer en vervoer	-	Samenwerkingsverband	Wet GR / BBV
2	Amstelland-Meerlanden overleg	Regionale samenwerking	-	Samenwerkingsverband	Wet GR / BBV
3	AM match	Werk & Inkomen	Werk & Inkomen	Samenwerkingsverband	Wet GR / BBV

Nr.	Overzicht verbonden partijen	Eigenaarsrol	Opdrachtgeversrol	Type	Wetten
4	Veiligheidsregio Kennemerland (VRK)	Veiligheid	Veiligheid	Samenwerkingsverband	Wet GR / BBV
5	Cocensus	Financiën	Financiën	Samenwerkingsverband	Wet GR / BBV
6	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	Handhaving	Vergunningen	Samenwerkingsverband	Wet GR / BBV
7	Recreatieschap Spaarnwoude	Financiën	Recreatie	Samenwerkingsverband	Wet GR / BBV
	Vennootschappen en coöperaties				
8	Meerlanden Holding NV	Financiën	Beheer en onderhoud	Naamloze vennootschap	Burg. Wetboek 2
9	De Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV	Financiën	Beheer en onderhoud	Besloten vennootschap	Burg. Wetboek 2
10	Duurzaam Bedrijf Haarlemmermeer BV	Financiën	Energietransitie	Besloten vennootschap	Burg. Wetboek 2
11	Energiebedrijf Haarlemmermeer BV	Financiën	Energietransitie	Besloten vennootschap	Burg. Wetboek 2
12	Zonnepanelen Haarlemmermeer BV	Financiën	Energietransitie	Besloten vennootschap	Burg. Wetboek 2
13	Schiphol Area Development Company NV	Financiën	Grondzaken	Naamloze vennootschap	Burg. Wetboek 2
14	Hoofdvaart BV	Financiën	Grondzaken	Besloten vennootschap	Burg. Wetboek 2
15	GEM A4 Zone West CV	Financiën	Grondzaken	Commanditair vennoot	Burg. Wetboek 2
16	GEM President CV	Financiën	Grondzaken	Commanditair vennoot	Burg. Wetboek 2
17	Polanenpark CV	Financiën	Grondzaken	Commanditair vennot	Burg. Wetboek 2
18	GEM A4 Zone West Beheer BV	Financiën	Grondzaken	Besloten vennootschap	Burg. Wetboek 2
19	GEM President Beheer BV	Financiën	Grondzaken	Besloten vennootschap	Burg. Wetboek 2
20	Polanenpark BV	Financiën	Grondzaken	Besloten vennootschap	Burg. Wetboek 2
21	Recreatieplas Haarlemmermeer BV	Financiën	Recreatie	Besloten vennootschap	Burg. Wetboek 2
22	Stedin Holding NV	Financiën	Financiën	Naamloze vennootschap	Burg. Wetboek 2
23	Bank Nederlandse Gemeenten NV	Financiën	Financiën	Naamloze vennootschap	Burg. Wetboek 2
24	InWest Regio BV	Financiën	Economische Zaken	Besloten vennootschap	Burg. Wetboek 2
	Stichtingen en verenigingen				
25	VNG	Bestuur	-	Vereniging	Burg. Wetboek 2
26	Dimpact	Financiën	Bedrijfsvoering	Coöperatieve vereniging	Burg. Wetboek 2

Hierna staat nadere informatie beschreven per verbonden partij. Onder andere zijn hier de financiële gegevens genoemd. Het financieel belang is gebaseerd op de jaarrekening 2022 of de begroting 2023 van de verbonden partij. Het eigen vermogen, vreemd vermogen, solvabiliteit (eigen vermogen gedeeld door totaal vermogen) en het resultaat zijn gebaseerd op de jaarstukken 2022 van de verbonden partij. Als ten tijde van het opstellen van onze programmabegroting 2024-2027, de (voorlopige) jaarstukken 2022 van de verbonden partijen nog niet beschikbaar waren, zijn de cijfers uit de begroting 2022 aangehouden of het jaarverslag 2021. Dit wordt vermeld bij de financiële gegevens.

Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer
De landelijke doordecentralisatie beschermd wonen (invoering van het nieuwe financiële verdeelmodel en het woonplaatsbeginsel) is uitgesteld naar 1 januari 2025. In de regio is de intentie om per 1 januari 2024 samen te gaan werken. In het tweede halfjaar van 2023 wordt Gemeenschappelijke regeling GO Beschermd Wonen, de ontwerpbegroting en het dienstverleningshandvest voorgelegd aan de raad. De GO Beschermd Wonen wordt dan per 1 januari 2024 opgericht.

Vervoerregio Amsterdam

Tabel 122

Algemene informatie	De Vervoerregio Amsterdam is een samenwerkingsverband van veertien gemeenten in de regio Amsterdam op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen en gestart per 1 januari 2017. Het Rijk heeft de regio's Amsterdam en Rotterdam/Den Haag bij uitzondering de wettelijke status van "vervoerregio" gegeven met behoud van de wettelijke bevoegdheden en middelen (BDU). De belangrijkste taken van de Vervoerregio Amsterdam liggen op het gebied van (regionaal) verkeer en vervoer. De vijftien gemeenten zetten zich onder andere in voor een optimale bereikbaarheid van de Amsterdamse regio. In de samenwerking binnen de vervoerregio spelen deelregio's een belangrijke rol. Wij maken deel uit van de regio Amstelland-Meerlanden.				
Programma	Mobiliteit				
Beleidsdoelen	A. Een gemeente die verkeersveilig is per auto, met de fiets, te voet en het openbaar vervoer. B. De doorstroming van alle vormen van vervoer en de bereikbaarheid van Haarlemmermeer dient op elk moment van de dag zo optimaal mogelijk te zijn.				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling				
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Verkeer en vervoer				
Opdrachtgeversrol	-				
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap Dagelijks Bestuur (vice voorzitter) en deelname aan Regioraad. Het aantal leden in de Regioraad voor de gemeente staat in verhouding tot het inwoneraantal van de gemeente.				
Aandelenbelang	De VRA heeft sinds eind 2021 aandeelhouderschap in GVB Holding NV. Er zijn alleen bestuurlijke consequenties, zeggenschap in een tweetal BV's onder de GVB Holding NV waarin de 15 deelnemende gemeente 1% prioriteitsaandeel hebben. Als aandeelhouder loopt de VRA geen financieel risico.				
Financieel belang	Deelnemende gemeenten waarborgen de betaling van rente en aflossing van geldleningen aangegaan door de vervoerregio voor de uitvoering van haar taak. Dit in verhouding tot het inwoneraantal van de deelnemende gemeente.				
	Jaar	2024	2025	2026	2027
Geraamde bijdrage		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Financiële gegevens	Balansdatum			**31-12-2021**	**31-12-2022**
	Eigen vermogen			€ 221.863	€ 0
	Vreemd vermogen			€ 333.352.867	€ 399.452.055
	Solvabiliteit ultimo 2022				0,0%
	Begroot resultaat 2023				Nog niet bekend
	Bijdrage in 2024				€ 0
Financiële toelichting	De financiële gegevens zijn gebaseerd op de jaarstukken 2022. De Vervoerregio is bij het realiseren van haar doelstellingen grotendeels afhankelijk van de wegbeheerders en externe factoren. Daarnaast heeft een aantal projecten vanwege verschillende redenen in 2022 niet tot uitgaven geleid en zijn doorgeschoven naar 2023. De Vervoerregio wordt direct bekostigd uit de brede doeluitkering (BDU) van het rijk. Als een deel van de jaarlijkse ontvangen gelden niet geheel worden ingezet, dan worden deze gereserveerd om in de komende jaren aangewend te worden. De middelen die dit jaar worden doorgeschoven zijn al bestemd (onder andere toegezegde bijdragen, opdrachten en contracten)				
Risico's	Er is nog geen materieel risico te bepalen. De risico's zijn beschreven in de risico paragraaf inclusief de beheersmaatregelen.				
Overige informatie / website	https://vervoerregio.nl/				

Amstelland-Meerlanden Overleg

Tabel 123

Algemene informatie	Het Amstelland-Meerlanden Overleg (AM) is een samenwerking tussen de gemeenten Aalsmeer, Amstelveen, De Ronde Venen, Diemen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel en Uithoorn op basis van een gemeenschappelijke regeling. Doel is door afstemming te komen tot een effectiever regionaal beleid en gezamenlijke belangenbehartiging bij onder andere de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en de provincie Noord-Holland. In de bestuurlijke regiegroep van de MRA zitten twee bestuurders uit het AM-overleg. Daarnaast vertegenwoordigen AM bestuurders de AM-regio in de bestuurlijke MRA platforms op het gebied van onder andere mobiliteit, economie, ruimte en duurzaamheid.
Programma	Bestuur, samenleving en publiekscontact

Beleidsdoelen	C. Het behartigen van de belangen van Haarlemmermeer buiten de gemeentegrenzen en het versterken van de bestuurlijke samenwerking.				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling				
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Regionale Samenwerking				
Opdrachtgeversrol	-				
Bestuurlijk belang	Lid Regiegroep AM en via de deelregio AM bestuurlijke vertegenwoordiging in diverse MRA overleggen.				
Aandelenbelang	De gemeenschappelijke regeling heeft geen aandelen.				
Financieel belang	De deelnemende gemeenten dragen € 1,37 per inwoner bij aan het AM overleg.				
	Jaar	2024	2025	2026	2027
Geraamde bijdrage		€ 218.290	€ 218.290	€ 218.290	€ 218.290
Financiële gegevens	Balansdatum			**31-12-2021**	**31-12-2022**
	Eigen vermogen			€ 60.175	€ 66.290
	Vreemd vermogen			€ 0	€ 0
	Solvabiliteit ultimo 2022				100%
	Begroot resultaat 2023				€ 22.823
Financiële toelichting	De bijdrage voor het AM-overleg wordt jaarlijks aangepast en berekend op basis van het inwoneraantal per gemeente volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek op vastgestelde peildatum voorgaand jaar en de vastgestelde bijdrage per inwoner (€ 1,37 in 2023). De bijdrage per inwoner is per 1 januari 2023 verhoogd, vanwege de noodzakelijke versterking en professionalisering van de MRA directie (2022.0002229). De bijdrage per inwoner blijft in 2024 gelijk op € 1,37. Het AM-overleg kent geen meerjarenbegroting, dus geen officiële cijfers voor 2025 en verder. In bovenstaande tabel is de geraamde bijdrage 2024 aangehouden als ondergrens.				
Risico's	Er vinden geen risico's plaats die de reguliere bedrijfsvoering in gevaar brengt.				
Overige informatie / website	https://www.amstelland-meerlanden.nl/				

AM match

Tabel 124

Algemene informatie	Met ingang van 1 juli 2016 is werkorganisatie AM match gestart. Het betreft een samenwerkingsverband van de gemeenten Aalsmeer, Amstelveen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel en Uithoorn. Deze organisatie heeft één kerntaak: de re-integratie naar werk voor de doelgroep die onder de Participatiewet valt, voor zover zij een loonwaarde hebben die lager is dan 70% van het minimumloon. Bij de uitvoering van deze kerntaak wordt zoveel mogelijk ingezet op de plaatsing bij reguliere werkgevers. Voor de doelgroep wordt ingezet op verdere ontwikkeling en blijft de focus gericht op door- en uitstroom. AM match is ook verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en de plek waar beschut werk namens de vijf deelnemende gemeenten wordt aangeboden.				
Programma	Zorg en werk				
Beleidsdoelen	C. Onze inwoners zijn economisch zo zelfstandig mogelijk.				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Werk & Inkomen				
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Werk & Inkomen				
Bestuurlijk belang	Het bestuur van de GR wordt gevormd door de wethouders Sociale Zaken van de vijf deelnemende gemeenten. De voorzitter is de wethouder uit de gemeente Haarlemmermeer. De dagelijkse verantwoording en leiding van de organisatie ligt bij de algemeen directeur.				
Aandelenbelang	De gemeenschappelijke regeling heeft geen aandelen. In het bestuur heeft de gemeente Haarlemmermeer twee van de acht stemmen.				
Financieel belang	Dit wordt gerelateerd aan de geraamde bijdrage.				
	Jaar	2024	2025	2026	2027
Geraamde bijdrage		€ 1.638.000	€ 1.742.000	€ 1.850.000	€ 1.957.000
Financiële gegevens	Balansdatum			**31-12-2021**	**31-12-2022**
	Eigen vermogen			€ 2.934.000	€ 3.517.000
	Vreemd vermogen			€ 1.976.000	€ 1.700.000

	Solvabiliteit ultimo 2022	67%
	Begroot resultaat 2023	-/- € 8.000
Financiële toelichting	Het resultaat (na reserve mutaties en vóór resultaatbestemming) van AM match over 2022 komt uit op € 731.000 positief. In de primaire begroting 2022 was nog rekening gehouden met een exploitatietekort van € 60.000. Derhalve is het exploitatieresultaat € 791.000 hoger dan begroot.	
Risico's	In de begroting van 2024 wordt een exploitatietekort verwacht van -/- € 240.000. In de jaren 2024 tot en met 2028 wordt ook een negatief resultaat verwacht. In 2028 is dit negatieve resultaat opgelopen tot -/- € 313.000. Dit negatieve resultaat wordt onder andere veroorzaakt door het kleiner worden van de doelgroep Wsw en de begeleiding van inwoners naar een reguliere baan, terwijl de overheadkosten vrijwel gelijk blijven.	
Overige informatie / website	https://ammatch.nl/	

Veiligheidsregio Kennemerland (VRK)

Tabel 125

Algemene informatie	Per 1 januari 2008 maakt de gemeente Haarlemmermeer deel uit van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Kennemerland (VRK). De VRK bestaat uit de GGD Kennemerland (inclusief bureau GHOR) en de Regionale Brandweer Kennemerland.				
Programma	Veiligheid				
Beleidsdoelen	B. Het verzekeren van de doelmatige en slagvaardige hulpverlening op het gebied van brandweerzorg, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening.				
Programma	Zorg en werk				
Beleidsdoelen	A. Inwoners ontvangen zorg en ondersteuning thuis.				
Programma	Maatschappelijke ontwikkeling				
Beleidsdoelen	A. Inwoners ervaren zo min mogelijk sociale- en gezondheidsproblemen en ontwikkelen een verantwoorde leefstijl.				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Openbare orde, Veiligheid en Handhaving; Portefeuillehouder Jeugdzorg				
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Openbare orde, Veiligheid en Handhaving; Portefeuillehouder Jeugdzorg				
Bestuurlijk belang	Lid van het dagelijks bestuur en lid van het algemeen bestuur. Haarlemmermeer heeft acht van de 32 stemmen in het algemeen bestuur.				
Aandelenbelang	De gemeenschappelijke regeling heeft geen aandelen.				
Financieel belang	In 2023 was de bijdrage van de gemeente Haarlemmermeer € 20.269.000. Dit is 29,7% van de totale gemeentelijke bijdragen van € 68.339.000.				
	Jaar	2024	2025	2026	2027
Geraamde bijdrage		€ 22.414.000	€ 22.414.000	€ 22.414.000	€ 22.414.000
Financiële gegevens	Balansdatum			**31-12-2021**	**31-12-2022**
	Eigen vermogen			€ 6.966.000	€ 5.180.000
	Vreemd vermogen			€ 62.024.000	€ 63.256.000
	Solvabiliteit ultimo 2022				7,6 %
	Begroot resultaat 2023				€ 243.000
Financiële toelichting	Het jaar 2022 wordt afgesloten met een positief exploitatieresultaat van € 144.000. De primitieve begroting sloot met een positief saldo van€ 162.600. Het jaarrekeningresultaat wijkt hier minimaal van af. De totale lasten over 2022 bedroegen € 153 miljoen waarvan € 0,7 miljoen toevoegingen aan bestemmingsreserves. De totale baten over 2022 bedroegen € 153 miljoen waarvan € 0,8 miljoen onttrekkingen vanuit reserves.				
Risico's	Risico's binnen de VRK zijn geïdentificeerd, gekwalificeerd en waar mogelijk zijn beheersmaatregelen gekoppeld aan de risico's. Het risicoprofiel is nader geanalyseerd en daar waar mogelijk zijn de risico's voorzien van een mogelijke financiële impact en een inschatting van de kans dat het risico zich ook daadwerkelijk zal voordoen. De gekwantificeerde risico's tellen op tot een bedrag van € 4,6 miljoen. Op het gebied van personeel en organisatie zijn meerdere risico's geïdentificeerd die betrekking hebben op optreden personele knelpunten, vergrijzing en krapte op de arbeidsmarkt, rechtspositie brandweervrijwilligers, vrijwilligers die zich minder lang binden, verhoogde uitstroom 24-uursdienst brandweer, et cetera. Overige risico's met gekwantificeerde grote financiële impact zijn mogelijke aansprakelijkheidsstellingen, afwijkende nominale ontwikkeling, boetes AGV in verband met het niet voldoen aan regels privacy, het stopzetten van grote subsidies, met name Brede Centrale Toegang (BCT), groei en intensiteit meldingen Veilig thuis en verhoogde instroom WGA/WIA.				

	Conform het vastgesteld beleid is een weerstandsratio berekend van 0,7. Dit percentage doet recht aan de opvatting dat gemeenten, als verantwoordelijke voor de verbonden partij, ook een aandeel hebben te nemen als risicodrager.
Overige informatie / website	https://www.vrk.nl/

Cocensus

Tabel 126

Algemene informatie	Cocensus is een Gemeenschappelijke Regeling (GR). Deze is opgericht op 1 januari 2007 door de gemeenten Haarlemmermeer en Haarlem. In de loop van de jaren hebben de gemeenten Hillegom, Beverwijk, Oostzaan, Wormerland, Alkmaar, Dijk en Waard, Langedijk, Bergen, Den Helder, Uitgeest, Castricum en Heiloo zich aangesloten bij de Gemeenschappelijke Regeling.				
Programma	Algemene dekkingsmiddelen				
Beleidsdoel	A. Belastingen (OZB, parkeren, toeristenbelasting, precariobelasting).				
Programma	Kwaliteit fysieke omgeving				
Beleidsdoel	B. Het sturen van afvalstromen naar maximaal hergebruik. C: Zorgen voor een adequaat beheer in de openbare ruimte van grondwater, hemelwater en afvalwater.				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën				
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Financiën				
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur kent vanuit iedere gemeente één lid vanuit het college van burgemeester en wethouders. Het dagelijks bestuur wordt gevormd door een voorzitter, een plaatsvervangend voorzitter en drie leden aangewezen vanuit de leden van het algemeen bestuur. De portefeuillehouder Financiën heeft zitting in het algemeen bestuur als lid.				
Aandelenbelang	De GR heeft geen aandelen. Van de 24 stemmen heeft Haarlemmermeer vijf stemmen (20,8%)				
Financieel belang	In 2024 is de bijdrage van gemeente Haarlemmermeer € 4.131.000. Dit is 26,6% van de totale gemeentelijke bijdragen van € 15.479.000.				
	Jaar	2024	2025	2026	2027
Geraamde bijdrage		€ 4.131.000	€ 4.131.000	€ 4.131.000	€ 4.131.000
Financiële gegevens	Balansdatum			**31-12-2022**	**31-12-2023**
	Eigen vermogen			€ 250.000	€ 505.000
	Vreemd vermogen			€ 12.810.000	€
	Solvabiliteit ultimo 2023				3,6 %
	Begroot resultaat 2024				€ 0
Financiële toelichting	De exploitatie van Cocensus over 2022 sluit af met een overschot van € 489.745. Het hogere gerealiseerde voordeel wordt voornamelijk veroorzaakt door lager uitvallende personeelslasten vanwege niet vervulde vacatureruimte.				
Risico's	Er is wederom een forse toename te zien van het aantal bezwaren dat is ingediend door de zogenaamde No Cure No Pay bureaus (NCNP). Dit levert voor de te vergoeden proceskosten een mogelijk financieel risico op.				
Overige informatie / website	https://www.cocensus.nl/				

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Tabel 127

Algemene informatie	Per januari 2013 nemen wij deel aan de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG). De oprichters van de OD zijn de gemeenten Amsterdam, Zaanstad, Haarlemmermeer en de provincie Noord-Holland. De Omgevingsdienst helpt het Noordzeekanaalgebied waarin de dienst opereert veiliger en gezonder te maken en te houden. De primaire doelstelling voor deelname aan de OD is verbetering van de dienstverlening voor bedrijven en uniformering van vergunningverlening en handhaving. Hiervoor is schaalvergroting onontbeerlijk. Wij geven opdracht aan de OD voor de uitvoering van taken die zijn vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst. Het bestuur van de OD bestaat uit een algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter.
Programma	Veiligheid
Beleidsdoelen	A. Een veilige woon- en leefomgeving voor inwoners, ondernemers en bezoekers in de gemeente Haarlemmermeer.

	B. Het verzekeren van de doelmatige en slagvaardige hulpverlening op het gebied van brandweerzorg, crisisbeheersing en geneeskundige hulp.				
Programma	Ruimtelijke ontwikkelingen				
Beleidsdoelen	C: Het gebruik van de openbare ruimte sturen in overeenstemming met het beleid.				
Programma	Kwaliteit fysieke omgeving				
Beleidsdoelen	E. Haarlemmermeer biedt een gezond leefklimaat.				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Openbare orde, Veiligheid en Handhaving; Portefeuillehouder Financiën				
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Vergunningen				
Bestuurlijk belang	Twee leden Algemeen Bestuur, één lid Dagelijks Bestuur				
Aandelenbelang	De GR heeft geen aandelen				
Financieel belang	De financiële bijdrage van Haarlemmermeer in 2023 is begroot op € 10.820.000 (totaal van alle deelnemers € 71.532.000).				
	Jaar	2024	2025	2026	2027
Geraamde bijdrage		€ 12.746.000	€ 12.725.000	€ 12.503.000	€ 12.117.000
Financiële gegevens	Balansdatum			**31-12-2021**	**31-12-2022**
	Eigen vermogen			€ 4.010.000	€ 2.634.000
	Vreemd vermogen			€ 18.535.000	€ 28.100.000
	Solvabiliteit ultimo 2022				8,6 %
	Begroot resultaat 2023				€ 0
Financiële toelichting	Het jaar 2022 is afgesloten met een negatief saldo van € 909.000. Dit is € 898.000 negatiever dan begroot. Ten opzichte van de gewijzigde begroting zijn er afwijkingen bij de lasten en de baten, per saldo € 877.000 nadelig. Het negatieve resultaat wordt voornamelijk veroorzaakt door minder werk in het kader van de Uitvoeringsovereenkomst (UVO) 2022, voor het grootste deel bij de werkvelden Bouw en Bodem. De neerwaartse trend in het bouwwerkveld is een gevolg van internationale en landelijke ontwikkelingen en heeft duidelijk een relatie met de stikstofproblematiek, schaarste van bouwmaterialen (onder meer door de oorlog in Oekraïne en corona), arbeidsmarktproblematiek, energiecongestie en de sterk oplopende inflatie. Het saldo bestaat ten opzichte van de begroting uit lagere baten van € 3.251.000 en € 2.374.000 lagere lasten. Daarnaast is er sprake van een lagere onttrekking aan de reserves van € 21.000. Dit komt door een lagere onttrekking (€ 73.000) van de reserve Omgevingswet door uitstel van de wet en minder inzet op training van medewerkers. Tevens is er een hogere onttrekking gedaan uit de Reserve Persoonlijk Ontwikkel Budget (POB) als gevolg van meer gekocht vitaliteitsverlof (€ 52.000) vanuit het POB.				
Risico's	De beschikbare weerstandscapaciteit en de noodzakelijke weerstandscapaciteit worden tegen elkaar afgezet met de ratio weerstandsvermogen. Die valt binnen 1,0 en 1,5 (meerjarig is dit mede afhankelijk van onttrekkingen uit de algemene reserve) en wordt daarmee voldoende geacht. Het gaat hierbij om buffers in het eigen vermogen respectievelijk de exploitatie die kunnen worden vrijgemaakt, zonder dat dit gevolgen heeft voor het bestaande beleid en de uitvoering van taken. De beschikbare weerstandscapaciteit is per 31 december 2022 € 2.018.000. In 2022 wordt voor het verlies een voorstel gedaan tot onttrekking aan de algemene reserve van € 794.000. Na besluit wordt de hoogte van de weerstandscapaciteit per 31 december 2023 € 1.224.000. Bij een besluit tot eenmalige onttrekking aan de reserve ter dekking van het negatieve resultaat van 2022 ontstaat een iets ander beeld. Het kan zijn dat in 2024 en 2025 de omvang van het vermogen als "matig" wordt beschouwd. Verandering van wet- en regelgeving (met name de Omgevingswet, de Algemene Verordening Gegevensbescherming, Klimaatadaptatie en circulaire programma, het terugdringen milieubelasting door wetgeving en rijksprogramma's en verandering van rijks- of provinciaal beleid ten aanzien van Tata Steel) is nog steeds één van de grootste risico's. Een ander risico dat zich voordoet is de omzetfluctuatie door conjuncturele ontwikkelingen en ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. Ook is er nog sprake van een risico met betrekking tot prestatiegericht financieren. Dit is een systeem waarbij de bijdrage van de deelnemers aan de OD NZKG gebaseerd is op geleverde prestaties en afgenomen producten per deelnemer/opdrachtgever. De door de OD NZKG te ontvangen middelen kunnen hierdoor mee of tegen vallen. Dit is een risico voor de OD NZKG en daarmee indirect ook voor de gemeente Haarlemmermeer. Verliezen bij de OD NZKG komen ten laste van de deelnemers.				
Overige informatie / website	https://odnzkg.nl/				

Recreatieschap Spaarnwoude

Tabel 128

Algemene informatie	In 1971 is de Gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude (GRS) afgesloten tussen gemeenten Haarlemmermeer, Haarlem, Velsen en Amsterdam en de provincie Noord-Holland. Doel van de GRS is het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie, het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu en het tot stand brengen en onderhouden van een landschap dat hierop is afgestemd in het werkingsgebied van de regeling, gelegen tussen Amsterdam en Haarlem. De participanten dragen gezamenlijk zorg voor het beheer en ontwikkeling van dit openbare gebied dat grotendeels samenvalt met de Bufferzone Amsterdam-Haarlem. Ook het toezicht op en handhaven van de Algemene Verordening Spaarnwoude maakt onderdeel uit van het beheer.				
Programma	Maatschappelijke ontwikkeling				
Beleidsdoel	E. Inwoners beschikken over voldoende aantrekkelijke mogelijkheden om te recreëren, bewegen actief en nemen deel aan sport.				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën				
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Recreatie				
Bestuurlijk belang	De provincie Noord-Holland levert twee bestuursleden en de vier gemeenten leveren ieder één bestuurslid voor het algemeen bestuur. Elk bestuurslid heeft één stem. Het dagelijks bestuur bestaat uit drie leden. Zij worden aangewezen uit en door het algemeen bestuur.				
Aandelenbelang	De GR heeft geen aandelen. Er is gelijke zeggenschap onder de deelnemers.				
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Haarlemmermeer is 10,3% en draagt in 2024 € 645.500 bij in het totaal aan bijdragen van € 6.272.975.				
	Jaar	2024	2025	2026	2027
Geraamde bijdrage		€ 645.500	€ 645.500	€ 645.500	€ 645.500
Financiële gegevens	Balansdatum			**31-12-2021**	**31-12-2022**
	Eigen vermogen			€ 15.095.472	€14.528.570
	Vreemd vermogen			€ 3.538.270	€ 3.860.000
	Solvabiliteit ultimo 2022				79%
	Begroot resultaat 2023				€ 0
	Bijdrage over 2023				€ 596.580
Financiële toelichting	Het Recreatieschap is opgebouwd uit de volgende onderdelen: 1. Spaarnwoude SPW, het gebied dat wordt ingesloten door het Noordzeekanaal aan de noordoostzijde, Velserbroek en Haarlem aan de westzijde en de snelweg A200 aan de zuidzijde; 2. Spaarnwoude SGP, de uitbreidingsgebieden in Haarlemmermeer en Tuinen van West die zijn aangelegd in het kader van het Strategisch Groenproject Haarlemmermeér Groen; 3. Spaarnwoude SMG, de uitbreidingsgebieden rondom Schiphol die zijn aangelegd in het kader van het plan Mainport en Groen. Beheerlasten worden bekostigd uit een afkoopsom die van de Stichting Mainport en Groen in 2013 is ontvangen.				
Risico's	De risico's die zich kunnen voordoen bij GRS worden jaarlijks geïnventariseerd en opgenomen in de begroting. Voor zover er sprake is van niet begrote risico's zijn de huidige reserves grotendeels toereikend om deze te dekken. In 2020 is ingestemd met de Visie Spaarnwoude Park 2040 en een Uitvoeringsprogramma voor verschillende kansrijke ontwikkelingsprojecten. Het Recreatieschap legt in 2023 een stappenplan voor, voor het oplossen van de financiering van de veelzijdige ontwikkelingsopgaven waar het recreatieschap voor staat. Dit zal vanaf 2025 een stijging van de structurele participantenbijdrage tot gevolg hebben.				
Overige informatie / website	https://www.spaarnwoudepark.nl/				

Meerlanden Holding NV

Tabel 129

Algemene informatie	Meerlanden Holding N.V. (MH) is onder andere werkzaam op het gebied van de inzameling, verwerking en recycling van afvalstoffen, straatreiniging en gladheidsbestrijding. MH is een overheid gedomineerde afval- en reinigingsorganisatie van en voor de deelnemende gemeenten: Haarlemmermeer, Aalsmeer, Heemstede, Noordwijk, Bennebroek/Bloemendaal, Diemen, Lisse en Hillegom.
Programma	Kwaliteit fysieke omgeving
Beleidsdoelen	B. Het sturen van afvalstromen naar maximaal hergebruik.

	D. Gemeentelijke wegen, straten en pleinen zijn goed begaanbaar, schoon en veilig.		
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Beheer en Onderhoud		
Bestuurlijk belang	Uit hoofde van de gehouden aandelen vertegenwoordigt de portefeuillehouder deelnemingen (wethouder Financiën) de gemeente Haarlemmermeer in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer bezit 65.733 geplaatste en volgestorte aandelen waarvan één transitie aandeel. Het totale belang is 45,7%.		
Financieel belang	De aandelen van De Meerlanden kennen een nominale waarde van € 65. Dit resulteert in een financieel belang van € 4.272.645.		
Financiële gegevens	Balansdatum	31-12-2021	31-12-2022
	Eigen vermogen	€31.265.000	€33.276.000
	Vreemd vermogen	€29.976.000	€28.862.000
	Solvabiliteit ultimo 2022		56,6%
	Begroot resultaat 2023		Nog niet bekend
Financiële toelichting	Sinds 2021 is er een aanpassing in de kapitaalstructuur van De Meerlanden. Vanaf 2026 wordt de waarde van ons transitie aandeel € 2.099.233 in vijf jaar aan ons terugbetaald. Jaarlijks ontvangen wij nog 5% rendementsvergoeding over de waarde van het transitieaandeel. Ten opzichte van 2021 is het resultaat na belasting 0,6% van de omzet, ten opzichte van de 3,33% in 2021. De daling in resultaat is te verklaren door een toename van de personeelslasten (inhuur) en de voertuigkosten (toename brandstofkosten). De netto omzet is wel gestegen tot €83.390.000 ten opzichte van €78.688.000 in 2021.		
Risico's	De weerstandcapaciteit van De Meerlanden is ruim voldoende om eventuele risico's op te vangen. Een risico voor De Meerlanden kan de stijging van de personeelslasten zijn. Mocht deze door blijven groeien zullen deze kosten ten laste van het resultaat komen. De reguliere bedrijfsrisico's worden afgedekt door het risicomanagement binnen De Meerlanden.		
Overige informatie / website	https://www.meerlanden.nl/		

De Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV

Tabel 130

Algemene informatie	Sinds 1 januari 2009 bezit de gemeente 100% van de aandelen van de Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV. Met de Waterwolf nieuwe stijl is een vennootschap neergezet die zich ook als leerwerkbedrijf richt op re-integratietaken.		
Programma	Kwaliteit fysieke omgeving		
Beleidsdoelen	A. Goed onderhouden openbaar groen en bomen, die bijdragen aan een positieve beleving van de openbare ruimte. C. Zorgen voor een adequaat beheer in de openbare buitenruimte van grondwater, hemelwater en afvalwater. D. Gemeentelijke wegen, straten en pleinen zijn goed begaanbaar, schoon en veilig.		
Programma	Zorg en werk		
Beleidsdoelen	C. Onze inwoners zijn economisch zo zelfstandig mogelijk.		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Beheer en Onderhoud		
Bestuurlijk belang	Uit hoofde van de gehouden aandelen vertegenwoordigt de portefeuillehouder deelnemingen (wethouder Financiën) de gemeente Haarlemmermeer in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De gemeente bezit 100% van de aandelen.		
Financieel belang	De aandelen van De Waterwolf zijn bij de gemeente gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van € 1.188.000.		
Financiële gegevens	Balansdatum	31-12-2021	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 2.855.000	€ 3.169.000
	Vreemd vermogen	€ 1.339.000	€ 1.268.000
	Solvabiliteit ultimo 2022		70,7%
	Begroot resultaat 2023		€ 44.408
Financiële toelichting	De omzet is in 2022 met 4,01 procent toegenomen ten opzichte van het voorgaande jaar. Dit betekent dat het bruto bedrijfsresultaat is gestegen van € 6.580.458 naar € 7.146.769. Onderaan		

	de streep betekent dit een positief resultaat na belasting van € 314.276, waar in 2021 nog een verlies van -/- € 129.692 werd gerealiseerd. De kasstroom van 2022 is € 1.114.000 positief, terwijl deze in 2021 nog € 602.000 negatief was. Deze stijging is te verklaren door de afname van de vorderingen. De financiële positie van De Waterwolf is inmiddels drastisch verbeterd, waardoor de onderneming als financieel gezond wordt gezien.
Risico's	Er is enkel sprake van reguliere bedrijfsrisico's. Deze risico's worden dankzij risicomanagement gemitigeerd.
Overige informatie / website	https://www.waterwolfbv.nl/

Duurzaam Bedrijf Haarlemmermeer BV (Meermaker)

Tabel 131

Algemene informatie	Het Duurzaam Bedrijf Haarlemmermeer, actief onder de naam Meermaker, is begin 2013 opgericht. Meermaker heeft tot taak om de verduurzaming in Haarlemmermeer te versnellen en doet dit door duurzaamheidsprojecten te ondersteunen die zonder cofinanciering van Meermaker niet gerealiseerd kunnen worden.		
Programma	Ruimtelijke ontwikkeling		
Beleidsdoelen	D: Het energiesysteem in Haarlemmermeer is in 2050 CO_2-neutraal.		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Klimaat & Energie		
Bestuurlijk belang	Uit hoofde van de gehouden aandelen vertegenwoordigt de portefeuillehouder deelnemingen (wethouder Financiën) de gemeente Haarlemmermeer in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer heeft een aandelenbelang van 100%. Dit zijn alle 18.000 geplaatste en volgestorte aandelen.		
Financieel belang	De aandelen van Meermaker kennen een nominale waarde van € 1. Dit resulteert in een financieel belang van € 18.000. Daarbij heeft de gemeente een agio gestort van € 3.300.000.		
Financiële gegevens	Balansdatum	**31-12-2021**	**31-12-2022**
	Eigen vermogen	€ 2.871.742	€ 2.836.975
	Vreemd vermogen	€ 23.517	€ 14.514
	Solvabiliteit ultimo 2022		99,5%
	Begroot resultaat 2023		€ - 542.653
Financiële toelichting	Het eigen vermogen van de onderneming is in 2022 lager dan in 2021. Het negatieve resultaat van 2021 is ten laste gegaan van het eigen vermogen van de onderneming in 2022. Dankzij een dalende rentevergoeding van de gemeente daalt het exploitatiebudget van Meermaker. Dit betekent dat de kosten van de bedrijfsvoering niet meer kunnen worden gedekt door de renteopbrengsten van de uitgezette liquide middelen. Door de weggevallen projecten zijn de rente-inkomsten dusdanig gedaald dat er komende jaren wel verliezen worden verwacht. Deze verliezen worden door middel van een voorziening ingecalculeerd. De onderneming heeft desondanks voldoende liquide middelen om de tegenvallende inkomsten op te vangen.		
Risico's	De innovatieve projecten waarin wordt geïnvesteerd zijn niet risicoloos. Als de projecten niet risicovol waren zouden de project financiering bij de geldmarkt kunnen halen en niet bij de overheid. De projectrisico's worden dankzij verschillende maatregelen zoveel mogelijk beperkt. Echter, het toekomstige resultaat van de onderneming blijft de komende jaren naar verwachting negatief. De maatregelen voor de reguliere bedrijfsrisico's worden in het risicomanagement beschreven en goed gehanteerd.		
Overige informatie / website	https://www.meermaker.nl/		

Energiebedrijf Haarlemmermeer BV (Tegenstroom)

Tabel 132

Algemene informatie	Het Energiebedrijf Haarlemmermeer BV, actief onder de naam Tegenstroom, is begin 2014 opgericht. Tegenstroom heeft tot taak om groene energie te leveren aan consumenten, bedrijven en instellingen. Tegenstroom streeft ernaar om de lokaal opgewekte groene energie ook lokaal te verbruiken.
Programma	Ruimtelijke ontwikkeling
Beleidsdoelen	D: Het energiesysteem in Haarlemmermeer is in 2050 CO_2-neutraal.
Rechtsvorm	Besloten vennootschap

Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Klimaat & Energie		
Bestuurlijk belang	Uit hoofde van de gehouden aandelen vertegenwoordigt de portefeuillehouder deelnemingen (wethouder Financiën) de gemeente Haarlemmermeer in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer heeft een aandelenbelang van 99%. De resterende 1% is in handen van Duurzaam Bedrijf Haarlemmermeer BV (100% eigendom van de gemeente Haarlemmermeer).		
Financieel belang	De aandelen kennen een nominale waarde van € 1. Er zijn 30.000 aandelen geplaatst en gestort. Dit resulteert in een financieel belang van € 29.700.		
Financiële gegevens	Balansdatum	31-12-2021	31-12-2022
	Eigen vermogen	-/- € 49.837	-/- € 47.072
	Vreemd vermogen	€ 85.000	€ 87.189
	Solvabiliteit ultimo 2022		-/- 117,3%
	Begroot resultaat 2023		€ 2.436
Financiële toelichting	Het bedrijfsresultaat is in 2022 lager dan in 2021. Dit heeft voornamelijk te maken met hogere kosten. De personeelskosten zijn namelijk met ruim 11% gestegen. Desondanks sluit Tegenstroom het jaar af met een positief resultaat. Dit resultaat wordt toegevoegd aan de overige reserves. Het eigen vermogen van de onderneming is toegenomen door een mindere onttrekking uit de reserve en een storting van het resultaat. Mocht deze trend zich blijven voortzetten betekent dit dat Tegenstroom binnen een aantal jaren een positief eigen vermogen heeft.		
Risico's	Het grootste risico is nog steeds het financieringsrisico voor de onderneming. Dankzij het negatieve eigen vermogen beschikt Tegenstroom niet over voldoende weerstandscapaciteit om onverwachte klappen op te kunnen vangen. Het bedrijfsvoeringsrisico blijft ook nog steeds van toepassing, omdat de directeur nog steeds de taken overneemt als de backoffice medewerker afwezig is.		
Overige informatie / website	https://tegenstroom.nl/		

Zonnepanelen Haarlemmermeer BV (Tegenstroom voor Ymere)

Tabel 133

Algemene informatie	Zonnepanelen Haarlemmermeer BV, actief onder de naam Tegenstroom voor Ymere (TSY), is begin 2014 opgericht. TSY heeft tot taak om in totaal 3.000 corporatiewoningen van Ymere te voorzien van zonnepanelen, waardoor de huurders van deze woningen duurzame energie opwekken voor eigen gebruik en daarmee tevens een besparing in geld realiseren op het verbruik van energie.		
Programma	Ruimtelijke ontwikkeling		
Beleidsdoelen	D: Het energiesysteem in Haarlemmermeer is in 2050 CO_2-neutraal.		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Klimaat & Energie		
Bestuurlijk belang	Uit hoofde van de gehouden aandelen vertegenwoordigt de portefeuillehouder deelnemingen (wethouder Financiën) de gemeente Haarlemmermeer in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer bezit 9.900 van de 10.000 geplaatste en volgestorte aandelen en heeft daarmee een meerderheidsbelang van 99%. De resterende 1% is in handen van Duurzaam Bedrijf Haarlemmermeer B.V.		
Financieel belang	De aandelen kennen een nominale waarde van € 1. Dit resulteert in een financieel belang van € 9.900. Daarnaast staat de gemeente garant jegens de BNG voor de aan Zonnepanelen Haarlemmermeer BV verstrekte kredietfaciliteit met een maximum van € 3 miljoen.		
Financiële gegevens	Balansdatum	31-12-2021	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 194.499	€ 36.631
	Vreemd vermogen	€ 1.788.278	€ 1.616.037
	Solvabiliteit ultimo 2022		1,9%
	Begroot resultaat 2023		€ 4.987
Financiële toelichting	Dit jaar heeft Tegenstroom voor Ymere voor het eerst een negatief resultaat behaald. Dit resultaat van -/- € 159.642 is ten laste gegaan van het eigen vermogen van de onderneming. Het negatieve resultaat heeft vooral te maken met een grote investering in nieuwe omvormers en een noodzakelijke desinvestering van oude omvormers. Vanaf 2023 daalt het resultaat		

	structureel. Dat heeft vier redenen: dalende inkomsten uit de verhuur , stijgende rentelasten op de kredietfaciliteit bij de BNG, hogere inflatie en hogere afschrijvingen.
Risico's	Per 2025 wordt de terugleververgoeding van kracht. Dit betekent dat bij een lagere vergoeding Tegenstroom voor Ymere de maandbedragen moet compenseren. Daarnaast is er nog sprake van een te laag weerstandsvermogen, waardoor bij een onverwachte uitgaven de bedrijfsvoering risico loopt op continuïteit. De overige risico's worden gemitigeerd door het risicomanagement.
Overige informatie / website	https://tegenstroom.nl/zonnepanelen/huurders-ymere

Schiphol Area Development Company (SADC)

Tabel 134

Algemene informatie	In 1987 is door de gemeente Amsterdam, de provincie Noord-Holland, de gemeente Haarlemmermeer en de Schiphol Group, SADC opgericht. De kerntaken van dit regionale ontwikkelingsbedrijf zijn gebiedsontwikkeling, (inter)nationale marketing en promotie en het verbinden van publieke en private partijen.		
Programma	Ruimtelijke ontwikkelingen		
Beleidsdoelen	B. Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.		
Programma	Economische Zaken		
Beleidsdoelen	B. Het versterken van onze strategische positie door samenwerking in de regio, met een focus op de logistiek, kennisintensieve en (inter)nationale dienstensectoren en op de maatschappelijke inpassing van de luchtvaart.		
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Grondzaken		
Bestuurlijk belang	Uit hoofde van de gehouden aandelen vertegenwoordigt de portefeuillehouder deelnemingen (wethouder Financiën) de gemeente Haarlemmermeer in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer heeft een aandelenbelang van 25%. Ook de gemeente Amsterdam, de provincie Noord-Holland en de Schiphol Group hebben ieder een aandelenbelang van 25%.		
Financieel belang	Deze deelneming is gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van € 26.717.000.		
Financiële gegevens	Balansdatum	31-12-2021	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 120.549.000	€ 121.887.000
	Vreemd vermogen	€ 24.348.000	€ 21.036.000
	Solvabiliteit ultimo 2022		85,3%
	Begroot resultaat 2023		€ 4.000.000
Financiële toelichting	Het nettoresultaat van 2022 is € 1.338.000. In 2021 was het nettoresultaat nog € 4.219.000. De verlaging van het resultaat heeft te maken met een omzetverlaging van € 11,1 miljoen. Het behaalde resultaat van de deelnemingen (€ 2.345.807) wordt toegevoegd aan de wettelijke reserve deelnemingen. Het toekomstbeeld voor de organisatie is goed. De solvabiliteit is hoog genoeg en het begrote resultaat voor 2023 geeft aan dat de onderneming financieel gezond is. De verwachting is dat dit ook zo in de komende jaren blijft.		
Risico's	De vennootschap loopt vooral risico bij tegenvallende verkopen (afzetrisico) en bij de waardering van haar grondposities. Deze risico's worden gemitigeerd door het monitoren van ontwikkel- en procesverbeteringen. De overige bedrijfsrisico's worden beheerst dankzij het risicomanagement van de vennootschap.		
Overige informatie / website	https://www.sadc.nl/		

Hoofdvaart BV

Tabel 135

Algemene informatie	De Hoofdvaart BV is opgericht in 2010 en is een 100% gemeentelijke deelneming. Doel is het participeren en optreden als commanditair vennoot in commanditaire vennootschappen. De Hoofdvaart BV participeert nu in de GEM A4 Zone West CV en de GEM President CV.
Programma	Ruimtelijke ontwikkelingen
Beleidsdoelen	B. Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.
Rechtsvorm	Besloten vennootschap
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën

Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Grondzaken		
Bestuurlijk belang	Uit hoofde van de gehouden aandelen vertegenwoordigt de portefeuillehouder deelnemingen (wethouder Financiën) de gemeente Haarlemmermeer in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer heeft een aandelenbelang van 100%.		
Financieel belang	Het door de gemeente gestorte kapitaal is € 18.000. Er is door de gemeente tevens een geldlening verstrekt welke maximaal € 60 miljoen kan bedragen.		
Financiële gegevens	Balansdatum	31-12-2021	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 6.749.923	Nog niet bekend
	Vreemd vermogen	€ 39.563.163	Nog niet bekend
	Solvabiliteit ultimo 2022		Nog niet bekend
	Begroot resultaat 2023		Nog niet bekend
Financiële toelichting	Hoofdvaart BV verstrekt kapitaal aan de GEM President en de GEM A4 Zone West. Hiervoor is een geldlening van de gemeente aan de Hoofdvaart BV geformaliseerd door middel van een rekeningcourantovereenkomst. De maximale omvang van de geldlening aan de Hoofdvaart BV mag € 60 miljoen bedragen, € 50 miljoen voor de GEM A4 Zone West en € 10 miljoen voor de GEM President. De inschatting is dat de maximale omvang van de geldlening voldoende is voor beide ontwikkelingen. Na oplevering van een project vindt een eindafrekening plaats op basis van het werkelijk behaalde resultaat met inbegrip van rente. Hoofdvaart BV heeft in 2021 een winst gerealiseerd van € 1,8 miljoen.		
Risico's	Bij een aanzienlijke verslechtering van één van de GEM's of een faillissement kan het zijn dat (een deel) van de verstrekte lening niet terugkomt. De vooruitzichten van beide GEM's zijn echter zeer positief, waardoor dit risico als zeer laag wordt ingeschat.		
Overige informatie / website	De jaarrekening 2022 is nog niet opgesteld. Deze wordt pas vanaf juni 2023 opgesteld, waardoor voor deze verbonden partij de gegevens van 2021 zijn gebruikt.		

GEM A4 Zone West CV

Tabel 136

Algemene informatie	Deze CV (commanditaire vennootschap) is aangegaan door de Hoofdvaart BV (33%), Schiphol Real Estate Participaties BV (33%), SADC Participaties BV (33%) en GEM A4 Zone West BV (1%). In deze CV worden alle kosten en opbrengsten van de gezamenlijke grondexploitatie A4 Zone West verantwoord en vindt de volledige financiering van betreffende exploitatie plaats.		
Programma	Ruimtelijke ontwikkelingen		
Beleidsdoelen	B. Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.		
Rechtsvorm	Commanditaire vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Grondzaken		
Bestuurlijk belang	In de Vergadering van Commandieten zijn wij vertegenwoordigd door de directeur van de Hoofdvaart BV, zijnde de gemeentesecretaris.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer heeft een aandelenbelang van 100% in Hoofdvaart BV en Hoofdvaart BV is voor 33% eigenaar van deze CV.		
Financieel belang	Het financieel belang voor de gemeente Haarlemmermeer is indirect via Hoofdvaart BV, dat deelneemt in het commanditair kapitaal voor € 34.737.163. Tevens indirect via SADC (25% van € 34.737.572) € 8.684.393. Daarnaast houdt de gemeente voor nog ongeveer € 7,5 miljoen gronden beschikbaar voor A4 Zone West CV.		
Financiële gegevens	Balansdatum	31-12-2021	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 127.794.681	€ 130.658.836
	Vreemd vermogen	€ 10.197.245	€ 3.539.280
	Solvabiliteit ultimo 2022		97,4%
	Begroot resultaat NCW 2023		Nog niet bekend
Financiële toelichting	De som van de bedrijfsopbrengsten is in 2022 (€ 13.113.544) aanzienlijk lager dan in 2021 (€ 47.488.518). Dit heeft te maken met een lagere netto-omzet en een lagere mutatie onderhanden werk. Het bedrijfsresultaat van het boekjaar is daarmee verlaagd van € 5.254.427 (2021) naar € 2.863.163 (2022). Dit is nog steeds een mooi resultaat, zeker gezien de verlaging van debedrijfsopbrengsten. De solvabiliteit en het weerstandsvermogen van de vennootschap is heel hoog, waardoor zij als financieel gezond wordt beschouwd.		
Risico's	Het eigen vermogen van de onderneming is ruim voldoende op eventuele financiële risico's op te vangen. Daarnaast worden de reguliere bedrijfsrisico's gemitigeerd door middel van risicomanagement.		

Overige informatie / website	-

GEM President CV

Tabel 137

Algemene informatie	Deze CV is aangegaan door de Hoofdvaart BV, SADC Participaties BV, alsmede GEM President Beheer BV. De activiteiten van GEM President CV, statutair gevestigd te Luchthaven Schiphol, bestaan uit het ontwikkelen van het gebied aangemerkt als 'President 1.2' te Haarlemmermeer (het Plangebied) en het (doen) uitvoeren van de grondexploitatie ten aanzien van het Plangebied, alsmede, indien en voor zover daartoe door Beherende Vennoot wordt besloten, het ontwikkelen van casu quo voeren van grondexploitaties ter zake van, andere (register) goederen.		
Programma	Ruimtelijke ontwikkelingen		
Beleidsdoelen	B. Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.		
Rechtsvorm	Commanditaire vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Grondzaken		
Bestuurlijk belang	In de Vergadering van Commandieten zijn wij vertegenwoordigd door de directeur van de Hoofdvaart BV, zijnde de gemeentesecretaris.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer heeft een aandelenbelang van 100% in Hoofdvaart BV en Hoofdvaart BV is voor 20% eigenaar van deze CV.		
Financieel belang	Het financieel belang voor de gemeente Haarlemmermeer is indirect via Hoofdvaart BV dat deelneemt in het commanditair kapitaal voor € 1.119.062. Tevens indirect via SADC (25% van € 4.415.132) € 1.103.783.		
Financiële gegevens	Balansdatum	**31-12-2021**	**31-12-2022**
	Eigen vermogen	€ 10.026.562	€ 10.026.562
	Vreemd vermogen	€ 5.684.995	€ 4.780.443
	Solvabiliteit ultimo 2022		67,7%
	Begroot resultaat einde looptijd		€ 6,3 miljoen
Financiële toelichting	De verwachting is dat een positieve grondexploitatie zal worden gerealiseerd (Netto Contante Waarde € 6,4 miljoen, 2021 € 6,3 miljoen). Derhalve is er geen voorziening opgenomen wegens te verwachten verliezen op onderhanden werk. De grondexploitatie heeft een looptijd tot en met 2026. De totaal verwachte nominale opbrengst in de grondexploitatie bedraagt € 36,6 miljoen waarvan ultimo 2022 een bedrag van € 18,9 miljoen is gerealiseerd. De totaal verwachte nominale kosten in de grondexploitatie bedragen € 29,8 miljoen waarvan ultimo 2022 een bedrag van € 26,4 miljoen is gerealiseerd.		
Risico's	Uit de gevoeligheidsanalyse in de grondexploitatie komt als grootste risico een eventuele economische recessie naar voren met mogelijke negatieve impact op het resultaat van € 1,1 miljoen Als grootste kans komt de stijging van de grondprijzen naar voren met een mogelijke positieve impact van € 1,2 miljoen op het resultaat.		
Overige informatie / website			

Polanenpark CV

Tabel 138

Algemene informatie	In deze CV wordt deelgenomen door de provincie Noord-Holland (40%), gemeente Haarlemmermeer (20%), Ringvaart Participatie BV en Schiphol Area Participaties 2 BV. Als beherend vennoot is Polanenpark BV aangesteld. De activiteiten van Polanenpark CV bestaan uit het ontwikkelen van het zuid westelijk gebied bij het Rottepolderplein, aangemerkt als Polanenpark (het Plangebied) en het (doen) uitvoeren van de grondexploitatie ten aanzien van het Plangebied, alsmede, indien en voor zover daartoe door Beherende Vennoot wordt besloten, het ontwikkelen van casu quo voeren van grondexploitaties ter zake van, andere (register)goederen.
Programma	Ruimtelijke ontwikkelingen
Beleidsdoelen	B. Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.
Rechtsvorm	Commanditaire vennootschap
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Grondzaken

Bestuurlijk belang	In de Vergadering van Commandieten zijn wij vertegenwoordigd door de portefeuillehouder Financiën.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer heeft een belang van 20% eigenaar in deze CV.		
Financieel belang	Het financieel belang voor de gemeente Haarlemmermeer is haar aandeel in het commanditair kapitaal, te weten € 4.365. Daarnaast staat de gemeente borg voor de BNG financiering tot een hoogte van maximaal € 4 miljoen.		
Financiële gegevens	Balansdatum	31-12-2021	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 5.169.645	€ 5.704.432
	Vreemd vermogen	€ 10.551.970	€ 10.241.743
	Solvabiliteit ultimo 2022		35,8%
	Begroot resultaat 2023		Nog niet bekend
Financiële toelichting	De bedrijfsopbrengsten zijn in 2022 gestegen van € 979.601 (2021) naar € 3.115.318. Dit betekent dat onderaan de streep het bedrijfsresultaat is gestegen van € 278.950 (2021) naar € 2.152.177 (2022). De verwachting is dat een positieve grondexploitatie zal worden gerealiseerd (netto contante waarde: € 46,9 miljoen (2021: € 19,5 miljoen)). Derhalve is er geen voorziening opgenomen wegens te verwachten verliezen op onderhanden werk. In de grondexploitatie is een kostenstijging van 2-4% gehanteerd en een opbrengstenstijging van 1,5%. De uitkomst van de risicoanalyse is gebaseerd op een betrouwbaarheidsinterval percentage van 90% en bedraagt € 9,7 miljoen.		
Risico's	Er vinden geen materiële risico's plaats waar maatregelen voor getroffen moeten worden. De reguliere bedrijfsrisico's worden dankzij risicomanagement gemitigeerd.		
Overige informatie / website			

GEM A4 Zone West Beheer BV

Tabel 139

Algemene informatie	GEM A4 Zone West Beheer BV is opgericht om de noodzakelijke beheeractiviteiten van betreffende projecten te initiëren dan wel uit te voeren. In de GEM A4 Zone West Beheer BV nemen SADC, Schiphol Real Estate en de gemeente Haarlemmermeer deel.		
Programma	Ruimtelijke ontwikkelingen		
Beleidsdoelen	B. Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.		
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Grondzaken		
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder deelnemingen vertegenwoordigt de gemeente in de vergadering van aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer heeft een aandelenbelang van 33,3 % in GEM A4 Zone West Beheer BV, net als de overige twee aandeelhouders.		
Financieel belang	Het financieel belang voor de gemeente Haarlemmermeer bestaat uit het door haar gestorte deel op de geplaatste aandelen van € 6.000.		
Financiële gegevens	Balansdatum	31-12-2021	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 215.585	€ 239.922
	Vreemd vermogen	€ 2.560.793	€ 2.576.528
	Solvabiliteit ultimo 2022		8,5%
	Begroot resultaat 2023		Nog niet bekend
Financiële toelichting	Alle kosten en opbrengsten van de A4 Zone West Beheer BV worden vergoed door of afgedragen aan de GEM A4 Zone West CV. De toename van het eigen vermogen is het gevolg van winstneming uit de GEM A4 Zone West CV. De BV is gerechtigd tot een winstdeel van 1%. Hierdoor heeft de BV een winst kunnen realiseren van € 24.337 (in 2021 was dit € 44.663).		
Risico's	GEM A4 zone west Beheer B.V. is opgericht voor het beperken van de aansprakelijkheid. In beginsel is deze BV aansprakelijk voor de tekortkomingen van GEM A4 zone west Beheer CV.		
Overige informatie / website			

GEM President Beheer BV

Tabel 140

Algemene informatie	Deze BV is opgericht om de noodzakelijke beheeractiviteiten van betreffende projecten te initiëren dan wel uit te voeren. In de GEM President Beheer BV nemen SADC en de gemeente Haarlemmermeer deel.

Programma	Ruimtelijke ontwikkelingen		
Beleidsdoelen	B. Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.		
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Grondzaken		
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder deelnemingen vertegenwoordigt de gemeente in de vergadering van aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer heeft een aandelenbelang van 50% in GEM President Beheer BV, net als SADC.		
Financieel belang	Het financieel belang voor de gemeente Haarlemmermeer bestaat uit het door haar gestorte deel op de geplaatste aandelen van € 9.000.		
Financiële gegevens	Balansdatum	31-12-2021	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 97.274	€ 98.049
	Vreemd vermogen	€ 29.978	€ 210
	Solvabiliteit ultimo 2022		99,8 %
	Begroot resultaat 2023		Nog niet bekend
Financiële toelichting	Alle kosten en opbrengsten van de GEM President Beheer BV worden vergoed door of afgedragen aan de GEM President CV.		
Risico's	De GEM President Beheer BV is opgericht voor het beperken van de aansprakelijkheid. In beginsel is de beheer BV aansprakelijk voor de tekortkomingen van GEM President CV.		
Overige informatie / website			

Polanenpark BV

Tabel 141

Algemene informatie	Deze BV is opgericht om de noodzakelijke beheeractiviteiten van betreffende projecten te initiëren dan wel uit te voeren. In de Polanenpark BV nemen de provincie Noord-Holland, de gemeente Haarlemmermeer, Ringvaart Participaties BV en SADC deel.		
Programma	Ruimtelijke ontwikkelingen		
Beleidsdoelen	B. Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Grondzaken		
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder deelnemingen vertegenwoordigt de gemeente in de vergadering van aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer heeft een belang van 25% in deze BV.		
Financieel belang	Het financieel belang voor de gemeente Haarlemmermeer bestaat uit het door haar gestorte deel op de geplaatste aandelen van € 3.600.		
Financiële gegevens	Balansdatum	31-12-2021	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 251.391	€ 384.983
	Vreemd vermogen	€ 2.471.160	€ 2.088.332
	Solvabiliteit ultimo 2022		15,6%
	Begroot resultaat NCW 2023		Nog niet bekend
Financiële toelichting	Het resultaat van Polenpark BV over 2022 bedroeg € 322.792. Het hogere resultaat ten opzichte van 2021 is te verklaren door een toename van overige opbrengsten. Alle kosten en opbrengsten van Polanenpark BV worden vergoed door of afgedragen aan Polanenpark CV.		
Risico's	Polanenpark BV is opgericht voor het beperken van de aansprakelijkheid. In beginsel is deze BV aansprakelijk voor de tekortkomingen van GEM Polanenpark CV.		
Overige informatie / website	https://www.sadc.nl/beschikbare-kavels-bedrijven/polanenpark/		

Recreatieplas Haarlemmermeer BV

Tabel 142

Algemene informatie	De Recreatieplas Haarlemmermeer BV is een Publiek Privaat Samenwerkingsverband (PPS) van de gemeente en Dura Vermeer BV en is opgericht in 1994 met als doelstellingen het winnen en verkopen van zand en het inrichten van de zandwinput bij Hoofddorp-Toolenburg tot recreatiegebied-stadspark. De zandwinning heeft voor projecten in Haarlemmermeer van korte transportafstand zandleveranties mogelijk gemaakt en heeft financiële middelen gegenereerd

	voor de gebiedsaanleg en om de onderhoudslasten van het gebied voor tien jaar (2003-2013) te dekken. In 2011 hebben de aandeelhouders besloten om deze vennootschap in 'slapende fase' te houden in afwachting van besluitvorming over de mogelijke inzet bij een nieuw recreatieplasproject in PARK21.		
Programma	Maatschappelijke ontwikkeling		
Beleidsdoel	E. Inwoners beschikken over voldoende aantrekkelijke mogelijkheden om te recreëren, bewegen actief en nemen deel aan sport.		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Recreatie		
Bestuurlijk belang	Uit hoofde van de gehouden aandelen vertegenwoordigt de portefeuillehouder deelnemingen (wethouder Financiën) de gemeente Haarlemmermeer in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer bezit 49% van de geplaatste aandelen. Er zijn 100 geplaatste aandelen.		
Financieel belang	Het geplaatst en gestort aandelenkapitaal bedraagt € 45.378. De 49 aandelen van de gemeente Haarlemmermeer vertegenwoordigen een waarde van € 22.200.		
Financiële gegevens	Balansdatum	31-12-2021	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 46.448	-
	Vreemd vermogen	€ 48.089	-
	Solvabiliteit ultimo 2022		-
	Begroot resultaat 2023		-
Financiële toelichting	Dit is een slapende BV waar dus geen activiteiten in plaatsvinden en waarin ook geen activiteiten gaan plaatsvinden. De BV wordt naar verwachting in 2023 geliquideerd. De liquidatie zal geen kosten met zich meebrengen gezien het batig saldo in de BV.		
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Overige informatie / website	Vanaf 2022 wordt er geen bedrijfsvoering meer uitgevoerd door de besloten vennootschap, waardoor er geen jaarrekening over 2022 is. Voor het vullen van de gegevens zijn de cijfers van 2021 gebruikt.		

Stedin Holding NV

Tabel 143

Algemene informatie	Stedin is een regionale Nederlandse netbeheerder die voornamelijk in de Randstad opereert. Stedin heeft een publieke taak. Zij is verantwoordelijk voor het transport van elektriciteit en gas naar circa 2 miljoen huishoudens en industriële klanten. Alle aandelen van Stedin zijn in publieke handen (53 Nederlandse gemeenten) hetgeen geborgd is in de wet. Aandelen kunnen alleen verhandeld worden tussen publieke aandeelhouders.		
Programma	Algemene dekkingsmiddelen		
Beleidsdoelen	C. Financiering/bespaarde rente/dividend.		
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Financiën		
Bestuurlijk belang	Zeer beperkt bestuurlijk belang gezien aandeel van 0,08%		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer bezit 3.995 aandelen (0,08% van het totaal) met een nominale waarde van € 100.		
Financieel belang	Het financiële belang dat volgt uit het aandelenbelang bedraagt € 399.500. Jaarlijks wordt er dividend ontvangen.		
Financiële gegevens	Balansdatum	31-12-2021	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 3.270.000.000	€ 3.342.000.000
	Vreemd vermogen	€ 4.912.000.000	€ 5.178.000.000
	Solvabiliteit ultimo 2022		39,2 %
	Begroot resultaat 2023		Nog niet bekend
Financiële toelichting	Stedin Groep behaalde over 2022 een positieve nettowinst van € 44 miljoen (2021: € 21 miljoen). Dit is lager dan verwacht. De geopolitieke onrust, met stijgende energieprijzen en lagere beschikbaarheid van grondstoffen en materialen in combinatie met de krapte op de arbeidsmarkt, heeft hiertoe geleid.		
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		

Overige informatie / website	https://www.stedingroep.nl/

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Tabel 144

Algemene informatie	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor maatschappelijk belang. De BNG draagt met gespecialiseerde financiële dienstverlening bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Deelname in het maatschappelijk kapitaal van de NV voorziet in het (gemeenschappelijk) behartigen van de belangen in de kapitaalbehoefte van gemeenten.		
Programma	Algemene dekkingsmiddelen		
Beleidsdoel	C. Financiering/bespaarde rente/dividend.		
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Financiën		
Bestuurlijk belang	Uit hoofde van de gehouden aandelen vertegenwoordigt de portefeuillehouder deelnemingen (wethouder Financiën) de gemeente Haarlemmermeer in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De BNG is een structuurvennootschap. De Staat is de houder van de helft van de aandelen. De andere helft is in handen van gemeenten, provincies en waterschappen. De gemeente Haarlemmermeer bezit 123.162 aandelen (0,11% van het totaal)		
Financieel belang	De gemeente Haarlemmermeer heeft € 310.000 beschikbaar gesteld aan gestort kapitaal. Jaarlijks wordt er dividend ontvangen.		
Financiële gegevens	Balansdatum	31-12-2021	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 5.062.000.000	€ 4.600.000.000
	Vreemd vermogen	€ 143.955.000.000	€ 107.500.000.000
	Solvabiliteit ultimo 2022		4,1 %
	Begroot resultaat 2023		Geen opgave
Financiële toelichting	Per ultimo 2022 komt het balanstotaal van BNG Bank uit op € 112,1 miljard, wat € 37 miljard lager is dan ultimo 2021. De stijging van de lange rentetarieven zorgt voor een daling van de waarde van kredieten in portfolio hedge accounting, een minder negatieve waarde van de bijbehorende derivaten en het daarmee gepaard gaande cash onderpand. Het eigen vermogen van de BNG is € 0,4 miljard lager dan in 2021 door de aflossing van een deel van het additioneel Tier 1-vermogen. Het nettoresultaat over 2022 is € 481 miljoen. Dit is € 74 miljoen hoger dan het resultaat in 2021. Aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders wordt over 2022 een dividend van € 139 miljoen voorgesteld. Dit is 50% van de nettowinst, gecorrigeerd voor de uitkering op het additioneel Tier 1-vermogen.		
Risico's	De bank heeft zeer hoge externe krediet ratings (Moody's: Aaa, Standard & Poor's: AAA en Fitch: AAA). Dankzij deze hoge kredietwaardigheid heeft de bank een sterke inkooppositie op de internationale geld- en kapitaalmarkt. Verder worden de reguliere bedrijfsrisico's gemitigeerd door het hebben van een sterk risicomanagement.		
Overige informatie / website	https://www.bngbank.nl/		

InWest Regio BV

Tabel 145

Algemene informatie	Het gezamenlijke doel van InWest Regio BV is te komen tot duurzame economische structuurversterking van de MRA en de regio Noord-Holland Noord, met in aanmerking nemend de behoefte om deze structuurversterking te laten bijdragen aan een duurzaam herstel na de coronacrisis en de gevolgen daarvan voor de regionale economie.
Programma	Economische Zaken
Beleidsdoel	B. Het versterken van onze strategische positie door samenwerking in de regio, met een focus op de logistiek, kennisintensieve en (inter)nationale dienstensectoren en op de maatschappelijke inpassing van de luchtvaart.
Rechtsvorm	Besloten vennootschap
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Economische Zaken

Bestuurlijk belang	Uit hoofde van de gehouden aandelen vertegenwoordigt de portefeuillehouder deelnemingen (wethouder Financiën) de gemeente Haarlemmermeer in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Aandelenbelang	Voor het toetreden als aandeelhouder tot InWest Regio B.V. is het uitgangspunt dat een bedrag gelijk aan 1% van de gemeentebegroting over het jaar 2019 wordt ingelegd. Dit bedrag komt voor Haarlemmermeer (met een begrotingsomvang van € 500 miljoen) neer op € 5 miljoen. Dit zal vanaf 2023 in vier tranches worden ingebracht.		
Financieel belang			
Financiële gegevens	Balansdatum	31-12-2021	31-12-2022
	Eigen vermogen	-	€ 18.301.978
	Vreemd vermogen	-	€ 6.315.526
	Solvabiliteit ultimo 2022		74,3%
	Begroot resultaat 2023		Nog niet bekend
Financiële toelichting	Het financiële resultaat komt uit op een verlies van € 2.070.201. Dit wordt veroorzaakt doordat de kosten die zijn gemaakt ten behoeve de werkzaamheden van het Transitiefonds en het MKB-fonds hoger zijn dan de opbrengsten uit de fondsen. Dit komt doordat de fondsen nog in een opbouwfase zijn en er tegenover de gemaakte kosten van investeringen nog geen opbrengsten zijn gerealiseerd (anders dan rente-inkomsten). Dit is in lijn met de verwachtingen ten tijde van de oprichting van de fondsen waarbij de kosten voor de fondsen hoger zijn dan de opbrengsten. Het uitgangspunt van de fondsen is dat deze volledig revolverend zullen zijn nadat de eerste exits zullen zijn gerealiseerd. De kosten voor het fondsbeheer zijn gebaseerd op een door de AvA vastgesteld percentage van het fondsvermogen. Bij de oprichting van de ROM InWest is uitgewerkt dat het de verwachting is dat het fonds na 15 jaar revolverend zou moeten zijn. Het is de verwachting van het management van ROM InWest dat de eerste exits na 6-8 jaar zullen bijdragen aan het revolverend zijn van de fondsen. Het is daarmee te verwachten dat de beheerskosten (2% van het fondsvermogen per jaar) gedurende de eerste 6-8 jaar hoger zullen zijn dan de opbrengsten.		
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Overige informatie / website	https://rominwest.nl/		

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)

Tabel 146

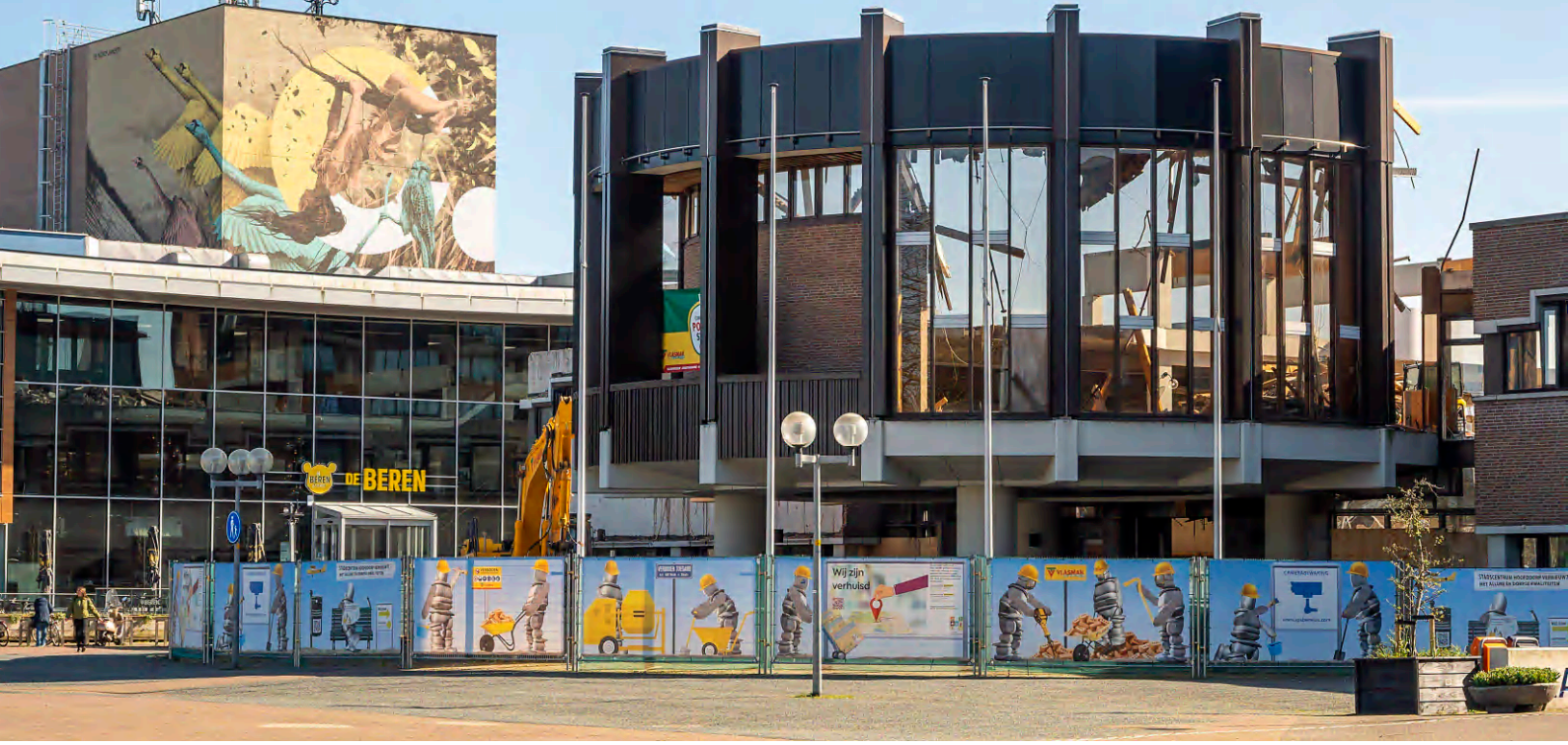
Algemene informatie	De Vereniging van Nederlandse Gemeenten zijn de 342 gemeenten (per 1 januari 2023) samen, ondersteund door de VNG-organisatie. De VNG heeft als doel om de lokale overheid te versterken en de lokale democratie te vitaliseren. De gemeenten werken, via de VNG, met elkaar aan maatschappelijke opgaven.		
Programma	Bestuur, samenleving en publiekscontact		
Beleidsdoelen	C. Het behartigen van de belangen van Haarlemmermeer buiten de gemeentegrenzen en het versterken van de bestuurlijke samenwerking.		
Rechtsvorm	Vereniging		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Bestuur		
Opdrachtgeversrol			
Bestuurlijk belang	Haarlemmermeer heeft 75 stemmen in de Algemene Ledenvergadering. Elke gemeente die lid is van de vereniging, brengt door tussenkomst van haar vertegenwoordiger zoveel stemmen uit als het aantal veelvouden van één duizend (1.000) inwoners dat de bevolking van de door haar gerepresenteerde gemeente telt, met dien verstande dat zij tenminste één en ten hoogste vijfenzeventig (75) stemmen uitbrengt.		
Aandelenbelang	De vereniging heeft geen aandelen.		
Financieel belang	De contributie van de gemeente Haarlemmermeer voor 2024 bedraagt € 1,521 (2023 € 1,434)		
Financiële gegevens	Balansdatum	31-12-2021	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 69.912.000	€ 51.704.000
	Vreemd vermogen	€ 93.186.000	€ 112.794.000
	Solvabiliteit ultimo 2022		45,8 %
	Begroot resultaat 2023		-/- € 5.623.000
Financiële toelichting	Het resultaat is uitgekomen op € 5,019 miljoen negatief. Na de onttrekking uit de bestemmingsreserve is het onverdeeld resultaat uitgekomen op € 4,219 miljoen negatief. Het resultaat is ten opzichte van 2021 met € 4,966 miljoen gedaald. Het bedrijfsresultaat is		

	uitgekomen op € 3,604 miljoen negatief. Dit is ten opzichte van 2021 een daling van € 2,789 miljoen. Het resultaat uit de effectenportefeuille is lager dan in 2021 als gevolg van sterke koersdaling is de herwaarderingsreserve uitgeput. Het meerdere koersverlies is hierdoor ten laste van het resultaat gebracht. Dit heeft een extra negatief effect op het resultaat boekjaar 2022.
Risico's	Het eigen vermogen ultimo 2022 is ruim voldoende voor het opvangen van eventuele risico's.
Overige informatie / website	https://vng.nl/

Dimpact

Tabel 147

Algemene informatie	Dimpact is de Coöperatieve vereniging van, voor en door gemeenten. Hiervan zijn 40 gemeenten (leden) de eigenaren. Dimpact zorgt er onder andere voor dat bestaande en nieuwe ICT functionaliteiten (door)ontwikkeld worden en de daarmee gepaarde kosten gedeeld kunnen worden onder de betrokken gemeenten. Zo blijft de kwaliteit van dienstverlening voorop staan en worden de kosten per gemeente verminderd. Wij zijn lid geworden op 3 maart 2020 (2020.0000518) en hebben daarmee ook stemrecht op de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering. De samenwerking met Dimpact is contractueel vastgelegd in een lidmaatschap van deze coöperatieve vereniging. Voor afname van producten of diensten zijn nadere overeenkomsten opgesteld. Op dit moment nemen wij alleen nog contractueel de diensten Open Online (gemeentelijke website) en Open formulieren af via Dimpact. Er loopt ook nog een project initiatief 'Klant Interactie Service Systeem (KISS)' via Dimpact.		
Programma	Overhead		
Beleidsdoelen	Onderdeel C: Informatievoorziening en automatisering		
Rechtsvorm	Coöperatieve vereniging		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Bedrijfsvoering		
Bestuurlijk belang	Stemrecht in de algemene ledenvergadering.		
Aandelenbelang	De coöperatieve vereniging heeft geen aandelen.		
Financieel belang	Het financieel belang is gelijk aan de afname van de producten in 2023. Dit betekent een financieel belang van € 42.812.		
Financiële gegevens	Balansdatum	**31-12-2021**	**31-12-2022**
	Eigen vermogen	€ 2.335.079	€ 2.747.313
	Vreemd vermogen	€ 3.218.590	€ 4.138.786
	Solvabiliteit ultimo 2022		39,9 %
	Begroot resultaat 2023		Nog niet bekend
Financiële toelichting	Dimpact heeft het jaar 2022 afgesloten met een positief resultaat van € 412.234, waarbij een resultaat van € 9.898 begroot was. In 2021 was het bedrijfsresultaat nog -/- € 16.316 negatief. Een hogere omzet en lagere kosten heeft tot dit positieve resultaat geleid. De hogere omzet is voornamelijk afkomstig uit de groei van e-Suite. De verlaging van de kosten komt voornamelijk door lagere personeelslasten (23,56 Fte in 2021 en 21,61 Fte in 2022). Het resultaat wordt toegevoegd aan de algemene reserve van de onderneming. In 2023 zal er € 156.000 uit het eigen vermogen van de vereniging worden gehaald voor de uitvoering van het implementatie plan 'doorpakken nu'. In overleg met de accountant en de RvC is afgesproken om een weerstandsvermogen aan te houden van minimaal € 1.600.000 (circa 50% van de jaarlijkse bedrijfskosten). In 2023 zal een herijking van dit weerstandsvermogen plaatsvinden omdat de aard van de organisatie en de activiteiten in de toekomst wezenlijk anders zullen zijn dan tijdens het vaststellen van het benoemde weerstandsvermogen.		
Risico's	Er zijn naast de reguliere bedrijfsrisico's geen risico's. De reguliere bedrijfsrisico's worden gemitigeerd dankzij het risicomanagement van de coöperatieve vereniging.		
Overige informatie / website	https://www.dimpact.nl/		

Grondbeleid

Portefeuillehouder: Nobel

Vastgelegd grondbeleid

Het grondbeleid in de gemeente Haarlemmermeer wordt vormgegeven met de volgende nota's:

- Verordening Grondzaken 2020 (2020.0000918)
- Beleidskader Strategisch Grondbeleid 2019-2023 (2019.0057735)
- Grondprijzennota 2023 (2022.0001849) (geheim)
- Meerjarenperspectief Grondzaken (MPG) 2023 (7621548) (geheim)
- Actualisatie Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH) (2016.0059756)

Met het vaststellen van de Omgevingsvisie Haarlemmermeer 2040 (2021.00030366) (hierna: Omgevingsvisie) vervallen de Structuurvisie Haarlemmermeer 2030 (2012) (2013.0028593) en de Structuurvisie 2035 van Haarlemmerliede en Spaarnwoude (2012).

De Omgevingsvisie zet de koers voort die met de Structuurvisie Haarlemmermeer 2030 is ingezet. Dit betekent dat we:

- blijven inzetten op het fysiek en sociaal verbonden zijn met elkaar en met de omgeving;
- gebruik blijven maken van onze grote variatie en diversiteit in landschappen en kernen;
- onze gemeente blijven positioneren als attractieve ontmoetingsplaats.

Uit de Omgevingsvisie is hoofdstuk IV (Doorwerking en uitvoering) van belang. In dit hoofdstuk zijn de volgende onderwerpen opgenomen:

- ontwikkelen in samenwerking (noodzaak van publieke en private investeringen en de veranderende rol van de gemeente);
- de verschillende financieringsmogelijkheden;
- rol van het gemeentelijk grondbeleid;
- het instrument van het kostenverhaal Wet ruimtelijke ordening;
- de reserve Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH).

Beleidskader Strategisch Grondbeleid 2019-2023

De visie op grondbeleid staat beschreven in het beleidskader Strategisch Grondbeleid (het beleidskader).

In het beleidskader zijn de instrumenten van grondbeleid beschreven en beleidsuitgangspunten aangegeven. In het beleidskader is gekozen voor situationeel grondbeleid, waarbij Haarlemmermeer daar waar dat ruimtelijk wenselijk is met gebruikmaking van de meest geëigende instrumenten de gewenste ontwikkeling mogelijk maakt.

De gemeente benut haar publiekrechtelijke instrumentarium om de gewenste ruimtelijke ontwikkeling zo goed mogelijk te sturen. Het kostenverhaal vindt bij voorkeur plaats via een anterieure overeenkomst.

In het beleidskader staan onder andere de volgende uitgangspunten:
1. bij de onderhandelingen over een anterieure overeenkomst een bijdrage aan ruimtelijke ontwikkelingen af te spreken; de hoogte van de bijdrage te baseren op de tabel Bijdrage ruimtelijke ontwikkeling (bijlage 1 bij het beleidskader);
2. de categorieën waar de bijdrage wordt toegepast zijn onder andere: woningen, kantoren, bedrijventerreinen en commerciële- en vrijetijdvoorzieningen;
3. de uitgifte van grond gaat in het algemeen via verkoop, in sommige gevallen is ook uitgifte door middel van zakelijk recht of verhuur mogelijk.

Het beleidskader wordt in het kader van de Omgevingswet geactualiseerd en zal begin 2024 worden voorgelegd aan de raad.

Verordening Grondzaken
In artikel 20 van de Financiële verordening van onze gemeente is vastgelegd dat wij elke zes jaar de raad een verordening Grondzaken laten vaststellen. In 2020 is de meest recente Verordening vastgesteld. Hierin liggen de regels vast en zijn instrumenten opgenomen voor de raad en het college om grondzaken in brede zin vorm te geven en te controleren.

Strategische aankopen

Het college vraagt ruimte om strategische aankopen te doen. Wanneer de mogelijkheid zich voordoet om tot een strategische aankoop over te gaan wil het college snel en discreet kunnen handelen. Deze aankopen moeten passen in de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente in de meest brede zin.

Hiertoe wordt jaarlijks een bedrag van € 10 miljoen beschikbaar gesteld. Eventuele rente en éénmalige afschrijvingen voortvloeiend uit een strategische aankoop worden aangevraagd bij het eerste P&C-product volgend op de betreffende aankoop dan wel via een raadsvoorstel. Een strategische aankoop dient aan enkele randvoorwaarden te voldoen:

- de aankoop moet tot doel hebben om een huidige of toekomstige ruimtelijke ontwikkeling mogelijk te maken;
- de aankoop moet waardevast zijn in de huidige bestemming, of rendabel zijn in een eventuele nieuwe bestemming.

Bovenstaande moet voorafgaand aan de aankoop onderbouwd worden in een nota van B&W.

Voor het aankopen van (strategische) gronden bij gebiedsontwikkelingen waar Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg) is gevestigd wordt apart krediet aangevraagd en worden niet uit het krediet strategische gronden aangekocht.

Bijdrage ruimtelijke ontwikkelingen

Op 1 januari 2024 treedt de Omgevinsgwet in werking. In het komende Beleidskader Strategisch Grondbeleid (2024-2028) wordt de werkwijze na 1 januari 2024 beschreven bij het in werking treden van de Omgevingswet. Tot die tijd staat het gemeentelijk beleid over kostenverhaal nog verwoord in het Beleidskader Strategisch Grondbeleid Haarlemmermeer 2019-2023 (2019.0057735). Bij ruimtelijke ontwikkelingen tracht de gemeente in de onderhandelingen met ontwikkelaars die op eigen grond een bouwplan wensen te realiseren, een bijdrage contractueel (anterieur) af te spreken, de zogenaamde bijdrage ruimtelijke ontwikkeling (hierna 'bijdrage RIH'), boven op de gemeentelijke plankosten en eventuele binnen- en buitenplanse bijdragen die nodig zijn om het plan werkend op te leveren.

Deze bijdrage RIH wordt gestort in de reserve Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH).

Naar analogie van deze werkwijze, wordt bij de projecten met eigen gemeentelijke gronden (de grondexploitaties), conform de uitgangspunten van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), een deel van de winst afgeroomd ten gunste van de RIH. Bij nieuwe grondexploitaties wordt een apart beslispunt opgenomen om dit deel van de winst van het project ten gunste van de RIH te laten komen.

Vanuit de reserve RIH worden investeringen in openbaar groen en infrastructuur gedekt die als 'bovenwijks' kunnen worden beschouwd, zoals Uitvoeringsprogramma Mobiliteit (UPM) en PARK21.

Grondexploitatieprojecten herzien

In de Verordening Grondzaken staat in artikel 12 dat een grondexploitatie elke vier jaar wordt herzien of eerder voor zover noodzakelijk op basis van één van de volgende vijf overwegingen:
a. de kosten en/of de opbrengsten op netto contante waarde wijken substantieel af van de laatst gerapporteerde grondexploitatie. Onder substantiële afwijkingen wordt het volgende verstaan:
1. afwijkingen groter dan 10% van de kosten en/of de opbrengsten bij projecten tot € 30 miljoen;
2. afwijkingen groter dan 5% van de kosten en/of de opbrengsten bij projecten tussen de € 30 miljoen en € 50 miljoen;
3. afwijkingen groter dan 3% van de kosten en/of de opbrengsten bij projecten groter dan € 50 miljoen.

b. het programma meer dan 10% afwijkt van het laatst bestuurlijk vastgestelde programma;
c. het eindpeil van de fasering meer dan drie jaar naar achteren verschuift ten opzichte van het laatst bestuurlijk vastgestelde eindpeil;
d. de raad aan het college verzoekt om een herziening;
e. het college een herziening ter besluitvorming aan de raad wil aanbieden zoals bij substantiële aanpassingen van het referentiekader welke niet vallen onder lid 1 sub a t/m c.

Herziene grondexploitaties worden (voornamelijk) bij het tMPG ter besluitvorming aan de raad aangeboden.

Grondprijzen

Elk jaar beslist de gemeenteraad over de hoogte van de grondprijzen in de Grondprijzennota. In deze jaarlijkse nota zijn de marktontwikkelingen voor de belangrijkste ruimtelijke bestemmingen in Haarlemmermeer besproken en zijn voorstellen gedaan voor de grondprijzen. Zo zijn in de Grondprijzennota 2023 grondprijzen onderscheiden voor doeleinden als kantoren, bedrijven, winkels, voorzieningen en woningen (inclusief vrije kavels en particulier opdrachtgeverschap) en ook voor andere bestemmingen als parkeren en groenvoorzieningen. De Grondprijzennota is geheim van aard en bedoeld als onderhandelingskader en naslagwerk voor degenen die namens de gemeente onderhandelen met derden over de verkoop van grond en gebouwen.

Grondzaken, vijf projectcategorieën

In het Meerjarenperspectief Grondzaken (MPG) wordt, per standlijn 1 januari, naast de stand van de Algemene reserve grondzaken en de reserve RIH, ook gerapporteerd over de financiële stand van vijf projectcategorieën:
1. Actieve grondexploitaties
2. Projecten in voorbereiding
3. Projecten met overeenkomst
4. Initiatievenbudget
5. Mutaties strategische gronden

De rapportage per 1 juli heet het tussentijds Meerjarenperspectief Grondzaken (tMPG). In het tMPG staat alleen een samenvatting en een toelichting op bepaalde onderdelen uit de Algemene reserve grondzaken en eventuele herzieningen, nieuwe projecten en budgetaanvragen. Ook de voortgang van grondverkopen, een prognose van de winsten en de realisatiegraad komen aan bod. De totaalstand van de Algemene reserve grondzaken wordt alleen bij het MPG gepresenteerd.

In het (t)MPG wordt primair gerapporteerd over financiën en op hoofdlijnen over de inhoudelijke voortgang van projecten. Het college geeft met het (t)MPG de raad inzicht in de saldi en ontwikkeling van de financiële mutaties in projecten van de gebiedsontwikkeling.

Algemene Reserve grondzaken

De Algemene reserve grondzaken is een risicobuffer voor resultaten van grondexploitaties en wordt waar nodig gebruikt om de Voorziening negatieve resultaten plannen, de Voorziening overige ruimtelijke projecten (voorbereidende grondexploitaties) en de Voorziening overige ruimtelijke projecten (anterieure overeenkomsten) aan te vullen. Bij een positief resultaat vindt een dotatie aan de Algemene reserve grondzaken plaats, bij een negatief resultaat een onttrekking. Op grond van regels met betrekking tot de minimale en maximale stand van de Algemene reserve grondzaken kan er aanvulling dan wel afroming van de reserve plaatsvinden. Een aanvulling wordt onttrokken uit de Algemene dekkingsreserve, een afroming wordt gedoteerd aan de reserve Schaalsprong (conform raadsbesluit reserve Schaalsprong (2020.0000409)). Deze werkwijze is vastgelegd in de Verordening Grondzaken 2020.

Ontwikkeling Algemene reserve grondzaken

De gemeente Haarlemmermeer maakt gebruik van uitgebreide scenario- en risicoanalyses. Hierdoor geven de grondexploitaties een realistische verwachting. Er wordt onderscheid gemaakt tussen project specifieke risico's en conjuncturele risico's. In overeenstemming met het BBV zijn mogelijke conjuncturele risico's uit de risicoanalyses van de projecten gehaald en apart opgenomen in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Als grondexploitaties worden herzien, worden ook winstverwachtingen bijgesteld. Strategie, programma's en uitgiftetempo worden zo beter afgestemd op de economische omstandigheden. We houden rekening met de huidige geopolitieke spanningen, maar ook met ontwikkelingen als de stikstof- en de stroomproblematiek en het arrest Didam. Ook de grondprijzen sluiten we zo goed als mogelijk aan op de marktontwikkelingen. Dit alles vanuit de verwachting dat in de toekomst ruimtelijke druk blijft op dit deel van de MRA.

De gerealiseerde winsten uit de grondexploitaties zijn de belangrijkste bron voor de Algemene reserve grondzaken. De stand van de reserve Grondzaken per 1 januari 2023 is als gevolg van de effecten over 2022 uitgekomen op € 8,3 miljoen. Dit is € 3,3 miljoen boven de gestelde grens van de Algemene reserve grondzaken van € 5,0 miljoen. De bijdrage aan de reserve Schaalsprong bedraagt daarom dan ook € 3,3 miljoen

Het beeld van de Algemene reserve grondzaken ziet er als volgt uit:

Tabel 148

Bedragen x € 1 miljoen	MPG 2022	MPG 2023
Stand per 1 januari Algemene reserve Grondzaken	**1,1**	**5,9**
1. Verevening grondzaken	6,4	5,5
2. Overige besluiten	-0,6	-1,2
3. Vennootschapsbelasting	0,2	-1,9
Algemene reserve grondzaken per 31 december	**7,1**	**8,3**
Verevening reserve Schaalsprong	-1,2	-3,3
Algemene reserve grondzaken na verevening	5,9	5,0

Strategische heroriëntatie

Onderdeel van de Algemene reserve grondzaken zijn het kunstbudget en de onttrekking voor het ruimtelijke initiatievenbudget. In de strategische heroriëntatie wordt de dekking voor kunst vanuit de Algemene reserve grondzaken anders ingezet en worden de jaarlijkse vaste lasten van grondzaken omlaag gebracht door een verlaging van het ruimtelijke initiatievenbudget.

Rapportage op standlijn 1 januari 2023

In Tabel 149 staan de totale Netto Contante Waardes (NCW) van de grondexploitatieprojecten per 1 januari 2023. De NCW is een inschatting van de te verwachten eindresultaten. De waardes zijn opgebouwd uit projectresultaten en autonome effecten. Verschillen ontstaan door een veranderde inschatting van het verloop van projecten, maar ook door het toevoegen of afsluiten van projecten.

Tabel 149

Bedragen x € 1 miljoen	tMPG 01-07-2022	Project resultaten	Stand per 31-12-2022	NCW Autonome wijzigingen	MPG 01-01-2023	Winst/RIH uitname 2022	Resultaat na uitname
Winstgevende projecten	63,0	5,6	68,6	-7,5	61,1	-0,2	60,9
Verliesgevende projecten	-28,6	2,9	-25,7	-3,9	-29,6	0,0	-29,6
Totaal NCW-resultaat actieve grex projecten	**34,4**	**8,5**	**42,9**	**-11,4**	31,5	**-0,2**	**31,3**

Het actuele geraamde resultaat van de winstgevende projecten is € 61,1 miljoen. Na winstuitname bedraagt dit € 60,9 miljoen. Het resultaat van de verliesgevende projecten van € 29,6 miljoen is al voorzien in de Voorziening negatieve resultaten plannen.

Enkele belangrijke grondexploitaties zijn:

Lincolnpark Tweede Fase
Het doel van het project Lincolnpark Tweede Fase is het realiseren van een circulaire en duurzame gemengde stedelijke ontwikkeling, van woningen en voorzieningen. Het plan- en exploitatiegebied van Lincolnpark Tweede Fase is gelegen ten zuiden van de Johan Enschedélaan, ten oosten van de Hoofdweg Oostzijde, ten noorden van de Bennebroekerweg en ten westen van bedrijventerrein De President.

De Liede
Het vergroten van het bestaande laagwaardige bedrijventerrein De Liede, waarbij ruimte wordt gecreëerd voor de verplaatsing van lokaal/regionale (laagwaardige en hindergevende) bedrijven is het doel van dit project. Het bestaande en nieuwe bedrijventerrein worden voorzien van een nieuwe verkeersontsluiting. Verder faciliteren we het nieuwe 380kV trafostation behorende bij de nieuwe 380kV hoogspanningsleiding zoals deze door TenneT door de Randstad wordt aangelegd.

Hoofddorp Zuidrand
Ten zuiden van Hoofddorp wordt sinds 2008 gewerkt aan het project de Zuidrand. De Zuidrand is een gemengde ontwikkeling van zowel woningbouw als commercieel recreatieve functies. Het project bestaat uit meerdere deelplannen waarvan inmiddels meerdere deelplannen zijn uitgevoerd. Hierdoor zijn onder andere het Sportcomplex Willem Alexander, het Haarlemmermeer Lyceum, voetbalvereniging UNO, het gebouw Aquaradius, Hof van Pampus (Westkavel), Zuiderhoeven (Pleinen) en een afvalwatertransportgemaal gerealiseerd.

De President 1.1
Het doel van het project De President 1.1 is het ontwikkelen van een hoogwaardig bedrijvenpark voor lokale, regionale en internationaal georiënteerde bedrijven. Bij de ontwikkeling wordt aandacht besteed aan uitstraling en duurzaamheid, waarbij gelet wordt op de inrichting van de openbare ruimte en de kwaliteit van de bedrijfsgebouwen.

Badhoevedorp Centrum
Het project Badhoevedorp Centrum heeft als doel de herontwikkeling van het vrijkomende gebied na de omlegging van de snelweg A9. Het gaat om de deelgebieden Lijndenhof, Quatrebras, Centrum, Schuilhoeve en De Veldpost. De cijfers in Tabel 149 zijn exclusief Badhoevedorp Centrum, omdat de opbrengsten daarvan aangewend worden ter dekking van de bijdrage aan de omlegging van de A9. Het saldo van de grondexploitatie is flink gedaald door de uitspraak van Raad van State over het bestemmingsplan Schuilhoeve, in combinatie met de wijziging van de parameters.

Parameters grondexploitatie
De gebruikte parameters zijn bepalend voor de toekomstverwachting van het project en hebben invloed op het geprognosticeerde eindresultaat van het project. De ontwikkeling van de parameters wordt nauwlettend gevolgd.

Als onderdeel van de actualisering van de grondexploitaties in het MPG worden jaarlijks de parameters voor de grondexploitaties heroverwogen. Dit proces bestaat uit twee stappen:
1. de werkelijk opgetreden prijsstijgingen in 2022 en het effect op de gehanteerde parameters;
2. de verwachting van de toekomstige economische ontwikkelingen.

In Tabel 150 staan de indexeringspercentages voor de kosten en opbrengsten waarmee de cijfers uit het MPG 2022 zijn geïndexeerd per 1 januari 2023 (stap 1).

Tabel 150

Parameters	Index
Rente	1,4%
Discontovoet	2,0%
Verwerving	4,0%
VTA	2,5%
Investeringen	11,0%
Opbrengsten woningen	0,0%
Opbrengsten overig	4,0%

In de NCW-berekening van een grondexploitatie worden de geraamde kosten en opbrengsten op basis van inflatie en renteparameters en de fasering doorgerekend naar de toekomst. De gebruikte parameters zijn bepalend voor de toekomstverwachting van het project en bepaald op basis van de gemiddelde prijsverwachting in de komende zeven jaar. Dit geeft de parameters voor de grondexploitaties zoals opgenomen in Tabel 151.

Tabel 151

Parameters MPG 2023	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Kosten inflatie	6,0%	4,0%	3,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
Opbrengsten woningen	1,5%	2%	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%
Opbrengsten overig	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%

Uit de tabel is af te lezen, dat voor de jaren tot en met 2025, in verband met de onzekerheid, een (hogere) gedifferentieerde kostenstijging is opgenomen in de grondexploitaties. Vanaf 2026 keert het percentage terug naar het langjarig gemiddelde. Voor de parameters opbrengst woningen keert het percentage vanaf 2025 terug naar het langjarig gemiddelde, want er blijft schaarste van woningen.

Openbaarheid Wet open overheid (Woo)

Portefeuillehouder: Van der Meij

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. De Woo vervangt de Wet openbaarheid van bestuur.

Artikel 3.5 van de Woo schrijft voor dat een bestuursorgaan in de begroting aandacht besteedt aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van de wet. In de jaarstukken moeten we verslag doen van de uitvoering van de wet, mede in relatie tot de beleidsvoornemens.

In deze paragraaf lichten wij onze beleidsvoornemens voor 2024 toe.

Actieve openbaarmaking

De Woo noemt elf categorieën van informatie die wij actief openbaar moeten gaan maken.

Dat zou moeten plaatshebben via een landelijke publicatietool, waarvan de ontwikkeling evenwel is afgeblazen. Vooralsnog wordt landelijk alleen een verwijsindex met zoekfunctie ingericht, waar men aan de hand van daar door de gemeente opgeslagen weblinks doorgeleid wordt naar de bij ons opgeslagen informatie.

In 2024 zal meer duidelijkheid komen over wanneer de verplichting tot actieve openbaarmaking voor de elf informatiecategorieën zal ingaan. Vooruitlopende daarop zijn wij het proces aan het inrichten om zelf al over te gaan tot de actieve openbaarmaking van de bestuursstukken.

Verder zal worden gewerkt aan de ontwikkeling van een (eenvoudige) eigen publicatietool, zodat ook een start kan worden gemaakt met de actieve openbaarmaking van overige categorieën.

Woo-verzoek

Iedereen kan ons altijd vragen om bepaalde informatie openbaar te maken: het Woo-verzoek. Ook bij openbaarmaking op verzoek gaat de Woo ervan uit dat het belang van openbaarheid altijd geldt en alleen in uitzonderingsgevallen een bijzonder belang vóór openbaarmaking kan gaan. Concreet betekent dit dat een Woo-verzoek (of onderdelen daarvan) alleen kan (of kunnen) worden geweigerd wanneer een beschermd belang in het geding is.

Wij blijven intern medewerkers opleiden in het proces van het Woo-verzoek om de kennis binnen de organisatie op peil te houden.

Financiële begroting

Grondslagen begroting

In deze paragraaf zijn de uitgangspunten en grondslagen opgenomen die zijn gehanteerd bij het opstellen van deze programmabegroting. Eerst worden de uitgangspunten van het financieel beleid genoemd. Daarna zijn de grondslagen uitgewerkt. Dit betreft de aangehouden indexeringen en de prognoses over de ontwikkeling van het aantal inwoners en woningen.

Uitgangspunten financieel beleid

De volgende spelregels worden gehanteerd die moeten zorgen voor een solide financiële positie:

- een structureel sluitende begroting van baten en lasten;
- gemeentelijke belastingen worden niet verhoogd, behalve de indexering;
- leges blijven kostendekkend;
- financiële meevallers vloeien terug naar de algemene middelen;
- tegenvallers worden zoveel als mogelijk opgevangen binnen het betreffende onderdeel van de programmabegroting;
- de gemeente gaat terughoudend om met grote investeringen vanwege de hoge schuldpositie;
- nieuwe taken die in de toekomst door het Rijk naar gemeenten worden overgeheveld, moeten worden bekostigd met Rijksmiddelen.

Grondslagen

Indexering

Bij de behandeling van de Voorjaarsrapportage 2023 zijn de algemene indexeringspercentages voor 2024 vastgesteld. Deze zijn gebaseerd op het Centraal Economisch Plan 2023 (CEB) van het Centraal Planbureau (CPB). Bij de vaststelling van de indexeringspercentages worden de twee voorgaande begrotingsjaren nagecalculeerd. Deze systematiek wordt bij deze programmabegroting voor het eerst toegepast omdat de inflatiecijfers over 2022 en 2023 behoorlijk afwijken ten opzichte van de eerdere prognoses die door het CPB zijn afgegeven.

Het meerjarenbeeld 2025 tot en met 2027 is gebaseerd op constante prijzen. Dat wil zeggen dat het prijspeil 2024 ook voor die jaren wordt gehanteerd. Voor de jaren 2025 en verder is derhalve geen rekening gehouden met prijs- en loonstijgingen op de lasten en een inflatiecorrectie op de baten.

De volgende indexeringen zijn voor de Programmabegroting 2024-2027 gehanteerd:

Tabel 152

Omschrijving	%
Nationale consumentenprijsindex (cpi):	
- nacalculatie 2022	6,70%
- nacalculatie 2023	4,50%
- indexering 2024	2,50%
- totaal Nationale consumentenprijsindex	13,70%
Loonkosten gemeentepersoneel:	
- indexering 2024	5,20%
Omdat de financiële doorwerking van de CAO's voor 2022 en 2023 al verwerkt zijn, vindt hier geen nacalculatie voor plaats.	
Materiële budgetten (goederen en diensten)	
- nacalculatie 2022	3,70%
- nacalculatie 2023	3,60%
- waarvan al in 2022 beschikbaar gesteld via meicirculaire	-4,60%
- indexering 2024	3,90%
- totaal indexering materiële budgetten	6,60%
Inkomensoverdrachten (subsidies):	
- nacalculatie 2022	6,70%
- nacalculatie 2023	4,50%
- indexering 2024	2,50%
- totaal indexering inkomensoverdrachten	13,70%

Omschrijving	%
Sociale uitkeringen in natura, loongevoelig deel:	
- nacalculatie 2022	3,00%
- nacalculatie 2023	2,70%
- indexering 2024	5,10%
- totaal sociale uitkeringen in natura, loongevoelig deel	10,80%
Sociale uitkeringen in natura, overige budgetten:	
- nacalculatie 2022	6,70%
- nacalculatie 2023	4,50%
- indexering 2024	2,50%
- totaal sociale uitkeringen in natura, overige budgetten	13,70%
Bijdrage gemeenschappelijke regelingen, loongevoelig deel:	
- nacalculatie 2022	5,00%
- nacalculatie 2023	0,40%
- indexering 2024	5,20%
- totaal bijdrage gemeenschappelijke regelingen, loongevoelig deel	10,60%
Bijdrage gemeenschappelijke regelingen, overige budgetten:	
- nacalculatie 2022	3,70%
- nacalculatie 2023	3,60%
- indexering 2024	3,90%
- totaal bijdrage gemeenschappelijke regelingen, loongevoelig deel	11,20%
Overheidsinvesteringen:	
- nacalculatie 2023	2,30%
- indexering 2024	1,60%
- totaal overheidsinvesteringen	3,90%

Voor de overheidsinvesteringen wordt 2022 niet nagecalculeerd omdat hiervoor bij de Programmabegroting 2023-2027 al een stelpost geraamd is.

De indexering voor inkomensoverdrachten (subsidies) is gelijk gesteld aan het inflatiecijfer van het cpi. Dit conform de bestendige beleidslijn.

Rente
Voor de berekening en doorbelasting van rentelasten zijn de volgende percentages gehanteerd:

Tabel 153

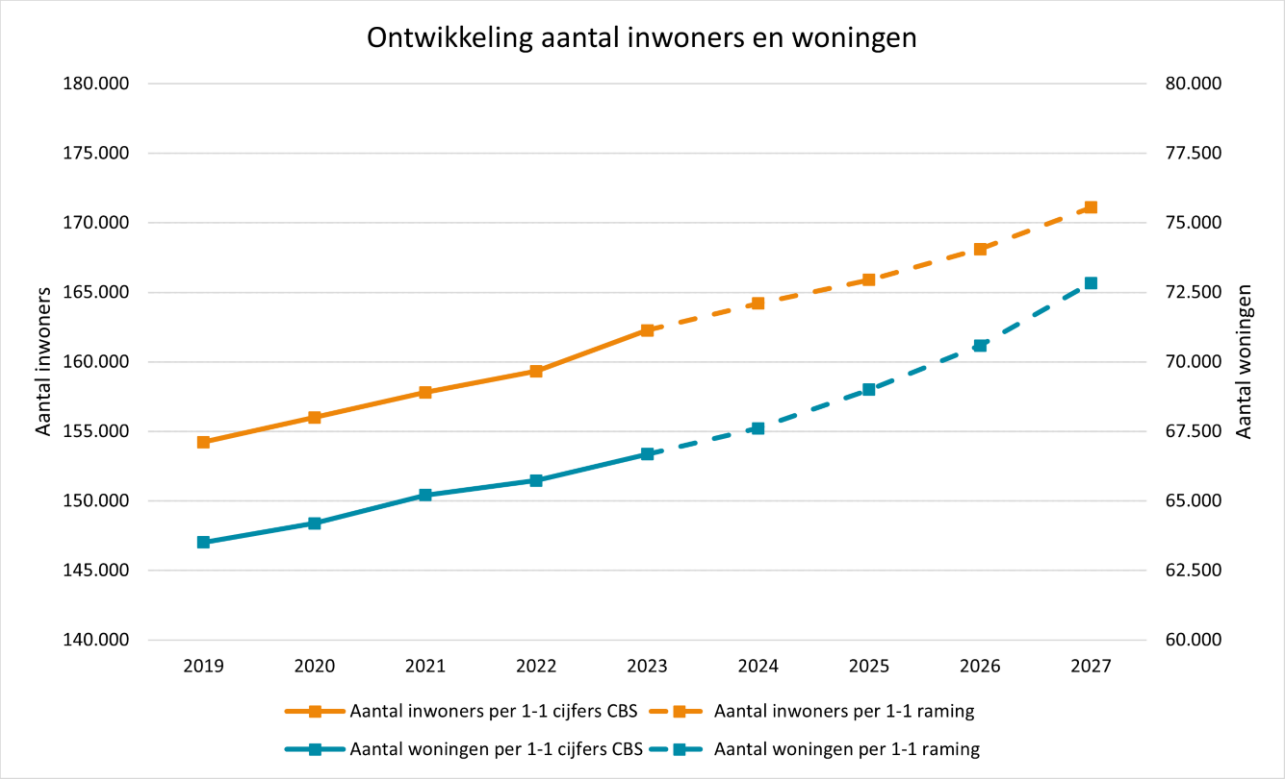
Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Rente aan te trekken langlopende geldleningen	3,25%	3,25%	3,25%	3,25%
Rente aan te trekken kortlopende geldleningen	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%
Rekenrente/renteomslag	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%

Inwoners en woningen
Voor de ontwikkeling van het aantal inwoners en woningen is rekening gehouden met de volgende prognose in de berekening van de algemene uitkering uit het gemeentefonds:

Tabel 154

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Inwoners per 1-1	164.200	165.900	168.100	171.100
Woningen per 1-1	67.610	69.000	70.580	72.830

De ontwikkeling (realisatie en prognose) van het aantal inwoners en woningen in de jaren 2019-2027 is weergegeven in Figuur 18.

Ontwikkeling aantal inwoners en woningen
180.000
175.000
170.000
165.000
160.000
155.000
150.000
145.000
140.000
Aantal inwoners
80.000
77.500
75.000
72.500
70.000
67.500
65.000
62.500
60.000
Aantal woningen
2019
2020
2021
2022
2023
2024
2025
2026
2027
Aantal inwoners per 1-1 cijfers CBS
Aantal inwoners per 1-1 raming
Aantal woningen per 1-1 cijfers CBS
Aantal woningen per 1-1 raming

Figuur 18

Strategische heroriëntatie

Gelet op het geprognotiseerde tekort in het meerjarenbeeld over de jaren 2022-2025 heeft de raad op 1 juli 2021 besloten tot een pakket ombuigingsmaatregelen oplopend tot € 13,2 miljoen in 2025 (2021.0001203). Op basis van het coalitieakkoord 2022-2026 zijn de ombuigingen in 2023 met € 0,3 miljoen, in 2024 € 1,5 miljoen en vanaf 2025 met structureel € 2 miljoen per jaar verlaagd.

De te realiseren ombuigingen
In Tabel 155 is een recapitulatie van de te realiseren ombuigingen opgenomen.

Alle ombuigingen waartoe bij de strategische heroriëntatie besloten is, worden hieronder toegelicht. Hierbij wordt aangegeven wat het maatschappelijk effect is en de voortgang van de realisatie.

Tabel 155

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
Totaal maatregelen conform raadsvoorstel 2021.0001203	6.497	8.379	13.198	13.198	13.198
Mutaties:					
- volgens de Programmabegroting 2022-2026	175	-114	-100	-100	-100
- volgens de Voorjaarsrapportage 2022	343	0	0	0	0
- verzachten ombuigingen Welzijn	-364	-528	-1.309	-1.309	-1.309
- verzachten ombuigingen Sport	0	-336	-336	-336	-336
- verzachten ombuigingen Cultuur	-100	-673	-356	-356	-356
- volgens de Voorjaarsrapportage 2023:	-1.302	-218	-208	-189	-189
Realisatie ombuigingen VRK/ODNZKG	*-189*	*-189*	*-189*	*-189*	*-189*
Huur Sarabande 7A	*-55*	*0*	*0*	*0*	*0*
Reclame-inkomsten	*-1.058*	*-29*	*-19*	*0*	*0*
Totaal Strategische heroriëntatie	5.249	6.510	10.889	10.908	10.908

Bestuur, samenleving en publiekscontact

Ombuigingen (bedragen x € 1.000; min is nadeel)		2023	2024	2025	2026	2027
Optimaliseren dienstverleningskanalen		0	0	126	126	126
Maatschappelijk effect	Laag					
Realisatie	Volgens planning					
Taakstelling dienstverlening		59	0	0	0	0
Maatschappelijk effect	Hoog					
Realisatie	Gerealiseerd					
Fractievergoedingen		22	33	44	44	44
Maatschappelijk effect	Laag					
Realisatie	Gerealiseerd					

Veiligheid

Ombuigingen

(bedragen x € 1.000; min is nadeel)

		2023	2024	2025	2026	2027
Verlagen bijdragen gemeenschappelijke regelingen (VRK en OD NZKG)		0	0	0	0	0
Maatschappelijk effect	Gemiddeld					
Realisatie	Gerealiseerd					
In de Voorjaarsrapportage 2023 is een mutatie doorgevoerd op deze ombuiging. Binnen OD NZKG is er aandacht voor de bezuinigingsdoelstellingen, maar worden geen specifieke bezuinigen genoemd. Binnen de VRK is € 500.000 bezuinigd door middel van het project Vergroten Maatschappelijk Rendement, waarvan circa € 148.500 is toe te rekenen aan de gemeente Haarlemmermeer. De verlaging van kosten wordt gevonden in het oversluiten van leningen, het verlagen van indexatie van de vrijwilligersvergoeding, budgetaanpassingen naar aanleiding van de overschotten op de jaarrekeningen van de laatste jaren en efficiëntie in management. Met de bezuinigingen bij de VRK en de aandacht voor de bezuinigingsdoelstellingen binnen de ODNZKG is voldaan aan de ombuigingsdoelstelling.						
Minder handhaving inzetten op bijvoorbeeld wildplakken en kladden en collecteren		126	126	126	126	126
Maatschapelijk effect	Gemiddeld					
Realisatie	Volgens planning					

Zorg en werk

Ombuigingen

(bedragen x € 1.000; min is nadeel)

		2023	2024	2025	2026	2027
Beperken kosten jeugdzorg		850	850	850	850	850
Maatschappelijk effect	Laag					
Realisatie	Onzeker					
De realisatie van de strategische heroriëntatie 'Beperken kosten Jeugdzorg' van € 850.000 is onzeker. De volgende maatregelen om de kosten te beperken zijn ingezet: multi-probleemaanpak Hestia en praktijkondersteuners JGGZ bij de huisartsen. De huidige omstandigheden in het zorglandschap (wachtlijsten, personeelstekorten en inflatie) maken het echter onzeker of het dempende effect van deze maatregelen geëffectueerd kan worden.						

Maatschappelijke ontwikkeling

Ombuigingen

(bedragen x € 1.000; min is nadeel)

		2023	2024	2025	2026	2027
Maatregelen Integraal huisvestingsplan Onderwijs						
- Actualisatie IHP		0	0	224	224	224
- Huurafdracht schoolbesturen		0	0	112	112	112
Maatschappelijk effect	Laag					
Realisatie:						
- Actualisatie IHP	Gerealiseerd					
- Huurafdracht schoolbesturen	Volgens planning					
Vercommercialisering groter gedeelte Het Cultuurgebouw		0	0	384	384	384
Maatschappelijk effect	Hoog					
Realisatie	Onzeker					
Onderzoek financiën en perspectief gerealiseerd en in bespreking. De huur oude raadhuis is opgezegd per 1 juli 2023, op jaarbasis gaat het om een bedrag van € 82.000. Risico is realisatie vercommercialisering tijdens verbouwing op het plein. Indien uitblijven van resultaat vercommercialisering is effect op activiteitenniveau.						
Concentreren en optimaliseren bibliotheekfunctie		0	21	300	300	300
Maatschappelijk effect	Hoog					
Realisatie	Onzeker					
Risico vanwege fors minder opbrengsten dan verwacht van verhuizing bibliotheek Nieuw-Vennep, € 13.000 in plaats van € 300.000.						
Maatregelen culturele onderwerpen		200	200	200	200	200
Maatschappelijk effect	Gemiddeld					
Realisatie	Gerealiseerd					
Versoberen topsport		120	120	120	120	120
Maatschappelijk effect	Gemiddeld					
Realisatie	Gerealiseerd					
Versoberen breedtesport		0	420	420	420	420

Maatschappelijke ontwikkeling

Ombuigingen
(bedragen x € 1.000; min is nadeel)

		2023	2024	2025	2026	2027
Maatschappelijk effect	Hoog					
Realisatie	Volgens planning					
Beperken bovenwettelijke onderwijsactiviteiten		400	400	400	400	400
Maatschappelijk effect	Laag					
Realisatie	Gerealiseerd					
Versoberen ondersteuning (doelgroep)activiteiten		159	280	1.848	1.848	1.848
Maatschappelijk effect	Hoog					
Realisatie	Volgens planning					
Verlaging Wijkbudgetten		96	96	96	96	96
Maatschappelijk effect	Gemiddeld					
Realisatie	Volgens planning					
Stelpost - verzachten ombuiging cultuur		0	-394	0	0	0

Mobiliteit

Ombuigingen
(bedragen x € 1.000; min is nadeel)

		2023	2024	2025	2026	2027
Minder parkeerplaatsen Hoofddorp centrum - Lagere parkeerinkomsten (Overzicht algemene dekkingsmiddelen) - Lagere lasten (Programma Mobiliteit)		0 0	0 0	-420 669	-420 669	-420 669
Maatschappelijk effect	Laag					
Realisatie	Volgens planning					

Ruimtelijke ontwikkelingen

Ombuigingen
(bedragen x € 1.000; min is nadeel)

		2023	2024	2025	2026	2027
Heffen van leges voor advisering ruimtelijke initiatieven		350	350	350	350	350
Maatschappelijk effect	Laag					
Realisatie	Volgens planning					
Verlagen initiatievenbudget vanaf 2024		0	50	50	50	50
Maatschappelijk effect	Laag					
Realisatie	Gerealiseerd					
Taakstelling NMCX		0	0	301	301	301
Maatschappelijk effect	Gemiddeld					
Realisatie	Volgens planning					

Kwaliteit fysieke omgeving

Ombuigingen
(bedragen x € 1.000; min is nadeel)

		2023	2024	2025	2026	2027
Besparen op afhandeling meldingen openbare ruimte		63	63	63	63	63
Maatschappelijk effect	Hoog					
Realisatie	Volgens planning					
Risicogestuurd onderhoud openbare ruimte		315	315	315	315	315
Maatschappelijk effect	Gemiddeld					
Realisatie	Gerealiseerd					
Uniformering straatreiniging - Verlaging beeldkwaliteit openbare ruimte		300	300	300	300	300
Maatschappelijk effect	Laag					
Realisatie	Gerealiseerd					
Kostendekkend maken rioolheffing		300	300	300	300	300
Maatschappelijk effect	Laag					
Realisatie	Gerealiseerd					

Economische zaken

Ombuigingen
(bedragen x € 1.000; min is nadeel)

		2023	2024	2025	2026	2027
Verhogen van inkomsten vastgoed en gronden						
- hogere pachtopbrengsten		243	200	200	200	200
- lagere kosten beheer vastgoed		0	0	250	250	250
- huuropbrengst Sarabande 7A		0	55	55	55	55
- inbreng gronden van Groningen		50	50	50	50	50
- retributie Ymere		48	48	48	48	48
Totaal		341	353	603	603	603
Maatschappelijk effect	Laag					
Realisatie	Gerealiseerd					
In de Voorjaarsrapportage 2023 is een mutatie doorgevoerd voor de huuropbrengst Sarabande 7A. Verhuur is op zijn vroegst pas mogelijk vanaf november 2023. De omgevingsvergunning loopt op dit moment en daarna is nog een verbouwing noodzakelijk. De verwachte duur van de verbouwing is vijf maanden.						
Versnellen verkoop niet-kernportefeuille vastgoed		100	100	200	200	200
Maatschappelijk effect	Laag					
Realisatie	Gerealiseerd					
Reduceren Marketing & Acquisitie		0	50	50	50	50
Maatschappelijk effect	Laag					
Realisatie	Volgens planning					
Verhogen inkomsten reclamebeleid		-8	1.021	1.031	1.050	1.050
Maatschappelijk effect	Laag					
Realisatie	Vertraging					
In de Voorjaarsrapportage 2023 is een mutatie doorgevoerd op de ombuiging Verhogen inkomsten reclamebeleid. Om deze begrote extra inkomst toch te realiseren zetten we weer in op de reclamebelasting waarvan de verwachting is dat deze vanaf 2024 in werking zal treden zodat deze inkomsten uit reclame gerealiseerd kunnen worden. Voor het vaststellen van de belastingverordening en daarmee het invoeren van de reclamebelasting volgt in het tweede halfjaar van 2023 een separaat voorstel.						
Verhogen leges		200	200	200	200	200
Maatschappelijk effect	Laag					
Realisatie	Volgens planning					

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Ombuigingen
(bedragen x € 1.000; min is nadeel)

		2023	2024	2025	2026	2027
Verhogen parkeertarieven/vergunningen		1.256	1.256	1.256	1.256	1.256
Maatschappelijk effect	Hoog					
Realisatie	Gerealiseerd					

Overzicht overhead

Ombuigingen
(bedragen x € 1.000; min is nadeel)

		2023	2024	2025	2026	2027
Besparing door digitalisering, automatisering en robotisering		0	0	181	181	181
Maatschappelijk effect	Laag					
Realisatie	Volgens planning					
Versoberen uitvoering van taken in het primaire proces		0	0	189	189	189
Maatschappelijk effect	Laag					
Realisatie	Volgens planning					

Formatie en salarissen per cluster

Uitgesplitst per cluster geeft dit overzicht het aantal fte en het bedrag aan salarislasten. Tevens zijn de vergelijkende gegevens over 2023 opgenomen.

Tabel 156

Cluster (bedragen X € 1.000)	Formatie 2023 (aantal fte)	Formatie 2024 (aantal fte)	Salarissen 2023	Salarissen 2024
Griffie	8,38	8,38	866	919
Staf, Bestuur en Directie	46,26	47,19	4.695	5.013
Corporate Control	13,39	13,39	1.392	1.485
Projecten	41,30	45,52	4.312	4.976
Grond- en vastgoedzaken	39,67	45,89	4.015	4.817
Ruimte, economie en duurzaamheid	69,46	79,90	6.841	7.756
Ingenieursbureau	42,14	43,64	3.697	4.071
Samenleving, Sport en Cultuur	41,46	54,31	3.865	5.286
Sociale Dienstverlening	110,06	132,47	8.231	10.886
Maatschappelijke Ondersteuning & Zorg	90,29	107,86	8.153	9.878
Beheer en Onderhoud	86,13	95,25	6.968	8.201
Veiligheid	119,79	124,19	9.256	9.841
Gebieds & Relatiemanagement	27,98	31,23	2.693	3.101
Klant Contact Centrum	59,20	75,83	4.452	6.521
Communicatie	33,45	45,34	3.065	4.359
Human Resource Management	32,96	39,02	3.273	4.095
Inkoop & Juridische Zaken	37,18	39,43	3.503	3.954
Financiën & Administratie	55,88	59,80	5.053	5.701
Info+	58,64	71,30	5.373	6.636
Facility Management	51,70	51,45	4.108	4.400
Totaal formatie en salarissen	**1.065,32**	**1.211,39**	**93.811**	**111.895**

De toename in salarislasten in 2024 ten opzichte van de primitieve begroting 2023 betreft met name de stijging van de formatie met 146,07 fte. Daarnaast zijn de effecten van de CAO 2023 in de begroting verwerkt.

Toelichting mutaties formatieplaatsen
De fte's voor de versterking van de ambtelijke organisatie worden trapsgewijs opgenomen in de begroting. In 2023 is 50% opgenomen, vanaf 2024 wordt 75% van de fte's opgenomen. De fte's voor de versterking van de ambtelijke organisatie waren echter nog niet verwerkt in de primitieve begroting 2023. Daarom is er een verschil van 108 fte's in 2024 ten opzichte van 2023. Deze fte's zijn verdeeld over verschillende clusters van de organisatie. Vanaf 2025 zal de resterende 25% van de fte's in de begroting opgenomen.

Naast de versterking van de ambtelijke organisatie is er een mutatie bij cluster Communicatie van 10 fte. Deze fte's worden sinds enkele jaren gedekt via (interne) verrekeningen, maar waren tot nu toe niet in de begroting opgenomen. Dat is vanaf 2024 wel het geval, waardoor de begroting beter aansluit bij de werkelijke situatie. Tevens is er bij cluster Sociale Dienstverlening sprake van tijdelijke uitbreiding van 8 fte vanwege de uitvoering van de Wet inburgering. Besluitvorming hierover heeft plaatsgevonden in de Voorjaarsrapportage 2023.

Geprognosticeerde balans

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV, art. 20; lid 1 b) is de verplichting vastgesteld dat de gemeenten een geprognosticeerde begin- en eindbalans van de begrotingsjaren opnemen onder de uiteenzetting van de financiële positie. Het meerjarig opnemen van de geprognosticeerde balans geeft de raad meer inzicht in de ontwikkeling van de investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en de financieringsbehoefte. Met deze informatie kunnen ontwikkelingen vroegtijdig gesinaleerd worden.

Tabel 157

Omschrijving (bedragen x € 1 miljoen)	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027
Activa						
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6
Materiële vaste activa	613,9	645,6	703,8	761,1	820,6	880,9
Financiële vaste activa	110,6	109,8	111,4	112,9	115,5	116,5
Totaal vaste activa	**730,1**	**761,0**	**820,8**	**879,6**	**941,7**	**1.003,1**
Vlottende activa						
Onderhanden werk	101.8	103,8	88,5	77,3	48,8	48,3
Uitzettingen met een looptijd < 1 jr.	71,1	71,1	71,1	71,1	71,1	71,1
Liquide middelen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,05	0,05
Overlopende activa	64,4	64,4	64,4	64,4	64,4	64,4
Totaal vlottende activa	**237,3**	**239,3**	**224,0**	**212,8**	**184,3**	**183,8**
Totaal activa	**967,4**	**1.000,3**	**1.044,8**	**1.092,4**	**1.126,0**	**1.186,9**
Passiva						
Vaste passiva						
Eigen vermogen	335,0	327,5	324,7	315,4	316,7	316,5
Voorzieningen	20,8	19,7	18,9	17,7	16,1	15,0
Langlopende leningen	422,1	435,4	483,5	541,6	575,5	637,6
Totaal vaste passiva	**777,9**	**782,6**	**827,0**	**874,7**	**908,3**	**969,1**
Vlottende passiva						
Kasgeldleningen en banksaldi	17,8	46.0	46,0	46,0	46,0	46,0
Overige schulden	41,1	41,1	41,1	41,1	41,1	41,1
Overlopende passiva	130,7	130,7	130,7	130,7	130,7	130,7
Totaal vlottende passiva	**189,5**	**217,7**	**217,7**	**217,7**	**217,7**	**217,7**
Totaal passiva	**967,4**	**1.000,3**	**1.044,8**	**1.092,4**	**1.126,0**	**1.186,9**

Investeringen

Jaarlijks wordt door de gemeente geïnvesteerd in onder andere gebouwen, wegen en bedrijfsmiddelen. Kenmerk van een investering is dat het nut van de betreffende goederen zich over meerdere jaren uitstrekt. Er ontstaan bezittingen waar over een periode van meerdere jaren gebruik gemaakt van wordt. Naast nieuwe bezittingen kan er ook geïnvesteerd worden in bestaande bezittingen. Dit laatste kan alleen als er sprake is van significante kwaliteitsverbetering, levensduurverlenging of aanpassingen om te voldoen aan wet- of regelgeving. Als aan deze voorwaarden niet voldaan wordt, is er sprake van groot onderhoud. Kosten van groot onderhoud moeten gedekt worden in de exploitatie of uit een voorziening groot onderhoud.

Omdat investeringen meerdere jaren nut hebben voor de gemeenschap, komen de uitgaven gedurende meerdere jaren ten laste van de exploitatie. Dit zijn de afschrijvingslasten. Afgeschreven wordt op basis van de economische levensduur van de investering en er wordt lineair afgeschreven. Onder andere in verband met de investeringen trekt de gemeente leningen aan en ontstaan rentelasten. Op basis van de boekwaarde (aanschafwaarde min afschrijvingen) van de investeringen per 1 januari van een jaar worden de rentelasten verdeeld. Afschrijvingslasten en rentelasten tezamen worden de kapitaallasten genoemd. Dit zijn de budgettaire lasten die ten laste van de exploitatie komen.

De lopende en nieuwe investeringen zijn opgenomen in het Investeringsplan, dat hierna is opgenomen. Het Investeringsplan is een totaaloverzicht van alle investeringen, exclusief de investeringen die zijn opgenomen in het MPG. De investeringen worden bruto geraamd. Als investeringen worden gedekt door een bijdrage van derden of ten laste van een reserve dan wordt dit apart geraamd.
Verder is hierna een overzicht opgenomen met de wijzigingen in het investeringsplan ten opzichte van de Voorjaarsrapportage 2023 en het Meerjarenperspectief Investeringen (MPI) voorjaar 2023.

Autoriseren en vrijgeven investeringskredieten

Conform de Financiële verordening Haarlemmermeer 2021, artikel 6, gelden voor het autoriseren van investeringskredieten de volgende regels:

- nieuwe investeringen die opgenomen zijn in het investeringsplan die starten in het nieuwe begrotingsjaar en waarvan het investeringsbedrag lager is dan € 2.000.000 worden door de raad geautoriseerd bij het vaststellen van de primitieve begroting. De raad kan hierbij aangeven van welke nieuwe investeringen lager dan € 2.000.000 hij op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het investeringskrediet wil ontvangen;
- nieuwe investeringen met een investeringsbedrag van € 2.000.000 of hoger die opgenomen zijn in het investeringsplan worden met een afzonderlijk raadsvoorstel aan de raad ter autorisatie voorgelegd. Uitgezonderd zijn vervangingsinvesteringen van € 2 miljoen of hoger die bestemd zijn voor de vervanging van activa waarvan de lasten conform het BBV moeten worden verantwoord onder het Overzicht overhead. Deze worden door de raad geautoriseerd bij het vaststellen van de primitieve begroting. De raad kan hierbij aangeven van welke investeringen hij op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het investeringskrediet wil ontvangen;
- indien de uitvoering van een investeringskrediet zich over meerdere jaren uitstrekt, dan wordt het geautoriseerde investeringsbedrag op basis van de planning van het project over de uitvoeringsjaren verdeeld en per uitvoeringsjaar vrijgegeven. Verschuivingen tussen de jaarbedragen als gevolg van wijzigingen in de planning zijn toegestaan, mits de investering conform de door de raad vastgestelde doelen en voorwaarden wordt gerealiseerd en het totaal beschikbaar gestelde krediet niet wordt overschreden;
- pas nadat de raad een investeringskrediet heeft geautoriseerd kunnen verplichtingen worden aangegaan.

In het hierna volgende investeringsplan zijn de investeringen waarvoor de raad een afzonderlijk raadsvoorstel krijgt om ze te autoriseren groen gearceerd. De overige nieuwe investeringen worden door de raad geautoriseerd bij het vaststellen van de Programmabegroting 2024-2027. In totaal gaat het om de volgende bedragen:

Tabel 158

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	
Te autoriseren nieuwe investeringen bij vaststelling programmabegroting	1.883
Later te autoriseren via een apart raadsvoorstel	137.911
Totaal nieuwe investeringen (bruto)	**139.794**

Tevens geeft de raad bij de vaststelling van de programmabegroting de jaarschijf 2024 vrij voor de geautoriseerde lopende en de nieuwe investeringen.

Recapitulerend gaat het om de volgende bedragen:

Tabel 159

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	
Vrij te geven jaarschijf lopende investeringen	90.119
Vrij te geven jaarschijf nieuwe investeringen	1.883
Vrij te geven jaarschijf bij vaststelling begroting	**92.002**
Later vrij te geven jaarschijf 2024	20.779
Totaal bruto te investeren in 2024	**112.881**
Gedekt door onttrekking reserves	-11.196
Gedekt door bijdragen derden	-11.672
Totaal netto te investeren in 2024	**82.913**

Stelpost onderuitputting kapitaallasten

In het meerjarenbeeld is er rekening mee gehouden dat van de totaal geraamde investeringsbedragen in een jaar 65% wordt besteed. Hierdoor vallen de geraamde kapitaallasten lager uit. Omdat niet van te voren te bepalen is welke investeringen een vertraging oplopen in de uitvoering, is hiervoor een stelpost opgenomen onder het Overzicht algemene dekkingsmiddelen. De geraamde onderuitputting is opgenomen in Tabel 160.

Tabel 160

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Stelpost onderuitputting kapitaallasten	2.271	3.273	3.452	3.539

Investeringsplan

Hierbij achtereenvolgens:

- Recapitulatie investeringen per programma (Tabel 161) verdeeld in economisch en maatschappelijk nut.
- Investeringsplan (Tabel 163). De in het overzicht groen gearceerde bedragen betreffen investeringen die via een separaat raadsvoorstel geautoriseerd worden.

Tabel 161

(bedragen x € 1.000)			Geplande investeringen					Budgettaire lasten			
	totale investering	Activa module OHW t/m 2022	2023	2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027
Maatschappelijke ontwikkeling											
Economisch nut	220.088	4.433	31.735	41.828	29.950	43.323	68.820	1.000	3.747	5.006	6.695
Maatschappelijk nut	3.282	1.100	1.301	732	79	59	11	59	291	296	300
Totaal Maatschappelijke ontwikkeling	**223.370**	**5.533**	**33.035**	**42.560**	**30.029**	**43.382**	**68.831**	**1.059**	**4.038**	**5.302**	**6.995**
Mobiliteit											
Economisch nut	3.295	1.181	1.066	1.865	125	790	-1.732	41	377	375	383
Maatschappelijk nut	31.286	5.161	7.742	6.798	4.844	5.772	970	918	1.958	2.382	3.049
Totaal Mobiliteit	**34.581**	**6.342**	**8.808**	**8.663**	**4.969**	**6.562**	**-762**	**959**	**2.335**	**2.757**	**3.432**
Ruimtelijke ontwikkelingen											
Maatschappelijk nut	706	705	2	0	0	0	0	11	11	11	10
Totaal Ruimtelijke ontwikkelingen	**706**	**705**	**2**	**0**	**0**	**0**	**0**	**11**	**11**	**11**	**10**
Wonen											
Economisch nut	100	11	89	0	0	0	0	7	7	7	6
Totaal Wonen	**100**	**11**	**89**	**0**	**0**	**0**	**0**	**7**	**7**	**7**	**6**
Kwaliteit fysieke omgeving											
Economisch nut	13.903	5.687	3.481	2.335	2.400	0	0	101	192	301	300
Maatschappelijk nut	123.766	16.797	24.536	23.422	27.182	16.866	14.965	1.641	3.584	5.505	6.891
Totaal Kwaliteit fysieke omgeving	**137.670**	**22.485**	**28.017**	**25.757**	**29.582**	**16.866**	**14.965**	**1.742**	**3.776**	**5.806**	**7.191**
Overzicht overhead											
Economisch nut	77.995	4.918	7.868	5.936	24.985	24.320	9.968	1.034	1.380	2.120	2.717
Totaal Overzicht overhead	**77.995**	**4.918**	**7.868**	**5.936**	**24.985**	**24.320**	**9.968**	**1.034**	**1.380**	**2.120**	**2.717**
Totaal Investeringsplan	**474.422**	**39.994**	**77.819**	**82.915**	**89.564**	**91.130**	**93.002**	**4.812**	**11.547**	**16.003**	**20.351**

Tabel 162

(bedragen x € 1.000)			Geplande investeringen					Budgettaire lasten			
	totale investering	Activa module OHW t/m 2022	2023	2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027
Cat. 1. Routine- en vervangingsinvesteringen	77.995	4.918	7.868	5.936	24.985	24.320	9.968	1.034	1.380	2.120	2.717
Cat. 2 Uitbreidingsinvesteringen	396.427	35.076	69.951	76.979	64.579	66.810	83.034	3.778	10.167	13.883	17.634
Totaal	**474.422**	**39.994**	**77.819**	**82.915**	**89.564**	**91.130**	**93.002**	**4.812**	**11.547**	**16.003**	**20.351**

Tabel 163

(bedragen x € 1.000)				Geplande investeringen						Budgettaire lasten			
	cat.	totale investering	Activa module OHW t/m 2022	2023	2024	2025	2026	2027	afschr. termijn	2024	2025	2026	2027
Maatschappelijke ontwikkeling													
Uitbreidingsinvesteringen													
Dorpshart Rijsenhout	E	478	21	192	264				10	4	57	56	55
Dorpshart Rijsenhout	E	72		72					10	8	8	8	8
Dorpshuis Rijsenhout dekking subsidie SLS	E	-300		-250	-50				10	-5	-36	-35	-35
Dorpshuis Rijsenhout dekking reserve	E	-200		0	-200								
ZWB HvZ Dorpshuis	E	170		170					40	7	7	7	7
ZWB HvZ Dorpshuis subsidies SLS	E	-2.769		-2.769					40	-124	-123	-122	-120
Totaal 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie		-2.550	21	-2.585	14	0	0	0		-110	-87	-86	-85
HP12 Rietveldschool verv. nieuwbouw	E	674		674					40	30	30	30	29
Kameleon ZWB west nieuwbouw	E	4.906	947	2.185	1.547	227			40	44	75	202	200
Kameleon ZWB west nieuwb. Kindopv.	E	3.145		1.919	1.069	157			40	38	60	142	140
ZW Zwanenburg Oost Zwaan	E	8.784	276		703	-1	7.366	440	40	0	14	14	161
NV Linquenda renovatie	E	2.411				193	1	2.217	20	0	0	4	4
Antonuis, Mozaiek en de Boog	E	20.882			1.670	1	18.167	1.044	40	0	33	33	397
Dik Trom nieuwbouw	E	6.356	294		508	2	5.235	318	40	0	10	10	115
HFD NO Dik Trom	E	1.800			144	1	1.565	90	40	0	3	3	34
HFD NO Klimop	E	16.813						16.813	40	0	0	0	0
Juliana van Stolberg nieuwbouw	E	6.672	252	477	5.609	335			40	10	122	295	292
Nassaupark nieuwbouw voorb	E	10.912	10	872	549	9.483	-2		40	17	28	218	491
Nassaupark grond	E	545			545				0	0	11	11	11
Zwanebloem renovatie	E	2.327	12	189	6	2.001	120		20	4	4	44	162
Zwanebloem renovatie	E	99				99			20	0	0	7	7
Lisserbroek nieuwbouw alle scholen	E	13.502				1.080	-1	12.423	40	0	0	22	22
Lisserbroek nieuwbouw grond	E	701				0	701		0	0	0	0	14
Pl De Ster	E	5.300		1	0	424	4.611	265	40	0	0	8	101
HFD VO De Linie	E	29.850	1.354	19.840	8.656				40	397	1.316	1.301	1.286
Hoofdvaart De Linie grond	E	1.482		1.482					0	30	30	30	30
Hoofdvaart-Linie overige kosten	E	140		140					40	7	7	7	7
HFD Lincolnpark Sporthal	E	10.553	122	-253	7.678	3.006			40	-5	148	473	467
HFD Lincolnpark Sporthal grond	E	454		454					0	9	9	9	9
Dekking reserve DAL	E	-700				-700			0				
HFD GVV Wereldwijs	E	2.573			206	0	0	2.367	40	0	4	4	4
HFD PAX Caleidoscoop	E	2.226					0	2.226	40	0	0	0	0
HFD Overbos Bosbouwers	E	2.883				231	0	2.652	40	0	0	5	5
De Bosrank renovatie	E	1.929					154	1.775	40	0	0	0	3
De Regenboog renovatie	E	2.133						2.133	40	0	0	0	0
Scholen Cruquius	E	13.774					1.102	12.672	40	0	0	0	22
Post van Kraaienhof grond	E	701						701	0	0	0	0	0
Renovatie Het Palet	E	2.976				238	1	2.737	20	0	0	5	5
Adolbertusschool uitbreiding	E	541	42	472	27				20	9	37	36	36
Montessorischool renovatie	E	3.465						3.465	20	0	0	0	0
Plesmanschool (IHP)	E	3.584	5					3.579	40	0	0	0	0
Tabithaschool renovatie	E	214						214	20	0	0	0	0
IJwegschool renovatie	E	215						215	20	0	0	0	0
De Regenboog uitbreiding	E	737			737				40	0	33	32	32
Westwijs nieuwbouw	E	6.052		484	1	5.265	302		40	10	10	115	272
De Vijfsprong renovatie	E	474						474	20	0	0	0	0
Integraal Kindcentrum Margrietplantsoen	E	6.673	115	419	1	5.804	334		40	8	8	124	298
Totaal 4.2 Onderwijshuisvesting		198.758	3.429	29.354	29.655	27.845	39.655	68.820		608	1.992	3.184	4.656

(bedragen x € 1.000)				Geplande investeringen						Budgettaire lasten			
	cat.	totale investering	Activa module OHW t/m 2022	2023	2024	2025	2026	2027	afschr. termijn	2024	2025	2026	2027
accupack tijd.hv.v.d.Berghlaan	E	104		104					8	15	15	15	14
NVP Pionier Bovenwijk	E	2.300					2.300		20	0	0	0	161
NVP Pionier Bovenwijk ink Rijk	E	-1.150					-1.150		20	0	0	0	-81
NVP Pionier Bovenwijk DAL resv.RIH	E	-1.150					-1.150						
Tijdelijke huisvesting scholen	E	191		191					10	23	22	22	22
Tijdelijke huisvesting scholen	E	2.907		2.907					10	349	343	338	332
Tijdelijke huisvesting scholen	E	9.493			9.493				10	0	1.139	1.120	1.101
Tijdelijke onderw.huisv nieuwk	E	1.000		1.000					10	120	118	116	114
Tijdelijke onderw.huisv nieuwk kap.overd	E	-928		-928					20	-65	-64	-63	-62
Totaal 4.2 Onderwijshuisvesting		12.767	0	3.274	9.493	0	0	0		442	1.573	1.548	1.601
Klimaat maatregelen Cultuurgebouw HFD	E	644	576	30	38				20	1	33	33	32
Oude Raadhuis (horeca)	E	102	24	78					20	7	6	6	6
Parkeer terrein Pier K Nieuw-Vennep Alg	E	92	24	68					40	3	3	3	3
Parkeer terrein Pier K Nieuw-Vennep Uitv	E	1.194		380	814				40	8	54	53	53
Totaal 5.3 Cultuurpresentie,-productie en-participatie		2.032	624	556	852	0	0	0	120	19	96	95	94
Kunstgrasveld SV Hoofddorp	E	562			562				10	0	67	66	65
Binnensport 2 zaaldelen (sportnota 2009)	E	2.104				2.104			40	0	0	95	94
Totaal 5.2 Sportaccommodaties		2.666	0	0	562	2.104	0	0		0	67	161	159
Cruquius museum aanvulling	E	1.583		332	1.251				40	7	72	71	70
Cruquius museum kapt.overd	E	717		717					40	32	32	32	31
Fort bij Aalsmeer	E	351	0	351					20	25	25	24	24
Dekking provincie Noord-Holland	E	-364		-364					20	-25	-25	-25	-24
Totaal 5.5 Musea		2.286	0	1.035	1.251	0	0	0		39	104	102	101
Verhuizing Bibliotheek NV	E	3.770	0	100	1	1	3.668		40	2	2	2	169
Totaal 5.6 Media		3.770	0	100	1	1	3.668	0		2	2	2	169
Aanleg Bos bij Abbenes	M	610		610					50	24	24	24	23
Aanleg Bos bij Abbenes DAL reserve	M	-610		-610					0				
Dorpsbos Abbenes-Lisserbroek	M	1.721		100	1.621				50	2	68	68	67
Dorpsbos Abbenes-Lisserbroek Dekking Prov.	M	-516			-516				50	0	-20	-20	-20
Dorpsbos Abbenes-Lisserbroek DAL resrv	M	-1.205			-1.205								
Groene Carre HFD-Noord	M	2.100		150	1.950				50	3	84	83	82
Groene Carre HFD-Noord Dekking Prov.	M	-630			-630				50	0	-26	-25	-25
Groene Carre HFD-Noord DAL resv	M	-1.470			-1.470								
Groenzone Zwanenburg west	M	600		50	550				50	1	24	24	24
Groenzone Zwanenburg west Dekking Prov.	M	-180			-180				50	0	-8	-8	-7
Groenzone Zwanenburg west DAL resrv	M	-420			-420								
Herstel beschoeiing Ringvaart	E	359	359						20	0	0	0	0
MB.Ringdijk en Ringvaart en vervolg Badhoevedorp	M	1.000		200	800				20	4	70	69	68
Vervangen materieel onderhoud	M	140			140				8	0	21	20	20
Visie Ringdijk en Ringvaart	M	755		570	185				20	11	53	52	52
Visie Ringdijk en Ringvaart VRA	M	-187		-62	-125				20	-1	-13	-13	-12
Totaal 5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie		2.067	359	1.008	700	0	0	0		44	277	274	272
Groene As grond	M	1.100	1.100						0	0	0	0	0
Groene As	M	7.393	965	1.559	517	2.079	1.559	714		165	1.786	1.299	724
Dekking Rijkswaterstaat	M	-335		0	-335					0	-7	-7	-7
Dekking reserve Mainport & Groen	M	-6.584	-965	-1.266	-150	-2.000	-1.500	-703		-150	-1.765	-1.270	-689
Totaal 5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie		1.574	1.100	293	32	79	59	11		15	14	22	28
Totaal uitbreidingsinvesteringen		223.370	5.533	33.035	42.560	30.029	43.382	68.831		1.059	4.038	5.302	6.995
Totaal Maatschappelijke ontwikkeling		**223.370**	**5.533**	**33.035**	**42.560**	**30.029**	**43.382**	**68.831**		**1.059**	**4.038**	**5.302**	**6.995**

(bedragen x € 1.000)				Geplande investeringen						Budgettaire lasten			
	cat.	totale investering	Activa module OHW t/m 2022	2023	2024	2025	2026	2027	afschr. termijn	2024	2025	2026	2027
Mobiliteit													
Uitbreidingsinvesteringen													
HFD Parkeren CZ en PZ Voorb K	E	150		150					0	3	3	3	3
Totaal 2.2 Parkeren		150	0	150	0	0	0	0	40	3	3	3	3
Delta plan bereikbaarheid/Mobiliteit	M	288		288					30	16	16	15	15
Dekking reserve RIH delta	M	-464		-464									
Delta plan bereikbaarheid/Mobiliteit	M	13		13					30	0	0	0	0
opwaarderen nieuwe Bennebroekerweg (NBBW)	M	11.553	358	1.340	8.421	800	635		30	27	195	211	609
Dekking reserve delta	M	-9.241		-441	-8.000	-800							
Bennebr weg bijdrage Verv.reg A'dam	M	-466		-349	-116				30	-7	-9	-9	-9
Bennebr weg Bijdrage Prov Noord Hol	M	-1.216	-251	-662	-304				30	-13	-19	-19	-19
RIH spieringw.N201	M	300		300					20	21	21	20	20
RIH DAL reserve	M	-300		-300					0				
RIH Maatrgln uit VSP	M	200		130	70				20	3	14	14	14
RIH DAL reserve	M	-200		-130	-70				0				
DHK Snelfietspad De Hoek-A4	M	6.246	762	1.046	4.138	300			20	21	104	396	390
Dekking DAL RIH reserve	M	-1.000			-1.000								
Dekking DAL grond en B&O	M	-175			-175								
dekking Vervoerregio Amsterdam	M	-3.426		-2.348	-1.078				30	-47	-183	-180	-178
HOV Soomr	M	1.300	21	379	900				10	8	156	153	150
Dekking DAL RIH reserve	M	-1.300		0	-1.300								
restant krediet te verdelen	M	353	202	151					20	21	21	20	20
UPM mobiliteit	M	4.000			4.000				20	0	280	276	272
restant krediet te verdelen	M	4.000				4.000			20	0	0	280	276
restant krediet te verdelen	M	4.000					4.000		20	0	0	0	280
Delta/Mobl. 2020 Fietsverb. Knpt A4/A9	M	491		491					20	35	34	34	33
Dekking reserve delta	M	-491		-491									
MB.30 km herinrichting R. Kochlaan en K. Onneslaan	M	800	75	580	145				10	12	94	93	91
MB.Afwaarderen Schipholweg Badhoevedorp	M	634	634						20	0	0	0	0
MB.S106 fietspad	M	625	1	500	124				20	10	43	43	42
MB.Fietsverbindingen ontwikkellocaties	M	105		105					20	7	7	7	7
MB.Flankerende maatregelen uitwerking 2021	M	50	1	49					20	3	3	3	3
MB.Flankerende maatregelen uitwerking 2022	M	50		50					20	4	4	4	4
MB.Flankerende maatregelen uitwerking 2023	M	100		100					20	7	7	7	7
MB Aanp. kp Rijnl.weg/Bennebr.weg	M	565	515	50					20	29	28	28	27
MB.HOVASZ	M	125		125					20	8	8	8	8
MB HOVASZ Kapitaaloverdr.Provincie	M	-277		-277					20	-6	-6	-6	-6
MB.Toegankelijke bushaltes	M	100		100					20	7	7	7	7
MB.Verkeersmonitoring	M	45	0	45					20	3	3	3	3
MB.Infrastructuur Versnelling Woningbouw	M	0							20	0	0	0	0
MB Werk met werk 50km. obv N.S.I.	M	1.337		1.337					20	94	92	91	90
MB Kleine verkeersveiligh.maatr22	M	200	60	140					20	13	13	12	12
MB Kleine verkeersveiligh.maatr23	M	200		200					20	14	14	14	13
MB.P+R Nieuw Vennep	M	1.800		300	1.500				20	6	126	124	122
Verkeersveiligh.Zwaansh/Beinsd	M	400		260	140				20	5	28	28	27
Kruiswegcorridor 2040	M	250		250					20	18	18	17	17
Fietsparkeren bij R-net	M	50		50					20	4	4	4	4
MB.Aalsmeerderweg / Beachavenue	M	72	16	56					20	5	5	5	5
MB.Werk met werk 30 km inrichting 2022	M	750		750					20	53	52	51	51
MB.Werk met werk 30 km inrichting 2023	M	800		800					20	56	55	54	54
MB Kleine verkeersveiligh.maatr21	M	421	391	30					20	22	21	21	20
reserve dekking DAL RIH	M	-321	-321										
MB Beleidsmat.aanp.best.infra '22	M	700		700					20	49	48	48	47
MB Beleidsmat.aanp.best.infra '23	M	800		800					20	56	55	54	54
MB.HOV Bosrandweg-Fokkerweg	M	40		40					20	3	3	3	3

(bedragen x € 1.000)				Geplande investeringen						Budgettaire lasten			
	cat.	totale investering	Activa module OHW t/m 2022	2023	2024	2025	2026	2027	afschr. termijn	2024	2025	2026	2027
MB.Kleine parkeermaatregelen 2021	M	0							20	0	0	0	0
MB.Kleine parkeermaatregelen 2022	M	75	17	58					20	5	5	5	5
MB.Kleine parkeermaatregelen 2023	M	75		75					20	6	5	5	5
MB.aanpassen kruispunt Rijnlanderweg / Bennebroekerweg	M	1.050	199	726	125				20	15	70	69	68
Dekking resv schaalsprng (versn woningbw)	M	-1.050		0	-1.050								
MB.Rotonde Spoorlaan / Noordelijke randweg	M	50		50					20	4	4	4	4
MB Rotonde Spoorlaan	M	50		50					20	4	4	4	4
Dekking resv schaalsprng (versn woningbw)	M	-100		-100									
MB.HFD Noord AM-locatie Infra	M	120	41	79					20	8	7	7	7
Dekking resv schaalsprng (versn woningbw)	M	-120		-120									
dekking DAL Schaalsprog	M	-50		-50									
MB.Aansluiting A4 oost incl. rotond Tijmweg	M	2.925	25	2.900					20	204	201	198	195
Dekking resv schaalsprng (versn woningbw)	M	-2.925		-2.925									
MB.HOV Noordwijk - Schiphol aansluiten op Nieuw Vennep West en Hoofddorp Zuid	M	236	188	48					20	13	13	12	12
Dekking resv schaalsprng (versn woningbw)	M	-250		-250									
MB Fietsonderdoorgang N201 bij Cruquiusbrug	M	223		223					20	15	15	15	15
Dekking resv schaalsprng (versn woningbw)	M	-230		-230									
UPM Schaalsprong 2024	M	200			200				20	0	14	14	14
UPM Schaalsprong 2024 DAL resv.	M	-200			-200								
UPM RIH 2024	M	75			75				20	0	6	5	5
UPM RIH 2024 DAL resv.	M	-75			-75								
BHD Fietsv. Knooppunt - Alg.	M	3.863	2.711	1.153					30	152	149	147	144
Dekking Vervoerregio Amsterdam	M	-2.730	-2.307	-424					30	-99	-98	-96	-94
Dekking DAL RIH reserve	M	-1.129	-308	-821									
HFD-Nrd AM-Locatie - Infra	M	4.922	130	112	779	1.794	1.137	970	20	2	18	54	76
HFD-Nrd AM-Locatie - Infra anter overk hier 500 dekkingcorr	M	-3.000	-500	0	-1.250	-1.250	0		20	0	-25	-200	-197
BHD Sloterbrug - Algemeen	E	6.378					6.377	1	20	0	0	0	128
BHD Sloterbrug - krediet Deltaplan	E	3.500	1.086	252	250	250	-1.073	2.735	20	5	10	15	-6
BHD Sloterbrug - gemeente Amstrd +VRA	E	-6.400	-143	-125	-125	-125	-4.514	-1.368	20	-2	-5	-7	-98
Dekking delta plan RIH	E	-3.100						-3.100					
MB.F200 weg	M	3.404	1.507	1.097	800				20	22	208	205	201
MB.F200 weg	M	230	230						20	0	0	0	0
Snelfietsroute Haarlem-A'dam F200 I Subs Rijk	E	-1.685	-1.186	-200	-299				20	-4	-94	-92	-91
H&S Leefbaarheid-N200	E	317		317					20	22	22	22	21
H&S-Sugar City - West.Ontsluit	E	767		767					40	34	34	34	33
H&S-Sugar City - West.Ontsluit bijdrage derde	E	-616		-616					40	-27	-27	-27	-26
HOV Westtangent voorber krediet	E	2.484	1.424	321	739				30	6	104	103	101
HOV Westtangent-Oude Haagseweg	M	762	762						20	0	0	0	0
Totaal 2.1 Verkeer en vervoer		32.931	6.342	8.458	7.363	4.969	6.562	-762		952	2.002	2.430	3.111
RouteSysteem Parkeren	E	1.500		200	1.300				5	4	330	324	318
Totaal 2.1 Verkeer en vervoer		1.500	0	200	1.300	0	0	0		4	330	324	318
Totaal uitbreidingsinvesteringen		34.581	6.342	8.808	8.663	4.969	6.562	-762		959	2.335	2.757	3.432
Totaal Mobiliteit		**34.581**	**6.342**	**8.808**	**8.663**	**4.969**	**6.562**	**-762**		**959**	**2.335**	**2.757**	**3.432**
Ruimtelijke ontwikkelingen													
Uitbreidingsinvesteringen													
Bestemmingsplan Badhoevedorp Zuid	M	484	484	0	0				20	0	0	0	0
Totaal 7.4 Milieubeheer		484	484	0	0	0	0	0		0	0	0	0
Realisatie belevings-/moestuin	M	223	221	2					20	11	11	11	10
Totaal 8.1 Ruimtelijke ordening		223	221	2	0	0	0	0		11	11	11	10
Totaal uitbreidingsinvesteringen		706	705	2	0	0	0	0		11	11	11	10
Totaal Ruimtelijke ontwikkelingen		**706**	**705**	**2**	**0**	**0**	**0**	**0**		**11**	**11**	**11**	**10**

(bedragen x € 1.000)				Geplande investeringen						Budgettaire lasten			
	cat.	totale investering	Activa module OHW t/m 2022	2023	2024	2025	2026	2027	afschr. termijn	2024	2025	2026	2027
Wonen													
Uitbreidingsinvesteringen													
Saturnusstraat 40-62	E	13.128		13.128					8	1.904	1.871	1.838	1.805
Saturnusstraat 40-62 GREX	E	-13.128		-13.128					8	-1.904	-1.871	-1.838	-1.805
Pand Etta Palmstraat	E	100	11	89					20	7	7	7	6
Totaal 8.3 Wonen en bouwen		100	11	89	0	0	0	0		7	7	7	6
Totaal uitbreidingsinvesteringen		100	11	89	0	0	0	0		7	7	7	6
Totaal Wonen		**100**	**11**	**89**	**0**	**0**	**0**	**0**		**7**	**7**	**7**	**6**
Kwaliteit fysieke omgeving													
Uitbreidingsinvesteringen													
VOR 3 jaarplan 2019													
Verharding div.	M	4.472	3.194	1.278					20	250	245	241	236
Groen Bomen	M	178	89	89					50	6	6	6	6
Kunstw/bew.bruggen/ brug Lisse	M	650	650						30	0	0	0	0
Watergangen	M	215	162	53					20	12	12	12	11
VOR jaarplan 2020													
Vervanging brugbediening LND en ZWB	M	31		31					20	3	3	3	2
Kunstw. ZWH Spieringweg dam	M	1.155	1.084	71					20	59	58	57	56
Bomen Parklaan/Draverslaan	M	994	148	44	802				50	1	37	37	36
Dekking SPUK	M	-55	0	-55					10	-7	-7	-7	-7
Verhardingen	M	1.793	990	353	450				20	7	106	104	102
VOR jaarplan 2021													
Openbare Verlichting	M	1.088	1.024	64					55	21	21	20	20
Kunstw./bew.brug.enz.	M	230		230					20	16	15	15	15
Kunstw. Weteringbrug / Dennenlaan	M	4.561	366	362	1.382	1.750	700		20	7	35	70	312
Kunstw./bew.brug.enz.	M	571		71	500				20	1	40	40	39
Fietspad Rijnlanderweg	M	669	513	156					20	36	35	35	34
Verhardingen	M	7.587	1.219	2.271	4.097				20	63	523	514	508
Watergangen	M	957	88	869					20	65	64	63	63
Sportvelden	M	986	919	67					20	50	49	48	47
Sportvelden Spuk bijdrage	M	-30	-60	30					20	-1	-1	-1	-1
Sportvelden	M	158		158					20	11	11	11	11
Groen	M	901	901						50	0	0	0	0
Groen	M	301		301					50	12	12	12	12
Groen HFD Alholm	M	972			400	572			50	0	8	38	38
Groen Kruislaan	M	625		0	625				50	0	26	25	25
VOR jaarplan 2022													
Openbare Verlichting	M	1.180	0	897	283				20	63	82	80	79
Kunstwerken 20 jaar	M	30		30					20	3	3	3	2
Kunstwerken 30 jaar	M	180		180					30	10	9	9	9
Kunstwerken 20 jaar	M	95			95				20	0	7	7	7
Kunstwerken 30 jaar	M	115			115				30	0	6	6	6
VOR2022 Kunstwerken Polanenkade damwand	M	3.037	32	200	1.800	1.005			30	4	40	161	159
VOR 2022 Bew.brug Lisserdijk	M	1.931		1.931					30	103	101	100	99
Verhardingen	M	650	650						20	0	0	0	0
Duiker Weth v Essenweg	M	1.500		150	450	900			20	3	12	105	104
Verhardingen	M	262	262						20	0	0	0	0
Verhardingen	M	16	16						20	0	0	0	0
Verhardingen	M	1.527		1.308	219				20	26	107	105	104
Verhardingen	M	3.749			2.266	1.483			20	0	45	262	258
Openbare Verlichting	M	66	4	63					20	4	4	4	4
Watergangen	M	328	162	167					20	19	19	19	18
Watergangen	M	167			167				20	0	11	11	11
SPUK Bijdrage	M	-84		-84					20	-6	-6	-6	-5

(bedragen x € 1.000)				Geplande investeringen						Budgettaire lasten			
	cat.	totale investering	Activa module OHW t/m 2022	2023	2024	2025	2026	2027	afschr. termijn	2024	2025	2026	2027
SPUK Bijdrage	M	-115	-49	-66					20	-7	-7	-7	-7
Sportvelden	M	695	695						10	0	0	0	0
Sportvelden	M	442		442					10	53	52	51	50
Begraafplaatsen	M	34		34					20	0	0	0	0
Begraafplaatsen	M	50			50				20	0	4	4	4
Soderblomstr	M	708			708				20	0	49	48	48
Noordrand fase2	M	221		221					20	15	15	15	15
HFW Polanenkade	M	53			53				20	0	4	4	4
Groen bomen	M	1.259	488	771					50	40	40	39	39
Groen bomen	M	933		93	0	840			50	2	2	38	37
Groen bomen	M	481			481				50	0	20	19	19
Speelvoorzieningen	M	186		186					10	23	22	22	22
Speelvoorzieningen	M	400			400				10	0	48	47	46
VOR jaarplan 2023													
VOR 2023 Sportvelden	M	1.022	28	995					20	71	70	69	68
VOR 2023 Groen bomen	M	4.860	10	1.625	1.508	1.718			20	32	63	340	335
VOR 2023 Watergangen	M	713	23	165	247	278			20	3	8	50	49
VOR 2023 Speelvoorzieningen	M	1.993	6	1.987					20	140	138	136	134
VOR 2023 Groen beplanting	M	300		75	100	125			25	2	4	18	18
VOR 2023 Begraafplaatsen	M	121		121					20	8	8	8	8
VOR 2023 Verkeerreg.inst.(VRI)	M	447		447					20	31	31	30	30
VOR 2023 Kunstw./bew.br.30 jr.	M	700		298	321	81			30	6	12	37	37
VOR 2023 Vervangen lichtmasten	M	1.700		406	607	688			55	8	20	65	64
VOR 2023 Buurtgerichte aanpak	M	1.000		200	400	400			20	4	12	70	69
VOR2023 ANWB Bewegw	M	500		120	179	201			30	2	6	27	27
VOR2023 OV Tunnelverl	M	75		17	27	31			20	0	1	6	5
VOR 2023 investering	M	-3.166	46	-776	-2.436				20	-16	-64	-64	-64
VOR 2023 investering	M	6.969		2.418	4.551				20	48	487	480	473
VOR 2023 investering Kapitaaloverd	M	-122		-122					20	-8	-8	-8	-8
VOR 2023 investering	M	2.433				2.433			20	0	0	171	168
VOR 2024 Investering	M	2.459			2.459				20	0	172	170	167
VOR 2024 Investering	M	2.459				2.459			20	0	0	172	170
VOR 2024 Verhardingen	M	2.459					2.459		20	0	0	0	172
VOR 2025 Investering	M	4.918				4.918			20	0	0	344	339
VOR 2025 Investering	M	4.918					4.918		20	0	0	0	344
VOR 2025 Investering	M	4.918						4.918	20	0	0	0	0
VOR 2026 Investering	M	4.918					4.918		20	0	0	0	344
VOR 2026 Investering	M	4.918						4.918	20	0	0	0	0
VOR 2027 Investering	M	4.918						4.918	20	0	0	0	0
Welgelegen drainage/riool/duik	M	4.269				2.559	1.710		60	0	0	51	156
Welgelegen Verhardingen	M	4.748				2.754	1.994		20	0	0	55	332
Welgelegen groen bomen	M	924				536	388		50	0	0	11	36
Welgelegen klimaatadaptatie	M	660				300	360		25	0	0	6	39
Welgelegen klimaatadaptatie Dekking Rijk	M	-660					-660		25	0	0	0	-39
Welgelegen Openb.Verlichting	M	355				206	149		55	0	0	4	13
Welgelegen Duurz. Veilige Inr.	M	189				110	79		25	0	0	2	12
Welgelegen klimaatadaptatie Dekking VRA	M	-58					-58		25	0	0	0	-3
Renovatie Lageweg	M	158			158				20	0	11	11	11
Oranje Nassaustraat	M	1.714	95	86	604	930			20	2	14	118	117
Oranje Nassaustraat dekking reserve	M	-1.104				-1.104							
Pont Rijsenhout / Aalsmeer	M	750	30	520	200				25	10	44	44	43
Dekking Gemeente Aalsmeer	M	-375		-275	-100				25	-6	-8	-8	-8
Inrichting Spoorzicht-Noord	M	2.500	415	2.085					37,5	109	107	106	105
Inrichting Spoorzicht-Noord Subsidie	M	-380		-380					37,5	-18	-17	-17	-17
Inrichting Spoorzicht-Noord DAL reserve	M	-1.880		-1.880									
HFD Stadscentrum Infra	M	220		220					20	15	15	15	15

(bedragen x € 1.000)				Geplande investeringen						Budgettaire lasten			
	cat.	totale investering	Activa module OHW t/m 2022	2023	2024	2025	2026	2027	afschr. termijn	2024	2025	2026	2027
BHD Doortrekken S106	M	10.310		250	350	2.000	7.500	210	20	5	12	52	202
BHD Doortrekken S106 Dekking VRA	M	-4.360					-4.360		20	0	0	0	-305
BHD Doortrekken S106 Gem Adam	M	-4.826				-2.000	-2.826		20	0	0	-40	-338
30 km Spaarndam HenS	M	100			100				20	0	7	7	7
Totaal 2.1 Verkeer en vervoer		118.792	14.201	21.565	24.618	26.173	17.272	14.965		1.418	3.135	5.030	6.027
Badhoevedorp Voorzieningen Gebied MPG	M	3.160	2.565	211	384				35	4	102	100	98
Dekking grondzaken 2016	M	-2.881		0	-2.881				35				
Materieel Sport en Recreatie	M	48		48					8	7	7	7	7
Stadspark Hoofddorp centrum	M	5.134	892	1.252	2.411	316	263		20	25	73	80	342
Stadspark Hoofddorp dekking anterieure overk	M	-3.270	-1.474	-1.061	-737	1	1		20	-21	-36	-36	-199
Stadspark Hoofddorp Kap.ovrdr.ov.instell./ personen	M	-221		-156	-65					-3	-4	-4	-4
Stadspark Hoofddorp reserv DAL	M	-262					-262			0	0	0	-5
Stadspark Hoofddorp reserv DAL RIH	M	-1.100					-1.100			0	0	0	-22
HMR PARK21 Groot Vennep Inv	M	15.118	4.735	394	2.481	2.481	5.027		20	8	57	107	964
HMR PARK21 Groot Vennep inv. dekk. derden	M	-9.866	-4.735	4.126	-2.237	-2.237	-4.783		20	83	38	-7	-596
HMR PARK21 Flumen Investering	M	2.596	655	34	625	625	658		20	1	13	26	169
HMR PARK21 Flumen Inv. dekk. derde	M	-2.467	-654	-34	-582	-582	-615		20	-1	-12	-24	-159
HMR PARK21 Evenemententerrein	M	4.955	536	4.298	40	40	40		30	86	87	88	253
HMR PARK21 Evenemententerrein PASO	M	-3.734	-536	-3.195	-1	-1	-1		30	-64	-64	-64	-188
HMR PARK21 Evenemententerrein Res DAL	M	-1.100		-1.100									
HMR PARK21 Polderlanden	M	6.284	8	5.928	116	116	116		30	119	121	123	335
HMR PARK21 Polderlanden grond	E	5.420	5.420										
HMR PARK21 Polderlanden PASO	M	-6.655	-8	-6.644	-1	-1	-1		30	-133	-133	-133	-355
HMR PARK21 Polderlanden Res DAL	M	-3.700		-3.700									
HMR PARK21 Algemeen Investerin	M	10.002	957	7.412	1.633				20	148	681	671	661
HMR PARK21 Algemeen Investerin PASO	M	-8.091	-946	-5.512	-1.633				20	-110	-548	-540	-532
HMR PARK21 RWS	M	-1.000			-1.000				20	0	-20	-20	-20
Project vergroening	M	390		390					25	24	23	23	23
Project vergroening	M	250			250				25	0	15	15	15
Project vergroening	M	250				250			25	0	0	15	15
Project vergroening	M	250					250		25	0	0	0	15
Inrichting Vliegerweide Venneperhout	M	884	603	282					20	50	49	48	47
Totaal 5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie		10.395	8.017	2.971	-1.196	1.009	-406	0		223	449	475	864
GRP 2022 riool vervangen	E	141	141						60	0	0	0	0
GRP 2022 riool vervangen	E	948		948					60	35	35	34	34
GRP 2023 riool vervangen	E	2.373		1.053	1.320				60	21	87	87	86
GRP 2017 waterplan	E	536		536					60	20	20	19	19
GRP 2019 t/m 2021 waterplan	E	1.261		546	315	400			60	11	17	46	46
GRP 2019 t/m 2021 waterplan	E	300			300				60	0	11	11	11
GRP 2019 t/m 2021 waterplan	E	1.400			100	1.300			60	0	2	51	51
Afkoppelingprogramma Spaarndam HenS	E	384	84	300					60	12	12	12	12
Vervanging riolering Oranje Nassaustraat	E	1.140	42	98	300	700			60	2	8	41	41
Totaal 7.2 Riolering		8.483	267	3.481	2.335	2.400	0	0		101	192	301	300
Totaal uitbreidingsinvesteringen		137.670	22.485	28.017	25.757	29.582	16.866	14.965		1.742	3.776	5.806	7.191
Totaal Kwaliteit fysieke omgeving		**137.670**	**22.485**	**28.017**	**25.757**	**29.582**	**16.866**	**14.965**		**1.742**	**3.776**	**5.806**	**7.191**

(bedragen x € 1.000)				Geplande investeringen						Budgettaire lasten			
	cat.	totale investering	Activa module OHW t/m 2022	2023	2024	2025	2026	2027	afschr. termijn	2024	2025	2026	2027
Overzicht overhead													
Informatievoorziening en automatisering													
Netwerk Buitenlocaties	E	280		280					5	62	60	59	58
Netwerkapp. Raadhuis en Polderlanden	E	1.000				1.000			5	0	0	220	216
Teams Infrastructuur	E	500		500					5	110	108	106	104
Datacenter Netwerk + Firewall	E	421		421					5	92	91	89	87
DC Oudemeer Server en Storage	E	1.242		1.242					5	273	268	263	258
ICT Raad- en Heijezaal	E	315				315			5	0	0	69	68
De nieuwe werkplek 2022	E	189		189					5	42	41	40	39
De nieuwe werkplek 2023	E	1.025		1.025					5	226	221	217	213
De nieuwe werkplek 2024	E	125			125				5	0	28	27	27
De nieuwe werkplek 2024	E	590					590		5	0	0	0	130
DC Almere Server en Storage	E	1.100			1.100				5	0	242	238	233
Vervanging software 2022	E	410		410					5	90	89	87	85
Servicecentrum Nieuw-Vennep	E	151		151					5	33	32	32	31
Verbouwing tot Servicecentrum Halfweg	E	87		87					20	6	6	6	6
0.4 Overhead ICT		7.434	0	4.304	1.225	1.315	590	0		934	1.186	1.453	1.555
Huis v HLMRMeer sloopkosten	E	1.636	1.211	426					0	9	9	9	9
HFD Gemeentehuis- kelder	E	1.300		1.300					0	26	26	26	26
Nieuwe raadhuis voorb.	E	16.142	3.690	2.104	1	5.900	3.289	1.157	40	42	42	160	226
Inrichting Raadhuis voorb	E	17	17						40	0	0	0	0
Nieuwe raadhuis	E	50.906	0	-626	4.710	17.770	20.241	8.811	40	-12	82	438	843
0.4 Overhead FM Raadhuis		70.001	4.918	3.204	4.711	23.670	23.530	9.968		65	159	633	1.104
FM Inrichting Gemeentehuis	E	100					100		10	0	0	0	12
FM Inrichting buitenlocaties	E	100					100		10	0	0	0	12
Luchtbehandeling Polderlanden	E	110		110					4	30	30	29	29
HFD Warmte- en koude opslag Voorb K	E	250		250					0	5	5	5	5
HFD Gemeentehuis - noodstroom	E	0		0					8	0	0	0	0
0.4 Overhead FM		560	0	360	0	0	200	0		35	35	34	58
Totaal routine- en vervangingsinvesteringen		77.995	4.918	7.868	5.936	24.985	24.320	9.968		1.034	1.380	2.120	2.717
Totaal Overzicht overhead		**77.995**	**4.918**	**7.868**	**5.936**	**24.985**	**24.320**	**9.968**		**1.034**	**1.380**	**2.120**	**2.717**
Totaal Investeringsplan		**474.422**	**39.994**	**77.819**	**82.915**	**89.564**	**91.130**	**93.002**		**4.812**	**11.547**	**16.003**	**20.351**

Wijzigingen in investeringsplan ten opzichte van de Voorjaarsrapportage 2023

Tabel 164

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal
Maatschappelijke ontwikkeling						
PARK21	2.689	0	-1.817	-872	0	0
Aanschaf tijdelijke huisvesting nieuwkomersonderwijs	1.000	0	0	0	0	1.000
Totaal Maatschappelijke ontwikkeling	**3.689**	**0**	**-1.817**	**-872**	**0**	**1.000**
Kwaliteit fysieke omgeving						
VOR 2024	0	-2.459	-2.459	-2.459	0	-7.377
VOR 2025-2026	1.049	-1.251	0	0	0	-203
Totaal Kwaliteit fysieke omgeving	**1.049**	**-3.710**	**-2.459**	**-2.459**	**0**	**-7.580**
Overzicht overhead						
Noodstroomaggregaat huisvesting gemeentelijke organisatie	6	0	0	0	0	6
Totaal Overzicht overhead	**6**	**0**	**0**	**0**	**0**	**6**
Totaal Investeringsplan	**4.744**	**-3.710**	**-4.276**	**-3.331**	**0**	**-6.574**

Toelichting

PARK21
In verband met een aanpassing van de planning zijn bedragen verschoven van 2023 naar 2025 en 2026. Dit is conform het raadsbesluit PARK21 Financiën (7225723).

Aanschaf tijdelijke huisvesting nieuwkomersonderwijs
Conform het raadsbesluit Aanschaf en verlenging tijdelijke onderwijshuisvesting voor nieuwkomers (7736035) is in het investeringsplan een krediet opgenomenten behoeve van de aanschaf van tijdelijke onderwijshuisvesting voor het nieuwkomersonderwijs voor kinderen tot 12 jaar bij IKC Wereldwijs in Hoofddorp.

VOR 2024
Conform het raadsbesluit Kredietaanvraag uitvoering project Wijkvernieuwing Welgelegen (776636) worden de investeringen en bijbehorende kapitaallasten voor de Vernieuwing Openbare Ruimte (VOR) 2024 gehalveerd. Dit om te komen tot een haalbare investeringsplanning voor de komende jaren.

Beschrijving reserves

Hierna wordt beschreven wat de doelstellingen van de ingestelde reserves zijn. Daarop volgend wordt het financiële verloop van de reserves gepresenteerd.

Algemene reserves

Algemene dekkingsreserve
De Algemene dekkingsreserve vormt het vrij besteedbare eigen vermogen van de gemeente. De Algemene dekkingsreserve kan ingezet worden als buffer voor incidentele financiële tegenvallers en onvoorziene risico's, en is dan ook een belangrijk onderdeel van het weerstandsvermogen.

Algemene reserve grondzaken
Deze reserve is bedoeld voor de verevening van de resultaten van de actieve grondexploitaties, voorbereidende grondexploitaties, de projecten met ontwikkelaars en de strategische gronden. In de verordening grondzaken (2020.0000918) is de werkwijze inzake de verevening tussen de Algemene reserve grondzaken en de Algemene dekkingsreserve opgenomen.

Bestemmingsreserves

Reserve Calatravabruggen
Herstel van de coating en het onderhoud van de Calatravabruggen.

Reserve Haarlemmermeerse Bos
Aanleggen en dekking jaarlijkse uitgaven voor noodzakelijke werken en voorzieningen in het Haarlemmermeerse Bos.

Reserve Herstructurering bedrijventerreinen
Via een uitvoeringsprogramma worden meerdere bedrijventerreinen geherstructureerd.

Reserve Kernen en buurtschappen Haarlemmerliede en Spaarnwoude
De reserve is bestemd voor kernen en buurtschappen van de voormalige gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude om volks-, kunst-, culturele -, kinder-, uitwisselings- en specifieke dorpsactiviteiten de komende jaren te kunnen blijven uitoefenen.

Reserve Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR)
Ter dekking van het onderhoud openbare ruimte Floriande.

Reserve Maatschappelijke voorzieningen
In deze reserve wordt jaarlijks 50% van het verkoopresultaat (verkoopopbrengst na aftrek van kosten) van gemeentelijk vastgoed gestort. Het doel van deze reserve is het dekken van vervangingen of investeringen in bestaand gemeentelijk maatschappelijk vastgoed. Onttrekkingen uit deze reserve zijn alleen bedoeld voor dekking van investeringen in bijvoorbeeld duurzaamheid en/of toegankelijkheid van gemeentelijk vastgoed met een maatschappelijk functie of voor dekking van vervangingsinvesteringen voor gemeentelijk vastgoed met een maatschappelijke functie (raadsbesluit van 1 april 2021, Beoordelingskader Maatschappelijke Voorzieningen Integraal Accommodatieplan (2021.0000253). Het saldo van de reserve is gemaximeerd tot € 4 miljoen.

Reserve Monumenten
Bestemmingsreserve voor gemeentelijke monumentenzorg.

Reserve Onderwijshuisvesting
Zorgen voor de noodzakelijke tijdelijke onderwijshuisvesting (plaatsen en slopen/ weghalen), zodat de zorgplicht van de gemeente in het kader van de onderwijshuisvesting daadwerkelijk ingevuld wordt.

Reserve Parkeervoorzieningen Nieuwe Kom te Nieuw-Vennep
Ingesteld voor het eventueel realiseren van een parkeervoorziening ten behoeve van de ontwikkelingen in het Project Nieuw-Vennep, Nieuwe Kom.

Reserve Pionier-BOLS
Deze reserve heeft als doel de financiële dekking van projecten in het kader van de gebiedsontwikkeling Pionier-BOLS terrein. De reserve is ingesteld met het raadsbesluit Vaststelling masterplan Pionier-BOLS (2021.0003183). Met de reserve kunnen de kosten en opbrengsten van het masterplan binnen de begroting worden verevend.

Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH)
Mogelijkheid scheppen voor ruimtelijke investeringen in infrastructuur en openbaar groen.

Reserve Schaalsprong
Dekking van voorbereidingskosten en de afschrijvingslasten van toekomstige investeringen in mobiliteit en bovenwijks groen die noodzakelijk

zijn om (de versnelling van) woningbouw mogelijk te maken.

Reserve Stichting Mainport en Groen
Projecten zeker stellen na liquidatie Stichting Mainport en Groen:
- fietspad Nieuwe Meer;
- fietspad Schaapskooi in Park Vijfhuizen;
- Badhoevedorp-Groene As.

Reserve Verbeteren Stadscentrum Hoofddorp
Het verbeteren van de belevingswaarde van de pleinen in Stadscentrum Hoofddorp (waaronder het Burgemeester Van Stamplein) door een kwaliteitsslag te maken.

Reserve Versterking van de (lucht)vrachtketen
De aansluiting van Schiphol en de regio op het Europese vrachtnetwerk en versterking van de (lucht)vrachtketen.

Reserve Wonen
Woonmogelijkheden voor de huishoudens die daar op grond van hun inkomen niet geheel zelf in kunnen voorzien.

Reserve dekking afschrijvingslasten

Reserve dekking afschrijvingslasten
Deze reserve is bestemd voor het dekken van afschrijvingslasten van investeringen waarvoor eerder middelen gereserveerd waren. Conform het BBV moeten investeringen die gedekt worden uit een reserve, geactiveerd worden op de balans en gedurende de vastgestelde afschrijvingstermijnen afgeschreven worden. Hierdoor komen jaarlijks de afschrijvingslasten ten laste van de programmabegroting. Ter dekking van deze lasten wordt jaarlijks een bijdrage vanuit de reserve dekking afschrijvingslasten ten gunste van de programmabegroting gedaan.

Deze reserve is een zogenaamde ‘beklemde’ reserve. Dat wil zeggen dat de middelen van deze bestemmingsreserve niet vrij besteedbaar zijn. Bij een besteding aan andere doeleinden dan de dekking van afschrijvingslasten, moet altijd tot een alternatieve dekking worden besloten.

Financieel verloop reserves

Tabel 165

Omschrijving (bedragen × € 1.000)	Rekening Stand 31-12-2022	Toev.	Result.	Onttrek.	Begroting Stand 31-12-2023	Toev.	Onttrek.	Begroting Stand 31-12-2024	Toev.	Onttrek.	Begroting Stand 31-12-2025	Toev.	Onttrek.	Begroting Stand 31-12-2026	Toev.	Onttrek.	Begroting Stand 31-12-2027
Algemene reserve																	
Algemene dekkingsreserve	167.295	605	34.205	16.771	185.334	2.681	11.170	176.845	1.383	8.097	170.131	1.186	1.441	169.877	703	2.640	167.939
Algemene reserve grondzaken	5.000	8.145	-	2.207	10.937	586	1.180	10.343	3.739	1.180	12.903	11.380	1.180	23.103	9.519	1.180	31.442
Totaal Algemene reserve	**172.295**	**8.750**	**34.205**	**18.978**	**196.272**	**3.266**	**12.350**	**187.188**	**5.122**	**9.277**	**183.034**	**12.566**	**2.621**	**192.980**	**10.221**	**3.820**	**199.381**
Bestemmingsreserves																	
Calatravabruggen	1.168	-	-	287	881	-	312	569	-	312	257	-	128	129	-	-	129
Haarlemmermeerse Bos	715	-	-	510	205	-	205	0	-	-	0	-	-	0	-	-	0
Herstructurering bedrijventerreinen	1.069	-	-	860	209	-	-	209	-	-	209	-	-	209	-	-	209
Kernen en buurtschappen HenS	35	-	-	18	18	-	-	18	-	-	18	-	-	18	-	-	18
Leidraad inrichting openbare ruimte (LIOR)	787	-	-	132	656	-	132	524	-	132	393	-	132	261	-	132	130
Maatschappelijke voorzieningen	1.731	650	-	-	2.381	-	-	2.381	-	-	2.381	-	-	2.381	-	-	2.381
Monumenten	556	60	-	64	552	60	64	548	60	64	545	60	64	541	60	64	538
Onderwijshuisvesting	920	-	-	-	920	-	-	920	-	-	920	-	-	920	-	-	920
Parkeervoorzieningen Nieuwe Kom te Nieuw-Vennep	1.044	-	-	-	1.044	-	-	1.044	-	-	1.044	-	-	1.044	-	-	1.044
Pionier-BOLS	881	-	-	-	881	-	-	881	3.939	-	4.820	-	-	4.820	-	-	4.820
Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH)	36.814	8.905	-	10.775	34.944	10.640	3.270	42.315	5.912	9.844	38.383	3.883	9.008	33.258	2.242	4.913	30.587
Schaalsprong	7.976	-	-	866	7.110	-	789	6.321	-	-	6.321	-	-	6.321	-	-	6.321
Stichting Mainport en Groen (SMG)	7.068	-	-	1.998	5.070	-	740	4.330	-	2.116	2.215	-	1.500	715	-	703	12
Verbeteren stadscentrum Hoofddorp	538	-	-	-	538	-	-	538	-	-	538	-	-	538	-	-	538
Versterking van de (lucht)vrachtketen	9.450	-	-	100	9.350	-	100	9.250	-	100	9.150	-	100	9.050	-	100	8.950
Wonen	1.741	48	-	376	1.413	48	173	1.288	48	163	1.173	48	188	1.033	48	163	918
Totaal Bestemmingsreserves	**72.495**	**9.663**	**-**	**15.985**	**66.173**	**10.748**	**5.784**	**71.137**	**9.958**	**12.729**	**68.366**	**3.991**	**11.119**	**61.238**	**2.349**	**6.074**	**57.514**
Dekking afschrijvingslasten																	
Dekking afschrijvingslasten	55.970	10.679	-	1.623	65.026	3.470	2.198	66.298	100	2.409	63.989	1.250	2.789	62.450	100	2.915	59.635
Totaal Dekking afschrijvingslasten	**55.970**	**10.679**	**-**	**1.623**	**65.026**	**3.470**	**2.198**	**66.298**	**100**	**2.409**	**63.989**	**1.250**	**2.789**	**62.450**	**100**	**2.915**	**59.635**
Totaal reserves	**300.759**	**29.091**	**34.205**	**36.586**	**327.470**	**17.484**	**20.332**	**324.622**	**15.181**	**24.414**	**315.389**	**17.807**	**16.529**	**316.667**	**12.671**	**12.808**	**316.530**

Beschrijving voorzieningen

Hierna wordt beschreven wat de doelstellingen zijn van de ingestelde voorzieningen. Daarna is het financiële verloop van de voorzieningen opgenomen.

Onderhoudsegalisatievoorzieningen

Voorziening onderhoud gebouwen
Deze voorziening is gevormd voor de egalisering van de in de tijd onregelmatig verspreide kosten voor onderhoud aan gemeentelijke vastgoedobjecten.

Voorzieningen, van derden verkregen middelen

Voorziening Tariefsegalisatie afvalstoffenheffing
Het voorkomen van schoksgewijze tariefaanpassingen als gevolg van fluctuerende jaarresultaten op het taakveld afval.

Voorziening Tariefsegalisatie rioolheffing
Het voorkomen van schoksgewijze tariefaanpassingen rioolheffing als gevolg van fluctuerende jaarresultaten op het taakveld rioleringen.

Verplichtingen en verliezen

Voorziening achterstallig onderhoud verhardingen
Deze voorziening is gevormd om op grond van de criteria veiligheid en kapitaalvernietiging de achterstalligheid in het onderhoud van de verhardingen in te lopen.

Voorziening bovenwettelijk verlof
Voor het bovenwettelijke verlof dat geen gelijke omvang kent en/of bestaat uit overmatige verlofsaldi of spaarsaldi moet volgens de commisie BBV een voorziening worden opgenomen. Bij toename van het bovenwettelijk verlof wordt de voorziening verhoogd. Bij een afname is er sprake van vrijval ten gunste van de exploitatie.

Voorziening Pensioenverplichtingen wethouders
Dekking van toekomstige betalingsverplichtingen van pensioenen aan wethouders. Jaarlijks wordt de berekening geactualiseerd.

Voorziening verlofsparen
Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Met dit verlofsparen kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning. Deze vakantie-uren verjaren niet. De commissie BBV heeft in een uitspraak aangegeven dat hiervoor een voorziening gevormd moet worden, omdat geen sprake is van jaarlijks terugkerende verplichtingen met een vergelijkbaar volume. Als medewerkers hun gespaarde verlof inzetten worden de kosten ten laste van de voorziening gebracht.

Voorziening Wachtgeldverplichtingen voormalig personeel
Dekking van toekomstige betalingsverplichtingen van wachtgelden aan voormalig personeel. Jaarlijks wordt de voorziening geactualiseerd.

Voorziening Wachtgeldverplichtingen wethouders
Dekking van toekomstige betalingsverplichtingen van wachtgelden aan wethouders. Jaarlijks wordt de voorziening geactualiseerd.

Financieel verloop voorzieningen

Tabel 166

Omschrijving (bedragen × € 1.000)	Rekening Stand 31-12-2022	Begroting Toev.	Vrijval	Onttrek.	Stand 31-12-2023	Begroting Toev.	Vrijval	Onttrek.	Stand 31-12-2024	Begroting Toev.	Vrijval	Onttrek.	Stand 31-12-2025	Begroting Toev.	Vrijval	Onttrek.	Stand 31-12-2026	Begroting Toev.	Vrijval	Onttrek.	Stand 31-12-2027
Onderhoudsegalisatievoorzieningen																					
Onderhoud gebouwen	3.815	2.112	31	2.224	3.672	2.112	31	1.971	3.782	2.112	31	2.447	3.416	2.112	31	2.679	2.819	2.112	31	2.232	2.668
Totaal Onderhoudsegalisatievoorzieningen	**3.815**	**2.112**	**31**	**2.224**	**3.672**	**2.112**	**31**	**1.971**	**3.782**	**2.112**	**31**	**2.447**	**3.416**	**2.112**	**31**	**2.679**	**2.819**	**2.112**	**31**	**2.232**	**2.668**
Van derden verkregen middelen																					
Tariefsegalisatie afvalstoffenheffing	805	93	-	-	898	30	-	-	928	-	-	-	928	-	-	-	928	-	-	-	928
Tariefsegalisatie rioolheffing	7.249	-	541	-	6.708	-	776	-	5.932	-	719	-	5.213	-	849	-	4.364	-	822	-	3.542
Totaal Van derden verkregen middelen	**8.054**	**93**	**541**	**-**	**7.606**	**30**	**776**	**-**	**6.859**	**-**	**719**	**-**	**6.140**	**-**	**849**	**-**	**5.291**	**-**	**822**	**-**	**4.470**
Verplichtingen en verliezen																					
Achterstallig onderhoud verhardingen	403	-	-	373	31	-	-	-	31	-	-	-	31	-	-	-	31	-	-	-	31
Bovenwettelijk verlof	410	-	-	-	410	-	-	-	410	-	-	-	410	-	-	-	410	-	-	-	410
Pensioenverplichting wethouders	6.613	13	-	136	6.490	13	-	136	6.367	13	-	136	6.244	13	-	136	6.121	13	-	136	5.998
Verlofsparen	150	-	-	-	150	-	-	-	150	-	-	-	150	-	-	-	150	-	-	-	150
Wachtgeldverplichting voormalig personeel	1.075	21	-	38	1.058	21	-	38	1.041	21	-	38	1.024	21	-	38	1.008	21	-	38	991
Wachtgeldverplichting wethouders	323	124	-	153	295	124	-	153	266	124	-	124	266	124	-	124	266	124	-	124	266
Totaal Verplichtingen en verliezen	**8.975**	**159**	**-**	**700**	**8.434**	**159**	**-**	**327**	**8.265**	**159**	**-**	**298**	**8.125**	**159**	**-**	**298**	**7.986**	**159**	**-**	**298**	**7.846**
Totaal voorzieningen	**20.843**	**2.364**	**572**	**2.924**	**19.711**	**2.300**	**807**	**2.298**	**18.906**	**2.270**	**750**	**2.745**	**17.681**	**2.270**	**879**	**2.977**	**16.096**	**2.270**	**853**	**2.530**	**14.983**

EMU-saldo

In het BBV (artikel 20) is de verplichting vastgelegd dat de gemeenten het geraamde EMU-saldo moeten opnemen in de programmabegroting over het vorig begrotingsjaar, het begrotingsjaar jaar en de drie daar op volgende jaren. EMU staat voor Economische en Monetaire Unie. Het EMU-saldo is het saldo van de inkomsten en uitgaven met derden (dus geen afschrijvingen, waardemutaties, etc.) van de overheid op transactiebasis in een bepaald jaar. Het EMU-saldo geeft aan of er in een bepaald jaar met reële transacties meer geld uitgegeven wordt dan in een jaar binnenkomt, of dat er geld overgehouden wordt. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden) van de gemeente.

Tabel 167

	Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2023 Volgens realisatie tot en met sept. 2023, aangevuld met raming resterende periode	2024 Volgens begroting 2024	2025 Volgens meerjaren raming in begroting 2024	2026 Volgens meerjaren raming in begroting 2024	2027 Volgens meerjaren raming in begroting 2024
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-15.232	1.016	-153	-14.457	-24.503
2	Mutatie (im)materiële vaste activa	31.667	58.235	57.246	59.557	60.313
3	Mutatie voorzieningen	-1.132	-805	-1.225	-1.585	-1.113
4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	2.058	-15.344	-11.208	-28.495	-506
5	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
	Berekend EMU-saldo	-50.089	-42.680	-47.416	-47.104	-85.423

Overzicht incidentele baten en lasten

Vanuit het BBV (artikel 28) is een overzicht van incidentele baten en lasten een verplicht onderdeel van de toelichting op de programmabegroting. Dit betreft zowel de programma's als de reserves. Mutaties op doorlopende baten en lasten, zoals bijvoorbeeld de algemene uitkering en afschrijvingen zijn niet meegenomen.

Bij het opstellen van de tabel Incidentele baten en lasten zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- het betreft baten en lasten die zich maximaal drie jaar voordoen of waarvan de eindigheid vastligt als gevolg van een raadsbesluit of toekenningsbesluit;
- toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves beschouwen we als incidenteel, tenzij het gaat om reguliere onttrekkingen aan dekkingsreserves van kapitaallasten en onttrekkingen uit een daartoe toereikende (bestemmings) reserve. Dit gaat dan om een periode van minimaal drie jaar met als doel de structurele lasten te dekken;
- het betreft incidentele baten en lasten opgenomen met een drempel vanaf € 200.000.

Het overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves worden apart vermeld in Tabel 170.

Tabel 168

Incidentele Baten	Baten zijn voordelen in de exploitatie (bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	I	Reserve
Bestuur, samenleving en publiekscontact	Gemeentebalie Schiphol	619	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
Veiligheid	Suppletieregeling Opsporing en ruiming NGE	870	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Resultaatbestemming Veiligheidsregio Kennemerland	765	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Opvang Ontheemden Oekraïne	25.688	22.400	0	0	0	0	Ontheemden	
Zorg en werk	Tozo III, IV, V 2021 (Incl. Tozo I, II, III 2020 toekenning in 2021)	370	0	0	0	0	0	Corona	
	Compensatie gedupeerden kinderopvangtoeslag affaire	488	235	235	235	0	0	< 3 jaar	
	Overig < € 200.000	190	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
Maatschappelijke ontwikkeling	Huurcompensatie cultuur	543	0	0	0	0	0	Corona	
	Huurcompensatie dorpshuizen	211	0	0	0	0	0	Corona	
	Hotelregeling	255	0	0	0	0	0	Corona	
	Covid19 Onderwijsachterstanden	269	0	0	0	0	0	Corona	
	Oekraïnse ontheemden	1.762	0	0	0	0	0	Ontheemden	
	Provinciaal noodfonds Cultuur 2022	305	0	0	0	0	0	Corona	
	Provinciaal noodfonds Cultuur 2021	-161	0	0	0	0	0	Corona	
	Verkoop panden en gronden	900	0	0	0	0	0	<3 jaar	R
	Impuls Jongerencultuur	0	285	0	0	0	0	<3 Jaar	
	Overig < € 200.000	136	59	0	0	0	0	<3 jaar	
Ruimtelijke ontwikkeling	RIH: ruimtelijke projecten	3.663	8.905	10.640	5.912	3.883	2.242		R
	Resultaat Grondexploitaties	10.364	8.145	586	3.739	11.380	9.519		R
	Verkoop panden en gronden	445	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Klimaatmiddelen Rijk	0	2.398	2.421	1.993	121	0	< 3 jaar	
	Klimaatmiddelen provincie	0	242	121	121	121	0	< 3 jaar	
	Energiearmoede	0	836	459	0	0	0	< 3 jaar	
	Exploitatie Planeetbaan	0	0	1.449	1.091	782	703		R
	Overig < € 200.000	154	0	0	0	0	0		
Economische zaken	Verkoop panden en gronden	2.137	11.009	0	0	0	0	< 3 jaar	

Incidentele Baten	Baten zijn voordelen in de exploitatie (bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	I	Reserve
Algemene dekkingsmiddelen	Gemeentefonds bijdrage opsporing en ruiming NGE	2.810	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Gemeentefonds herindelingsbijdrage	764	0	0	0	0	0		R
	Gemeentefonds compensatie coronamaatregelen	17.449	0	0	0	0	0	Corona	
	Toeristenbelasting	-2.514	0	0	0	0	0	Corona	
	Parkeerbelasting	-1.065	0	0	0	0	0	Corona	
	Overig < € 200.000	180	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
Overzicht overhead	Tijdelijke huisvesting gemeentelijke organisatie	2.360	605	1.231	292	404	0		R
Diversen	Budgetoverhevelingen	3.551							R
Totaal incidentele baten		**73.508**	**54.514**	**15.911**	**13.091**	**16.287**	**12.464**		
Onttrekkingen aan reserves									
Algemene reserves	Algemene dekkingsreserve	54.259	11.471	11.170	8.097	1.441	2.640		R
	Algemene reserve grondzaken	11.246	2.207	1.180	1.180	1.180	1.180		R
Bestemmingsreserves	Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer RIH)	0	10.775	3.270	9.844	9.008	4.913		R
	Haarlemmermeerse Bos	0	510	205	0	0	0		R
	Herstructurering bedrijventerreinen	0	860	0	0	0	0		R
	Stichting Mainport & Groen (SMG)	185	1.998	740	2.116	1.500	703		R
	Monumenten	102	0	0	0	0	0		R
	Wonen	100	376	173	163	188	163		R
	Schaalsprong	970	866	789	0	0	0		R
	Versterking van de (lucht)vrachtketen	1.387	0	0	0	0	0		R
	Kernen en buurtschappen HenS	0	18	0	0	0	0		R
Totaal onttrekkingen reserves		**68.249**	**29.081**	**17.526**	**21.399**	**13.317**	**9.599**		
Totaal incidentele baten inclusief onttrekkingen		**141.757**	**83.595**	**33.438**	**34.490**	**29.604**	**22.063**		

Incidentele Lasten	lasten zijn nadelen in de exploitatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	I	Reserve
Bestuur, samenleving en publiekscontact	Gemeentebalie Schiphol	619	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Extra middelen ter beschikking voor de verkiezingen in 2021	260	0	0	0	0	0	Corona	
	Overig < € 200.000	59	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
Veiligheid	Suppletieregeling Opsporing en ruiming NGE	3.384	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Opvang Ontheemden Oekraïne	25.738	22.400	0	0	0	0	Ontheemden	
Zorg en werk	Meerkosten zorginstellingen	288	0	0	0	0	0	Corona	
	TOZO III, IV, V 2021 (Incl. TOZO I, II, III 2020 toekenning in 2021)	1.510	175	0	0	0	0	Corona	
	Bbz light	865	0	0	0	0	0	Corona	
	Compensatie gedupeerden kinderopvangtoeslag affaire	685	235	235	235	0	0	< 3 jaar	
	Project duurzame aanpak wachttijden Jeugdzorg	0	300	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Schuldhulpverlening, initiële contractperiode	0	740	740	0	0	0	< 3 jaar	R
	Verruiming draagkrachtpercentage minimaregelingen 2023	0	1.736	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Uitvoering Wet Inburgering 2023 en 2024	0	769	831	0	0	0	< 3 jaar	R
	Overig < € 200.000	132	150	150	150	0	0	< 3 jaar	
Maatschappelijke ontwikkeling	Tijdelijke huisvesting onderwijs, vijf investeringsprojecten	373	951	1.376	136	724	540	< 3 jaar	
	Uitvoeringsplan coronaherstel jong en oud	822	0	0	0	0	0	Corona	R
	Beeldende kunst in de openbare ruimte	0	131	131	131	132	0	Ombuigingen	R
	Afronding projecten Mainport & Groen	185	1.998	740	2.116	1.500	703		R
	Herinrichtings- en verbeteringswerkzaamheden in het Haarlemmermeerse Bos	0	510	205	0	0	0		R
	Subisidie restauratieprojecten monumenten	102	0	0	0	0	0		R

Incidentele Lasten	lasten zijn nadelen in de exploitatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	I	Reserve
	Bovenplans groen voor de schaalsprong woningbouw	360	0	0	0	0	0		R
	Ventilatie scholen	0	1.316	0	0	0	0	Corona	
	Toerisme, evenementen en promotie 2020-2025	0	360	0	0	0	0	<3 Jaar	
	Verzachting / frictiekosten ombuigingen	0	0	394	0	0	0	<3 Jaar	
	Impuls Jongerencultuur	0	285	0	0	0	0	<3 Jaar	
	Corona / enegiecompensatie	0	526	0	0	0	0	Compensatie	
	Provinciaal Noodfonds & matching 2022	469	0	0	0	0	0	Corona	
	Covid19 Onderwijsachterstanden	269	0	0	0	0	0	Corona	
	Oekrainse ontheemden	1.777	0	0	0	0	0	Ontheemden	
	Hotelregeling	313	0	0	0	0	0	Corona	
	Eenmalige tegemoetkoming grote subsidieontvangers	0	2.749	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Overig < € 200.000	211	59	0	0	0	0	< 3 jaar	
Mobiliteit	OV Verbinding Amsterdam - Haarlemmermeer	0	715	700	850	0	0	< 3 jaar	
	Invoering omgevingswet	595	0	0	1.110	0	0	< 3 jaar	R
	Studies Uitvoeringsprogramma Mobiliteit (UPM)	136	866	0	0	0	0		R
	Integrale aanpak parkeren stadscentrum	150	199	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Afboeken boekwaarde bijdrage omlegging A9	52.492	0	0	0	0	0		R
Ruimtelijke ontwikkeling	Resultaat grondexploitaties	7.986	2.207	1.180	1.180	1.180	1.180		R
	RIH: Ruimtelijke projecten	0	10.775	3.270	9.844	9.008	4.913		R
	Programmakosten grote woningbouwprojecten	0	1.032	3.397	3.247	0	0		R
	Uitvoering energietransitie	1.052	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Versnelling woningbouwproductie, vijf deelprojecten	983	179	600	600	0	0	< 3 jaar	
	Stadcentrum Hoofddorp	0	182	571	480	0	0	< 3 jaar	
	Spoorzone Hoofddorp	0	2.537	1.400	1.100	0	0	< 3 jaar	
	Klimaatmiddelen Rijk	0	2.398	2.421	1.993	121	0	< 3 jaar	
	Klimaatmiddelen provincie Noord-Holland	0	242	121	121	121	0	< 3 jaar	
	Energiearmoede	0	836	459	0	0	0	< 3 jaar	
	Omgevingswet, opstellen omgevingsplan	0	1.442	0	1.294	0	0	< 3 jaar	
Wonen	Huisvestingsopgave asielaanpak	0	500	500	500	0	0	< 3 jaar	
	Exploitatie Planeetbaan	0	528	0	0	0	0		R
	Uitgaven wonen	100	376	173	163	188	163		R
	Overig < € 200.000	157	0	0	0	0	0		
Kwaliteit fysieke omgeving	Project van afval- naar grondstofinzameling	364	584	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Storm- en vuurwerkschade fysieke leefomgeving	363	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Bestrijding Mediterraan draaigatje	274	210	70	0	0	0	< 3 jaar	
Economische zaken	Schiphol Cargo Mainport Program (SCMP)	1.387	0	0	0	0	0		R
	Afboeken boekwaardes verkoop panden en gronden	513	7.070	0	0	0	0		
	Implementatiekosten ICT Sociaal Domein	213	250	0	0	0	0	< 3 jaar	
Overzicht overhead	Incidentele kosten tijdelijke huisvesting gemeentelijke organisatie	2.047	327	1.395	1.291	1.309	2.640		R
	Inhuurkosten juridische advisering - bezwaar en beroep	292	0	0	0	0	0	Corona	
	Project IDU	276	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Afkoopsom Tijdelijke huisvesting ambtelijke organisatie	222	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Voorziening bovenwettelijk verlof	410	0	0	0	0	0		
	Verwerving en implementatie financieel-, personeels- en salarisadministratie systemen	0	987	4.627	1.633	0	0		R
	Overig < € 200.000	228	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
Diversen	Budgetoverhevelingen	3.862	10.485	49	505	0	0	< 3 jaar	R
Totaal incidentele lasten		**112.523**	**80.317**	**25.734**	**28.678**	**14.283**	**10.139**		

Incidentele Lasten	lasten zijn nadelen in de exploitatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	I	Reserve
Stortingen in de reserves									
Algemene reserves	Algemene dekkingsreserve	6.875	605	2.681	1.383	1.186	703		R
	Algemene reserve grondzaken	10.364	8.145	586	3.739	11.380	9.519		R
Bestemmingsreserves	Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH)	3.663	8.905	10.640	5.912	3.883	2.242		R
	Monumenten	106	0	0	0	0	0		R
	Herstructurering bedrijventerreinen	231	0	0	0	0	0		R
	Maatschappelijke voorzieningen	1.447	650	0	0	0	0		R
	Schaalsprong	4.918	0	0	0	0	0		R
	Pionier-Bols	882	0	0	3.939	0	0		R
	Dekking afschrijvingslasten	1.310	1.360	200	0	1.150	0		R
totaal stortingen in reserves		29.796	19.665	14.107	14.973	17.599	12.464		
Totaal incidentele lasten inclusief stortingen		142.319	99.982	39.841	43.651	31.882	22.603		

Incidentele baten en lasten

Het totaal van de incidentele lasten wordt in de jaren 2024-2027 hoger geraamd dan de incidentele baten. Dat betekent dat de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten. Hiermee is er sprake van een 'materieel begrotingsevenwicht'.

Tabel 169

Saldo incidentele baten en lasten (bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Totaal incidentele baten inclusief onttrekkingen reserves	141.757	83.595	33.438	34.490	29.604	22.063
Totaal incidentele lasten inclusief stortingen reserves	142.319	99.982	39.841	43.651	31.882	22.603
Saldo incidentele baten en lasten	-562	-16.387	-6.404	-9.161	-2.278	-540

Door het saldo van de incidentele baten en lasten te betrekken bij de eindcijfers uit het overzicht van de (totale) lasten en baten wordt inzicht gegeven in het structureel begrotingssaldo.

De presentatie van het structureel begrotingssaldo en de toelichting hierop wordt gegeven in de financiële hoofdlijnen.

Overzicht structurele toevoegingen/ onttrekkingen aan reserves

Toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves beschouwen we als incidenteel, tenzij het gaat om:

- reguliere onttrekkingen aan dekkingsreserves van kapitaallasten;
- onttrekkingen uit een daartoe toereikende (bestemmings) reserve. Dit gaat dan om een periode van minimaal drie jaar met als doel de structurele lasten te dekken.

De incidentele toevoegingen en onttrekkingen van de reserves worden vermeld in het overzicht van incidentele baten en lasten.

Tabel 170

Omschrijving	2023		2024		2025		2026		2027	
(bedragen x € 1.000)	Toev.	Onttrek.	Toev.	Onttrek.	Toev.	Onttrek.	Toev.	Onttrek.	Toev.	Onttrek.
Algemene reserves										
Algemene dekkingsreserve	0	5.300	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Algemene reserves	0	5.300	0	0	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserves										
Calatravabruggen	0	287	0	312	0	312	0	128	0	0
Wonen	48	0	48	0	48	0	48	0	48	0
Versterking van de (lucht)vrachtketen	0	100	0	100	0	100	0	100	0	100
Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR)	0	132	0	132	0	132	0	132	0	132
Monumenten	60	64	60	64	60	64	60	64	60	64
Totaal Bestemmingsreserves	108	583	108	608	108	608	108	424	108	296
Reserve dekking afschrijvingslasten										
Reserve dekking afschrijvingslasten	9.319	1.623	3.270	2.198	100	2.409	100	2.789	100	2.915
Totaal structurele mutaties reserves	9.427	7.506	3.378	2.806	208	3.017	208	3.213	208	3.211

Verloop stelposten

In onderstaand overzicht is het verloop weergegeven van de nog in te vullen stelposten. Als startpunt is de stand van de Voorjaarsrapportage 2023 genomen.

Omschrijving (bedragen x € 1.000; min is nadeel)	2023	2024	2025	2026	2027
Areaalsyst.groei gemeente					
Beginsaldo VJR 2023	0	2.184	4.095	6.527	9.862
Stand PB 2024-2027	**0**	**2.184**	**4.095**	**6.527**	**9.862**
Bedrijfsvoering					
Beginsaldo VJR 2023	0	0	-126	-126	-126
Stand PB 2024-2027	**0**	**0**	**-126**	**-126**	**-126**
Index.gemeensch. regelingen					
Beginsaldo VJR 2023	780	2.094	2.094	2.094	2.094
Mutaties PB 2024	0	-227	-227	-227	-227
Stand PB 2024-2027	**780**	**1.867**	**1.867**	**1.867**	**1.867**
Index.heffingen en huren					
Beginsaldo VJR 2023	14	-12.794	-12.794	-12.794	-12.794
Mutaties PB 2024	0	12.873	12.878	12.899	12.908
Stand PB 2024-2027	**14**	**79**	**84**	**104**	**114**
Index.loonkosten					
Beginsaldo VJR 2023	1.406	13.470	13.570	13.570	13.570
Mutaties PB 2024	0	-6.997	-6.997	-6.997	-6.997
Stand PB 2024-2027	**1.406**	**6.474**	**6.574**	**6.574**	**6.574**
Index.materiële kosten					
Beginsaldo VJR 2023	1.006	7.521	7.521	7.521	7.521
Mutaties PB 2024	0	190	190	190	190
Stand PB 2024-2027	**1.006**	**7.711**	**7.711**	**7.711**	**7.711**
Index.soc.uitk.in natura					
Beginsaldo VJR 2023	0	8.900	8.900	8.900	8.900
Stand PB 2024-2027	**0**	**8.900**	**8.900**	**8.900**	**8.900**
Index.subsidies					
Beginsaldo VJR 2023	209	1.050	1.193	1.193	1.193
Mutaties PB 2024	0	41	-26	-26	-26
Stand PB 2024-2027	**209**	**1.092**	**1.167**	**1.167**	**1.167**
Kapitaallasten algemeen					
Beginsaldo VJR 2023	354	980	1.977	3.861	5.723
Mutaties PB 2024	0	843	-1.323	-2.604	-4.432
Stand PB 2024-2027	**354**	**1.823**	**654**	**1.257**	**1.291**
Ombuigingen					
Beginsaldo VJR 2023	-150	-200	-475	-475	-475
Stand PB 2024-2027	**-150**	**-200**	**-475**	**-475**	**-475**
Realisatiegraad investeringen					
Beginsaldo VJR 2023	0	-1.994	-2.908	-2.694	-2.776

Omschrijving (bedragen x € 1.000; min is nadeel)	2023	2024	2025	2026	2027
Realisatiegraad investeringen					
Mutaties PB 2024	0	-277	-365	-758	-763
Stand PB 2024-2027	**0**	**-2.271**	**-3.273**	**-3.452**	**-3.539**
Schaalsprong wonen (kap.last)					
Beginsaldo VJR 2023	0	1.998	1.995	1.970	1.943
Stand PB 2024-2027	**0**	**1.998**	**1.995**	**1.970**	**1.943**
Versterking organisatie					
Beginsaldo VJR 2023	0	-444	790	790	790
Stand PB 2024-2027	**0**	**-444**	**790**	**790**	**790**
Volumestijging jeugdzorg & WMO					
Beginsaldo VJR 2023	0	645	1.308	1.979	2.650
Stand PB 2024-2027	**0**	**645**	**1.308**	**1.979**	**2.650**
Totaal	**3.619**	**29.856**	**31.272**	**34.794**	**38.729**

Recapitulatie op taakveld

Conform de voorschriften in het BBV is als uitvoeringsinformatie een recapitulatie van de budgetten per taakveld opgenomen. De taakvelden zijn verplicht voorgeschreven. Een toelichting op de taakvelden staat in het Iv3 informatievoorschrift voor gemeenten en gemeenschappelijke regelingen 2023.

Tabel 171

Programma en taakveldomschrijving	Beleidsdoel	2024	2025	2026	2027
Bestuur, samenleving en publiekscontact					
0.1 Bestuur	A	0	0	0	0
	C	281	281	281	281
0.2 Burgerzaken	A	0	0	0	0
	E	4.610	4.725	5.132	5.369
1.2 Openbare orde en veiligheid	D	0	0	0	0
Baten		**4.891**	**5.006**	**5.413**	**5.650**
0.1 Bestuur	A	6.743	6.731	6.731	6.731
	B	358	377	377	377
	C	1.283	1.283	1.283	1.283
	D	434	434	434	434
0.2 Burgerzaken	A	581	582	561	560
	D	722	775	775	775
	E	8.379	8.605	8.833	8.993
1.2 Openbare orde en veiligheid	D	62	62	62	62
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	D	53	53	53	53
6.5 Arbeidsparticipatie	B	0	0	0	0
Lasten		**18.614**	**18.903**	**19.110**	**19.269**
Saldo van baten en lasten (B-L)		**-13.723**	**-13.897**	**-13.697**	**-13.618**
Resultaat programma (Saldo +O-S)		**-13.723**	**-13.897**	**-13.697**	**-13.618**

Programma en taakveldomschrijving	Beleidsdoel	2024	2025	2026	2027
Veiligheid					
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	B	117	117	117	117
1.2 Openbare orde en veiligheid	A	1.026	1.026	1.026	1.026
	B	0	0	0	0
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	B	0	0	0	0
Baten		**1.143**	**1.143**	**1.143**	**1.143**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	B	17.747	17.711	17.571	17.571
1.2 Openbare orde en veiligheid	A	4.250	4.150	4.149	4.135
	B	212	212	212	212
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	B	204	0	0	0
Lasten		**22.413**	**22.073**	**21.933**	**21.918**
Saldo van baten en lasten (B-L)		**-21.270**	**-20.930**	**-20.790**	**-20.775**
Resultaat programma (Saldo +O-S)		**-21.270**	**-20.930**	**-20.790**	**-20.775**

Programma en taakveldomschrijving	Beleidsdoel	2024	2025	2026	2027
Zorg en werk					
1.2 Openbare orde en veiligheid	D	20	20	20	20
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	A	378	378	378	378
	C	1.595	1.595	1.595	1.595
	D	0	0	0	0

Programma en taakveldomschrijving	Beleidsdoel	2024	2025	2026	2027
Zorg en werk					
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	D	235	235	0	0
6.3 Inkomensregelingen	C	1.872	1.872	1.872	1.872
	D	29.099	29.099	29.099	29.099
6.5 Arbeidsparticipatie	C	31	31	31	31
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	A	122	122	122	122
6.71a Huishoudelijke hulp (WMO)	A	599	599	599	599
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	B	225	229	232	236
6.82a Jeugdbescherming	A	0	0	0	0
Baten		**34.175**	**34.179**	**33.947**	**33.951**
1.2 Openbare orde en veiligheid	D	20	20	20	20
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	A	3.091	3.091	3.091	3.091
	C	1.692	1.692	1.692	1.692
	D	0	0	0	0
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	A	2.164	2.164	2.164	2.164
	D	235	235	0	0
6.3 Inkomensregelingen	C	2.042	2.042	2.042	2.042
	D	40.330	39.440	39.290	39.290
6.4 WSW en beschut werk	C	4.895	4.877	4.849	4.877
6.5 Arbeidsparticipatie	C	7.253	6.053	6.015	6.015
	D	294	294	294	294
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	A	6.742	6.742	6.742	6.742
6.71a Huishoudelijke hulp (WMO)	A	7.815	7.935	7.913	7.909
6.71b Begeleiding (WMO)	A	6.392	6.392	6.392	6.392
	B	10	10	10	10
6.71c Dagbesteding (WMO)	A	4.920	4.920	4.920	4.920
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	A	3.394	4.012	2.744	2.748
6.72a Jeugdhulp begeleiding	A	7.699	6.174	7.699	7.699
6.72b Jeugdhulp behandeling	A	4.238	3.376	4.238	4.238
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	A	4.685	3.757	4.685	4.685
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	A	5.793	5.809	5.811	5.811
6.73a Pleegzorg	B	2.088	2.088	2.088	2.088
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	B	6.899	6.899	6.899	6.899
6.74a Jeugdbehandeling GGZ zonder verblijf	A	15.963	15.963	15.963	15.963
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	A	369	369	369	369
	B	1.407	1.406	1.406	1.406
6.81a Beschermd wonen (WMO)	B	0	0	0	0
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	B	289	289	288	288
6.82a Jeugdbescherming	A	2.579	2.579	2.579	2.579
6.82b Jeugdreclassering	A	0	0	0	0
Lasten		**143.297**	**138.627**	**140.203**	**140.231**
Saldo van baten en lasten (B-L)		**-109.122**	**-104.448**	**-106.256**	**-106.280**
Resultaat programma (Saldo +O-S)		**-109.122**	**-104.448**	**-106.256**	**-106.280**

Programma en taakveldomschrijving	Beleidsdoel	2024	2025	2026	2027
Maatschappelijke ontwikkeling					
0.3 Beheer overige gebouwen engronden	D	3.790	3.790	3.790	3.790
4.2 Onderwijshuisvesting	B	1.066	1.066	1.170	1.169
	E	812	812	812	812
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	B	3.415	3.415	3.415	3.415
5.1 Sportbeleid en activering	E	713	713	668	0

Programma en taakveldomschrijving	Beleidsdoel	2024	2025	2026	2027
Maatschappelijke ontwikkeling					
5.2 Sportaccomodaties	E	6.225	6.223	6.223	6.223
5.3 Cultuurpresentie, cultuurproductie, cultuurparticipatie	D	744	744	742	682
5.5 Cultureel erfgoed	D	108	108	108	108
5.6 Media	D	433	433	433	433
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	E	852	852	852	852
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	B	601	741	802	886
	C	1.658	1.167	1.166	1.142
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	A	125	0	0	0
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	C	0	0	0	0
7.1 Volksgezondheid	A	896	0	0	0
Baten		**21.436**	**20.063**	**20.182**	**19.512**
0.3 Beheer overige gebouwen engronden	D	3.993	3.944	3.894	3.845
1.2 Openbare orde en veiligheid	C	113	113	113	113
3.4 Economische promotie	E	24	24	24	24
4.2 Onderwijshuisvesting	B	14.590	14.636	15.845	16.941
	E	602	600	597	595
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	B	9.051	9.051	9.051	9.051
5.1 Sportbeleid en activering	E	2.502	2.502	2.458	1.789
5.2 Sportaccomodaties	E	20.909	20.850	20.811	20.704
5.3 Cultuurpresentie, cultuurproductie, cultuurparticipatie	D	13.920	13.148	13.140	12.940
5.4 Musea	D	1.171	1.171	1.171	1.171
5.5 Cultureel erfgoed	D	740	802	758	636
5.6 Media	D	7.146	6.659	6.659	6.825
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	D	41	41	41	41
	E	7.118	8.740	8.097	7.653
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	A	4.281	3.587	3.587	3.587
	B	765	758	755	751
	C	15.216	13.373	13.315	13.283
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	A	2.381	2.257	2.256	2.255
6.74a Jeugdbehandeling GGZ zonder verblijf	A	108	108	108	108
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	C	594	594	594	594
7.1 Volksgezondheid	A	8.498	7.680	7.680	7.680
Lasten		**113.762**	**110.636**	**110.953**	**110.585**
Saldo van baten en lasten (B-L)		**-92.325**	**-90.573**	**-90.771**	**-91.074**
0.10 Mutaties reserves	B	35	35	35	35
	C	991	1.093	1.148	1.148
	D	66	66	66	66
	E	1.324	2.495	1.879	1.082
Onttrekkingen		**2.416**	**3.689**	**3.129**	**2.332**
0.10 Mutaties reserves	C	100	100	100	100
	D	60	60	60	60
	E	3.095	0	0	0
Stortingen		**3.255**	**160**	**160**	**160**
Resultaat programma (Saldo +O-S)		**-93.165**	**-87.044**	**-87.802**	**-88.902**

Programma en taakveldomschrijving	Beleidsdoel	2024	2025	2026	2027
Mobiliteit					
2.1 Verkeer en Vervoer	B	264	264	264	264
2.2 Parkeren	A	0	0	0	0
2.5 Openbaar vervoer	A	25	25	25	25
	B	64	64	64	64
Baten		**352**	**352**	**352**	**352**
1.2 Openbare orde en veiligheid	B	398	398	398	398
2.1 Verkeer en Vervoer	A	1.186	1.183	1.157	1.155
	B	3.743	5.220	5.424	6.100
2.2 Parkeren	A	415	414	412	391
	B	667	665	664	662
2.5 Openbaar vervoer	A	25	25	25	25
	B	1.464	1.712	862	862
Lasten		**7.897**	**9.616**	**8.941**	**9.591**
Saldo van baten en lasten (B-L)		**-7.545**	**-9.264**	**-8.589**	**-9.239**
0.10 Mutaties reserves	A	219	328	636	636
	B	123	123	123	123
Onttrekkingen		**343**	**451**	**759**	**759**
0.10 Mutaties reserves	A	0	0	0	0
	B	0	0	0	0
Stortingen		**0**	**0**	**0**	**0**
Resultaat programma (Saldo +O-S)		**-7.202**	**-8.813**	**-7.830**	**-8.480**

Programma en taakveldomschrijving	Beleidsdoel	2024	2025	2026	2027
Ruimtelijke ontwikkelingen					
0.3 Beheer overige gebouwen engronden	B	829	829	829	829
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	B	2.072	4.845	11.622	9.105
7.4 Milieubeheer	B	1	1	1	1
	D	2.542	2.115	242	0
8.1 Ruimtelijke ordening	A	1.220	280	280	280
	B	0	0	0	0
	C	0	0	0	0
8.2 Grondexplitatie (niet-bedrijventerreinen)	B	7.800	4.392	3.227	2.242
8.3 Wonen en bouwen	C	10.403	10.403	10.403	10.403
	D	459	0	0	0
Baten		**25.325**	**22.864**	**26.603**	**22.858**
0.3 Beheer overige gebouwen engronden	B	374	372	372	372
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	B	220	220	220	220
7.4 Milieubeheer	B	943	642	642	642
	D	3.920	3.441	1.544	1.300
8.1 Ruimtelijke ordening	A	8.364	8.117	4.643	4.642
	B	191	191	191	191
	C	44	44	44	44
8.2 Grondexplitatie (niet-bedrijventerreinen)	B	177	9.921	7.935	4.990
8.3 Wonen en bouwen	C	8.928	8.918	8.806	8.613
	D	459	0	0	0
Lasten		**23.620**	**31.866**	**24.397**	**21.013**
Saldo van baten en lasten (B-L)		**1.705**	**-9.002**	**2.206**	**1.845**

0.10 Mutaties reserves	B	5.637	11.421	10.603	6.633
Onttrekkingen		**5.637**	**11.421**	**10.603**	**6.633**
0.10 Mutaties reserves	B	11.501	13.590	16.413	11.760
Stortingen		**11.501**	**13.590**	**16.413**	**11.760**
Resultaat programma (Saldo +O-S)		**-4.160**	**-11.171**	**-3.604**	**-3.282**

Programma en taakveldomschrijving	**Beleidsdoel**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Wonen					
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	B	4.300	3.920	3.591	3.491
8.3 Wonen en bouwen	B	-20	-20	-20	-20
Baten		**4.280**	**3.900**	**3.571**	**3.471**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	B	3.237	3.215	3.193	3.171
8.3 Wonen en bouwen	A	640	630	155	130
	B	2.848	2.348	2.342	2.340
Lasten		**6.725**	**6.192**	**5.690**	**5.641**
Saldo van baten en lasten (B-L)		**-2.445**	**-2.292**	**-2.119**	**-2.170**
0.10 Mutaties reserves	A	173	163	188	163
	B	0	0	0	0
Onttrekkingen		**173**	**163**	**188**	**163**
0.10 Mutaties reserves	A	48	48	48	48
	B	1.450	1.091	782	703
Stortingen		**1.498**	**1.138**	**830**	**751**
Resultaat programma (Saldo +O-S)		**-3.769**	**-3.268**	**-2.761**	**-2.758**

Programma en taakveldomschrijving	**Beleidsdoel**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Kwaliteit fysieke omgeving					
2.1 Verkeer en Vervoer	D	934	934	934	934
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	A	948	948	948	948
6.3 Inkomensregelingen	B	0	0	0	0
7.2 Riolering	C	11.714	11.657	11.787	11.760
7.3 Afval	B	23.877	24.415	24.415	24.415
7.4 Milieubeheer	D	20	20	20	20
	E	55	55	55	55
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	A	899	899	899	899
Baten		**38.446**	**38.927**	**39.057**	**39.030**
1.2 Openbare orde en veiligheid	D	98	98	98	98
2.1 Verkeer en Vervoer	D	29.506	31.348	32.796	33.651
2.4 Economische havens en waterwegen	C	896	891	891	891
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	A	13.423	13.460	13.454	13.448
6.3 Inkomensregelingen	B	770	770	770	770
7.2 Riolering	C	6.917	6.879	6.964	6.937
7.3 Afval	B	18.560	19.005	19.005	19.005
7.4 Milieubeheer	E	8.094	8.014	7.893	7.701
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	A	1.216	1.214	1.211	1.209
Lasten		**79.480**	**81.677**	**83.081**	**83.710**
Saldo van baten en lasten (B-L)		**-41.034**	**-42.750**	**-44.024**	**-44.680**
0.10 Mutaties reserves	A	132	132	132	132
	D	312	312	128	0
Onttrekkingen		**444**	**444**	**259**	**132**
Resultaat programma (Saldo +O-S)		**-40.590**	**-42.306**	**-43.765**	**-44.548**

Programma en taakveldomschrijving	Beleidsdoel	2024	2025	2026	2027
Economische zaken					
0.3 Beheer overige gebouwen engronden	A	2.694	12.311	1.303	1.303
2.1 Verkeer en Vervoer	A	0	0	0	0
3.1 Economische ontwikkeling	A	20	20	20	20
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	A	0	0	0	0
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	A	2.088	2.088	2.088	2.088
8.1 Ruimtelijke ordening	B	0	0	0	0
Baten		**4.802**	**14.419**	**3.411**	**3.411**
0.3 Beheer overige gebouwen engronden	A	2.539	8.885	1.807	1.806
2.1 Verkeer en Vervoer	B	174	174	174	174
3.1 Economische ontwikkeling	A	759	749	730	730
	B	574	574	574	574
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	A	1.356	1.352	1.349	1.346
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	A	1.883	1.883	1.883	1.883
	B	639	639	639	639
8.1 Ruimtelijke ordening	B	245	245	245	245
Lasten		**8.168**	**14.502**	**7.401**	**7.397**
Saldo van baten en lasten (B-L)		**-3.367**	**-82**	**-3.991**	**-3.986**
0.10 Mutaties reserves	A	150	150	150	150
Onttrekkingen		**150**	**150**	**150**	**150**
0.10 Mutaties reserves	A	0	0	0	0
Stortingen		**0**	**0**	**0**	**0**
Resultaat programma (Saldo +O-S)		**-3.216**	**68**	**-3.840**	**-3.836**

Programma en taakveldomschrijving	Beleidsdoel	2024	2025	2026	2027
Overzicht algemene dekkingsmiddelen					
0.5 Treasury	C	7.219	7.459	7.829	7.781
0.61 OZB woningen	A	23.513	23.513	23.513	23.513
0.62 OZB niet-woningen	A	76.722	76.722	76.722	76.722
0.63 Parkeerbelasting	A	4.990	4.570	4.570	4.570
0.64 Belastingen overig	A	1.072	1.072	1.072	1.072
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	B	269.900	272.700	254.700	253.600
0.8 Overige baten en lasten	D	0	0	0	0
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	A	14	14	14	14
3.4 Economische promotie	A	14.281	15.281	15.281	15.281
8.3 Wonen en bouwen	A	32	32	32	32
Baten		**397.743**	**401.363**	**383.732**	**382.584**
0.5 Treasury	C	1.529	2.634	3.405	4.585
0.61 OZB woningen	A	1.057	1.057	1.057	1.057
0.62 OZB niet-woningen	A	2.547	2.547	2.547	2.547
0.63 Parkeerbelasting	A	28	28	28	28
0.64 Belastingen overig	A	44	44	44	44
0.8 Overige baten en lasten	D	29.854	31.270	34.792	38.727
0.9 Vennootschapsbelasting (VPB)	E	1.000	1.000	1.000	1.000
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	A	0	0	0	0
3.4 Economische promotie	A	275	275	275	275
Lasten		**36.334**	**38.854**	**43.148**	**48.263**
Saldo van baten en lasten (B-L)		**361.409**	**362.508**	**340.584**	**334.322**

0.10 Mutaties reserves	D	11.170	8.097	1.441	2.640
Onttrekkingen		**11.170**	**8.097**	**1.441**	**2.640**
0.10 Mutaties reserves	D	1.231	293	404	0
Stortingen		**1.231**	**293**	**404**	**0**
Resultaat programma (Saldo +O-S)		**371.348**	**370.312**	**341.621**	**336.961**

Programma en taakveldomschrijving	**Beleidsdoel**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Overzicht overhead					
0.4 Overhead	A	1.434	1.434	1.434	1.434
	C	144	144	144	144
	D	22	22	22	22
Baten		**1.599**	**1.599**	**1.599**	**1.599**
0.4 Overhead	A	36.059	33.877	32.244	32.244
	B	13.128	13.311	13.311	13.311
	C	16.712	16.588	16.357	16.105
	D	14.125	14.404	13.857	15.943
	E	-7.157	-7.157	-7.157	-7.157
Lasten		**72.867**	**71.022**	**68.612**	**70.446**
Saldo van baten en lasten (B-L)		**-71.268**	**-69.423**	**-67.012**	**-68.847**
Resultaat programma (Saldo +O-S)		**-71.268**	**-69.423**	**-67.012**	**-68.847**

Samenvattend

Baten/lasten omschrijving	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Totaal Lasten	533.177	543.968	533.466	538.063
Totaal Baten	534.193	543.815	519.010	513.561
Totaal van saldo van baten en lasten	**1.016**	**-153**	**-14.457**	**-24.503**
Totaal mutaties reserves	**2.847**	**9.234**	**-1.279**	**137**
Resultaat	**3.863**	**9.081**	**-15.736**	**-24.365**

Verklarende woordenlijst

Begrip	Omschrijving
Doeluitkering	Door een ministerie verstrekte gelden voor het uitvoeren van een specifieke taak (specifieke uitkering) (bijvoorbeeld onderwijs achterstandenbeleid en Participatiewet). Een doeluitkering is niet vrij besteedbaar.
Eigen vermogen	Het eigen vermogen is het verschil tussen de activa en het vreemd vermogen. Het eigen vermogen op de balans bestaat uit het saldo van de programmarekening en de reserves.
Financiering	De wijze waarop wordt voorzien in de behoefte aan middelen voor de exploitatie en de investeringen. Inkomsten en uitgaven verlopen niet altijd synchroon, zodat tijdelijke overschotten of tekorten ontstaan. Deze worden gereguleerd op de geldmarkt (kort geld).
Garantie	Zekerheidsstelling door de gemeente ten behoeve van derden die een lening aantrekken. Derden zijn bijvoorbeeld sportverenigingen en welzijnsinstellingen. Ingeval van wanbetaling moet de gemeente de resterende schuld aflossen.
Gemeentefonds	Landelijk begrotingsfonds onder beheer van het ministerie van BZK, waarin een deel van de opbrengst van de rijksbelastingen wordt gestort. Uit dit fonds worden jaarlijks (algemene) uitkeringen gedaan aan de gemeenten ter dekking van een deel van hun uitgaven. Deze gelden zijn vrij besteedbaar.
Incidenteel	Eenmalig, dat wil zeggen niet jaarlijks terugkerende lasten of baten.
Integratie-uitkeringen	Uitkering uit het gemeentefonds van tijdelijke aard ter overbrugging voor gefaseerde overheveling van specifieke rijksuitkeringen.
Jaarrekening	Eén van de twee onderdelen van de verantwoording (jaarstukken). De jaarrekening geeft per programma een analyse van de afwijkingen tussen de begroting en de rekening. Tevens wordt in de jaarrekening de stand van de vermogenspositie opgemaakt.
Jaarverslag	Eén van de twee onderdelen van de verantwoording (jaarstukken). Het jaarverslag bevat de meer beleidsmatige onderdelen, zoals de programmaverantwoording en de paragraafverantwoording.
Kapitaallasten	Deze bestaan uit de componenten afschrijving en rente. Het zijn exploitatielasten van activa, gebaseerd op de levensduur. De rentelasten ontstaan omdat beslag op vermogen wordt gelegd. Vanwege jaarlijkse afschrijving daalt de boekwaarde en daarmee de rentelasten.
Kasgeldlimiet	Deel van het financieringstekort dat maximaal tegen kort geld mag worden geleend. Is het tekort hoger dan de limiet, dan moet financiering plaatsvinden met lang geld.
Kengetal	Een absoluut getal of een verhoudingsgetal dat is uitgedrukt in fysieke- of in geldeenheden en dat de toestand van of de ontwikkeling op een programma in beeld brengt.
Kort geld	Middelen die worden aangetrokken op de geldmarkt in de vorm van kortlopende leningen (termijn korter dan een jaar).
Lang geld	Middelen die worden aangetrokken op de kapitaalmarkt in de vorm van langlopende leningen (termijn langer dan een jaar).
Leges	Heffing voor een goed of een dienst op een publiekrechtelijke grondslag (bijvoorbeeld leges paspoorten, leges rijbewijzen). Het totaal van de leges mag hooguit kostendekkend zijn.
Liquiditeitsplanning	Een liquiditeitsplanning geeft inzicht in tijdstip, omvang en periode waarvoor financieringsmiddelen moeten worden aangetrokken.
Ombuiging	Verlaging van de uitgaven ten opzichte van een eerder vastgelegd ijkpunt.
Onderuitputting	Onderbesteding van budgetten in enig jaar.
Openeinderegelingen	Regeling op grond waarvan derden buiten de overheid recht hebben op een geldelijke bijdrage van de overheid. Dit ongeacht of deze overheid hiervoor voldoende budget heeft. Deze derde moet voldoen aan in de regeling vastgelegde voorwaarden. Alleen door het aanpassen van deze voorwaarden kan de overheid het beroep op een openeinderegeling beheersen.
Precariobelasting	Rechten voor het gebruiken van openbare grond of water. Het recht kan worden geheven van degenen die voorwerpen onder, op of boven openbare gemeentegrond of water hebben of van degene voor wie dit gebeurt.
Programmabegroting	Het overzicht van de geraamde (verwachte) baten en lasten in een bepaald jaar, opgesteld volgens het BBV. De begroting wordt door de raad vastgesteld. De

Begrip	Omschrijving
	programmabegroting geeft – op hoofdlijnen – inzicht in het door de raad voorgestane beleid ingedeeld in programma's en de daarmee samenhangende financiële middelen voor het komend jaar en (indicatief) de daarop volgende drie jaren.
Programmaverantwoording	Overzicht van de in een bepaald jaar gerealiseerde lasten en baten ter verantwoording van het uitvoeren van de programmabegroting.
Rekenrente	Voorgecalculeerde rente voor het ter beschikking stellen van gelden (lang) aan de interne organisatie.
Reserves	Dit betreft in beginsel vrij aanwendbare middelen. Ze behoren daarom tot het eigen vermogen. De reserves worden onderscheiden in de algemene reserves en bestemmingsreserves.
Stelpost	Een begrotingspost waarop bedragen worden geraamd die nog niet specifiek benoemd kunnen worden of nog te verdelen zijn.
Structureel	Jaarlijks terugkerend. Structurele kosten moeten door structurele opbrengsten worden gedekt.
Subsidie	Overdrachten van gemeente aan derden, zowel particuliere instellingen als natuurlijke personen. Deze omvatten zowel de bijstandsuitgaven als subsidies in engere zin.
Taakveld	Om de taken en activiteiten te aggregeren en te kunnen vergelijken met andere gemeenten, is in het BBV voorgeschreven dat de baten en lasten van de gemeente moeten worden ingedeeld aan de hand van uniforme eenheden: de taakvelden. De taakvelden clusteren producten, diensten en activiteiten van de gemeente.
Treasury	Dit betreft het geheel van activiteiten in verband met de financiering.
Treasurystatuut	Hierin worden de uitgangspunten, doelstellingen, beleidsmatige en organisatorische kaders voor de treasuryfunctie vastgelegd. Tevens bevat deze regels over de inhoud, vorm en periodiciteit van de verantwoordingsinformatie van de ambtelijke organisatie aan het college.
Van derden verkregen middelen	De nog niet bestede middelen, die onder stringente condities zijn verkregen van derden, veelal de rijks- of provinciale overheid.
Verantwoording	Ook wel jaarstukken genoemd. De verantwoording wordt opgesteld conform het BBV en is opgebouwd uit het (eigenlijke) jaarverslag en de jaarrekening. De verantwoording is de tegenhanger van de programmabegroting.
Verplichting	Contractuele overeenkomst tot het betalen van een vast bedrag aan een bekende partij.
Voorzieningen	Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen. Er liggen verplichtingen voor de toekomst aan ten grondslag. Om die reden is een voorziening niet vrij besteedbaar. Een voorziening is een apart gezet bedrag voor voorzienbare lasten in verband met risico's en verplichtingen waarvan het tijdstip van optreden en/of de omvang per balansdatum niet exact bekend zijn. In specifieke gevallen is het vormen van een voorziening verplicht, in andere is het een keuze en onder bepaalde condities is het verboden een voorziening te vormen.

www.haarlemmermeer.nl

gemeente
Haarlemmermeer